FARNESI ALFREDO
ROMA
B.V.F.

187

186

I mpreſſum eſt hoc aureum Dionyſii opus, in Aedibus Philippi iuntæ bibliopolæ, anno ſalutifere incarnationis. M.D.XVI. Die xxix. Iulii. Pontificatus Leonis decimi, anno Quarto.

a b c d e f g h i k l m n o p q r ſ t u x y z &. Quaterniones omnes.

BIBLIOTECA NAZ.
ROM.
VITTORIO EMAN.

της ἀναπλώμενοι πολλὰ τῶν μακαρίων ἀνδρῶν
φωτεινὰ θαύματα ἠγωνισάμεθα εἰς ἔπαινον χρι-
στοῦ. καὶ δόξαν τῶν μαρτύρων καὶ ἀνάμνησιν ἐνε-
χάττεις ἱεροῖς παραδοῦναι χάρτισιν. ἵνα μὴ ὑπο-
βλέψαντες καὶ ἀμελήσαντες καὶ τῷ ἀρχέῳ γρη-
γοροῦντι καθ᾽ ἡμῶν ἐχθρῷ καὶ φθονοῦντι πειθόμενοι.
σιγήσαντες ὁμοίως τοῖς λέγουσιν. ὅτι φλογὶ καυ-
στικῇ κατακεκαυμένα εἰσὶν τὰ συγγράμματα αὐ-
τῶν ἀποτύχωμεν τῆς χάριτος αὐτῶν.
Τῶν δὲ ἡμετέρων ἐννοιῶν γρηγορούντων τῇ αὐτοῦ χά-
ριτι καὶ χωρούντων ἐξ ὀλίγων τῶν συγγεγραμμέ-
νων δύνανται τὰ νοηθέντα καὶ ῥηθέντα εἶναι μεγάλα.
Ταῦτα δὲ χωρὶς φόβου πιστεύομεν πολλοὺς αὐτοὺς
καὶ ἑτέροις διὰ χριστὸν ὑπομεμενηκέναι ἀγῶνας. ὅ-
τι καὶ ἕως τοῦ νῦν τοσαῦτα δι᾽ αὐτῶν ἡ θεία δύναμις
καταξιοῖ φανερωθῆναι θαυμάσια. ὥστε ἐξίστασθαι
πάντας τοὺς οἰκοῦντας καὶ παρατυγχάνοντας.
Ἔπαθον οὖν οἱ μακάριοι μάρτυρες τοῦ χριστοῦ διονύσιος.
ῥουστικος καὶ ἐλευθέριος ἑβδόμῃ καλανδῶν ὀκτω-
βρίου ὑπὸ δομετιανοῦ βασιλέως ἐν τοῖς μέρεσι τῆς
γαλλίας καὶ παρισίας πόλεως. βασιλεύον-
τος τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ ἅ-
μα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἁγίου
πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ
καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων
ἀμήν.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

ψασα παντὶ μόχθῳ καὶ καμάτῳ καθὼς ἠδύναντο 2
μετὰ πάσης προσευχῆς καὶ μεγάλης ἐπιθυμίας ἔ-
παίρω τῶν μακαρίων σωμάτων τῶν ἁγίων μαρτύρων
ἐκκλησίαν οἰκοδομήσασα καὶ ἐν τῇ ἁγίᾳ δόξῃ τῆς
ἁγίας τριάδος, τρίτον ἀριθμὸν ἀξίως μετὰ ἀρωμάτων
κατέθεντο τὰ ἅγια σώματα, θεῷ τῷ παντοδυνάμῳ
βοηθοῦντι ἐν ἀγαθοῖς καθ' ἡμέραν δυνάμεσι καὶ ση-
μείοις διαλάμπουσιν· οἵας οὐ λόγος ἢ ποία γλῶσ-
σα πρὸς τοῦτο ἐπαρκέσαι διηγήσασθαι τὰς δυνάμεις
ὁπόταν οὐδὲ αὐτοὶ δύνανται ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ 18
κατανοῆσαι τὰ ἑαυτῶν· ἀσθενοῦσι γὰρ σωτηρίαν· χω-
λοῖς· τὸ περιπατεῖν· τυφλοῖς· φῶς· κωφοῖς· τὸ
ἀκούειν· καὶ ἀλάλοις διδόντες λόγον· καὶ ἀκάθαρ-
τα πνεύματα παρεδρεύοντα τοῖς σώμασιν ἐκδιώ-
κοντες ἀπαύστως παρέχουσι τὰς ἰάσεις· καὶ ἀγα-
θῇ εὐχῇ καὶ μακαρίᾳ ὑπακοῇ πιστευόμενοι ἡμεῖς
δὲ καὶ τὰ μάλιστα οἱ ἀνάξιοι ταῖς αὐτῶν· ὡς δεόμενοι
προσευχαῖς βοηθούμενοι σώζεσθαι ἢ καὶ ἐξιστάμε-
νοι ὡς ἀνάξιοι τὰς αὐτῶν ὑμῖν ἀξίας παραστῆσαι
πειρώμεθα· εὐχῇ γὰρ ἐκ τῶν ἡμετέρων τρόπων κε-
κινήμεθα, ἢ οἰκείᾳ προγνώσει· ἀλλ' ἐκ παλαιᾶς διη-
γήσεως ὑμῖν ἐξηνύχειν· καὶ ὁ ἐκ μέρους ἐκ παγίου ἀρ-
χαίου ὀλίγα καθὰ ἠδυνήθημεν καὶ ἀπὸ μακρῶν
χρόνων ἀκηκόαμεν ἐν συγγραφῇ ἐπιδεδώκαμεν·
οὐκ αὐτομολήσαντες περὶ τὴν ἐξήγησιν, ὡς εἴρηται·
ἀλλ' ὡς τῶν μεγάλων ἐγνωσμένων διηγήματα διδασκά- τ
λων φοβούμενοι τὸν θεὸν καὶ τῇ μερίμνῃ τῆς ἀγά-

Ω κλεψοσύνη ἐπαινετὴ ἥτις οὐ προσήγαγεν ζημίαν
ἀλλὰ μᾶλλον ἐπωφελὲς κέρδος· εἶτα ὡς ἔθος ἐστὶ
τοῖς σπείρουσιν τὴν χώραν, αὐτὴ πολλοὺς ἐκδέχεσθαι
τοῦ ἐνέγκαι τὸν καρπόν· οὕτω τῶν μακαρίων μαρ-
τύρων ἐστὶν ἡ χώρα ἐκείνη πεπληρωμένη προικὸς
καὶ χάριτος εὐθυνουμένη· ὅπως ἑκατονταπλασίο-
να καρπὸν οἱ σπεύδοντες γεωργίᾳ ἀμήσωνται· ἀξι-
ούμενοι σωτηρίας καὶ μέγα θησαυρὸν τοῖς μετὰ
τὰ καταλείψωσιν ἁγιωσύνης.

Η προρηθεῖσα δὲ κοσμασώλατη μὴ ἐπιλαθομένη τῶν μαρ-
τύρων τὸν ἁγιασμὸν ὡς ἤδη τῶν τυράννων ἰδία κα-
ταπαύσασαν τὴν φλεγμωσύνην τὸ πρὸν δὲ θέτον ὀφεί-
λοντα φυλάττειν τῶν ἁγίων μαρτύρων τὰ ὀστᾶ
πάσῃ ἐπιμελείᾳ κατεζήτησεν· καὶ εὑροῦσα μέγα
τροῦλον οἰκοδομὴν ἐσφράγισεν· ἣν θαυμασιωτά-
την καὶ μητροφαμήλιον γυναῖκα οὐ χωρὶς ἀξίας
σπεύδομεν· αὕτη δὲ φόβου τῶν ἁγίων μαρτύρων
τούτων ὁμοιωθῆναι· ὅτι ἐμὴ καὶ αὐτὴν ὁ λυτρωτὴς
πάντων εἰς πίστιν τοῦ ἰδίου ὀνόματος ἐλθεῖν ἠξίω-
σεν· οὐδέποτε ἡ καρδία αὐτῆς συμβουλίαν τοιαύ-
την ἐξήνεγκεν· ἀλλ᾽ ἐκ τούτου χωρὶς πάσης αὐτολο-
γίας σπεύδομεν· ὅτι τῶν μακαρίων μαρτύρων τὰ
ὀστᾶ διεφύλαξεν δι᾽ ἀγαθῆς βουλῆς ὡς ἀξία αὐτῶν
γινομένη· λ ταῖς ἱκεσίαις αὐτῶν ἐν τῇ πίστει προ-
κόψασα ἐν ἀληθείᾳ.

Τ ῶν χριστιανῶν δὲ ἡ πλῆθυς ὡς πόλις οὖσα διὰ τῆς
τῶν μακαρίων μαρτύρων διδασκαλίας ἐπιστερε-

ἀλλὰ θεὸς ὁ παντοδύναμος ἀγαθὸς δίκαιος καὶ ἐλε-
ήμων· ὁ γὰρ ἔλεος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος γένοις οὐδέ-
ποτε παριδών· ὁ τοῦ φαραὼ τὴν βουλὴν τῇ ἐρυθρᾷ
θαλάσσῃ καταβυθίσας· καὶ τοῦ ἀχιτόφελ ἐν χονῖ
σχοινίου τὸν τράχηλον ἀποκόψας· αὐτὸς καὶ τὴν
ἀσύστατον τούτων βουλὴν τῷ ἐλέει αὐτοῦ κατέβα-
λεν ἵνα τὰ λαμπρὰ δύο φωστήρια μὴ τῷ βυθῷ
τῶν κυμάτων κατακαλυφθῶσιν· ἀλλὰ τοῦ χριστοῦ
ἡ ἐκκλησία δυνατοὺς ἔχει ἀεὶ πολεμιστάς.

Ἐν τούτοις γυνὴ ἔντιμος κατοῦλα ὀνόματι ἥτις ἐθνι-
κοῖς φόβοις ἀκμὴν κρατουμένη ὑπῆρχεν· ἐπιστρέ-
ψασα τότε εἰς τὴν πίστιν τοῦ χριστοῦ διὰ τῶν θαυμά-
των τῶν μαρτύρων ἑαυτὴν εἰς ἐπιθυμίαν ἐξέδωκεν.
καὶ τῇ γνώμῃ ἔδειξεν καὶ τοῖς ἔργοις τοῦ πόθου τὴν
δύναμιν· καὶ ἐλέει θεοῦ κατανυγεῖσα ἐπελθού-
σης αὐτῇ ἄνωθεν δυνάμεως συμβόλιον ἔλαβεν.
καὶ δὴ εἰς συμπόσιον ἱκέτευσεν ἐλθεῖν τοὺς διώ-
κτας· καὶ ὅτε αὐτοῖς πολλὰ δῶρα προσήνεγκεν.
ἐπιτεχνῶς τὴν μνήμην τῆς κακοβουλίας αὐτῶν ἐξή-
νεγκεν κατὰ τῶν μαρτύρων· τοῖς δὲ πιστοῖς τὰ ἀ-
πόκρυφα τῆς καρδίας αὐτῆς φανερώσασα· προ-
σέταξεν ἵνα συλήσωσιν κρυπτῶς τὰ ἔντιμα σώμα-
τα τῶν μαρτύρων εἰς ἓν τῶν μερῶν τῆς πόλεως ἐν
τῇ πέτρᾳ τῇ εἰς μικρὸν κειμένῃ πεδίον γὰρ ἑτοιμα-
σθὲν εἰς σπορὰν αὐτοῦ μέλλοντος καταχώσαντες
ἀποκρύψωσιν· οἵτινες τὰ κελευσθέντα πληρώσαν-
τες σπουδέως γὰρ αὐτοῖς προσταχθὲν ἐπετέλεσαν

διὰ τῆς ἁγίας τριάδος ἁγιασθέντες
E κέντο οὖν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ ἀποτμηθέν-
τα σώματα τὰ τίμια τὰ στεφανωμένα τῷ μαρτυρίῳ
τοῦ χριστοῦ καθὼς προελάλησαν οἱ προφῆται περὶ
τῶν μελλόντων· ὅτι τίμιος ἐναντίον κυρίου ὁ θανά-
τος τῶν ὁσίων αὐτοῦ. ἔτι οὖν φανερωθείσης τῶν μαρ-
τύρων καὶ ἱερέων τῆς ἀξίας καὶ τῆς ἐνδοξότητος
διὰ τὴν σωτηριοφόρον τοῦ διδασκάλου ἐπαληθήσα-
σαν πίστιν, ἤρξατο ὁ καρπὸς ἀνατεῖλαι καὶ ἐκείνῳ
πλέον δόξαν γενέσθαι διὰ τοῦ μαρτυρίου ἑαυτοῦ Z
τὴν νίκην τῶν συνόντων.

T οῦ μακαρίου δὲ διονυσίου καὶ ἀρχιερέως τιμῶντες
τὸ μαρτύριον· τὸ ἅγιον αὐτοῦ ἄνευ ψυχῆς σῶμα
πιστεύομεν ἐγηγέρθαι καὶ τῇ μακαρίᾳ χειρὶ
ἑαυτοῦ τὴν κεφαλὴν ἀπὸ τοῦ σώματος ὑπὸ τῶν ἀνό-
μων τῷ ξίφει ἀποτμηθεῖσαν ἔλαβεν καὶ κρεμα-
μένην τῷ βραχίονι ἐναγκαλίσατο καὶ ἀπὸ τῆς τοῦ
βουνοῦ κορυφῆς δύο μίλια πορευθεὶς ἐν ἰσχύι τοῖς το-
τὸν ἐβάστασεν· νέον καὶ ἀρχαῖον καὶ τοῖς μετέπει-
τα ἐξάκουστον θαῦμα ἄνευ ψυχῆς καὶ κεφαλῆς σῶ-
μα ὡς ζῶν τρέχειν κατὰ τὸ ἔθος· καὶ ὅπερ ἤδη τε-
θνηκότα ἰσχυρῶς προβαίνειν ἴχνεσιν· τῶν μακαρίων
οὖν πάλιν ῥουστίκου καὶ ἐλευθερίου φοβηθέντες οἱ ἀ-
σεβεῖς μήπως συνελθόντες λαοὶ πιστεῖ δεδοξα-
σμένοι ἄψυχα τὰ σώματα αὐτῶν ἑαυτοῖς εἰς αἰτίαν ψυχ
ἐν σωροῖς καταθήσονται γενομένης βουλῆς εἰς ἀκά-
τιον ἐκ τῇ ἀβύσσῳ οἴδματος τοῦ ὕδατος ἀπολῦσαι.

μοι, καὶ λοιποὶ τῶν ἀρχόντων ἡμῶν ἐξ ὑμῶν κα-
ταφρονεῖται ἡ κέλευσις· παραβλέπεσθαι. καὶ ἡμεῖς οὐχ
ὑμετέρα ἐξομολογήσεις τῶν αἰκισμῶν θεῶν τῆς ἐξ
ουσίας ὑπόκειται, οἱ δὲ ἅγιοι ὡς αὐτοπροαίρετοι ἐν
μιᾷ ψυχῇ ἀποκριθέντες εἶπον· ὡς προέφημεν χρι-
στὸν θεοῦ ἰησοῦν γεννηθέντα ἐκ μαρίας παρθένου
παντὶ τῷ λαῷ ἀληθῶς προσαναγγέλλοντες καὶ κη-
ρύσσοντες καταπαλαμῶντες καὶ πιστεύομεν καὶ ἐξο
μολογούμεθα. καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ κατὰ πάντων μόνου ἀγνοοῦν
τες ἐν ταύτῃ τῶν ἁγίων ἀνδρῶν πίστει καὶ ἀποστα
λῇ ἐνδυναμωθέντες διαμένωμεν. οἱ δὲ ἀσεβεῖς δι-
καὶ καὶ τύραννοι μακρὰν οὐκ ἔστιν δώσαντες τῶν μα
καρίων τραχήλων διὰ τὴν πίστιν τοῦ χριστοῦ ἐπι
μαρθέντων ξίφει ἀπέκοψαν τὰς κεφαλὰς. ἀπο-
διδόντες τῇ γῇ τὰ σώματα. τῶν μακαρίων ψυχῶν
τῷ οὐρανῷ ἀποδοθεισῶν. φανερωθείσης δὲ τῆς ἁγί
ας ἀγαθότητος τοῖς μάρτυσιν ὧν δέδεται ἡ νίκη
μετὰ τοῦ σώματος ἀποτμηθεῖσα ἡ κεφαλὴ τοῦ δι-
δασκάλου ἐβλέπετο ἐκείνοις τοῖς δυναμένοις
πίστει ὀρθῇ καὶ γλώσσῃ κυρίῳ ὁμολογεῖν ὡς ζῶσα
καὶ προβαίνουσα.

Ω ἀληθῶς μακαρία πλῆθος καὶ τῷ κυρίῳ ἡμῶν ἐν τῇ
χάριτι αὐτοῦ μεμιγμένη. ὦ ἁγία καὶ ἐπαινετὴ ἀδελ
φότης, ἐν ᾗ εἷς οὔτε πρῶτος, οὐ δεύτερος δύναται γενέ
σθαι οὔτε τρίτος· ἀλλὰ τῆς ἁγίας τριάδος τὴν δό-
ξαν ἐξομολογούμενοι ὡς ἀπὸ σημείου ἑνὸς τῆς πό-
λεως εἰς μικρὸν βουνὸν ἄξιοι γεγόνασι μαρτυρίου.

ἐκ τῆς αὐτῶν ἐξόδου ᾠκοδομημένα· καὶ λιμένα
σωτηρίας εὑρόντες τῶν δούλων ἔχαιρον ἀπολέσθαι τὰ
ναυάγια. Εθρήνει οὖν τότε ἡ μερὶς κινηθεῖσα τοῦ
διαβόλου ὅτι ἡ νικητικὴ ἐκκλησία τῶν πιστῶν λεγεῶνα
ἐξενίκησεν καὶ ὅτε ταῦτα ἐγένοντο θυμῷ ἀσεβεί-
ας οἱ ὑπηρέται τῇ σκληρότητι ἐξαφθέντες ἕνα ἐκ
τούτων τὸν ἅγιον ἄνδρα διονύσιον μετὰ μεγάλης
καρδίας καὶ πίστεως καταπολμήσαντα αὐτὸν ἰδόν-
τες προσελθόντες εἶπον· οὐκ εἶ σὺ ὁ αἰώνυμος γέ-
ρων ὁ τῶν θεῶν ἡμῶν τὸ σέβας κενώσας καὶ τοῖς
ἀνικήτοις ἄρχουσιν ἀντιπίπτων καὶ τὰ δόγματα αὐ-
τῶν ἀποβαλλόμενος, ὑπὲρ νῦν τινος ἑαυτὸν λέγεις
τὸν λάτριν· ἢ ποίαν ἐξομολόγησιν τῆς ἑαυτοῦ ἐξου-
σίας προγράφεις· τότε λοιπὸν οὗτοι οἱ τρισμα-
κάριοι ἄνδρες διονύσιος ῥούστικος καὶ ἐλευθέριος τῶν
τριῶν παίδων τῶν ἐν καμίνῳ τοῦ πυρὸς περιπα-
τούντων τῷ πνεύματι ἐμπεπηγώμενοι καὶ τοῖς χα-
ρίσμασιν· ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος τοιαύτην τῶν ὀρώ-
ντων ἔδωκαν ἀπόκρισιν· ἡ δούλωσις ἡμῶν· χριστι-
ανῶν νόμῳ γινώσκεται δεδουλομένη· ὅντινα οὖν
ἐξομολογοῦμεθα φανερῶς τοῖς ὠσὶν ὑμῶν ἐνηχοῦ-
μεν· ἐξομολογοῦμεθα γὰρ καὶ κηρύττομεν καθὼς
καὶ πιστεύομεν πατέρα καὶ ἰησοῦν καὶ πνεῦμα ἅ-
γιον· πατέρα ἀγέννητον· ἰησοῦν ἐκ μόνου πατρὸς
γεννηθέντα· καὶ πνεῦμα ἅγιον ἐκ πατρὸς ἐκπορευόμενον·
F ρὸς ταῦτα οἱ ἀσεβεῖς διῶκται καὶ τύραννοι τοὺς
μακαρίους ἐπηρώτων ἁγίοις τοιαῦτα ἀποφθεγγό-

Θαυμάζουσι πῶς ἀνοήτοις ἀνδράσιν οὐκ ἠδύνατο
πληθὺς ἔνοπλος ἀντιστῆναι· τότε οὖν ὁ ἀρχέκακος
ἐχθρὸς θεωρῶν τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ἀπολλυμένην καὶ
τὴν τοῦ κυρίου φυλαττομένην καὶ νικῶσαν· καὶ καθ'
ἑκάστην τοῦ λαοῦ προβαίνουσαν πίστιν, πάσῃ τῇ
τέχνῃ αὐτοῦ εἰς ἔχθραν πολεμικὴν ἥτις ἦν καθωπλι-
σμένη κατ' αὐτῶν ἐπέστρεψεν· καὶ αὐτοὺς τοὺς εἰς
ἕνα καὶ ἀληθινὸν κύριον πιστεύοντας καὶ τῷ ἁγίῳ
βαπτίσματι ἤδη πεπληρομένοις τῆς τούτου διδα-
σκαλίας ἑαυτῷ πιστεῦσαι διὰ πολλῶν βασάνων
ἐξομολογουμένοις ἐπανελθεῖν πεῖσαι· ἀλλ' οἱ ἅγιοι ἄν-
δρες ὁμολογηταὶ καὶ μάρτυρες τὴν αὐτοῦ καὶ τῶν
ἀσεβῶν λύσσαν τῇ ἁγίᾳ διδασκαλίᾳ αὐτῶν καὶ
ταῖς μεγάλαις δυνάμεσιν διαλύοντες ἐπεστήριζον
τοὺς μαθητάς· συναντῶντες τοῖς ἀνόμοις· οὐδενὶ
φόβῳ τῶν ἀσεβῶν προσέχοντες τὴν τοῦ χριστοῦ
ἐκκλησίαν καθ' ἡμέραν εὐθηνοῦσαν ἐπροίκιζεν· καὶ
ὅτε ἡ ἐκκλησία ὑπὸ τῶν ἰδίων διδασκάλων τῷ λό-
γῳ ἐγένετο τεθεμελιωμένη ἱκανῶς· ἔτι καὶ τὰ μάλι-
στα συνεταράχθη καὶ ὡς καταιγίδι, συνεχέθη τῶν
διωκτῶν τότε αὐξανομένων τῇ τυραννίδι· τότε καὶ
αὐτὴ μάλιστα γερμανία ἡ μεγάλη χώρα θηριώδους
σκληρότητος καὶ ἀσεβείας μετέχουσα· ὑποτεταγ-
μένη καρδίᾳ καὶ κατανενυγμένη· τὸν τράχηλον
ἑαυτῆς τῷ τοῦ χριστοῦ ζυγῷ ὑποθήσασα καὶ δεδα-
μασμένη· ἔχαιρεν τῇ τῶν διδασκάλων στερεωθεῖ-
σα πίστει· καὶ αὖθις κατέρριπτον τὰ εἴδωλα αὐτῆς τὰ

τιμωρίαις μὴ βουλόμενον παραπείθεσθαι ἀμεῖψαι τὴν πί-
στιν, ἢ τὴν κεφαλὴν ἀποτμηθῆναι.

Μετὰ δὲ ταῦτα τὰ προστάγματα τοῦ ἄρχοντος ὁ ὄ-
χλος προσδέξασθαι τῆς γαλλικῆς συναπήχθη
τοὺς τυράννους τοῦ διελθεῖν ἐν τοῖς συνορίοις αὐτῶν
καὶ παρ' εὐθὺ τοῦ μακαρίου ἐκείνου ἀνδρὸς τὸ ἐπά-
ξιον ὄνομα ἐνεφανίσθη αὐτοῖς. οὕτως οὖν ὡς αὐ-
τοῖς ἐγένετο πρὸς τὸ τεταγμένον. τάχιστα δρομαίῳ
προθύμῳ καρδίᾳ καὶ ἠλλοιωμένῳ προσώπῳ εἰς
Παρήσιαν εἰσελθόντες ἐκεῖσε τὸν ἅγιον ἄνδρα τοῦ-
τον Διονύσιον εὗρον κατὰ τῶν ἀπίστων πολεμοῦν-
τα καὶ διδάγμασι καθ' ἑκάστην πλήθη λαῶν εἰς
τὴν πίστιν τοῦ χριστοῦ προσκαλούμενον. μετ' αὐτοῦ
δὲ καὶ τὸν μακάριον ἄνδρα Ῥουστικὸν τὸν πρεσβύ-
τερον καὶ Ἐλευθέριον τὸν διάκονον οὓς αὐτὸς ὁ μα-
κάριος ἀνὴρ εἰς τοὺς ἰδίους βαθμοὺς καθιέρωσεν.
τοὺς οὖν διδάγμασιν αὐτοῦ κοινωνοὺς καὶ μαθη-
τὰς ὄντας τῶν διωκτῶν ἡ σκληρότης καὶ ἡ ἀσέβεια
κατέλαβεν ἅμα. οὗτοι γὰρ οἱ ἅγιοι ἄνδρες ἀπὸ τοῦ
μακαρίου Διονυσίου ἀχώριστοι ὑπῆρχον οὓς καὶ ἡ
θεία εὐσέβεια προεγίνωσκεν ὑπάρχειν συγκλη-
ρονόμους. ἔχαιρεν οὖν ὁ ἀγαθὸς πατὴρ ἐν τοῖς δυσὶ
προκόπτουσιν υἱοῖς ὅτι ἄξιοι ἦσαν υἱοὶ τοῦ πατρὸς
τὸ φορτίον ἐν πνεύματι τοῖς ἁγίοις ἐλαφρὸν βα-
στάσαι. ἵνα τὸ βάρος τῆς σαρκὸς ἀποθέμενοι ἐν
καθαρῷ δυνηθῶσιν ἀέρι πέτασθαι. οἷς καὶ φῶς τι
σὺν ἦν.

θαυμαστῶν αὐτοῦ καθ᾽ ἡμέραν ἐνδυναμοῦσθαι καὶ προστίθεσθαι δίκην τοῦ καιροῦ, ὅτι ἴσως τὰ ἐξ ὑπαρχῆς ἐγένοντο·

Τοῦ ἁγίου δὲ ἀνδρὸς ὡς φωνῆ βοῶντος εἰς μῆκος καὶ πλάτος ἐκχυθείσης τῆς φήμης τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, τοσοῦτον διαλάμψαι πανταχῶς καὶ δομετιανὸν τὸν τότε τὸν δεύτερον τῶν χριστιανῶν διωγμὸν ποιήσαντα μετὰ νέρωνα, κελεῦσαι ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν αὐλὴν αὐτοῦ· ὅστις εἰς τοσαύτην λύσσαν ἀναξιόπιστος ἐξήφθη καὶ παρήχθη, ὥστε προστάξαι ἵνα ὅπου δ᾽ ἂν χριστιανόν τινα εὕροιεν, αὐτὸς ἢ αὐτοῦ, ἢ θῦσαι μεμιαμμένοις πείσειεν, ἢ ποικίλαις βασάνοις περιπεσόντα θανάτῳ μαχαίρας παραδοθῆναι· τούτοις δὲ τοῖς νόμοις ὑποτάξας ἑαυτῷ γένη κεκλημένα, μέγας τοῖς τοῦ χριστοῦ δούλοις ἐγένετο διωγμὸς ἐν τοῖς ἐκεῖσε περιτρέχων· οὐδεμιᾶς τοῖς διὰ χριστὸν ἀγωνιζομένοις ἐνεστώσης ζωῆς συγχωρουμένης διὰ πάσης· οὐδεμία γὰρ τῶν ἁγίων μαρτύρων ὑπῆρχεν παραίτησις ἐλευθερίας· ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ αὐτοῦ τὴν ἀσέβειαν φυλάττοντες τοῦ δόγματος ὅπερ προστεταγμένον αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ καίσαρος εἴη ὑπερβῆναι διὰ παντὸς οὐκ ἀπετόλμων· ἀλλ᾽ ἔπι καὶ πάλλεκτων ἀθρυσμαμένα μεγάλης βοῆς καὶ ἀγωνίας τοῖς μέρεσιν ἀπέστειλεν πάσης τῆς δύσεως, ὅπως τὸν ἅγιον ἄνδρα τοῦτον διονύσιον ἀναζητοῦντες εὕροιεν εἰ δυνηθῶσιν· ἵνα ἢ τὰ προστάγματα τοῦ ἐξουσιάζοντος ἐκπληρῶσαι πείσωσιν· ἢ

τῷ στερεῷ τῆς πίστεως ὁπλισάμενος θεῷ τῷ παν-
τοδυνάμῳ πανταχοῦ βοηθοῦντι καὶ συνοδεύοντι
αὐτῷ ἐκκλησίαν ἐκεῖσε κατὰ τὴν δύναμιν αὐτοῦ
καθ' ὅτι νέος ἀκμὴν προσήλυτος ὑπῆρχεν τῷ κυρίῳ
ἡμῶν ἰησοῦ χριστῷ εἰς τιμὴν ἀνέστησεν καὶ λαὸν νέ-
ον ἐν τῇ ἀληθείᾳ τοῦ εὐαγγελίου δεδαγμένον τῷ ἁ-
γίῳ αὖθις ἐκεῖ βαπτίσματι κατεφώτισεν. ἐν ὅσῳ
δὲ ὁ μακάριος ἀνὴρ ἡμέρας καὶ νυκτὸς διδασκαλί-
αις συνεστήσατο εὐσεβείαις τὴν πληθὺν καὶ τοῦ χρι-
στοῦ ὁ λαὸς ἐκ τοῦ ἀρχαίου ἐχθροῦ τοῦ φάρυγγος
ἐλυτρώθη, οὓς κατίσχυεν τῷ πρίν. ὁ βελίαρ τούτοις
ἀξίως παραπέμψαι εἰς τοὺς οὐρανοὺς διὰ τῆς πί-
στεως ὁ ἅγιος ἐσπούδεν. φημὶ δὲ τῆς ἁγιωσύνης αὐ-
τοῦ εἰς μῆκος καὶ πλάτος αὖθις ἐξεχύθη. ὥστε οὐκ
ὀλίγη τῶν πιστῶν τοῦ λαοῦ ἄθρυσις ἄξιον αὐτὸν ἐ-
δόξαζεν ἐπίσκοπον ἔχειν.

Οὕτως οὖν μετὰ ταῦτα τοῦ ἱερατικοῦ βαθμοῦ ταῖς
θείαις ὑπουργίαις διαδότης καὶ ἁγιάζων δεδοκι-
μασμένα πρόσωπα ὡς ἀξίους γενομένους ἑαυτῷ
εἰς βαθμὸν ἀνῆκεν. ἀλλ' ὁ κύριος ἡμῶν ἰησοῦς χριστὸς
ὁ τῷ μακαριωτάτῳ ἀνδρὶ διονυσίῳ μὴ συγχωρῶν
ἔτι τὴν φήμην κρύπτεσθαι ὡς τεθέντι λύχνῳ ἐπὶ λυ-
χνίαν ἐν ταῖς τῶν ἀπίστων διανοίαις τὸ φῶς αὐτοῦ
ἀκτινοειδῶς παρέθετο. καὶ τοσαύτας δι' αὐτοῦ κα-
τηξίωσεν γενέσθαι καὶ δυνάμεις ὅτι τῶν πολεμίων
ἐθνῶν τὰς καρδίας οὐκ ἔλαττον τῶν εὐαγγελιζο-
μένων ἀνέδειξε. ὥστε ἐξ αὐτῶν τῶν δυνάμεων καὶ

τρὸς καὶ ἀληθινὸς ἀπεδείχθη συρρίψας ἑαυτὸν
τοῖς ἀγῶσιν ἵνα ὡς ἄξιος ὑπάρχων ὁμολογίας καὶ
πληρώσεως γενέσθαι μὴ φοβηθῇ καὶ μάρτυς.

Α κοιτανίας δὲ τοῖς μέρεσιν τὸν ἅγιον ἀντωνῖνον ἀ-
ποστείλας αὐτὸς σὺν τῷ ἁγίῳ λουκιανῷ καὶ τῷ ἁ-
γίῳ ῥουστικῷ καὶ τῷ ἁγίῳ ἐλευθερίῳ ἐν παρησίᾳ
τῇ πόλει ἐπορεύθη. ὁ ἅγιος δὲ λουκιανὸς πρεσβυ-
τερικῇ τιμῇ τετιμημένος εἰς τὴν βελβακενσαίνα
ἀπεστάλη πόλιν καὶ αὐτὸς ὁμοίως τοῖς ἀπίστοις
λαοῖς τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀληθείας παραθήσῃ. αὐ-
τὸς δὲ ὁ ἅγιος διονύσιος ἐν τῇ παρησίᾳ διέμεινεν,
ἥτις πόλις καθ' μακρὰ ἦν, ἀλλ' οὖν ἐθνικῆς πλάνης
καὶ μιασμοῦ ὑπῆρχεν ἔμπλεος. ἄλλως προγέγρα-
πται ἢ καὶ μεγάλης ὑπῆρχεν ἐθνικῆς πλάνης πε-
πληρωμένη καὶ μεμιαμένη. ἀλλὰ καρποφόρος
ἦν καὶ δένδροις κεκοσμημένη. ἀμπέλοις δὲ καὶ
βότρυσιν ὡς ἐκ πηγῶν ῥέουσα καὶ προσφέρουσα
τοῖς οἰκείοις διέλαμπεν. ἐν οἷς καὶ πραγματεί-
αις τραπεζίτων ἀπόσαι γυναὶ τῆς πόλεως καὶ τὸ
πέριξ περιτετειχισμένη γύρου. καὶ πλῆθος εἰσὶν ἰχθύ-
ων πρὸς τούτοις ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ὡς ἀπὸ προσώ-
που τῆς θαλάττης κυμάτων δίκην προσφέρουσα
παρεῖχεν. οὐκ ὀλίγην δὲ καὶ ὁ ποταμὸς τοῦ τεί-
χους ἐγινώσκετο οὐκ ἔχων βοήθειαν. καὶ αὐτὸς
γὰρ τῷ πλάτει τῆς πόλεως τῷ ἰδίῳ πλάτει ὡς
περὶ νῆσον τῷ ὕδατι αὐτὴν περιεκύκλου.

Τ οῦτον οὖν τὸν τόπον ὁ θεοῦ δοῦλος περιοδεύσας. καὶ

διά σου εἰς μῆκος καὶ πλάτος ἐκχυθῇ ὅπως πα/
ρὰ τοῦ κυρίου ὡς πιστὸς δοῦλος ἀξιωθῇς ἀκοῦσαι
εὖ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ ἐπὶ ὀλίγων ἧς πιστὸς ἐπὶ
πολλῶν σε καταστήσω εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυ
ρίου σου. κοινωνοὶ δὲ τοῦ ἁγίου διονυσίου ἦσαν. συ/
πουργῖνος. μάρκελλος. καὶ λουκιανὸς σὺν αὐτῷ ὄν
τες ἵνα ἐκ στόματος δύο καὶ τριῶν μαρτύρων ἡ
τῶν χριστιανῶν πίστις τοῖς ἀγνοοῦσι μέρεσι παρα/
δοθῇ.

Τ οὕτων δὲ ὁμοῦ συνελθόντων καὶ πορευομένων, ἦλ/
θον εἰς λιμένα ἀριλαδὴ τῆς πόλεως.

Τ ὅτε ὁ ἅγιος διονύσιος. μάρκελλον εἰς ἱσπανίαν ἀ/
πέστειλεν ἵνα τὸν λόγον τῆς ζωῆς ταῖς ἐκκλησί/
αις τοῦ χριστοῦ παραθήσῃ. οὗτος δὲ ὁ ἅγιος διονύσι
ος τῇ τοῦ ἁγίου πνεύματος θέρμῃ ἀναφθεὶς καὶ
ἀποστολικῇ πληρωθεὶς ἐξουσίᾳ ἄνωθεν παρὰ τοῦ ἁ/
γίου πνεύματος σὺν τῷ ἁγίῳ κλήμεντι θεῖα λό/
για κατασπεῖξαι τοῖς ἔθνεσιν ἐδέξατο πίστει διέ/
νειμεν πᾶσι τοῖς ἑσπερίοις μέρεσιν. τὴν σκληρότη
τα δὲ τῶν ἀπείρων ἐκεῖσε ἐθνῶν μὴ δειλικῶς μηδὲ
τὰς ἀσεβείας τοῦ λαοῦ φοβηθεὶς προῆλθεν ἐπὶ τὸ
κήρυγμα τὸ τοῦ μακαρίου ἀρχηγοῦ τῶν ἀποστό/
λων στερεωθεὶς πνεύματι τοῦ ἐν ῥώμῃ γενομένου
καὶ δοθέντος τοῖς ἀπίστοις πρὸς τιμωρίαν. καὶ ὅτε
ἀπὸ τῆς γαλλίας ὑποστρέψας ἐπὶ πλείω τοῖς ἐθνι
κοῖς ἔθεσιν ἀναφθεῖσαν ἔγνω τὴν πλάνην τῆς χώ
ρας ἐκείνης. τότε θεῖα, σκεύη χρηματισθεὶς δυνα/

ἀνέδειξεν· ὅτι δὲ καὶ οἱ χριστοῦ στρατιῶται ὁσημέ-
ραι τῷ θείῳ ἔρωτι φλεγόμενοι πάντα χρόνον ἔθεον τῆς
θείας χάριτος ἄνωθεν αὐτοῖς συμπαρεχομένης·
τότε καὶ ὁ μακάριος οὗτοσὶ διονύσιος τῷ τοῦ σταυ-
ροῦ ἀρότρῳ τὴν θάλασσαν διατεμὼν· ἀπὸ ἀθηνῶν
τὴν ῥώμην κατέλαβεν οὐρανίῳ καὶ θείῳ θελήματι
ὡς ὑπὸ θεοῦ ἠγαπημένος·

Ε εἰσελθὼν δὲ καὶ εὑρὼν τὸν μακάριον κλήμεντα ὡς
ἀνωτέρω εἴρηται τὴν τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας ἔ-
χοντα ἐξουσίαν· μετὰ τῆς καθηκούσης τιμῆς εὐθέως
ὡς διόντι ἦν ὑποδέδεκται· καὶ ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ
ὅτι ὁ μακάριος ἀνὴρ διονύσιος τοῦ μακαρίου κλή-
μεντος τοῖς ἴχνεσιν προσήγγισεν καὶ τῇ ἀποστολι-
κῇ ἁγιωσύνῃ ἑαυτὸν ἐμπαρέθετο διδάσκαλος καὶ
αὐτὸς ἀποφανθεὶς· καὶ τρόπῳ τῷ πρέποντι διδα-
σκάλῳ ὑπὸ τοῦ ἁγίου κλήμεντος τιμηθεὶς καὶ ἀ-
ξίαν παρ᾽ αὐτοῦ καὶ οἰκειωτάτην τιμὴν ὡς παρὰ
θεοῦ ἀληθῶς χάριν ἐκομίσατο· καὶ ἐν ὅσῳ θεὸς ὁ
παντοδύναμος τῷ μακαρίῳ διονυσίῳ ζωαρκεῖν ἔτι
ἐδωρήσατο ἕως ἡμῶν αὐτῷ πᾶσιν ἐπ᾽ εὐσεβείᾳ φα-
νερώσας· καὶ ὁ ἅγιος κλήμης τότε φίλιππόν τινα
ἰσπανίας ἐπίσκοπον προεστήσατο καὶ τὴν ἐξουσίαν
ἣν αὐτὸς ὁ θεῖος κλήμης ἀπὸ τοῦ μακαρίου πέ-
τρου ἔλαβεν· δέδωκεν αὐτῷ λέγων· πορευθεὶς ἐν
τοῖς μέρεσι τῆς δύσεως κήρυξον τὸ εὐαγγέλιον
τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν καὶ δῆσαι καὶ λῦσαι
ἔστω σοι ἐξουσία ἵνα τοῦ χριστοῦ τὸ εὐαγγέλιον καὶ

Ταύτην τὴν ἐξουσίαν πεπληρωμένην τοῖς μετέπειτα τελείοις καὶ ἀξίοις ἐν ταῖς ἐκκλησίαις προελθεῖν καταλέλειπεν κλῆρον. περὶ μὲν τούτων ἐκ τῆς ἀκολουθίας τοῦ κατ᾽ ἐκεῖνο καιροῦ τῆς τε ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἐν ὀλίγῳ διηγησάμενοι ἐπὶ τοὺς τοῦ μακαρίου διονυσίου ἀγῶνας μετενέγκω τὸν λόγον ἵνα καθὼς λέλεκται ἐκ τῆς τῶν χρόνων ἀκολουθίας περὶ αὐτοῦ ὀλίγα διεξέλθωμεν.

Μετὰ τὴν τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ ἡμῶν. ἰησοῦ χριστοῦ ἐνδοξοτάτην ἀνάληψιν ὅτε ὁ μακάριος ἀπόστολος παῦλος διὰ τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀπὸ τῆς πλάνης τῆς ἀπιστίας εἰς ὁδὸν σωτηρίας ἐπέστρεψεν ὥστε πίστιν ἣν πρώην ἐπολέμησεν. ἐν ἐσχάτοις πεπληρωμένην ἐνδόξῃ κηρύξαι. καὶ κατὰ τὴν τοῦ κυρίου διάταξιν σκεῦος ἐκλογῆς γένηται ἐν τοῖς ἔθνεσιν.

Τότε γὰρ τότε κηρύττων τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ τοῖς ἀγνοοῦσιν ἔθνεσιν παρεγένετο ἐν ἀθήναις. κἀκεῖσε καὶ τὸν ἅγιον ἄνδρα τουτονὶ διονύσιον ἐθνικοῖς ἔθεσι πρώην ἐμπεριεχόμενον. εἰς ὁδὸν σωτηρίας ὁδηγήσας ἐπέστρεψεν. καὶ τῷ ἱερῷ βαπτίσματι ἀναγεννήσας θείᾳ ἁγιωσύνῃ αὖθις ἐστερέωσεν. τότε δὴ ὅτε τὰς ἀκάνθας καὶ τριβόλους τῆς πλάνης ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ διὰ τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀπέτεμεν. καὶ καρπὸν καὶ νέον βλάστημα ὡς ἐν τῇ ἀγαθῇ γῇ ἀρδευόμενον θείῳ λόγῳ καὶ τῇ ἐντεῦθεν θεωρίᾳ

τοῦ αὐτοῦ κηρύγματος τὴν ὑψηλοτάτην ῥωμαίων
βασιλεύουσαν ῥώμην καταλαβὼν κἀκεῖσε κηρύ
ξαι οὐρανόθεν ἐνεστάλθη. ἵνα ὡς κορυφαῖος τῶν ἁγί
ων ἀποστόλων ἐν τῇ τάξει τῆς ἀποστολῆς γεγονὼς
πρῶτος ἐν ῥώμῃ γίνεται ἐν τοῖς ἀγῶσι, συμμέτο
χος τῶν τοῦ χριστοῦ παθημάτων καὶ γὰρ ἡ πόλις ὡς
μεγάλοις συνεχομένη σφάλμασιν μείζοσιν ἐχρή
ζεν τρόποις διορθωθῆναι. ἵνα οὗ ἦν ἡ πλάνη βαρυτά
τη. ἐκεῖ γένηται καὶ ἡ χάρις μεγάλη. εἶτα καθὼς
εἴρηται ὁ τύραννος καὶ ἀσεβὴς νέρων τὴν γῆν καὶ
τὴν θάλασσαν οἰόμενος καθυποτάξαι τῇ ἑαυτοῦ
τυραννίδι. ὀργῇ ἀπηνείας ἑαυτοῦ καὶ ἰταμότητι μα
νίας λυσσήσας. κατὰ τῶν δούλων τοῦ χριστοῦ ἐξήφθη.
καὶ ἐν τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ τυ
ραννικῆς αὐτοκρατορίας τοὺς μακαρίους πέτρον,
καὶ παῦλον ἀδίκῳ θανάτῳ κατεδίκασεν δι᾽ ἐκχύ
σεως τοῦ μακαρίου αὐτῶν αἵματος. καὶ διὰ νίκης
μαρτυρίου ἀξίως καὶ ὡς ἄκων προπέμψας αὐτοὺς
εἰς τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν. ὅμως πρὸ τοῦ τὸν
μακάριον πέτρον διὰ τῆς νίκης τοῦ μαρτυρίου
καταξιωθῆναι τῆς ἐν τῇ τῶν οὐρανῶν βασιλείᾳ συν
διαγωγῆς τῷ μακαρίῳ κλήμεντι τὴν ἐξουσίαν τῆς
ἐκκλησίας παρέθετο λέγων ὥσπερ παρὰ τοῦ κυρίου
μου ἰησοῦ χριστοῦ λῦσαι καὶ δῆσαι ἐμοὶ δεδώρηται
ἐξουσία. οὕτω καὶ τὴν αὐτὴν ἐξουσίαν αἰωνίως δω
ροῦμαί σοι καὶ δίδωμι. ἵνα ὃν ἂν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς.
ἔσται δεδεμένος ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ.

[μ] Ετὰ τὴν μακαρίαν καὶ ἐνδοξοτάτην ἀνάστασιν τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ καὶ τὴν τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἀνδρικοῦ αὐτοῦ ναοῦ ὑπὸ ἰουδαϊκῆς παρανομίας ὡς αὐτὸς εἶπεν διαλύειν καθότι ἑαυτοῦ θείᾳ ἐξουσίᾳ τριήμερος ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται.

Ε τι δὲ καὶ μετὰ τὴν ἐκ τῆς ἡμετέρας ταπεινώσεως ἑαυτῷ κατὰ σάρκα ὑπεράνω πάσης οὐρανίου στρατιᾶς καὶ ἐπάνω πάσης ἀγγελικῆς τάξεως ὕψωσιν καὶ ἀνάβασιν καθ᾽ ἣν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ ἑαυτὸν ἰδίῳ θελήματι προσήνεγκεν.

Ε τι δὲ καὶ μετὰ τὴν μεθ᾽ ἡμέρας διὰ τῆς ἁγίας αὐτοῦ ἀναλήψεως ἐν τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις τοῦ ἁγίου αὐτοῦ πνεύματος ἔκχυσιν καθ᾽ ἣν ἐξουσίαν εἰλήφασιν δῆσαι καὶ λῦσαι καὶ ταῖς ἁγίαις αὐτοῦ ἐκκλησίαις ἄρχοντας προέδρους προστήσασθαι καθὼς προώρισεν πρὸ τοῦ τὸν κόσμον γενέσθαι.

Μ ετὰ καιροὺς τῆς γενέσεως πόλεως ῥώμης ἐν ἔτει ὀγδοηκοστῷ ὀγδόῳ· ἐπιλαβομένου τὴν ἀρχὴν νέρωνος καίσαρος πέμπτου, πέμπτου αὐτοῦ ὄντος ἀπὸ αὐγούστου· ὁ μακάριος πέτρος ὁ ἀπόστολος μετὰ καὶ τῶν ἑτέρων ἀποστόλων ἀποσταλέντες κηρύξαι τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ· αὐτὸς μεθ᾽ ἱκανὰ ἔτη

διὰ κατόπτρου τῶν ὀνομάτων ἐξαίσια κάλλη νοη-
μάτων ἐμφαινόμενα κατιδοῦσα.

Μέμνηται τούτου καὶ εὐσέβιος ὁ παμφίλου. τινὲς δὲ
φασὶ ταῦτα τὸν φίλωνα περὶ τῶν κοινῶν ἰουδαίων
εἰπεῖν. ἄλλοι περὶ ἐσσηνῶν ἐβιωναίων. ἄλλοι περὶ να-
ζωραίων ἰουδαίων. ἄλλοι περὶ τῶν ἐκ περιτομῆς πι-
στῶν καὶ πεπιστευκότων εἰς χριστὸν καὶ φυλασσόν-
των τὸν νόμον μωσέως ἰουδαϊκῶς. ἄλλοι περὶ τελεί-
ων χριστιανῶν. οἵας δὲ ἦσαν αἱρέσεως μοναχικὸν
ζῶντες βίον θεραπευταὶ εἰκότως ὠνομάζοντο. οὐ
μόνον δὲ εὐσέβιος ὁ παμφίλου. καὶ φίλων ὁ ἰουδαῖ-
ος. ἀλλὰ καὶ ὁ μακάριος διονύσιος ὁ ἀρεοπαγίτης
ὁ μαθητὴς τοῦ ἁγίου παύλου τοῦ ἀποστόλου ὁ γε-
νόμενος ἐπίσκοπος ἀθηνῶν ἐν τῷ περὶ τῆς ἐκκλη-
σιαστικῆς ἱεραρχίας τοὺς μοναχοὺς ἔφη τὸ παλαι-
ὸν καὶ θεραπευτὰς ὀνομάζεσθαι

λείπει. ἐνταῦθά τι.

βραχύ τι μέρος ἐνδιαιτᾶται. ἔνιοι δὲ καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ὑπομιμνήσκονται τροφῆς· οἷς πλείων ὁ πόθος ἐπιστήμης ἐνίδρυται. τινὲς δὲ οὕτως ἐνευφραίνονται καὶ τρυφῶσιν ὑπὸ σοφίας ἑστιώμενοι πλουσίως καὶ ἀφθόνως τὰ δόγματα χορηγούσης ὡς καὶ διπλασίονα χρόνον ἀντέχειν καὶ μόλις δι' ἓξ ἡμερῶν ἀπογεύεσθαι τροφῆς ἀναγκαίας ἐθισθέντες.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Εἰσὶν δὲ καὶ γυναῖκες θεραπευτρίδες ὧν αἱ πλεῖσται γηραλέαι παρθένοι τυγχάνουσι τὴν ἁγνείαν οὐκ ἀνάγκῃ καθάπερ ἔνιαι τῶν παρ' Ἕλλησιν ἱερειῶν φυλάττουσαι μᾶλλον ἢ καθ' ἑκούσιον γνώμην διὰ ζῆλον καὶ πόθον σοφίας ᾗ συμβιοῦν σπουδάσασαι τῶν περὶ τὸ σῶμα ἡδονῶν ἠλόγησαν. οὐ θνητῶν ἐγγόνων ἀλλὰ ἀθανάτων ὀρεχθεῖσαι ἃ μόνη τίκτειν ἐφ' ἑαυτῆς οἷά τε ἐστὶν ἡ θεοφιλὴς ψυχή.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Αἱ δὲ ἐξηγήσεις τῶν ἱερῶν γραμμάτων γίνονται αὐτοῖς δι' ὑπονοιῶν ἐν ἀλληγορίαις. ἅπασα γὰρ ἡ νομοθεσία δοκεῖ τοῖς ἀνδράσι τούτοις ἐοικέναι ζώῳ. καὶ σῶμα μὲν ἔχειν τὰς ῥητὰς διατάξεις. ψυχὴν δὲ τὸν ἐναποκείμενον ταῖς διαλέξεσιν ἀόρατον νοῦν ὃν ἤρξατο διαφερόντως ἡ οἰκείᾳ αὐγῇ θεωρεῖν ὡς

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Τὸ δὲ ἐξ ἑωθινοῦ μέχρις ἑσπέρας διάστημα σύμπαν αὐτοῖς ἐστιν ἄσκησις· ἐντυγχάνοιεν γὰρ τοῖς ἱεροῖς γράμμασιν φιλοσοφοῦσι τὴν πάτριον φιλοσοφίαν ἀλληγοροῦντες· ἐπειδὴ σύμβολα τὰ τῆς ἐν τῆς ἑρμηνείας νομίζουσιν ἀποκεκρυμμένης φύσεως ἐν ὑπονοίαις δηλουμένοις· ἔστι δὲ αὐτοῖς καὶ συγγράμματα παλαιῶν ἀνδρῶν οἱ τῆς αἱρέσεως αὐτῶν ἀρχηγέται γενόμενοι πολλὰ μνημεῖα τῆς ἐν τοῖς ἀλληγορουμένοις ἰδέας ἀπολειπόμενοι καθάπερ τισὶν ἀρχετύποις χρώμενοι μιμοῦνται τῆς προαιρέσεως τὸν τρόπον. Ξ

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Ὥσπερ οὐ θεωροῦσι μόνον ἀλλὰ καὶ ποιοῦσιν ἄσματα καὶ ὕμνους ἐς τὸν θεὸν διὰ παντοίων μέτρων καὶ μελῶν ἀριθμοῖς σεμνοτέροις ἀναγκαίως χαράσσοντες.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Ἐγκράτειαν δὲ ὥσπερ τινὰ θεμέλιον προκαταβαλλόμενοι τῇ ψυχῇ τὰς ἄλλας ἐποικοδομοῦσιν ἀρετάς. σιτίον ἢ ποτὸν οὐδεὶς ἂν αὐτῶν προσενέγκαιτο πρὸ ἡλίου δύσεως· ἐπεὶ τὸ μὲν φιλοσοφεῖν ἄξιον φωτὸς κρίνουσιν εἶναι, σκότους δὲ τὰς τοῦ σώματος ἀνάγκας· ὅθεν τῷ μὲν ἡμέραν ταῖς δὲ νυκτὸς Λ

Φίλωνος περὶ τῶν ἐκ περιτομῆς πιστευσάντων ἐν αἰγύπτῳ χριστιανῶν ἅμα καὶ μοναχῶν ἐκ τοῦ συγγεγραμμένου λόγου αὐτῷ περὶ βίου θεωρητικοῦ· περὶ ἱκετῶν.

Πολλαχοῦ μὲν οὖν τῆς οἰκουμένης ἐστὶ τὸ γένος. ἔδει γὰρ ἀγαθοῦ τελείου μετασχεῖν καὶ τὴν ἑλλάδα καὶ τὴν βάρβαρον· πλεονάζει δὲ ἐν αἰγύπτῳ καθέκαστον τῶν ἐπικαλουμένων νομῶν. καὶ μάλιστα περὶ τὴν ἀλεξάνδρειαν. οἱ δὲ πανταχόθεν ἄριστοι καθάπερ εἰς πατρίδα θεραπευτῶν ἀποικίαν στέλλονται πρός τι χωρίον ἐπιτηδειότατον. ὅπερ ἐστὶν ὑπὲρ λίμνης μαρίας κείμενον ἐπὶ γεωλόφου χαμαλεωτέρου σφόδρα εὐκαίρως. ἀσφαλίας γε ἕνεκα καὶ ἀέρος εὐκρασίας.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Ἐν ἑκάστῃ δὲ οἰκίᾳ ἐστὶν οἴκημα ἱερὸν ὃ καλεῖται σεμνεῖον καὶ μοναστήριον ἐν ᾧ μονούμενοι τὰ τοῦ σεμνοῦ βίου μυστήρια τελοῦνται μηδὲν ἐσκομίζοντες μὴ ποτὸν μὴ σιτίον μηδέ τι τῶν ἄλλων ὅσα πρὸς τὰς τοῦ σώματος χρείας ἀναγκαῖα. ἀλλὰ νόμους καὶ λόγια θεσπισθέντα διὰ τῶν προφητῶν καὶ ὕμνους καὶ τὰ ἄλλα οἷς ἐπιστήμη καὶ εὐσέβεια συναύξεται καὶ τελειοῦται.

μνὸν τὸν γέροντα ἐλέησόν με τέκνον· μὴ φοβοῦ ἔχεις ἔτι ζωῆς ἐλπίδα· ἐγὼ χριστῷ δώσω λόγον ὑπὲρ σοῦ ἂν δέῃ τὸν σὸν θάνατον ἑκὼν ὑπομενῶ, ὡς ὁ κύριος τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ὑπὲρ σοῦ τὴν ψυχὴν ἀντιδώσω τὴν ἐμήν· στῆθι πίστευσον χριστός με ἀπέστειλεν ὁ δὲ ἀκούσας· πρῶτον μὲν ἔστη κάτω βλέπων εἶτα ἔρριψεν τὰ ὅπλα· εἶτα τρέμων ἔκλαιεν πικρῶς· προσελθόντα δὲ τὸν γέροντα περιέλαβεν καὶ ἀπολογούμενος ταῖς οἰμωγαῖς ὡς ἐδύνατο καὶ τοῖς δάκρυσιν βαπτιζόμενος ἐκ δευτέρου μόνον ἀποκρύπτων τὴν δεξιάν· ὁ δὲ ἐγγυώμενος ἐπώμνυτο ὡς ἄφεσιν αὐτῷ παρὰ τοῦ πατρὸς ηὕρηται δεόμενος γονυπετῶν αὐτὴν τὴν δεξιὰν ὡς ὑπὸ τῆς μετανοίας κεκαθαρμένην καταφιλῶν ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν ἐπανήγαγεν· καὶ δαψιλέσιν εὐχαῖς ἐξαιτούμενος· συνεχέσι δὲ νηστείαις συναγωνιζόμενος· ποικίλαις δὲ ῥήσεσι λόγων κατεπᾴδων αὐτοῦ τὴν γνώμην οὐ πρότερον ἀπῆλθεν ὥς φασι πρὶν αὐτὸν ἀποκαταστῆσαι τῇ ἐκκλησίᾳ διδοὺς μέγα παράδειγμα μετανοίας ἀληθινῆς καὶ μέγα γνώρισμα παλιγγενεσίας τρόπαιον ἀναστάσεως βλεπομένης·

Ταύτης τῆς ἱστορίας μέμνηται εὐσέβιος ὁ παμφίλου· καὶ ἰωάννης ἐπίσκοπος κωνσταντινουπόλεως ὁ χρυσόστομος·

δὲ αὐτὰ τὰ ἄλλα ὧν χάριν ἧκεν κατεστήσατο· ἄγε δὴ ἔφη ὦ ἐπίσκοπε τὴν παραθήκην ἀπόδος ἡμῖν· ἣν ἐγώ τε καὶ ὁ χριστός σοι παρεκατεθέμεθα ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας ἧς προκαθέξῃ μάρτυρος.

Ο δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐξεπλάγη χρήματα οἰόμενος ἃ ὑπὲρ οὐκ ἔλαβεν συκοφαντεῖσθαι· καὶ οὔτε πιστεύειν εἶχεν ὑπὲρ ὧν οὐκ εἶχεν οὔτε ἀπιστεῖν ἰωάννῃ.

Ω ς δὲ τὸν νεανίσκον εἶπεν ἀπαιτῶ καὶ τὴν ψυχὴν ἀδελφοῦ στενάξας κάτωθεν ὁ πρεσβύτης· καὶ ἔτι καὶ ἐπιδακρύσας ἐκεῖνος ἔφη τέθνηκεν· πῶς καὶ πότε καὶ τίνα θάνατον· θεῷ τέθνηκεν εἶπεν· ἀπέβη γὰρ πονηρὸς καὶ ἐξώλης καὶ τὸ κεφάλαιον λῃστής· καὶ νῦν ἀντὶ τῆς ἐκκλησίας τὸ ὄρος προκατείληφεν μεθ' ὁμοίου στρατιωτικοῦ· καταρρηξάμενος δὲ ὁ ἀπόστολος τὴν ἐσθῆτα καὶ μετὰ μεγάλης οἰμωγῆς πληξάμενος τὴν κεφαλὴν καλόν γε ἔφησε φύλακα τῆς τ' ἀδελφοῦ ψυχῆς κατέλειπον· ἀλλ' ἵππος ἤδη μοι παρέστω καὶ ἡγεμὼν γενέσθω μοι τὶς τῆς ὁδοῦ· ἤλαυνεν ὥσπερ εἶχεν αὐτόθεν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας· ἐλθὼν δὲ εἰς τὸ χωρίον ὑπὸ τῆς φυλακῆς τῶν λῃστῶν ἁλίσκεται μήτε φεύγων μήτε παραιτούμενος· ἀλλὰ βοῶν ἐπὶ τοῦτο ἐλήλυθα· ἐπὶ τὸν ἄρχοντα ὑμῶν ἀπαγάγετέ με· ὅς τε ὥσπερ ὡπλίσθω ἀνέμενεν· ὡς δὲ προσιόντα ἐγνώρισεν τὸν ἰωάννην εἰς φυγὴν αἰδεσθεὶς ἐτρέπετο· ὁ δὲ ἐδίωκε κατὰ κράτος ἐπιλαθόμενος τῆς ἑαυτοῦ ἡλικίας κεκραγὼς τί με φεύγεις τὸν σεαυτοῦ πατέρα· τὸν γυ-

τὴν ὄψιν ἀστεῖον καὶ θερμὸν τὴν ψυχήν· ἰδὼν τοῦτον ἔφη σοὶ παρακατατίθεμαι, μετὰ πάσης σπουδῆς ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ χριστοῦ μάρτυρος· τοῦ δὲ δεχομένου καὶ πάντα ὑπισχνουμένου· καὶ πάλιν τὰ αὐτὰ διελέγετο, καὶ διεμαρτύρατο·

Εἶτα ὁ μὲν ἀπῆρεν ἐπὶ τὴν ἔφεσαν· ὁ δὲ πρεσβύτερος ἀναλαβὼν οἴκαδε τὸν παραδοθέντα νεανίσκον ἔτρεφεν· συνεῖχεν· ἔθαλπεν· τὸ τελευταῖον· ἐφώτισεν· καὶ μετὰ τοῦτο ὑφῆκε τῆς πλείονος ἐπιμελείας καὶ παραφυλακῆς, ὡς τέλειον αὐτῷ φυλακτήριον ἐπιστήσας τὴν σφραγῖδα τοῦ κυρίου·

Τῷ δὲ ἀνέσεως πρὸ ὥρας λαβομένῳ· προσφθείρονταί τινες ἥλικες ἀργοὶ καὶ ἀπερρωγότες, ἠθάδεις κακῶν· καὶ πρῶτον μὲν δι᾽ ἑστιάσεων πολυτελῶν ἐπάγονται αὐτὸν, εἶτα που καὶ νύκτωρ ἐπὶ λωποδυσίαν ἐξιόντες, συνεπάγονται· εἶτα τι καὶ μεῖζον συμπράττειν ἠξίουν· ὁ δὲ κατ᾽ ὀλίγον προσεθίζετο· καὶ διὰ μέγεθος φύσεως, ἐκστὰς, ὥσπερ ἄστομος καὶ εὔρωστος ἵππος ὀρθῆς ὁδοῦ· καὶ τὸν χαλινὸν ἐνδακὼν μειζόνως κατὰ τῶν βαράθρων ἐφέρετο· ἀπογνοὺς δὲ τελέως τὴν ἐν θεῷ σωτηρίαν, οὐδὲν ἔτι μικρὸν διενοεῖτο· ἀλλὰ μέγα τι πράξας, ἐπειδήπερ ἅπαξ ἀπολώλει ἴσα τοῖς ἄλλοις παθεῖν ἠξίου· αὐτοὺς δὲ τούτους ἀναλαβὼν καὶ λῃστήριον συγκροτήσας, ἕτοιμος λῄσταρχος ἦν, βιαιότατος καὶ χαλεπώτατος· χρόνος ἐν μέσῳ, καί τινος ἐμπεσούσης χρείας, ἀνακαλοῦσι τὸν ἰωάννην· ὁ

που ὄντα τῶν δώδεκα ἀποστόλων· ὅς, κεκοίμηται ἐν ἱεραπόλει· καὶ δύο θυγατέρες αὐτοῦ γεγηρακυῖαι παρθένοι· καὶ ἡ ἑτέρα αὐτοῦ θυγάτηρ ἐν ἁγίῳ πνεύματι πολιτευσαμένη ἐν ἐφέσῳ ἀναπέπαυται. ἔτι δὲ καὶ ἰωάννης ὁ ἐπὶ τὸ στῆθος ἰησοῦ ἀναπεσών, ὅς, ἐγενήθη ἱερεὺς τὸ πέταλον πεφορηκὼς, καὶ μάρτυς καὶ διδάσκαλος· οὗτος ἐν ἐφέσῳ κεκοίμηται.

Κλήμεντος πρεσβυτέρου ἀλεξανδρείας, ἡγουμένου τῆς σχολῆς, ἐκ τοῦ ἐπιγεγραμμένου αὐτῷ λόγου τίς ὁ σωζόμενος πλούσιος.

Ἵνα δὲ ἐπιθαρρήσῃς, οὕτω μετανοήσας ἀληθῶς ὅτι σοὶ μένει σωτηρίας ἐλπὶς ἀξιοχρέως, ἄκουσον οὐ μῦθον ἀλλὰ ὄντα λόγον περὶ ἰωάννου τοῦ ἀποστόλου παραδεδομένον καὶ μνήμῃ πεφυλαγμένον.

Ἐπειδὴ γὰρ τοῦ τυράννου τελευτήσαντος ἀπὸ πάτμου τῆς νήσου μετῆλθεν ἐπὶ τὴν ἔφεσον· ἀπῄει παρακαλούμενος· καὶ ἐπὶ τὰ πλησιόχωρα τῶν ἐθνῶν· ὅπου μὲν ἐπισκόπους καταστήσων· ὅπου δὲ ὅλας ἐκκλησίας ἁρμόσων· ὅπου δὲ κλῆρον· ἕνα τέ τινα κληρώσων τῶν ὑπὸ τοῦ πνεύματος σημαινομένων ἐλθὼν οὖν ἐπί τινα τῶν οὐ μακρὰν πόλεων· ἧς καὶ τοὔνομα λέγουσιν ἔνιοι. καὶ τὰ ἄλλα ἀναπαύσας τοὺς ἀδελφοὺς ἐπὶ πᾶσι τῷ καθεστῶτι προσβλέψας ἐπισκόπῳ νεανίσκον ἱκανὸν τῷ σώματι καὶ

κρίνειν αὐτὰ δίκαια ἀνέχεσθαι πείσομαι. τοὺς δ' ἀδικοῦντας ὑμᾶς καὶ περιορίζειν οἰομένους. οὐκ ὀρθῶς τοῦ εὐαγγελίου τὸν ἥλιον ἐνδίκως ἀπηωρημένους εὔχομαι τούτων ἀφιεμένους ὧν ἐφ' ἑαυτοὺς δρῶσιν ἐπὶ τἀγαθὸν τρέπεσθαι καὶ πρὸς ἑαυτοὺς ὑμᾶς ἐφελκύσασθαι. καὶ μεταλαβεῖν τοῦ φωτός. ἡμᾶς δὲ οὐδὲ τοὐναντίον ἀποστερήσει τῆς Ἰωάννου παμφαοῦς ἀκτῖνος. νῦν μὲν ἐντρυφομένους τῇ μνήμῃ καὶ ἀνανεώσει τῆς σῆς ἀληθοῦς θεολογίας. μικρὸν δὲ ὕστερον. ὁρῶ γάρ, εἰ καὶ τολμηρὸν ὑμῖν αὐτοῖς ἑνωθησομένοις. ἀξιόπιστος δὲ πάντως εἰμὶ τὰ προεγνωσμένα σοι καὶ μαθὼν ἐκ θεοῦ καὶ λέγων ὅτι καὶ τῆς ἐν Πάτμῳ φυλακῆς ἀφεθήσῃ. καὶ εἰς τὴν Ἀσιάτιδα γῆν ἐπανήξεις. καὶ δράσεις ἐκεῖ τοῦ ἀγαθοῦ θεοῦ μιμήματα. καὶ τοῖς μετὰ σὲ παραδώσεις.

Τέλος τῶν δέκα ἐπιστολῶν τοῦ ἁγίου Διονυσίου.

Πολυκράτους διαδόχου ἀρχιεπισκόπου Ἐφέσου ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τῆς πρὸς Βίκτορα τὸν διάδοχον καὶ ἀρχιεπίσκοπον τῆς μεγάλης Ῥώμης.

Καὶ γὰρ κατὰ τὴν Ἀσίαν μεγάλα στοιχεῖα κεκοίμηται. ἅτινα ἀναστήσεται τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ, τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἐν ᾗ ἔρχεται μετὰ δόξης. ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἀναζητήσει πάντας τοὺς ἁγίους. φίλιπ-

Ἰωάννῃ θεολόγῳ ἀποστόλῳ καὶ εὐαγγελιστῇ περιορισθέντι ἐν τῇ κατὰ πάτμον τὴν νῆσον.

P ροσαγορεύω σε τὴν ἱερὰν ψυχὴν ἠγαπημένε· καὶ ἔτι μοι τοῦτο πρὸς σὲ παρὰ τοὺς πολλοὺς ἐξαίρετον. χαῖρε ἀληθῶς ἠγαπημένε τῷ ὄντως ἐραστῷ καὶ ἐφετῷ καὶ ἀγαπητῷ, λίαν ἠγαπημένε· τί θαυμαστὸν εἰ χριστὸς ἀληθεύει· καὶ τοὺς μαθητὰς οἱ ἄδικοι A
τῶν πόλεων ἐξελαύνουσιν· αὐτοὶ τὰ κατ' ἀξίαν ἑαυτοῖς ἀπονέμοντες καὶ τῶν ἁγίων οἱ ἐναγεῖς ἀποδιαστελλόμενοι καὶ ἀποφοιτῶντες. ἀληθῶς ἐμφανεῖς εἰκόνες εἰσὶ τὰ ὁρατὰ τῶν ἀοράτων. οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς ἐπερχομένοις αἴτιος ἔσται τῶν ἐξ αὐτοῦ δικαίων ἀφορισμῶν ὁ θεός· ἀλλ' οἱ τοῦ θεοῦ παντελῶς ἑαυτοὺς ἀφορίσαντες. ὥσπερ καὶ θατέροις ὁρῶμεν ἐντεῦθεν ἤδη μετὰ τοῦ θεοῦ γιγνομένοις· ἐπειδὴ ἀληθείας ὄντες ἐρασταὶ τῆς πρὸς τὰ θεῖα μὲν ἀναχωροῦσι τῶν ὑλικῶν, ἐν πάσῃ δὲ παντῶν κακῶν ἐλευθερίᾳ καὶ ἔρωτι θείῳ τῶν ἀγαθῶν ἁπάντων εἰρήνην ἀγαπῶσι καὶ τὸν ἁγιασμὸν καὶ τῆς παρούσης ζωῆς ἀπάρχονται τῆς μελλούσης, ἀγγελοπρεπῶς ἐν μέσῳ ἀνθρώπων ἐμπολιτευόμενοι· ξὺν ἀπαθείᾳ πάσῃ καὶ θεωνυμίᾳ καὶ ἀγαθότητι καὶ τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῖς. ὑμᾶς μὲν οὖν οὐκ ἄν ποτε οὕτω μανείην ὡς ἡγήσασθαί τι πάσχειν· ἀλλὰ καὶ τὰ σώματος πάθη κατὰ μόνον τὸ

κρίνειν

τηρίας δεομένων προσοχῆς·

E τὰ ἄλλα δὲ θεολογικὰ σύμβολα μετελεύσῃ· διὸ καὶ περιττὸν οἰηθέντες εἶναι τὰ αὐτὰ τοῖς αὐτοῖς ἐπανακυκλοῦντας ἕτερα δοκεῖν λέγειν· ἅμα δὲ καὶ ὑμῖν ὡς τὰ καλὰ πείθεσθαι συνεγνωκότες, τὰ η μὲν τῆς ἐπιστολῆς ἄχρι τῶν εἰρημένων ἀποπαύομεν, ἐκπεπληκότες ὡς οἶμαι καὶ πολλὰ τῶν ἐν τοῖς ἡμετέροις γράμμασιν ἐπωφλημένων·

A ὐτὴν δ' ὅλην ἡμῶν τὴν συμβολικὴν θεολογίαν ἀποστέλλομεν· καθ' ἣν εὑρήσεις μετὰ τοῦ τῆς σοφίας οἴκου, καὶ τοὺς στύλους τοὺς ἑπτὰ διηυκρινημένους, καὶ τὴν στερεὰν αὐτῆς τροφήν, τὰ θύματα καὶ ἄρτους διηρημένην, καὶ τίς ἡ τοῦ οἴνου κρᾶσις· αὖθίς τε, τίς ἡ ἀπὸ τῆς μέθης τοῦ θεοῦ κραιπάλη· καὶ αὐτὰ δὲ τὰ νῦν εἰρημένα διεξοδικώτερον ἐν αὐτῇ διήρθρωται, καὶ ἔστιν ὡς οἶμαι πασῶν τῶν συμβολικῶν θεολογιῶν εὑρετὴς ἀγαθή, καὶ συμβαίνουσα ταῖς τῶν λογίων ἱεραῖς παραδόσεσι καὶ ἀληθείαις·

καὶ ὑπερπλήρης ὤν, ἀμετρίας πάσης ὑπερβολῇ, καὶ αὖθις ἔξω καὶ ἐπέκεινα τῶν ὅλων αἰωνιζόμενος.

Α πρὸ δὴ τούτων ὁρμώμενοι καὶ τὰ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ τῶν ὁσίων συμπόσια· κατὰ τὸν αὐτὸν ἐκληψόμεθα τρόπον· παρελθὼν γάρ φησιν αὐτὸς ὁ βασιλεὺς κατακλινεῖ αὐτούς, καὶ αὐτὸς διακονήσει αὐτοῖς.

Ε μφαίνει δὲ ταῦτα κοινήν τινα καὶ ὁμονοητικὴν τῶν ἁγίων ἐπὶ τοῖς θείοις ἀγαθοῖς κοινωνίαν, καὶ ἐκκλησίαν πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς καὶ πνεύματα δικαίων πᾶσιν ἀγαθοῖς τετελειωμένα καὶ πάντων ἀγαθῶν ἀποπεπλησμένα.

Καὶ τὴν ἀνάκλισιν ἀνάπαυλαν οἰόμεθα, τῶν πολλῶν πόνων, καὶ ζωὴν ἀπήμονα· καὶ πολιτείαν ἔνθεον· ἐν φωτὶ καὶ χώρᾳ ζώντων· ἁπάσης εὐπαθείας ἱερᾶς ἀναπεπλησμένην· καὶ παντοδαπῶν καὶ μακαρίων ἀγαθῶν ἄφθονον χορηγίαν καθ' ἣν εὐφροσύνης ἁπάσης ἀναπίμπλανται.

Τ ούτου δὴ τοῦ εὐφραίνοντος Ἰησοῦ καὶ ἀνακλίνοντος αὐτοὺς καὶ διακονοῦντος, καὶ τὴν αἰωνίαν ἀνάπαυλαν δωρουμένου καὶ τὴν ἀποπλήρωσιν τῶν καλῶν διανέμοντος ἅμα καὶ ἐπιρρέοντος.

Ε πιζητήσεις δὲ εὖ οἶδα καὶ τὸν εὐφημούμενον ὕπνον τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν ἐγρήγορσιν ἀναπτύξαι, καὶ ὅταν φῶμεν θεῖον μὲν ὕπνον εἶναι· τὸ ἐξῃρημένον τοῦ θεοῦ καὶ ἀκοινώνητον· ἀπὸ τῶν προνοουμένων· ἐγρήγορσιν δὲ τὴν εἰς τὸ προνοεῖν αὐτοῦ τῶν παιδείας ἢ σω-

τοῖς ἀγαθότητα χειραγωγουμένοις. διὸ καὶ δρόσῳ
καὶ ὕδατι τὰ θεῖα καὶ νοητὰ λόγια, καὶ γάλακτι,
καὶ οἴνῳ καὶ μέλιτι παρεικάζεται· διὰ τὴν ζωογό- A
νον αὐτῶν, ὡς ἐν ὕδατι δύναμιν, καὶ αὐξητικὴν ὡς
ἐν γάλακτι· καὶ ἀναζωτικὴν ὡς ἐν οἴνῳ· καὶ καθαρ-
τικὴν ἅμα καὶ φρουρικὴν ὡς ἐν μέλιτι. ταῦτα γὰρ
ἡ θεία σοφία δωρεῖται τοῖς προσιοῦσιν, ἀφθόνων
αὐτοῖς καὶ ἀνεκλείπτων εὐωχιῶν ἀπορροίαις χορη- B
γοῦσα καὶ ὑπερβλύζουσα. τοῦτο δή ἐστι τὸ ἀληθῶς εὐω-
χεῖν· καὶ διὰ ταῦτα ζωοποιὸς ἅμα καὶ κουροτρό-
φος, καὶ ἀνανεωτικὴ καὶ τελεσιουργὸς ὑμνουμένη.
Κατὰ ταύτην δὲ τὴν ἱερὰν τῆς εὐωχίας ἀνάπτυξιν,
καὶ αὐτὸς ὁ πάντων ἀγαθῶν αἴτιος θεὸς μεθύειν Γ
λέγεται, διὰ τὴν ὑπερπλήρη καὶ ὑπὲρ νόησιν τῆς εὐω-
χίας, ἢ κυριώτερον εἰπεῖν εὐοχίας, τοῦ θεοῦ παντε-
λῆ καὶ ἄφατον ἀμετρίαν, ὡς γὰρ ἐφ' ἡμῶν κατὰ
τὸ χεῖρον ἡ μέθη καὶ ἀσύμμετρος ἀποπλήρωσίς
ἐστι, καὶ νοῦ καὶ φρενῶν ἔκστασις· οὕτω κατὰ τὸ
κρεῖττον ἐπὶ θεοῦ τὴν μέθην οὐκ ἄλλο τι χρὴ διανο- Δ
εῖσθαι παρὰ τὴν ὑπερπλήρη κατ' αἰτίαν προϊοῦ-
σαν ἐν αὐτῷ πάντων τῶν ἀγαθῶν ἀμετρίαν· ἀλλὰ
καὶ τὴν ἐπακολουθοῦσαν τῇ μέθῃ τοῦ φρονεῖν ἐκ-
στασιν, τὴν ὑπεροχὴν τοῦ θεοῦ τὴν ὑπὲρ νόησιν οἰητέ- E
ον· καθ' ἣν ἐξῄρηται τοῦ νοεῖν ὑπὲρ τὸ νοεῖν ὤν, καὶ
ὑπὲρ τὸ νοεῖσθαι, καὶ ὑπὲρ αὐτὸ τὸ εἶναι, καὶ ἁπλῶς
ἁπάντων ὅσα ἐστὶν ἀγαθὰ μεμεθυσμένος ἅμα
καὶ ἐξεστηκώς ἐστιν ὁ θεὸς ὡς πάντων αὐτῶν ἅμα.

πάντα αὐτός, καὶ ἐπὶ πάντα πρόεισι· καὶ ἐν τῷ παντὶ γίγνεται· καὶ περιέχει τὰ πάντα· καὶ οὐδεὶς ὁ αὐτὸς ἐν τῷ αὐτῷ καθ' ὑπεροχήν, οὐδὲν ἐν οὐδενὶ καὶ οὐδ' ἔνεστιν· ἀλλ' ἐξῄρηται τῶν ὅλων· αὐτὸς ἐν αὐτῷ ταυτῶς καὶ ἀϊδίως ὤν, καὶ ἑστηκὼς καὶ μένων καὶ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχων· καὶ οὐδαμῶς ἔξω αὐτοῦ γιγνόμενος· οὐδὲ τῆς οἰκείας ἕδρας καὶ ἀκινήτου μονῆς καὶ ἑστίας ἀπολειπόμενος· ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τὰς ὅλας καὶ παντελεῖς προνοίας ἀγαθουργῶν καὶ προϊὼν ἐπὶ πάντα· καὶ μένων ἐφ' ἑαυτοῦ· καὶ ἑστὼς ἀεὶ καὶ κινούμενος· καὶ οὔτε ἑστώς, οὔτε κινούμενος· ἀλλ' ὡς ἄν τις φαίη τὰς προνοητικὰς ἐνεργείας ἐν τῇ μονιμότητι καὶ τὴν μονὴν ἐν τῷ προνοεῖν συμφυῶς ἅμα καὶ ὑπερφυῶς ἔχων·

Ἀλλά τίς ἡ στερεὰ τροφὴ καὶ τίς ἡ ὑγρά· ταύτας γὰρ ἡ ἀγαθὴ σοφία δωρεῖσθαι ἅμα καὶ προνοεῖν ὑμνεῖται. Τὴν μὲν οὖν στερεὰν τροφὴν σύνθημα φέρειν οἴομαι τῆς νοερᾶς καὶ μονίμου τελειότητος καὶ ταυτότητος, καθ' ἣν τὰ θεῖα κατὰ ἑστῶσαν καὶ δυνατὴν καὶ ἑνιαίαν ἀδιαίρετον γνῶσιν μετέχεται πρὸς τῶν νοερῶν αἰσθητηρίων ἐκείνων· οἷς ὁ θειότατος Παῦλος ἐκ τῆς σοφίας ἀληθῶς τῆς ὄντως στερεᾶς τροφῆς μεταδίδωσι·

Τὴν δὲ ὑγρὰν τῆς διαχυτικῆς ἅμα καὶ ἐπὶ πάντα προϊέναι σπευδούσης ἀπορροῆς· καὶ ἔτι διὰ ποικίλων καὶ πολλῶν καὶ μεριστῶν ἐπὶ τὴν ἁπλῆν καὶ ἀτρεμῆ θεογνωσίαν τοὺς τρεφομένους οἰκείως αὐ

ἐλάτειρα, καὶ τῆς εὐφροσύνης αὐτῶν καὶ τῆς τελειότητος χορηγός.

Καλῶς οὖν ἡ ὑπέρσοφος καὶ ἀγαθὴ σοφία πρὸς τῶν λογίων ὑμνεῖται κρατῆρα μυστικὸν ἱστῶσα. καὶ τὸ ἱερὸν αὐτοῦ πόμα προχέουσα. μᾶλλον δὲ πρὸ τούτων τὰς στερεὰς τροφὰς προτιθεῖσα, καὶ μετὰ ὑψηλοῦ κηρύγματος αὐτὴ τῶν δεομένων αὐτῆς ἀγαθοπρεπῶς ἐφιεμένη.

Διπλῆν οὖν τὴν τροφὴν ἡ θεία σοφία προτίθεισιν. τὴν μὲν στερεὰν καὶ μόνιμον. τὴν δὲ ὑγρὰν καὶ προχεομένην καὶ ἐν κρατῆρι χορηγεῖ τὰς προνοητικὰς αὐτῆς ἀγαθότητας.

Ὁ μὲν οὖν κρατὴρ περιφερὴς ὢν καὶ ἀναπεπτασμένος σύμβολον ἔστω τῆς ἀνηπλωμένης ἅμα καὶ ἐπὶ πάντα περιπορευομένης ἀνάρχου καὶ ἀτελευτήτου τῶν ὅλων προνοίας.

Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἐπὶ πάντα προϊοῦσα μένει ἐν ἑαυτῇ καὶ ἕστηκεν ἐν ἀκινήτῳ ταυτότητι. καὶ παντελῶς ἀνεκφοιτήτως.

Ἑαυτῆς ἱδρυμένη μονίμως καὶ ἀραρότως αὐτὸς ὁ κρατὴρ ἕστηκεν.

Οἰκοδομοῦσα δὲ καὶ ἡ σοφία οἶκον ἑαυτῇ λέγεται, καὶ ἐν αὐτῷ καὶ τὰς στερεὰς τροφὰς καὶ τὰ πόματα. καὶ τὸν κρατῆρα προτιθεμένη ὡς εἶναι τοῖς τὰ θεῖα θεοπρεπῶς συμβάλλουσι. δῆλον ὅτι καὶ πρόνοια παντελής ἐστιν ὁ τοῦ εἶναι καὶ εὖ εἶναι τοῖς

ὧν θεαμάτων. καὶ γὰρ οὐ μόνον τὰ ὑπερούσια φῶτα καὶ τὰ νοητὰ, καὶ ἁπλῶς τὰ θεῖα τοῖς τυπωτικοῖς διαποικίλλεται συμβόλοις· ὡς πῦρ ὁ ὑπερούσιος θεὸς λεγόμενος, καὶ τὰ νοητὰ τοῦ θεοῦ λόγια πεπυρωμένα· προσέτι δὲ καὶ τῶν νοητῶν ἅμα καὶ νοερῶν ἀγγέλων οἱ θεοειδεῖς διάκοσμοι ποικίλαις μορφαῖς διαγράφονται καὶ πολυειδέσιν, καὶ ἐμπυρίοις σχηματισμοῖς καὶ ἄλλως χρὴ τὴν αὐτὴν τοῦ πυρὸς εἰκόνα κατὰ τὸ ὑπερνόησιν θεοῦ λεγομένην ἐκλαβεῖν· ἄλλως δὲ κατὰ τῶν νοητῶν αὐτοῦ προνοιῶν ἢ λόγων· καὶ ἄλλως ἐπὶ τῶν ἀγγέλων· καὶ τὴν μὲν κατ' αἰτίαν τὴν δὲ καθ' ὕπαρξιν, τὴν δὲ κατὰ μέθεξιν· καὶ ἄλλα ἄλλως ὡς ἡ κατ' αὐτὰ θεωρία καὶ ἐπιστημονικὴ διάταξις ὁροθετεῖ· καὶ μὴ ὡς ἔτυχεν τὰ ἱερὰ σύμβολα συμφύρειν· ἀλλὰ προσηκόντως αὐτὰ ταῖς αἰτίαις, ἢ ταῖς ὑπάρξεσιν, ἢ ταῖς δυνάμεσι, ἢ ταῖς τάξεσιν, ἢ ταῖς ἀξίαις ἀναπτύσσειν· ὧν καὶ ἔστιν ἐκφαντορικὰ συνθήματα καὶ ὅπως μὴ πέρα τοῦ δέοντος ἐπιστέλλοιμεν· ἐπ' αὐτὴν ἤδη τὴν προτεθεῖσαν ὑφ' ἡμῶν ζήτησιν ἰτέον· καὶ λέγομεν ὅτι πᾶσα τροφὴ τελεσιουργός ἐστι τῶν τρεφομένων· τὴν ἀτέλειαν αὐτῶν καὶ τὴν ἔνδειαν ἀποπληροῦσα, καὶ τὸ ἀσθενὲς θεραπεύουσα, καὶ τὴν ζωὴν αὐτῶν φρουροῦσα καὶ ἀναθάλλειν ποιοῦσα καὶ ἀνανεάζουσα καὶ ζωτικὴν αὐτοῖς συμπάθειαν δωρουμένη, καὶ ἁπλῶς τοῦ ἀνιῶντος καὶ τοῦ ἀτελοῦς

Καὶ αὐτὸ μὲν ἀπαθὲς τῆς ψυχῆς, δεῖ τὰ ἁπλᾶ καὶ ἐνδό-
τατα τῶν θεοειδῶν ἀγαλμάτων ἀφορίσασθαι θεά-
ματα. τὸ παθητικὸν δὲ αὐτῆς συμφυῶς δέχεσθαι
καὶ ἅμα καὶ ἀνατείνειν ἐπὶ τὰ θειότατα, τοῖς προ-
μεμηχανημένοις τῶν τυπικῶν συμβόλων ἀνα-
πλασμοῖς, ὡς συγγενῆ τὰ τοιαῦτα πέφυκεν παρα-
πετάσματα, καὶ δηλοῦσιν ὅσοι καὶ προκαλυμ-
μάτων ἐκτὸς θεολογίας σαφοῦς ἀκηκοότες. ἐν ἑ-
αυτοῖς ἀναπλάττουσι τύπον τινὰ πρὸς τὴν νόησιν
αὐτοὺς τῆς εἰρημένης θεολογίας χειραγωγοῦντα.

Καὶ αὐτὴ δὲ τοῦ φαινομένου παντὸς ἡ κοσμουργία.
τῶν ἀοράτων τοῦ θεοῦ προβέβληται. καθά φη-
σιν ὅ τε Παῦλός τε καὶ ὁ ἀληθὴς λόγος, διὸ καὶ οἱ θεο-
λόγοι, τὰ μὲν πολιτικῶς καὶ ἐννόμως ἐπισκοποῦ-
σι. τὰ δὲ καθαρτικῶς καὶ ἀχράντως, καὶ τὰ μὲν ἀν-
θρωπικῶς καὶ μέσως. τὰ δὲ ὑπερκοσμίως καὶ τελε-
σιουργικῶς καὶ τότε μὲν ἀπὸ τῶν νόμων τῶν φαινο-
μένων τότε δὲ ἀπὸ τῶν ἀφανῶν θεσμῶν. κατὰ τὸ
προσῆκον τοῖς ὑποκειμένοις ἱεροῖς πράγμασι καὶ
νοῖς καὶ ψυχαῖς. οὐ γὰρ ἱστορίαν ψιλὴν ἀλλὰ ζωτι-
κὴν ἔχει τελείωσιν. ὁ προσκείμενος ἅπας τε καὶ
διὰ πάντων λόγος.

Χρὴ τοίνυν καὶ ἡμᾶς, ἀντὶ τῆς δημώδους περὶ αὐτῶν
ὑπολήψεως, εἴσω τῶν ἱερῶν συμβόλων ἱεροπρε-
πῶς διαβαίνειν καὶ μηδὲ ἀτιμάζειν αὐτὰ τῶν θεί-
ων ὄντα χαρακτήρων ἔγγονα καὶ ἀποτυπώματα,
καὶ εἰκόνας ἐμφανεῖς τῶν ἀπορρήτων καὶ ὑπερφυ-

παναίερα· μόνοις δὲ ἀνακαλύπτεσθαι τοῖς τῆς ὁσι
ότητος γνησίοις ἐρασταῖς· ὡς πᾶσαν τὴν παιδα-
ριώδη φαντασίαν ἐπὶ τῶν ἱερῶν συμβόλων ἀπο-
σκευαζομένοις· καὶ ἱκανοῖς διαβαίνειν ἁπλότητι
νοῦ, καὶ θεωρητικῆς δυνάμεως ἐπιτηδειότητι· πρὸς
τὴν ἁπλῆν καὶ ὑπερφυῆ· καὶ ὑπεριδρυμένην τῶν
συμβόλων ἀλήθειαν· ἄλλως τε καὶ τοῦτο ἐννοῆσαι
χρή· τὸ διττὴν εἶναι τὴν τῶν θεολόγων παράδοσιν·
τὴν μὲν ἀπόρρητον καὶ μυστικήν· τὴν δὲ ἐμφανῆ καὶ
γνωριμωτέραν· καὶ τὴν μὲν συμβολικὴν καὶ τελε-
στικὴν τὴν δὲ φιλόσοφον καὶ ἀποδεικτικήν, καὶ συμ
πέπλεκται τῷ ῥητῷ τὸ ἄρρητον· καὶ τὸ μὲν πείθει καὶ
καταδεῖται τῶν λεγομένων τὴν ἀλήθειαν· τὸ δὲ δρᾷ
καὶ ἐνιδρύει τῷ θεῷ ταῖς ἀδιδάκτοις μυσταγωγί-
αις· καὶ μὴν· οὐδὲ κατὰ τὰς τῶν ἁγιωτάτων
μυστηρίων τελετὰς οἱ τῆς καθ᾽ ἡμᾶς, ἢ τῆς νομικῆς
παραδόσεως ἱερομύσται τῶν θεοπρεπῶν ἀπέχον
τῶ συμβόλων· ἀλλὰ καὶ τοὺς πανιερωτάτους ἀγγέ
λους δι᾽ αἰνιγμάτων τὰ θεῖα μυστικῶς προάγοντας
ὁρῶμεν· καὶ αὐτὸν Ἰησοῦν ἐν παραβολαῖς θεολο-
γοῦντα· καὶ τὰ θεουργὰ μυστήρια παραδιδόντα διὰ
τυπικῆς τραπεζώσεως·

Καὶ γὰρ ἦν εἰκός· οὐ μόνον ἄχραντα τοῖς πολλοῖς ἀπο
σεσῶσθαι τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὴν
ἀνθρωπίνην ζωὴν ἀμέριστον ἅμα καὶ μεριστὴν ὑ-
πάρχουσαν, οἰκείως ἑαυτῇ τὰς θείας ἐλλάμπε-
σθαι γνώσεις·

ἐν αὐτῷ καὶ ἅρματα καὶ θρόνους ὑποστρωννύσης· καὶ
δαίτας τινὰς ὀψοποιικὰς ἀποσκευαζούσης, καὶ τὸν πε
πωκότα καὶ μεθύοντα καὶ ὑπνώττοντα, καὶ κραιπα
λῶντα παιδία πλαττούσης· τί ἄν τις εἴποι τὰς ὀργάς·
τὰς λύπας· τοὺς παντοδαποὺς ὅρκους· τὰς μετα/
μελείας· τὰς ἀράς· τὰς μήνιδας· τὰ πολυειδῆ καὶ
λοξὰ τῆς ἀμαρτίας τῶν ἐπαγγελιῶν σοφίσμα/
τα· τὴν ἐν τῇ γενέσει γιγαντομαχίαν· καθ' ἣν ἐπιβου
λεύειν ἐκ φόβου λέγεται τοῖς δυνατοῖς ἐκείνοις
ἀνδράσιν, καὶ ταῦτα τὴν οἰκοδομὴν οὐκ ἐπ' ἀδι/
κίᾳ τινῶν ἑτέρων· ἀλλ' ὑπὲρ σωτηρίας τῆς ἑαυτῶν
μεμηχανημένοις· καὶ τὸ συμβούλιον ἐκεῖνο τὸ
κατ' οὐρανὸν ἐπὶ δόλῳ καὶ ἀπάτῃ τοῦ ἀχαάβ;
σκευαζόμενον· καὶ τὰς τῶν ᾀσμάτων προσύλους
καὶ ἑταιρικὰς πολυπαθείας, καὶ ὅσα ἄλλα τῆς
πάντα τολμώσης ἐπὶ θεοπλαστίας ἱερὰ συνθήμα/
τα φαινόμενα τῶν κρυφίων προβεβλημένα καὶ πε
πληθυσμένα, καὶ μεριστὰ τῶν ἑνιαίων καὶ ἀμερί/
στων· τυπωτικὰ καὶ πολύμορφα τῶν ἀμορφώτων
καὶ ἀτυπώτων· ὧν εἴ τις ἰδεῖν δυνηθείη τὴν ἐντὸς
ἀποκεκρυμμένην εὐπρέπειαν, εὑρήσει μυστικὰ
καὶ θεοειδῆ πάντα, καὶ πολλοῦ τοῦ θεολογικοῦ
φωτὸς ἀναπεπλησμένα.

M μὴ γὰρ οἰώμεθα τὰ φαινόμενα τῶν συνθημάτων ὑ
πὲρ ἑαυτῶν ἀναπεπλάσθαι· προβεβλῆσθαι δὲ
τῆς ἀπορρήτου καὶ ἀθεάτου τοῖς πολλοῖς ἐπι/
στήμης ὡς μὴ τοῖς βεβήλοις εὐχείρωτα εἶναι τὰ·

λείπουσαν. ἅμα γνῶσιν πασῶν γνώσεων ὑπάρ-
χουσαν. καὶ ἀεὶ δι' ἑαυτῆς ἑαυτὴν θεωροῦν.

X ἐνίας γοῦν αὐτῶν τε καὶ ἄλλοις παρ' ἡμῶν ἀνθήμεν.
ὡς οἷόν τε ἦν ἀναπτυχθῆναι τὰ παντοδαπὰ μορφώ-
ματα. τῆς περὶ θεοῦ συμβολικῆς ἱεροπλαστίας,
τὰ γὰρ ἐκτὸς αὐτῆς ὅσης ἀναπέπλησται τῆς ἀ- T
πιθάνου καὶ τερατώδους τερατείας; οἷον αὐτῆς
μὲν τῆς ὑπερουσίου θεογονίας· γαστέρα θεοῦ σωμα-
τικῶς θεὸν γεννῶσαν ἀναπλαττούσης· καὶ λόγον
εἰς ἀέρα χεόμενον· ἀπὸ καρδίας ἀνδρικῆς ἐξερευγό- O
μενης αὐτὸν, καὶ πνεῦμα ἐκπνεόμενον ἀπὸ στόμα-
τος ἀναγραφούσης καὶ κόλπους θεογόνους ἐναγ-
καλιζομένους θεὸν υἱὸν σωματοπρεπῶς ἡμῖν ἐξ-
υμνούσης, ἢ φυτικῶς ταῦτα διαπλαττούσης, καὶ
δένδρα τινὰ καὶ βλαστοὺς, καὶ ἄνθη, καὶ ῥίζας προ-
βαλλομένης, ἢ πηγὰς ὑδάτων ἀναβλυζούσας, ἢ
ἀπαυγασμάτων προαγωγικὰς φωτογονίας, ἢ
ἄλλας τινὰς ὑπερουσίων, ἢ θεολογιῶν ἐκφαντορι-
κὰς ἱερογραφίας.

E ἐπὶ δὲ τῶν νοητῶν τοῦ θεοῦ προνοιῶν, ἢ δωρεῶν, ἢ ἐκ-
φάνσεων, ἢ δυνάμεων, ἢ ἰδιοτήτων, ἢ λήξεων, ἢ μο-
νῶν, ἢ προόδων, ἢ διακρίσεων, ἢ ἑνώσεων· ἀνδρο-
πλαστίαν τῷ θεῷ, καὶ θηρίων, καὶ ζώων ἄλλων καὶ Λ
φυτῶν, καὶ λίθων ποικιλομορφίαν περιπλαττού-
σης, καὶ κόσμους αὐτῷ γυναικείους, ἢ βαρβαρικὰς
ὁπλοποιίας περιτιθείσης, καὶ κεραμείαν καὶ χωνευ-
τήριον ὡς ἂν βαναύσῳ τινὶ προτιθείσης, καὶ ἵππους

χάσματι καὶ μετὰ τῶν ὄφεων μόνης αὐτὰ ἀλλάξασθαι τῆς μετὰ θεοῦ καὶ τῶν ἀγαθῶν καὶ φιλανθρώπων ἀγγέλων. ταῦτά ἐστι ἃ, ἐγὼ ἀκηκόως πιστεύω ἀληθῆ εἶναι. x

Τίτῳ ἱεράρχῃ ἐρωτήσαντι δι᾽ ἐπιστολῆς, τίς ὁ τῆς σοφίας οἶκος, τίς ὁ κρατήρ, καὶ τίνα τὰ βρώματα αὐτῆς καὶ τὰ πόματα.

Ο μὲν ἱερὸς Τιμόθεος, ὦ καλὲ Τίτε, οὐκ οἶδα εἴ τινος τῶν διεγνωσμένων μοι θεολογικῶν συμβόλων ἀτελὴς ἀπελήλυθεν ἀνήκοος· ἀλλ᾽ ἐν τῇ συμβολικῇ θεολογίᾳ διευκρινήσαμεν αὐτῷ πάσας τὰς τῶν λογίων περὶ θεοῦ δοκούσας εἶναι τοῖς πολλοῖς τερατολογίας. καὶ γὰρ ἀτοπίαν δεινὴν ἐναπογεννῶσι ταῖς ἀτελέσι τῶν ψυχῶν, ὁπόταν οἱ τῆς ἀπορρήτου σοφίας πατέρες διά τινων κρυφίων καὶ ἀποτολμηρῶν αἰνιγμάτων ἐκφαίνουσι τὴν θείαν καὶ μυστικὴν καὶ ἄβατον τοῖς βεβήλοις ἀλήθειαν. διὸ καὶ ἀπιστοῦμεν οἱ πολλοὶ τοῖς περὶ τῶν θείων μυστηρίων λόγοις· θεώμεθα γὰρ μόνον αὐτὰ διὰ τῶν προσπεφυκότων αὐτοῖς αἰσθητῶν συμβόλων. ε

Δεῖ δὲ καὶ ἀποδύντας αὐτὰ ἐφ᾽ ἑαυτῶν γυμνὰ καὶ καθαρὰ γενόμενα ἰδεῖν· οὕτω γὰρ αὖ θεώμενοι σεφθείημεν πηγὴν ζωῆς εἰς ἑαυτὴν χεομένην, καὶ ἐφ᾽ ἑαυτῆς ἑστῶσαν ὁρῶντες, καὶ μίαν τινὰ δύναμιν, ἁπλῆν, αὐτοκίνητον, αὐτοενέργητον, ἑαυτὴν οὐκ ἀπο-

ας κάτωθεν δὲ ἀπὸ τοῦ χάσματος ὄφεις ἀνέρπειν· καὶ περὶ τοὺς πόδας αὐτῶν ὑποκινουμένους· ποτὲ μὲν ὑποσύρειν ἐπανειλουμένους ἅμα καὶ συμβαροῦντας καὶ ἐπανέλκοντας· ποτὲ δὲ τοῖς ὀδοῦσιν, ἢ τοῖς οὐραίοις ὑποτύφοντας, ἢ ὑπογαργαλίζοντας, καὶ διὰ παντὸς εἰς τὸ ἀχανὲς ἐμβάλλειν μηχανωμένους· εἶναι δὲ καὶ ἄνδρας τινὰς ἐν μέσῳ τοῖς ὄφεσιν· κατὰ τῶν ἀνδρῶν συνεπιτιθεμένους· διαδονοῦντας ἅμα καὶ ὑποθοῦντας καὶ καταπαίοντας· Ἐδόκουν δὲ εἶναι πρὸς τὸ πεσεῖν ἐκεῖνοι· τὰ μὲν ἄκοντες, τὰ δὲ ἑκόντες, ὑπὸ τοῦ κακοῦ κατ' ὀλίγον βιαζόμενοι. ἔλεγεν δὲ ὁ κάρπος ἑαυτὸν ἥδεσθαι κάτω βλέποντα· τῶν ἄνω δὲ ἀμελεῖν· δυσχεραίνειν δὲ καὶ ὀλιγωρεῖν ὅτι μὴ πεπτώκασιν ἤδη καὶ τῷ πράγματι πολλάκις ἐπιθέμενον καὶ ἀδυνατήσαντα, καὶ ἄχθεσθαι καὶ ἐπαρᾶσθαι, καὶ ἀνανεύσαντα· μόλις ἰδεῖν μὲν αὖθις τὸν οὐρανὸν ὥσπερ καὶ πρότερον ἑωράκει· τὸν δὲ ἰησοῦν ἐλεήσαντα τὸ γιγνόμενον· ἐξαναστῆναι τοῦ ὑπερουρανίου θρόνου καὶ ἕως αὐτῶν καταβάντα καὶ χεῖρα ἀγαθὴν ὀρέγειν· καὶ τοὺς ἀγγέλους αὐτῷ συνεπιλαμβανομένους. ἄλλον ἀλλαχόθεν ἀντέχεσθαι τῶν ἀνδρῶν. καὶ εἰπεῖν τῷ κάρπῳ τὸν ἰησοῦν τῆς χειρὸς ἤδη προτεταγμένης· παῖε κατ' ἐμοῦ λοιπόν. ἕτοιμος γάρ εἰμι καὶ αὖθις ὑπὲρ ἀνθρώπων ἀνασωζομένων παθεῖν, καὶ προσφιλές μοι τοῦτο μὴ ἄλλων ἁμαρτανόντων ἀνθρώπων. πλὴν, ὅρα δὴ καλῶς ἔχει σοι τὴν ἐν τῷ

οὐκ οἶδ᾽ ὅπως τότε πολλήν τινα δυσμένειαν καὶ τὴν πικρίαν ἐντήξας ἐκοιμήθη· καταδαρθὴ μὲν οὕτω κακῶς ἔχων· ἑσπέρα γὰρ ἦν· περὶ δὲ μέσας νύκτας· εἰώθει γὰρ εἰς τήνδε τὸν καιρὸν αὐτὸς ἐφ᾽ ἑαυτοῦ πρὸς τοὺς θείους ὕμνους ἐγρηγορέναι· διανίσταται μὲν οὐδὲ τῶν ὕπνων αὐτῷ, πολλῶν γε ὄντων καὶ ἀεὶ ἐγκοπτομένων· ἔξω ταραχῆς παραπολαύσας· ἑστὼς δὲ ὅμως εἰς τὴν θείαν ὁμιλίαν, οὐχ ὁσίως ἠνιᾶτο καὶ ἐδυσχέραινεν· οὐκ εἶναι δίκαιον λέγων· ζῆν ἄνδρας ἀθέους, καὶ διαστρέφοντας τὰς ὁδοὺς κυρίου τὰς εὐθείας, καὶ ταῦτα λέγων, ἐδεῖτο τοῦ θεοῦ πρηστῆρί τινι τὰς ἀμφοτέρων εἰσάπαξ ἀνηλεῶς ἀποπαῦσαι ζωάς. ταῦτα δὲ εἰπὼν ἔλεγεν δόξαι ἰδεῖν ἄφνω τὸν οἶκον ἐν ᾧ ἑστήκει διαδονηθέντα πρότερον ἐκ τῆς ὀροφῆς εἰς δύο μέσον διαιρεθέντα· καί τινα πυρὰν πολύφωτον ἐπίπροσθεν ἑαυτοῦ· καὶ ταύτην ἐδόκει γὰρ λοιπὸν ὑπαίθριος ὁ τόπος, ἐκ τοῦ οὐρανίου χώρου μέχρις αὐτοῦ καταφερομένην· τὸν δὲ οὐρανὸν αὐτὸν ἀναπεπταμένον· καὶ ἐπὶ τοῦ νώτου τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἰησοῦν ἀπείρων ἀνθρωποειδῶς αὐτῷ παρεστηκότων ἀγγέλων, καὶ ταῦτα μὲν ἄνωθεν ὁρᾶσθαι καὶ αὐτὸν θαυμάζειν· κάτω δὲ κύψας ὁ κάρπος ἰδεῖν ἔφη, καὶ τοὔδαφος αὐτὸ πρὸς ἀφανές τι χάσμα καὶ σκοτεινὸν διερρηγμένον, καὶ τοὺς μὲν ἄνδρας ἐκείνους, οἷς ἐπηρᾶτο πρὸ αὐτοῦ κατὰ τὸ στόμιον ἑστηκέναι τοῦ χάσματος ὑποτρόμους ἐλεεινούς· ὅσον οὔπω καταφερομένους ὑπὸ τῆς τῶν οἰκείων ποδῶν ἀστα-

ἑαυτῶν εἰρήνης, καὶ ἐνθάδε καὶ μετὰ θάνατον ἅμα τοῖς
αὐτῶν ἱεροῖς δαίμοσιν ἔσονται. Οὗ δὴ ἕνεκα ἡμῖν ἡ πολ-
λὴ σπουδὴ μετὰ θεοῦ τοῦ ἀγαθοῦ γενέσθαι καὶ εἶναι
σὺν κυρίῳ πάντοτε καὶ μὴ τοῖς κακοῖς ἐκ τοῦ δι-
καιοτάτου, συναφορισθῆναι τὰ κατ' ἀξίαν ἐξ ἑαυ-
τῶν ὑπομένοντας. ὅπερ ἐγὼ πάντων μάλιστα φο-
βοῦμαι καὶ εὔχομαι εἶναι πάντων κακῶν ἀμέτο-
χος. καὶ εἰ βούλει καὶ θείας ὁράσεως ἁγίου τινὸς
ἀνδρὸς ἐπιμνησθήσομαι, καὶ μὴ γελάσῃς· ἀληθῆ
γὰρ ἐρῶ. Γενομένου ποτὲ κατὰ τὴν κρήτην ὁ ἱερὸς
ἐξεναγώγησε κάρπος, ἀνὴρ καὶ εἴτις ἄλλος διὰ πολ-
λὴν καθαρότητα νοῦ πρὸς θεοπτίαν ἐπιτηδειότατος.
καὶ γοῦν οὐδὲ ταῖς ἁγίαις τῶν μυστηρίων τελεταῖς ἐνε-
χείρει, μὴ πρότερον αὐτῷ κατὰ τὰς προτελείους
εὐχὰς ἱερὰς καὶ εὐμενοῦς ὁράσεως ἐπιφαινομένης.
ἔλεγεν οὖν, ὅτι λελυπηκότος αὐτόν ποτε τῶν ἀπίστων
τινός· ἡ λύπη δὲ ἦν, ὅτι τῆς ἐκκλησίας ἐκεῖνος τινὰ
πρὸς τὸ ἄθεον ἀπεπλάνησεν, ἔτι τῶν ἱλαρίων ἡμε-
ρῶν αὐτοῦ τελουμένων· δέον ἀμφοτέρων ἀγαθο-
πρεπῶς ὑπερεύξασθαι, καὶ θεὸν σωτῆρα συλλήπτο-
ρα λαβόντα, τὸν μὲν ἐπιστρέψαι, τὸν δὲ ἀγαθότητι
νικῆσαι καὶ μὴ διαλείπειν νουθετοῦντα διὰ βίου
παντὸς, ἄχρις οὗ τὸ σήμερον καὶ οὕτως ἐπὶ τὴν θεί-
αν αὐτοὺς ἀναγαγεῖν γνῶσιν· ὡς αὖ ἤδη καὶ τῶν ἀμ-
φισβητησίμων αὐτοῖς κρινομένων. καὶ τῶν ἀλόγως
θρασυνομένων ἔννομον δίκην σωφρονεῖν ἀναγκα-
ζομένων. ἀλλ' ἐν ἑαυτῷ μὴ πρότερον τοῦτο παθὼν,

σου τὰς ἀζήλους ὁρμάς· οὐδ᾽ εἰ μυριάκις ἀναλάβοις τὸν φινεὲς καὶ τὸν ἠλίαν· ταῦτα γὰρ ἀκούοντα τὸν ἰησοῦν οὐκ ἤρεσκον, οἱ τοῦ πρᾳέος τότε καὶ ἀγαθοῦ πνεύματος ἀμέτοχοι μαθηταί.

Καὶ γὰρ καὶ ὁ θειότατος ἡμῶν ἱεροθέτης, ἐν πρᾳότητι διδάσκει τοὺς ἀντιδιατιθεμένους τῇ διδασκαλίᾳ θεοῦ· διδάσκεσθαι γὰρ οὐ τιμωρεῖσθαι χρὴ τοὺς ἀγνοοῦντας· ὥσπερ καὶ τυφλοὺς οὐ κολάζομεν, ἀλλὰ καὶ χειραγωγοῦμεν. σὺ δὲ καὶ ἀναβλέπειν ἐπὶ τὸ φῶς ἀρχόμενον τ᾽ ἀνδρὶ κατὰ τῆς κόρρης διδοὺς αὐτῷ εἰς· καὶ μετὰ πολλῆς αἰδοῦς προσιόντα, θρασέως ἀπελάκτιζες· τοῦτο δὴ τὸ πολλῆς φρίκης ἄξιον ὄν, ὁ χριστὸς ἀγαθὸς ὢν, ἐπὶ τὰ ὄρη πλανώμενον ἐπιζητεῖ, καὶ ἀποφεύγοντα προσκαλεῖται καὶ εὑρεθέντα μόλις ἐπὶ τῶν ὤμων αἴρει· μὴ παρακαλῶ, μὴ κακῶς οὕτω περὶ ἑαυτῶν βουλευώμεθα· μηδὲ εἰς ἑαυτοὺς ὠθῶμεν τὸ ξίφος· οἱ μὲν γὰρ ἀδικεῖν τινάς· ἢ τοὐναντίον εὐεργετεῖν ἐπιχειροῦντες ἐκείνους μὲν οὐ πάντως ἔδρασαν ἅπερ ἠθέλησαν· ἑαυτοῖς δὲ κακίαν ἢ ἀγαθότητα συνοικήσαντες ἢ θείων ἀρετῶν, ἢ ἀπιθάσσων ἔμπλεοι παθῶν ἔσονται.

Καὶ οὗτοι μὲν ἀγγέλων ἀγαθῶν ὀπαδοὶ καὶ ξυνοδοιπόροι· καὶ ἔνθαδε καὶ ἐκεῖ σὺν πάσῃ εἰρήνῃ καὶ ἐλευθερίᾳ πάντων κακῶν εἰς τὸν ἀεὶ ὄντα αἰῶνα τὰς μακαριωτάτας ἀποκληρώσονται λήξεις, καὶ μετὰ θεοῦ καὶ ἀεὶ ἔσονται τὸ πάντων ἀγαθῶν μέγιστον. οὗτοι δὲ, ἀποπεσοῦνται τῆς θείας ἅμα καὶ τῆς

ἠξίουν ὅτι Δημόφιλος οἴεται τὸν ἀγαθὸν ἐπὶ πάντα θεὸν, οὐκ εἶναι καὶ φιλάνθρωπον οὔτι ἑαυτὸν δεῖσθαι τοῦ ἐλεοῦντος, ἢ σώζοντος· ἀλλὰ καὶ τοὺς ἱερεῖς ἀποχειροτονεῖ, τοὺς ἠξιωμένους ἀγαθότητι φέρειν τὰ ἀγνοήματα τοῦ λαοῦ, καὶ εὖ εἰδότας· ὅτι καὶ αὐτοὶ περίκεινται ἀσθένειαν. ἀλλ' ὁ θεαρχικὸς ἱεροτελεστὴς ἑτέρως περιοδεύει καὶ ἀπῆρται τῶν ἁμαρτωλῶν ὡς τὰ ἱερὰ λόγιά φησιν ἀφωρισμένος· καὶ τῆς εἰς ἑαυτὸν ἀγάπης ἀπόδειξιν ποιεῖται τὴν τῶν προβάτων ἐπιεικεστάτην ποιμαντικήν· καὶ πονηρὸν μὲν ἀποκαλεῖ τὸν μὴ ἀφέντα τῷ συνοικέτῃ τὴν ὀφειλὴν, μήτε μερικῶς μεταδόντα τῆς δωρηθείσης αὐτῷ παμπόλλης ἀγαθότητος· δικαίως δὲ τῶν οἰκείων ἀπολαύειν αὐτόν· ὅπερ ἀναγκαῖον ἀναλαβεῖν ἐμὲ καὶ Δημόφιλον· καὶ γὰρ καὶ τοῖς εἰς ἑαυτὸν ἀσεβοῦσιν ἐν αὐτῷ τῷ πάσχειν ἄφεσιν προάγειν παρὰ τοῦ πατρὸς, ἐπιτιμᾷ δὲ καὶ τοῖς A μαθηταῖς· ὅτι καὶ ἀσεβείαις ἀνηλεῶς ἠξίωσαν κρίναι τοὺς ἐκδεδιωκότας αὐτὸν Σαμαρείτας. τοῦτο δὴ τὸ μυριόλεκτόν σου τῆς θρασείας ἐπιστολῆς, ἄνω γὰρ καὶ κάτω θρυλλεῖς ὡς οὐχ ἑαυτὸν, ἀλλὰ τὸν θεὸν ἐξεδίκησας διὰ κακίας· ἢ τί μοι τὸν ἀγαθόν. Ἄπαγε οὐκ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ ἄκακός ἐστι καὶ ἐλεήμων, οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ κραυγάσει· καὶ αὐτὸς πραΰς· καὶ αὐτὸς ἱλασμός ἐστι περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. ὥστε οὐκ ἀποδεξόμεθά

σου

χοις, οἱ ἀπόστολοι, καὶ οἱ τῶν ἀποστόλων διάδοχοι. καὶ εἴπου τις καὶ ἐν ἐκείνοις τοῦ προσήκοντος ἀποσφαλείη, παρὰ τῶν ὁμοταγῶν ἁγίων ἐπανορθωθήσεται. καὶ οὐ περιστραφήσεται τάξις ἐπὶ τάξιν, ἀλλ' ἕκαστος ἐν τῇ τάξει αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ αὐτοῦ ἔσται. τοσαῦτά σοι παρ' ἡμῶν ὑπὲρ τοῦ εἰδέναι καὶ δρᾶν τὰ ἑαυτοῦ. περὶ δὲ τῆς εἰς τὸν ἄνδρα ὡς φῂς ἀσεβῆ καὶ ἀλιτήριον ἀπανθρωπίας. οὐκ οἶδα πῶς κλαύσομαι τὸ σύντριμμα τοῦ ἀγαπητοῦ μου. τίνος γὰρ οἴει θεραπευτὴς, ὑφ' ἡμῶν ταχθῆναι. καὶ γὰρ εἰ μὴ τοῦ ἀγαθοῦ, πάντως που καὶ ἡμῶν ἀνάγκη σε εἶναι καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς θεραπείας ὅλης ἀλλότριον. καὶ ὅρα σοι καὶ θεὸν ζητῆσαι καὶ ἱερέας ἑτέρους, καὶ παρ' ἐκείνοις θηριωθῆναι, καὶ μᾶλλον ἢ τελεσθῆναι καὶ εἶναι τῆς φίλης ἀπανθρωπίας ἀμείλικτον ὑπηρέτην.

Ἆρα γὰρ ἡμεῖς αὐτοὶ πρὸς τὸ πάντῃ ἅγιον ἀποτετελέσμεθα καὶ οὐ δεόμεθα τῆς θείας ἐφ' ἑαυτοῖς φιλανθρωπίας, ἢ τὴν διπλῆν ἁμαρτίαν ὡς τὰ λόγιά φησι. κατὰ τοὺς ἀσεβεῖς ἁμαρτάνομεν. οὐκ εἰδότες ἐν τίνι προσκόπτομεν. ἀλλὰ καὶ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς καὶ οἰόμενοι βλέπειν. ἀληθῶς δὲ οὐ βλέποντες.

Ἐξέστη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ τούτῳ. καὶ ἔφριξα ἐγὼ, καὶ διαπιστῶ ἐμαυτῷ, καὶ εἰ μὴ τοῖς σοῖς ἐνέτυχον. ὡς οὐκ ὤφελον εὖ ἴσθι γράμμασιν. οὐκ ἂν ἐπείσθην. εἴπερ ἄλλοι μέ τινες περὶ σοῦ πείθειν

O ἱ μὲν οὖν καὶ ἄλλων ἐπάρχειν ὑπὸ θεοῦ ταχθέντες ἀπονεμέτωσαν μεθ' ἑαυτοὺς καὶ τοῖς ὑπηκόοις τὰ κατ' ἀξίαν. Δημόφιλος δὲ λόγῳ καὶ θυμῷ καὶ ἐπιθυμίᾳ τὰ κατ' ἀξίαν ἀφοριζέτω, καὶ μὴ ἀδικείτω τὴν ἑαυτοῦ τάξιν. ἀλλ' ἐπαρχέτω τῶν ὑφειμένων ὁ ὑπερκείμενος λόγος.

E ἰ γὰρ ἐπ' ἀγορᾶς ἴδοιμέν τις οἰκέτην δεσπότῃ τῷ πρεσβυτέρῳ, νεώτερον ἢ καὶ ἴσον οὖν πατρὶ διαλοιδορούμενον ἅμα καὶ ἐπιόντα, καὶ πληγὰς ἐπιθεῖναι, καὶ ἀσεβεῖν ἐδοκοῦμεν εἰ μὴ τοῖς κρείττοσιν ἐπιδραμόντες, ἐβοηθήσαμεν. καίτοιγε ἴσως ἐκεῖνοι προηδίκηντο. πῶς οὐκ αἰσχυνθησόμεθα παρορῶντες ὑπὸ θυμοῦ καὶ ἐπιθυμίας ἀδικούμενον λόγον καὶ τῆς ἐκ θεοῦ δοθείσης ἀρχῆς ἐκβαλλόμενον. καὶ ἐν ἑαυτοῖς ἀσεβῆ καὶ ἄδικον ἀταξίαν, καὶ στάσιν καὶ ἀκοσμίαν, ἐγείροντες, εἰκότως ὁ μακάριος ἡμῶν ἐκ θεοῦ νομοθέτης οὐκ ἀξιοῖ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ προΐστασθαι, τὸν μὴ τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς ἤδη προεστηκότα. καὶ γὰρ ὁ τάξας ἑαυτὸν. καὶ ἕτερον τάξει, καὶ ὁ ἕτερον, καὶ οἶκον, καὶ ὁ οἶκον καὶ πόλιν, καὶ ὁ πόλιν καὶ ἔθνος. καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν ὡς τὰ λόγιά φησιν. ὁ ἐν ὀλίγῳ πιστὸς καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστι. καὶ ὁ ἐν ὀλίγῳ ἄπιστος καὶ ἐν πολλῷ ἄπιστός ἐστιν.

A ὑπὸ μὲν οὖν ἐπιθυμίᾳ καὶ θυμῷ καὶ λόγῳ, τὰ κατ' ἀξίαν ἀφόριζε. σοὶ δὲ οἱ θεῖοι λειτουργοί. καὶ τούτοις οἱ ἱερεῖς. ἱεράρχαι δὲ τοῖς ἱερεῦσι, καὶ τοῖς ἱεράρ-

χὸν ἐπὶ τὴν θειότητα τὸν μυησάμενον. εἰ τοίνυν ἡ τῶν ἱερέων διακόσμησίς ἐστιν ἡ φωτιστική. παντελῶς ἀποπέπτωκε τῆς ἱερατικῆς τάξεως καὶ δυνάμεως. ὁ μὴ φωτιστικός; ἤ πού γε μᾶλλον ὁ ἀφώτιστος καὶ τολμηρὸς ἔμοιγε δοκεῖ τοῖς τι ἱερατικοῖς ὁ τοιοῦτος ἐγχειρῶν, καὶ οὐ δέδοικεν οὐδὲ αἰσχύνεται τὰ θεῖα παρὰ τὴν ἀξίαν διώκων. καὶ οἰόμενος θεὸν ἀγνοεῖν, ἅπερ αὐτὸς ἑαυτῷ συνέγνωκεν, καὶ ἀπατᾶν νομίζει τὸν ψευδωνύμως ὑπ' αὐτοῦ πατέρα καλούμενον, καὶ τολμᾷ τὰς ἐναγεῖς αὐτοῦ δυσφημίας. οὐ γὰρ εἴποιμι προσευχάς, ἐπὶ τὰ θεῖα σύμβολα χριστοειδῶς ἐπιλέγειν. οὐκ ἔστιν οὗτος ἱερεὺς οὐκ ἔστιν. ἀλλὰ δυσμενὴς δόλιος ἐμπαίκτης ἑαυτοῦ. καὶ λύκος ἐπὶ τὸν θεῖον λαὸν τῷ κωδίῳ καθωπλισμένος. Ἀλλ' οὐ δημοφίλῳ ταῦτα θέμις εὐθύνειν. εἰ γὰρ ἡ θεολογία δικαίως τὰ δίκαια κελεύει μεταδιώκειν. δίκαια δέ ἐστι μεταδιώκειν. ὅταν ἀπονέμειν ἐθέλοι τις ἑκάστῳ τὰ κατ' ἀξίαν δικαίως. τοῦτο πᾶσι μεταδιωκτέον, οὐ παρὰ τὴν ἑαυτῶν ἀξίαν ἢ τάξιν. ἐπεὶ καὶ ἀγγέλους δίκαιον ἀπονέμεσθαι τὰ κατ' ἀξίαν, καὶ ἀφορίζεσθαι. ἡμῖν οὐ πρὸς ἡμῶν ὦ δημόφιλε. δι' αὐτῶν δὲ ἡμῖν ἐκ θεοῦ καὶ αὐτοῖς διὰ τῶν ἐπιπρουχόντων ἀγγέλων, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν ἐν πᾶσι τοῖς οὖσι διὰ τῶν πρώτων τοῖς δευτέροις ἀπονέμεται τὰ κατ' ἀξίαν ὑπὸ τῆς παντων εὐτάκτου καὶ δικαιοτάτης προνοίας.

ὁ θύων μοι μόσχον, ὡς ὁ ἀποκτείνων κύνα, καὶ ἀτιμῶς εἰπεῖν οὐκ ἀνέχεται τὸν παρανόμων ἢ παντελῆ τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην. λεγόντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν. καὶ οὐκ οἶδα ὑμᾶς ἀποκρίνεται. πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργάται τῆς ἀνομίας.

Ὥστ' οὐ θεμιτὸν ὡς τὰ ἱερὰ λόγιά φησιν οὐδὲ τὰ δίκαια μὴ κατ' ἀξίαν διώκειν. προσέχειν δὲ ἕκαστον ἑαυτῷ χρὴ καὶ μὴ τὰ ὑψηλότερα καὶ βαθύτερα ἐννοεῖν, διανοεῖσθαι δὲ μόνα τὰ κατ' ἀξίαν αὐτῷ προστεταγμένα.

Τί οὖν φῄς, οὐ χρὴ τοὺς ἱερέας ἀσεβοῦντας ἢ ἄλλο τι τῶν ἀτόπων ἐξελεγχομένους εὐθύνεσθαι, μόνοις δὲ ἐξέσται τοῖς καυχωμένοις ἐν νόμῳ διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζειν, καὶ πῶς οἱ ἱερεῖς ἐκφάντορές εἰσι τοῦ θεοῦ. πῶς γὰρ ἐξαγγελοῦσι τῷ λαῷ τὰς θείας ἀρετάς, οὐκ ἐγνωκότες αὐτῶν τὴν δύναμιν ἢ πῶς φωτιοῦσιν οἱ ἐσκοτισμένοι. πῶς δὲ τοῦ θείου μεταδώσουσι πνεύματος, οὔτε εἰ ἔστι πνεῦμα ἅγιον ἔξει καὶ ἀληθείᾳ πεπιστευκότες. ἐγὼ δὲ ἀπολογήσομαί σοι πρὸς ταῦτα. καὶ γὰρ οὐκ ἐχθρὸς Δημόφιλος οὐδὲ ἀνέξομαί σε πλεονεκτηθῆναι τῷ σατανᾷ. καὶ γὰρ ἑκάστη τῶν περὶ θεὸν διακόσμησις θεοειδεστέρα τῆς μᾶλλον ἀφεστηκυίας ἐστίν. καὶ φωτεινοτέρα ἅμα καὶ φωτιστικωτέρα τὰ μᾶλλον τῷ ἀληθεῖ φωτὶ πλησιαίτερα.

Καὶ μὴ τοπικῶς ἐκλάβοις, ἀλλὰ κατὰ τὴν θεοδε-

μαχῶν ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων. καὶ εἰ μὲν
ἐθναρχία τις ἐνεχείρισεν οὐ προστεταγμένον αὐ-
τῷ παρὰ βασιλέως ἐνδίκως ἐτιμωρεῖτο. καὶ εἰ τὸν
ἄρχοντα δικάζοντά τινας, ἢ καταδικάζοντα, πα-
ρεστώς τις τῶν ὑπ' αὐτῷ τεταγμένων ἐπανακρίνειν
ἐτόλμησεν. οὔπω γάρ φημι προπηλακίζειν ἅμα
καὶ τῆς ἀρχῆς ἐκβάλλειν ἔδοξεν.

Σὺ δὲ ἄνθρωπε οὕτω τολμηρὸς εἶ κατὰ τὰ τοῦ πράου
καὶ ἀγαθοῦ καὶ τῆς ἱεραρχικῆς αὐτοῦ θεσμοθεσί-
ας, καὶ ταῦτα ἐχρῆν εἰπεῖν ὅτι ταῖς ὑπὲρ ἀξίαν τις ἐγ-
χειρῶν. ὅμως εἰκότα πράττειν ἐδόκει. καὶ γὰρ οὐ-
δὲ τοῦτο ἐφικτὸν οὐδενί. τί γὰρ ἄτοπον ὀζίας ἐποίει
θυμιῶν τῷ θεῷ; τί δὲ ὁ σαοὺλ θύων. τί δὲ οἱ τυραννικοὶ
δαίμονες ἀληθῶς θεολογοῦντες τὸν ἰησοῦν. ἀλλ' ἐ-
κνέυκτος τῇ θεολογίᾳ πᾶς ὁ ἀλλοτριοεπίσκοπος,
καὶ ἕκαστος ἐν τῇ τάξει τῆς λειτουργείας αὐτοῦ
ἔσται. καὶ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων
εἰσελεύσεται, καὶ ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ. καὶ τοῦτο ἐν
πάσῃ τῇ κατὰ νόμον ἱεραρχικῇ καθαρότητι. καὶ
οἱ ἱερεῖς περιστέλλουσιν τὰ ἅγια. καὶ οἱ λευῖται οὐ
μὴ ἅψονται τῶν ἁγίων, ἵνα μὴ ἀποθάνωσιν.

Καὶ ὠργίσθη θυμῷ κύριος ἐπὶ τῇ προπετείᾳ ὀζίᾳ.
καὶ μαριὰμ λεπροῦται τῷ νομοθέτῃ θεσμοθε-
τεῖν ἐγχειρήσασα. καὶ ἐπὶ τοὺς σκευᾶ υἱοὺς ἐφή-
λατο τὰ δαιμόνια καὶ οὐκ ἀπέστελλον αὐτοὺς ἔ-
φη. καὶ αὐτοὶ ἔτρεχον, καὶ οὐκ ἐλάλουν πρὸς
αὐτοὺς καὶ αὐτοὶ ἐπροφήτευον, καὶ ὁ ἀσεβὴς,

ρος ἐκδιδάσκου δι' ὧν· καὶ τὸ εἶναι θεραπευτὰς ἐξ
ἱερέων· ἢ οὐχὶ καὶ τὰ ἱερὰ σύμβολα τοῦτο βοᾷ; καὶ
γὰρ οὐχ ἁπλῶς ἁπάντων μὲν ἐξείργεται τὰ ἅγια τῶν
ἁγίων· πλησιάζει δὲ μᾶλλον αὐτοῖς ὁ τῶν ἱεροτελε-
στῶν διάκοσμος εἶτα, τῶν ἱερέων ἡ διακόσμησις· ἑ-
πομένως δὲ τούτοις ἡ τῶν λειτουργῶν. τοῖς δὲ τεται-
γμένοις θεραπευταῖς· αἱ πύλαι τῶν ἀδύτων ἀνοιγα-
φορισμέναι καθ' ἃς, καὶ τελοῦνται. καὶ παραστᾶ-
σιν, οὐ πρὸς φυλακὴν αὐτῶν· ἀλλὰ πρὸς τάξιν καὶ
ἐπίγνωσιν ἑαυτῶν μᾶλλον τῷ λαῷ παρὰ τοὺς ἱε-
ρατικοὺς πλησιάζοντες· ὅθεν ἡ τῶν ἱερῶν ἁγία τα-
ξιαρχία· μεταλαμβάνειν αὐτοὺς ἱεροθετεῖ τῶν θείων·
ἑτέροις δηλαδὴ τοῖς ἔνδοτέροις αὐτῶν τὴν μετάδο-
σιν ἐγχειρήσασα. καὶ γὰρ οἱ περὶ τὸ θεῖον συμβολι-
κῶς ἀεὶ παρεστηκότες θυσιαστήριον· ὁρῶσι καὶ ἀκού-
ουσι τὰ θεῖα· τηλαυγῶς αὐτοῖς ἀνακαλυπτόμενα
καὶ προϊόντες ἀγαθοειδῶς εἰς τὰ ἔξω τῶν θείων
παραπετασμάτων τοῖς ὑπηκόοις θεραπευταῖς
καὶ τῷ ἱερῷ λαῷ, καὶ ταῖς καθαιρομέναις τάξεσιν,
ἐκφαίνουσι κατ' ἀξίαν τὰ ἱερὰ καλῶς ἄχραντα δια-
φυλαχθέντα, μέχρις ὅτε τυραννικῶς αὐτοῖς ἐπα-
ναστήσας· ἐκ τῶν μὴ δυνηναίσοι τὰ ἅγια τῶν ἁγίων
ἠνάγκασας οὐκ ἐθέλοντα· καὶ ἔχειν φὴς τὰ ἱερὰ
καὶ διαφυλάττειν·

Καὶ τοιοῦτε εἶδες οὔτε ἤκουσας, οὔτε ἔχεις τι τῶν προ-
σηκόντων τοῖς ἱερεῦσιν· ὡς οὐδὲ τὴν ἀλήθειαν
τῶν λογίων ἔγνωκας ἑκάστης ἡμέρας αὐτὰ λογί-

ἀγαθοὺς καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν ἀποφυγόντων.

Σὺ δὲ ὡς τὰ γράμματά σου δηλοῖ, καὶ προσπεσόντα τῷ ἱερεῖ τὸν ὥς φῄς ἀσεβῆ καὶ ἁμαρτωλὸν, οὐκ οἶδ᾽ ὅπως καθ᾽ ἑαυτοῦ παρὼν ἀπελάκτισας.

Εἶτα ὁ μὲν ἐδεῖτο καὶ ὡμολόγει πρὸς ἰατρείαν κακῶν ἐληλυθέναι.

Σὺ δὲ οὐκ ἔφριξας, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀγαθὸν ἱερέα μετὰ θράσους προεπηλάκιζες· ἐλεητὸν εἶναι μετανοοῦντα, καὶ τὸν ἀσεβῆ δικαιώσαντα, καὶ τέλος ἔξηθι ἔφης τῷ ἱερεῖ μετὰ τῶν ὁμοίων, καὶ εἰσεπήδησας οὐκ ὄντος θεμιτοῦ πρὸς τὰ ἄδυτα, καὶ τὰ ἅγια τῶν ἁγίων συνέστειλας· καὶ γράφεις ἡμῖν ὅτι μέλλοντα διαφθαρῆναι τὰ ἱερὰ προνοητικῶς ἀπέσωσα, καὶ ἐπ᾽ ἄχραντα διαφυλάττω. νῦν οὖν ἄκουε τῶν ἡμετέρων, οὐ θεμιτὸν ἱερέα πρὸς τῶν ὑπὸ σὲ λειτουργῶν, ἢ τῶν ὁμοταγῶν σοι θεραπευτῶν εὐθύνεσθαι. καὶ ἀσεβεῖν εἰς τὰ θεῖα δοκῇ· καὶ ἄλλο τι τῶν ἀπειρημένων ἐλέγχοιτο δράσας· εἰ γὰρ ἀκοσμία καὶ ἀταξία τῶν θειοτάτων ἐστὶ καὶ ὅρων καὶ θεσμῶν ἔκβασις· οὐκ ἔχει λόγον ὑπὲρ θεοῦ τὴν θεοπαράδοτον ἀνατρέπεσθαι τάξιν· οὐ γὰρ ἐφ᾽ ἑαυτὸν ὁ θεὸς ἐμερίσθη· πῶς γὰρ σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ· καὶ εἰ τοῦ θεοῦ ἐστὶν ὡς τὰ λόγιά φησιν ἡ κρίσις· οἱ δὲ ἱερεῖς ἄγγελοι καὶ ὑποφῆται μετὰ τοὺς ἱεράρχας εἰσὶ τῶν θείων κριμάτων, πρὸς αὐτῶν τὰ θεῖα προσηκόντως σοι διὰ μέσων τῶν λειτουργῶν ὅταν ἦ και/

ὑπὸ τῶν ἐπὶ τὰς θείας ἀγαθουργίας αὐτοῦ φωταγωγηθῶμεν ἆρά γε οὐκ ἔστιν ἄφατός τις καὶ ὑπὲρ νόησιν ἀγαθότης ὅτι τὰ ὄντα εἶναι ποιεῖ· καὶ ὅτι πάντα αὐτὰ πρὸς τὸ εἶναι παρήγαγεν· καὶ πάντα βούλεται ἀεὶ γενέσθαι πλησία αὐτῷ καὶ κοινωνικὰ τῶν αὐτοῦ κατὰ τὴν ἑκάστου ἐπιτηδειότητα· τί δὲ ὅτι καὶ τῶν ἀποφοιτώντων ἐρωτικῶς ἔχεται καὶ φιλονεικεῖ καὶ δεῖται μὴ ἀπαξιωθῆναι τῶν ἐρωμένων καὶ θρυπτομένων αὐτῶν· καὶ ἀνηκαπυκαλούντων ἀνέχεται· καὶ αὐτὸς ἀπολογεῖται· καὶ μᾶλλον ἐπαγγέλλεται θεραπεύειν· καὶ ἔστιν αὐτοῖς ἀπέχουσιν ὅμως προσιοῦσι προτρέχει καὶ ὑπαντᾷ· καὶ ὅλος ὅλους περιφὺς ἀσπάζεται· καὶ οὐκ ἐγκαλεῖ περὶ τῶν προτέρων· ἀλλ' ἀγαπᾷ τὰ παρόντα· καὶ ἑορτὴν ἄγει καὶ συγκαλεῖται τοὺς φίλους δηλαδὴ τοὺς ἀγαθοὺς ἵνα ᾖ πάντων εὐφραινομένων ἡ κατοικία· Δημόφιλος δὲ καὶ εἴ τις ἄλλος ἀγαθοῖς ἀπεχθάνεται· καὶ λίαν ἐνδίκως ἐπιτιμᾶται καὶ ἐκδιδάσκεται τὰ καλὰ καὶ ἀγαθύνεται·

B ὡς γὰρ οὐκ ἔδει φησὶ τὸν ἀγαθὸν ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀπολωλότων εὐφραίνεσθαι· καὶ ζωῇ τῶν τεθανατωμένων·

A μέλει καὶ ἐπ' ὤμων φέρειν τὸ μόλις ἀπὸ πλάνης ἐπιστρέφον· καὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἀγγέλους εἰς εὐφροσύνην ἐγείρει· καὶ χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους· καὶ ἀνατέλλει τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἐπὶ πονηροὺς καὶ

συνειδέναι τῆς ἀγαθοφιλοῦς ἐργατείας. τί δὲ τὸν
θεοπάτορα δαβὶδ ἐποίει θεοφιλῆ. καὶ τὸ παρ' ἀγα-
θὸν ὄντα καὶ περὶ ἐχθροὺς ἀγαθὸν. εὕρηκα φησὶν ὁ
ὑπεράγαθος καὶ φιλάγαθος ἄνδρα κατὰ τὴν καρ-
δίαν μου. καίτοι θεσμὸς ἀγαθὸς ἐδεδώρητο καὶ ὑπο-
ζυγίων ἐχθροῦ προνοεῖν. καὶ ἰὼβ ὡς ἀκακίας ἐχό-
μενος ἐδικαιοῦτο. καὶ ἰωσὴφ τοὺς ἐπιβούλους ἀδελ-
φοὺς οὐκ ἠμύνατο. καὶ ἄβελ ἁπλῶς καὶ ἀνυπό-
πτως συνεξῄρχετο τῷ ἀδελφοκτόνῳ. καὶ πάντας
ἡ θεολογία τοὺς ἀγαθοὺς ἀνακηρύττει μὴ προνο-
οῦντας τὰ κακὰ μὴ προσποιοῦντας ἀλλὰ μη-
δὲ πρὸς τὴν ἄλλων κακίαν ἐκ τἀγαθοῦ μεθιστα-
μένους. τοὐναντίον δὲ θεοειδῶς καὶ τοὺς κακοὺς
ἀγαθύνοντας καὶ ἐφαπλοῦντας καὶ ἐπ' αὐτοὺς
τὴν πολλὴν αὐτῶν ἀγαθότητα. καὶ πρὸς τὸ ὅμοιον
ἐπιεικῶς ἐκκαλουμένους. ἀλλ' ἐπὶ τὸ ἄνω τις ἀνα-
κύπτωμεν οὐχ ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἐπιεικείας οὐ φι-
λανθρώπων ἀγγέλων ἀγαθότητας ἐξαγγέλλον-
τες ἐλεούντων ἔθνη. καὶ ὑπερευχομένων αὐτῶν ἀ-
γαθοῦ. καὶ ταῖς ὀλεθρίαις καὶ κακεργέτισιν ἐπιτι-
μώντων πληθύσι. καὶ ἀχθομένων μὲν ἐπὶ κα-
κοῖς. εὐφραινομένων δὲ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν εἰς τὰ ἀγα-
θὰ μετακαλουμένων. οὐδ' ὅσα ἄλλα περὶ τῶν ἀγα-
θοεργῶν ἀγγέλων ἡ θεολογία παραδίδωσιν. ἀλλὰ Λ
τοῦ ὄντως ἀγαθοῦ καὶ ὑπεραγάθου χριστοῦ τὰς ἀγα-
θοποιοὺς ἀκτῖνας ἐν ἡσυχίᾳ παραδεχόμενοι πρὸς

Δημοφίλῳ θεραπευτῇ περὶ ἰδιοπραγίας καὶ χρηστότητος.

A Αἱ τῶν ἑβραίων ἱστορίαι φασὶν ὦ γεννάδα δημόφιλε καὶ τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον μωσέα διὰ τὴν πολλὴν πραότητα τῆς θεοφανείας ἠξιωμένον. καὶ εἴποτε αὐτὸν ἔξω τῆς θείας ὄψεως ἀναγράφουσιν, οὐ πρότερον τῆς πραότητος ἐκβάλλουσι τοῦ θεοῦ. λέγουσι δὲ ὅτι λίαν ἐπαυθαδιαζομένῳ καὶ ἀντιτείνοντι ταῖς θείαις βουλαῖς ὀργίζεται ἡ θυμῷ κύριος. ὅταν δὲ αὐτὸν ἀνακήρυκτον ποιῶσι ταῖς θεοκρίτοις ἀξίαις, ἐκ τῆς προὐχούσης τἀγαθοῦ θεομιμησίας ἀνακηρύττεται. καὶ γὰρ ἦν πρᾶος σφόδρα, καὶ ὑπὲρ πού λέγεται θεράπων θεοῦ καὶ τῆς θεοπτίας ἁπάντων τῶν προφητῶν ἀξιώτερος. ἀλλὰ καὶ ὅτι πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν ἀαρὼν ἰταμοί τινες ὑπὲρ ἀρχιερωσύνης καὶ ἐθναρχίας ἐφιλονείκουν, ὑπερεῖχεν μὲν ἁπάσης φιλοτιμίας καὶ φιλαρχίας καὶ παρεχώρει τῷ θεοκρίτῳ τὴν τοῦ λαοῦ προστασίαν. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἀπισυνέστησαν αὐτῷ καὶ περὶ τῶν προτέρων ὀνειδίζοντες ἠπείλουν καὶ ἤδη σχεδὸν ἐπήεσαν, ἐπεβοᾶτο μὲν ὁ πρᾶος τὸν ἀγαθὸν εἰς σωτηρίαν, ἐπαῤῥησιάζετο δὲ λίαν ἀπιεικῶς ὅτι παντὸς εἴη κακῶν τοῖς ἀρχομένοις ἀναίτιος. ἤδει γὰρ ὅτι χρὴ τὸν ὁμιλοῦντα θεῷ τἀγαθῷ πρὸς τὸ ὅτι μάλιστα ὁμοιότατον ὡς ἐφικτὸν ἀποτυποῦσθαι. καὶ ἑαυτῷ.

ἡλίου πόλιν ἅμα παρόντες τε καὶ συνεστῶτες παραδόξως τῷ ἡλίῳ τὴν σελήνην ἐμπίπτουσαν ἑωρῶμεν. οὐ γὰρ συνόδου καιρὸς ἦν. αὖθίς τε αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἐνάτης ὥρας ἄχρι τῆς ἑσπέρας, εἰς τὸ τοῦ ἡλίου διάμετρον ὑπερφυῶς ἀντικαταστᾶσαν.

Α ἀνάμνησον δέ τι καὶ ἕτερον αὐτόν, οἶδε γὰρ ὅτι καὶ τὴν ἔμπτωσιν αὐτὴν ἐξ ἀνατολῶν ἑωράκαμεν ἀρξαμένην καὶ μέχρι τοῦ ἡλιακοῦ πέρατος ἐλθοῦσαν. εἶτα ἀναποδίσασαν καὶ αὖθις, οὐκ ἐκ τοῦ αὐτοῦ καὶ τὴν ἔμπτωσιν καὶ τὴν ἀνακάθαρσιν, ἀλλ' ἐκ τοῦ κατὰ διάμετρον ἐναντίον γεγενημένην, τοσαῦτά ἐστι τοῦ τότε καιροῦ τὰ ὑπερφυῆ. καὶ μόνῳ χριστῷ τῷ παναιτίῳ δυνατά, τῷ ποιοῦντι μεγάλα καὶ ἐξαίσια, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός.

Γ αὐτὰ εἴσοι θεμιτὸν εἰπὲ καὶ δυνατὸν Ἀπολλόφανες ἐξέλεγχε, καὶ πρός ἐμέ, τὸν τότε καὶ συμπαρόντα σοι καὶ συνεωρακότα καὶ συνανακρίναντα πάντα καὶ συναγασθέντα. ἀμέλει καὶ μαντείας τότε οὐκ οἶδ' ὅθεν ὁ Ἀπολλοφάνης ἀπάρχεται, καὶ πρός ἐμέ, ὥσπερ τὰ γιγνόμενα, συμβάλλων ἔφη ταῦτα, ὦ καλὲ Διονύσιε θείων ἀμοιβαὶ πραγμάτων. τοσαῦτα ὡς κατ' ἐπιστολὴν ἡμῖν εἰρήσθω. σὺ δὲ ἱκανὸς καὶ τὰ ἐλλείποντα προσαναπληρῶσαι, καὶ προσαγαγεῖν τελέως τῷ θεῷ τὸν ἄνδρα σοφὸν τὰ πολλὰ ὄντα, καὶ ἴσως οὐκ ἀπαξιώσαντα πρᾳέως μαθεῖν τὴν ὑπέρσοφον τῆς θρησκείας ἡμῶν ἀλήθειαν.

παντὶ πρὸς τὸ παντὶ ἀκίνητον ὁρίζονται, καὶ τῆς μετρονημέρας ὅλης ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἑστᾶσι τὰ πάντα σημείων, ἢ τὸ τούτου πλεῖον εἴπερ τῶν ὅλων καὶ τῶν κρειττόνων καὶ περιεχόντων οὕτω φερομένων οὐ συμπεριήγετο τὰ περιεχόμενα, καὶ ὅταν ἄλλη τις ἡμέρα κατὰ σύνεχειαν σχεδὸν τριπλασιάζεται καὶ ἐν εἴκοσι ταῖς πάσαις ὥραις, ἢ τὸ παρὰ τοσούτου χρόνου φορὰς ἐναντίας ἀναποδίζει καὶ ἐπαναστρέφει ταῖς οὕτως ἄγαν ὑπερφυεστάταις αὐτῆς περιαγωγαῖς, ἢ ὁ ἥλιος ἰδίῳ δρόμῳ τὴν πεντάτροπον αὐτοῦ κίνησιν ἐν ὥραις δέκα συνελὼν ἀναλυτικῶς αὖθις, ὅλην αὐτὴν ἐν ταῖς ἑτέραις δέκα καινήν τινα τρίβων ὁδὸν ἀναποδίζοι. τοῦτο δὴ τὸ καὶ Βαβυλωνίους εἰκότως ἐκπλῆξαι, καὶ μάχης ἐκτὸς τῷ ἐζεκίᾳ καθυποτάξαι ὡς ἂν ἰσοθέῳ τινὶ καὶ ὑπερέχοντι τοὺς ἀνθρώπους.

Καὶ οὐ δή που φημὶ τὰς ἐν αἰγύπτῳ μεγαλουργίας, ἢ ἄλλας τινὰς ἀλλαχοῦ θεοσημείας γεγενημένας. ἀλλὰ τὰ κοινὰ καὶ οὐράνια καὶ ἐν τῷ παντὶ καὶ πᾶσι θριαμβευθέντα. φησὶ δὲ πάντως ἀπολλοφάνης. οὐκ εἶναι ταῦτα ἀληθῆ. μάλιστα μὲν οὖν τοῦτο ταῖς περσῶν ἱερατικαῖς ἐμφέρεται φήμαις, καὶ εἰσέτι μάγοι τὰ μνημόσυνα τοῦ τριπλασίου μίθρου τελοῦσιν. ἀλλ' ἐξέστω αὐτῷ τούτοις διὰ τὴν ἄγνοιαν, ἢ τὴν ἀπειρίαν ἀπιστεῖν.

Εἶπε δὲ αὐτῷ. τί λέγεις περὶ τῆς ἐν τῷ σωτηρίῳ σταυρῷ γεγονυίας ἐκλείψεως; ἀμφοτέρω γὰρ τότε κατὰ

τον. ἔπειτα εἰδότα ὡς χρὴ λέγειν.

Σ ὺ δὲ φῂς λοιδορεῖσθαί μοι τὸν σοφιστὴν ἀπολλοφά-
νη. καὶ πατραλοίαν ἀποκαλεῖν, ὡς τοῖς ἑλλήνων
ἐπὶ τοὺς ἕλληνας οὐχ ὁσίως χρωμένῳ. καίτοι πρὸς
αὐτὸν ἡμᾶς ἦν ἀληθέστερον εἰπεῖν, ὡς ἕλληνες τοῖς
θείοις οὐχ ὁσίως ἐπὶ τὰ θεῖα χρῶνται, διὰ τῆς σο-
φίας τοῦ θεοῦ τὸ θεῖον ἐκβαλεῖν πειρώμενοι σέβας.
καὶ οὐ τὴν πολλῶν ἔγωγε φημὶ δόξαν τοῖς τῶν ποιη-
τῶν προσύλως καὶ ἐμπαθῶς ἐναπομενόντων καὶ
τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα λατρευόντων. ἀλλὰ
καὶ αὐτὸς ἀπολλοφάνης. οὐχ ὁσίως τοῖς θείοις ἐπὶ
τὰ θεῖα χρῆται. τῇ γὰρ τῶν ὄντων γνώσει, καλῶς
λεγομένῃ πρὸς αὐτοῦ φιλοσοφίᾳ καὶ πρὸς τοῦ θείου
παύλου σοφίᾳ θεοῦ κεκληρωμένῃ πρὸς τὸ αἴτιον
καὶ αὐτῶν τῶν ὄντων καὶ τῆς γνώσεως αὐτῶν ἐχρῆν
ἀνάγεσθαι τοὺς ἀληθεῖς φιλοσόφους. καὶ ἵνα μὴ
τὴν ἄλλων, ἢ τὴν αὐτοῦ παρὰ τὸ εἰκὸς ἐξελέγ-
χοιμι δόξαν ἔδει συνιδεῖν ἀπολλοφάνη. σοφὸν ὄν-
τα, μὴ δ' ἂν ἄλλως ποτὲ δυνηθῆναι τῆς οὐρανίας τά-
ξεως παρατραπῆναι τάξεως καὶ κινήσεως. εἰ μὴ τὸν τοῦ
εἶναι αὐτὴν καὶ συνοχέα. καὶ αἴτιον εἶχεν εἰς τοῦτο
κινοῦντα τὸν ποιοῦντα πάντα καὶ μετασκευάζοντα
κατὰ τὸν ἱερὸν λόγον. πῶς οὖν οὐ σέβει τὸν ἐγνω-
σμένον ἡμῖν κἀκ τούτου καὶ ὄντως ὄντα τῶν ὅλων
θεὸν, ἀγάμενος αὐτὸν τῆς παναιτίου καὶ ὑπεραρ-
ρήτου δυνάμεως. ὅταν ἥλιος ὑπ' αὐτοῦ καὶ σελήνη
κατὰ δύναμιν καὶ στάσιν ὑπερφυεστάτην ἅμα τῷ

ἱερώτατε· οὕτω δὲ ποιήσεις ἐμοὶ πειθόμενος· ἀφέξῃ μὲν τοῦ καθ' ἑτέρων λέγειν, ὑπὲρ ἀληθείας δὲ οὕτως ἐρεῖς ὡς πάντη εἶναι ἀνεξέλεγκτα τὰ λεγόμενα·

Πολυκάρπῳ ἱεράρχῃ.

Εγὼ μὲν οὐκ οἶδα πρὸς ἕλληνας, ἢ πρὸς ἑτέρους εἰπὼν ἀρκεῖν οἰόμενος ἀγαθοῖς ἀνδράσιν· εἰ τὸ ἀληθὲς αὐτὸ ἐφ' ἑαυτοῦ δυνήσοιτο καὶ γνῶναι καὶ εἰπεῖν, ἢ ὄντως ἔχει· τούτου γὰρ ὅτι ποτέ ἐστι κατὰ νόμον ἀληθείας ὀρθῶς ἀποδεικνυμένου· καὶ ἀκραιφνοῦς ἑστηκότος πᾶν τὸ ἑτέρως ἔχον· καὶ τὴν ἀλήθειαν προσποιούμενον· ἐλεγχθήσεται καὶ ἐκπεσεῖται· ἕτερον ὂν τοῦ ὄντως ὄντος· καὶ ἀνόμοιον καὶ δοκοῦν ἐκεῖνο μᾶλλον ἢ ὄν·

Περιττὸν οὖν ἐστι τὸν ἀληθείας ἐκφάντορα πρὸς τούτους, ἢ ἐκείνους διαμάχεσθαι· λέγει γὰρ ἕκαστος αὐτὸς ἔχειν τὸ νόμισμα τὸ βασιλικόν· καὶ ἴσως γε ἔχει μορίου τινὸς τοῦ ἀληθοῦς ἀπατηλὸν εἴδωλον, καὶ εἰ τοῦτον ἐλέγξῃς, ἄλλος ἕτερος καὶ αὖθις ὁ ἄλλος περὶ τοῦ αὐτοῦ φιλονεικήσει· τοῦ δ' ἀληθοῦς αὐτοῦ τεθέντος ὀρθῶς λόγου, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων πάντων ἀνεξελέγκτου μείναντος· πᾶν τὸ μὴ οὕτω κατὰ πάντα ἔχον αὐτὸ ἐφ' ἑαυτοῦ τῇ ἀντιτυπίᾳ τῆς τοῦ ὄντως ἀληθοῦς καταβάλλεται·

Τοῦτο μὲν οὖν ὡς οἶμαι καλῶς ἐγνωκώς, οὐκ ἐσπούδασα πρὸς ἕλληνας, ἢ πρὸς ἑτέρους εἰπεῖν· ἀλλ' ἱκανόν μοι καὶ τοῦ θεοῦ δοίη περὶ ἀληθείας εἰδέναι πρῶ-

κεῖν ὁ θεὸς λέγεται, καὶ ἀοράτῳ γε ὄντι διὰ τὴν ὑπερέχουσαν φανότητα, καὶ ἀπροσίτῳ τῷ αὐτῷ δι' ὑπερβολὴν ὑπερουσίου φωτοχυσίας. ἐν τούτῳ γίγνεται πᾶς ὁ θεὸν γνῶναι καὶ ἰδεῖν ἀξιούμενος, αὐτῷ τῷ μὴ ὁρᾶν μηδὲ γινώσκειν ἀληθῶς ἐν τῷ ὑπὲρ ὅρασιν καὶ γνῶσιν γιγνόμενος. τοῦτο αὐτὸ γιγνώσκων, ὅτι μετὰ πάντα ἐστὶ τὰ αἰσθητὰ καὶ τὰ νοητά· καὶ προφητικῶς ἐρῶν· ἐθαυμαστώθη ἡ γνῶσίς σου ἐξ ἐμοῦ· καὶ ἐκραταιώθη, οὐ μὴ δύνωμαι πρὸς αὐτήν. ὥσπερ οὖν καὶ ὁ θεῖος παῦλος ἐγνωκέναι τὸν θεὸν λέγεται, γνοὺς αὐτὸν ὑπὲρ πᾶσαν ὄντα νόησιν καὶ γνῶσιν, δι' ὃ καὶ ἀνεξιχνιάστους εἶναι τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ φησίν· καὶ ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ· καὶ ἀνεκδιηγήτους τὰς δωρεὰς αὐτοῦ· καὶ τὴν εἰρήνην αὐτοῦ ὑπερέχουσαν πάντα νοῦν, ὡς εὑρηκὼς τὸν ὑπὲρ πάντα. καὶ τοῦτο ὑπὲρ νόησιν ἐγνωκώς· ὅτι πάντων ἐστὶν ἐπέκεινα, πάντων αἴτιος ὤν.

Σωπάτρῳ ἱερεῖ.

Μὴ τοῦτ' οἴου νίκην ἱερὲ σώπατρε, τὸ τῆς θρησκείας, ἢ δόξαν ὑβρίσαι μὴ ἀγαθὴν φαινομένην. οὐδὲ γὰρ οὐδ' εἰ κεκριμένως αὐτὴν ἐξελέγξῃς, ἤδη τὰ σωπάτρου καλά. δυνατὸν γὰρ καὶ σὲ καὶ ἄλλους ἐν πολλοῖς τοῖς ψεύδεσι καὶ φαινομένοις, ἓν ὄν, καὶ κρύφιον, τὸ ἀληθὲς λανθάνειν. οὐδὲ γὰρ εἴ τι μὴ ἐρυθρόν, ἤδη λευκόν· οὐδὲ εἴ τις μὴ ἵππος, ἐξ ἀνάγκης ἄν/

κατ' οὐσίαν ὅλην ἀληθῶς ἄνθρωπος ὤν, ἡμεῖς δὲ τὸν ἰησοῦν οὐκ ἀνθρωπικῶς ἀφορίζομεν· οὐδὲ γὰρ ἄνθρωπος μόνον· οὐδὲ ὑπερούσιος ἢ ἄνθρωπος μόνον; ἀλλ' ἄνθρωπος ἀληθῶς, ὁ διαφερόντως φιλάνθρωπος ὑπὲρ ἀνθρώπους καὶ κατὰ ἀνθρώπους ἐκ τῆς τῶν ἀνθρώπων οὐσίας ὁ ὑπερούσιος οὐσιωμένος· ἔστι δὲ οὐδὲν ἧττον ὑπερουσιότητος ὑπερπλήρης ὁ ἀεὶ ὑπερούσιος· ἀμέλει τῇ ταύτης περιουσίᾳ·

Καὶ εἰς οὐσίαν ἀληθῶς ἐλθὼν, ὁ ὑπερούσιος, οὐσιώθη καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον ἐνήργει τὰ ἀνθρώπου· καὶ δηλοῖ παρθένος ὑπερφυῶς κύουσα· καὶ ὕδωρ ἄστατον ὑλικῶν καὶ γεηρῶν ποδῶν ἀνέχον βάρος καὶ μὴ ὑπεῖκον· ἀλλ' ὑπερφυεῖ δυνάμει πρὸς τὸ ἀδιάχυτον συνιστάμενον· τί ἄν τις τὰ λοιπὰ πάμπολλα ὄντα διέλθοι δι' ὧν ὁ θεῖος ὁρῶν, ὑπὲρ νοῦν γνώσεται, καὶ τὰ ἐπὶ τῇ φιλανθρωπίᾳ τοῦ ἰησοῦ καταφασκόμενα, δύναμιν ὑπεροχικῆς ἀποφάσεως ἔχοντα· καὶ γὰρ ἵνα συνελόντες εἴπωμεν· οὐδὲ ἄνθρωπος ἦν, οὐχ ὡς μὴ ἄνθρωπος· ἀλλ' ὡς ἐξ ἀνθρώπων, ἀνθρώπων ἐπέκεινα, καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον ἀληθῶς ἄνθρωπος γεγονὼς, καὶ τὸ λοιπὸν, οὐ κατὰ θεὸν τὰ θεῖα δράσας, οὔτε ἀνθρώπεια κατὰ ἄνθρωπον· ἀλλ' ἀνδρωθέντος θεοῦ, καινήν τινα τὴν θεανδρικὴν ἐνέργειαν ἡμῖν πεπολιτευμένος·

Δωροθέῳ λειτουργῷ·

Ὁ θεῖος γνόφος ἐστὶν, τὸ ἀπρόσιτον φῶς ἐν ᾧ κατοι-

ὑπὲρ ἀγαθαρχίαν, ἡ θεότητα καὶ ἀγαθότητα νοήσαις· αὐτὸ τὸ χρῆμα τοῦ ἀγαθοποιοῦ καὶ θεοποιοῦ δώρου, καὶ τὸ ἀμίμητον μίμημα τοῦ ὑπερθέου καὶ ὑπεραγάθου καθ' ὃν θεούμεθα καὶ ἀγαθυνόμεθα, καὶ γὰρ εἰ τοῦτο ἀρχὴ γίγνεται τοῦ θεοῦσθαι καὶ ἀγαθύνεσθαι τοὺς θεουμένους καὶ ἀγαθυνομένοις, ὁ πάσης ἀρχῆς ὑπεράρχιος, καὶ τῆς οὕτω λεγομένης θεότητος, ὡς θεαρχίας καὶ ἀγαθαρχίας ἐστὶν ἐπέκεινα· καθ' ὅσον ὁ μιμητὸς, καὶ ἄσχετος· ὑπερέχει τῶν μιμήσεων καὶ σχέσεων, καὶ τῶν μιμουμένων καὶ τῶν μετεχόντων.

Τῷ αὐτῷ.

Ἐξαίφνης ἐστὶ τὸ παρελπίδα καὶ ἐκ τοῦ τέως ἀφανοῦς, εἰς τὸ ἐμφανὲς ἐξαγόμενον· ἐπὶ δὲ τῆς κατὰ χριστὸν φιλανθρωπίας, καὶ τοῦτο οἶμαι τὴν θεολογίαν αἰνίττεσθαι τὸ ἐκ τοῦ κρυφίου τὸν ὑπερούσιον εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἐμφάνειαν ἀνθρωπικῶς οὐσιωθέντα προεληλυθέναι. κρύφιος δέ ἐστιν καὶ μετὰ τὴν ἔκφανσιν, ἤ, ἵνα τὸ θειότερον εἴπω, καὶ ἐν τῇ ἐκφάνσει· καὶ τοῦτο γὰρ ἰησοῦ κέκρυπται, καὶ οὐδενὶ λόγῳ, οὔτε νῷ τὸ κατ' αὐτὸν ἐξῆκται μυστήριον, ἀλλὰ καὶ λεγόμενον ἄρρητον μένει, καὶ νοούμενον ἄγνωστον.

Τῷ αὐτῷ.

Πῶς φὴς ἰησοῦς ὁ πάντων ἐπέκεινα, πᾶσιν ἐστὶν ἀνθρώποις οὐσιωδῶς συντεταμένος, οὐ γὰρ ὡς αἴτιος ἀνθρώπων ἐνθάδε λέγεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ὡς αὐτὸ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ.

Γαΐῳ θεραπευτῇ.

τ Ο σκότος ἀφανὲς γίνεται τῷ φωτί, καὶ μᾶλλον τῷ πολλῷ φωτί· τὴν ἀγνωσίαν ἀφανίζουσιν αἱ γνώσεις, καὶ μᾶλλον αἱ πολλαὶ γνώσεις. ταῦτα ὑπεροχικῶς, ἀλλὰ μὴ κατὰ στέρησιν ἐκλαβὼν ἀπόφησον ὑπεραληθῶς. ὅτι λανθάνει τοὺς ἔχοντας ὂν φῶς, καὶ ὄντων γνῶσιν ἡ κατὰ θεὸν ἀγνωσία. καὶ τὸ ὑπερκείμενον αὐτοῦ σκότος, καὶ καλύπτεται παντὶ φωτί· καὶ ἀποκρύπτεται πᾶσαν γνῶσιν. καὶ εἴ τις ἰδὼν θεὸν συνῆκεν ὃ εἶδεν, οὐκ αὐτὸν ἑώρακεν· ἀλλά τι τῶν αὐτοῦ τῶν ὄντων καὶ γινωσκομένων. αὐτὸς δὲ ὑπὲρ νοῦν καὶ ὑπὲρ οὐσίαν ὑπεριδρυμένος, αὐτῷ τὸ καθόλου μὴ γινώσκεσθαι μηδὲ εἶναι καὶ ἔστιν ὑπερουσίως, καὶ ὑπὲρ νοῦν γινώσκεται. καὶ ἡ κατὰ τὸ κρεῖττον παντελὴς ἀγνωσία. γνῶσίς ἐστι τοῦ ὑπὲρ πάντα τὰ γινωσκόμενα.

Τῷ αὐτῷ.

π ῶς ὁ πάντων ἐπέκεινα, καὶ ὑπὲρ θεαρχίαν ἐστὶ καὶ

τελὴς καὶ ἑνιαία τῶν πάντων αἰτία. καὶ ὑπὲρ πᾶσαν ἀφαίρεσιν ἡ ὑπεροχὴ τοῦ πάντων ἁπλῶς ἀπολελυμένου καὶ ἐπέκεινα τῶν λόγων.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΔΕΚΑ.

Γ αΐῳ θεραπευτῇ.

Τ ῷ αὐτῷ.

Τ ῷ αὐτῷ.

Τ ῷ αὐτῷ.

Δ ωροθέῳ λειτουργῷ.

Σ ωσιπάτρῳ ἱερεῖ.

Π ολυκάρπῳ ἱεράρχῃ.

Δ ημοφίλῳ θεραπευτῇ περὶ ἰδιοπραγίας καὶ χρηστότητος.

Τ ίτῳ ἱεράρχῃ ἐρωτήσαντι δι' ἐπιστολῆς. τίς ὁ τῆς σοφίας οἶκος. τίς ὁ κρατήρ. καὶ τίνα τὰ βρώματα αὐτῆς καὶ τὰ πόματα.

Ι ωάννῃ θεολόγῳ ἀποστόλῳ καὶ εὐαγγελιστῇ περιορισθέντι κατὰ πάτμον τὴν νῆσον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε.

Ὅτι οὐδὲν τῶν νοητῶν ὁ παντὸς νοητοῦ καθ' ὑπεροχὴν αἴτιος.

A ὖθις δὲ ἀνιόντες λέγομεν, ὡς οὔτε ψυχή ἐστιν, οὔτε νοῦς, οὔτε φαντασίαν ἢ δόξαν, ἢ λόγον, ἢ νόησιν ἔχει, οὐδὲ λόγος ἐστὶν, οὔτε νόησις, οὐδὲ λέγεται, οὐδὲ νοεῖται· οὔτε ἀριθμός ἐστιν· οὐδὲ τάξις· οὔτε μέγεθος, οὐδὲ σμικρότης, οὐδὲ ἰσότης, οὐδὲ ὁμοιότης, ἢ ἀνομοιότης, οὔτε ἕστηκεν· οὐδὲ κινεῖται· οὔτε ἡσυχίαν ἄγει· οὐδὲ ἔχει δύναμιν, οὔτε δύναμίς ἐστιν, οὔτε φῶς· οὔτε ζωή ἐστιν· οὐδὲ οὐσία ἐστίν· οὔτε αἰὼν οὔτε χρόνος· οὐδὲ ἐπαφή ἐστιν αὐτῆς νοητή· οὔτε ἐπιστήμη, οὔτε ἀλήθειά ἐστιν, οὐδὲ βασιλεία, οὔτε σοφία· οὐδὲ ἓν οὐδὲ ἑνότης, οὐδὲ θεότης, ἢ ἀγαθότης· οὐδὲ πνεῦμά ἐστιν ὡς ἡμᾶς εἰδέναι, οὔτε υἱότης, οὔτε πατρότης· οὐδὲ ἄλλο τι τῶν ἡμῖν ἢ ἄλλῳ τινὶ τῶν ὄντων συνεγνωσμένων· οὐδέ τι τῶν οὐκ ὄντων ἐστὶν· οὐδὲ τὰ ὄντα αὐτὴν γινώσκει ᾗ αὐτή ἐστιν· οὐδὲ αὐτὴ γινώσκει τὰ ὄντα ᾗ ὄντα ἐστίν· οὐδὲ λόγος αὐτῆς ἐστιν· οὔτε ὄνομα, οὔτε γνῶσις· οὐδὲ σκότος ἐστίν· οὐδὲ φῶς, οὔτε πλάνη, οὔτε ἀλήθεια· οὐδὲ ἔστιν αὐτῆς καθόλου θέσις· οὔτε ἀφαίρεσις· ἀλλὰ τῶν μετ' αὐτὴν τὰς θέσεις καὶ ἀφαιρέσεις ποιοῦντες αὐτὴν, οὔτε τίθεμεν, οὔτε ἀφαιροῦμεν· ἐπεὶ καὶ ὑπὲρ πᾶσαν θέσιν ἐστὶν ἡ παν-

Διὰ τί δὲ ὅλως φὴς ἀπὸ τοῦ πρωτίστου θέμενοι τὰς θείας θέσεις· ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἀρχόμεθα τῆς θείας ἀφαιρέσεως ὅτι τὸ ὑπὲρ πᾶσαν τιθέντας θέσιν ἀπὸ τοῦ μᾶλλον αὐτῷ συγγενεστέρου· τὴν ὑποθετικὴν κατάφασιν ἐχρῆν τιθέναι· τὸ δὲ ὑπὲρ πᾶσαν ἀφαίρεσιν ἀφαιροῦντας, ἀπὸ τῶν μᾶλλον αὐτοῦ διεστηκότων ἀφαιρεῖν· ἢ οὐχὶ μᾶλλόν ἐστι ζωὴ καὶ ἀγαθότης, ἢ ἀὴρ καὶ λίθος καὶ μᾶλλον οὐ κραιπάλαι καὶ οὐ μηνίαι, ἢ οὐ λέγεται οὐδὲ νοεῖται·

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δʹ.

Ὅτι οὐδὲν τῶν αἰσθητῶν ὁ πάντων αἰσθητοῦ καθ᾽ ὑπεροχὴν αἴτιος.

Λέγομεν οὖν, ὡς ἡ πάντων αἰτία καὶ ὑπὲρ πάντα οὖσα, οὔτε ἀνούσιός ἐστιν οὔτε ἄζωος, οὔτε ἄλογος οὔτε ἄνους· οὐδὲ σῶμά ἐστιν, οὔτε σχῆμα, οὔτε εἶδος, οὔτε ποιότητα, ἢ ποσότητα, ἢ ὄγκον ἔχει· οὐδὲ ἐν τόπῳ ἐστίν, οὔτε ὁρᾶται οὔτε ἐπαφὴν αἰσθητὴν ἔχει· οὐδὲ αἰσθάνεται, οὔτε αἰσθητή ἐστιν, οὐδὲ ἀταξίαν ἔχει καὶ ταραχήν, ὑπὸ παθῶν ὑλικῶν ἐνοχλουμένη, οὔτε ἀδύνατός ἐστιν αἰσθητοῖς ὑποκειμένη συμπτώμασιν, οὔτε ἐν ἐνδείᾳ ἐστὶν φωτός· οὐδὲ ἀλλοίωσιν, ἢ φθοράν, ἢ μερισμόν, ἢ στέρησιν, οὔτε ἄλλο τι τῶν αἰσθητῶν, οὐδέ ἐστιν, οὔτε ἔχει.

ὑποτυπώσεσιν ὑμνεῖται· ἐν δὲ τῷ περὶ θείων ὀνομάτων· πῶς ἀγαθὸς ὀνομάζεται· πῶς ὤν· πῶς ζωὴ καὶ σοφία καὶ δύναμις· καὶ ὅσα ἄλλα τῆς νοητῆς ἐστὶ θεωνυμίας·

E ἐν δὲ τῇ συμβολικῇ θεολογίᾳ· τίνες αἱ ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν ἐπὶ τὰ θεῖα μετωνυμίαι· τίνες αἱ θεῖαι μορφαί· τίνα τὰ θεῖα σχήματα· καὶ μέρη καὶ ὄργανα· τίνες οἱ θεῖοι τόποι καὶ κόσμοι· τίνες οἱ θυμοί· τίνες αἱ λῦπαι καὶ αἱ μήνιδες. τίνες αἱ μέθαι καὶ αἱ κραιπάλαι· τίνες οἱ ὅρκοι καὶ τίνες αἱ ἀραί· τίνες οἱ ὕπνοι, καὶ τίνες αἱ ἐγρηγόρσεις, καὶ ὅσαι ἄλλαι τῆς συμβολικῆς εἰσὶ θεοτυπίας ἱερόπλαστοι μορφώσεις. καὶ σὲ οἶμαι συνεωρακέναι· πῶς πολυλογώτερα μᾶλλόν ἐστι τὰ ἔσχατα τῶν πρώτων· καὶ γὰρ ἐχρῆν τὰς θεολογικὰς ὑποτυπώσεις, καὶ τὴν τῶν θείων ὀνομάτων ἀνάπτυξιν βραχυλογωτέρας εἶναι τῆς συμβολικῆς θεολογίας· ἐπείπερ, ὅσῳ πρὸς τὸ ἄνω ἀναδυόμεν· τοσοῦτον οἱ λόγοι ταῖς συνόψεσι τῶν νοητῶν συστέλλονται καθάπερ καὶ νῦν εἰς τὸν ὑπὲρ νοῦν εἰσδύνοντες γνόφον, οὐ βραχυλογίαν· ἀλλ᾽ ἀλογίαν παντελῆ καὶ ἀνοησίαν εὑρήσομεν. κἀκεῖ μὲν ἀπὸ τοῦ ἄνω πρὸς τὰ ἔσχατα κατιὼν ὁ λόγος, κατὰ τὸ ποσὸν τῆς καθόδου πρὸς ἀνάλογον πλῆθος εὐρύνετο· νῦν δὲ ἀπὸ τῶν κάτω πρὸς τὸ ὑπερκείμενον ἀνιὼν, κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀνόδου συστέλλεται· καὶ μετὰ πᾶσαν ἄνοδον ὅλος ἄφωνος ἔσται· καὶ ὅλος ἑνωθήσεται τῷ ἀφθέγκτῳ·

σιν ὑμνῆσαι. κἀκεῖ γὰρ ἐκείνας μὲν ἀπὸ τῶν πρωτίστων ἀρχόμενοι καὶ διὰ μέσων ἐπὶ τὰ ἔσχατα κατιόντες ἐτίθεμεν, ἐνταῦθα δὲ ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἐπὶ τὰ ἀρχικώτατα τὰς ἐπαναβάσεις ποιούμενοι, τὰ πάντα ἀφαιροῦμεν, ἵνα ἀπερικαλύπτως γνῶμεν ἐκείνην τὴν ἀγνωσίαν τὴν ὑπὸ πάντων τῶν γνωστῶν ἐν πᾶσι τοῖς οὖσι περικεκαλυμμένην, καὶ τὸν ὑπερούσιον ἐκεῖνον ἴδωμεν γνόφον τὸν ὑπὸ παντὸς τοῦ ἐν τοῖς οὖσι φωτὸς ἀποκρυπτόμενον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

Τίνες αἱ καταφατικαὶ θεολογίαι· τίνες αἱ ἀποφατικαί.

Ἐν μὲν οὖν ταῖς θεολογικαῖς ὑποτυπώσεσι τὰ κυριώτατα τῆς καταφατικῆς θεολογίας ὑμνήσαμεν, πῶς ἡ θεία καὶ ἀγαθὴ φύσις ἑνικὴ λέγεται. πῶς τριαδική· τίς ἡ κατ' αὐτὴν λεγομένη πατρότης τε καὶ υἱότης· τί βούλεται δηλοῦν ἡ τοῦ πνεύματος θεολογία· πῶς ἐκ τοῦ ἀΰλου καὶ ἀμεροῦς ἀγαθοῦ τὰ ἐγκάρδια τῆς ἀγαθότητος ἐξέφυ φῶτα. καὶ τῆς ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐν ἀλλήλοις συναϊδίου τῇ ἀναβλαστήσει μονῆς ἀπομεμενήκεν ἀνεκφύτητα· πῶς ὁ ὑπερούσιος Ἰησοῦς ἀνθρωποφυικαῖς ἀληθείαις οὐσιοῦται, καὶ ὅσα ἄλλα πρὸς τῶν λογίων ἐκπεφασμένα κατὰ τὰς θεολογικὰς

τῶν ἁγιωτάτων αὐτοῦ τόπων ἀκρότητας· καὶ τότε καὶ αὐτῶν ἀπολύεται τῶν ὁρωμένων καὶ τῶν ὁρώντων, καὶ εἰς τὸν γνόφον τῆς ἀγνωσίας εἰσδύνει τὸν ὄντως μυστικόν, καθ' ὃν ἀπομυεῖ πάσας τὰς γνωστικὰς ἀντιλήψεις, καὶ ἐν τῷ πάμπαν ἀναφεῖ καὶ ἀοράτῳ γίγνεται, πᾶς ὢν τοῦ πάντων ἐπέκεινα, καὶ οὐδενός, οὔτε ἑαυτοῦ, οὔτε ἑτέρου, τῷ παντελῶς δὲ ἀγνώστῳ τῇ πάσης γνώσεως ἀνενεργησίᾳ κατὰ τὸ κρεῖττον ἑνούμενος, καὶ τῷ μηδὲν γινώσκειν ὑπὲρ νοῦν γινώσκων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

F Πῶς δεῖ καὶ ἑνοῦσθαι καὶ ὕμνους ἀνατιθέναι τῷ πάντων αἰτίῳ καὶ ὑπὲρ πάντα.

Κατὰ τοῦτον ἡμεῖς γενέσθαι τὸν ὑπέρφωτον εὐχόμεθα γνόφον, καὶ δι' ἀβλεψίας καὶ ἀγνωσίας ἰδεῖν, καὶ γνῶναι τὸ ὑπὲρ θέαν καὶ γνῶσιν αὐτὸ τὸ μὴ ἰδεῖν μηδὲ γνῶναι· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ὄντως ἰδεῖν καὶ γνῶναι· καὶ τὸν ὑπερούσιον ὑπερουσίως ὑμνῆσαι διὰ τῆς πάντων τῶν ὄντων ἀφαιρέσεως· ὥσπερ οἱ αὐτοφυὲς ἄγαλμα ποιοῦντες, ἐξαιροῦντες πάντα τὰ ἐπιπροσθοῦντα τῇ καθαρᾷ τοῦ κρυφίου θέᾳ κωλύματα, καὶ αὐτὸ ἐφ' ἑαυτοῦ τῇ ἀφαιρέσει μόνῃ τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀναφαίνοντες κάλλος.

X Δεῖ δὲ ὡς οἶμαι τὰς ἀφαιρέσεις, ἐναντίως ταῖς θέσε-

Ἐμοὶ δοκεῖ ἐκεῖνο ὑπερφυῶς ἐννοήσας, ὅτι καὶ πολὺ λόγος ἐστὶν ἡ ἀγαθὴ πάντων αἰτία. καὶ βραχύλεκτος ἅμα καὶ ἄλογος ὡς οὔτε λόγον οὔτε νόησιν ἔχουσα. διὰ τὸ πάντων αὐτὴν ὑπερουσίως, ὑπερκειμένην εἶναι. καὶ μόνοις ἀπαρακαλύπτως καὶ ἀληθῶς ἐκφαινομένην, τοῖς καὶ τὰ ἐναγῆ πάντα καὶ τὰ καθαρὰ διαβαίνουσι. καὶ πᾶσαν πασῶν ἁγίων ἀκροτήτων ἀνάβασιν ὑπερβαίνουσι, καὶ πάντα θεῖα φῶτα καὶ ἤχους καὶ λόγους οὐρανίους ἀπολιμπάνουσι καὶ εἰς τὸν γνόφον εἰσδυομένοις. οὗ ὄντως ἐστὶν ὡς τὰ λόγιά φησιν ὁ πάντων ἐπέκεινα.

Καὶ γὰρ οὐχ ἁπλῶς ὁ θεῖος Μωσῆς, ἀποκαθαρθῆναι πρῶτον αὐτὸς κελεύεται, καὶ αὖθις τῶν μὴ τοιούτων ἀφορισθῆναι, καὶ μετὰ πᾶσαν ἀποκάθαρσιν ἀκούει τῶν πολυφώνων σαλπίγγων, καὶ ὁρᾷ φῶτα πολλὰ καθαρῶς ἀστράπτοντα, καὶ πολυχύτους ἀκτῖνας. εἶτα τῶν πολλῶν ἀφορίζεται καὶ μετὰ τῶν ἐκκρίτων ἱερέων ἐπὶ τὴν ἀκρότητα τῶν θείων ἀναβάσεων φθάνει, κἂν τούτοις αὐτῷ μὲν οὐ συγγίνεται τῷ θεῷ. θεωρεῖ δὲ οὐκ αὐτὸν, ἀθέατος γάρ, ἀλλὰ τὸν τόπον οὗ ἔστη.

Τοῦτο δὲ οἶμαι, σημαίνειν τὸ τὰ θειότατα καὶ ἀκρότατα τῶν ὁρωμένων καὶ νοουμένων ὑποθετικούς τινας εἶναι λόγους τῶν ὑποβεβλημένων τῷ πάντα ὑπερέχοντι. δι' ὧν ἡ ὑπὲρ πᾶσαν ἐπίνοιαν αὐτοῦ παρουσία δείκνυται, ταῖς νοηταῖς ἀκρότησι

ὄντα καὶ οὐκ ὄντα, καὶ πρὸς τὴν ἕνωσιν· ὡς ἐφικτὸν ἀγνώστως ἀνατάθητι τοῦ ὑπὲρ πᾶσαν οὐσίαν καὶ γνῶσιν· τῇ γὰρ ἑαυτοῦ καὶ πάντων ἀσχέτῳ, καὶ ἀπολύτῳ καθαρῶς ἐκστάσει πρὸς τὴν ὑπερούσιον τοῦ θείου σκότους ἀκτῖνα· πάντα ἀφελὼν καὶ ἐκ πάντων ἀπολυθεὶς ἀναχθήσῃ.

Τούτων δὲ ὅρα ὅπως μηδεὶς τῶν ἀμυήτων ἐπακούσῃ· τούτους δέ φημι τοὺς ἐν τοῖς οὖσιν ἐνισχημένους· καὶ οὐδὲν ὑπὲρ τὰ ὄντα ὑπερουσίως εἶναι φανταζομένους· ἀλλ' οἰομένους εἰδέναι τῇ κατ' αὐτοὺς γνώσει τὸν θέμενον σκότος ἀποκρυφὴν αὐτοῦ.

Εἰ δὲ ὑπὲρ τούτους εἰσὶν αἱ θεῖαι μυσταγωγίαι· τί ἄν τις φαίη περὶ τῶν μᾶλλον ἀμύστων, ὅσοι τὴν πάντων ὑπερκειμένην οὐσίαν· καὶ ἐκ τῶν ἐν τοῖς οὖσιν ἐσχάτων χαρακτηρίζουσι, καὶ οὐδὲν αὐτὴν ὑπερέχειν φασὶ τῶν πεπλασμένων αὐτοῖς ἀθέων, καὶ πολυειδῶν μορφωμάτων· δέον ἐπ' αὐτῇ καὶ πάσας τὰς τῶν ὄντων τιθέναι καὶ καταφάσκειν θέσεις, ὡς πάντων αἰτίᾳ καὶ πάσας αὐτὰς κυριώτερον ἀποφάσκειν· ὡς ὑπὲρ πάντα ὑπερούσῃ· καὶ μὴ οἴεσθαι τὰς ἀποφάσεις ἀντικειμένας εἶναι ταῖς καταφάσεσιν· ἀλλὰ πολὺ πρότερον αὐτὴν ὑπὲρ τὰς στερήσεις εἶναι τὴν ὑπὲρ πᾶσαν καὶ ἀφαίρεσιν καὶ θέσιν.

Οὕτως οὖν ὁ θεῖος Βαρθολομαῖός φησιν, καὶ πολλὴν τὴν θεολογίαν εἶναι καὶ ἐλαχίστην, καὶ τὸ εὐαγγέλιον πλατὺ καὶ μέγα· καὶ αὖθις συντετμημένον.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΑΚΑΡΙΟΝ ΔΙΟΝΥΣΙΟΝ.

Καὶ νόον ἀγλήεντα λίπες, καὶ γνῶσιν ἐοῦσαν·
Νύκτα δι' ἀμβροσίην τὴν οὐ θέμις ἐξονομῆναι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'. ΠΕΡΙ ΜΥΣΤΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ.

Τίς ὁ θεῖος γνόφος.

Τ ριὰς ὑπερούσιε καὶ ὑπέρθεε καὶ ὑπεράγαθε, τῆς χριστιανῶν ἔφορε θεοσοφίας· ἴθυνον ἡμᾶς ἐπὶ τὴν τῶν μυστικῶν λογίων ὑπεράγνωστον, καὶ ὑπερφαῆ καὶ ἀκροτάτην κορυφήν, ἔνθα τὰ ἁπλᾶ καὶ ἀπόλυτα καὶ ἄτρεπτα τῆς θεολογίας μυστήρια κατὰ τὸν ὑπέρφωτον ἐγκεκάλυπται τῆς κρυφιομύστου σιγῆς γνόφον· ἐν τῷ σκοτεινοτάτῳ τὸ ὑπερφανέστατον ὑπερλάμποντα, καὶ ἐν τῷ πάμπαν ἀναφεῖ καὶ ἀοράτῳ τῶν ὑπερκάλων ἀγλαϊῶν ὑπερπληροῦντα τοὺς ἀνομμάτους νόας. Ἐμοὶ μὲν οὖν ταῦτα ηὔχθω· σὺ δὲ ὦ φίλε Τιμόθεε, τῇ περὶ τὰ μυστικὰ θεάματα συντόνῳ διατριβῇ καὶ τὰς αἰσθήσεις ἀπόλειπε· καὶ τὰς νοερὰς ἐνεργείας καὶ πάντα αἰσθητὰ καὶ νοητά, καὶ πάντα οὐκ

ὑπερτέραν ἀκτῖνα. μᾶλλον δὲ σοῦ, ὦ φίλε, καὶ αὐτὸς ἐμοὶ τελειοτέρας ἐλλάμψεως· καὶ δεῖξον ἐμοῖς ὀφθαλμοῖς ἃ ὑπὲρ ἂν ἰδεῖν δυνηθείης εὐπρεπέστερα καλλίω καὶ ἑνοειδέστερα. θαῤῥῶ γὰρ ὅτι τοῖς εἰρημένοις ἐγὼ τοὺς ἐναποκειμένους ἐν σοὶ τοῦ θείου πυρὸς προσανασκαλεύσω σπινθῆρας.

ΤΑΔΕ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΠΕΡΙΕΧΕΙ Ο ΠΕΡΙ ΜΥΣΤΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΛΟΓΟΣ.

Τίς ὁ θεῖος γνόφος.

Πῶς δεῖ καὶ ἑνοῦσθαι καὶ ὕμνους ἀνατιθέναι τῷ πάντων αἰτίῳ καὶ ὑπὲρ πάντα.

Τίνες αἱ καταφατικαὶ θεολογίαι· τίνες αἱ ἀποφατικαί.

Ὅτι οὐδὲν τῶν αἰσθητῶν ὁ πάντων αἰσθητοῦ καθ᾽ ὑπεροχὴν αἴτιος.

Ὅτι οὐδὲν τῶν νοητῶν ὁ πάντων νοητοῦ καθ᾽ ὑπεροχὴν αἴτιος.

Τοῦτον οὖν, ὁ ἱεράρχης ὁμολογοῦντα κατὰ τὴν ἱερὰν
ἀνάγειν τὸν παῖδα ζωὴν ἀπαιτεῖ τὰς ἀποταγὰς
ὁμολογῆσαι καὶ τὰς ἱερὰς ὁμολογίας. οὐχ ὡς ἂν
ἐκεῖνοι γελῶντες φαῖεν ἄλλον ἀντ' ἄλλου τὰ θεῖα
μυῶν. οὐδὲ γὰρ τοῦτο φησίν. ὡς ὑπὲρ τοῦ παιδὸς ἐ-
γὼ τὰς ἀποταγάς, ἢ τὰς ἱερὰς ὁμολογίας ποιοῦ-
μαι. ἀλλ' ὅτι ὁ παῖς ἀποτάσσεται καὶ συντάσσεται.
τουτέστιν ὁμολογῶ τὸν παῖδα πείσειν εἰς νοῦν ἱε-
ρὸν ἰόντα ταῖς ἐμαῖς ἐνθέοις ἀναγωγαῖς. ἀποτά-
ξασθαι μὲν ὁλικῶς τοῖς ἐναντίοις. ὁμολογῆσαι δὲ
καὶ ἐνεργῆσαι τὰς θείας ὁμολογίας.

Οὐδὲν οὖν ὡς οἶμαι τὸ ἄτοπον. εἰ κατὰ θείαν ὁ παῖς
ἀναγωγὴν ἀνάγεται, καθηγεμόνα καὶ ἀνάδοχον ἱε-
ρὸν ἔχων. ἕξιν αὐτῷ τῶν θείων ἐμποιοῦντα, καὶ φυ-
λάττοντα τῶν ἐναντίων ἀπείρατον.

Μεταδίδωσι δὲ τῷ παιδὶ τῶν ἱερῶν συμβόλων ὁ ἱε-
ράρχης. ὅπως ἐν αὐτοῖς ἀνατραφείη. καὶ μὴ δὲ σχοίη
ζωὴν ἑτέραν. εἰ μὴ τὴν τὰ θεῖα θεωροῦσαν ἀεί. καὶ κοι-
νωνὸν αὐτῶν ἐν προκοπαῖς ἱεραῖς γιγνομένην. ἕξιν
τε ἱερὰν ἐν τούτοις ἴσχουσαν ἀναγομένην τε ἱεροπρε-
πῶς, ὑπὸ τοῦ θεοειδοῦς ἀναδόχου. τοσαῦτα ὦ παῖ
καὶ οὕτω καλὰ τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίας, ὦφθαί μοι
τὰ ἑνοειδῆ θεάματα. πρὸς ἄλλων δὲ ἴσως ὀπτικω-
τέρων νοῶν. οὐ ταῦτα μόνον ἐθεωρήθη, φανότερα δὲ
πολλῷ καὶ θεοειδέστερα. καὶ σὺ δὲ ὡς οἶμαι παν-
τὸς ἐλλάμψει τηλαυγέστερα κάλλη καὶ θειότερα
τοῖς εἰρημένοις ἐπαναβαθμοῖς χρωμένῳ. πρὸς ὑ-

μὴ νοοῦσιν εἰκῇ παραδεδώκασι τὰς ἱερὰς παραδόσεις· καὶ προσέτι παλαιοτέρων ὡς ὑπ' αὐτῶν ἔμπροσθεν τὰς ἀποταγὰς φασὶ καὶ τὰς ἱερὰς ὁμολογίας.

Δ Εἰ δὲ τὴν τῶν ἱεραρχικῶν σύνεσιν μὴ χαλεπαίνειν αὐτοῖς πεπλανημένοις· ἀλλ' εὐλαβῶς τε ἅμα καὶ τῆς αὐτῶν φωταγωγίας χάριν ἀγαπητικῶς ἀπολογεῖσθαι πρὸς τὰς ὑπ' αὐτῶν προφερομένας ἐνστάσεις, προτιθέντα καὶ τοῦτο κατὰ θεσμὸν ἱερόν, ὡς οὐκ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γνώσει πάντα τὰ θεῖα περιγράφεται· πολλὰ δὲ τῶν ὑφ' ἡμῶν ἀγνοουμένων· αἰτίας ἔχει θεοπρεπεῖς ἡμῖν μὲν ἠγνοημένας· αὐταῖς δὲ ταῖς ἡμῶν κρείττοσι τάξεσι· πολλὰ δὲ καὶ τὰς ὑπερτάτας οὐσίας λέληθε, καὶ πρὸς μόνης ἀκριβῶς ἔγνωσται τῆς πανσόφου καὶ σοφοποιοῦ θεαρχίας. πλὴν ἀλλ' ὅτι καὶ περὶ τούτου ταῦτά φαμεν, ἃ περ οἱ θεοειδεῖς ἡμῶν ἱεροτελεσταὶ πρὸς τῆς ἀρχαίας μυηθέντες παραδόσεως εἰς ἡμᾶς προήγαγον. φασὶ γὰρ ὅπερ ἐστὶ καὶ ἀληθές· ὅτι κατὰ θεσμὸν ἱερὸν ἀναγόμενα τὰ βρέφη· πρὸς ἕξιν ἱερὰν ἕξουσι πάσης ἀποπλανώμενα πλάνης καὶ ἀνιέρου ζωῆς ἀπείρατα. τοῦτο τοῖς θείοις ἡμῶν καθηγεμόσιν εἰς νοῦν ἐληλυθός, ἔδοξεν οὕτως δέχεσθαι τὰ βρέφη κατὰ τόνδε τὸν ἱερὸν τρόπον· ὥστε τοὺς φυσικοὺς τοῦ προσαγομένου παιδὸς γονέας· παραδιδόναι τὸν παῖδα τινὶ τῶν μεμυημένων ἀγαθῷ τὰ θεῖα παιδαγωγῷ, καὶ τὸ λοιπὸν ὑπ' αὐτῷ τὸν παῖδα τελεῖν ὡς ὑπὸ θείῳ πατρὶ καὶ σωτηρίας ἱερᾶς ἀναδόχῳ.

χῆς καὶ τὸ συναθλῆσαν αὐτῇ σῶμα κατὰ τοὺς ἱεροὺς ἱδρῶτας, ἔνθεν ἡ θεία δικαιοσύνη μετὰ τοῦ σφετέρου σώματος αὐτῇ δωρεῖται τὰς ἀμοιβαίας λήξεις, ὡς ὁμοπορευθέντι καὶ συμμετόχῳ τῆς ὁσίας ἢ τῆς ἐναντίας ζωῆς. διὸ καὶ τῶν ἱερῶν ἡ θεσμοθεσία τὰς θεαρχικὰς κοινωνίας ἀμφοῖν δωρεῖται. τῇ ψυχῇ μὲν ἐν καθαρᾷ θεωρίᾳ καὶ ἐν ἐπιστήμῃ τῶν τελουμένων. τῷ σώματι δὲ, κατὰ τὸ θειότατον ὡς ἐν εἰκόνι μύρον. καὶ τὰ τῆς θεαρχικῆς κοινωνίας ἱερώτατα σύμβολα. τὸν ὅλον ἄνθρωπον ἁγιάζουσα. καὶ τὴν ὁλικὴν αὐτοῦ σωτηρίαν ἱερουργοῦσα καὶ τελεωτάτην αὐτοῦ τὴν ἀνάστασιν ἔσεσθαι διαγγέλλουσα ταῖς καθολικαῖς ἁγιστείαις. τὰς δὲ τελεστικὰς ἐπικλήσεις οὐ θεμιτὸν ἐν γραφαῖς ἀφερμηνεύειν. οὐδὲ τὸ μυστικὸν αὐτῶν, ἢ τὰς ἐν αὐταῖς ἐνεργουμένας ἐκ θεοῦ δυνάμεις ἐκ τοῦ κρυφίου πρὸς τὸ κοινὸν ἐξάγειν, ἀλλ' ὥς ἡ καθ' ἡμᾶς ἱερὰ παράδοσις ἔχει, ταῖς ἀνεκπομπεύτοις μυήσεσιν αὐτὰς ἐκμαθών, καὶ πρὸς θειοτέραν ἕξιν καὶ ἀναγωγὴν ἔρωτι θείῳ καὶ ἐνεργείαις ἱεραῖς ἀποτελεσθεὶς, ὑπὸ τῆς τελεταρχικῆς ἐλλάμψεως ἀναχθήσῃ πρὸς τὴν ὑπερτάτην αὐτῶν ἐπιστήμην. τὸ δὲ καὶ παῖδας οὔπω τὰ θεῖα συνιέναι δυναμένοις τῆς ἱερᾶς μετόχους γίγνεσθαι θεογενεσίας καὶ τῶν ἱερωτάτων τῆς θεαρχικῆς κοινωνίας συμβόλων δοκεῖ μὲν ὡς φῄς τοῖς ἀνιέροις εὐλόγου γέλωτος ἄξιον, εἰ τοῖς ἀκοῦσαι μὴ δυναμένοις ἐκδιδάσκουσιν οἱ ἱεράρχαι τὰ θεῖα, καὶ τοῖς

ὁρῶντα οἰκεῖα μυήσαντος ἀποφθέγξασθαι. Τοὺς μὲν οὖν ἐνθέοις ἱεράρχας· οὕτω καὶ τοῖς ἀφορισμοῖς καὶ πάσαις ταῖς ἱεραρχικαῖς δυνάμεσι χρηστέον. ὅπως ἂν ἡ τελεταρχὶς αὐτοὺς θεαρχία κινήσοι· τοὺς δὲ ἄλλους. οὕτω τοῖς ἱεράρχαις ἐνδόσιμα δρῶσιν ἱεραρχικῶς προσεκτέον· ὡς ὑπὸ θεοῦ κεκινημένοις. ὁ ἀθετῶν γὰρ ὑμᾶς φησιν ἐμὲ ἀθετεῖ. ἀλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ τῆς ἠριθμημένης εὐχῆς ἀκόλουθα. Τελέσας γὰρ αὐτὴν ὁ ἱεράρχης, αὐτός τε ἀσπάζεται τὸν κεκοιμημένον. καὶ ἑξῆς οἱ παρόντες ἅπαντες. ἡδὺς γὰρ ἐστὶ καὶ τίμιος ἅπασι τοῖς θεοειδέσιν, ὁ κατὰ θείαν ζωὴν τετελειωμένος.

Μετὰ δὲ τὸν ἀσπασμὸν ἐπιχέει τῷ κεκοιμημένῳ τὸ ἔλαιον ὁ ἱεράρχης. μέμνησο δὲ ὅτι κατὰ τὴν ἱερὰν θεογενεσίαν πρὸ τοῦ θειοτάτου βαπτίσματος. πρώτη μέθεξις ἱεροῦ συμβόλου δωρεῖται τῷ τελουμένῳ μετὰ τὴν ὁλικὴν τῆς προτέρας ἐσθῆτος ἀπαμφίεσιν τὸ τῆς χρίσεως ἔλαιον. ἐν τέλει δὲ νῦν ἁπάντων ἐπὶ τῷ κεκοιμημένῳ τὸ ἔλαιον ἐπιχέεται. καὶ τότε μὲν ἡ τοῦ ἐλαίου χρῖσις ἐπὶ τοὺς ἱεροὺς ἀγῶνας ἐκάλει τὸν τελούμενον. νῦν δὲ τὸ ἐπιχεόμενον ἔλαιον ἐμφαίνει, κατὰ τοὺς αὐτοὺς ἱεροὺς ἀγῶνας ἀθλήσαντα καὶ τελειωθέντα τὸν κεκοιμημένον.

Ταῦτα τελέσας ὁ ἱεράρχης ἀποτίθησιν ἐν οἴκῳ τιμίῳ τὸ σῶμα μεθ' ἑτέρων ὁμοταγῶν ἱερῶν σωμάτων. εἰ γὰρ ἐν ψυχῇ καὶ σώματι τὴν θεοφιλῆ ζωὴν ὁ κεκοιμημένος ἐβίω, τίμιον ἔσται μετὰ τῆς ὁσίας ψυχῆς,

δικαίου λογίου καὶ αὐτὸς οὐκ ἀπεικότως ἀκούων· αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμβάνετε διότι κακῶς αἰτεῖτε. οὐκοῦν ὁ θεῖος ἱεράρχης ἐξαιτεῖ τὰ θεοδότως ἐπηγγελμένα καὶ φίλα θεῷ· καὶ πάντως δωρηθησόμενα καὶ τὸ τῆς οἰκείας ἀγαθοειδοῦς ἕξεως ἐπιδεικνὺς τῷ φιλαγάθῳ θεῷ, καὶ τοῖς παροῦσιν ἐκφαντορικῶς ἐμφαίνων τὰ τοῖς ὁσίοις ἐσόμενα δῶρα. οὕτω καὶ τὰς ἀφοριστικὰς ἔχουσιν οἱ ἱεράρχαι δυνάμεις· ὡς ἐκφαντορικοὶ τῶν θείων δικαιωμάτων οὐχ ὡς ταῖς αὐτῶν ἀλόγοις ὁρμαῖς τῆς πανσόφου θεαρχίας εὐφήμως εἰπεῖν ὑπηρετικῶς ἑπομένης· ἀλλ' ὡς αὐτῶν ὑποφητικῶς ὑποκινοῦντι τῷ τελεταρχικῷ πνεύματι· τοὺς κεκριμένους θεῷ κατ' ἀξίαν ἀφοριζόντων· λάβετε γάρ φησι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας ἀφίενται· ἄν τινων κρατῆτε κεκράτηνται· καὶ τῷ τὰς θείας ἀποκαλύψεις τοῦ παναγεστάτου πατρὸς ἐλλαμπομένῳ τὰ λόγιά φησιν ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Ως ἐκείνου καὶ παντὸς τοῦ κατ' αὐτὸν ἱεράρχου· κατὰ τὰς ἐν αὐτῷ γινομένας τῶν πατρικῶν δικαιωμάτων ἀποκαλύψεις ἐκφαντορικῶς καὶ διαπορθμευτικῶς τοὺς θεοφιλεῖς προσιεμένους καὶ τοὺς ἀθέους ἀποκηροῦντος· καὶ τὴν ἱερὰν γὰρ ἐκείνην θεολογίαν ὡς τὰ λόγιά φησιν· οὐκ αὐτοκινήτως οὐδὲ σαρκὸς καὶ αἵματος ἀποκαλυψάντων· ἀλλ' ὑπὸ θεοῦ νοητῶς

θεῖος ἱεράρχης ἐκφαντορικός ἐστιν ὡς τὰ λόγιά φη-
σιν τῶν θεαρχικῶν δικαιωμάτων. ἄγγελος γὰρ κυ-
ρίου παντοκράτορος θεοῦ ἐστι. μεμάθηκεν οὖν ἐκ
τῶν θεοπαραδότων λογίων, ὅτι τοῖς ὁσίως βιώσα-
σιν ἡ φανοτάτη καὶ θεία ζωὴ κατ' ἀξίαν ὑπὸ τῶν
δικαιοτάτων ζυγῶν ἀντιδίδοται. παρορώσης ἀ-
γαθότητι τῆς θεαρχικῆς φιλανθρωπίας. τὰς ἐγγε-
νομένας αὐτοῖς ἐξ ἀνθρωπίνης ἀσθενείας κηλῖδας
ἐπείπερ οὐδεὶς ὡς τὰ λόγιά φησιν καθαρὸς ἀπὸ
ῥύπου. ταῦτα μὲν οὖν ὁ ἱεράρχης οἶδεν ἐπηγγελμέ-
να πρὸς τῶν ἀληθῶν λογίων. αἰτεῖται δὲ αὐτὰ γε-
νέσθαι καὶ δωρηθῆναι τοῖς ὁσίως βιώσασιν. καὶ τὰς
ἱερὰς ἀντιδόσεις. ἅμα μὲν ἐπὶ τὸ θεομίμητον ἀ-
γαθοειδῶς ἐκτυπούμενος. καὶ τὰς ἑτέρων δωρεὰς
ὡς οἰκείας ἐξαιτῶν χάριτας. ἅμα δὲ καὶ τὰς ἀψευ-
δεῖς ἐπαγγελίας εἰδὼς ἐσομένας, καὶ τοῖς παροῦ-
σιν ἐκφαντορικῶς ἐμφαίνων. ὅτι τὰ παρ' αὐτοῦ κα-
τὰ θεσμὸν ἱερὸν ἐξαιτούμενα. πάντως ἔσται τοῖς κα-
τὰ θείαν ζωὴν τετελειωμένοις. οὐ γὰρ ἂν, ὁ ἱεράρ-
χης ὁ τῆς θεαρχικῆς δικαιώσεως ὑποφήτης ἐξῄ-
τει ποτὲ τὰ μὴ τῷ θεῷ προσφιλέστατα. καὶ πρὸς
αὐτοῦ δοθήσεσθαι θεοειδῶς ἐπηγγελμένα. διὸ τοῖς
ἀνιέροις οὐκ ἐπεύχεται ταῦτα κεκοιμημένοις. οὐ
μόνον ὅτι τῆς ὑποφητικῆς ἐν τούτῳ παρατραπή-
σεται τάξεως. καί τι τῶν ἱεραρχικῶν αὐθαδῶς τολ-
μήσει. μὴ πρὸς τοῦ τελετάρχου κεκινημένος.
ἀλλ' ὅτι καὶ τῆς ἐναγοῦς εὐχῆς ἀποτεύξεται πρὸς

τρόπον· εἴ τις ἱερῶν ἐφιέμενος δώρων· καὶ πρὸς με
τοχὴν αὐτῶν ἕξιν ἱερὰν ἔχων· ὡς τῆς οἰκείας ὑπο/
γνώμων βραχύτητος· ἐλθὼν ἐπί τινα τῶν ὁσίων
ἀνδρῶν ἀξιώσειεν· αὐτὸν γενέσθαι συλλήπτορα καὶ
συνικέτην ὠφεληθήσεται πάντως ἐκ τούτου τὴν
πάσης ὑπερκειμένην ὠφέλειαν ἐπιτεύξεται γὰρ
ὧν αἰτεῖ θειοτάτων δώρων, ἀντιλαμβανομένης αὐτοῦ
τῆς θεαρχικῆς ἀγαθότητος τῆς τε οἰκείας εὐλα/
βοῦς ἐπιγνωμοσύνης· καὶ τῆς περὶ τοὺς ὁσίους αἰ/
δοῦς· καὶ τῆς τῶν αἰτηθεισῶν ἱερῶν αἰτήσεων ἐπαι
νετῆς ἐφέσεως καὶ καταλλήλου καὶ θεοειδοῦς ἕξε
ως. ἔστι γὰρ καὶ τοῦτο τοῖς θεαρχικοῖς κρίμμασιν
νενομοθετημένον, τὸ τὰ θεῖα δῶρα τοῖς ἀξίοις μετα
σχεῖν ἐν τάξει θεοπρεπεστάτῃ· δωρεῖσθαι διὰ τῶν
ἀξίων τοῦ μεταδιδόναι.

Τ αύτην οὖν εἴ τις ἀτιμάσειε τὴν ἱερὰν εὐκοσμίαν·
καὶ πρὸς ἀθλίαν οἴησιν ἐληλυθὼς ἱκανὸν ἑαυτὸν
οἰηθείη πρὸς θεαρχικὴν ὁμιλίαν· καὶ τῶν ὁσίων ὑ/
περφρονήσοι.

Κ αὶ μὴν, εἰ τὰς αἰτήσεις ἀναξίας θεοῦ· καὶ μὴ ἱερὰς
αἰτήσει· καὶ τὴν ἔφεσιν τῶν θείων ἀεὶ μὴ σύντονον ἔχοι
καὶ ἑαυτῷ κατάλληλον, ἀποτεύξεται δι' ἑαυτὸν
τῆς ἀνεπιστήμονος αἰτήσεως.

Π ερὶ δὲ τῆς εἰρημένης εὐχῆς· ἣν ὁ ἱεράρχης ἐπεύχε/
ται τῷ κεκοιμημένῳ τὴν εἰς ἡμᾶς ἐλθοῦσαν ἐκ τῶν
ἐνθέων ἡμῶν καθηγεμόνων παράδοσιν· εἰπεῖν ἀ/
ναγκαῖον.

ἀπολήψεται τὰς ὑπὸ τῆς θείας δικαιοσύνης. ὧν
ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ χρηστῶν ἢ ἑτέρων ἔδρασεν. ἐτέ
λεσεν δὲ τὰς κατὰ τὸν τῇδε βίον οἰκείας ἐνεργείας
ὁ κεκοιμημένος. πρὸς τίνος ἱεραρχικῆς εὐχῆς.
ἐφ' ἑτέραν λῆξιν μεταταχθήσεται παρὰ τὴν ἀξίαν
αὐτοῦ καὶ τῆς ἐνταῦθα ζωῆς ἀμοιβήν.

Ἐγὼ δὲ ὅτι μὲν ἀμοιβαίαν ἕξει τὴν ἀποκλήρωσιν ἕκα
στος εὖ οἶδα τοῖς λογίοις ἀκολουθῶν. ἀπέκλεισεν
γάρ φησιν ὁ κύριος κατ' αὐτοῦ. καὶ κομιεῖται ἕκα
στος τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν. εἴτε ἀ
γαθὸν εἴτε κακόν.

Ὅτι δὲ καὶ τῶν δικαίων αἱ προσευχαὶ κατὰ τὸν τῇδε
βίον. μήτι γε μετὰ θάνατον εἰς τοὺς ἀξίους ἱερῶν εὐ
χῶν ἐνεργοῦσι μόνον, αἱ τῶν λογίων ἡμᾶς ἐκδιδά
σκουσιν ἀληθεῖς παραδόσεις, ἢ τί πρὸς τοῦ σα
μουὴλ, ὁ σαοὺλ ἀπήνατο. τί δὲ τῶν ἑβραίων λαὸν,
ὤνησεν ἡ προφητικὴ προσευχή. καὶ γὰρ ὥς εἴ τις ἡ
λίου τὰ οἰκεῖα δωρουμένου φῶτα. τοῖς ἀβλαβέ
σιν ὀφθαλμοῖς, ἐν μετουσίᾳ τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς ἐθέ
λει γενέσθαι. τὰς οἰκείας ὄψεις ἐξαφανίζων. οὕτω
πρὸς ἀδυνάτους ἤρτηται καὶ ποθητὰς ἐλπίδας,
ὁ τὰς τῶν ἁγίων ἐξαιτῶν προσευχὰς καὶ τὰς κα
τὰ φύσιν αὐτῶν ἱερὰς ἐνεργείας ἐλαύνων ἀπροσε
ξίᾳ τῶν θείων δωρεῶν καὶ τῶν φανοτάτων καὶ ἀγα
θοδοτίδων ἐντολῶν ἀποφοιτήσει. φημὶ δὲ τοῖς λο
γίοις ἑπόμενος, ὡς ὠφέλιμοι πάμπαν εἰσὶν ἐν τῷδε
τῷ βίῳ τῶν ἁγίων αἱ προσευχαὶ κατὰ τόνδε τὸν

Ἡ μὲν οὖν εὐχὴ, τῆς θεαρχικῆς ἀγαθότητος δεῖται
πάντα μὲν ἀφεῖναι τὰ δι' ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν ἡ-
μαρτημένα τῷ κεκοιμημένῳ. κατατάξαι δὲ αὐ-
τὸν ἐν φωτὶ καὶ χώρᾳ ζώντων εἰς κόλπους ἀβραὰμ
καὶ ἰσαὰκ καὶ ἰακώβ. ἐν τόπῳ οὗ ἀπέδρα ὀδύνη
καὶ λύπη καὶ στεναγμός.

Ταῦτα μὲν οὖν ὡς οἶμαι δῆλα τὰ τῶν ἁγίων μακαρι-
ότατα γέρα. τί γὰρ ἂν γένοιτο τῆς παντελῶς ἀλύ-
που καὶ φωτιστικῆς ἀθανασίας ἰσόῤῥοπον. εἰ καὶ τὰ
μάλιστα ταῖς ἡμῶν ἀναλόγοις σημασίαις. αἱ παν-
τὸς ὑψηλότεραι νοὸς ἐπαγγελίαι σημαινόμεναι.
τῆς πραγματικῆς αὐτῶν ἀληθείας ἀπολειπούσας
ἔχουσι τὰς ὀνομασίας. ἀληθὲς γὰρ εἶναι τὸ λόγιον,
οἴητέον. ὅτι ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ οἶδεν καὶ οὖς οὐκ ἤκου-
σεν καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνοῦ οὐκ ἀνέβη ἃ, ἡτοίμασεν
ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

Κόλποι δέ εἰσιν ὡς οἶμαι τῶν μακαρίων πατριαρ-
χῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων ἁπάντων. αἱ θειοτά-
ται καὶ μακάρισται λήξεις. αἱ τοὺς θεοειδεῖς ὑπο-
δεχόμεναι πάντας, εἰς τὴν ἐν αὐταῖς ἀγήρω καὶ
μακαριωτάτην τελείωσιν.

Φαίης δ' ἂν ἴσως ταῦτα μὲν ὀρθῶς εἰρῆσθαι παρ' ἡ-
μῶν, ἀπορεῖν δὲ ὅπου ἕνεκα τῆς θεαρχικῆς ἀγαθό-
τητος ὁ ἱεράρχης δεῖται. τῶν ἡμαρτημένων αἰτῶν τῷ
κεκοιμημένῳ τὴν ἄφεσιν. καὶ τὴν τοῖς θεοειδέσιν
ὁμοταγῆ καὶ φανοτάτην ἀποκλήρωσιν. εἰ γὰρ ἀμοιβὰς

λουμένων ἐπιτελεῖν αὐτὴν θεμιτὸν, ὡς οὐδὲ τῆς τῶν ἱερῶν ὁλικῆς δυνάμεως μετεχούσης, διὰ τῆς ἀρχιφώτου καὶ φωτοδότιδος θεογενεσίας.

Αἱ δὲ λοιπαὶ τῶν καθαιρομένων τάξεις, ἐν μυήσει μὲν ἤδη γεγόνασιν ἱερᾶς παραδόσεως· ἀνοήτως δὲ πρὸς τὰ χείρω πάλιν δραμοῦσαι· δέον ἐπὶ τὰ πρόσω τὴν οἰκείαν ἀγωγὴν ἀποτελειῶσαι· τῶν θεαρχικῶν μὲν ὡς ἐν συμβόλοις ἱεροῖς ἐπιτελειώσεων καὶ κοινωνιῶν εὐλόγως ἀποδιαστέλλονται· βλαβήσονται γὰρ αἱ ἱερῶς αὐτῶν μετέχουσαι· καὶ πρὸς μείονα τῶν θείων καὶ ἑαυτῶν ἐλεύσονται περιφρόνησιν. οὐκ ἀπεικότως δὲ παρείσιν ἐπὶ τοῖς νῦν τελουμένοις ἐναργῶς ἐκδιδασκόμεναι, καὶ ὁρῶσαι τὴν τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀδειλίαν θανάτου· καὶ τὰ τῶν ἁγίων γέρα πρὸς τῶν ἀληθῶν λογίων ὑμνούμενα, καὶ τὰς τῶν πλημμελῶν ἔσεσθαι τοῖς κατ' αὐτὰς ἀνιέροις ἀτελευτήτους αἰτίας. ἔσται γὰρ αὐταῖς ὄφελος ὁρώσαις τὸν ἱερῶς τετελειωμένον ὑπὸ τῆς λειτουργικῆς ἀναρρήσεως· ὡς κοινωνὸν ὄντως ὄντα τῶν ἀπ' αἰῶνος ἁγίων· ἱερῶς ἀνακηρυττόμενον· καὶ τάχα καὶ αὐταὶ πρὸς τὴν ὁμοίαν ἔφεσιν ἥξουσι καὶ πρὸς τῆς λειτουργικῆς ἐπιστήμης ἐκδιδαχθήσονται μακαρίαν ἀληθῶς εἶναι τὴν ἐν χριστῷ τελείωσιν.

Εἶτα προσελθὼν ὁ θεῖος ἱεράρχης, εὐχὴν ἱερὰν ἐπὶ τῷ κεκοιμημένῳ ποιεῖται· καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν, αὐτός τε ὁ ἱεράρχης αὐτὸν ἀσπάζεται· καὶ ἑξῆς οἱ παρόντες ἅπαντες.

ὁ ἱεράρχης αὐτὸν εἰς τὸν ὁμόταγῆ χῶρον εἰσάγει καὶ ἐπιτίθησι τὸν κεκοιμημένον· ἐμφαίνει γὰρ ἱερῶς, ὡς κατ' ἐκείνας ἔσονται πάντες ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ τὰς ἀποκληρώσεις, καθ' ἃς ἐνθάδε τὴν οἰκείαν ζωὴν ἀπεκληρώσαντο. οἷον, εἰ θεοειδῆ τις ἔσχεν ἐνθάδε καὶ ἱερωτάτην ζωὴν, ὡς ἀνδρὶ τῷ θεομίμητον ἐφικτὸν, ἐν θείαις ἔσται κατὰ τὸν αἰῶνα τὸν μέλλοντα καὶ μακαρίαις λήξεσιν.

Εἰ δὲ τῆς κατ' ἄκρον θεοειδοῦς ὑφειμένην ἱερὰν δὲ ὅμως, ὁμοειδεῖς καὶ οὗτος λήψεται τὰς ἱερὰς ἀμοιβάς. ὑπὲρ ταύτης τῆς θείας δικαιοσύνης ὁ ἱεράρχης εὐχαριστήσας, εὐχὴν ἱερὰν ποιεῖται, καὶ τὴν σεβασμίαν ὑμνεῖ θεαρχίαν, ὡς καθαιρετικὴν τοῦ κατὰ πάντων ἡμῶν ἀδίκου καὶ τυραννικοῦ κράτους, μεταγωγὸν δὲ ἡμῶν ἐπὶ τὰ οἰκεῖα δικαιότατα κρίμματα.

Αἱ δὲ τῶν θεαρχικῶν ἐπαγγελιῶν ᾠδαὶ καὶ ἀναγνώσεις ἐκφαντορικαὶ μέν εἰσι τῶν μακαριωτάτων λήξεων εἰς ἃς, οἱ θείαν ἐσχηκότες τελείωσιν, αἰωνίως καταταχθήσονται.

Τοῦ δὲ κοιμηθέντος ἱερῶς ἀποδεικτικαὶ, τοῦ ἔτι δὲ ζῶντος προτρεπτικαὶ, πρὸς τὴν ὁμοίαν τελείωσιν.

Σκόπει δὲ ὅπως νῦν οὐ πᾶσαι κατὰ τὸ σύνηθες αἱ καθαιρόμεναι τάξεις ἀπολύονται, μόνοι δὲ τῶν ἱερῶν ἐκβάλλονται χώρων οἱ κατηχούμενοι. καὶ γὰρ αὕτη μὲν ἀμύητός ἐστι καθόλου πάσης ἱερᾶς τελετῆς καὶ πρὸς οὐδὲν, οὐ μικρὸν οὐ μέγα τῶν ἱερῶς τε-

παύλιγει πρὸ τῆς ἱερατικῆς ἀσελδύσεως. εἶτα τε/
λεῖ τὴν πρὸς θεὸν εὐχαριστήριον εὐχὴν ὁ ἱεράρχης.
ἑξῆς δὲ οἱ λειτουργοὶ τὰς ἐν τοῖς θείοις λογίοις ἐμ/
φερομένας ἀψευδεῖς ἐπαγγελίας περὶ τῆς ἱερᾶς
ἡμῶν ἀναστάσεως ἀναγνόντες ἱερᾶς ἄδουσι τὰς
ὁμολόγους καὶ ταυτοδυνάμους τῶν ψαλμικῶν λο
γίων ᾠδάς.

Ε ἶτα τῶν λειτουργῶν ὁ πρῶτος. ἀπολύει τοὺς κατη
χουμένους, καὶ ἀνακηρύττει τοὺς ἤδη κεκοιμημέ
νους ἁγίους. μεθ' ὧν ἀξιοῖ τὸν ἄρτι τελειωθέντα τῆς
ὁμοταγοῦς ἀναρρήσεως, καὶ προτρέπεται πάν/
τας αἰτῆσαι τὴν ἐν χριστῷ μακαρίαν τελείωσιν. εἶ
τα προσελθὼν ὁ θεῖος ἱεράρχης. εὐχὴν ἱερωτάτην
ἐπ' αὐτῷ ποιεῖται. καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν, αὐτός τε ὁ ἱε
ράρχης ἀσπάζεται τὸν κεκοιμημένον. καὶ μετ' αὐ
τὸν οἱ παρόντες ἅπαντες.

Α σπασαμένων δὲ πάντων. ἐπιχέει τῷ κεκοιμημέ/
νῳ τὸ ἔλαιον ὁ ἱεράρχης. καὶ τὴν ὑπὲρ πάντων εὐ/
χὴν ἱερὰν ποιησάμενος. ἀποτίθησιν ἐν οἴκῳ τιμίῳ
τὸ σῶμα μεθ' ἑτέρων ὁμοταγῶν ἱερῶν σωμάτων.

Τ αῦτα μὲν εἰ περὶ ἴδοιεν. ἢ ἀκούσαιεν οἱ ἀνίεροι πρὸς
ἡμῶν τελούμενα. πλατὺ γελάσωσιν ὡς οἶμαι. καὶ
τῆς πλανήσεως ἡμᾶς ἐλεήσουσιν.

Ο ὐ δεῖ δὲ πρὸς τοῦτο θαυμάζειν. ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύ
σωσιν ὡς τὰ λόγιά φησιν. οὐδὲ μὴ συνήσουσιν. ἡ/
μεῖς δὲ τὰ νοητὰ τῶν τελουμένων ἐποπτεύσαντες
ἰησοῦ φωταγωγοῦντος εἴπωμεν, ὡς οὐκ ἀλόγως

καὶ ἐλπίδα χειραγωγούμενοι διὰ τὴν χειρίστην ζωήν.

Τ οὐτων δὲ οὐδενὸς γιγνομένου κατὰ τὰς κοιμήσεις τῶν ἱερῶν ἀνδρῶν, αὐτὸς δὲ ὁ πρὸς τὸ τέλος ἐρχόμενος τῶν οἰκείων ἀγώνων εὐφροσύνης ἱερᾶς ἀποπληροῦται καὶ σὺν ἡδονῇ πολλῇ πρὸς τὴν ὁδὸν ἐμβαίνει τῆς ἱερᾶς παλιγγενεσίας.

Ο ἱ δὲ τοῦ κοιμηθέντος οἰκεῖοι κατὰ τὴν θείαν οἰκειότητα καὶ ὁμοτροπίαν αὐτὸν, ὅστις ἐστὶ, μακαρίζουσι πρὸς τὸ νικηφόρον εὐκταίως ἀφικόμενον τέλος, καὶ τῷ τῆς νίκης αὐτῷ χαριστηρίους ᾠδὰς ἀναπέμπουσι, προσέτι καὶ αὐτοὺς ἀφικέσθαι πρὸς τὴν ὁμοίαν εὐχόμενοι λῆξιν.

Α ἄγοντες δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἱεράρχην ἄγουσιν ὡς ἐπὶ στεφάνων ἱερῶν δόσιν. ὁ δὲ ἀσμένως ὑποδέχεται, καὶ τελεῖ τὰ κατὰ θεσμὸν ἱερὸν ἐπὶ τοῖς ὁσίως κεκοιμημένοις τελούμενα.

Μυστήριον ἐπὶ τῶν ἱερῶς κεκοιμημένων.

Σ υναγαγὼν ὁ θεῖος ἱεράρχης ἱερὸν χορόν· εἰ μὲν ἱερατικῆς ἐτύγχανε τάξεως ὁ κεκοιμημένος, ἐπίπροσθε τοῦ θείου θυσιαστηρίου κατακλίνας αὐτὸν, ἄρχεται τῆς πρὸς θεὸν εὐχῆς καὶ εὐχαριστίας.

Ε ἰ δὲ τοῖς εὐαγέσι μοναχοῖς, ἢ τῷ ἱερῷ λαῷ κατετέτακτο, παρὰ τὸ τίμιον ἱερατεῖον αὐτὸν κατα-

ἀντιδόσεως οὐκ εὐαγῶς ἀποστεροῦντες τὰ πρὸς τὸ πέρας ἐλθόντα τῶν θειοτάτων δρόμων.

Ἄλλοι δὲ οὐκ οἶδ᾽ ὅπως ἐπὶ προσύλους ἐννοίας ἀποκλιθέντες εἰρήκασιν ὁμοειδῆ τῇ τῇδε βίου τὴν τοῖς ὁσίοις ἐπηγγελμένην ἁγιωτάτην καὶ μακαριωτάτην λῆξιν, καὶ τροφὰς οἰκείας ἀνοικείως τῷ βίῳ τοῖς ἰσαγγέλοις ἀθεμίτως ἀπέρριψαν. ἀλλ᾽ οὐκ ἀπὸ πίστεως τις τῶν ἱερωτάτων ἀνδρῶν τὰς τοιάσδε πλανήσεις· ἀλλ᾽ ὅλους αὐτοὺς ἀπολήψεσθαι τὴν χρυσοειδῆ λῆξιν εἰδότες ὅταν ἐπὶ τὸ πέρας ἔλθωσι τοῦ τῇδε βίου τὴν εἰς ἀφθαρσίαν αὐτῶν ὁδὸν, ὡς ἐγγυτέραν ἤδη γεγενημένην ἐμφανέστερον ὁρῶσι, καὶ τὰς δωρεὰς τῆς θεαρχίας ὑμνοῦσι καὶ θείας ἡδονῆς ἀποπληροῦνται· τὴν ἐπὶ τὰ χείρω τροπὴν οὐκέτι δεδιότες· ἀλλ᾽ εὖ εἰδότες ὅτι τὰ κτηθέντα καλὰ βεβαίως καὶ αἰωνίως ἕξουσιν.

Οἱ δὲ μολυσμῶν ἀνάπλεοι καὶ ἀνιέρων κηλίδων. εἰ καὶ πρὸς ἱερᾶς τινὸς τετυχήκασι μυήσεως. αὐτοὶ δὲ ταύτην ἐκ τοῦ οἰκείου νοὸς ὀλεθρίως ἀπορραπίσαντες ἐπὶ τὰς φθοροποιοὺς ηὐτομόλησαν ἐπιθυμίας, ὅταν ἐπὶ τὸ τέλος ἔρχωνται τῆς ἐνθάδε ζωῆς, οὐκ ἔτι ὁμοίως αὐτοῖς δυσκαταφρόνητος φαίνεται τῶν λογίων ἡ θεία θεσμοθεσία. τὰς ὀλλυμένας δὲ τῶν οἰκείων παθῶν ἡδονὰς ἑτέροις ὀφθαλμοῖς ἐπισκοπήσαντες, καὶ τὴν ἱερὰν ζωὴν, ἧς ἀνοήτως ἐκπεπτώκασι μακαρίσαντες. ἐλεεινῶς καὶ ἀβουλήτως ἀποσχίζονται τοῦ τῇδε βίου. πρὸς μηδεμίαν ἱε-

σωτήρια τὰ κατ' αὐτοὺς ἔσεσθαι πάντως εἰδότες διὰ τῆς ἐσομένης αὐτῶν ὁλικῆς ἀναστάσεως.

Αἱ μὲν γὰρ ἱεραὶ ψυχαὶ πρὸς τὴν ἐπὶ τὰ χείρω κατὰ τὸν τῇδε βίον δυνάμεναι καταπίπτειν τροπὴν, ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ τὴν ἐπὶ τὸ ἄτρεπτον ἕξουσι θεοειδεστάτην μετάταξιν.

Τὰ δὲ καθαρὰ τῶν ἱερῶν ψυχῶν, ὁμόζυγα καὶ ὁμοπορευτὰ σώματα συναπογραφέντα καὶ συναθλήσαντα κατὰ τοὺς θείους αὐτῶν ἱδρῶτας, ἐν τῇ τῶν ψυχῶν ἀτρέπτῳ κατὰ τὴν θείαν ζωὴν ἱδρύσει· συναπολήψεται τὴν οἰκείαν ἀνάστασιν· ἑνωθέντα γὰρ αἷς ἥνωντο κατὰ τὸν τῇδε βίον ἱεραῖς ψυχαῖς ὡς μέλη χριστοῦ γεγονότα. τὴν θεοειδῆ καὶ ἄφθαρτον ἀθανατόν τε καὶ μακαρίαν ἀπολήψεται λῆξιν. ἐν τούτοις μὲν οὖν, ἡ τῶν ἱερῶν ἐστι κοίμησις ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἀσαλεύτοις ἐλπίσιν εἰς τὸ τῶν θείων ἀγώνων ἀφικνουμένη πέρας.

Τῶν δὲ ἀνιέρων, οἱ μὲν εἰς ἀνυπαρξίαν ἀλόγως οἴονται χωρεῖν· οἱ δὲ τὴν σωματικὴν εἰς ἅπαξ ἀπορρήγνυσθαι τῶν οἰκείων ψυχῶν συζυγίαν, ὡς ἀνάρμοστον αὐταῖς, ἐν θεοειδεῖ ζωῇ καὶ μακαρίαις λήξεσιν. οὐκ ἐννοήσαντες, οὐδὲ ἱκανῶς ἐν ἐπιστήμῃ θείᾳ μυηθέντες ἀρχθεῖσαν ἤδη τὴν καθ' ἡμᾶς ἐν χριστῷ θεοειδεστάτην ζωήν.

Ἄλλοι δὲ σώματα τῶν ἄλλων ἀπονέμουσι ταῖς ψυχαῖς συζυγίας· ἀδικοῦντες τὸ ἐπ' αὐτοῖς, ὡς οἶμαι τὰ συμπονήσαντα ταῖς θείαις ψυχαῖς, καὶ τῶν ἱερῶν

οὕτω καὶ φωτιζόμεναι τάξεις εἰσὶ καὶ τελούμεναι· καὶ καθαρτικαὶ καὶ φωτιστικαὶ, καὶ τελεστικαὶ κατὰ τὴν οὐρανίαν ἱεραρχίαν, ὡς τῶν ὑπερτάτων καὶ θειοτέρων οὐσιῶν, τὰς ὑφειμένας ἱερὰς καὶ οὐρανίας διακοσμήσεις ἀγνοίας μὲν ἁπάσης ἀποκαθαιρουσῶν· ἐν τάξει καὶ ἀναλογίαις τῶν οὐρανίων ἱεραρχιῶν· πληρουσῶν δὲ αὐτὰς τῶν θειοτάτων ἐλλάμψεων, καὶ τελειουσῶν ἐν τῇ παναγεστάτῃ τῶν θεαρχικῶν νοήσεων ἐπιστήμῃ· καὶ γὰρ ἤδη πρὸς ἡμῶν εἴρηται, καὶ τοῖς λογίοις θειοδῶς διηγόρευται, τὸ μὴ ταύτας εἶναι πάσας τὰς οὐρανίας διακοσμήσεις ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τῶν θεοπτικῶν ἐλλάμψεων ἐπιστήμαις· ἀλλ᾽ ἐκ θεοῦ μὲν ἀμέσως τὰς πρώτας· δι᾽ ἐκείνων δὲ πάλιν ἐκ θεοῦ τὰς ὑφειμένας ἀναλόγως αὐταῖς ἐλλάμπεσθαι τὰς φανοτάτας τῆς θεαρχικῆς ἀκτῖνος αὐγάς. Τούτων δὲ διωρισμένων, ἀναγκαῖον εἰπεῖν ὡς οἶμαι καὶ τὰ πρὸς ἡμῶν ἱερῶς ἐπὶ τῶν κεκοιμημένων τελούμενα· καὶ γὰρ οὐδὲ τοῦτο κοινόν ἐστι τοῖς ἱεροῖς τε καὶ ἀνιέροις· ἀλλ᾽ ὥσπερ ἀλλοῖον εἶδός ἐστι τῆς ἑκατέρων ζωῆς· οὕτω καὶ πρὸς θάνατον ἰόντες· οἱ μὲν ἱερὰν ἐσχηκότες ζωὴν, εἰς τὰς ἀληθεῖς ἐπαγγελίας τῆς θεαρχίας ἀποσκοποῦντες· ὡς τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν ἐν τῇ κατ᾽ αὐτὴν ἀναστάσει τεθεαμένοι· μετὰ βεβαίας καὶ ἀληθοῦς ἐλπίδος ἐν εὐφροσύνῃ θείᾳ πρὸς τὸ τοῦ θανάτου πέρας ἴασιν, ὡς ἐπὶ τέλος ἱερῶν ἀγώνων ἐν παντελεῖ καὶ ἀτελευτήτῳ ζωῇ καὶ

Συνῆκται τοίνυν ἡμῖν, ὡς αἱ μὲν ἅγιαι τελεταὶ κάθαρσίς ἐστι καὶ φωτισμὸς καὶ τελείωσις· οἱ δὲ λειτουργοὶ καθαρτικὴ τάξις· οἱ δὲ ἱερεῖς φωτιστική· τελεστικὴ δέ, οἱ θεοειδεῖς ἱεράρχαι· καθαιρομένη δὲ τάξις ἡ τῆς ἱερᾶς ἐποψίας καὶ κοινωνίας ἀμέτοχος· ὡς ἔτι καθαιρομένη· θεωρητικὴ δὲ τάξις ὁ ἱερὸς λαός· τετελεσμένη δὲ τάξις ἡ τῶν ἑνιαίων μοναχῶν.

Οὕτω γὰρ ἡ καθ' ἡμᾶς ἱεραρχία ταῖς θεοπαραδότοις τάξεσιν ἱερῶς εὐθετουμένη, ταῖς οὐρανίαις ἱεραρχίαις ὁμοειδής ἐστιν, τοὺς θεομιμήτους αὐτῆς ὡς ἐν ἀνδράσιν ἀποσώζουσα, καὶ θεοειδεῖς χαρακτῆρας.

Ἀλλ' ἐρεῖς ὅτι ταῖς οὐρανίαις ἱεραρχίαις ἐλλείπουσι πάντως αἱ καθαιρόμεναι τάξεις· οὐ γὰρ θεμιτὸν οὐδὲ ἀληθὲς εἰπεῖν, ὡς ἔστι τις οὐρανία διακόσμησις ἐναγής. ἐγὼ δὲ ὅτι μὲν ἀλώβητοι παντελῶς εἰσὶ καὶ τὸ πάναγνον ὑπερκοσμίως ἔχουσιν, ὁμολογήσαιμι πάντως, εἰ μὴ παντελῶς ἀποπέσοιμι τοῦ ἱερωτάτου νοός· εἰ γάρ τις αὐτῶν ὑπὸ κακίας ἑάλω, τῆς μὲν οὐρανίας καὶ ἀμιγοῦς ἀπεπτώκει τῶν θείων νοῶν ἁρμονίας, εἰς τὴν ἀλαμπῆ δὲ τῶν ἀποστατικῶν πληθύων ἐφέρετο πτῶσιν. Ἀλλ' ἔστιν εἰπεῖν ἱερῶς ἐπὶ τῆς οὐρανίας ἱεραρχίας ὅτι κάθαρσίς ἐστι ταῖς ὑφειμέναις οὐσίαις ἡ παρὰ θεοῦ τῶν τέως ἀγνοουμένων ἔλλαμψις, ἐπὶ τελεωτέραν αὐτὰς ἐπιστήμην ἄγουσα τῶν θεαρχικῶν γνώσεων, καὶ τῆς ἀγνοίας ὧν οὔπω τὴν ἐπιστήμην εἶχον, οἷον ἀποκαθαίρουσα, διὰ τῶν πρώτων καὶ θειοτέρων οὐσιῶν ἀναγομένας εἰς τὰς ὑπερτάτας τῶν θεοπτιῶν καὶ φανοτέρας μαρμαρυγάς.

ἱερὰν αὐτῶν τάξιν ἐμφαίνει· καθάπερ ἀπὸ τῆς ἱερᾶς θεογενεσίας ἡ τῆς ἐσθῆτος ἀμείψις ἐδήλου τῆς ἀποκαθαιρομένης ζωῆς εἰς θεωρητικὴν καὶ φωτιστικὴν ἕξιν ἀναγωγήν.

E Ἰδοὺ καὶ νῦν, ὁ ἱερεύς τε καὶ πάντες ὅσοι πάρεισιν ἱεροὶ τὸν τετελεσμένον ἀσπάζονται, τὴν ἱερὰν τῶν θεοειδῶν ἐννοοῦντες κοινωνίαν, ἀγαπητικῶς ἐν εὐφροσύνῃ θείᾳ συνηδόμενοι ἀλλήλοις.

E Ἐπὶ τέλει δὲ πάντων ὁ ἱερεὺς, ἐπὶ τὴν θεαρχικὴν κοινωνίαν καλεῖ τὸν τετελεσμένον, ἐμφαίνων ἱερῶς ὡς ὁ τελεσθεὶς, εἴπερ ἀληθῶς ἐπὶ τὴν μοναχικὴν ἀναβαίνοι καὶ ἑνιαίαν ἀναγωγήν, οὐ θεωρητικὸς μόνον ἔσται τῶν κατ᾽ αὐτὸν ἱερῶν, οὐδὲ κατὰ μέσην τάξιν ἐπὶ τὴν κοινωνίαν ἥξει τῶν ἱερωτάτων συμβόλων, ἀλλὰ μετὰ θείας τῶν αὐτῶν μετεχομένων ἱερῶν γνώσεως ἑτέρῳ τρόπῳ παρὰ τὸν ἱερὸν λαὸν, ἐπὶ τὴν μετάληψιν ἥξει τῆς θεαρχικῆς κοινωνίας· διὸ καὶ ταῖς ἱερατικαῖς τάξεσιν, ἐν ταῖς ἱεροτελεστικαῖς αὐτῶν ἁγιαστείαις ἐν τέλει τῆς ἱερωτάτης αὐτῶν ἀφιερώσεων, ἡ τῆς ἁγιωτάτης εὐχαριστίας κοινωνία μεταδίδοται πρὸς τοῦ τελέσαντος αὐτὰς ἱεράρχου, οὐ μόνον ὅτι τῶν θεαρχικῶν μυστηρίων ἡ μετάληψις ἑκάστης ἱεραρχικῆς μεθέξεώς ἐστι τὸ κεφάλαιον, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ αὐτῆς τῆς κοινωνικῆς καὶ θεοτάτης δωρεᾶς ἀναλόγως αὐταῖς καθ᾽ ἑκάστην αἱ ἱεραὶ πᾶσαι τάξεις μετέχουσι πρὸς τὴν οἰκείαν αὐτῶν τῆς θεώσεως ἀναγωγὴν καὶ τελείωσιν.

ἐφ' ἑαυτῆς ἑστῶσαν ἐν μοναδικῇ καὶ ἱερᾷ στάσει,
ταῖς ἱερατικαῖς ἑπομένην τάξεσιν· καὶ πρὸς αὐτὰς
ὡς ὁπαδὸν ἐπὶ τὴν θείαν τῶν κατ' αὐτὴν ἱερῶν ἐπι-
στήμην εὐπειθῶς ἀναγομένην.

Η δὲ τῶν μεριστῶν οὐ μόνον ζωῶν, ἀλλὰ μὴν καὶ φαν-
τασιῶν ἀποταγὴ, τὴν τελεωτάτην ἐμφαίνει τῶν
μοναχῶν φιλοσοφίαν, ἐν ἐπιστήμῃ τῶν ἑνοποιῶν ἐν-
τολῶν ἐνεργουμένην. ἔστι γὰρ ὡς ἔφην, οὐ τῆς μέσης
τῶν τελουμένων τάξεως, ἀλλὰ τῆς πασῶν ὑψηλο-
τέρας. διὸ, καὶ πολλὰ πρὸς τῆς μέσης τάξεως ἀ-
κατακρίτως ἐνεργούμενα, ἀπείρηται τρόπῳ παν-
τὶ τοῖς ἑνιαίοις μοναχοῖς, ὡς πρὸς τὸ ἓν αὐτῶν ὀ-
φειλόντων ἑνοποιεῖσθαι καὶ πρὸς ἱερὰν μονάδα
συνάγεσθαι, καὶ πρὸς τὴν ἱερατικὴν ὡς θεμιτὸν ἀ-
πομορφοῦσθαι ζωὴν, ὡς τὸ συγγενὲς αὐτῆς ἔχου-
σαν ἐν πολλοῖς. καὶ μᾶλλον αὐτῇ παρὰ τὰς λοι-
πὰς τῶν τελουμένων τάξεις πλησιάζουσαν. ἡ δὲ
τοῦ σταυροειδοῦς τύπου σφραγὶς ὡς ἤδη παρ' ἡμῶν
εἴρηται, δηλοῖ τὴν πασῶν ὁμοῦ τῶν σαρκικῶν ὀρέ-
ξεων ἀνενέργητον. ἡ δὲ τῶν τριχῶν ἀπόκαρσις
ἐμφαίνει τὴν καθαρὰν καὶ ἀσχημάτιστον ζωὴν, οὐκ
ἐπιπλάστοις σχήμασιν τὸ κατὰ νοῦν δυσειδὲς ἐπιθε-
τικῶς καλλωπίζουσαν, ἀλλ' αὐτὴν ἐφ' ἑαυτῆς οὐκ
ἀνθρωπικοῖς κάλλεσιν, ἀλλ' ἑνιαίοις καὶ μοναχοῖς πρ-
ὸς τὸ θεοειδέστατον ἀναγομένην.

Η δὲ τῆς προτέρας ἐσθῆτος ἀποβολὴ, καὶ τῆς ἑτέ-
ρας λῆψις τὴν ἀπὸ μέσης ἱερᾶς ζωῆς, ἐπὶ τὴν τελεω-

Μυστήριον μοναχικῆς τελειώσεως.

Ο μὲν ἱερεὺς ἕστηκεν ἐπίπροσθε τοῦ θείου θυσιαστηρίου, τὴν μοναχικὴν ἐπίκλησιν ἱερολογῶν. ὁ δὲ τελούμενος ὀπίσω τοῦ ἱερέως ἕστηκεν· οὐκ ἄμφω τὼ πόδε κλίνων, οὐχ ἕνα τοῖν ποδοῖν, οὐκ ἐπὶ κεφαλῆς ἔχων τὰ θεοπαράδοτα λόγια· μόνον δὲ τῷ ἱερεῖ παρεστὼς ἱερολογοῦντι τὴν ἐπ' αὐτῷ μυστικὴν ἐπίκλησιν.

Τελέσας δὲ αὐτὴν ὁ ἱερεύς, ἐπὶ τὸν τελούμενον ἐλθών, ἐπερωτᾷ πρῶτον αὐτόν, εἰ πάσαις ἀποτάσσεται ταῖς διαιρεταῖς, οὐ μόνον ζωαῖς, ἀλλὰ καὶ φαντασίαις. εἶτα τὴν τελειωτάτην αὐτῷ ζωὴν ὑφηγεῖται μαρτυρούμενος· ὅτι χρὴ τῆς μέσης αὐτὸν ὑπερανεστηκέναι. ταῦτα δὲ πάντα τοῦ τελουμένου προσεχῶς ὁμολογήσαντος· τῷ σταυροειδεῖ τύπῳ σφραγισάμενος αὐτὸν ὁ ἱερεύς, ἀποκείρει, τὴν τρισσὴν τῆς θείας μακαριότητος ἐπιβοήσας ὑπόστασιν. καὶ τὴν ἐσθῆτα πᾶσαν ἀπαμφιέσας, ἑτέραν ἀμφιέννυσι, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἱερῶν ἀνδρῶν, ὅσοι πάρεισιν ἀσπασάμενος αὐτὸν κοινωνὸν ἀποτελεῖ τῶν θεαρχικῶν μυστηρίων.

Τὸ μηδένα τοῖν ποδοῖν κλίνειν, μηδ' ἐπὶ κεφαλῆς ἔχειν τὰ θεοπαράδοτα λόγια, παρεστάναι δὲ τῷ ἱερεῖ τὴν ἐπίκλισιν ἱερολογοῦντι· δηλοῖ τὴν μοναχικὴν τάξιν, οὐκ εἶναι προσαγωγικὴν ἑτέρων· ἀλλ' ἐφ' ἑαυτῆς

ρᾶ θεωρία καὶ κοινωνία γεγενημένη· καὶ ταῖς τῶν ἱεραρχῶν τελειωτικαῖς δυνάμεσιν ἐγχειριζομένη· καὶ ταῖς ἐνθέοις αὐτῶν ἐλλάμψεσι καὶ ἱεραρχικαῖς παραδόσεσιν ἐκδιδασκομένη τὰς ἐποπτικὰς θείας τῶν κατ' αὐτὴν ἱερῶν τελετῶν ἱερουργίας. καὶ πρὸς τῆς ἱερᾶς αὐτῶν ἐπιστήμης ἀναλόγως ἐς τελειοτάτην ἀναγομένη τελείωσιν.

E ὅθεν οἱ θεῖοι καθηγεμόνες ἡμῶν ἐπωνυμιῶν αὐτοὺς ἱερῶν ἠξίωσαν, οἱ μὲν θεραπευτάς, οἱ δὲ μοναχοὺς ὀνομάσαντες. ἐκ τῆς τοῦ θεοῦ καθαρᾶς ὑπηρεσίας καὶ θεραπείας, καὶ τῆς ἀμερίστου καὶ ἑνιαίας ζωῆς ὡς ἑνοποιούσης αὐτοὺς ἐν ταῖς τῶν διαιρετῶν ἱεραῖς συμπτύξεσιν, ἐς θεοειδῆ μονάδα καὶ φιλόθεον τελείωσιν. διό, καὶ τελεστικὴν αὐτοῖς ἐδωρήσατο χάριν ἡ ἱερὰ θεσμοθεσία. καί τινος αὐτοὺς ἠξίωσεν ἀφιερωτικῆς ἐπικλήσεως οὐχ ἱεραρχικῆς.

E κείνη γὰρ ἐπὶ μόναις γίγνεται ταῖς ἱερατικαῖς τάξεσιν, ἀλλ' ἱερουργικῆς ὑπὸ τῶν ὁσίων ἱερέων τῇ ἱεραρχικῇ τελετουργίᾳ δευτέρως ἱερουργουμένης.

καθαιρόμεναι τάξεις ὑπὸ τῆς λειτουργικῆς μαιεύσεως, καὶ καθαρτικῆς δυνάμεως.

Ταύτας οἱ λειτουργοὶ ταῖς ἱεραῖς αὐτῶν δυνάμεσι τελεσιουργοῦσι, πρὸς τὸ τελέως ἐκκαθαρθείσας αὐτὰς, εἰς τὴν φωτιστικὴν τῶν φανοτάτων ἱερουργιῶν θεωρίαν τε καὶ κοινωνίαν μεταχθῆναι.

Μέση δὲ τάξις ἐστὶν ἡ θεωρητικὴ καί τινων ἱερῶν ἀναλόγως ἐν καθαρότητι πάσῃ κοινωνός, ἡ τοῖς ἱερεῦσιν, εἰς τὸ φωτίζειν αὐτὴν ἀπονεμηθεῖσα. καὶ γάρ ἐστιν ὡς οἶμαι δῆλον ὡς ἡ καθαρθεῖσα πάσης ἀνιέρου κηλῖδος, καὶ πανάγνον ἐσχηκυῖα τὴν τοῦ οἰκείου νοὸς ἀκίνητον ἵδρυσιν, ἐπὶ τὴν θεωρητικὴν ἕξιν καὶ δύναμιν ἱερουργικῶς μετάγεται καὶ κοινωνεῖ τοῖς κατ' αὐτὴν θειοτάτοις συμβόλοις, ἐν ταῖς θεωρίαις αὐτῶν καὶ κοινωνίαις ἁπάσης ἱερᾶς εὐφροσύνης ἀποπληρουμένη, καὶ πρὸς τὸ θεῖον τῆς αὐτῶν ἐπιστήμης αὐτῶν ἱεροπρεπέσιν ἀναγωγικαῖς δυνάμεσιν ἀναλόγως ἀναπτερουμένη.

Ταύτην ἐγώ φημι τὴν τοῦ ἱεροῦ λαοῦ τάξιν ὡς διὰ πάσης ἐληλυθυῖαν καθάρσεως, καὶ τῆς ἱερᾶς τῶν φανοτάτων τελετῶν ἐποψίας καὶ κοινωνίας ὡς θεμιτὸν ἠξιωμένην.

Ἡ δὲ τῶν τελουμένων ἁπασῶν ὑψηλοτέρα τάξις, ἡ τῶν μοναχῶν ἐστιν ἱερὰ διακόσμησις, πᾶσαν μὲν ἀποκεκαθαρμένην κάθαρσιν, ὁλικῇ δυνάμει καὶ παντελεῖ τῶν οἰκείων ἐνεργειῶν ἁγνότητι. πάσης δὲ ὅσης θεμιτὸν αὐτῇ θεωρεῖν ἱερουργίας, ἐν νοε

γικῶς, ἀποκεκαθαρμένης ζωῆς, εἰς θεωρητικὴν ἕξιν καὶ δύναμιν ἱερουργικῶς ἀποτελεσθέντων. ὁ δὲ ἱεράρχης, ἀμφοτέρω προσκλίνων ἐπὶ κεφαλῆς ἔχει τὰ θεοπαράδοτα λόγια. τοὺς ὑπὸ τῆς λειτουργικῆς δυνάμεως ἐκκεκαθαρμένους, καὶ πρὸς τῆς ἱερουργικῆς πεφωτισμένους καὶ πρὸς τὴν τῶν ἐποπτευθέντων ὑπ' αὐτῶν ἱερῶν ἀναλόγως αὐτοῖς ἐπιστήμην ἱεραρχικῶς ἄγων, καὶ δι' αὐτῆς ἀποπληρῶν τοὺς προσαγομένους εἰς τὴν κατ' αὐτοὺς ὁλόκληρον ἀφιέρωσιν. αὗται μὲν αἱ ἱερατικαὶ τάξεις τε καὶ ἀποκληρώσεις δυνάμεις τε αὐτῶν καὶ ἐνέργειαι καὶ τελειώσεις. τὴν δὲ ὑπ' αὐτὰς τριάδα τῶν τελουμένων τάξεων ἑξῆς ἀφηγητέον.

Λέγομεν τοίνυν ὅτι καθαιρόμεναι μὲν εἰσὶ τάξεις αἱ τῶν ἱερουργικῶν καὶ τελετουργιῶν ἀποδιαστελλόμεναι πληθύας. ὧν ἤδη μνήμην ἐποιησάμεθα.

Τῆς μὲν ὡς ἔτι πρὸς τῶν λειτουργῶν τοῖς μαιευτικοῖς λογίοις πρὸς ζωτικὴν ἀπότεξιν μορφουμένης τε καὶ διαπλαττομένης, τῆς δὲ ὡς ἔτι πρὸς τὴν ἱερὰν ἧς ἀπέστη ζωῆς ἀνακαλουμένης τῇ τῶν ἀγαθῶν λογίων ἐπιστρεπτικῇ διδασκαλίᾳ. τῆς δὲ ὡς ἔτι πρὸς τῶν ἐναντίων πτοιῶν ἀνάνδρως ἐκδειματουμένης. καὶ πρὸς τῆς δυναμωτικῆς τῶν λογίων ἐπιρρωννυμένης. τῆς δὲ ὡς ἔτι πρὸς τὰς ἱερὰς ἐνεργείας ἐκ τῶν χειρόνων μεταγομένης· τῆς δὲ ὡς μεταταχθείσης μὲν, οὔπω δὲ ἔτι τὸ παναγνῶς ἀμετάτρεπτον ἐνθειοτέραις ἕξεσιν καὶ ἀσαλεύτοις ἐσχηκυίας· αὗται γάρ εἰσιν αἱ

θουργοῦ θεαρχίας τῇ καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίᾳ δεδωρημέ-
νων. ὡς τοῦ θεοειδοῦς ἱεράρχου, πάσης μὲν ἱεραρχι-
κῆς δυνάμεως ὁλοκλήρως μεθέξοντος, πασῶν δὲ
τῶν ἱεραρχικῶν ἱερολογιῶν τε καὶ ἱερουργιῶν τὴν ἀλη-
θῆ καὶ θεοπαράδοτον ἐπιστήμην. οὐκ ἐλλαμφθησο-
μένοις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑτέροις ἀναλογίαις ἱεραρχι-
καῖς μεταδώσοντος καὶ τελεσιουργήσοντος ἐν θειοτά-
ταις γνώσεσιν, καὶ ἀκροτάταις ἀναγωγαῖς. ἱεραρ-
χικῶς ἅπαντα τὰ τῆς ὅλης ἱεραρχίας τελεστικώ-
τατα. Τοῖς δὲ ἱερεῦσιν τοῖν δυοῖν ποδοῖν ἡ κλίσις.
ἐκκριτόν ἐστιν παρὰ τὴν λειτουργικὴν διακόσμη-
σιν, ὡς τὸν ἕνα κλινούσης ἐκείνης, καὶ τούτῳ τῷ ἱε-
ραρχικῷ σχήματι τελειουμένης.

Η μὲν οὖν κλίσις ἐμφαίνει τὴν ὑποκειμένην προσα-
γωγὴν τοῦ προσάγοντος ὑποτιθέντος θεῷ τὸ ἱερῶς
προσαγόμενον. ἐπειδὴ δὲ ὡς πολλάκις εἰρήκαμεν
αἱ τρεῖς τῶν ἱεροτελεστῶν διακοσμήσεις, διὰ τῶν τρι-
ῶν ἁγιωτάτων τελετῶν καὶ δυνάμεων, ἐφεστᾶσι ταῖς
τρισὶν τῶν τελουμένων τάξεσι καὶ τὴν ὑπὸ τὰ θεῖα
ζυγά, σωστικὴν αὐτῶν ἱερουργοῦσι προσαγωγήν, εἰ-
κότως ἡ λειτουργικὴ τάξις, ὡς μόνον καθαρτικὴ
τὴν μίαν ἱερουργεῖ τῶν καθαιρομένων προσαγωγὴν
ὑπὸ τὸ θεῖον αὐτὴν ὑποτιθεῖσα θυσιαστήριον, ὡς ἐν αὐ-
τῷ τῶν καθαιρομένων νοῶν ὑπερκοσμίως ἱερουμένων.

Οἱ δὲ ἱερεῖς ἄμφω τὼ πόδε κλίνουσιν, ὡς τῶν ὑπ' αὐτῶν
ἱερῶς προσαγομένων, οὐ μόνον κεκαθαρμένων, ἀλ-
λὰ καὶ ταῖς φανοτάταις αὐτῶν ἱερουργίαις ἀναγω-

ραρχικὰς πείθεσθαι τελεσιουργίας· ἀλλ' ὑπὸ θεῷ κινοῦντι τελοῦντας ἱεραρχικῶς καὶ οἰκείως τελεσιουργεῖν.

O δὲ πρὸς τὸ τέλει τῆς ἱερατικῆς τελειώσεως ἀσπασμὸς ἱερὰν ἔμφασιν ἔχει. πάντες γὰρ ὅσοι πάρεισι τῶν ἱερατικῶν ὄντες τάξεων· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ τελέσας ἱεράρχης ἀσπάζεται τῶν τετελεσμένων.

O ταν γὰρ ἱερατικαῖς ἕξεσι καὶ δυνάμεσι καὶ θείᾳ κλήσει καὶ ἁγιαστείᾳ, πρὸς ἱερατικὴν τελεσιουργίαν ἀφίκηται νοῦς ἱερός. ἐραστός ἐστι τοῖς ὁμοταγέσι καὶ ἱερωτάταις τάξεσιν, ὡς τὸ θεοειδέστατον ἀναγόμενος κάλλος, ἐρῶν τῶν ὁμοειδῶν νοῶν. καὶ πρὸς αὐτῶν ἱερῶς ἀντερώμενος. ἔνθεν ὁ πρὸς ἀλλήλοις ἱερατικὸς ἀσπασμὸς ἱερουργεῖται, τὴν τῶν ὁμοειδῶν νοῶν ἱερὰν κοινωνίαν ὑποδηλῶν καὶ τὴν ἐπ' ἀλλήλοις ἐρατὴν εὐφροσύνην ὡς ὁλοκλήρως ἀποσῴζουσαν ἱερατικῇ μορφώσει τὸ θεοειδέστατον κάλλος.

T αῦτα μὲν οὖν ὡς ἔφην ἐστὶ τὰ κοινὰ τῆς ὅλης ἱερατικῆς τελειώσεως. ὁ δὲ ἱεράρχης ἐξαίρετον ἔχει τὴν τῶν λογίων ἐπὶ κεφαλῆς ἱερωτάτην ἐπίθεσιν. ἐπειδὴ γὰρ ἡ τελεστικὴ τῆς πάσης ἱερατείας δύναμις καὶ ἐπιστήμη τοῖς ἐνθέοις ἱεράρχαις ὑπὸ τῆς θεαρχικῆς δωρεῖται καὶ τελεταρχικῆς ἀγαθότητος, εἰκότως ἐπὶ τῶν ἱεραρχικῶν κεφαλῶν ἐπιτίθεται τὰ θεοπαράδοτα λόγια τὰ περιεκτικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς ἐκφαντορικὰ πάσης θεολογίας, θεουργίας, θεοφανίας, ἱερολογίας, ἱερουργίας, ἑνὶ λόγῳ πάντων τῶν θείων καὶ ἱερῶν ἔργων τε καὶ λόγων τῶν ὑπὸ τῆς ἀγα

στῆς, ἐγγίνεται καὶ κατὰ τοῦτο δι᾽ ἡμᾶς ὁ φιλάνθρωπό-
τατος Ἰησοῦς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν, ὡς τὰ λόγιά
φησιν· ἀλλ᾽ ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν, σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν
αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδέκ. διὸ καὶ αὐτὸς Δ
ἐπὶ τὴν ἱερατικὴν τελείωσιν ἄγων τοὺς μαθητάς, καί-
τοι ὑπάρχων ὡς θεὸς τελετάρχης, ὅμως ἐπὶ τὸν
παναγέστατον αὐτοῦ πατέρα καὶ τὸ θεαρχικὸν πνεῦ-
μα, τὴν τελεταρχικὴν ἀνατίθησιν ἱεραρχικῶς τε- Ι
λεσιουργίαν· παραγγέλλων τοῖς μαθηταῖς ὡς τὰ λό-
γιά φησιν, ἀπὸ ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι· ἀλλὰ
περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς ἣν ἠκού-
σατέ μου ὅτι ὑμεῖς βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ.
καὶ μὴν καὶ αὐτὸς ὁ τῶν μαθητῶν κορυφαῖος, μετὰ
τῆς ὁμοταγοῦς αὐτῷ καὶ ἱεραρχικῆς δεκάδος εἰς
τὴν δυοκαιδεκάτου τῶν μαθητῶν ἐληλυθὼς ἱερατι- Τ
κὴν τελείωσιν, ἐπὶ τῇ θεαρχίᾳ τὴν ἐκλογὴν εὐλα-
βῶς καταλέλοιπεν· ἀνάδειξον φήσας ὃν ἐξελέξω,
καὶ τὸν ὑπὸ τοῦ θείου κλήρου θεαρχικῶς ἀναδεδει-
γμένον εἰς τὸν τῆς ἁγίας δυοκαιδεκάδος ἱεραρ-
χικὸν ἀριθμὸν εἰσεδέξατο.

Π ερὶ δὲ τοῦ θείου κλήρου τοῦ τῷ ματθίᾳ θεόθεν ἐπι-
πεσόντος, ἕτεροι μὲν ἄλλα εἰρήκασιν· οὐκ εὐαγῶς
ὡς οἶμαι, τὴν ἐμὴν δὲ καὶ αὐτὸς ἔννοιαν ἐρῶ. δοκεῖ
γάρ μοι τὰ λόγια κλῆρον ὀνομάσαι θεαρχικόν τι
δῶρον ὑποδηλοῦν ἐκείνῳ τῷ ἱεραρχικῷ χορῷ τὸν
ὑπὸ τῆς θείας ἐκλογῆς ἀναδεδειγμένον· πλήν γε
ὅτι τὸν θεῖον ἱεράρχην οὐκ αὐτοκινήτως χρὴ τὰς ἱε- Λ

εἰς ἱεροὶ προχέπονται πατρικῶς· αὐταῖς μὲν ἕξιν καὶ δύναμιν ἱερατικὴν δωρουμένης· τὰς ἐναντίας αὐτῶν δυνάμεις ἀπεραπιζούσης.

Διδάσκει δὲ ἅμα καὶ πάσας τελεῖν τὰς ἱερατικὰς ἐνεργείας ὡς ὑπὸ θεῷ πράττοντας τοὺς τελεσθέντας, καὶ τῶν οἰκείων ἐνεργειῶν αὐτὸν ἔχοντας ἐν παντὶ καθηγεμόνα.

Ἡ σταυροειδὴς δὲ σφραγὶς τὴν ἁπασῶν ὁμοῦ τῶν σαρκικῶν ὀρέξεων ἀνενεργησίαν, καὶ τὴν θεομίμητον ζωὴν ἀφορῶσαν ἀκλινῶς εἰς τὴν ἀνδρικὴν ἰησοῦ θεοτάτην ζωὴν ἄχρι σταυροῦ καὶ θανάτου μετὰ θεαρχικῆς ἀναμαρτησίας ἐληλυθότας, καὶ τοὺς οὕτω ζῶντας ὡς ὁμοειδεῖς ἐνσημαίνουσα τῇ σταυροειδεῖ τῆς οἰκείας ἀναμαρτησίας εἰκόνι.

Τὴν ἱερὰν δὲ τῶν τελειώσεων καὶ τῶν τελουμένων ἀνάρρησιν ὁ ἱεράρχης ἀναβοᾷ. τοῦ μυστηρίου δηλοῦντος, ὡς ὁ φιλόθεος ἱεροτελεστὴς ἐκφαντορικός ἐστι τῆς θεαρχικῆς ἐκλογῆς, οὐκ αὐτὸς ἰδίᾳ χάριτι τοὺς τελουμένους ἐπὶ τὴν ἱερατικὴν ἄγων τελείωσιν, ἀλλ᾽ ὑπὸ θεοῦ κινούμενος εἰς πάσας τὰς ἱεραρχικὰς ἁγιαστείας. οὕτω μωσῆς ὁ νομικὸς ἱεροτελεστὴς, οὐδὲ ἀδελφὸν ὄντα τὸν ἀαρὼν εἰς ἱεραρχικὴν τελείωσιν ἄγει καὶ φιλόθεον αὐτὸν εἶναι καὶ ἱερατικὸν οἰόμενος· ἄχρις οὗ θεόθεν εἰς τοῦτο κινηθεὶς ὑπὸ τελετάρχῃ θεῷ, τὴν ἱερατικὴν τελείωσιν ἱεραρχικῶς ἐτελεσιούργησεν.

Ἀλλὰ καὶ ὁ θεαρχικὸς ἡμῶν καὶ πρῶτος ἱεροτελε-

ἑκάστῳ δὲ αὐτῶν ἡ σταυροειδὴς ἐνσημαίνεται πρὸς τοῦ τελοῦντος ἱεράρχου σφραγίς, καὶ καθ' ἕκαστον ἀνάρρησις ἱερὰ γίνεται· καὶ τελειωτικὸς ἀσπασμός, ἀσπαζομένου παντὸς ἱερατικοῦ παρόντος ἀνδρός, καὶ τοῦ τελέσαντος ἱεράρχου τὸν πρός τι τῶν εἰρημένων ἱερατικῶν ταγμάτων ἀποτελεσθέντα.

Κοινὰ μὲν ἐστι τοῖς ἱεράρχαις τε καὶ ἱερεῦσι καὶ λειτουργοῖς ἐν ταῖς ἱερατικαῖς αὐτῶν τελειώσεσιν, ἡ πρὸς τὸ θεῖον θυσιαστήριον προσαγωγὴ καὶ ὑπόπτωσις, ἡ τῆς ἱεραρχικῆς χειρὸς ἐπίθεσις, ἡ σταυροειδὴς σφραγίς, ἡ ἀνάρρησις, ὁ τελειωτικὸς ἀσπασμός· ἐξαίρετα δὲ καὶ ἔκκριτα τοῖς ἱεράρχαις μὲν, ἡ τῶν λογίων ἐπὶ κεφαλῆς ἐπίθεσις· οὐκ ἐχόντων τοῦτο τῶν ὑφειμένων ταγμάτων· τοῖς δὲ ἱερεῦσιν, ἡ ἀμφοῖν τοῖν ποδοῖν κλίσις· οὐκ ἐχούσης τοῦτο τῆς τῶν λειτουργῶν τελειώσεως· οἱ γὰρ λειτουργοὶ καθὼς εἴρηται τὸν ἕνα κλίνουσιν τοῖν ποδοῖν μόνον.

Ἡ μὲν οὖν ἐπὶ τὸ θεῖον θυσιαστήριον προσαγωγὴ καὶ ὑπόπτωσις αἰνίσσεται πᾶσι τοῖς ἱερατικῶς τελουμένοις ὑποτιθέναι καθόλου τελεταρχικῷ θεῷ τὴν οἰκείαν ζωήν, καὶ τὴν ἑαυτῶν νοερὰν ὁλότητα, πάναγνον αὐτῷ καὶ καθιερωμένην προσαγωγήν, ὁμοειδῆ καὶ ὡς δυνατὸν ἀξίαν οὖσαν τοῦ θεαρχικοῦ καὶ παναγεστάτου καὶ ἱερείου θυσιαστηρίου τοῦ καθιεροῦντος ἱερατικῶς τοὺς θεοειδεῖς νόας.

Ἡ δὲ τῆς ἱεραρχικῆς χειρὸς ἐπίθεσις, ὁμοῦ μὲν ἐμφαίνει τὴν τελεταρχικὴν σκέπην, ὑφ' ἧς ὡς παῖ-

τῶς ἡ ἱεραρχικὴ τῶν θείων λογίων ἡ διακεκριμένας κατ' αὐτὴν διαιρεῖ τάξεις τε καὶ δυνάμεις ἐναργῶς ὑποδεικνύουσα τὰς θεαρχικὰς ἐνεργείας, ἐν παναγεστάταις καὶ ἀμιγέσι τάξεσιν, ἀσταθῶς καὶ ἀσυγχύτως ἑστηκυίας.

A ἀλλ' ἐπειδὴ τὰς ἱερατικὰς τάξεις τε καὶ ἀποκληρώσεις, δυνάμεις τε αὐτῶν καὶ ἐνεργείας εἰρήκαμεν, ὡς ἡμῖν ἐφικτὸν καὶ τὰς ἱερωτάτας αὐτῶν ὡς οἷοί τε ἐσμὲν ἐποπτεύσωμεν τελειώσεις.

Μυστήριον ἱεραρχικῶν τελειώσεων.

Ὁ μὲν ἱεράρχης ἐπὶ τὴν ἱεραρχικὴν τελείωσιν προσαγόμενος ἄμφω τὼ πόδε κλίνας ἐπίπροσθε τοῦ θυσιαστηρίου, ἐπὶ κεφαλῆς ἔχει τὰ θεοπαράδοτα λόγια καὶ τὴν ἱεραρχικὴν χεῖρα· καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ πρὸς τοῦ τελοῦντος αὐτὸν ἱεράρχου ταῖς παναγεστάταις ἐπι- H κλήσεσιν ἀποτελειοῦται.

Ὁ δ' ἱερεὺς ἄμφω τὼ πόδε κλίνας ἐπίπροσθε τοῦ θυσιαστηρίου, ἐπὶ κεφαλῆς ἔχει τὴν ἱεραρχικὴν δεξιάν, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ πρὸς τοῦ τελοῦντος αὐτὸν ἱεράρχου ταῖς ἱεροποιοῖς ἐπικλήσεσιν ἁγιάζεται.

Ὁ δὲ λειτουργὸς ἕνα τῶν ποδοῖν κλίνας ἐπίπροσθε τοῦ θείου θυσιαστηρίου, ἐπὶ κεφαλῆς ἔχει τὴν τοῦ τελοῦντος αὐτὸν ἱεράρχου δεξιάν, τελειούμενος ὑπ' αὐτοῦ ταῖς τῶν λειτουργῶν τελειωτικαῖς ἐπικλήσεσιν.

ὀθόνη καὶ τὴν ἐπὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς ἐποψίας καὶ κοινω-
νίας προσαγωγὴν ταῖς καθαρτικαῖς δυνάμεσιν
ἐγχειρίζουσα, καὶ διὰ τούτων αὐτοὺς ἀκηλιδώτους
ἀποδεχομένη.

Δ Δέδεικται τοίνυν ἡ μὲν τῶν ἱεραρχῶν τάξις τελεσ-
τικὴ, καὶ τελεσιουργός· ἡ δὲ τῶν ἱερέων φωτιστικὴ
καὶ φωταγωγός· ἡ δὲ τῶν λειτουργῶν καθαρτικὴ καὶ
διακριτική. Δηλαδὴ τῆς ἱεραρχικῆς τάξεως οὐ
τελεσιουργεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ φωτίζειν ἅμα καὶ κα-
θαίρειν ἐπισταμένης, καὶ τῆς τῶν ἱερέων δυνάμε-
μεως ἐχούσης ἐν ἑαυτῇ μετὰ τῆς φωτιστικῆς, καὶ
τὴν καθαρτικὴν ἐπιστήμην. αἱ μὲν γὰρ ἥττους ἐπὶ τὰ
κρείττω μεταβῆναι οὐ δύνανται, πρὸς τῷ μηδὲ θεμι-
τὸν αὐτὰς εἶναι πρὸς τοιαύτην ἐγχειρεῖν ἀλαζο-
νείαν. Αἱ δὲ θειότεραι δυνάμεις μετὰ τῶν οἰκείων
καὶ τὰς ὑφειμένας τῆς αὐτῶν τελειότητος ἱερὰς ἐπι-
στήμας γιγνώσκουσιν. ὅμως ἐπειδὴ θείων εἰσὶν ἐν-
εργειῶν εἰκόνες αἱ ἱερατικαὶ διακοσμήσεις, τῆς δὲ
κόσμου καὶ ἀσυγχύτου τῶν θείων ἐνεργειῶν τάξεως
ἐν ἑαυταῖς ἀναφηνοῦσαι τὰς τεταγμένας ἐλλάμψ-
εις τὰς πρώτας καὶ μέσας καὶ τελευταίας ἱερὰς ἐ-
νεργείας καὶ τάξεις, ἐν διακρίσεσιν ἱεραρχικαῖς ἐ-
τάχθησαν ἐμφαίνουσαι καθάπερ ἔφην ἐν ἑαυταῖς
τῶν θείων ἐνεργειῶν τὸ τεταγμένον καὶ ἀσύμφυρτον.

E Ἐπειδὴ γὰρ ἡ θεαρχία τοὺς ἐν οἷς ἂν ἐγγίνηται νόας
ἀποκαθαίρει πρῶτον, εἶτα φωτίζει, καὶ φωτισθέν-
τας ἀποτελειοῖ πρὸς θεοειδῆ τελεσιουργίαν· εἰκό-

σιόντας ἀποτελοῦσα, καὶ τῶν ὁσίων τελετῶν κοινω-
νούς· εἰς τὴν ἱεραρχὴν δὲ ἀναπέμπουσα τοὺς τῆς
ἐπιστήμης τῶν θεωρηθεισῶν ἱερουργιῶν ἐφιεμένους.
Η δὲ τῶν λειτουργῶν τάξις ἡ καθαρτικὴ καὶ τῶν ἀνο-
μοίων διακριτικὴ, πρὸ τῆς ἐπὶ τὰς τῶν ἱερέων ἱερουρ-
γίας προσαγωγῆς, ἀποκαθαίρει τοὺς προσιόντας,
ἀμιγεῖς αὐτοὺς ἀποτελοῦσα τῶν ἐναντίων, καὶ
πρὸς ἱερουργικὴν ἐποψίαν καὶ κοινωνίαν ἐπιτηδεί-
ους. Ὅθεν ἐπὶ τῆς ἱερᾶς θεογενεσίας οἱ λειτουρ-
γοὶ τὸν προσιόντα τῆς παλαιᾶς ἀπογυμνοῦσιν ἐ-
σθῆτος. ἔτι μὴν καὶ ὑπολύουσιν· καὶ πρὸς δυσμὰς
εἰς ἀποταγὴν ἱστῶσι· καὶ αὖθις πρὸς ἕω μετάγουσι.
τῆς καθαρτικῆς γάρ εἰσι τάξεως καὶ δυνάμεως.
ἀποβάλλειν ὁλικῶς ἐγκελευόμενοι τοῖς προσιοῦ-
σι, τὰς τῆς προτέρας ζωῆς ἀμφιέσεις, καὶ τὸ τοῦ
προτέρου βίου σκοτεινὸν ὑποδεικνύντες· καὶ ἐκ-
διδάσκοντες αὐτοὺς ἀποταξαμένους τοῖς ἀλαμ-
πέσιν, ἐπὶ τὰ φωτιστικὰ μεταταχθῆναι.
Καθαρτικὴ τοίνυν ἐστὶν ἡ λειτουργικὴ διακόσμησις·
ἐπὶ τὰς φανὰς τῶν ἱερέων ἱερουργίας ἀνάγουσα τοὺς
κεκαθαρμένους, καὶ τοὺς ἀτελέστους ἀποκαθαίρου-
σα καὶ μαιευομένη ταῖς καθαρτικαῖς τῶν λογί-
ων ἐλλάμψεσι καὶ διδασκαλίαις· καὶ προσέτι
τοὺς ἀνιέρους τῶν ἱερῶν ἀμιγῶς ἀποδιαστέλλουσα.
διὸ, καὶ ταῖς ἱεραῖς αὐτὴν ἐφίστησιν πύλαις ἡ ἱε-
ραρχικὴ θεσμοθεσία τὴν πρὸς τὰ ἱερὰ τῶν προσιόν-
των εἴσοδον, ἐν ταῖς παντελέσι καθάρσεσιν ἀμυστο

τῆς θεαρχικῆς δυνάμεως εἰκόνες· ἀποπληροῦσι πάντα τὰ θειότατα σύμβολα. καὶ πάσας τὰς ἱερὰς διακοσμήσεις.

Εἰ γὰρ καὶ πρὸς τῶν ἱερέων πληροῦνταί τινα τῶν σεβασμίων συμβόλων· ἀλλ᾽ οὔποτε τὴν ἱερὰν θεογενεσίαν ὁ ἱερεὺς ἱερουργήσει τοῦ θειοτάτου μύρου χωρίς· οὐδὲ τὰ τῆς θείας κοινωνίας τελέσει μυστήρια, μὴ τῷ θειοτάτῳ θυσιαστηρίῳ τῶν κοινωνικῶν ἐπιτεθέντων συμβόλων· ἀλλ᾽ οὐδὲ αὐτὸς ἱερεὺς ἔσται, μὴ πρὸς τῶν ἱεραρχικῶν τελειώσεων εἰς τοῦτο κεκληρωμένος· ὅθεν ἡ θεία θεσμοθεσία, τὴν τῶν ἱεραρχικῶν τάξεων ἁγιαστείαν καὶ τὴν τοῦ θείου μύρου τελείωσιν, καὶ τὴν ἱερὰν τοῦ θυσιαστηρίου τελετουργίαν ταῖς τῶν ἐνθέων ἱεραρχῶν τελεσιουργοῖς δυνάμεσιν ἐνιαίως ἀπεκλήρωσεν.

Ἔστιν οὖν, ἡ ἱεραρχικὴ τάξις· ἡ τῆς τελειωτικῆς δυνάμεως ἀναπεπλησμένη τὰ τελεσιουργὰ τῆς ἱεραρχίας· ἐκκρίτως τελετουργοῦσα, καὶ τὰς ἐπιστήμας τῶν ἱερῶν ἐκφαντορικῶς μυοῦσα καὶ ἐκδιδάσκουσα τὰς ἀναλόγους αὐτῶν καὶ ἱερὰς ἕξεις τε καὶ δυνάμεις.

Ἡ δὲ τῶν ἱερέων φωταγωγικὴ τάξις ἐπὶ τὰς θείας τῶν τελετῶν ἐποψίας χειραγωγεῖ τοὺς τελουμένους ὑπὸ τῇ τῶν ἐνθέων ἱεραρχῶν τάξει. καὶ μετ᾽ αὐτῆς ἱερουργοῦσα τὰς οἰκείας ἱερουργίας. ἐν οἷς μὲν αὐτὴ δρᾷ τὰς θεουργίας ὑποδεικνύουσα διὰ τῶν ἱερωτάτων συμβόλων καὶ θεωρητικοὺς τοὺς προ-

τὰς θεουργικὰς ἀκτῖνας εἶναι· καὶ δι' ἐκείνων ὡς διὰ δευτέρων νοῶν· καὶ πρὸς μετοχὴν φωτὸς καὶ μεταδοῦναι οἰκείως ἐχόντων εἰς τοὺς ὑφειμένους ἀναλόγως αὐτοῖς ἐλλάμπει καὶ ἀναφαίνεται· τούτων οὖν ἐστι τῶν πρώτων θεοπτικῶν· τὸ ταῖς δευτέροις ἀφθόνως ἐν συμμετρίᾳ τῇ κατ' αὐτοὺς ὑποδεῖξαι τὰ πρὸς αὐτῶν ἱερῶς ἐποπτευθέντα θεῖα θεάματα· καὶ τὸ μυῆσαι τὰ ἱεραρχικὰ τῶν μετ' ἐπιστήμης τελειωτικῆς τὰ θεῖα τῆς κατ' αὐτοὺς ἱεραρχίας ἅπαντα καλῶς μυηθέντων καὶ τὴν τελεσιουργὸν τοῦ μυῆσαι δύναμιν προσειληφότων· καὶ τὸ μεταδοῦναι κατ' ἀξίαν τὰ ἱερὰ τῶν ἐπιστημονικῶς καὶ ὁλοκλήρως μετεχόντων τῆς ἱερατικῆς τελειώσεως.

Θ Οὐκοῦν ἡ θεία τῶν ἱεραρχῶν τάξις· πρώτη μέν ἐστι τῶν θεοπτικῶν τάξεων· ἀκροτάτη δὲ καὶ ἐσχάτη πάλιν ἡ αὐτή, καὶ γὰρ εἰς αὐτὴν ἀποτελεῖται· καὶ ἀποπληροῦται πᾶσα τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίας διακόσμησις· ὡς γὰρ ἅπασαν ἱεραρχίαν ὁρῶμεν εἰς τὸν ἰησοῦν ἀποπερατουμένην· οὕτως ἑκάστην εἰς τὸν οἰκεῖον ἔνθεον ἱεράρχην.

Η δὲ τῆς ἱεραρχικῆς τάξεως δύναμις, ἐν πάσαις χωρεῖ ταῖς ἱεραῖς ὁλότησιν· καὶ διὰ πασῶν τῶν ἱερῶν τάξεων ἐνεργεῖ τὰ τῆς οἰκείας ἱεραρχίας μυστήρια· ἐκκρίτως δὲ αὐτῇ παρὰ τὰς λοιπὰς τάξεις ἐς αὐτουργίαν ὁ θεῖος θεσμὸς ἀπονενέμηκε τὰς θειοτέρας ἱερουργίας· αὗται δέ εἰσιν αἱ τελεσιουργοὶ

Η δὲ τῶν τελουμένων δύναμις, ἡ πρώτη μέν ἐστιν ἡ καθαιρομένη· μέση δὲ μετὰ τὴν κάθαρσιν, ἡ φωτιζομένη καὶ τινῶν ἱερῶν θεωρητική· τελευταία δὲ καὶ θειοτέρα τῶν ἄλλων ἡ τῶν ἱερῶν φωτισμῶν ὧν ἐγεγόνει θεωρὸς, ἐλλαμπομένη τὴν τελειωτικὴν ἐπιστήμην. Τῆς μὲν ἁγίας τῶν τελετῶν ἱερουργίας, ἡ τριττὴ δύναμις ὕμνηται· τῆς μὲν ἱερᾶς θεογενεσίας ἐκ τῶν λογίων ἀποδειχθείσης καθάρσεως καὶ φωτιστικῆς ἐλλάμψεως· τῆς συνάξεως δὲ καὶ τῆς τοῦ μύρου τελετῆς· τελειωτικῆς τῶν θεουργιῶν γνώσεως καὶ ἐπιστήμης· δι' ἧς ἱερῶς ἡ πρὸς τὴν θεαρχίαν ἑνοποιὸς ἀναγωγὴ καὶ μακαριωτάτη κοινωνία τελεσιουργεῖται. νῦν δὲ τὴν ἱερατικὴν διακόσμησιν ἑξῆς ἀφηγητέον, ὡς καθαρτικὴν καὶ φωτιστικὴν καὶ τελειωτικὴν εὐταξίαν διαιρουμένην.

Περὶ τῶν ἱερατικῶν τελειώσεων.

Εσμὸς οὖν οὗτός ἐστι τῆς θεαρχίας ὁ πανίερος· τὸ διὰ τῶν πρώτων τὰ δεύτερα πρὸς τὸ θειότατον αὐτῆς ἀνάγεσθαι φέγγος, ἢ οὐχὶ τὰς αἰσθητὰς τῶν στοιχείων οὐσίας ὁρῶμεν εἰς τὰ μᾶλλον αὐταῖς συγγενέστερα πρῶτον ἰούσας· καὶ δι' ἐκείνων ἐφ' ἕτερα τὴν οἰκείαν διεισδυούσας ἐνέργειαν ἔχοντος οὖν, ἡ πάσης ἀοράτου καὶ ὁρατῆς εὐκοσμίας ἀρχὴ καὶ ἵδρυσις· ἐς τοὺς θεοειδεστέρους πρώτους ἐνδίδωσι

νοοῦσα ταῖς νοεραῖς θεωρίαις· τῇ δὲ ὅτι καὶ συμβό-
λοις αἰσθητοῖς ποικίλλεται· καὶ δι' αὐτῶν ἱερῶς
ἐπὶ τὸ θεῖον ἀνάγεται.

Τὸ τρίτον δὲ ὡσαύτως ἔχει τῆς ἱεραρχικῆς διαιρέ-
σεως· ἐς τὰς ἁγιωτάτας τῶν τελετῶν ἱερουργίας
διαιρουμένη· καὶ τοὺς θεοειδεῖς τῶν ἱερῶν ὑπηρέ-
τας, καὶ τοὺς ὑπ' αὐτῶν ἀναλόγως ἐπὶ τὰ ἱερὰ
προσαγομένους.

Ἑκάστη δὲ τῶν τριῶν τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίας διαιρέ-
σεως ἀκολούθως τῇ νομικῇ καὶ τῇ θειοτέρᾳ τῶν
καθ' ἡμᾶς ἱεραρχία· πρώτη καὶ μέση καὶ τελευταία
τάττεται δυνάμει τῆς τε ἱεροπρεποῦς ἀναλο-
γίας προμαθουμένη καὶ τῆς ἁπάντων εὐκόσμου
καὶ κατὰ τάξιν ἐναρμονίου καὶ συνδετικῆς κοινωνίας.

Ἡ μὲν οὖν ἁγιωτάτη τῶν τελετῶν ἱερουργία· πρώ-
την μὲν ἔχει θεοειδῆ δύναμιν τὴν ἱερὰν τῶν ἀτελέ-
στων κάθαρσιν· μέσην δὲ τὴν τῶν καθαρθέντων φωτιστι-
κὴν μύησιν· ἐσχάτην δὲ καὶ τῶν προτέρων συγκε-
φαλαιωτικὴν τὴν τῶν μυηθέντων ἐν ἐπιστήμῃ τῶν
οἰκείων μυήσεων τελείωσιν.

Ἡ δὲ τῶν ἱερουργῶν διακόσμησις ἐν τῇ δυνάμει τῇ
πρώτῃ διὰ τῶν τελετῶν ἀποκαθαίρει τοὺς ἀτελέ-
στους· ἐν τῇ μέσῃ φωταγωγεῖ τοὺς καθαρθέντας·
ἐν ἐσχάτῃ δὲ καὶ ἀκροτάτῃ τῶν ἱερουργῶν δυνά-
μεων, ἀποτελειοῖ τοὺς τῷ θείῳ φωτὶ κεκοινωνηκό-
τας ἐν ταῖς τῶν θεωρηθέντων ἐλλάμψεων ἐπιστημο-
νικαῖς τελειώσεσιν.

τῆς θεαρχίας ἔλλαμψιν αἱ πολύμορφοι τάξεις, ὅσαι καὶ ἀληθῶς ὀνομάζονται. μετ᾽ ἐκείνην δὲ τὴν οὐρανίαν καὶ ὑπερκόσμιον ἱεραρχίαν, ὡς τὰς καθ᾽ ἡμᾶς ἀγαθουργικῶς ἡ θεαρχία τὰς ἱερωτάτας αὐτῆς δωρεὰς προφέρουσα. νηπίοις μὲν οὖσι κατὰ τὸ λόγιον ἐδωρήσατο τὴν κατὰ νόμον ἱεραρχίαν, ἀμυδραῖς τῶν ἀληθῶν εἰκόσι, καὶ πορρωτάτοις τῶν ἀρχετύπων ἀπεικονίσμασι· καὶ δυσθεωρήτοις αἰνίγμασι καὶ τύποις οὐκ εὐδιάκριτον ἔχουσι τὴν ἐγκεκαλυμμένην αὐτοῖς θεωρίαν ἀνάλογον φῶς ὡς ἀσθενέσιν ὄψεσιν ἀβλαβῶς ἐπιλάμψασα. Ταύτῃ δὲ τῇ κατὰ νόμον ἱεραρχίᾳ τελετὴ μὲν, ἡ πρὸς τὴν πνευματικὴν λατρείαν ἀναγωγή, χειραγωγοὶ δὲ πρὸς ταύτην οἱ τὴν ἁγίαν ἐκείνην σκηνὴν ὑπὸ μωσέως ἱερῶς μυηθέντες, τοῦ πρώτου τῶν κατὰ νόμον ἱεραρχῶν μύστου καὶ ἡγεμόνος. πρὸς ἣν, ἱερὰν σκηνὴν καὶ ἣν, ἀναγωγικῶς ἱερογραφῶν τὴν κατὰ νόμον ἱερογραφίαν· εἰκόνα τύπου δειχθέντος αὐτῷ κατὰ τὸ σιναίου ὄρος ἐκάλει πάντα τὰ κατὰ τὸν νόμον ἱερουργούμενα.

Τελούμενοι δὲ οἱ πρὸς τῶν νομικῶν συμβόλων ἀναλόγως ἐπὶ τελεωτέραν μύησιν ἀναγόμενοι. τὴν τελεωτέραν δὲ μύησιν ἡ θεολογία τὴν καθ᾽ ἡμᾶς ἱεραρχίαν φησίν, ἀποπλήρωσιν αὐτὴν ἐκείνης ἀποκαλοῦσα καὶ ἱερὰν λῆξιν.

Ἔστι δὲ καὶ οὐρανία καὶ νομικὴ κοινωνικῶς τῇ μεσότητι τῶν ἄκρων ἀντιλαμβανομένη. τῇ μὲν κοινω-

νοῦσα

καὶ τὴν ὑπ' αὐτὰς τριάδα τῶν ὑποβεβηκυιῶν τάξεων· ὅπως ἂν ἀποδειχθείη τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίας ἡ διακόσμησις· τὸ μὲν ἄτακτον καὶ ἀκόσμητον καὶ συμπεφυρμένον, ἀμιγῶς ἀποδιαστέλλουσα καὶ ἀποκληροῦσα· τὸ κοσμικὸν δὲ καὶ πεπηγμένον καὶ εὔτακτον, ἐν ταῖς κατ' αὐτὴν ἀναφαίνουσα τῶν ἱερῶν τάξεων ἀναλογίαις· καὶ τὴν μὲν ἁπάσης ἱεραρχίας τριαδικὴν διαίρεσιν ἐν ταῖς ἤδη παρ' ἡμῶν ὑμνημέναις ἱεραρχίαις ὡς οἷόν τε καλῶς ἐξεθέμεθα, φήσαντες ὡς ἡ καθ' ἡμᾶς ἱερὰ παράδοσις ἔχουσα πᾶσαν ἱεραρχικὴν πραγματείαν εἰς τὰς θειοτάτας τελετὰς διαιρεῖσθαι, καὶ τοὺς ἐνθέους αὐτῶν ἐπιστήμονας καὶ μύστας· καὶ τοὺς ὑπ' αὐτῶν ἱερῶς τελουμένους.

Ο μὲν οὖν ἡ ἁγιωτάτη τῶν ὑπερουρανίων οὐσιῶν ἱεραρχία· τελετὴν μὲν ἔχει τὴν κατὰ δύναμιν οἰκείαν θεοῦ καὶ τῶν θείων ἀϋλοτάτην νόησιν· καὶ τὴν τοῦ θεοειδοῦς ὁλόκληρον καὶ ὡς ἐφικτὸν θεομίμητον ἕξιν· φωταγωγοὺς δὲ καὶ πρὸς τὴν ἱερὰν ταύτην τελείωσιν ἡγεμόνας, τὰς περὶ θεὸν πρώτας οὐσίας αὐτάς, τὰς ὑποβεβηκυίας ἱερὰς τάξεις ἀγαθοειδῶς καὶ ἀναλόγως διαπορθμεύουσι τὰς δωρουμένας αὐταῖς ἀεὶ θεουργικὰς γνώσεις ὑπὸ τῆς αὐτοτελοῦς καὶ σοφοποιοῦ τῶν θείων νόων θεαρχίας.

Α ἱ δὲ τῶν πρώτων οὐσιῶν ὑφειμέναι διακοσμήσεις· ὡς δι' ἐκείνων ἱερῶς ἀναγόμεναι πρὸς τὴν θεουργὸν

πρὸς αὐτοῦ τοῦ θειοτάτου μύρου τελούμενον. ἁγι
άζει γὰρ ὑπὲρ ἡμῶν ἑαυτὸν ὁ παναγιότατος Ἰησοῦς,
καὶ πάσης ἡμᾶς ἁγιαστείας ἀποπληροῖ τῶν ἐπ' αὐ
τῶν τελουμένων οἰκονομικῶς εἰς ἡμᾶς ὡς θεογεννή
τους λοιπὸν ἀγαθουργῶς διαβαινόντων. ὅθεν ὡς
οἶμαι καὶ τὸν νοῦν ἱεραρχικὸν θεοπαραδότως οἱ
θεῖοι τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίας καθηγεμόνες. τὴν A
πάνσεμνον ταύτην ἱερουργίαν. μύρου τελετὴν ἐκ
τοῦ τελουμένου πραγματικῶς ὀνομάζουσιν ὡς αὐ
τις φαίη θεοῦ τελετὴν ἑκατέρωθεν τὴν θείαν αὐτῆς
τελεσιουργίαν ὑμνοῦντες. ἔστι γὰρ αὐτοῦ τελετὴ καὶ
τὸ δι' ἡμᾶς ἀνθρωποπρεπῶς ἁγιάζεσθαι. καὶ τὸ θε
ουργικῶς ἅπαντα τελεῖν καὶ ἁγιάζειν τὰ τελού
μενα.

Τὸ δὲ ἱερὸν τῆς τῶν θεολήπτων προφητῶν ἐπιπνοίας N
μελῴδημα. φασὶν οἱ τὰ ἑβραίων εἰδότες, τὸ αἶνος
θεοῦ δηλοῦν, ἢ τὸ αἰνεῖτε τὸν κύριον. ἁπάσης οὖν
ἱερᾶς θεοφανείας καὶ θεουργίας, ἐν τῇ ποικίλῃ συν
θέσει τῶν ἱεραρχικῶν συμβόλων ἱερογραφουμένης,
οὐκ ἀνάρμοστόν ἐστι μεμνῆσθαι τῆς θεοκινήτου τῶν
προφητῶν ὑμνολογίας. διδάσκει γὰρ ἁγίως τε
ἅμα καὶ ἱεροπρεπῶς. ἀγνῶν ἱερῶν ἀξίας εἶναι τὰς Ξ
θεαρχικὰς ἱερουργίας.

Αὕτη μὲν ἡ θειοτάτη τοῦ μύρου τελετουργία. και
ρὸς δ' ἂν εἴη μετὰ τὰς θείας ἱερουργίας αὐτὰς ἐκθέ
σθαι τὰς ἱερατικὰς τάξεις τε καὶ ἀποκληρώσεις, A
δυνάμεις τε αὐτῶν καὶ ἐνεργείας καὶ τελειώσεις,

τὸν Ἰησοῦν ὑπὲρ τῆς ἡμῶν θεογενεσίας καταδυόμενον αὐτῇ τῇ θείᾳ καὶ ἀκρατήτῳ καθόδῳ τοὺς εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ κατὰ τὸ κρύφιον λόγιον βαπτιζομένους, ἐκ τῆς τοῦ φθοροποιοῦ θανάτου παλαιᾶς καταπόσεως ἀγαθοπρεπῶς ἀνασπῶντα καὶ ἀνακαινίζοντα πρὸς ἔνθεον καὶ αἰώνιον ὕπαρξιν.

Ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτῷ τῷ τελεσθέντι τὴν θειοτάτην τῆς θεογενεσίας τελετὴν τῆς θεαρχικοῦ πνεύματος ἐπιφοίτησιν, ἡ τοῦ μύρου δωρεῖται τελειωτικὴ χρῖσις, ὑποτυπούσης ὡς οἶμαι τῆς ἱερᾶς τῶν συμβόλων εἰκονογραφίας, ὑπ' αὐτοῦ τοῦ δι' ἡμᾶς ἀνθρωποπρεπῶς τῷ θεαρχικῷ πνεύματι καθαγιασθέντος ἀναλλοιώτως τῆς οὐσιώδους θεότητος ἐξ ὃ τὸ θειότατον πνεῦμα χορηγούμενον.

Καὶ τοῦτο δὲ ἱεραρχικῶς ἐννόησον, ὅτι καὶ τοῦ θείου θυσιαστηρίου τὴν ἱερὰν τελείωσιν, ἡ τῶν ἁγιωτάτων τελετῶν θεσμοθεσία ταῖς τοῦ ἱερωτάτου μύρου τελεσιουργεῖ παναγέσιν ἐπιχύσεσιν. ἔστι δὲ ὑπερουράνιος καὶ ὑπερούσιος ἡ θεωρία πάσης τῆς θεουργικῆς ἡμῶν ἁγιαστείας ἀρχὴ καὶ οὐσία καὶ τελεσιουργὸς δύναμις.

Εἰ γάρ ἐστι τὸ θειότατον ἡμῶν θυσιαστήριον, Ἰησοῦς ἡ θεαρχικὴ τῶν θείων νοῶν ἀφιέρωσις, ἐν ᾧ κατὰ τὸ λόγιον ἀφιερούμενοι καὶ μυστικῶς ὁλοκαυτούμενοι τὴν προσαγωγὴν ἔχομεν, ὑπερκοσμίοις ὀφθαλμοῖς ἐποπτεύσωμεν αὐτὸ τὸ θειότατον θυσιαστήριον, ἐν ᾧ τὰ τελούμενα τελεῖται καὶ ἁγιάζεται

Ἡ γὰρ ὑπὲρ νοῦν εὐώδης οὐσία πρὸς τῶν διαπύρων καὶ
καθαροτάτων νοῶν εἰς ἔκφανσιν ἀνακινεῖσθαι φι-
λεῖ· καὶ τὰς θειοτάτας αὐτῆς ἐπινοίας, ἐν πανολ-
βίαις διαδόσεσιν δωρεῖται τοῖς οὕτως αὐτὴν ὑπερ-
κοσμίως ἐκκαλουμένοις.

Οὐκοῦν ἡ θειοτάτη τῶν ὑπερουρανίων οὐσιῶν τάξις·
οὐκ ἠγνόηκε τὸν θεαρχικώτατον Ἰησοῦν εἰς τὸ ἁγι-
άζεσθαι καταληλυθότα· νοεῖ δὲ αὐτὸν ἱερῶς ἐν τοῖς
καθ' ἡμᾶς ἑαυτὸν ὑφέντα διὰ θείαν καὶ ἄρρητόν τινα ἀ-
γαθότητα, καὶ πρὸς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τε καὶ τοῦ
πνεύματος ἀνθρωποπρεπῶς ἁγιαζόμενον ὁρῶσα,
τὴν οἰκείαν οἶδεν ἀρχὴν ἐν οἷς ἂν θεαρχικῶς δρᾷ,
τὸ κατ' οὐσίαν ἀναλλοίωτον ἔχουσαν· ὅθεν ἡ τῶν ἱε-
ρῶν συμβόλων παράδοσις, ἁγιαζομένῳ τῷ θείῳ
μύρῳ τοὺς σεραφὶμ παρίστησιν· ἀπαράλλακτον
ἀδῦα καὶ διαγράφουσα τὸν χριστόν, ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς
ὁλικῇ πρὸς ἀλήθειαν ἐνανθρωπήσει· καὶ προσέτι τὸ
θειότερον ὅτι τῷ θείῳ μύρῳ χρῆται πρὸς παντὸς ἱε-
ροῦ τελεσιουργίαν· ἐναργῶς ὑποδεικνῦσα κατὰ
τὸ λόγιον ἁγιάζοντα τὸν ἁγιαζόμενον· ὡς ἀεὶ ταὐ-
τὸν ἑαυτῷ κατὰ πᾶσαν τὴν θεαρχικὴν ἀγαθουρ-
γίαν· διὸ καὶ τῆς ἱερᾶς θεογενεσίας ἡ τελεσιουργὸς
δωρεὰ καὶ χάρις ἐν ταῖς τοῦ μύρου ἐντελεῖται θειο-
τάταις τελειώσεσιν· ὅθεν ὡς οἶμαι καὶ τῷ καθαρτι-
κῷ βαπτιστηρίῳ τὸ μύρον ἐν σταυροειδέσι βολαῖς
ἐπιχέων ὁ ἱεράρχης, ὑπὸ ὄψιν ἄγει τοῖς θεωρητικοῖς
ὀφθαλμοῖς, ἄχρι καὶ αὐτοῦ θανάτου διὰ σταυροῦ·

ὅθεν ἡ τῶν λογίων ἱερωτάτη σοφία τὴν τῶν πτερῶν διάπλασιν ἱερογραφοῦσα περὶ τὰ πρῶτα καὶ μέσα, καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν ἐντίθησι τὰ πτερά, τὸ καθ' ὅλου πτερωτὸν αὐτῶν αἰνιττομένη, καὶ παντοδαπὴν τῆς περὶ τὸ ὄντως ὂν ἀναγωγικῆς δυνάμεως.

Εἰ δὲ τὰ πρόσωπα καὶ τοὺς πόδας καλύπτουσα, καὶ μόνοις πέτανται μέσοις πτεροῖς, ἐννόησον ἱερῶς, ὅτι τοσοῦτον ἐξῃρημένη τῶν ὑπερτάτων οὐσιῶν ἡ τάξις, εὐλαβής ἐστι περὶ τὰ τῶν νοήσεων αὐτῆς ὑψηλότερα καὶ βαθύτερα. καὶ μέσοις πτεροῖς ἐν συμμετρίᾳ πρὸς θεοπτίαν ἀνάγεται. τοῖς θείοις ζυγοῖς ὑποτιθεῖσα τὴν οἰκείαν ζωὴν, καὶ πρὸς αὐτῶν ἱερῶς εὐθετουμένη.

Τὸ δὲ τοῖς λογίοις εἰρημένον, ὡς ἐκέκραγον ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον, ἐκεῖνο οἶμαι δηλοῦν. ὅτι τῶν θεοπτικῶν αὐτῶν νοήσεων ἀλλήλοις ἀφθόνως μεταδιδόασιν.

Καὶ τοῦτο δὲ ἱερᾶς ἀξιώσωμεν μνήμης. ὡς ἡ τῶν λογίων ἑβραΐα φωνὴ, κατ' ἐμφατικὴν ἐπωνυμίαν καλεῖ τὰς ἁγιωτάτας τῶν σεραφὶμ οὐσίας ἐκ τῆς κατὰ θείαν καὶ ἀκίνητον ζωὴν διαπύρου καὶ ὑπερζέοντος.

Ἱστοροῦσιν ὡς οἱ τὰ ἑβραίων ἀφερμηνεύσαντές φασιν οἱ θειότατοι σεραφὶμ ἐμπρησταὶ καὶ θερμαίνοντες ὑπὸ τῆς θεολογίας ὠνομάσθησαν, ἐκφαντορικῶς τῆς οὐσιώδους αὐτῶν ἕξεως, ὀνόματι τοῦ θείου μύρου κατὰ συμβολικὴν εἰκονογραφίαν ἀνακινητικὰς ἔχουσι δυνάμεις εἰς ἔκφανσιν αὐτοῦ καὶ δραστικωτέρων ἀτμῶν διάδοσιν ἐκκαλουμένας.

ἀνακράζουσα θεολογίαν.

Ἡ γὰρ ἱερὰ τῶν ὑπερκοσμίων νοῶν γνῶσις, ἀκάματός τε ἐστὶν καὶ ἀκατάληκτον ἔχει τὸν θεῖον ἔρωτα, κακίας τε ἁπάσης ὑπερκεῖται καὶ λήθης. ὅθεν ὡς οἶμαι τὸ τῆς ἀσιγήτου κραυγῆς ὑπεμφαίνεται τὴν αἰώνιον αὐτῶν καὶ ἀδιάστατον ἐν συντονίᾳ πάσῃ καὶ εὐχαριστίᾳ τῶν θείων ἐπιστήμην καὶ νόησιν.

Τὰς μὲν οὖν ἀσωμάτους τῶν σεραφὶμ ἰδιότητας ἐν τοῖς λογίοις αἰσθηταῖς εἰκόσι τῶν νοητῶν ἐκφαντορικαῖς ἱερῶς ἀναγεγραμμένας ἐν τοῖς διακόσμοις τῶν ὑπερουρανίων ἱεραρχιῶν οἶμαι καλῶς ἐθεασάμεθα καὶ τοῖς σοῖς νοεροῖς ὀφθαλμοῖς ὑπεδείξαμεν. ὅμως ἐπειδὴ καὶ νῦν οἱ τὴν ἱεραρχικὴν περιεστῶτες αὐτὴν ἐκείνην ἀποτυποῦσι τὴν ὑπερτάτην διακόσμησιν ἐν συντομῇ καὶ νῦν αὐλοτάτοις ὄψεσι τὴν θεοειδεστάτην αὐτῶν ἀγλαΐαν ὀψόμεθα. Τὸ μὲν οὖν ἀπειροπρόσωπον αὐτῶν καὶ πολύπουν ἐκφαντορικόν ἐστιν ὡς οἶμαι τῆς πολυθεάμονος αὐτῶν ἐς τὰς θεαρχικὰς ἐλλάμψεις ἰδιότητος, καὶ τῆς ἀεικινήτου καὶ πολυπόρου τῶν θείων ἀγαθῶν νοήσεως.

Τὴν δὲ τῶν πτερῶν ὡς τὰ λόγιά φησιν ἑξαπτέρυγον θέσιν, οὐκ ἀριθμὸν ἱερὸν ἐκφαίνειν οἴομαι κατὰ τὸ δόξαν ἑτέροις, ἀλλ' ὅτι τῆς περὶ θεὸν ὑπερτάτης οὐσίας καὶ τάξεως, ἀναγωγικὰ καὶ ἀπόλυτα παντελῶς ἐστὶ καὶ ὑπερκόσμια τὰ πρῶτα καὶ μέσα καὶ τελευταῖα τῶν νοερῶν αὐτῆς καὶ θεοειδῶν δυνάμεων.

ἱερᾶς πληροῦσθαι καὶ θειοτάτης τροφῆς.

Οὐκοῦν ἡ τοῦ μύρου συμβολικὴ σύνθεσις ὡς ἐν μορφώσει τῶν ἀμορφώτων, αὐτὸν ἡμῖν ὑπογράφει τὸν ἰησοῦν, πηγαῖον ὄντα τῶν θείων εὐωδιῶν, ἀναπλήψεως ὄλβον ἀναλογίαις θεαρχικαῖς εἰς τὰ θεοειδέστατα τῶν νοερῶν ἀναδιδόντα τοὺς θειοτάτους ἀτμοὺς, ἐφ' οἷς οἱ νόες εὐπαθῶς ἡδόμενοι, καὶ τῶν ἱερῶν ἀναπλήψεων ἀποπληρούμενοι, τροφῇ νοητῇ χρῶνται, τῇ πρὸς τὸ νοερὸν αὐτῶν εἰσδύσει τὴν κατὰ θείαν μέθεξιν εὐωδῶν διαδόσεων.

Ἔστι δὲ ὡς οἶμαι δῆλον, ὅτι ταῖς ὑπὲρ ἡμᾶς οὐσίαις ὡς θειοτέραις, ἡ τῆς πηγαίας εὐωδίας ἀνάδοσις ἐγγυτέρα πως ἐστὶ καὶ μᾶλλον ἑαυτὴν ἐκφαίνει καὶ διαδίδωσιν εἰς τὸ διειδέστατον αὐτῶν καὶ εὐεκτικὸν τῆς κατὰ νοῦν ἀποπληρωτικῆς δυνάμεως ἀφθόνως ὑπερβλύζουσα, καὶ πολυπλασίως εἰσδυομένη, πρὸς δὲ τὰ τῶν νοερῶν ὑφειμένα καὶ μὴ ὡσαύτως δεκτικὰ τὴν ὑπερτάτην ἀχράντως ἀποκρύψασα θέαν καὶ μέθεξιν, ἀναλόγοις τῶν μετεχόντων ἀτμοῖς ἐν συμμετρίᾳ θεαρχικῇ διαδίδοται. τῶν ὑπὲρ ἡμᾶς οὖν ἁγίων οὐσιῶν ἡ τόσον ὑπερκειμένη τῶν σεραφὶμ τάξις ἐν τῇ τῶν πτερύγων δυοκαιδεκάδι σημαίνεται, περὶ τὸν ἰησοῦν ἑστῶσα καὶ ἱδρυμένη, τοῖς μακαριωτάτοις αὐτοῦ θεάμασιν, ὡς θεμιτὸν ἐμβάλλουσα, καὶ τῆς νοητῆς διαδόσεως ἱερῶς, ἐν πανάγνοις ὑποδοχαῖς ἀποπληρουμένη. καὶ τὴν πολυύμνητον ἀλήκτως εἰπεῖν ἀσιγήτοις στόμασιν

τελετουργία, μόνοις ἐγγικόσιν ὁρωμένη τοῖς ἱεροῖς καὶ πρὸς μόνων ἀμέσως τῶν πανιέρων ἱεραρχικαῖς ἀναγωγαῖς ἐποπτευομένη καὶ ἱερουργουμένη.

Γ αὕτα μὲν οὖν ἤδη πολλάκις ἡμῖν εἰρημένα περιττόν ἐστιν ὡς οἶμαι τοῖς αὐτοῖς ἐπανακυκλεῖν λόγοις καὶ μὴ πρὸς τὰ ἑξῆς μεταβῆναι τὸν ἱεράρχην εὐθέως ὁρῶντας ὑπὸ δυοκαίδεκα πτέρυξιν περικεκαλυμμένον ἔχοντα τὸ θεῖον μύρον· καὶ τὴν παναγεστάτην ἐπ' αὐτῷ τελείωσιν ἱερουργοῦντα.

Δ ἐγὼ μὲν τοίνυν ὡς ἡ τοῦ μύρου σύνθεσις, συναγωγή τίς ἐστιν εὐπνοιῶν ὑλῶν ἐν ἑαυτῇ πλουσίως ἐχούσα ποιότητας εὐόσμους· ἧς οἱ μεταχόντες εὐωδιάζονται κατὰ τὴν ἀναλογίαν τοῦ ποσοῦ τῆς ἐγγενομένης αὐτοῖς εὐώδους μεθέξεως· πεπείσμεθα δὲ εἶναι τὸν θεαρχικότατον ἰησοῦν ὑπερουσίως εὐώδη· νοηταῖς διαδόσεσι τὸ νοερὸν ἡμῶν ἀποπληροῦντα θείας ἡδονῆς.

Ε εἰ γὰρ ἡ τῶν αἰσθητῶν εὐωδῶν ἀντίληψις εὐπαθεῖν ποιεῖ καὶ τρέφει σὺν ἡδονῇ πολλῇ τὸ τῶν ὀσφραντῶν ἡμῶν διακριτικόν· εἴπερ ἀβλαβές τε εἴη καὶ πρὸς τὸ εὐῶδες ἐν συμμετρίᾳ κατάλληλον· ἀναλόγως ἄν τις φαίη καὶ τὰς νοερὰς ἡμῶν δυνάμεις πρὸς τὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον ὕφεσιν ἀπαραφθάρτους διακειμένας, ἐν τῇ τοῦ ἐν ἡμῖν κριτικοῦ φυσικῇ ῥώσει, κατὰ τὰ θεουργικὰ μέτρα, καὶ τὴν κατάλληλον τοῦ νοὸς πρὸς τὸ θεῖον ἐπιστροφὴν, ἐναντιλήψει τῆς θεαρχικῆς εὐωδίας γίγνεσθαι καὶ εὐπαθείας

πέρου τὸ πρὸ καλὴν ᾠδίαν, εἰς τὰ ἑξῆς, ἱερὰ προ-
φέροντα. καὶ τῇ πρὸς τὸ ταὐτὸν ἀναλύσει διδά-
σκοντα τῶν θείων τὴν μετουσίαν ἐν ἅπασι μὲν γί-
γνεσθαι κατ' ἀξίαν τοῖς ἱεροῖς, ἀμείωτον δὲ εἶναι T
καὶ ἀκίνητον πάντῃ καὶ ἑστῶτα τῆς κατὰ θείαν ἵδρυ-
σιν ἰδιότητος ἀπαραλλάκτως ἑστηκυῖαν. ἐπίσης δὲ
πάλιν αἱ τῶν λογίων ᾠδαὶ καὶ ἀναγνώσεις τοὺς μὲν
ἀτελέστους παιδεύονται πρὸς ζωηφόρον υἱοθεσίαν,
ἐπιστροφὴν δὲ ἱερὰν ποιοῦνται τῶν ἐναγῶς ἐνεργου-
μένων. ἀφαιροῦσι δὲ τὴν ἐναντίαν ἐξουσίαν καὶ θέλξιν Λ
ἐκ τῶν ἀνάνδρως ἐνεργουμένων τὸ τῆς θεοειδοῦς
ἕξεως καὶ δυνάμεως ἀκρότατον ἀναλόγως αὐτοῖς
ὑποδεικνῦσαι. καθ' ἣν ἐκδειματώσουσι μᾶλλον
αὐτοὶ τὰς ἐναντίας δυνάμεις. καὶ τῆς ἑτέροις ἰατρεί-
ας προστήσονται τὸ θεομιμήτως ἀκίνητον μὲν ἐκ τῶν
οἰκείων καλῶν, πρὸς δὲ τὰς ἐναντίας ἐξουσίας διαδρα-
στήριον οὐκ ἔχοντες μόνον, ἀλλὰ καὶ δωρούμενοι. τοῖς δὲ
εἰς νοῦν ἱερὸν ἐκ τῶν χειρόνων μεταφοιτήσασιν ἕξιν ἱε- Ξ
ρὰν ἐντιθένται πρὸς τὸ μὴ αὖθις ὑπὸ κακίας ἁλῶ-
ναι. τοὺς δὲ πρὸς τὸ εἶναι παναγνοὺς ἐνδεεῖς τελέως
ἀποκαθαίρουσι, τοὺς δὲ ἱεροὺς ἀνάγουσιν ἐπὶ τὰς θείας εἰ-
κόνας καὶ ἐποψίας αὐτῶν καὶ κοινωνίας. ἑστιῶσι δὲ τοὺς
παναγίους ἐν μακαρίοις καὶ νοητοῖς θεάμασιν ἀπο-
πληροῦσαι τὸ ἑνοειδὲς αὐτῶν τοῦ ἑνὸς καὶ ἑνοποιοῦ-
σαι.
T Τί δὲ οὐχὶ καὶ τὰς μὴ πάντῃ καθαρὰς, ὧν ἤδη μνή-
μην ἐποιησάμεθα τάξεις, ἀμιγῶς ἀπολύει κατὰ
τὸν αὐτὸν τῆς συνάξεως τρόπον ἡ παροῦσα νῦν ἱερὰ.

μένοι τὴν μακαρίαν ἀποστίλβουσαν ἐμφανῶς αἴ-
γλην, καὶ τῆς ἀπερικαλύπτου τοῖς νοεροῖς ἀπο-
πληροῦσαν ἡμᾶς εὐωδίας.

Ο ὐδὲ γὰρ ἡ φαινομένη τοῦ μύρου τελεσιουργία τοῖς
περὶ τὸν ἱεράρχην ἐστὶν ἀκοινώνητος, ἢ ἀθέατος· ἀλ-
λὰ τοὐναντίον ἄχρις αὐτῶν διήκουσα, καὶ ἰσῶσα
τὴν ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς θεωρίαν, ὑπ' αὐτῶν ἱερῶς
περικαλύπτεται καὶ τῆς πληθύος ἱεραρχικῶς ἀπο-
διαστέλλεται.

Τ οῖς γὰρ ἐνθέοις ἀνδράσιν ἡ τῶν ἁγιωτέρων ἀκτὶς ὡς
συγγενέσι τοῦ νοητοῦ, καθαρῶς καὶ ἀμέσως ἐλλάμ-
πουσα, καὶ τὰς νοερὰς αὐτῶν ἀντιλήψεις ἀπερικα-
λύπτως εὐωδιάζουσα πρὸς τὸ ὑφειμένον, οὐκέτι
ὁμοίως πρόεισιν· ἀλλ' ὑπὸ αὐτῶν ὡς κρυφίων τοῦ νοη-
τοῦ θεωρῶν ἀνεκπόμπως εἰς τὸ τοῖς ἀνομοίοις
ἄχραντον ὑποπτέροις αἰνίγμασι συγκαλύπτε-
ται· δι' ὧν ἱερῶν αἰνιγμάτων, αἱ τῶν ὑποβεβηκότων
εὔκοσμοι τάξεις ἀνάγονται πρὸς τὴν κατ' αὐτὰς
ἱερὰν ἀναλογίαν.

Ε στι δὴ οὖν ὅπερ ἔφην ἡ νῦν ὑμνουμένη παρ' ἡμῶν ἱε-
ρὰ τελετουργία τῆς τελειωτικῆς τῶν ἱεραρχικῶν
τάξεως καὶ δυνάμεως.

Δ ιὸ καὶ ταύτην οἱ θεῖοι καθηγεμόνες ἡμῶν, ὡς ὁμο-
ταγῆ καὶ ταὐτουργὸν τῷ τῆς συντάξεως ἱερῷ τε-
λεστηρίῳ ταῖς αὐταῖς ἐκ τῶν ὡς τὰ πολλά, καὶ μυ-
στικαῖς διακοσμήσεσι, καὶ ἱερολογίαις διετάξαντο.

Κ αὶ τὸν μὲν ἱεράρχην ὡσαύτως ὄψει τὴν ἀπὸ τοῦ θεο

πρὸς τὸ εὐῶδες καὶ κρύφιον κάλλος. ἀτενὴς καὶ ἀ
παρέγκλιτος θεωρία τὸ ἀμηχανὲς ἀφορίσηται, καὶ
θεοειδέστατον ἴνδαλμα. ἐκ τούτων οὖν πρὸς τὴν ὑ
περούσιον εὐωδίαν καὶ νοητὴν εὐπρέπειαν, οἱ θεῖοι γρα O
φεῖς τὸ νοερὸν ἑαυτῶν ἀμεταστρεπτῶς ἀποτυποῦν
τες, οὐδεμίαν δρῶσιν τῶν ἐν αὐτοῖς θεομιμήτων ἀρε
τῶν εἰς τὸ θεαθῆναι κατὰ τὸ λόγιον τοῖς ἀνθρώποις,
ἀλλ' ἱερῶς ἐποπτεύουσιν ὡς ἐν εἰκόνι τῷ θείῳ μύρῳ,
τὰ τῆς ἐκκλησίας ἱερώτατα περικεκαλυμμένα.
διὸ καὶ αὐτοὶ τὰ κατ' ἀρετὴν, ἱερὸν καὶ θεοειδέστα T
τον εἴσω τοῦ θεομιμήτου καὶ θεοχαράκτου νοὸς, ἱερῶς
περικαλύπτοντες, πρὸς μόνην ἀποβλέπουσιν τὴν
ἀρχέτυπον νόησιν. οὐδὲ γὰρ ἀθέατοι μόνον εἰσὶν τοῖς
ἀνομοίοις, ἀλλ' οὐδ' αὐτοὶ πρὸς τὴν ἐκείνων καθέλ
κονται θέαν. ὅθεν ἑαυτοῖς ἀκολούθως οὐδὲ τῶν δο
κούντων εἶναι καλῶν καὶ δικαίων, ἀλλὰ τῶν ὄντως
ὄντων ἐρῶσιν. οὐδὲ πρὸς δόξαν ὁρῶσιν τὴν ὑπὸ τῶν πλή
θους ἀλόγως μακαριζομένην, ἀλλὰ τὸ καλὸν ἢ
χεῖρον ἐφ' ἑαυτῶν θεομιμήτως κρίνοντες. ἀγάλμα
τα θεῖα τῆς θεαρχικωτάτης εἰσὶν εὐωδίας. ἥτις Ξ
ἐφ' ἑαυτῆς τὸ ἀληθῶς εὐῶδες ἔχουσα πρὸς τὸ τοῖς
πολλοῖς ἀνομοίοις δοκοῦν οὐκ ἐπιστρέφεται. ταῖς
ἀληθέσιν αὐτῆς εἰκόσιν ἐντυποῦσα τὸ ἀνυπόκριτον. Δ
❧ Φέρε δὴ λοιπὸν ἐπειδὴ τὴν ἐκτὸς εὐπρέπειαν ἐθεα
σάμεθα τῆς ὅλης καλῆς ἱερουργίας, εἰς τὸ θειότε
ρον αὐτῆς ἀποβλέψωμεν κάλλος. αὐτὴν ἐφ' ἑαυ
τῆς ἀποκαλυψαμένην τὰ παραπετάσματα. θεα

ἐννοίας μελῴδημα. καὶ τὴν ἐπ᾽ αὐτῷ τελουμένην εὐχὴν ἀποπληρώσας ἐν ταῖς ἁγιωτάταις τῶν ἀφιερουμένων τελεταῖς, αὐτῷ χρῆται πρὸς πᾶσαν σχεδὸν ἱεραρχικὴν τελεσιουργίαν.

Ἡ μὲν ἀναγωγικὴ τῆς τελειωτικῆς ταύτης ἱερουργίας ἀναγωγὴ, διὰ τῶν κατὰ τὸ θεῖον μύριον ἱερῶς δρωμένων, ἐκεῖνο οἶμαι δηλοῖ τὸ περικεκαλύφθαι τῶν ὁσίων ἀνδρῶν τὸ κατὰ νοῦν ἱερὸν καὶ εὐῶδες. ἥ τις ἐνθέως ἐγκελεύεται τοῖς ἱεροῖς ἀνδράσι. μὴ φαινομένας ἔχειν ἐπὶ δόξῃ κενῇ τὰς κατ᾽ ἀρετὴν τοῦ κρυφίου θεοῦ καλὰς καὶ εὐώδεις ἀφομοιώσεις. ἄχραντοι γάρ εἰσιν αἱ τοῦ θεοῦ κρύφιαι καὶ ὑπὲρ νοῦν εὐώδεις εὐπρέπειαι καὶ νοητῶς ἐμφαίνονται μόνοις τοῖς νοεροῖς, ὁμοειδεῖς ἔχειν ἐθέλουσαι τὰς κατ᾽ ἀρετὴν ἐν ψυχαῖς ἀπαραφθάρτους εἰκόνας.

Τὸ γὰρ τῆς θεοειδοῦς ἀρετῆς ἀπαράγραπτον εὖ μεμιμημένον ἄγαλμα πρὸς ἐκεῖνο τὸ νοητὸν καὶ εὐῶδες ἀφορὸν κάλλος, οὕτως ἑαυτὸ τυποῖ καὶ διαπλάττει πρὸς τὸ κάλλιστον μίμημα.

Καὶ καθάπερ ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν εἰκόνων, εἰ πρὸς τὸ ἀρχέτυπον εἶδος ὁ γραφεὺς ἀκλινῶς ἐνορᾷ, πρὸς μηδὲν ἄλλο τῶν ὁρατῶν ἀνθελκόμενος ἢ κατά τι μεριζόμενος· αὐτὸν ἐκεῖνον, ὅς τίς ἐστι, τὸν γραφόμενον, εἰ θέμις εἰπεῖν, διπλασιάσει, καὶ δείξει τὸ ἀληθὲς ἐν τῷ ὁμοιώματι, καὶ τὸ ἀρχέτυπον ἐν τῇ εἰκόνι, καὶ ἑκάτερον ἐν ἑκατέρῳ παρὰ τὸ τῆς οὐσίας διάφορον. οὕτω τοῖς φιλοκάλλοις ἐν νῷ γραφεῦσιν, ἡ

Γ εύσασθε φησὶ τὰ λόγια καὶ ἴδετε. τῇ γὰρ ἱερᾷ τῶν θείων μυήσει τὰς μεγαλοδώρους αὐτῶν οἱ μυούμενοι χάριτας ἐπιγνώσονται καὶ τὸ θειότατον αὐτῶν ὕψος καὶ μέγεθος ἐν τῇ μεθέξει πανιέρως ἐποπτεύοντες, τὰς ὑπερουρανίας εὐχαρίστως ὑμνήσουσι τῆς θεαρχίας ἀγαθουργίας.

Τ οσαῦτα τῆς ἁγιωτάτης συνάξεώς ἐστι καὶ οὐ τῶ καλὰ τὰ νοητὰ θεάματα τὴν πρὸς τὸ ἓν ἡμῶν ὡς πολλάκις εἰρήκαμεν, ἱεραρχικῶς ἱερουργοῦντα κοινωνίαν καὶ σύναξιν.

Α λλ' ἔστι ταύτης ὁμοταγὴς ἑτέρα τελεσιουργία. μύρου τελετὴν αὐτὴν οἱ καθηγεμόνες ἡμῶν ὀνομάζουσιν. τὰ μέρη τοίνυν αὐτῆς ἐντάξει κατὰ τὰς ἱερὰς εἰκόνας ἐπισκοπήσαντες, οὕτω πρὸς τὸ ἕν, αὐτῆς διὰ τῶν μερῶν ἱεραρχικαῖς θεωρίαις ἀναχυσόμεθα.

Μυστήριον τελετῆς μύρου.

Κ ατὰ τὸν αὐτὸν τῆς συνάξεως τρόπον αἱ τῶν ἀτελειώτων ἀπολύονται τάξεις, προηγησαμένων δηλαδὴ τῆς ἱεραρχικῆς ἀνὰ πᾶν τὸ ἱερὸν εὐόσμου περιαγωγῆς. καὶ τῆς ψαλμικῆς ἱερολογίας, καὶ τῆς τῶν θειοτάτων λογίων ἀναγνώσεως.

Ε ἶτα τὸ μύρον ὁ ἱεράρχης λαβὼν ἐπιτίθησι τῷ θείῳ θυσιαστηρίῳ περικεκαλυμμένον ὑπὸ δυοκαίδεκα πτέρυξιν ἱεραῖς, ἀναβοώντων πάντων ἁγιωτάτῃ φωνῇ τὸ ἱερὸν τῆς τῶν θεολήπτων προφητῶν ἐπι-

τι γὰρ ἡ καθολικὴ τῶν θείων εὐκοσμία καὶ τάξις· πρῶτον μὲν ἐν μετουσίᾳ γενέσθαι καὶ ἀποπληρώσει τὸν ἱερὸν καθηγεμόνα· τὸν δὲ αὐτοῦ θεόθεν ἑτέροις ἀφθονήτως ὁδηγῶν, οὕτω τε καὶ ἄλλοις μεταδοῦναι δι᾽ ὃ καὶ ταῖς ἐνθέοις διδασκαλίαις· οἱ τολμηρῶς ἀποκεχρημένοι πρὸ τῆς κατ᾽ αὐτὰς πολιτείας καὶ ἕξεως· ἀνίεροι καὶ ἔκφυτοι πάντη τῆς ἱερᾶς εἰσὶ θεσμοθεσίας·

Ὡς γὰρ ἐπὶ τῶν ἡλιακῶν μαρμαρυγῶν αἱ λεπτότεραι καὶ διειδέστεραι τῶν οὐσιῶν· πρῶται τῆς εἰσρεούσης αἴγλης ἀποπληρούμεναι, τὸ κατὰ πᾶν ἑαυτῶν ὑπερχεόμενον φῶς· εἰς τὰ μετ᾽ αὐτὰς ἡλιοειδῶς μεταχετεύουσιν· Δ

Οὕτω καὶ θείου φωτὸς οὐ τολμητέον ἑτέροις ἡγήσασθαι τὸν μὴ κατὰ πᾶσαν ἕξιν αὐτοῦ γεγονότα θεοειδέστατον, καὶ πρὸς τῆς θείας ἐπιπνοίας καὶ κρίσεως ἁρμοστὴν ἀναδεδειγμένον· Ἐν τούτοις ἡ πᾶσα τῶν ἱερέων διακόσμησις ἱεραρχικῶς συναχθεῖσα· καὶ τοῖς θειοτάτοις κοινωνήσασα μετ᾽ εὐχαριστίας ἱερᾶς καταλήγει, τὰς τῶν θεουργιῶν ἀναλόγως ἐπιγνοῦσα· καὶ ὑμνήσασα χάριτας ὥστε οἱ τῶν θείων ἀμέτοχοι καὶ ἀγνῶτες, καὶ οὐκ ἂν εἰς εὐχαριστίαν ἀφίκοιντο· καίτοι κατ᾽ οἰκείαν φύσιν ἀξίων οὐσῶν M εὐχαριστεῖσθαι τῶν θειοτάτων δωρεῶν· ἀλλ᾽ ὅπερ ἔφην οὐδὲ προσβλέψαι ποτὲ τοῖς θείοις δώροις ἐκ τῆς ἐπὶ τὰ χείρω νεύσεως ἐθελήσαντες· ἀχάριστοι πρὸς τὰς ἀπείρους τῶν θεουργιῶν διαμεμενήκα-

ἣν ἀποσκοπεῦσαι, καὶ τῇ πρὸς αὐτὴν ἀφομοιώ-
σει τῆς ἱερᾶς ἀναμαρτησίας εἰς τὴν θεοειδῆ καὶ ἀ-
λώβητον ἕξιν ἀναδραμεῖν. οὕτω γὰρ ἐναρμονίως
ἡμῖν τὴν πρὸς τὸ ὅμοιον κοινωνίαν δωρήσεται.

Ταῦτα τοῖς ἱερῶς δρωμένοις ὁ ἱεράρχης ἐμφαίνει.
τὰ μὲν ἐγκεκαλυμμένα δῶρα πρὸς τὸ ἐμφανὲς
ἄγων. τὸ δὲ ἑνιαῖον αὐτῶν εἰς πολλὰ διαιρῶν, καὶ
τῇ τῶν διανεμομένων πρὸς τὰ ἐν οἷς γίγνεται κατ'
ἄκρον ἑνώσει κοινωνοὺς αὐτῶν ἀποτελῶν τοὺς με-
τέχοντας.

Διαγράφει γὰρ ἐν τούτοις αἰσθητῶς, ὑπὸ ὄψιν ἄγων
Ἰησοῦν τὸν Χριστὸν, τὴν νοητὴν ἡμῶν ὡς ἐν εἰκόσι ζω-
ὴν ἐκ τοῦ κατὰ τὸν θεῖον κρυφίου. τῇ παντελεῖ καὶ
ἀσυγχύτῳ καθ' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσει φιλανθρώπως
ἐξ ἡμῶν εἰδοποιούμενον. καὶ πρὸς τὸ μεριστὸν ἡμῶν
ἀναλλοιώτως ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν ἑνὸς προϊόντα.
καὶ διὰ τῆς ἀγαθουργοῦ ταύτης φιλανθρωπίας,
εἰς μετουσίαν ἑαυτοῦ καὶ τῶν οἰκείων ἀγαθῶν κα-
λοῦντα τὸ ἀνθρώπειον φῦλον. εἴπερ ἑνωθῶμεν αὐ-
τοῦ τῇ θειοτάτῃ ζωῇ. πρὸς αὐτὴν ἡμῶν κατὰ δύ-
ναμιν ἀφομοιώσει. καὶ ταύτῃ πρὸς ἀλήθειαν, κοι-
νωνοὶ θεοῦ καὶ τῶν θείων ἀποτελεσθησόμεθα.

Μεταχὼν δὲ καὶ μεταδοὺς τῆς θεαρχικῆς κοινωνί-
ας, εἰς εὐχαριστίαν ἱερὰν καταλήγει μετὰ παντὸς
τοῦ τῆς ἐκκλησίας ἱεροῦ πληρώματος. ἡ μετο-
χὴ γὰρ τῆς μεταδόσεως ἡγεῖται, καὶ τῆς μυστι-
κῆς διανεμήσεως, ἡ τῶν μυστηρίων μετάληψις. αὐ-

τῆς ὑπὲρ αὐτῶν ἱερουργίας ἀπολογεῖται, πρότε-
ρον ἱερῶς πρὸς αὐτὸν ἀναβοῶν· σὺ εἶπας τοῦτο
ποιεῖται εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.

Εἶτα τῆς θεομιμήτου ταύτης ἱερουργίας ἄξιος αἰ-
τήσας γενέσθαι, καὶ τῇ πρὸς αὐτὸν χριστὸν ἀφο-
μοιώσει τὰ θεῖα τελέσαι, καὶ διαδοῦναι πανάγνως
καὶ τοὺς τῶν ἱερῶν μεθέξοντας ἱεροπρεπῶς μετα-
σχεῖν ἱερουργεῖ τὰ θειότατα, καὶ ὑπ' ὄψιν ἄγει τὰ ὑ-
μνημένα διὰ τῶν ἱερῶς προκειμένων συμβόλων·
τόν γὰρ ἐγκεκαλυμμένον καὶ ἀδιαίρετον ἄρτον ἀνα-
καλύψας, καὶ εἰς πολλὰ διελὼν καὶ τὸ ἑνιαῖον τοῦ
ποτηρίου πᾶσιν καταμερίσας, συμβολικῶς τὴν
ἑνότητα πληθύνει καὶ διανέμει παναγεστάτην ἐν τού-
τοις ἱερουργίαν τελῶν· τὸ γὰρ ἓν καὶ ἁπλοῦν καὶ
κρύφιον ἰησοῦ τοῦ θεαρχικωτάτου λόγου, τῇ καθ'
ἡμᾶς ἐνανθρωπήσει πρὸς τὸ σύνθετόν τι καὶ ὁρατὸν
ἀναλλοιώτως ἀγαθότητι καὶ φιλανθρωπίᾳ προε-
λήλυθεν, καὶ τὴν πρὸς αὐτὸ ἡμῶν ἑνοποιὸν κοινω-
νίαν ἀγαθουργῶς διεπραγματεύσατο, τὰ καθ' ἡ-
μᾶς ταπεινὰ τοῖς θειοτάτοις αὐτοῦ κατ' ἄκρον
ἑνώσας, εἴπερ καὶ ἡμεῖς ὡς μέλη σώματι συναρμο-
λογηθῶμεν αὐτῷ, κατὰ ταὐτὸν τῆς ἀλωβήτου
καὶ θείας ζωῆς, καὶ μὴ τοῖς φθοροποιοῖς πάθεσι
κατανεκρωθέντες· ἀνάρμοστοι καὶ ἀκόλλητοι καὶ
ἀσύζωοι γενώμεθα πρὸς τὰ θεῖα μέλη καὶ ὑγιέ-
στατα. Χρὴ γὰρ ἡμᾶς εἰ τῆς πρὸς αὐτὸν ἐφιέμεθα
κοινωνίας, εἰς τὴν θεοτάτην αὐτοῦ κατὰ σάρκα ζω-
ὴν ἀπο

τὰ δύναμιν ὡς ὑπερισχύουσα· κατὰ δὲ τὸ μυστικῶς ἡμῖν παραδοθὲν λόγιον· ἐν κρίσει καὶ δικαιοσύνῃ, τὰ καθ' ἡμᾶς δὲ πρὸς τοὐναντίον ἀτρέπτως ἀγαθουργῶς μετεσκευάσατο.

Τὸ μὲν γὰρ κατὰ νοῦν ἡμῶν ἀλαμπὲς, ἐνέπλησεν ὀλβίου καὶ θειοτάτου φωτός· καὶ τοῖς θεοειδέσιν ἐκόσμησε τὸ ἀειδὲς κάλλεσιν.

Τὸ δὲ τῆς ψυχῆς οἰκητήριον ἐν παντελεῖ σωτηρίᾳ τῆς ὅσον οὔπω καταπεσούσης ἡμῶν οὐσίας, ἐναγεστάτων παθῶν καὶ φθοροποιῶν μολυσμῶν ἠλευθέρωσεν· ἀναγωγὴν ἡμῖν ὑπερκόσμιον δείξασα· καὶ πολιτείαν ἔνθεον ἐν ταῖς πρὸς αὐτὴν ἡμῶν ἱεραῖς κατὰ τὸ δυνατὸν ἀφομοιώσεσιν. τὸ θεομίμητον δὲ πῶς ἂν ἡμῖν ἑτέρως ἐγγένοιτο μὴ τῆς τῶν ἱερωτάτων θεουργιῶν μνήμης ἀνανεουμένης ἀεὶ ταῖς ἱεραρχικαῖς ἱερολογίαις τε καὶ ἱερουργίαις. τοῦτο ποιοῦμεν ὡς τὰ λόγιά φησιν εἰς τὴν αὐτῆς ἀνάμνησιν.

Ἔνθεν ὁ θεῖος ἱεράρχης ἐπὶ τοῦ θείου θυσιαστηρίου καταστὰς, ὑμνεῖ τὰς εἰρημένας ἱερὰς θεουργίας Ἰησοῦ τῆς θειοτάτης ἡμῶν προνοίας· ἃς ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ γένους ἡμῶν εὐδοκίᾳ τοῦ παναγεστάτου πατρὸς ἐν πνεύματι ἁγίῳ κατὰ τὸ λόγιον ἐτελείωσεν.

Ὑμνήσας δὲ καὶ τὴν σεβασμίαν αὐτῶν καὶ νοητὴν θεωρίαν ἐν νοεροῖς ὀφθαλμοῖς ἐποπτεύσας ἐπὶ τὴν συμβολικὴν αὐτῶν ἱερουργίαν ἔρχεται καὶ τοῦτο θεοπαραδότως· ὅθεν εὐλαβῶς τε ἅμα καὶ ἱεραρχικῶς μετὰ τοὺς ἱεροὺς τῶν θεουργιῶν ὕμνους· ὑπὲρ

ποιοῦ ζυγοῦ ταῖς θελητικαῖς τοῦ ἐναντίου καὶ δυσμενέσιν ἀπάταις· τοῖς ἐναντίοις τῶν θείων ἀγαθῶν οἰκείαις ῥοπαῖς παραδέδωκεν. ἔνθεν ἐλεεινῶς αὐτῇ μὲν αἰωνίου, τὸ θνητὸν ἀντηλλάξατο. τὴν δὲ οἰκείαν ἀρχὴν ἐν φθαρτικαῖς γενέσεσιν ἐσχηκυῖα, ἐπὶ τὸ τῆς ἀρχῆς κατάλληλον εἰκότως ἤγετο πέρας. ἀλλὰ καὶ τῆς θείας καὶ ἀναγωγοῦ ζωῆς ἐθελουσίως ἀποπεσοῦσα, πρὸς τὴν ἐναντίαν ἐσχατιὰν ἠνέχθη, τὴν πολυπαθεστάτην ἀλλοίωσιν.

Πλανωμένη δὲ, καὶ τῆς εὐθείας ὁδοῦ τῆς ἐπὶ τὸν ὄντως ὄντα θεὸν ἐκτετραμμένη. καὶ ταῖς ὀλεθρίαις καὶ κακεργέτισιν ὑποταττομένη πληθύσιν ἐλάνθανεν οὐ θεοῖς, οὐδὲ φίλοις, ἀλλὰ δυσμενέσι θεραπεύουσα.

Τῶν δὲ ἀφειδῶς αὐτῇ κατὰ τὸ οἰκεῖον ἀνηλεὲς ἀποκεχρημένων· εἰς ἀνυπαρξίας, οἰκτρῶς ἐμπεπτώκει καὶ ἀπωλείας κίνδυνον.

Η δὲ τῆς θεαρχικῆς ἀγαθότητος ἀπειροτάτη φιλανθρωπία· καὶ τὴν αὐτουργὸν ἡμῶν ἀγαθοπρεπῶς οὐκ ἀπηνήνατο πρόνοιαν, ἀλλ᾽ ἐν ἀληθεῖ μεθέξει τῶν καθ᾽ ἡμᾶς γενομένη πάντων ἀναμαρτήτως, καὶ πρὸς τὸ ταπεινὸν ἡμῶν ἑνοποιηθεῖσα, μετὰ τῆς τῶν οἰκείων ἀσυγχύτου καὶ ἀλωβήτου παντελῶς ἕξεως τὴν πρὸς αὐτὴν ἡμῖν κοινωνίαν ὡς ὁμογενέσι λοιπὸν ἐδωρήσατο καὶ τῶν οἰκείων ἀνέδειξεν μετόχους καλῶν.

Τῆς μὲν ἀποστατικῆς πληθύος, ὡς ἡ κρυφία παράδοσις ἔχει, τὸ καθ᾽ ἡμῶν καταλύσασα κράτος. οὐ κα

καὶ φανερωτέρας γὰρ οὕτω τὰς θεοφανίας πορίσαι ἀ/
γαθήσονται τῶν ὑπερκοσμίων μαρμαρυγῶν ὡς
τὴν τῶν ὁμοειδῶν ἐσόπτρων ἀγλαΐαν ὁλικώτερον
καὶ διαυγέστερον ἐφιέντων διιέναι τὴν οἰκείαν αἴ/
γλην. Ἡ δὲ τοῦ ἱεράρχου καὶ τῶν ἱερέων ἄχρι τῶν
ἄκρων εἴτ' οὖν ἐσχάτων ἀπόνιψις ἐπίπροσθε γί/
γνεται τῶν ἁγιωτάτων συμβόλων ὡς ἐπὶ χριστοῦ
τοῦ πάσας ἐφορῶντος ἡμῶν τὰς κρυφιωτάτας ἐν
νοίας, καὶ τῆς ἀκροτάτης καθάρσεως ἐν τοῖς ἑαυ
τοῦ πανεπισκόποις ἀκριβασμοῖς καὶ ταῖς δικαιο
τάταις καὶ ἀδεκάστοις ἀνακρίσεσιν ὁριζομένης οὕ
τω τοῖς θείοις ὁ ἱεράρχης ἑνοῦται. καὶ τὰς ἱερὰς θε
ουργίας ὑμνήσας, ἱερουργεῖ τὰ θειότατα, καὶ ὑπὸ
ὄψιν ἄγει τὰ ὑμνημένα. τίνας μὲν εἶναι τὰς εἰς ἡμᾶς
θεουργίας φαμὲν, ἑξῆς ἀφηγητέον ὅση δύναμις. οὐ
γὰρ ἁπάσας ὑμνεῖν ἱκανὸς ἐγὼ μήτιγε σαφῶς εἰ/
δέναι καὶ ἑτέρους μυσταγωγεῖν. ὅσα δὲ πρὸς τῶν
ἐνθέων ἱεραρχῶν καὶ ἀκολούθως τοῖς λογίοις ὑμνεῖ
ται καὶ ἱερουργεῖται ταῦτα ὡς ἡμῖν ἐφικτὸν ἐροῦ/
μεν. τὴν ἱεραρχικὴν ἐπίπνοιαν ἀρωγὸν ἐπικαλε/
σάμενοι.

Τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἀρχῆθεν ἀπὸ τῶν θείων ἀγα/
θῶν ἀνοήτως ἐξολισθήσασαν. ἡ πολυπαθεστάτη
ζωὴ διαδέχεται. καὶ τὸ τοῦ φθοροποιοῦ θανάτου
πέρας. ἀκολούθως γὰρ ἡ τῆς ὄντως ἀγαθότητος ὀ/
λέθριος ἀποστασία, καὶ τῆς ἱερᾶς ἐν παραδείσῳ θε
σμοθεσίας ὑπερβασία. τὸν ἐξοιστρήσαντα τοῦ ζωο/

ον κυρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ· τοῦ θανάτου τῶν ὁσίων αὐτῆς ἐν ὁσιότητι πλειώσεως ἠριθμημένου·

Καὶ τοῦτο δὲ ἱερῶς ἐννόησον ὡς ἐπιτεθέντων τῷ θείῳ θυσιαστηρίῳ τῶν σεβασμίων συμβόλων· δι᾿ ὧν ὁ χριστὸς σημαίνεται καὶ μετέχεται· πάρεστιν ἀδιαστάτως ἡ τῶν ἁγίων ἀπογραφή· τὸ συνεζευγμένον αὐτῶν ἀδιαιρέτως ἐμφαίνουσα· τῆς πρὸς αὐτὸν ὑπερκοσμίου καὶ ἱερᾶς ἑνώσεως.

Τούτων δὲ καθ᾿ ὃν εἴρηται θεσμὸν ἱερουργηθέντων· ἑστὼς ἐπίπροσθε τῶν ἁγιωτάτων συμβόλων ὕδατι τὰς χεῖρας ὁ ἱεράρχης νίζεται· μετὰ τοῦ σεπτοῦ τῶν ἱερῶν τάγματος·

Ὅτι μὲν οὖν ὡς τὰ λόγιά φησιν· ὁ λελουμένος οὐ δεῖταί τινος ἑτέρας, ἢ μὴ τῆς τῶν ἄκρων, εἴτουν ἐσχάτων ἑαυτοῦ νίψεως; δι᾿ ἧς ἀκροτάτης καθάρσεως, ἐν παναγνῷ τῷ θεοειδοῦς ἕξει, καὶ πρὸς τὰ δεύτερα προϊὼν ἀγαθοειδῶς ἄσχετος ἔσται καὶ ἀπόλυτος ὡς καθάπαξ ἑνοειδής, καὶ πρὸς τὸ ἓν, αὖθις ἐνιαίως ἐπιστρεφόμενος, ἄχραντον ποιήσεται καὶ ἀκηλίδωτον τὴν ἐπιστροφήν, ὡς τοῦ θεοειδοῦς ἀποσώζων τὸ πλῆρες καὶ ὁλόκληρον·

Ὁ μὲν ἱερὸς λουτὴρ ὡς εἰρήκαμεν· ἐν τῇ κατὰ νόμον ἱεραρχίᾳ· νῦν δὲ τοῦ ἱεράρχου καὶ τῶν ἱερέων, ἡ τῶν χειρῶν ἀποκάθαρσις ὑπαινίσσεται· τοὺς γὰρ ἐπὶ τὴν παναγεστάτην ἰόντας ἱερουργίαν, ἀποκαθαίρεσθαι δεῖ καὶ τὰς ἐσχάτας τῆς ψυχῆς φαντασίας, καὶ δι᾿ ὁμοιότητος αὐτῇ κατὰ τὸ δυνατὸν προσιέ-

ῥήσεις· οὐ γὰρ ἔνεστι πρὸς τὸ ἓν συνάγεσθαι· καὶ τῆς τοῦ ἑνὸς μετέχειν εἰρηναίας ἑνώσεως τοῖς πρὸς ἑαυτοὺς διῃρημένοις.

Ε ἰ γὰρ ὑπὸ τῆς τοῦ ἑνὸς θεωρίας καὶ γνώσεως ἐλλαμπόμενοι· πρὸς τὴν ἑνοειδῆ καὶ θείαν συναγωγὴν ἑνοποιηθῶμεν· οὐκ ἂν ἐπὶ τὰς μεριστὰς ἀνασχοίμεθα καταπίπτειν ἐπιθυμίας· ἐξ ὧν, αἱ πρόσυλοι δημιουργοῦνται· καὶ ἐμπαθεῖς πρὸς τὸ κατὰ φύσιν ὁμοειδὲς ἀπέχθειαι.

Τ αύτην οὖν ὡς οἶμαι τὴν ἑνοειδῆ καὶ ἀδιαίρετον ζωὴν, ἡ τῆς εἰρήνης ἱερουργία νομοθετεῖ, τῷ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον ἐνιδρύουσα καὶ τῶν μεριστῶν ἀποδιαστέλλουσα τὰ θεῖα καὶ ἑνιαῖα θεάματα.

Τῶν δὲ ἱερῶν πτυχῶν ἡ μετὰ τὴν εἰρήνην ἀνάῤῥησις· ἀνακηρύττει τοὺς ὁσίως βεβιωκότας· καὶ πρὸς ἐναρέτου ζωῆς τελείωσιν ἀμεταστάτως ἀφικομένους· ἡμᾶς μὲν ἐπὶ τὴν δι' ὁμοιότητος αὐτῶν μακαριστὴν ἕξιν καὶ θεοειδῆ λῆξιν προτρέπουσα καὶ χειραγωγοῦσα· τοὺς δὲ ὡς ζῶντας ἀνακηρύττουσα, καὶ ὡς ἡ θεολογία φησὶν· οὐ νεκρωθέντας· ἀλλ' εἰς θειοτάτην ζωὴν ἐκ θανάτου μεταφοιτήσαντας.

Σ κόπει δὲ ὅτι καὶ μνημοσύνοις ἱεροῖς ἀνατίθενται, τῆς θείας μνήμης οὐκ ἀνθρωπικῶς ἐν τῇ τοῦ μνημονικοῦ φαντασίᾳ δηλουμένης, ἀλλ' ὡς ἄν τις φαίη θεοπρεπῶς κατὰ τὴν ἔνθεως τῶν τετελεσμένων θεοειδῶν τιμίαν καὶ ἀμετάστατον γνῶσιν· ἔγνω γὰρ ἔφη τὰ λόγια τοὺς ὄντας αὐτοῦ, καὶ τίμιος ἐναντί-

τὰξ ἑνοειδεῖς καὶ νομακαρίως εἰπεῖν ἄμωμοί τε καὶ ἀ-
λώβητοι παντελῶς οἱ πανίεροι τῶν πανιέρων ἱε-
ρουργοὶ καὶ φιλοθεάμονες τὴν ἁγιωτάτην τελετὴν
ἁγιοπρεπῶς ὑποσημαίνοντες ὑμνοῦσιν ὑμναλογίᾳ
καθολικῇ τὴν ἀγαθουργὸν καὶ ἀγαθοδότιν ἀρχὴν
ὑφ' ἧς, αἱ σωτηριώδεις ἡμῖν ἀνεδείχθησαν τελεταί·
τὴν ἱερὰν τῶν τελουμένων θέωσιν ἱερουργοῦσαι. τὸν
ὕμνον δὲ τοῦτον οἱ μὲν ὑμνολογίαν καλοῦσιν. οἱ δὲ
τῆς θρησκείας τὸ σύμβολον· ἄλλοι δὲ ὡς οἶμαι
θειότερον ἱεραρχικὴν εὐχαριστίαν· ὡς περιεκτικὴν
τῶν εἰς ἡμᾶς θεόθεν ἀφικομένων ἱερῶν δώρων. δοκεῖ
γάρ μοι τῶν ὑμνουμένων ἁπασῶν θεουργιῶν ἡ πρα-
γματεία περὶ ἡμᾶς γεγονέναι. τὴν μὲν οὐσίαν ἡμῶν
καὶ ζωὴν ἀγαθοειδῶς ὑποστήσασα καὶ ἀρχετύ-
ποις κάλλεσιν τὸ θεοειδὲς ἡμῶν μορφώσασα· καὶ
θειοτέρας ἕξεως καὶ ἀναγωγῆς ἐν μετουσίᾳ κατα-
στήσασα· κατιδοῦσα δὲ τὴν ἐξ ἀπροσεξίας ἐγγενομέ-
νην ἡμῖν ἐρημίαν τῶν θείων δωρεῶν. ἀνασκευαστρίοις
ἡμᾶς ἀγαθοῖς εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀνακαλέσασθαι· καὶ
τῇ παντελεῖ τῶν ἡμετέρων προσλήψει τὴν τελε-
ωτάτην τῶν οἰκείων μετάδοσιν ἀγαθουργῆσαι· καὶ
ταύτῃ κοινωνίαν ἡμῖν θεοῦ καὶ τῶν θείων δωρήσασθαι.

Ο ὕτω δὲ τῆς θεαρχικῆς φιλανθρωπίας ἱερῶς ὑμνη-
θείσης ἐγκεκαλυμμένος μὲν ὁ θεῖος ἄρτος προτίθε-
ται καὶ τὸ τῆς εὐλογίας ποτήριον.

Ο δὲ θειότατος ἀσπασμὸς ἱερουργεῖται καὶ τῶν ἁγιο-
γράφων πτυχῶν ἡ μυστικὴ καὶ ὑπερκόσμιος ἀνάρ-

P ρῶ τοιδ᾽ οὖν οὔτοι καὶ κυριώτερον ἐκείνων ὑπὸ τῆς τοῦ λειτουργοῦ διακριτικῆς φωνῆς ἀφορίζεσθαι ὡσαύτως· οὐ γὰρ θεμιτὸν αὐτοῖς ἑτέρου τινὸς ἱεροῦ μετέχειν ἢ τῆς τῶν λογίων ἐπιστρεπτικῆς ἀλλὰ τὰ κρείττω διδασκαλίας.

Ε ἰ γὰρ ἡ τῶν θείων ὑπερκόσμιος ἱερουργία. καὶ τοὺς ἐν μετανοίᾳ, καὶ τοὺς πρὸς αὐτὴν ἤδη γεγονότας ἀποκρύπτεται τῷ μὴ παντελῶς ἱερώτατον οὐ προϊεμένη· προσφωνεῖ δὲ καὶ τοῦτο πανάγνως· ὅτι καὶ τοῖς κατά τι πρὸς τὸ τοῦ θεοειδοῦς ἄκρον ἀτελῶς ἐξασθενοῦσιν ἀθέατος ἅμα καὶ ἀκοινώνητος· ἀποσοβεῖ γὰρ ἡ κατὰ πᾶν ἀμιγεστάτη φωνή· καὶ τοὺς μὴ δυναμένους συνδεθῆναι τοῖς τῶν θειοτάτων ἀξίως κοινωνοῖς· πολλῷ γε μᾶλλον ἡ τῶν ἐμπαθῶς ἐνεργουμένων πληθὺς ἀνίερος ἔσται καὶ πάσης ἀλλοτρίας τῆς τῶν ἱερῶν ἐποπτείας καὶ κοινωνίας. ἐπειδὴ τοῦ θείου γεγόνασιν ἔξω ναοῦ· καὶ τῆς ὑπερκειμένης αὐτοὺς ἱερουργίας. οἱ τῶν τελετῶν ἀμύητοι καὶ ἀτέλεστοι· καὶ πρὸς αὐτοῖς οἱ τῆς ἱερᾶς ἀποστάται ζωῆς· ἑπομένως τε τούτοις οἱ πρὸς τὰ τῶν ἐναντίων δείματά τε καὶ φάσματα· δι᾽ ἀνανδρίαν εὐπαθεῖς ὡς οὐκ ἀφικόμενοι διὰ τῆς πρὸς τὰ θεῖα συντόνους καὶ ἀνενδότους συννεύσεως· ἀλλὰ τὸ τῆς θεοειδοῦς ἕξεως ἀκίνητον καὶ δραστήριον. εἶτα πρὸς αὐτοῖς οἱ τῆς ἐναντίας μὲν ἀποστάντες ζωῆς· οὔπω δὲ καὶ τῶν φαντασιῶν αὐτῆς ἐξ ὅλου καὶ ἔρωτι θείῳ καὶ ἀμιγεῖ καθαρθέντες· καὶ μετ᾽ αὐτοὺς οἱ μὴ καθα-

Ε τι γὰρ ἐστὶν ἀληθὲς ὡς ὁ καθόλου θεῖος ἀνὴρ ὁ τῶν θεί-
ων ἄξιος κοινωνός, ὁ πρὸς τὸ τοῦ κατ' αὐτὸν θεοει-
δοῦς ἄκρον ἐν παντελέσι καὶ τελειωτικαῖς θεώσε-
σιν ἀναγόμενος, οὐδὲ τὰ σαρκὸς ἐνεργήσει παρὰ τὰ
κατὰ φύσιν ἀναγκαιότατα, καὶ τοῦτο εἰ τύχοι
παρέργως.

Ν αὸς δὲ ἅμα καὶ ὀπαδὸς ἐν τῇ κατ' αὐτὸν ἀκρο-
τάτῃ θεώσει τοῦ θεαρχικοῦ πνεύματος ἔσται. τὸ
ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον ἐνιδρύον. οὐκ ἂν ὁ τοιοῦτός ποτε
πρὸς τῶν ἐναντίων ἐνεργηθείη φαντασιῶν ἢ δειμάτων.

Γ ελάσεται δὲ αὐτὰ καὶ προσιόντα καταπαλαίσει.
καὶ ἐκδιώξεται, καὶ δράσει μᾶλλον ἢ πείσεται. καὶ
πρὸς τῷ τῆς οἰκείας ἕξεως ἀπαθεῖ καὶ ἀνενδότῳ
καὶ ἑτέροις ἰατρὸς ὀφθήσεται τῶν τοιούτων ἐνερ-
γημάτων.

Ο ἶμαι δὲ ἐγὼ πρὸς τούτῳ. μᾶλλον δὲ οἶδα σαφῶς
ὡς ἡ τῶν ἱεραρχικῶν ἀμειγεστάτη διάκρισις πρὸ
τούτων οἶδεν ἐνεργουμένους ἐναγεστάτην ἐνέργει-
αν. ὅσοι τῆς θεοειδοῦς ἀποστάντες ζωῆς. ὁμόφρο-
νές τε καὶ ὁμότροποι τοῖς ὀλεθρίοις γίγνονται δαί-
μοσιν. τὰ μὲν ὄντως ὄντα καὶ ἀθάνατα κτήματα, καὶ
αἰωνίως ἡδέα δι' ἐσχάτην καὶ ἑαυτοῖς ὀλέθριον ἀνο-
ησίαν ἀποστρεφόμενοι. τὴν πρόσυλον δὲ καὶ πολυ-
παθεστάτην ἀνομοίωσιν. καὶ τὰς ὀλλυμένας καὶ φθο-
ροποιοὺς ἡδονὰς καὶ τὴν ἀβέβαιον ἐν τοῖς ἀλλοτρί-
οις. οὐκ οὖσαν ἀλλὰ δοκοῦσαν εὐπάθειαν ἐπιθυμοῦν-
τές καὶ ἐνεργοῦντες.

ἀμβλωθρίδια καὶ ἐκτρώματα, τὴν ἀγέννητον καὶ Ε
ἄζωον καὶ ἀφώριστον ἐπὶ γῆς ἀποθῶνται ζωήν· καὶ
οὐκ αὐτῆς εὐφρονῶν ἐπὶ τοῖς πρὸς τὸ φαινόμενον ἀ-
ποσκοπῶν, ἐπὶ τὸ φῶς ἤ καὶ τὰ προαχθῆναι τοῦ κα-
τὰ γαστέρα σκότους ἀπαλλαγέντα. φαίη γὰρ ἄν,
ἡ τῶν σωμάτων ἐπιστημονικὴ προστάτις ἰατρική·
τὸ φῶς ἐνεργεῖν εἰς τὰ δεκτικὰ τοῦ φωτός· οὕτω Ν
καὶ τῶν ἱερῶν ἡ πάνσοφος ἐπιστήμη· πρῶτα μὲν
αὐτοὺς τῇ τῶν μορφωτικῶν καὶ ζωοποιῶν λογί-
ων εἰσαγωγικῇ τροφῇ μαιεύεται· τελεσφορήσασα
δὲ, τὴν πρὸς θεογενεσίαν αὐτῶν ὑπόστασιν ἐνδιδοῦ- Τ
σα σωτηρίως αὐτοῖς ἐντάξει, τὴν πρὸς τὰ φωτει-
νὰ καὶ τελεσιουργικὰ κοινωνίαν· νῦν δὲ ὡς ἀτελέ-
στων ἀποδιαστέλλει τὰ τέλεα· τῆς τῇ εὐκοσμίας
τῶν ἱερῶν προμηθουμένη, καὶ τῆς τῶν κατηχου-
μένων ἐν θεοειδεῖ τῶν ἱεραρχῶν τάξει μαιεύσεως Ο
καὶ ζωῆς.

Ἡ δὲ τῶν ἐνεργουμένων πληθὺς ἀνιέρως μὲν καὶ αὐ-
τή· δευτέρα δὲ πρὸς τὸ ἄνω τῆς τῶν κατηχουμέ-
νων ἐστὶν ἐσχατιᾶς.

Οὐδὲ γὰρ ἴσον, ὡς οἶμαι, τοῦ παντελῶς ἀμυήτου,
καὶ τῶν θείων τελετῶν ἄκρως ἀκοινωνήτου, τὸ με-
μυημένον τινὰ τῶν ἱερωτάτων ἐσχηκὸς τελεστηρίων·
ἐπὶ δὲ ταῖς ἐναντίαις, ἢ θέλξεσιν, ἢ ταραχαῖς ἐνι-
σχημένον, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτοὺς ἡ τῶν πανιέρων
θέα καὶ κοινωνία συστέλλεται· καὶ μάλα γε εἰ-
κότως.

λογίας, ἡ θεουργία συγκεφαλαιωδῶς·

Τούτων οἱ μὲν ἀποστάται παντελῶς καθόλου τῶν ἱερῶν τελετῶν, οὐδὲ τὰς εἰκόνας ὁρῶσιν, ἀναιδῶς ἀπειπάμενοι τὴν σωτηριώδη τῆς θεογενεσίας μύησιν, καὶ τοῖς λογίοις ὀλεθρίως ἀντιφθεγξάμενοι, τὸ ὁδούς σου εἰδέναι οὐ βούλομαι·

Τοὺς δὲ κατηχουμένους, ἐνεργουμένους τε, καὶ τοὺς ἐν μετανοίᾳ ὄντας, ὁ τῆς ἁγίας ἱεραρχίας θεσμὸς, ἐφίησι μὲν ἐπακοῦσαι τῆς ψαλμικῆς ἱερολογίας καὶ τῆς ἐνθέου τῶν πανιέρων γραφῶν ἀναγνώσεως· ἐς δὲ τὰς ἑξῆς ἱερουργίας καὶ θεωρίας οὐ συγκαλεῖ τούτους· ἀλλὰ τοὺς τελείους τῶν τελεσιουργῶν ὀφθαλμούς·

Ἔστι γὰρ ἡ θεοειδὴς ἱεραρχία δικαιοσύνης ἱερᾶς ἀνάπλεως καὶ τὸ κατ' ἀξίαν ἑκάστῳ σωτηρίως ἀπονέμει, τὴν ἐναρμόνιον ἑκάστου τῶν θείων μέθεξιν· ἐν συμμετρίᾳ καὶ ἀναλογίᾳ κατὰ καιρὸν ἱερῶς δωρουμένη· ἡ μὲν οὖν ἐσχάτη τοῖς κατηχουμένοις ἀπονενέμηται τάξις· ἅτε γὰρ ἀμέθεκτοι πάντες καὶ ἀμύητοι παντὸς ἱεραρχικοῦ τελεστηρίου· μηδὲ τὴν κατ' ἀξίαν ἀπότεξιν ἔνθεον ἐσχηκότες ὕπαρξιν· ἀλλ' ἔτι πρὸς τῶν πατρικῶν λογίων μαιευόμενοι, καὶ ζωοποιοῖς μορφώμασι διαπλαττόμενοι πρὸς τὴν ἐκ θεογενεσίας ἀρχίζωον καὶ ἀρχίφωτον καὶ μακαρίαν προαγωγήν·

Ὥσπερ οὖν, τὰ ἀτέλεστα καὶ ἀμόρφωτα προεκπεσόντα τὰ κατὰ σάρκα βρέφη· τῆς οἰκείας μαιεύσεως

γραφία, σκοπὸν ἔχουσα τὰς θεολογίας τε καὶ θεουργίας ἁπάσας ὑμνῆσαι, καὶ τὰς τῶν θείων ἀνδρῶν ἱερολογίας τε καὶ ἱερουργίας αἰνέσαι, καθολικὴν ποιεῖται τῶν θείων ᾠδὴν καὶ ἀφήγησιν, πρὸς πάσας ἱεραρχικῆς τελετῆς ὑποδοχὴν καὶ μετάδοσιν ἕξιν οἰκείαν ἐμποιοῦσα τοῖς ἐνθέως αὐτὴν ἱερολογοῦσιν.

Ὅταν οὖν ἡ περιεκτικὴ τῶν πανιέρων ὑμνολογία, τὰς ψυχικὰς ἡμῶν ἕξεις ἐναρμονίως διαθῇ, πρὸς τὰ μικρὸν ὕστερον ἱερουργηθησόμενα· καὶ τῇ τῶν θείων ᾠδῶν ὁμοφωνίᾳ, τὴν πρὸς τὰ θεῖα καὶ ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους ὁμοφροσύνην, ὡς μιᾷ καὶ ὁμολόγῳ τῶν ἱερῶν χορείᾳ νομοθετήσει· τὰ συντετμημένα καὶ συνεσκιασμένα μᾶλλον ἐν τῇ νοερᾷ τῶν ψαλμῶν ἱερολογίᾳ· διὰ πλειόνων καὶ σαφεστέρων εἰκόνων καὶ ἀναρρήσεων εὐρύνεται ταῖς ἱερωτάταις τῶν ἁγιογράφων συντάξεων ἀναγνώσεσιν.

Ἐν ταύταις ὁ βλέπων ἱερῶς ὄψεται τὴν ἑνοειδῆ καὶ μίαν σύμπνοιαν, ὡς ὑφ' ἑνὸς τοῦ θεαρχικοῦ πνεύματος κεκινημένην. ὅθεν εἰκότως ἐν κόσμῳ μετὰ τὴν ἀρχαιοτέραν παράδοσιν, ἡ καινὴ διαθήκη κηρύσσεται, τῆς ἐνθέου καὶ ἱεραρχικῆς τάξεως· ἐκεῖνο οἶμαι δηλούσης· ὡς ἡ μὲν ἔφη τὰς Ἰησοῦ θεουργίας, ἡ δὲ ἐτέλεσεν· καὶ ὡς ἐκείνη μὲν ἐν εἰκόσι τὴν ἀλήθειαν ἔγραφεν· αὕτη δὲ παροῦσαν ὑπέδειξεν· τῶν γὰρ ἐκείνης προαναρρήσεων ἡ κατὰ ταύτην τελεσιουργία τὴν ἀλήθειαν ἐπιστώσατο· καὶ ἔστι τῆς θεο-

ἐπὶ αὖθις, ὡς ἀπόλυτος καὶ τοῖς ἥττοσιν ἀκατάσχετος, εἰς τὴν οἰκείαν ἀρχὴν ἀμειώτως ἀποκαθίσταται· καὶ τὴν εἰς τὸ ἓν, ἑαυτοῦ νοερὰν ποιησάμενος εἴσοδον, ὁρᾷ καθαρῶς τοὺς τῶν τελουμένων ἑνοειδεῖς λόγους, τῆς ἐπὶ τὰ δεύτερα φιλανθρώπου προόδου τὸ πέρας, τὴν εἰς τὰ πρῶτα θειοτέραν ἐπιστροφὴν, ποιούμενος. ἡ δὲ τῶν ψαλμῶν ἱερολογία συνουσιωμένη πᾶσι, σχεδὸν τοῖς ἱεραρχικοῖς μυστηρίοις, οὐκ ἤμελλεν ἀπηρτῆσθαι τοῦ πάντων ἱεραρχικωτάτου. πᾶσα μὲν γὰρ ἱερὰ καὶ ἁγιόγραφος δέλτος· ἢ τὴν ἐκ θεοῦ τῶν ὄντων γενητὴν ὕπαρξίν τε καὶ διακόσμησιν, ἢ τὴν νομικὴν ἱεραρχίαν καὶ πολιτείαν, ἢ τῶν τοῦ θείου λαοῦ κληροδοσιῶν διανεμήσεις καὶ κατασχέσεις, ἢ κρι τῶν ἱερῶν, ἢ βασιλέων σοφῶν, καὶ ἱερέων ἐνθέων σύνεσιν, ἢ παλαιῶν ἀνδρῶν ἐν ποικιλίᾳ καὶ πλήθει τῶν ἀλγυνόντων ἀκατάσειστον ἐν καρτερίᾳ φιλοσοφίαν, ἢ τῶν πρακτέων σοφὰς ὑποθήκας, ἢ θείων ἐρώτων ᾄσματα καὶ ἐνθέους εἰκόνας, ἢ τῶν ἐσομένων τὰς ὑποφητικὰς προαναῤῥήσεις, ἢ τὰς ἀνδρικὰς ἰησοῦ θεουργίας, ἢ τὰς τῶν αὐτοῦ μαθητῶν θεοπαραδότους καὶ θεομιμήτους πολιτείας, καὶ ἱερὰς διδασκαλίας, ἢ τὴν κρυφαίαν καὶ μυστικὴν ἐποψίαν τοῦ τῶν μαθητῶν ἀγαπητοῦ καὶ θεσπεσίου. ἢ τὴν ὑπερκόσμιον ἰησοῦ θεολογίαν τοῖς πρὸς θέωσιν ἐπιτηδείοις ὑφηγήσατο, καὶ ταῖς ἱεραῖς τῶν τελετῶν καὶ θεοειδέσιν ἀγωγαῖς συνεῤῥίζωσεν. ἡ δὲ τῶν θείων ᾠδῶν ἱερο-

ἀποκαλυμμένη τηλαυγῶς ἡμῖν ἀναδείξειε· καὶ
τὰς νοερὰς ἡμῶν ὄψεις ἑνιαίου καὶ ἀπερικαλύπτου
φωτὸς ἀποπλήρωσον.

Δεῖ δὴ οὖν ἡμᾶς εἴσω τῶν παρεῖναι τῆς πανιέρου οἶμαι,
τὸ νοητὸν τοῦ πρώτου τῶν ἀγαλμάτων ἀπογυμνώ-
σαντας, εἰς τὸ θεοειδὲς αὐτοῦ κάλλος ἐναπενίσαι
καὶ τὸν ἱεράρχην ἐνθέως ἐνιδεῖν· ἀπὸ τοῦ θείου θυ-
σιαστηρίου μέχρι τῶν ἐσχάτων τοῦ ἱεροῦ, μετ' εὐω-
δίας ἰόντα, καὶ πάλιν ἐπ' αὐτῷ τελειωτικῶς ἀπο-
καθιστάμενον. ἡ γὰρ ὑπὲρ πάντα θεαρχικὴ μα-
καριότης, εἰ καὶ ἀγαθότητι θείᾳ πρόεισιν εἰς τὴν τῶν
μετεχόντων αὐτῆς ἱερῶν κοινωνίαν, ἀλλ' οὐκ ἔξω
τῆς κατ' οὐσίαν ἀκινήτου, στάσεως καὶ ἱδρύσεως
γίγνεται. πᾶσι δὲ τοῖς θεοειδέσιν ἀναλόγως ἐλ-
λάμπει περὶ ἑαυτὴν ὄντως οὖσα. καὶ τῆς οἰκείας
ὅλως οὐ παρακινουμένη ταυτότητος. ὡσαύτως ἡ
θεία τῆς συνάξεως τελετὴ καίτοι, ἑνιαίαν καὶ ἁπλῆν
ἔχουσα καὶ συνεπτυγμένην ἀρχήν, εἰς τὴν ἱερὰν ποι-
κιλίαν τῶν συμβόλων φιλανθρώπως πληθύνεται
καὶ μέχρι πάσης χωρεῖ τῆς θεαρχικῆς εἰκονογρα-
φίας, ἀλλ' ἑνοειδῶς ἐκ τούτων αὖθις, εἰς τὴν οἰκεί-
αν μονάδα συνάγεται καὶ ἑνοποιεῖ τοὺς ἐπ' αὐ-
τὴν ἱερῶς ἀναγομένους.

Κατὰ τὸν αὐτὸν δὴ θεοειδῆ τρόπον, ὁ θεῖος ἱεράρχης,
εἰ καὶ τὴν ἑνιαίαν αὐτοῦ τῆς ἱεραρχίας ἐπιστήμην
ἀγαθοειδῶς εἰς τοὺς ὑποβεβηκότας κατάγει
τοῖς τῶν ἱερῶν αἰνίγμασι τῶν πλήθεσι χρώμενος·

αι, ἐκεῖνο τοῖς ἔτι τελουμένοις, εἰς ἐναρμόνιον αὐτῶν ψυχαγωγίαν ἀπῳὼν ὡς οὐδὲ τῶν συμβόλων ἡ ποικίλη καὶ ἱερὰ σύνθεσις, αὐόντος αὐτοῖς ὑπάρχει, μέχρι τῶν ἐκτὸς φαινομένων μόνον.

A ἱ μὲν γὰρ ἱερώταται τῶν λογίων ᾠδαὶ καὶ ἀναγνώσεις· διδασκαλίαν αὐτοῖς ἐναρέτου ζωῆς ὑφηγοῦνται καὶ πρό γε τούτου, τὴν παντελῆ τῆς φθοροποιοῦ κακίας ἀποκάθαρσιν· ἡ δὲ θειοτάτη τοῦ ἑνὸς καὶ ταὐτοῦ καὶ ἄρτου καὶ ποτηρίου κοινὴ καὶ εἰρηναία μετάδοσις, ὁμοτροπίαν αὐτοῖς ἔνθεον ὡς ὁμοτρόποις νομοθετεῖ· καὶ τοῦ ὑπερτάτου δείπνου καὶ ἀρχισυμβόλου τῶν τελουμένων εἰς μνήμην ἱερὰν ἄγει· καθ' ὃ καὶ αὐτὸς ὁ τῶν συμβόλων δημιουργὸς ἀποτηρροῖ δικαιότατα τῶν οὐχ ὁσίως αὐτῷ καὶ ὁμοτρόπως τὰ ἱερὰ συνδειπνήσαντα διδάσκων εὐαγῶς ἅμα καὶ θεοπρεπῶς· ὡς ἡ κατ' ἕξιν ἀληθὴς ἐπὶ τὰ θεῖα προσέλευσις τὴν πρὸς τὸ ὅμοιον αὐτῶν κοινωνίαν τοῖς προσιοῦσι χαρίζεται.

T αῦτα μὲν οὖν ὡς ἔφην ἐπὶ τὰ τῶν ἀδύτων προπύλαια καλῶς διαγεγραμμένα τοῖς ἀτελέσιν ἔτι πρὸς θεωρίαν αὐτάρκη καταλείποντες· εἰσέλθωμεν ἀπὸ τῶν αἰτιατῶν εἰς τὰ αἴτια, καὶ τὴν ἱερὰν ἡμῶν σύναξιν καὶ τὴν εὐπρεπῆ τῶν νοητῶν Ἰησοῦ φωταγωγοῦντος ὀψόμεθα θεωρίαν τὸ μακάριον ἀποστίλβουσαν, ἐμφανῶς τῶν ἀρχετύπων κάλλος.

A λλ' ὦ θειοτάτη καὶ ἱερὰ τελετή, τὰ περικείμενά σοι, συμβολικῶς ἀμφιέσματα τῶν αἰνιγμάτων

οἰκείας τάξεως ἐνεργοῦσιν.

Οἱ δὲ τῆς λειτουργικῆς διακοσμήσεως ἔκκριτοι σὺν
τοῖς ἱερεῦσιν, ἐπὶ τοῦ θείου θυσιαστηρίου προτιθέασι
τὸν ἱερὸν ἄρτον καὶ τὸ τῆς εὐλογίας ποτήριον. προ-
ομολογηθείσης ὑπὸ παντὸς τοῦ τῆς ἐκκλησίας πλη- A
ρώματος τῆς καθολικῆς ὑμνολογίας. πρὸς οἷς
ὁ θεῖος ἱεράρχης εὐχὴν ἱερὰν ἐπιτελεῖ. καὶ τὴν ἁγίαν
εἰρήνην ἅπασι διαγγέλλει. καὶ ἀσπασαμένων ἀλλή- λ
λους ἁπάντων, ἡ μυστικὴ τῶν ἱερῶν πτυχῶν ἀνάρ-
ρησις ἐπιτελεῖται. καὶ νιψαμένων τὰς χεῖρας ὕδα-
τι τοῦ ἱεράρχου καὶ τῶν ἱερέων, ὁ μὲν ἱεράρχης ἐν
μέσῳ τοῦ θείου θυσιαστηρίου καθίσταται. περιεστᾶ-
σι δὲ μόνοι μετὰ τῶν ἱερέων οἱ τῶν λειτουργῶν ἔκκρι-
τοι. καὶ τὰς ἱερὰς θεουργίας ὁ ἱεράρχης ὑμνήσας
ἱερουργεῖ τὰ θειότατα, καὶ ὑπ᾽ ὄψιν ἄγει τὰ ὑμνη-
μένα διὰ τῶν ἱερῶς προκειμένων συμβόλων. καὶ
τὰς δωρεὰς τῶν θεουργιῶν ὑποδείξας, εἰς κοινωνί-
αν αὐτῶν ἱερῶς, αὐτός τε ἔρχεται. καὶ τοὺς ἄλλους
προτρέπεται. μετασχὼν δὲ καὶ μεταδοὺς τῆς θεαρ- T
χικῆς κοινωνίας. εἰς εὐχαριστίαν ἱερὰν καταλήγει.

Τῶν πολλῶν μὲν, ὡς μόνα τὰ θεῖα σύμβολα παρα-
κυψάντων, αὐτοῦ δὲ ἀεὶ τῷ θεαρχικῷ πνεύματι
πρὸς τὰς ἁγίας τῶν τελουμένων ἀρχὰς, ἐν μακα-
ρίοις καὶ νοητοῖς θεάμασιν ἱεραρχικῶς, ἐν καθαρ-
ότητι τῆς θεοειδοῦς ἕξεως ἀναγομένου.

Δεῦρο δὴ οὖν ὦ παῖ καλὲ μετὰ τὰς εἰκόνας ἐν τάξει A
καὶ ἱερῶς ἐπὶ τὴν θεοειδῆ τῶν ἀρχετύπων ἀλήθει-

πίσματος ἐπωνυμίαν ὑμνοῦμεν. ἄγε γὰρ καὶ πᾶσιν τοῖς ἄλλοις κοινὸν ἱεραρχικοῖς, τὸ φωτὸς ἱεροῦ μεταδιδόναι τοῖς τελουμένοις, ἀλλ' αὕτη τὸ πρώτως ἰδεῖν ἐδωρήσατό μοι, καὶ διὰ τῆς ταύτης ἀρχικωτάτου φωτὸς, πρὸς τὴν τῶν ἄλλων ἱερῶν ἐποψίαν φωταγωγοῦμαι. τοῦτα δὲ ἀποδόντες ἀνασκεψώμεθα καὶ κατίδωμεν ἱεραρχικῶς τὴν καθ' ἕκαστον ἀκρίβειαν τῆς ἁγιοτάτης τελετῆς ἱερουργίαν καὶ θεωρίαν.

Μυστήριον συντάξεως εἴτουν κοινωνίας.

Ὁ μὲν ἱεράρχης εὐχὴν ἱερὰν ἐπὶ τοῦ θείου θυσιαστηρίου τελέσας, ἐξ αὐτοῦ τοῦ θυμιᾶν ἀρξάμενος, ἐπὶ πᾶσαν ἔρχεται τὴν τοῦ ἱεροῦ χώρου περιοχήν. ἀναλύσας δὲ πάλιν ἐπὶ τὸ θεῖον θυσιαστήριον, ἀπάρχεται τῆς ἱερᾶς τῶν ψαλμῶν μελῳδίας. συνᾳδούσης αὐτῷ τὴν ψαλμωδικὴν ἱερολογίαν, πάσης τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακοσμήσεως. ἑξῆς δὲ διὰ τῶν λειτουργῶν ἡ τῶν ἁγιογράφων δέλτων ἀνάγνωσις ἀκολούθως γίγνεται.

Καὶ μετὰ ταύτης, ἔξω γίγνονται τῆς ἱερᾶς περιοχῆς οἱ κατηχούμενοι, καὶ πρὸς αὐτοῖς οἱ ἐνεργούμενοι, καὶ οἱ ἐν μετανοίᾳ ὄντες. μένουσι δὲ οἱ τῆς τῶν θείων ἐποψίας καὶ κοινωνίας ἄξιοι.

Τῶν λειτουργῶν δὲ οἱ μὲν ἑστᾶσι παρὰ τὰς τοῦ ἱεροῦ πύλας συγκεκλεισμένας. οἱ δὲ ἄλλο τι τῶν τῆς

οἰκείας

Καὶ πρῶτόν γε τοῦτο ἱερῶς ἐπισκεψώμεθα, ὅτου δὴ ἕνεκα τὸ κοινὸν καὶ ταῖς ἄλλαις ἱεραρχικαῖς τελεταῖς ἐκκρίτως αὐτῇ παρὰ τὰς λοιπὰς ἀνατέθειται, καὶ ἑνικῶς αὕτη γεραίρεται, κοινωνία τε καὶ σύναξις ἑκάστης ἱεροτελεστικῆς πραγματείας, καὶ τὰς μεριστὰς ἡμῶν ζωὰς, εἰς ἑνοειδῆ θέωσιν συναγούσης, καὶ τῇ τῶν διαιρετῶν θεοειδεῖ συμπτύξει τὴν πρὸς τὸ ἓν, κοινωνίαν καὶ ἕνωσιν δωρουμένης.

αμὲν δὲ ὅτι ταῖς τῶν ἄλλων ἱεραρχικῶν συμβόλων μεθέξεσιν ἡ τελείωσις ἐκ τῶν ταύτης θεαρχικῶν καὶ τελειωτικῶν ἐστι δωρεῶν.

Ο ὐ γάρ ἔνεστιν, σχεδόν τινα τελεσθῆναι τελετὴν ἱεραρχικὴν, μὴ τῆς θειοτάτης εὐχαριστίας ἐν κεφαλαίῳ τῶν καθ' ἕκαστα τελουμένων τὴν ἐπὶ τὸ ἓν, τοῦ τελεσθέντος ἱερουργούσης συναγωγήν· καὶ τῇ θεοπαραδότῳ δωρεᾷ τῶν τελειωτικῶν μυστηρίων τελεσιουργούσης αὐτοῦ τὴν πρὸς θεὸν κοινωνίαν.

Ε ἰ τοίνυν ἑκάστη τῶν ἱεραρχικῶν τελετῶν ἀτελὴς μὲν οὖσα, τὴν πρὸς τὸ ἓν, ἡμῶν κοινωνίαν καὶ σύναξιν οὐ τελεσιουργήσει, καὶ τὸ εἶναι τελετὴ διὰ τὸ ἀτέλεστον ἀφῄρηται· τὸ δὲ τέλος ἁπάσης, καὶ τὸ κεφάλαιον, ἡ τῶν θεαρχικῶν μυστηρίων τῷ τελουμένῳ μετάδοσις, εἰκότως ἡ ἱεραρχικὴ σύνεσις ἐπωνυμίαν αὐτῇ κυρίαν ἐκ τῆς τῶν πραγμάτων ἀληθείας ἐφεῦρεν· οὕτω δὴ καὶ τὴν ἱερὰν τῆς θεογενεσίας τελετὴν, ἐπειδὴ πρὸ τοῦ φωτὸς μεταδίδωσιν· καὶ πασῶν ἀρχὴ τῶν θείων φωταγωγιῶν ἐκ τοῦ τελουμένου τὴν ἀληθῆ τοῦ φω

ὑπὸ τὴν θεαρχικὴν τῆς τριημέρου νυκτὸς ταφῆς ἐν ᾗ τοῦ ζωοδότου μιμεῖσθαι θάνατον· ὡς ἐφικτὸν ἀνδράσι τὸ θεομίμητον, ἐν ᾧ, κατὰ τὴν τοῦ λογίου μυστηριώδη καὶ κρυφίαν παράδοσιν, οὐδὲν εὕρηκεν ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων. Ἑξῆς δὲ φωτοειδεῖς ἐσθῆτας περιβάλλουσι τῷ τελουμένῳ· τῇ γὰρ ἀνδρικῇ καὶ θεοειδεῖ τῶν ἐναντίων ἀπαθείᾳ, καὶ τῇ πρὸς τὸ ἓν ἐν συντονίᾳ συννεύσει τὸ ἄκοσμον κοσμεῖται, καὶ τὸ ἀνείδεον εἰδοποιεῖται τῇ φωτοειδεῖ καθόλου ζωῇ λαμπρυνόμενον.

Ἡ δὲ τοῦ μύρου τελειωτικὴ χρίσις, εὐώδη ποιεῖ τὸν τετελεσμένον· ἡ γὰρ ἱερὰ τῆς θεογενεσίας τελείωσις, ἑνοῖ τὰ τελεσθέντα τῷ θεαρχικῷ πνεύματι. Τὴν δὲ νοητῶς εὐώδη ποιοῦσαν καὶ τελεσιουργὸν ἐπιφοίτησιν, ἀρρητοτάτην οὖσαν, ἐπιγνῶναι νοερῶς παρίημι τοῖς ἠξιωμένοις, τῆς κατὰ τὸν νοῦν τοῦ θείου πνεύματος ἱερᾶς καὶ θεουργοῦ κοινωνίας. Ἐντελεῖ δὲ πάντων ὁ ἱεράρχης ἐπὶ τὴν ἱερωτάτην εὐχαριστίαν καλεῖ τὸν τετελεσμένον, καὶ τῆς τῶν τελεστικῶν μυστηρίων αὐτῷ μεταδίδωσι κοινωνίας.

Ἀλλ᾽ εὖγε ὅτι ταύτης ἐμνήσθημεν, ἣν οὐ θεμιτὸν ἐμοὶ παραδραμόντι, τῶν ἱεραρχικῶν πρὸ ταύτης ἑτέραν ὑμνῆσαι· καὶ γάρ ἐστι κατὰ τὸν κλεινὸν ἡμῶν καθηγεμόνα τελετῶν τελετή· χρὴ δὲ πρὸ τῶν ἄλλων αὐτὴν τὴν ἱερογραφικῶς ἐκθέμενον ἐκ τῆς ἐνθέου κατὰ τὰ λόγια καὶ ἱεραρχικῆς ἐπιστήμης, ἐπὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς ἀναχθῆναι τῷ θεαρχικῷ πνεύματι θεωρίαν.

ὡς καλὸς δι' ἀρετὴν τοῖς νικῶσι τὰ ἔπαθλα.
Καὶ ἔτι θειότερον ἐπείπερ ὡς ἀγαθὸς ἐν τοῖς ἀθλη-
ταῖς ἐγέγονε μετ' αὐτῶν ἱερῶς· ὑπὲρ τῆς αὐτῶν
ἐλευθερίας καὶ νίκης· πρὸς τὸ τοῦ θανάτου καὶ τῆς
φθορᾶς ἀγωνιζόμενος κράτος· τοῖς μὲν ἀγῶσιν ὡς
θείοις ὁ τελούμενος ἐπιβήσεται χαίρων· ἐμμένει
δὲ ταῖς τοῦ σοφοῦ νομοθεσίαις, καὶ κατ' αὐτὰς ἀπα-
ραβάτως ἀγωνιεῖται πρὸς τὴν τῶν καλῶν ἐπά-
θλων ἐλπίδα βεβαίως ἔχων ὑπ' ἀγαθῷ τῆς ἀθλο-
θεσίας κυρίῳ, καὶ ἡγεμόνι ταττόμενος· ἐπιβὰς δὲ τοῖς
θείοις ἴχνεσι τοῦ ἀθλητῶν πρώτου δι' ἀγαθότητα
ταῖς θεομιμήτοις ἀθλήσεσι, τὰς πρὸς θέωσιν ἐναν-
τίας αὐτῷ καταπαλαίσας ἐνεργείας τε καὶ ὑπάρ-
ξεις συναποθνήσκει χριστῷ· μυστικῶς εἰπεῖν τῇ ἁ-
μαρτίᾳ κατὰ τὸ βάπτισμα· καί μοι καὶ συνετῶς
ἐννόει τὰ ἱερὰ μεθ' ὅσης οἰκειότητος ἔχει τὰ σύμ-
βολα· καὶ γὰρ ἐπειδὴ θάνατός ἐστιν ἐφ' ἡμῶν οὐ
τῆς οὐσίας ἀνυπαρξία κατὰ τὸ δόξαν ἑτέροις, ἀλλ'
ἡ τῶν ἡνωμένων διάκρισις εἰς τὸ ἡμῖν ἀφανὲς ἄγου-
σα τὴν ψυχὴν μὲν ὡς ἐν στερήσει σώματος ἀειδῆ γι-
γνομένην, τὸ σῶμα δὲ ὡς ἐν γῇ καλυπτόμενον,
καθ' ἑτέραν τινὰ τῶν σωματοειδῶν ἀλλοιώσεων, ἐκ
τῆς κατὰ ἄνθρωπον ἰδέας ἀφανιζόμενον· οἰκείως
ἡ δι' ὕδατος ὁλικὴ κάλυψις εἰς τὴν τοῦ θανάτου καὶ
τοῦ τῆς ταφῆς ἀειδοῦς εἰκόνα παρείληπται· τὸν
οὖν ἱερῶς βαπτιζόμενον, ἡ συμβολικὴ διδασκα-
λία μυσταγωγεῖ ταῖς ἐν τῷ ὕδατι τρισὶ καταδύ-

Ὁ ὑπὸ παντελῶς αὐτῷ ἄσχετον καὶ ἀκοινώνητον γεγονότα, πρὸς ἕω μετάγει τὴν ἐν τῷ θείῳ φωτὶ στάσιν τε καὶ ἀνάδυσιν ἔσεσθαι καθαρῶς ἐν τῇ παντελεῖ τῆς κακίας ἀποφοιτήσει διαγγέλλουσα καὶ τὰς ἱερὰς αὐτοῦ τῆς πρὸς τὸ ἓν ὁλικῆς συννεύσεως ὁμολογίας ἐνοειδοῦς γενομένου φιλαλήθως ἀποδεχομένη. Ἀλλ' ἔστι που δῆλον ὡς οἶμαι τοῖς τῶν ἱεραρχικῶν ἐπιστήμοσιν ὅτι ταῖς διηνεκέσι συντονίαις πρὸς τὸ ἓν ἀνατάσεσιν καὶ ταῖς τῶν ἐναντίων ὁλικαῖς νεκρώσεσι καὶ ἀνυπαρξίαις τὸ ἀναλλοίωτον ἴσχει τὰ νοερὰ τῆς θεοειδοῦς ἕξεως.

Οὐ γὰρ ἀναχωρῆσαι χρὴ μόνον ἀπὸ κακίας ἁπάσης, ἀλλὰ καὶ ἀρρενωπῶς τὸ ἀμάλθακτον εἶναι καὶ ἀφόβητον ἀεὶ πρὸς τὴν ἐπ' αὐτὴν ὀλέθριον ὕφεσιν· οὐδὲ τοῦ ἱεροῦ τῆς ἀληθείας ἔρωτος ἐγκαταλῆξαι ποτὲ γενέσθαι προσεχῶς δὲ καὶ αἰωνίως ἐπ' αὐτὴν ὅση δύναμις ἀνατείνεσθαι τὴν ἐπὶ τὰ τελειότερα τῆς θεαρχίας ἀναγωγὴν ἱερῶς ἀεὶ διαπραγματευόμενον.

Ὁρᾷς δὲ τὰ τούτων ἀκριβεῖς εἰκόνας ἐν τοῖς ἱεραρχικοῖς τελουμένοις. ὁ μὲν γὰρ θεοειδὴς ἱεράρχης ἀπάρχεται τῆς ἱερᾶς ἀλοιφῆς· οἱ δὲ ἱερεῖς ἐπ' αὐτῷ τελοῦσι τὴν τῆς χρίσεως ἱερουργίαν, ἐπὶ τοὺς ἱεροὺς ἐν τύπῳ τὸν τελούμενον ἀγῶνας ἐκκαλούμενοι· καθ' οὓς ὑπ' ἀθλοθέτῃ Χριστῷ γιγνόμενος ἐπειδὴ ὡς θεός ἐστιν τῆς ἀθλοθεσίας δημιουργός· ὡς σοφὸς δὲ τοὺς νόμους αὐτῆς τέθεικεν, εἰργάσατο δὲ

Τὸν οὕτως ἀναγόμενον ἡ θεία μακαριότης εἰς τὴν αὐτοῦ μετουσίαν εἰσδέχεται, καὶ τοῦ οἰκείου φωτὸς, ὥσπερ τινὸς αὐτῷ, σημείου μεταδίδωσιν· ἔνθεον ἀποτελοῦσα καὶ κοινωνὸν τῆς τῶν ἐνθέων ἀποκληρώσεως καὶ ἱερᾶς τάξεως· ὧν ἐστι σύμβολον ἱερὸν, ἡ τοῦ ἱεράρχου τῷ προσιόντι δωρουμένη σφραγίς· καὶ τῶν ἱερῶν ἡ σωτηριώδης ἀπογραφή· τοῖς σωζομένοις αὐτὸν ἐγκαταλέγουσα· καὶ μνημοσύνοις ἱεροῖς ἀνατιθεῖσα· πρὸς αὐτῷ καὶ τὸν ἀνάδοχον, ὡς τῆς ζωοποιοῦ πρὸς ἀλήθειαν πορείας τὸν μὲν ἐραστὴν ἀληθῆ καὶ συνοπαδὸν ἡγεμόνος ἐνθέου· τὸν δὲ ἀπλανῆ ταῖς θεοπαραδότοις ὑφηγήσεσι τοῦ ἑπομένου χειραγωγόν· ἀλλ' οὐκ ἔνεστι τῶν ἄκρως ἐναντίων ἅμα μετασχεῖν· οὐδὲ τῶν κοινωνίαν τινὰ πρὸς τὸ ἓν ἐσχηκότα, μεριστὰς ἔχειν ζωὰς, εἰ τῆς τοῦ ἑνὸς ἀντέχεται βεβαίας μεθέξεως· ἀλλ' ἄσχετον εἶναι καὶ ἀκατάσπαστον ἐν πάσαις ταῖς τοῦ ἑνοειδοῦς διαιρέσεσιν, ὅπερ ἡ τῶν συμβόλων παράδοσις ἱερῶς αἰνιττομένη· τὸν προσιόντα τὴν οἷον προτέραν ζωὴν ἀπεκδύσασα· καὶ μέχρι τῶν κατ' ἐκείνην ἐσχάτων σχέσεων ἀπολύσασα· γυμνὸν καὶ ἀνυπόδετον ἵστησι πρὸς δυσμὰς ἀφορῶντα, καὶ τῇ τῶν χειρῶν ἀπώσει· τὰς τῆς ἀλαμποῦς κακίας ἀναινόμενον κοινωνίας, καὶ τὴν ἐγγενομένην αὐτῷ τῆς ἀνομοιότητος ἕξιν, ὥσπερ ἐκπνέοντα· καὶ τὰς ὁλικὰς ὁμολογήσαντα· πρὸς τὸ τοῦ θεοειδοῦς ἐναντίον ἀποταγάς.

οἰκείων μετάδοσιν ὄντος ἐπιμελεστάτου· πρὸς ταύτην ὁ θεῖος ἱεράρχης ἀποτυποῦται τὴν μίμησιν, τὰς φωτοειδεῖς αὐτοῦ τῆς ἐνθέου διδασκαλίας αὐγὰς ἀφθόνως ἐπὶ πάντας ἁπλῶν, καὶ τὸν προσιόντα φωτίσαι θεομιμήτως ἐπιμελέστατος ὤν, οὐ φθόνῳ οὐδὲ ἀνιέρῳ τῆς προτέρας ἀποστασίας, ἢ ἀμετρίας μήνιδι χρώμενος, ἀλλ' ἐνθέως ἀεὶ τοῖς προσιοῦσι ταῖς αὐτοῦ φωταγωγίαις ἱεραρχικῶς ἐλλάμπων ἐν εὐκοσμίᾳ καὶ τάξει καὶ ἀναλογίᾳ τῆς ἑκάστου πρὸς τὰ ἱερὰ συμμετρίας.

Ἀλλ' ἐπειδήπερ ἀξίας ἐστὶν ἀρχὴ τὸ θεῖον ἱερᾶς καθ' ἣν, ἑαυτῶν ἐπιγνώμονες οἱ ἱεροὶ νόες, ὁ πρὸς τὸ οἰκεῖον τῆς φύσεως ὁρατὸν ἀνατρέχων· ἐν ἀρχῇ μὲν ὅστις ποτέ ἐστιν αὐτὸς ὄψεται· καὶ τοῦτο λήψεται πρῶτον ἐκ τῆς πρὸς τὸ φῶς ἀνανεύσεως ἱερὸν δῶρον. ὁ δὲ τὰ οἰκεῖα καλῶς ἀπροσπαθέσιν ὀφθαλμοῖς ἐποπτεύσας τῶν ἀναλαμπῶν μὲν ἀποφοιτήσει τῆς ἀγνωσίας μυχῶν· τῆς θείου δὲ τελειοτάτης ἑνώσεως καὶ μεθέξεως ἀτελὴς ὤν, αὐτὸς οὐκ αὐτόθεν ἐπιθυμήσει· κατὰ βραχὺ δὲ διὰ τῶν αὐτοῦ πρώτων ἐπὶ τὰ ἔτι πρότερα, καὶ δι' ἐκείνων ἐπὶ τὰ πρώτιστα καὶ τελειωθεὶς ἐπὶ τὴν ἀκρότητα τὴν θεαρχικὴν, ἐν τάξει καὶ ἱερῶς ἀναχθήσεται.

Αὐτῆς ἐστὶ τῆς εὐκόσμου καὶ ἱερᾶς τάξεως εἰκών. ἡ τοῦ προσιόντος αἰδὼς καὶ τῶν καθ' ἑαυτὸν ἐπιγνωμοσύνη τῆς ἐπὶ τὸν ἱεράρχην ὁδοῦ, τὸν ἀνάδοχον ἔχουσα καθηγεμόνα.

θέντης, ἐπιγνωσώμεθα τῶν χαρακτήρων τὰ ἐκτυπώματα καὶ τίνων ἀφανῶν αἱ εἰκόνες.

Ε Ἔστι γὰρ ὡς ἐν τῇ περὶ νοητῶν τε καὶ αἰσθητῶν πραγματείᾳ σαφῶς διηρθρώσαμεν, τὰ μὲν αἰσθητῶς ἱερὰ, τῶν νοητῶν ἀπεικονίσματα, καὶ ἐπ᾽ αὐτὰ χειραγωγία καὶ ὁδός· τὰ δὲ νοητὰ τῶν κατ᾽ αἴσθησιν ἱεραρχικῶν ἀρχὴ καὶ ἐπιστήμη.

Α ἐγὼ μὲν τοίνυν ὡς ἔστιν ἡ τῆς θείας μακαριότητος ἀγαθότης, ἀεὶ κατὰ ταυτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχουσα τὰς τοῦ οἰκείου φωτὸς ἀγαθοεργέτιδας ἀκτῖνας, ἐπὶ πάσας ἀφθόνως ἁπλοῦσα τὰς νοερὰς ὄψεις, εἴτ᾽ οὖν ἀποσταίη τοῦ νοητοῦ φωτὸς ἡ τῶν νοερῶν αὐθαίρετος αὐτεξουσιότης, κακίας ἔρωτι συμμύσασα τὰς φυσικῶς ἐνεσπαρμένας αὐτῇ πρὸς τὸ φωτίζεσθαι δυνάμεις, ἀπείργεται τοῦ παρόντος αὐτῇ φωτὸς οὐκ ἀποστάντος, ἀλλ᾽ ἐπιλάμποντος αὐτῇ μυωπαζούσῃ, καὶ ἀποστρεφομένῃ προστρέχοντος ἀγαθοειδῶς, εἴτε τῶν μετρίως αὐτῇ δοθέντων ὁρατῶν τοὺς ὅρους ὑπερπηδήσει, καὶ πρὸς τὰς ὑπὲρ τὴν κατ᾽ αὐτὴν ὄψιν αὐγὰς ἀντωπεῖσαι τολμηρῶς ἐπιχειρήσοι, τὸ μὲν φῶς ἐνεργήσει παρὰ τὰ φωτὸς οὐδέν.

Α ὐτὴ δὲ τοῖς τελείοις ἀτελῶς ἐπιβάλλουσα, τῶν μὲν ἀνοικείων οὐκ ἂν ἐφίκοιτο, τοῦ μετρίου δὲ ἀκόσμως ὑπερφρονοῦσα, δι᾽ ἑαυτὴν ἀποτεύξεται. τὴν δ᾽ ὅπερ ἔφην ἀγαθουργικῶς ἀεὶ ταῖς νοεραῖς ὄψεσι τὸ θεῖον ἥπλωται φῶς· ἔνεστί τε αὐταῖς ἀντιλαβέσθαι παρόντος αὐτοῦ, καὶ ἀεὶ πρὸς θεοπρεπῆ τῶν

ὡς κατὰ μηδένα καιρὸν ἢ τρόπον, ἐπ' ἀλλοτρίῳ τινὶ παρὰ τὰ οἰκεῖα τρεπόμενος. ἀλλ' ἀπὸ θείων εἰς θεῖα προσεχῶς, καὶ ἀεὶ τῷ θεαρχικῷ πνεύματι μεθιστάμενος.

Αὕτη μὲν οὖν, ὡς ἐν συμβόλοις, ἡ τῆς ἱερᾶς τελετῆς θεογενεσίας οὐδένα ἀπρεπὲς ἢ ἀνίερον, οὐδὲ τῆς αἰσθητῶν ἔχουσα εἰκόνων· ἀλλ' ἀξιοθέου θεωρίας αἰνίγματα φυσικοῖς καὶ ἀνθρωποπρεπέσιν ἐσόπτροις ἐνεικονιζόμενα. Τί γὰρ ἂν φανείη διαμαρτάνουσα, καὶ τοῦ θειοτέρου λόγου τῶν τελουμένων σεσιγημένου· παιδεία καὶ θεοῤῥημοσύνη τὴν τοῦ προσιόντος εὐζωΐαν ἱερῶς διαπραγματευομένη, καὶ τὴν ἀπὸ πάσης ὁμοῦ κακίας, δι' ἐναρέτου καὶ θείας ζωῆς ἀποκάθαρσιν, τῇ δι' ὕδατος φυσικῇ καθάρσει, σωματικώτερον αὐτῷ διαγγέλλουσα;

Αὕτη δ' οὖν, εἰ καὶ μηδὲν τι θειότερον εἶχεν ἡ τῶν τελουμένων συμβολικὴ παράδοσις, οὐκ ἂν ἀνίερος ἦν, ὡς οἶμαι· διδασκαλίαν μὲν εὐθέτου ζωῆς εἰσηγουμένη· τὴν παντελῆ δὲ τῆς ἐν κακίᾳ πολιτείας ἀποκάθαρσιν, ὁλικῶς τῷ σώματι καθαιρομένῳ φυσικῶς δι' ὕδατος αἰνισσομένη.

Ἀλλ' ἔστω μὲν αὕτη τοῖς ἀτελέσιν εἰσαγωγικὴ ψυχαγωγία· τά τε ἱεραρχικὰ καὶ ἑνοειδῆ τῆς πληθύος, ὡς θέμις ἀποδιαστέλλουσα, καὶ συμμετροῦσα ταῖς κατὰ μέρος τάξεσιν, τὴν ἐναρμόνιον ἀναγωγήν.

Ἡμεῖς δὲ ἀναβάσεσιν ἱεραῖς, ἐπὶ τὰς τῶν τελουμένων ἀρχὰς ἀναβλέψαντες καὶ ταύτας ἱερῶς μυη

χρῖσαι πανσώμως παραδοὺς αὐτὸς ἐπὶ τὴν μητέρα τῆς υἱοθεσίας ἔρχεται καὶ τὸ ταύτης ὕδωρ ἱεραῖς ἐπικλήσεσι καθαγιάσας, καὶ τρισὶ τοῦ παναγεστάτου μύρου σταυροειδέσι χρίσεσι τελειώσας αὐτὸ, καὶ ταῖς τοῦ μύρου πανιέροις ἐπιβολαῖς ἰσαρίθμως τὸ ἱερὸν τῆς τῶν θεολήπτων προφητῶν ἐπιπνοίας μελώδημα, συνεπιφθεγξάμενος. κελεύει τὸν ἄνδρα προσκομισθῆναι. καί τινος ἱερέως ἐκ τῆς ἀπογραφῆς αὐτόν τε καὶ τὸν ἀνάδοχον ἀνακηρύξαντος. ὁ μὲν ὑπὸ τῶν ἱερέων, ἐπὶ τοῦ ὕδατος ἄγεται, πρὸς τὴν τοῦ ἱεράρχου χεῖρα, πρὸς αὐτὸν χειραγωγούμενος. ὁ δὲ ἱεράρχης ἄνωθεν ἑστηκώς, ἀναβοησάντων πάλιν ἐπὶ τοῦ ἱεράρχου κατὰ τὸ ὕδωρ τὸ ὄνομα τοῦ τελουμένου, τῶν ἱερέων, τρὶς μὲν αὐτὸν ὁ ἱεράρχης βαπτίζει ταῖς τρισὶ τοῦ τελουμένου καταδύσεσι καὶ ἀναδύσεσι τὴν τρισσὴν τῆς θείας μακαριότητος ἐπιβοήσας ὑπόστασιν.

Καὶ παραλαβόντες αὐτὸν οἱ ἱερεῖς ἐγχειρίζουσι τῷ τῆς προσαγωγῆς ἀναδόχῳ τε καὶ ἡγεμόνι. καὶ σὺν αὐτῷ περιβαλόντες ἐσθῆτα τῷ τελουμένῳ κατάλληλον, ἐπὶ τὸν ἱεράρχην αὖθις ἄγουσιν.

Ὁ δὲ τῷ θεουργικωτάτῳ μύρῳ τὸν ἄνδρα σφραγισάμενος. μέτοχον ἀποφαίνει τῆς ἱεροτελεστικωτάτης εὐχαριστίας.

Ταῦτα δὲ τελέσας ἀπὸ τῆς ἐπὶ τὰ δεύτερα προόδου, πάλιν ἐπὶ τὴν τῶν πρώτων ἀνατείνεται θεωρίαν,

ὀφειλομένην ὁλικὴν γενέσθαι πρόσελευσιν ὡς παντελείῳ καὶ ἀμώμῳ ὄντι θεῷ· καὶ τὴν ἔνθεον αὐτῷ πολιτείαν ὑφηγησάμενος, καὶ προσερωτήσας εἰ οὕτω πολιτεύσαιτο, μετὰ τὴν ὁμολογίαν, ἐπιτίθησιν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ τὴν χεῖρα, καὶ σφραγισάμενος ἀπογράψασθαι κελεύει τοῖς ἱερεῦσι τὸν ἄνδρα καὶ τὸν ἀνάδοχον.

Τῶν δὲ ἀπογραψαμένων, εὐχὴν ἱερὰν ποιεῖται· καὶ ταύτην ἁπάσης αὐτῷ τῆς ἐκκλησίας συμπληρωσάσης, ὑπολύει μὲν αὐτὸν καὶ ἀπαμφιέννυσι διὰ τῶν λειτουργῶν. εἶτα στήσας ἐπὶ δυσμὰς προσέχοντα καὶ τὰς χεῖρας ἀπωθοῦντα, πρὸς τὴν αὐτὴν ἀπεστραμμένας χώραν. ἐμφυσῆσαι μὲν αὐτῷ τρὶς διακελεύεται τῷ σατανᾷ, καὶ πρὸς ἔτι, τὰ τῆς ἀποταγῆς ὁμολογῆσαι. καὶ τρὶς αὐτῷ τὴν ἀποταγὴν μαρτυρούμενος. ὁμολογήσαντα τρὶς αὐτὸν μετάγει πρὸς ἕω, καὶ πρὸς οὐρανὸν ἀναβλέψαντα καὶ τὰς χεῖρας ἀνατείναντα κελεύει συντάξασθαι τῷ χριστῷ, καὶ πάσαις ταῖς θεοπαραδότοις ἱερολογίαις.

Οὗ δὲ καὶ τοῦτο πεποιηκότος, μαρτύρεται πάλιν αὐτῷ τρὶς τὴν ὁμολογίαν. καὶ πάλιν αὐτοῦ τρὶς ὁμολογήσαντος. ἐπευξάμενος εὐλογεῖ καὶ χειροθετεῖ. καὶ τελείως ἀπαμφιασάντων αὐτὸν τῶν λειτουργῶν, κομίζουσι μὲν οἱ ἱερεῖς τὸ τῆς χρίσεως ἅγιον ἔλαιον. ὁ δὲ τῆς χρίσεως διὰ τοῦ σφραγίσαι τρὶς ἀρξάμενος. τὸ λοιπὸν τοῖς ἱερεῦσι τὸν ἄνδρα

ἐπαγγέλεται τοῖς παραδοθησομένης· καὶ ἀξιοῖ τῆς τε προσαγωγῆς αὐτοῦ, καὶ συμπάσης τῆς ἐπὶ τὸ ἑξῆς ζωῆς· τὴν ἀπόστασιν ἀναδέξασθαι· τὸν δὲ τῆς μὲν ἐκείνου σωτηρίας ἱερῶς ἐρῶντα· πρὸς δὲ τὸ τοῦ πράγματος ὕψος ἀντιμετροῦντα τὸ ἀνθρώπινον, φρίκη μὲν ἄφνω καὶ ἀμηχανία περιΐσταται· πλὴν ταῦτον δὲ ὅμως ποιήσειν τὸ αἰτηθὲν ἀγαθοειδῶς ὡμολόγησεν· καὶ παραλαβὼν αὐτὸν ἄγει πρὸς τὸν τῆς ἱεραρχίας ἐπώνυμον.

Ὁ δὲ μετ' εὐφροσύνης, ὡς τὸ ἐπ' ὤμων πρόβατον εἰσδεξάμενος· τοῖν ἀνδροῖν ἐσέφθη μὲν πρῶτα διὰ νοερᾶς εὐχαριστίας, καὶ σωματοειδοῦς προσκυνήσεως, τὴν μίαν ἀγαθοεργέτιν ἀρχήν· ὑφ' ἧς τὰ καλούμενα καλεῖται· καὶ τὰ σωζόμενα σώζεται.

Εἶτα πᾶσαν ἱερὰν διακόσμησιν ἐπὶ συνεργίᾳ μὲν, καὶ συνεορτάσει τῆς τἀνδρὸς σωτηρίας· εὐχαριστίᾳ δὲ τῆς θείας ἀγαθότητος εἰς τὸν ἱερὸν χῶρον συναγαγὼν, ἐν ἀρχῇ μὲν, ὕμνον τινὰ τοῖς λογίοις ἐγκείμενον ἅμα πᾶσι τοῖς τῆς ἐκκλησίας πληρώμασιν ἱερολογεῖν· καὶ μετὰ τοῦτο τὴν ἱερὰν ἀσπασάμενος τράπεζαν, πρὸς τὸν ἄνδρα παρόντα πρόεισι καὶ πυνθάνεται παρ' αὐτοῦ τί βουλόμενος ἥκοι.

Τοῦ δὲ θεοφιλῶς αἰτιασαμένου κατὰ τὴν τοῦ ἀναδόχου παράδοσιν τὴν ἀθεότητα· τὴν ἀγνωσίαν τοῦ ὄντως καλοῦ· τὴν τῆς ἐνθέου ζωῆς ἀνενεργησίαν· ἀξιοῦντος δὲ διὰ τῆς ἱερᾶς αὐτοῦ μεσιτείας, θεοῦ καὶ τῶν θείων τυχεῖν· μαρτύρεται μὲν αὐτῷ τὴν

σύμβολα. καί μοι μηδεὶς ἀτέλεστος ἐπὶ τὴν θέαν ἴτω. καὶ γὰρ οὐδὲ ταῖς ἡλιοτδίσκοις αὐγαῖς ἐνα-σθενέσι κόραις ἀντωπεῖν ἀκίνδυνον. οὐδὲ τοῖς ὑπὲρ ἡμᾶς ἐγχειρεῖν ἀβλαβές, εἴπερ ἀληθὴς ἡ κατὰ νόμον ἱεραρχία τὸν μὲν ὀζίαν, ὅτι τοῖς ἱεροῖς ἐνεχείρησεν ἀποστρεφομένη, τὸν κορὲ δὲ ὅτι τοῖς ὑπὲρ αὐτὸν ἱεροῖς, τὸν δὲ ναδὰβ καὶ ἀβιοὺδ ὅτι τοῖς οἰκείοις ἀνιέρως ἀπεχρήσαντο.

Μυστήριον φωτίσματος.

Ο μὲν ἱεράρχης ἑκάστοτε τῇ πρὸς θεὸν ἀφομοιώσει πάντας ἀνθρώπους θέλων σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. ἀνακηρύττει πᾶσι τὰ ὄντως εὐαγγέλια. θεὸν ἵλεω τοῖς ἐπὶ γῆς ἐξ οἰκείας ὄντα, καὶ φυσικῆς ἀγαθότητος, αὐτὸν ὡς ἡμᾶς δι᾽ αὐτόνως ἀφικέσθαι διὰ φιλανθρωπίαν ἀξιώσαντα, καὶ τῇ πρὸς αὐτὸν ἑνώσει δίκην πυρὸς ἀφομοιῶσαι τὰ ἑνωθέντα. κατὰ τὴν αὐτῶν πρὸς θεὸν ἐπιτηδειότητα. ὅσοι γὰρ ἔλαβον αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ. οἳ, οὐκ ἐξ αἱμάτων. οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς ἀλλ᾽ ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν.

Ο τούτων ἀγαπήσας, τῶν ὄντως ὑπερκοσμίων τὴν ἱερὰν μετουσίαν, ἐλθὼν ἐπί τινα τῶν μεμυημένων, πείθει μὲν αὐτὸν ἡγήσασθαι τῆς ἐπὶ τὸν ἱεράρχην ὁδοῦ. αὐτὸς δὲ ὁλικῶς ἐπακολουθήσειν

ἵλεω ἀντὶ ἵλεον ὡς attice ἀντὶ τοῦ πρὸς.

ὁλικῶς τ. generaliter.

τὸς ἐστὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίας σκοπὸς, ἡ πρὸς θεὸν ἡμῶν ὡς ἐφικτὸν ἀφομοίωσίς τε καὶ ἕνωσις. Ταύτης δὲ ὡς τὰ θεῖα διδάσκει λόγια, ταῖς τῶν σεβασμιωτάτων ἐντολῶν ἀγαπήσεσι καὶ ἱερουργίαις μόνως τευξόμεθα. τηρήσει γάρ φησιν ὁ ἀγαπῶν με τὸν λόγον μου, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτὸν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν. Τίς οὖν ἐστιν ἀρχὴ τῆς τῶν σεβασμιωτάτων ἐντολῶν ἱερουργίας, ἡ πρὸς τὴν τῶν ἄλλων ἱερολογιῶν καὶ ἱερουργιῶν ὑποδοχὴν ἐπιτηδειότατα μορφοῦσα τὰς ψυχικὰς ἡμῶν ἕξεις; ἡ πρὸς τὴν τῆς ὑπερουρανίου λήξεως ἀναγωγὴν ἡμῶν ὁδοποίησις. ἡ τῆς ἱερᾶς καὶ θειοτάτης ἡμῶν ἀναγεννήσεως παράδοσις. ὡς γάρ ὁ κλεινὸς ἡμῶν ἔφη καθηγεμὼν, ἡ κατὰ νοῦν μὲν οὖν τὰ θεῖα πρωτίστη κίνησις ἡ ἀγάπησίς ἐστι τοῦ θεοῦ. τῆς δὲ ἱερᾶς ἀγαπήσεως ἡ πρὸς τὴν ἱερουργίαν τῶν θείων ἐντολῶν ἀρχικωτάτη πρόοδος, ἡ τοῦ εἶναι θείως ἡμᾶς ἀρρητοτάτη δημιουργία.

E Εἰ γὰρ τὸ εἶναι θείως ἐστὶν ἡ θεία γένεσις. οὐ μή ποτέ τι γνοίη τῶν θεοπαραδότων, οὐδέ τι μὴν ἐνεργήσειεν ὁ μηδὲ τὸ ὑπάρχειν ἐνθέως ἐσχηκώς. ἢ οὐχὶ καὶ ἡμεῖς ἀνθρωπίνως φαμὲν ὑπάρξαι δεῖ πρῶτόν τι. εἶτα ἐνεργῆσαι τὰ καθ' ἡμᾶς. ὡς τοῦ μηδαμῶς ὄντος. οὐδὲ κίνησιν ἀλλ' οὐδὲ ὕπαρξιν ἔχοντος, τοῦ δέ πως ὄντος ἐκεῖνα μόνον ἐνεργοῦντος ἢ πάσχοντος ἐν οἷς εἶναι πέφυκεν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὡς οἶμαι σαφές. ἑξῆς δὲ τὰ θεῖα τῆς θεογενεσίας ἐποπτεύσωμεν

ἀναγωγῆς καὶ θεώσεως, ἐάν τι ταῖς ἀκοαῖς τὰ ὑπερουράνια, καὶ ποικιλίᾳ καὶ πλήθει τῶν συνεπτυγμένων καὶ ἐν ἀνθρωπίνοις τε τὰ θεῖα, καὶ ἐν ὕλοις τὰ ἄϋλα, καὶ τοῖς καθ' ἡμᾶς τὰ ὑπερούσια, ταῖς ἐγγράφοις τε αὐτῶν καὶ ἀγράφοις μυήσεσι κατὰ τοὺς ἱεροὺς ἡμῖν ἔδοσαν θεσμούς· οὐ τῶν ἀνιέρων ἕνεκα μόνον, οἷς οὐδὲ τῶν συμβόλων ἅπτεσθαι θεμιτόν· ἀλλ' ὅτι καὶ συμβολική τίς ἐστιν, ὅπερ ἔφην, ἀναλόγως ἡμῖν αὐτοῖς ἡ καθ' ἡμᾶς ἱεραρχία δεομένη τῶν αἰσθητῶν εἰς τὴν ἐξ αὐτῶν ἐπὶ τὰ νοητὰ θειοτέραν ἡμῶν ἀναγωγήν· ἀνακεκαλυμμένοι δὲ ὅμως εἰσὶν οἱ τῶν συμβόλων λόγοι τοῖς θείοις ἱεροτελεσταῖς· οὓς οὐ θεμιτὸν ἐξαγγέλλειν εἰς τοὺς ἔτι τελουμένους· εἰδότας ὡς οἱ τῶν ἱερῶν θεοπαράδοτοι νομοθέται· ταῖς τῶν διακόσμων εὐσταθέσι καὶ ἀσυμφύρτοις τάξεσι· καὶ ταῖς τῶν ἑκάστῳ κατ' ἀξίαν προσηκόντων ἀναλογίαις καὶ ἱεραῖς ἀπονεμήσεσι τὴν ἱεραρχίαν διετάξαντο· διό καὶ τὰς σὰς ἱερὰς ὁμολογίας παραδεχθείς, ἀναμνῆσαι γὰρ αὐτῶν δίκαιες, ὡς ἁπάσης μὲν ὑπερκειμένης ἱεραρχικῆς ἱερολογίας, οὐ μεταδώσειν εἰς ἕτερον παρὰ τοὺς ὁμοταγεῖς σοι θεοειδεῖς ἱεροτελεστάς· αὐτούς τε πείσειν ὁμοταγῆσαι κατὰ θεσμὸν ἱεραρχικόν· καθαρῶν μὲν καὶ καθαρῶς ἐφάπτεσθαι· κοινωνεῖν δὲ μόνοις τῶν θεουργικῶν τοῖς θείοις καὶ τῶν τελειοτικῶν τοῖς τελειωτικοῖς· ἁγίοις τε τῶν παναγεστάτων. ἄλλων τε ἱεραρχικῶν σοι καὶ τούτου μεταδέδωκα τοῦ ἐνθέου δώρου. Εἴρηται τοίνυν ἡμῖν ἱερῶς, ὡς οὐ

ἱερῶν οὐσιῶν ἐδωρήσατο.

Καὶ ταῖς μὲν ὑπερκοσμίοις καὶ μακαρίαις λήξεσιν, ἀϋλότερόν τε καὶ νοερώτερον· οὐ γὰρ ἔξωθεν αὐτὰς ὁ θεὸς ἐπὶ τὰ θεῖα κινεῖ· νοητῶς δὲ καὶ ἔνδοθεν ἐλλαμπομένων αὐτῶν, ἐναυγῆ καθαρὰ καὶ ἀΰλω τὴν θεοτάτην βούλησιν. ἡμῖν δὲ τὸ ἐκείναις ἑνιαίως τε καὶ συνεπτυγμένως δωρηθὲν ἐκ τῶν θεοπαραδότων λογίων ὡς ἡμῖν ἐφικτὸν ἐν ποικιλίᾳ καὶ πλήθει διαιρετῶν συμβόλων δεδώρηται.

Οὐσία γὰρ τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίας ἐστί, τὰ θεοπαράδοτα λόγια. σεπτότατα δὲ λόγια ταῦτα φαμὲν ὅσα πρὸς τῶν ἐνθέων ἡμῶν ἱεροτελεστῶν ἐν ἁγιογράφοις ἡμῖν καὶ θεολογικαῖς δεδώρηται δέλτοις· καὶ μὴν ὅσα πρὸς τῶν αὐτῶν ἱερῶν ἀνδρῶν ἀϋλοτέρᾳ μυήσει, καὶ γείτονί πως ἤδη τῆς οὐρανίας ἱεραρχίας, ἐκ νοὸς εἰς νοῦν διαμέσου λόγου σωματικοῦ μὲν, ἀϋλοτέρου δὲ ὅμως γραφῆς ἐκτὸς οἱ καθηγεμόνες ἡμῶν ἐμυήθησαν. οὐδὲ ταῦτα τῶν ἐνθέων ἱεραρχῶν εἰς τὸ τῆς ἱερουργίας κοινὸν ἀπαρακαλύπτοις νοήσεσιν· ἀλλ' ἐν συμβόλοις ἱεροῖς παραδεδωκότων. ἔστι γὰρ οὐ πᾶς ἱερός. οὐδὲ πάντων ὡς τὰ λόγιά φησιν ἡ γνῶσις. ἀναγκαίως οὖν, οἱ πρῶτοι τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίας καθηγεμόνες, ἐκ τῆς ὑπερουσίου θεαρχίας, αὐτοί τε ἀναπλησθέντες τοῦ ἱεροῦ δώρου· καὶ εἰς τὸ ἑξῆς αὐτὸ προαγαγεῖν ὑπὸ τῆς θεαρχικῆς ἀγαθότητος ἀπεσταλμένοι, καὶ αὐτοὶ δὲ ἀφθόνως ἐρῶντες ὡς θεῖοι τῆς τῶν μετὰ τοὺς

χην ὁ λέγων δηλοῖ τὸν ἔνθεόν τε καὶ θεῖον ἄνδρα. τὸν πάσης ἱερᾶς ἐπιστήμονα γνώσεως, ἐν ᾧ καθαρῶς ἡ κατ' αὐτὸν ἱεραρχία πᾶσα τελεῖται καὶ γινώσκεται. Ταύτης ἀρχὴ τῆς ἱεραρχίας ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς, ἡ οὐσία τῆς ἀγαθότητος ἡ μία τῶν ὄντων αἰτία τριάς. ἐξ ἧς, καὶ τὸ εἶναι καὶ τὸ εὖ εἶναι τοῖς οὖσι δι' ἀγαθότητα.

Τ αύτῃ δὲ τῇ πάντων ἐπέκεινα θεαρχικωτάτῃ μακαριότητι, τῇ τρισσῇ, τῇ μονάδι. τῇ ὄντως οὔσῃ κατὰ τὸ ἡμῖν μὲν ἀνέφικτον αὐτῇ δὲ ἐπιστητὸν, θέλημα μέν ἐστιν, ἡ λογικὴ σωτηρία καθ' ἡμᾶς τε καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς οὐσιῶν. ἡ δὲ οὐχ ἑτέρως γενέσθαι δύναται μὴ θεουμένων τῶν σωζομένων. ἡ δὲ θέωσίς ἐστιν ἡ πρὸς θεὸν ὡς ἐφικτὸν ἀφομοίωσίς τε καὶ ἕνωσις, ἁπάσης δὲ τοῦτο κοινὸν ἱεραρχίας τὸ πέρας, ἡ πρὸς θεόν τε καὶ τὰ θεῖα προσεχὴς ἀγάπησις, ἐνθέως τε καὶ ἑνιαίως ἱερουργουμένη, καὶ πρό γε τούτου τῶν ἐναντίων ἡ παντελὴς καὶ ἀνεπίστροφος ἀποφοίτησις ἡ γνῶσις τῶν ὄντων ᾗ ὄντα ἐστὶν, ἡ τῆς ἱερᾶς ἀληθείας ὅρασίς τε καὶ ἐπιστήμη, ἡ τῆς ἑνοειδοῦς τελειώσεως ἔνθεος μέθεξις. αὐτοῦ τοῦ ἑνὸς ὡς ἐφικτὸν ἡ τῆς ἐποψίας ἑστίασις τρέφουσα νοητῶς καὶ θεοῦσα πάντα τὸν εἰς αὐτὴν ἀνατεινόμενον.

Λ έγωμεν τοίνυν ὡς ἡ θεαρχικὴ μακαριότης, ἡ φύσει θεότης. ἡ ἀρχὴ τῆς θεώσεως. ἐξ ἧς τὸ θεοῦσθαι τοῖς θεουμένοις ἀγαθότητι θείᾳ τὴν ἱεραρχίαν ἐπὶ σωτηρίᾳ καὶ θεώσει πάντων τῶν λογικῶν τε καὶ νοερῶν

Ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας.

Τῶν συμβόλων ποικιλία πληθυνομένην ὑφ' ὧν ἱεραρχικῶς ἐπὶ τὴν ἑνοειδῆ θέωσιν ἐν συμμετρίᾳ τῇ καθ' ἡμᾶς ἀναγόμεθα, θεόν τε καὶ θείαν ἀρετήν. οἱ μὲν ὡς νόες νοοῦσι κατὰ τὸ αὐτοῖς θεμιτόν· ἡμεῖς δὲ αἰσθηταῖς εἰκόσιν ἐπὶ τὰς θείας ὡς δυνατὸν ἀναγόμεθα θεωρίας.

Ἀληθῶς γε ἓν μὲν ἐστιν· οὗ, πάντες οἱ θεοειδεῖς, ἐφίενται μέν· μετέχουσι δὲ οὐχ ἑνιαίως τοῦ αὐτοῦ τε καὶ ἑνὸς ὄντος· ἀλλ' ὡς ἑκάστῳ τὰ θεῖα ζυγὰ διανέμει κατ' ἀξίαν τὴν ἀποκλήρωσιν.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἡμῖν ἐν τῇ περὶ νοητῶν τε καὶ αἰσθητῶν πραγματείᾳ διεξοδικώτερον εἴρηται. νῦν δὲ τὴν καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίαν, ἀρχῆς τε αὐτῆς καὶ οὐσίαν ὡς οἷόν τε εἰπεῖν πειράσομαι· τὴν πασῶν ἱεραρχιῶν ἀρχήν τε καὶ τελείωσιν, Ἰησοῦν ἐπικαλεσάμενος.

Ἔστι μὲν ἱεραρχία πᾶσα κατὰ τὸ σεπτὸν, τῆς ἡμῶν παραδόσεως· ὁ πᾶς τῶν ὑποκειμένων ἱερῶν λόγος· καθολικωτάτη τῆς δὲ τυχὸν ἱεραρχίας, ἡ τῶν δὲ ἱερῶν συγκεφαλαίωσις. ὅρος ἱεραρχίας

Ἡ καθ' ἡμᾶς οὖν ἱεραρχία λέγεται καὶ ἔστιν ἡ περιεκτικὴ τῶν κατ' αὐτὴν ἁπάντων ἱερῶν πραγματεία. καθ' ἣν ὁ θεῖος ἱεράρχης τελούμενος· ἁπάντων ἕξει τῶν κατ' αὐτὸν ἱερωτάτων τὴν μέθεξιν· ὡς ἱεραρχία ἐπώνυμος.

Ὡς γὰρ ἱεραρχίαν ὁ φήσας ἁπάντων ὁμοῦ συλλήβδην ἔφη τὴν τῶν ἱερῶν διακοσμήσεων· οὕτως ἱεράρ-

θρόνων, ἢ τῶν ὁμοταγῶν τοῖς θρόνοις οὐσιῶν· ἃς ἡ θεολογία προσεχῶς καὶ ἀεὶ περὶ θεόν τε εἶναι καὶ μετὰ θεοῦ παραδίδωσιν· χερουβὶμ αὐτὰς ἑβραίων φωνῇ καὶ σεραφὶμ ὀνομάζουσα. ταῖς τῶν διακόσμων αὐτῶν καὶ ἱεραρχιῶν ἁγίαις τάξεσι καὶ διαιρέσεσι περιτυγχάνων εὑρήσεις. ἐν τούτοις ἡμῶν οὐκ ἐπαξίως μέν, ὡς ἐφικτὸν δὲ καὶ ὡς ἡ θεολογία τῶν ἱερωτάτων γραφῶν ὑφηγήσατο, τὴν κατ' αὐτοὺς ἱεραρχίαν ἀνυμνηκότων· τοσοῦτον δὲ ὅμως εἰπεῖν ἀναγκαῖον· ὡς ἐκείνη τε καὶ πᾶσα καὶ ἡ νῦν ὑμνουμένη παρ' ἡμῶν ἱεραρχία μίαν ἔχει καὶ τὴν αὐτὴν διὰ πάσης τῆς ἱεραρχικῆς πραγματείας τὴν δύναμιν· αὐτόν τε τὸν ἱεράρχην· ὡς ἡ κατ' αὐτὸν οὐσία καὶ ἀναλογία καὶ τάξις ἔχει τελεσθῆναι κατὰ τὰ θεῖα καὶ θεωθῆναι· καὶ τοῖς ὑποβεβηκόσι μεταδοῦναι κατ' ἀξίαν ἑκάστῳ τῆς ἐγγινομένης αὐτῷ θεόθεν ἱερᾶς θεώσεως· τούς τε ὑποβεβηκότας ἕπεσθαι μὲν τοῖς κρείττοσιν, ἀνατείνειν δὲ τοὺς ἥττους ἐπὶ τὰ πρόσω· τοὺς δὲ καὶ προϊέναι, καὶ ὡς δυνατὸν ἑτέροις ἡγεῖσθαι· καὶ διὰ ταύτης τῆς ἐνθέου καὶ ἱεραρχικῆς ἁρμονίας, τοῦ ὄντως ὄντος καλοῦ καὶ σοφοῦ καὶ ἀγαθοῦ μετέχειν ἕκαστον ὅση δύναμις.

Ἀλλ' αἱ μὲν ὑπὲρ ἡμᾶς οὐσίαι καὶ τάξεις, ὧν ἤδη μνήμην ἱερὰν ἐποιησάμην, ἀσώματοί τε εἰσὶ· καὶ νοητὴ καὶ ὑπερκόσμιός ἐστιν ἡ κατ' αὐτὰς ἱεραρχία· τὴν καθ' ἡμᾶς δὲ ὁρῶμεν ἀναλόγως ἡμῖν αὐτοῖς τῇ τῶν αἰσθη-

δὲ μόνοις τῶν ἱερῶν μεθ' ἱερᾶς ἐλλάμψεως ἱεροπρεπῶς κοινωνῶν. οὕτω γὰρ ὡς ἡ θεολογία τοῖς θειασώταις ἡμῶν παραδέδωκεν. καὶ αὐτὸς ἰησοῦς ὁ θεαρχικώτατος νοῦς καὶ ὑπερούσιος. ἡ πάσης ἱεραρχίας ἁγιαστείας τε καὶ θεουργίας ἀρχὴ καὶ οὐσία καὶ θεαρχικωτάτη δύναμις. ταῖς τε μακαρίαις καὶ ἡμῶν κρείττοσιν οὐσίαις ἐμφανέστερον ἅμα καὶ νοερώτερον ἐλλάμπει. καὶ πρὸς τὸ οἰκεῖον αὐταῖς ἀφομοιοῖ κατὰ δύναμιν φῶς. ἡμῶν τε τῷ πρὸς αὐτὸν ἀνατεινομένῳ καὶ ἡμᾶς ἀνατείνοντι τῶν καλῶν ἔρωτι, συμπτύσσει τὰς πολλὰς ἑτερότητας, καὶ εἰς ἑνοειδῆ καὶ θείαν ἀποτελειώσας ζωὴν, ἕξιν τε καὶ ἐνέργειαν ἱεροπρεπῆ δωρεῖται τῆς θείας ἱερωσύνης τὴν δύναμιν. ἐξ ἧς, ἐπὶ τὴν ἁγίαν ἐρχόμενοι τῆς ἱερατείας ἐνέργειαν. ἐγγυτέρω μὲν αὐτοὶ γενόμεθα τῶν ὑπὲρ ἡμᾶς οὐσιῶν τῇ κατὰ δύναμιν ἀφομοιώσει τοῦ μονίμου τε καὶ ἀνεξαλλάκτου τῆς αὐτῶν ἱερᾶς ἱδρύσεως, καὶ ταύτῃ πρὸς τὴν μακαρίαν ἰησοῦ καὶ θεαρχικὴν αὐγὴν ἀναβλέψαντες, ὅσα τε ἰδεῖν ἐφικτὸν ἐποπτεύσαντες ἱερῶς. καὶ τῆς τῶν θεαμάτων γνώσεως ἐλλαμφθέντες τὴν μυστικὴν ἐπιστήμην ἀφιερωμένοι. καὶ ἀφιερωταί. φωτοειδεῖς καὶ θεουργικοὶ τετελεσμένοι, καὶ τελεσιουργοὶ γενέσθαι δυνησόμεθα.

Τίς μὲν οὖν ἡ τῶν ἀγγέλων ἐστὶ καὶ ἀρχαγγέλων ἱεραρχία. καὶ τῶν ὑπερκοσμίων ἀρχῶν τε καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων καὶ κυριοτήτων τε καὶ θείων

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΑΚΑΡΙΟΝ ΔΙΟΝΥΣΙΟΝ

Οὐρανοῦ ἀστερόεντος ἐφυσέλας, ὃς μετὰ πότμον·
Ζωοτόκων λογίων προλιπὼν θεοφάντορας ὕμνους
Ἀνθρώπους ἐδίδαξεν ἰδεῖν θεὸν αἰὲν ἐόντα.

ἕτερον.

Σύμβολα θεσπεσίων ἱερῶν ἑνοειδεῖ μύθῳ
εἰς ἑνικὴν ἀνέλυσας ἑνὸς φάεος μίαν αἴγλην.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ ΕΠΙΣΚΟΠΟΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ.

ὁ Τι μὲν ἡ καθ' ἡμᾶς ἱεραρχία, παίδων ἱερῶν ἱερώτατε, τῆς ἐνθέου καὶ θείας ἐστὶ, καὶ θεουργικῆς ἐπιστήμης, καὶ ἐνεργείας καὶ τελειώσεως· ἐκ τῶν ὑπερκοσμίων καὶ ἱερωτάτων ἡμᾶς ἀποδεῖξαι λογίων χρὴ, τοῖς τῆς ἱερᾶς μυσταγωγίας τὴν τελετὴν, ἐξ ἱεραρχικῶν μυστηρίων καὶ παραδόσεων τετελεσμένοις.

Ἀλλ' ὅρα ὅπως οὐκ ἐξορχήσῃ τὰ ἅγια τῶν ἁγίων· εὐλαβηθήσῃ δὲ καὶ τὰ τοῦ κρυφίου θεοῦ ταῖς νοεραῖς καὶ ἀοράτοις γνώσεσι τιμήσεις· ἀμέθεκτα μὲν αὐτὰ καὶ ἄχραντα τοῖς ἀτελέστοις διατηρῶν· ἱεροῖς

ΤΑΔΕ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΠΕΡΙΕΧΕΙ Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙ ΚΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ ΛΟΓΟΣ

Περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας.
Μυστήριον φωτίσματος.
Μυστήριον συντάξεως εἴτουν κοινωνίας.
Μυστήριον τελετῆς μύρου.
Μυστήριον ἱεραρχικῶν τελειώσεων.
Μυστήριον μοναχικῆς τελειώσεως.
Μυστήριον τῶν ἱερῶς κεκοιμημένων.

Ὁρᾷς γὰρ ὅτι καὶ ἡμεῖς οὐδένα τῶν παραδοθέντων ἡμῖν ἱεραρχικῶν λόγων ἐς ἑαυτοὺς συνεστείλαμεν. ἀλλὰ ἀλωβήτους αὐτοὺς καὶ ὑμῖν καὶ ἑτέροις ἱεροῖς ἀνδράσι διαδεδώκαμεν τε καὶ διαδώσομεν. ὡς ἂν, ἡμεῖς τε ἐπεῖεν ἱκανοὶ, καὶ οἷς λέγεται ἀκούειν, κατ' οὐδὲν τὴν παράδοσιν ἀδικοῦντες. εἰ μὴ ἄρα πρὸς τὴν νόησιν, ἢ τὴν ἔκφρασιν αὐτῶν ἀσθενήσωμεν.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὅπη τῷ θεῷ φίλον, ταύτῃ ἐχέτω τε καὶ λεγέσθω, καὶ ἔστω δὴ τοῦτο ταῖς νοηταῖς θεωνυμίαις τὸ καθ' ἡμᾶς πέρας. ἐπὶ δὲ τὴν συμβολικὴν θεολογίαν ἡγουμένου θεοῦ μεταβήσομαι.

τῶν ὅλων αὐτῷ, συνάπτουσαν καθ' ὅσον καὶ ἡμῖν ἐκείνῳ συνάπτεσθαι δυνατόν.

Ταύτας ἡμεῖς τὰς νοητὰς θεωνυμίας συνηρηκότες, ὡς ἐφικτὸν ἀνεπτύξαμεν οὐ μόνον αὐτῶν τῆς ἀκριβείας ἀπολειπόμενον· τοῦτο γὰρ ἀληθῶς καὶ ἄγγελοι φαῖεν· οὐδὲ τῆς κατὰ ἀγγέλους αὐτῶν ὑμνῳδίας· καὶ τῶν ἐσχάτων γὰρ ἀποδέουσιν οἱ κράτιστοι τῶν παρ' ἡμῖν θεολόγων· οὔτε μὴν αὐτῶν τῶν θεολόγων οὐδὲ τῶν αὐτῶν ἀσκητῶν, ἢ συνοπαδῶν· ἀλλὰ καὶ τῶν ἡμῖν ὁμοταγῶν· ἐσχάτως καὶ ὑφειμένως· ὥστε εἰ μὲν ὀρθῶς ἔχοι τὰ εἰρημένα· καὶ ὡς καθ' ἡμᾶς ὄντως ἐφηψάμεθα τῇ διανοίᾳ τῆς θεωνυμικῆς ἀναπτύξεως, ἐπὶ τὸν πάντων ἀγαθῶν αἴτιον τὸ πρᾶγμα ἀναθετέον· τὸν δωρούμενον πρῶτον αὐτὸ τὸ εἰπεῖν· ἔπειτα τὸ εὖ εἰπεῖν· καὶ εἴ τι τῶν ὁμοδυνάμων παραλέλειπται κἀκεῖνο ἡμᾶς κατὰ τὰς αὐτὰς μεθόδους προσυπακούειν δεήσει.

Εἰ δὲ ταῦτα, ἢ οὐκ ὀρθῶς, ἢ ἀτελῶς ἔχει· καὶ τῆς ἀληθείας, ἢ ὁλικῶς, ἢ μερικῶς ἀποπεπλανήμεθα· τῆς σῆς ἂν εἴη φιλανθρωπίας ἐπανορθώσασθαι τὸν ἀκουσίως ἀγνοοῦντα· καὶ μεταδοῦναι λόγου τῷ μαθεῖν δεομένῳ· καὶ ἐπαμῦναι τῷ μὴ αὐτάρκη δύναμιν ἔχοντι· καὶ ἰάσασθαι τὸν οὐκ ἐθέλοντα ἀῤῥωστεῖν· καὶ τὰ μὲν παρ' ἑαυτοῦ· τὰ δὲ παρ' ἑτέρων ἐξευρίσκοντα· πάντα δὲ ἐκ τἀγαθοῦ λαμβάνοντα, καὶ εἰς ἡμᾶς διαβιβάσαι· μὴ δὲ ἀποκάμῃς φίλον ἄνδρα εὐεργετῶν.

ἀριθμὸς δὲ οὐσίας μετέχει· τὸ δὲ ὑπερούσιον ἕν, καὶ
τὸ ὂν ἕν, καὶ πάντα ἀριθμὸν ὁρίζει· καὶ αὐτό ἐστι·
καὶ ἑνὸς ἀριθμοῦ· καὶ παντὸς ὄντος ἀρχὴ καὶ αἰτία
καὶ ἀριθμὸς καὶ τάξις. Διὸ καὶ μονὰς ὑμνου/
μένη· καὶ τριὰς, καὶ ὑπὲρ πάντα θεότης. οὐκ ἔ/ Γ
στιν δὲ οὐδὲ μονὰς οὐδὲ τριὰς, ἡ πρὸς ἡμῶν, ἢ ἄλ/
λου τινὸς τῶν ὄντων διεγνωσμένη· ἀλλὰ ἵνα καὶ τὸ
ὑπερηνωμένον αὐτῆς καὶ τὸ θεογόνον ἀληθῶς ὑ/
μνήσωμεν τῇ τριαδικῇ καὶ ἑνιαίᾳ θεωνυμίᾳ. τὴν
ὑπερώνυμον ὀνομάζομεν ἐν τοῖς οὖσι τὴν ὑπερού/
σιον. οὐδεμία δὲ μονὰς, ἢ τριὰς οὐδὲ ἀριθμὸς, οὔτε
ἑνότης, ἢ γονιμότης· οὐδὲ ἄλλο τι τῶν ὄντων ἢ συ/
νεγνωσμένων· ἐξάγει τὴν ὑπὲρ πάντα καὶ λόγον
καὶ νοῦν κρυφιότητα τῆς ὑπὲρ πάντα ὑπερου/
σίως ὁ ὑπερούσης· ὑπερθεότητος. οὐδὲ ὄνομα αὐ/
τῆς ἐστὶν οὐδὲ λόγος· ἀλλ᾽ ἐν ἀβάτοις ἐξῄρηται καὶ
οὐδὲ αὐτὸ τὸ τῆς ἀγαθότητος ἐφαρμόζοντες αὐ/
τῇ προσφέρομεν· ἀλλὰ πόθῳ τοῦ ἐννοεῖν τι καὶ
λέγειν περὶ τῆς ἀρρήτου φύσεως ἐκείνης. τὸ τῶν
ὀνομάτων σεπτότατον αὐτῇ πρώτως ἀφιεροῦ/
μεν· καὶ συμφωνήσοιμεν ἂν καὶ τοῦτο τοῖς θεολό/
γοις· τῆς δὲ τῶν πραγμάτων ἀληθείας ἀπολειφθη/
σόμεθα. διὸ, καὶ αὐτοὶ τὴν διὰ τῶν ἀποφάσεων
ἄνοδον· προτετιμήκασιν ὡς ἐξιστῶσαν τὴν ψυχὴν
τῶν ἑαυτῆς συμφύλων· καὶ διὰ πασῶν τῶν θείων
νοήσεων ὁδεύουσαν· ὧν ἐξῄρηται τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνο
μα καὶ πάντα λόγον καὶ γνῶσιν. ἐπ᾽ ἐσχάτων δὲ

καὶ πάντων ἐστὶ τὸ ἕν, στοιχειοτικόν· καὶ εἰ ἀνέλῃς τὸ ἕν, οὔτε ὁλότης, οὔτε μόριον, οὔτε ἄλλο οὐδὲν τῶν ὄντων ἔσται· πάντα γὰρ ἐν ἑαυτῷ τὸ ἓν ἑνοειδῶς προείληφέν τε καὶ περιείληφεν.

Ταύτῃ γοῦν ἡ θεολογία τὴν ὅλην θεαρχίαν, ὡς πάντων αἰτίαν ὑμνεῖ τῇ τοῦ ἑνὸς ἐπωνυμίᾳ, καὶ εἷς ὁ θεὸς καὶ πατήρ, καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς χριστός, καὶ ἕν, καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς ὅλης θεϊκῆς ἑνότητος ἀμέρειαν· ἐν ᾗ πάντα ἑνικῶς συνῆκται καὶ ὑπερήνωται, καὶ προέστιν ὑπερουσίως· διό, καὶ πάντα ἐπ᾽ αὐτὴν ἐνδίκως ἀναπέμπεται καὶ ἀνατίθεται ὑφ᾽ ἧς καὶ ἐξ ἧς καὶ δι᾽ ἧς, καὶ ἐν ᾗ, καὶ εἰς ἥν, πάντα ἐστὶν καὶ συντέτακται καὶ μένει καὶ συνέχεται καὶ ἀποπληροῦται· καὶ ἐπιστρέφεται· καὶ οὐκ ἂν εὕροις τι τῶν ὄντων ὅ, μὴ τῷ ἑνὶ καθ᾽ ὃ πᾶσα ἡ θεότης ὑπερουσίως ὀνομάζεται· ἐστὶν τοῦθ᾽ ὅπερ ἐστὶν καὶ τελειοῦται καὶ διασώζεται· καὶ χρὴ καὶ ἡμᾶς ἀπὸ τῶν πολλῶν ἐπὶ τὸ ἕν, τῇ δυνάμει τῆς θεϊκῆς ἑνότητος ἐπιστρεφομένους, ἑνιαίως ὑμνεῖν τὴν ὅλην καὶ μίαν θεότητα· τὸ πάντων αἴτιον ἕν, τὸ πρὸ παντὸς ἑνὸς καὶ πλήθους καὶ μέρους καὶ ὅλου, καὶ ὅρου καὶ ἀοριστίας καὶ πέρατος, καὶ ἀπειρίας· τὸ πάντα τὰ ὄντα καὶ αὐτὸ τὸ εἶναι ὁρίζον, καὶ πάντων καὶ ὅλων· πάντων καὶ ἅμα, καὶ πρὸ πάντων, καὶ ὑπὲρ πάντα, καὶ ἑνικῶς αἴτιον, καὶ ὑπὲρ αὐτὸ τὸ ἓν ὄν· καὶ αὐτὸ τὸ ἓν ὂν ὁρίζον, ἐπεί περ τὸ ὂν ἕν, τὸ ἐν τοῖς οὖσιν· ἐνάριθμόν ἐστιν·

χον καὶ ὑπέρβλυζον· κατὰ μίαν τὴν ἄπαυστον καὶ ταὐτὴν καὶ ὑπερπλήρη καὶ ἀνελάττωτον χορηγίαν καθ' ἣν τὰ τέλεια πάντα τελεσιουργεῖ, καὶ τῆς οἰκείας ἀποπληροῖ τελειότητος.

Ἓν δὲ ὅτι πάντα ἑνιαίως ἐστὶ κατὰ μιᾶς ἑνότητος ὑπεροχὴν καὶ πάντων ἐστὶ τοῦ ἑνὸς ἀνεκφοιτήτως αἴτιον. οὐδὲν γάρ ἐστι τῶν ὄντων ἀμέτοχον τοῦ ἑνός· ἀλλ' ὥσπερ πᾶς ἀριθμὸς μονάδος μετέχει, καὶ μία δυάς, καὶ δεκὰς λέγεται, καὶ ἥμισυ ἕν, καὶ τρίτον καὶ δέκατον ἕν, οὕτω πάντα καὶ πάντων μόριον τοῦ ἑνὸς μετέχει, καὶ τῷ εἶναι τὸ ἓν πάντα ἐστὶ τὰ ὄντα, καὶ οὐκ ἔστι τὸ πάντων αἴτιον ἓν τῶν πολλῶν ἕν. ἀλλὰ πρὸ παντὸς ἑνὸς καὶ πλήθους ὁριστικόν. οὐδὲ γάρ ἐστι πλῆθος ἀμέτοχον πῃ τοῦ ἑνός· ἀλλὰ τὸ μὲν πολλὰ τοῖς μέρεσιν ἕν, τῷ ὑποκειμένῳ, καὶ τὸ πολλὰ τῷ ἀριθμῷ, ἢ ταῖς δυνάμεσιν ἐν τῷ ὅλῳ· καὶ τὸ πολλὰ τοῖς συμβεβηκόσιν ἐν τῷ εἴδει καὶ τὸ πολλὰ τοῖς εἴδεσιν ἐν τῷ γένει, καὶ τὸ πολλὰ τοῖς προόδοις ἐν τῇ ἀρχῇ.

Καὶ οὐδέν ἐστι τῶν ὄντων ὃ, μὴ μετέχει, πῃ τοῦ ἑνὸς τοῦ ἐν τῷ κατὰ πάντα ἑνικοῦ, πάντα καὶ ὅλα, πάντα καὶ τὰ ἀντικείμενα καὶ ἑνιαίως προειληφότος· καὶ ἄνευ μὲν τοῦ ἑνός, οὐκ ἔσται πλῆθος. ἄνευ δὲ τοῦ πλήθους ἔσται τὸ ἕν, ὡς καὶ μονὰς πρὸ παντὸς ἀριθμοῦ πεπληθυσμένου. καὶ εἰ πᾶσιν τὰ πάντα ἡνωμένα τις ὑποθοῖτο· τὰ πάντα ἔσται τῷ ὅλῳ ἕν.

Ἄλλως τε καὶ τοῦτο ἰστέον ὅτι κατὰ ἑνὸς ἑκάστου προεπινοουμένου εἴδους ἡνῶσθαι λέγεται τὰ ἡνωμένα

σεις, δι' ὧν αἱ δεύτεραι τῶν ἐκ θεοῦ δωρεῶν μεταλαμβάνουσαι τὴν τῆς ἐκείνων διαδόσεως ἁπλότητα περὶ τὰς ἑαυτῶν διαφορὰς πληθύνουσιν, ὧν αἱ πρῶται τὴν ποικιλίαν προνοητικῶς καὶ θεοειδῶς πρὸς τὴν ἑνότητα τὴν ἑαυτῶν συνάγουσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ τελείου καὶ ἑνός.

Τοσαῦτα καὶ περὶ τούτων, ἐπ' αὐτῷ δὲ λοιπὸν εἰ δοκεῖ, τῷ λόγῳ τῷ καρτερικώτατον χωρῶμεν. καὶ γὰρ ἡ θεολογία τοῦ πάντων αἰτίου καὶ πάντα καὶ ἅμα πάντα κατηγορεῖ. καὶ ὡς τέλειον αὐτὸ καὶ ὡς ἓν ἀνυμνεῖ.

Τέλειον μὲν οὖν ἐστιν, οὐ μόνον ὡς αὐτοτελὲς, καὶ καθ' ἑαυτὸ ὑφ' ἑαυτοῦ μονοειδῶς ἀφοριζόμενον, καὶ ὅλον δι' ὅλου τελειότατον. ἀλλὰ καὶ ὡς ὑπερτελὲς κατὰ πάντων ὑπερέχον. καὶ πᾶσαν μὲν ἀπειρίαν ὁρίζον. πάντῃ δὲ πέρατος ὑπεραιρόμενον, καὶ ὑπὸ μηδενὸς χωρούμενον, ἢ καταλαμβανόμενον. ἀλλὰ καὶ διατεῖνον ἐπὶ πάντα ἅμα καὶ ὑπὲρ πάντα ταῖς ἀνεκλείπτοις ἐπιδόσεσι καὶ ἀτελευτήτοις ἐνεργείαις.

Τέλειον δὲ αὖ λέγεται καὶ ὡς ἀναυξὲς καὶ ἀεὶ τέλειον, καὶ ὡς ἀμείωτον. ὡς πάντα ἐν ἑαυτῷ προέ-

Ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ τῆς πάντα ὑπερβαλλούσης αἰτίας ἀπολύτως ὑμνητέον καὶ προσρητέον αὐτὴν, ὑπερέχουσαν ἁγιότητα, καὶ κυριότητα καὶ βασιλείαν ὑπερκειμένην καὶ ἁπλουστάτην θεότητα. καὶ γὰρ ἐξ αὐτῆς ἐν ἑνὶ καὶ ἀθρόως ἐκπέφυκε καὶ διανενέμηται, πᾶσα ἀμιγὴς ἀκρίβεια. πάσης εἰλικρινοῦς καθαρότητος, πᾶσα ἡ τῶν ὄντων διάταξίς τε καὶ διακόσμησις. ἀναρμοστίαν καὶ ἀνισότητα καὶ ἀσυμμετρίαν ἐξορίζουσα. καὶ εἰς τὴν εὔτακτον ταυτότητα καὶ ὀρθότητα γανυμένη. καὶ περιέχουσα τὰ μετέχειν αὐτῆς ἠξιωμένα. πᾶσα ἡ παντελὴς καὶ πάντων τῶν καλῶν παγκτησία. πᾶσα θετικὴ πρόνοια θεωρὸς καὶ συνοχικὴ τῶν προνοουμένων ἑαυτὴν ἀγαθοπρεπῶς ἐπιδιδοῦσα. πρὸς ἐκθέωσιν τῶν ὑπεστραμμένων.

Επειδὴ δὲ ὑπερπλήρης πάντων ἐστὶν ὁ πάντων αἴτιος κατὰ μίαν τὴν ὑπ' αὐτῶν ὑπερέχουσαν ὑπερβολὴν. ἅγιος ἁγίων ὑμνεῖται καὶ τὰ λοιπά. κατὰ ὑπερβλύζουσαν αἰτίαν, καὶ ἐξῃρημένην ὑπεροχήν. ὡς ἄν τις φαίη. καθ' ὅσον ὑπερέχουσι τῶν οὐκ ὄντων τὰ ὄντα, ἅγια, ἢ θεῖα, ἢ κύρια, ἢ βασιλικά. καὶ αὐτῶν τῶν μετεχόντων αἱ αὐτομετοχαί. κατὰ τοσοῦτον ὑπερίδρυται πάντων τῶν ὄντων ὁ ὑπὲρ πάντα τὰ ὄντα, καὶ πάντων τῶν μετεχόντων ὁ ἀμέθεκτος αἴτιος.

Αγίους δὲ καὶ βασιλεῖς καὶ κυρίους καὶ θεοὺς καλεῖ τὰ λόγια, τὰς ἐν ἑκάστοις ἀρχικωτέρας διακοσμή

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ.

Περὶ ἁγίου ἁγίων, βασιλέως βασιλέων· κυρίου κυρίων· θεοῦ θεῶν.

α Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ περὶ τούτων ὅσα εἰπεῖν ἔδει, τὸ προσῆκον ἀπείληφεν, ὡς οἶμαι, τέλος ὑμνητέον ὑμῖν τὸν ἀπειρώνυμον· καὶ ὡς ἅγιον ἁγίων καὶ βασιλέα τῶν βασιλευόντων, καὶ βασιλεύοντα τὸν αἰῶνα καὶ ἐπ' αἰῶνα καὶ ἔτι· καὶ ὡς κύριον τῶν κυρίων καὶ θεὸν τῶν θεῶν.

Καὶ πρῶτόν γε ῥητέον· τί μὲν αὐτοαγιότητα εἶναι οἰόμεθα· τί δὲ βασιλείαν· τί δὲ κυριότητα· τί δὲ θεότητα· καὶ τί βούλεται δηλοῦν τὰ λόγια· τῷ διπλασιασμῷ τῶν ὀνομάτων.

Ἁγιότης μὲν οὖν ἐστιν ὡς καθ' ἡμᾶς εἰπεῖν ἡ παντὸς ἄγους ἐλευθέρα καὶ παντελὴς καὶ πάντη ἄχραντος καθαρότης· βασιλεία δὲ ἡ παντὸς ὅρου καὶ κόσμου καὶ θεσμοῦ, καὶ τάξεως διανέμησις· κυριότης δὲ οὐχ ἡ τῶν χειρόνων ὑπεροχὴ μόνον· ἀλλὰ πᾶσα τῶν καλῶν τε καὶ ἀγαθῶν ἡ παντελὴς παγκτησία καὶ ἀληθὴς καὶ ἀμετάπτωτος βεβαιότης· διὸ καὶ κυριότης παρὰ τὸ κῦρος καὶ τὸ κύριον καὶ τὸ κυριεῦον. Θεότης δὲ ἡ πάντα θεωμένη πρόνοια καὶ ἀγαθότητι παντελεῖ καὶ πάντα περιθέουσα καὶ συνέχουσα καὶ ἑαυτῆς ἀποπληροῦσα καὶ ὑπερέχουσα πάντα τὰ τῆς προνοίας αὐτῆς ἀπολαύοντα.

θεότητα φαμέν· ἀρχικῶς μὲν οὖν καὶ θεϊκῶς καὶ αἰτιατικῶς, τὴν μίαν πάντων ὑπεράρχιον καὶ ὑπερούσιον ἀρχὴν καὶ αἰτίαν· μεθεκτῶς δὲ τὰς ἐκδιδομένας ἐκ θεοῦ τοῦ ἀμεθέκτου προνοητικὰς δυνάμεις, τὴν αὐτοουσίωσιν, αὐτοζώωσιν, αὐτοθέωσιν· ὧν τὰ ὄντα οἰκείως ἑαυτοῖς μετέχοντα καὶ ὄντα καὶ ζῶντα, καὶ ἔνθεα καὶ ἔστιν καὶ λέγεται· καὶ τὰ ἄλλα ὡσαύτως· διὸ καὶ πρώτων αὐτῶν ὁ ἀγαθὸς ὑποστάτης λέγεται εἶναι.

Εἶτα τῶν ὅλων αὐτῶν, εἶτα τῶν μερικῶν αὐτῶν, εἶτα τῶν ὅλως αὐτῶν μετεχόντων· εἶτα τῶν μερικῶς αὐτῶν μετεχόντων. καὶ τί δεῖ περὶ τούτων λέγειν ὅπου γέ τινες τῶν θείων ἡμῶν ἱεροδιδασκάλων, καὶ τῆς αὐτοαγαθότητος καὶ θεότητος ὑποστάτην φασὶ τὸν ὑπεράγαθον καὶ ὑπέρθεον αὐτοαγαθότητα καὶ θεότητα λέγοντες εἶναι τὴν ἀγαθοποιὸν καὶ θεοποιὸν ἐκ θεοῦ προεληλυθυῖαν δωρεάν καὶ αὐτὸ κάλλος, τὴν αὐτοκαλλοποιὸν χύσιν· καὶ ὅλον κάλλος, καὶ μερικὸν κάλλος καὶ ὅλως καλά· καὶ ἐν μέρει καλά· καὶ ὅσα ἄλλα κατὰ τὸν αὐτὸν εἴρηται καὶ ἐρήσεται τρόπον· δηλοῦντα προνοίας καὶ ἀγαθότητας μετεχομένας ὑπὸ τῶν ὄντων, ἐκ θεοῦ ἀμεθέκτου προϊούσας ἀφθόνῳ χύσει καὶ ὑπερβλυζούσας· ἵνα ἀκριβῶς ὁ πάντων αἴτιος ἐπέκεινα ᾖ, πάντων καὶ τὸ ὑπερούσιον καὶ ὑπερφυὲς πάντῃ ὑπερέχοι τῶν καθ' ὁποίαν ποτὲ οὐσίαν καὶ φύσιν·

τοσοφίαν καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἔφης ἀπορῆσαι· πῶς τὸν θεόν, ποτὲ μὲν αὐτοζωὴν φημί, ποτὲ δὲ τῆς αὐτοζωῆς ὑποστάτην ἀναγκαῖον ᾠήθην ἱερὲ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπε, καὶ ταύτης σε τῆς ἐφ' ἡμῖν ἀπορίας ἀπολῦσαι. Καὶ πρῶτον μὲν ἵνα τὰ μυριόλεκτα καὶ νῦν ἀναλάβωμεν, οὐκ ἔστιν ἐναντίον, αὐτοδύναμιν ἢ αὐτοζωὴν εἰπεῖν τὸν θεόν, καὶ τῆς αὐτοζωῆς, ἢ εἰρήνης ἢ δυνάμεως ὑποστάτην. τὰ μὲν γὰρ ἐκ τῶν ὄντων καὶ μάλιστα ἐκ τῶν πρώτως ὄντων, ὡς αἴτιος πάντων τῶν ὄντων λέγεται. τὰ δὲ ὡς ὑπὲρ πάντα καὶ τὰ πρώτως ὄντα ὑπὲρ ὤν, ὑπερουσίως. τί δὲ ὅλως φῄς τὸ αὐτὸ εἶναι λέγομεν, ἢ τὴν αὐτοζωήν, ἢ ὅσα ἄλλα ἀπολύτως καὶ ἀρχικῶς εἶναι, καὶ ἐκ τοῦ θεοῦ πρώτως ὑφεστηκέναι τιθέμεθα.

Τοῦτο δὲ φαμέν, οὐκ ἔστι ἀγκύλον ἀλλ' εὐθὺ καὶ ἁπλῆν τὴν διασάφησιν ἔχον. οὐ γὰρ οὐσίαν τινὰ θείαν, ἢ ἀγγελικὴν εἶναι φαμὲν τὸ αὐτὸ εἶναι τοῦ εἶναι τὰ ὄντα πάντα αἰτίαν. μόνον γὰρ τοῦ εἶναι πάντα τὰ ὄντα, καὶ αὐτὸ τὸ εἶναι τὸ ὑπερούσιον· ἀρχὴ καὶ οὐσία καὶ αἴτιον. οὐδὲ ζωογόνον ἄλλην θεότητα παρὰ τὴν ὑπέρθεον πάντων ὅσα ζῇ καὶ τῆς αὐτοζωῆς αἰτίαν ζωήν. οὔτε συνελόντα εἰπεῖν. ἀρχικὰς τῶν ὄντων καὶ δημιουργικὰς οὐσίας καὶ ὑποστάσεις, ἅς τινὲς καὶ θεοὺς τῶν ὄντων καὶ δημιουργοὺς αὐτοσχεδιάσαντες ἀπεσωμάτισαν, οὓς ἀληθῶς καὶ κυρίως εἰπεῖν. οὔτε αὐτοὶ ᾔδεσαν οὐκ ὄντας, οὔτε οἱ πατέρες αὐτῶν. ἀλλ' αὐτοεῖναι καὶ αὐτοζωὴν καὶ αὐτο-

Εἰ δὲ τὴν κατ' ἔκστασιν εἰρήνης ἑτερότητα λέγων, ἰσχυρίζεται μὴ εἶναι πᾶσιν ἐραστὴν εἰρήνην, μάλιστα μὲν οὐδὲ ἔνεστι τῶν ὄντων, ὃ πάσης παντελῶς ἑνώσεως ἀποπέπτωκε. τὸ γὰρ πάντῃ ἄστατον καὶ ἄπειρον καὶ ἀνίδρυτον καὶ ἀόριστον, οὔτε ὄν ἐστιν, οὔτε ἐν τοῖς οὖσιν.

Εἰ δὲ τούτους φησὶν εἰρήνῃ, καὶ εἰρήνης ἀγαθοῖς ἀπεχθάνεσθαι, τοὺς ἔρισι καὶ θυμοῖς καὶ ἀλλοιώσεσι καὶ ἀστασίαις χαίροντας. καὶ οὗτοι ἀμυδροῖς εἰδώλοις εἰρηνικοῖς ἐφέσεως διακρατοῦνται. πρὸς τὰ παθῶν ἐνοχλούμενοι πολυκινήτων. καὶ ταῦτα ἱστᾶν ἀνεπιστημόνως ἐφιέμενοι καὶ οἰόμενοι τῇ ἀποπληρώσει τῶν ἀεὶ ἀπορρεόντων εἰρηνεύειν ἑαυτοῖς τῇ ἀτονίᾳ τῶν κρατησασῶν ἡδονῶν ἐκταρασσομένους.

Τί ἄν τις εἴποι περὶ τῆς κατὰ Χριστὸν εἰρηνοχύτου φιλανθρωπίας καθ' ἣν οὐ μὴ μάθωμεν ἔτι πολεμεῖν. οὔτε ἑαυτοῖς, οὔτε ἀλλήλοις, οὔτε ἀγγέλοις. ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς τὰ θεῖα κατὰ δύναμιν συνεργήσωμεν. κατὰ πρόνοιαν Ἰησοῦ τοῦ πάντα ἐν πᾶσιν ἐνεργοῦντος καὶ ποιοῦντος εἰρήνην ἄρρητον καὶ ἐξ αἰῶνος προωρισμένην, καὶ ἀποκαταλλάσσοντος ἡμᾶς ἑαυτῷ ἐν πνεύματι. καὶ δι' ἑαυτοῦ καὶ ἐν ἑαυτῷ τῷ πατρὶ περὶ ὧν, ὑπερφυῶν δώρων, ἐν ταῖς θεολογικαῖς ὑποτυπώσεσιν ἱκανῶς εἴρηται. πρὸς συμμαρτυρούσης ἡμῖν καὶ τῆς ἱερᾶς τῶν λογίων ἐπιπνοίας.

Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἄλλοτέ μου δι' ἐπιστολῆς ἐπύθου. τί ποτε ἄρα φημὶ τὸ αὐτὸ εἶναι τὴν αὐτοζωήν. τὴν αὐτοσοφίαν.

νότητος καὶ μένει δι' ὑπερηνωμένης ἑνώσεως ὅλη πρὸς ὅλην καὶ καθ' ὅλην ἑαυτῇ ὑπερηνωμένη. πῶς δὲ φαίη τις, ἐφίεται πάντα εἰρήνης. πολλὰ γὰρ ἑτερότητι καὶ διακρίσει χαίρει. καὶ οὐκ ἄν ποτε ἑκόντα ἠρεμεῖν ἐθελήσοι. εἰ μὲν ἑτερότητα καὶ διάκρισιν ὁ ταῦτα λέγων φησὶ τὴν ἑκάστου τῶν ὄντων ἰδιότητα. καὶ ὅτι ταύτην οὐδὲν τῶν ὄντων ὂν, ὅσον ἐστὶν ἐθέλει ποτὲ ἀπολλύειν. οὐκ ἂν οὐδὲ ἡμεῖς πρὸς τοῦτο ἀντιφήσομεν ἀλλὰ καὶ ταύτην εἰρήνης ἔφεσιν ἀποφανούμεθα. πάντα γὰρ ἀγαπᾷ πρὸς ἑαυτὰ εἰρηνεύειν τε καὶ ἡνῶσθαι καὶ ἑαυτῶν καὶ τῶν ἑαυτῶν. ἀκίνητα καὶ ἄπτωτα εἶναι. καὶ ἔστιν καὶ τῆς καθ' ἕκαστον ἀμιγοῦς ἰδιότητος ἡ παντελὴς εἰρήνη φυλακτική, ταῖς εἰρηνοδώροις αὐτῆς προνοίαις τὰ πάντα ἀστασίαστα καὶ ἀσύμφυρτα πρός τε ἑαυτὰ καὶ πρὸς ἄλληλα διασώζουσα, καὶ πάντα ἐν σταθερᾷ καὶ ἀκλίτῳ δυνάμει πρὸς τὴν ἑαυτῶν εἰρήνην καὶ ἀκινησίαν ἱστῶσα.

Καὶ εἰ τὰ κινούμενα πάντα μὴ ἠρεμεῖν. ἀλλὰ κινεῖσθαι ἀεὶ τὴν ἑαυτῶν κίνησιν ἐθέλοι καὶ τοῦτο ἔφεσίς ἐστι τῆς θείας τῶν ὅλων εἰρήνης, τῆς πάντα ἐφ' ἑαυτῶν ἀδιάπτωτα διασωζούσης. καὶ τὴν πάντων τῶν κινουμένων ἰδιότητα καὶ κινητικὴν ζωήν. ἀκίνητον καὶ ἄπτωτον φυλαττούσης ἐν τῷ τὰ κινούμενα πρὸς ἑαυτὰ εἰρηνεύοντα καὶ ὡσαύτως ἔχοντα δρᾶν τὰ ἑαυτῶν.

τὰ ἐν ἀσυγχύτῳ πάντων συνοχῇ· καὶ ἀμιγῆ καὶ συγκεκραμένα· δι᾽ ἣν οἱ θεῖοι νόες ἑνούμενοι ταῖς νοήσεσιν ἑαυτῶν ἑνοῦνται· καὶ τοῖς νοουμένοις· καὶ αὖθις ἐπὶ τὴν ἄγνωστον ἀναβαίνουσι τῶν ὑπὲρ νοῦν ἱδρυμένων συναφήν· δι᾽ ἣν αἱ ψυχαὶ τοὺς παντοδαποὺς αὐτῶν λόγους ἑνοῦσαι καὶ πρὸς μίαν νοερὰν συναγαγοῦσαι καθαρότητα· προβαίνουσιν οἰκείως ἑαυταῖς· ὁδῷ καὶ τάξει διὰ τῆς ἀΰλου καὶ ἀμεροῦς νοήσεως ἐπὶ τὴν ὑπὲρ νόησιν ἕνωσιν· δι᾽ ἣν ἡ μία καὶ ἀδιάλυτος πάντων συμπλοκὴ κατὰ τὴν θείαν αὐτῆς ἁρμονίαν ὑφίσταται καὶ ἐναρμόζεται συμφωνίᾳ παντελεῖ καὶ ὁμονοίᾳ καὶ συμφυΐᾳ· συναγομένη τε ἀσυγχύτως ἀδιαιρέτως τε συνεχομένη· διηνεκεῖ γὰρ ἡ τῆς παντελοῦς εἰρήνης ὁλότης· ἐπὶ πάντα τὰ ὄντα· κατὰ τὴν ἁπλουστάτην αὐτῆς· καὶ ἀμιγῆ τῆς ἑνοποιοῦ δυνάμεως παρουσίαν, ἑνοῦσα πάντα, καὶ συνδέουσα τὰ ἄκρα διὰ τῶν μέσων τοῖς ἄκροις· κατὰ μίαν ὁμοφυῆ· συνεζευγμένα φιλίαν καὶ τὸ ἀπολαύειν αὐτῆς δωρουμένη· καὶ ταῖς ἐσχάταις τοῦ παντὸς ἀποπερατώσεσι· καὶ πάντα ὁμογενῆ ποιοῦσα· ταῖς ἑνότησι· ταῖς ταυτότησι· ταῖς ἑνώσεσι· ταῖς συναγωγαῖς, ἀδιαιρέτως δηλαδὴ τῆς θείας εἰρήνης ἑστώσης· καὶ ἐν ἑνὶ πάντα δεικνυούσης καὶ διὰ πάντων φοιτώσης· καὶ τῆς οἰκείας ταυτότητος οὐκ ἐξισταμένης· πρόεισι γὰρ ἐπὶ πάντα καὶ μεταδίδωσι πᾶσιν οἰκείως αὐτοῖς ἑαυτῆς· καὶ ὑπερβλύζει περιουσίᾳ τῆς εἰρηνικῆς γονι-

ἀλλήλοις παμμιγῶς συμφυρόμενα. περὶ μὲν οὖν αὐτῆς ὅτι ποτέ ἐστιν τῆς θείας εἰρήνης καὶ ἡσυχίας, ἣν ὁ ἱερὸς ἰοῦστος ἀφθεγξίαν καλεῖ καὶ ἐπὶ πᾶσαν γιγνωσκομένην πρόοδον, ἀκινησίαν· ὅπως τε ἠρεμεῖ καὶ ἡσυχίαν ἄγει· καὶ ὅπως ἐν ἑαυτῇ καὶ εἴσω αὐτῆς ἐστι, καὶ πρὸς αὐτὴν ὅλην ὅλη ὑπερήνωται, καὶ οὔτε εἰς ἑαυτὴν εἰσιοῦσα, καὶ πολλαπλασιάζουσα ἑαυτὴν ἀπολείπει τὴν ἑαυτῆς ἕνωσιν· ἀλλὰ καὶ προϊοῦσα ἐπὶ πάντα ἔνδον ὅλη μένουσα δι' ὑπερβολὴν τῆς πάντα ὑπερεχούσης ἑνώσεως. οὔτε εἰπεῖν, οὔτε ἐννοῆσαί τινι τῶν ὄντων, οὔτε θεμιτὸν, οὔτε ἐφικτόν. ἀλλ' ὡς ἄφθεγκτον καὶ τοῦτο καὶ ἄγνωστον ἐπ' αὐτὴν ἀναθέντες ὡς πάντων οὖσαν ἐπέκεινα τὰς νοητὰς αὐτῆς καὶ ῥητὰς μετουσίας, καὶ τοῦτο ὡς δυνατὸν ἀνδράσι· καὶ ἡμῶν πολλῶν ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἀπολειπομένοις ἐπισκοπήσωμεν.

Καὶ πρῶτόν γε τοῦτο ῥητέον, ὅτι τῆς αὐτοειρήνης καὶ τῆς ὅλης καὶ τῆς καθ' ἕκαστόν ἐστιν ὑποστάτις καὶ ὅτι πάντα πρὸς ἄλληλα συγκεραννύει κατὰ τὴν ἀσύγχυτον αὐτῶν ἕνωσιν καθ' ἣν ἀδιαιρέτως ἡνωμένα, καὶ ἀδιαστάτως ὅμως ἀκραιφνῆ κατὰ τὸ οἰκεῖον ἕκαστα εἶδος ἕστηκεν. οὐκ ἀπολλύμενα διὰ τῆς πρὸς τὰ ἀντικείμενα κράσεως οὔτε ἀπαμβλύνοντά τι τῆς ἑνωτικῆς ἀκριβείας καὶ καθαρότητος. μίαν οὖν τινα καὶ ἁπλῆν τῆς εἰρηνικῆς ἑνώσεως θεωρήσωμεν φύσιν. ἑνοῦσαν ἅπαντα ἑαυτῇ καὶ ἑαυτοῖς καὶ ἀλλήλοις καὶ διασώζουσαν πάν-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Περὶ εἰρήνης καὶ τί βούλεται αὐτὸ τὸ αὐτὸ εἶναι· τίς ἡ αὐτοζωή· τίς ἡ αὐτοδύναμις καὶ τὰ οὕτω λεγόμενα.

Φέρε δὴ τὴν θείαν καὶ ἀρχισυναγωγὸν
α εἰρήνην ὕμνοις εἰρηναίοις αἰνέσωμεν (εὐφημήσω-
μεν)· αὕτη γάρ ἐστιν ἡ πάντων ἑνωτικὴ
καὶ τῆς ἁπάντων ὁμονοίας τε καὶ
συμφυΐας γεννητικὴ καὶ ἀπεργαστική· διὸ καὶ πάν-
τα αὐτῆς ἐφίεται τὸ μεριστὸν αὐτῶν πλῆθος ἐπι-
στρεφούσης εἰς τὴν ὅλην ἑνότητα· καὶ ἐμφύλιον τοῦ
παντὸς πόλεμον ἑνούσης εἰς ὁμοειδῆ συνοικείαν
τῇ μετοχῇ τῆς θείας εἰρήνης αἱ πρεσβύτεραι τῶν
συναγωγῶν δυνάμεων· αὐταὶ πρὸς ἑαυτὰς καὶ
πρὸς ἀλλήλας ἑνοῦνται, καὶ πρὸς τὴν μίαν τῶν ὅ-
λων εἰρηναρχίαν, καὶ τὰ ὑφ' ἑαυτὰς ἑνοῦσιν αὐτά τε
πρὸς ἑαυτὰ καὶ πρὸς ἄλληλα, καὶ πρὸς τὴν μί-
αν καὶ παντελῆ τῆς πάντων εἰρήνης ἀρχὴν καὶ αἰ-
τίαν· ἥτις ἀμερῶς ἐπιβεβηκυῖα τοῖς ὅλοις, ὥσπερ
τισὶ κλείθροις τῶν διειργμένων συμπτυκτικοῖς τὰ
πάντα ὁρίζει, καὶ περατοῖ καὶ ἀσφαλίζεται· καὶ
οὐκ ἐᾷ διαιρεθέντα χυθῆναι πρὸς τὸ ἄπειρον καὶ
ἀόριστον ἄτακτα καὶ ἀνίδρυτα καὶ ἔρημα θεοῦ γι-
νόμενα, καὶ τῆς ἑαυτῶν ἑνώσεως ἐξιόντα, καὶ ἐν

νου παράπαν, αἰῶνα προσαγορεύει καθ' ὅσον καὶ ἰδιότης αἰῶνός ἐστι, τὸ ἀρχαῖον καὶ ἀναλλοίωτον· καὶ τὸ καθόλου τὸ εἶναι μετρεῖν. χρόνον δὲ καλεῖ, τὸν ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ καὶ ἀλλοιώσει. καὶ ἄλλοτε ἄλλως ἔχοντα. διό φησι καὶ ἡμᾶς ἐνθάδε κατὰ χρόνον ὁριζομένους αἰῶνος μεθέξειν ἡ θεολογία φησὶν ἡνίκα τοῦ ἀφθάρτου καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχοντος αἰῶνος ἐφικώμεθα. τοῖς λογίοις δὲ ἔσθ' ὅτι καὶ ἔγχρονος αἰὼν δοξάζεται καὶ αἰώνιος χρόνος. εἰ καὶ μᾶλλον ἴσμεν αὐτοῖς, καὶ κυριώτερον τὰ ὄντα τῷ αἰῶνι. καὶ τὰ ἐν γενέσει τῷ χρόνῳ καὶ λεγόμενα καὶ δηλούμενα.

χρὴ τοιγαροῦν οὐχ ἁπλῶς συναΐδια θεῷ τῷ πρὸ αἰῶνος οἴεσθαι τὰ αἰώνια λεγόμενα· τοῖς σεπτοτάτοις δὲ λογίοις ἀπαρατρέπτως συνεπομένους. αἰώνια μὲν καὶ ἔγχρονα κατὰ τοὺς συνεγνωσμένους αὐτοῖς προσυπακούειν τρόπους. μέσα δὲ ὄντων καὶ γιγνομένων. ὅσα πῆ μὲν αἰῶνος, πῆ δὲ χρόνου μετέχει. τὸν δὲ θεὸν, καὶ ὡς αἰῶνα καὶ ὡς χρόνον ὑμνεῖν, ὡς χρόνου παντὸς καὶ αἰῶνος αἴτιον, καὶ παλαιὸν ἡμερῶν, ὡς πρὸ χρόνου καὶ ὑπὲρ χρόνον, καὶ ἀλλοιοῦντα καιροὺς καὶ χρόνους. καὶ αὖθις πρὸ αἰώνων ὑπάρχοντα καθ' ὅσον καὶ πρὸ αἰῶνός ἐστι καὶ ὑπὲρ αἰῶνα, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ βασιλεία πάντων τῶν αἰώνων ἀμήν.

Ἡμερῶν δὲ παλαιὸς ὁ θεὸς ὑμνεῖται, διὰ τὸ πάντων αὐτὸν εἶναι καὶ αἰῶνα καὶ χρόνον καὶ πρὸ ἡμερῶν καὶ πρὸ αἰῶνος καὶ χρόνου. καίτοι καὶ χρόνον καὶ ἡμέραν καὶ καιρὸν καὶ αἰῶνα θεοπρεπῶς αὐτὸν προσρητέον ὡς ὄντα κατὰ πᾶσαν κίνησιν ἀμετάβλητον καὶ ἀκίνητον, καὶ ἐν τῷ ἀεὶ κινεῖσθαι μένοντα ἐφ᾽ ἑαυτοῦ, καὶ ὡς αἰῶνος καὶ χρόνου καὶ ἡμερῶν αἴτιον.

Διὸ καὶ ἐν ταῖς ἱεραῖς τῶν μυστικῶν ὁράσεων θεοφανείαις· παλαιὸς καὶ νέος πλάττεται τοῦ μὲν προτέρου τὸν ἀρχαῖον καὶ ὄντα ἀπ᾽ ἀρχῆς· τοῦ νεωτέρου δὲ, τὸν ἀγήρω, σημαίνοντος, ἢ ἀμφοῖν τὸ ἐξ ἀρχῆς διὰ πάντων ἄχρι τέλους αὐτὸν προϊέναι διδασκόντων, ἢ ὡς ὁ θεῖος ἡμῶν ἱεροτελεστής φησι, τὸ ἑκατέρου τὴν ἀρχαιότητα τὴν θείαν ὑποδηλοῦντος· τοῦ μὲν πρεσβυτέρου, τὸ πρῶτον ἐν χρόνῳ· τοῦ νεωτέρου δὲ, τὸ κατὰ ἀριθμὸν ἀρχαιότερον ἔχοντος ἐπεὶ πρὸς ἡ μονὰς καὶ τὰ περὶ μονάδα· τῶν πολὺ προεληλυθότων ἀριθμῶν ἀρχικώτερα.

Χρὴ δὲ ὡς οἶμαι καὶ χρόνου καὶ αἰῶνος φύσιν, ἐκ τῶν λογίων εἰδέναι· καὶ γὰρ οὐ τὰ πάντη καὶ ἀπολύτως ἀγένητα καὶ ὄντως ἀΐδια, πάντα χρὴ φησὶν αἰώνια· καὶ τὰ ἄφθαρτα δὲ καὶ ἀθάνατα καὶ ἀναλλοίωτα καὶ ὡσαύτως ὄντα, ὡς ὅταν λέγῃ τὸ ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι, καὶ τὰ ὅμοια. πολλάκις δὲ καὶ τὰ ἀρχαιότατα τῇ τοῦ αἰῶνος ἐπωνυμίᾳ χαρακτηρίζει· καὶ τὴν ὅλην δὲ αὖθις, ἔσθ᾽ ὅτι τοῦ καθ᾽ ἡμᾶς χρό-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Περὶ παντοκράτορος. παλαιοῦ ἡμερῶν ἐν ᾧ καὶ περὶ αἰῶνος καὶ χρόνου.

Ρα δὴ τῷ λόγῳ τὸν πολυώνυμον θεὸν ὡς παντοκράτορα, καὶ ὡς παλαιὸν ἡμερῶν ὑμνῆσαι. τὸ μὲν γὰρ λέγεται διὰ τὸ παντῶν αὐτὸν εἶναι παντοκρατορικὴν ἕδραν. συνέχουσαν καὶ περιέχουσαν τὰ ὅλα καὶ ἐνιδρύουσαν. καὶ θεμελιοῦσαν καὶ περισφίγγουσαν, καὶ ἀρραγὲς ἐν ἑαυτῇ τὸ πᾶν ἀποτελοῦσαν. καὶ ἐξ ἑαυτῆς τὰ ὅλα, καθάπερ ἐκ ῥίζης παντοκρατορικῆς προάγουσαν καὶ εἰς ἑαυτὴν τὰ πάντα καθάπερ εἰς πυθμένα παντοκρατορικὸν ἐπιστρέφουσαν καὶ συνέχουσαν αὐτὰ ὡς πάντων ἕδραν παγκρατῆ τὰ συνεχόμενα πάντα, κατὰ μίαν ὑπερέχουσαν πάντα συνοχὴν. ἀσφαλιζομένην καὶ οὐκ ἐῶσαν αὐτὰ διεκπεσόντα ἑαυτῆς ὡς ἐκ παντελοῦς ἀιτίας κινούμενα παραπολέσθαι.

Λ έγεται δὲ παντοκράτωρ ἡ θεαρχία. καὶ ὡς πάντων κρατοῦσα. καὶ ἀμιγῶς τῶν διοικουμένων ἐπάρχουσα καὶ ὡς πᾶσιν ἐφετὴ καὶ ἐράσμιος οὖσα, καὶ περιβάλλουσα πᾶσι τοὺς ἐθελουσίους ζυγοὺς, καὶ τὰς γλυκείας ὠδῖνας τοῦ θείου καὶ παντοκρατορικοῦ καὶ ἀλύτου τῆς ἀγαθότητος αὐτῆς ἔρωτος.

καὶ ταῖς ἐπὶ τὰ ὄντα πάντα προνοητικαῖς προό-
δοις καὶ ἐνεργείαις. ἀλλὰ καὶ κινήσεις θεοῦ τοῦ ἀ-
κινήτου θεοπρεπῶς τῷ λόγῳ, συγχωρητέον ὑμνῆ-
σαι. καὶ τὸ μὲν εὐθὺ τὸ ἀκλινὲς νοητέον. καὶ τὴν ἀ-
παρέγκλιτον πρόοδον τῶν ἐνεργειῶν, καὶ τὴν ἐξ
αὐτοῦ τῶν ὅλων γένεσιν.

T τὸ δὲ ἑλικοειδὲς, τὴν σταθερὰν πρόοδον, καὶ τὴν γόνι-
μον στάσιν. τὸ δὲ κατὰ κύκλον, τὸ ταυτὸν, καὶ τὸ
τὰ μέσα καὶ ἄκρα περιέχοντα καὶ περιεχόμενα,
συνέχειν, καὶ τὴν εἰς αὐτὸν τῶν ἀπ᾽ αὐτοῦ προελη-
λυθότων ἐπιστροφήν.

E εἰ δέ τις τὴν τοῦ αὐτοῦ τῶν λογίων, ἢ τὴν τῆς δικαιο-
σύνης θεωνυμίαν ἐπὶ τοῦ ἴσου λαμβάνοι. ῥητέον ἴ-
σον τὸν θεόν. οὐ μόνον ὡς ἀμερῆ καὶ ἀπαρέγκλι-
τον. ἀλλὰ καὶ ὡς ἐπὶ πάντα καὶ διὰ πάντων ἐπ᾽ ἴ-
σης διαφοιτῶντα. καὶ ὡς τῆς αὐτοϊσότητος ὑπο-
στάτην, καθ᾽ ἣν ἰσουργεῖ τὴν δι᾽ ἀλλήλων ἁπάντων
ὁμοίαν χώρησιν. καὶ τὴν τῶν μεταλαμβανόντων
ἐπ᾽ ἴσης μετοχὴν, κατὰ τὴν ἑκάστων ἐπιτηδειότη-
τα. καὶ τὴν ἴσην κατ᾽ ἀξίαν ἐπὶ πάντα θεονοουμέ-
νην δόσιν. καὶ κατὰ τὸ πᾶσαν ἰσότητα. νοητὴν, νοε-
ρὰν λογικὴν, αἰσθητικὴν, οὐσιώδη, φυσικὴν, θελη-
τὴν ἐξῃρημένως καὶ ἑνιαίως ἐν ἑαυτῷ προειληφέ-
ναι. κατὰ τὴν ὑπὲρ πάντα πάσης ἰσότητος ποιητι-
κὴν δύναμιν.

φησί. καίτοι οὐκ ἐναντίος ὁ λόγος τῇ πρὸς αὐτὸν ὁμοιότητι. τὰ γὰρ αὐτὰ καὶ ὅμοια θεῷ καὶ ἀνόμοια. τὸ μὲν κατὰ τὴν ἐνδεχομένην τοῦ ἀμεθέκτου μέθεξιν. τὸ δὲ κατὰ τὸ ἀποδέον, τῶν αἰτιατῶν τοῦ αἰτίου. καὶ μέτροις ἀπείροις, καὶ ἀσυγκρίτοις ἀπολιμπανόμενον.

Τί δὲ καὶ περὶ τῆς θείας στάσεως ἤτοι καθέδρας φαμέν. τί δὲ ἄλλο γε παρὰ τὸ μένειν αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ τὸν θεόν. καὶ ἐν ἀκινήτῳ ταυτότητι μονίμως πεπηγέναι καὶ ἀραρότως ὑπεριδρῦσθαι, καὶ τὸ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ περὶ τὸ αὐτὸ καὶ ὡσαύτως ἐνεργεῖν. καὶ κατὰ τὸ ἀμετάστατον αὐτὸν ἐξ ἑαυτοῦ πάντως ὑπάρχειν. καὶ κατὰ τὸ ἀμετακίνητον αὐτὸ καὶ ὁλικῶς ἀκίνητον. καὶ ταῦτα ὑπερουσίως. αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ τῆς πάντων στάσεως καὶ ἕδρας αἴτιος. ὁ ὑπὲρ πᾶσαν ἕδραν καὶ στάσιν, καὶ ἐν ἑαυτῷ πάντα συνέστηκεν. ἐκ τῆς τῶν οἰκείων ἀγαθῶν στάσεως ἀσάλευτα διαφυλαττόμενα. Τί δὲ καὶ ὅταν αὖθις οἱ θεολόγοι καὶ ἐπὶ πάντα προϊόντα καὶ κινούμενόν φασι τὸν ἀκίνητον. οὐ θεοπρεπῶς καὶ τοῦτο νοητέον. κινεῖσθαι γὰρ αὐτὸν εὐσεβῶς οἰητέον. οὐ κατὰ φορὰν ἢ ἀλλοίωσιν, ἢ ἑτεροίωσιν, ἢ τροπὴν ἢ τοπικὴν κίνησιν οὐ τὴν εὐθεῖαν, οὐ τὴν κυκλοφορικήν, οὐ τὴν ἐξ ἀμφοῖν, οὐ τὴν νοητήν, οὐ τὴν ψυχικήν, οὐ τὴν φυσικὴν ἀλλὰ τὸ εἰς οὐσίαν ἄγειν τὸν θεὸν καὶ συνέχειν τὰ πάντα καὶ παντοίως πάντων προνοεῖν, καὶ τὸ παρεῖναι πᾶσι τῇ πάντων ἀσχέτῳ περιοχῇ.

δοις. ὅμοιον δὲ τὸν θεὸν, ᾗ μὲν ὡς ταὐτὸν εἴποι τις, ὡς ὅλον δι' ὅλου ἑαυτῷ μονίμως καὶ ἀμερίστως ὄντα ὅμοιον, οὐ κατιμαστέον ἡμῖν τὴν τοῦ ὁμοίου θεωνυμίαν.

Οἱ δὲ θεολόγοι τὸν ὑπὲρ πάντα θεὸν ᾗ αὐτὸς, οὐδενί φασιν εἶναι ὅμοιον· αὐτὸν δὲ ὁμοιότητα θείαν δωρεῖσθαι τοῖς ἐπ' αὐτὸν ἐπιστρεφομένοις τῇ κατὰ δύναμιν μιμήσει τὸν ὑπὲρ πάντα καὶ ὅρον καὶ λόγον. καὶ ἔστιν ἡ τῆς θείας ὁμοιότητος δύναμις, ἣ τὰ παραγενόμενα πάντα πρὸς τὸ αἴτιον ἐπιστρέφουσα. Ταῦτα γοῦν ῥητέον ὅμοια θεῷ, καὶ κατὰ θείαν εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν. οὐδὲ γὰρ αὐτοῖς τὸν θεὸν ὅμοιον, ὅτι μηδὲ ἄνθρωπος τῇ ἰδίᾳ εἰκόνι ὅμοιος. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ὁμοταγῶν δυνατὸν καὶ ὅμοια αὐτὰ ἀλλήλοις εἶναι καὶ ἀντιστρέφειν ἐφ' ἑκάτερα τὴν ὁμοιότητα. καὶ εἶναι ἄμφω ἀλλήλοις ὅμοια κατὰ προηγούμενον ὁμοίου εἶδος· ἐπὶ δὲ τοῦ αἰτίου καὶ τῶν αἰτιατῶν οὐ καταδεξόμεθα τὴν ἀντιστροφήν. οὐ γὰρ μόνοις τοῖσδε, ἢ τοῖσδε, τὸ ὁμοίοις εἶναι δωρεῖται. πᾶσι δὲ τοῖς ὁμοιότητος μετέχουσι τοῦ εἶναι ὁμοίοις. ὁ θεὸς αἴτιος γίγνεται καὶ ἔστι καὶ αὐτῆς τῆς αὐτοομοιότητος ὑποστάτης, καὶ τὸ ἐν πᾶσιν ὅμοιον ἴχνει τινὶ τῆς θείας ὁμοιότητος ὅμοιόν ἐστι καὶ τὴν ἕνωσιν αὐτῶν συμπληροῖ. Καὶ τί δεῖ περὶ τούτου λέγειν; αὐτὴ γὰρ ἡ θεολογία τὸ ἀνόμοιον αὐτὸν εἶναι πρεσβεύει, καὶ τοῖς πᾶσιν ἀσύντακτον, ὡς πᾶσιν ἕτερον. καὶ τὸ δὴ παραδοξότερον, ὅτι μηδὲ εἶναι τὸ ὅμοιον αὐτῷ.

Ω ς γὰρ τὴν ψυχὴν αὐτὴν σωματοειδῶς ὁ λόγος διέπλασεν. καὶ μέρη σωματικὰ τῇ ἀμερεῖ περιέπλασεν. ἑτέρως ἐννοουμένῳ τὰ αὐτῇ τὰ περιτιθέμενα μέρη τῇ ἀμερείᾳ τῇ κατὰ ψυχὴν οἰκείως.

Κ αὶ κεφαλὴν μὲν τὸν νοῦν, αὐχένα δὲ τὴν δόξαν ὡς ἐν μέσῳ λόγου καὶ ἀλογίας. στῆθος δὲ θυμόν. γαστέρα δὲ τὴν ἐπιθυμίαν. σκέλη δὲ καὶ πόδας τὴν φύσιν ἐλέγομεν τοῖς τῶν μερῶν ὀνόμασι τῶν δυνάμεων συμβόλοις χρώμενοι. πολλῷ γε μᾶλλον ἐπὶ τοῦ πάντων ἐπέκεινα τὴν ἑτερότητα τῶν μορφῶν καὶ τῶν σχημάτων. ἱεραῖς καὶ θεοπρεπέσι καὶ ταῖς μυστικαῖς ἀναπτύξεσιν ἀνακαθαίρεσθαι χρή.

Κ αὶ εἰ βούλει τὰ τριττὰ τῶν σωμάτων σχήματα τῷ ἀναφεῖ καὶ ἀσχηματίστῳ θεῷ περιάψαι.

Π λάτος μὲν οὖν θεῖον ἐρητέον τὴν ὑπερευρεῖαν πάντα τοῦ θεοῦ πρόοδον. μῆκος δὲ τὴν ὑπὲρ ἐκτεινομένην τὰ ὅλα δύναμιν. βάθος δὲ τὴν πᾶσι τοῖς οὖσιν ἀπερίληπτον κρυφιότητα καὶ ἀγνωσίαν.

Α λλ᾽ ὅπως μὴ λάθωμεν ἑαυτοὺς ἐκ τῆς τῶν ἑτεροίων σχημάτων καὶ μορφῶν ἀναπτύξεως τὰς ἀσωμάτους θεωνυμίας ταῖς διὰ συμβόλων αἰσθητῶν συμφύροντες.

Δ ιὸ περὶ μὲν τούτων ἐν τῇ συμβολικῇ θεολογίᾳ εἴρηται. νῦν δὲ αὐτοῦ τὴν θείαν ἑτερότητα μὴ ἀνομοιωσίν τινα τῆς ὑπεραπαραλλάκτου ταυτότητος ὑποπτεύσωμεν. ἀλλὰ τὸ ἑνιαῖον αὐτοῦ πολυπλασιασμόν. καὶ τὰς μονοειδεῖς τῆς ἐπὶ πάντα πολυγονίας προό-

Τ ὁ δὲ ταυτὸν ὑπερουσίως ἀΐδιον, ἄτρεπτον, ἐφ' ἑαυτοῦ μένον, ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ, καὶ ὡσαύτως ἔχον πᾶσιν ὡσαύτως παρόν· καὶ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἐφ' ἑαυτοῦ σταθερῶς καὶ ἀχράντως ἐν τοῖς καλλίστοις ὅροις τῆς ὑπερουσίου ταυτότητος ἱδρυμένον· ἀμετάβλητον καὶ ἀμετάπτωτον· ἀρρεπὲς, ἀναλλοίωτον· ἀμιγὲς, ἄϋλον· ἁπλούστατον ἀπροσδεὲς, ἀναυξὲς ἀμείωτον, ἀγένητον· οὐχ ὡς μήπω γενόμενον, ἢ ἀτελείωτον, ἢ ὑπὸ τοῦδε, ἢ τόδε· μὴ γενόμενον· οὐδ' ὡς μηδαμῆ μηδαμῶς ὄν ἀλλ' ὡς ὑπὲρ πᾶν ἀγένητον καὶ ἀπολύτως ἀγένητον, καὶ ἀεὶ ὂν καὶ αὐτοτελὲς ὂν καὶ ταυτὸν ὂν καθ' αὑτὸ καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ μονοειδῶς καὶ ταυτοειδῶς ἀφοριζόμενον· καὶ τὸ ταυτὸν ἐξ ἑαυτοῦ καὶ πᾶσι τοῖς μετέχειν ἐπιτηδείοις ἐπιλάμπον· καὶ ἕτερα τοῖς ἑτέροις συντάττον· πλουσία καὶ αἰτία ταυτότητος· ἐν ἑαυτῷ καὶ τὰ ἐναντία ταυτῶς προέχον· κατὰ τὴν μίαν καὶ ἑνικὴν τῆς ὅλης ταυτότητος ὑπερέχουσαν αἰτίαν·

Τ ὁ δὲ ἕτερον, ἐπειδὴ πᾶσι προνοητικῶς ὁ θεὸς πάρεστι, καὶ πάντα ἐν πᾶσι διὰ τὴν πάντων σωτηρίαν γίγνεται μένον ἐφ' ἑαυτοῦ καὶ τῆς οἰκείας ταυτότητος ἀνεκφοιτήτως κατ' ἐνέργειαν μίαν, καὶ ἄπαυστον ἑστηκὼς, καὶ ἑαυτὸν ἐπιδιδοὺς ἀκλίτω δυνάμει πρὸς ἐκθέωσιν τῶν ἐπεστραμμένων· καὶ τὴν ἑτερότητα τῶν ποικίλων τοῦ θεοῦ κατὰ τὰς πολυειδεῖς ὁράσεις σχημάτων· ἕτερά τινα τοῖς φαινομένοις παραφαίνονται σημαίνειν οἰητέον· –

εἶναι. καὶ παντὸς μεγέθους ἔξωθεν ὑπερχεόμενον καὶ ὑπερεκτεινόμενον. πάντα τόπον περιέχον. πάντα ἀριθμὸν ὑπερβάλλον. πᾶσαν ἀπειρίαν διαβαῖνον. καὶ κατὰ τὸ ὑπερπλῆρες αὐτοῦ καὶ μεγαλουργόν. καὶ τῆς πηγαίας αὐτοῦ δωρεᾶς. καθόσον αὗται πρὸς πάντων μετεχόμεναι κατὰ ἀπειρόδωρον χύσιν ἀμείωτοι παντελῶς εἰσί. καὶ τὴν αὐτὴν ἔχουσιν ὑπερπληρότητα. καὶ οὐκ ἐλαττοῦνται ταῖς μετοχαῖς ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ὑπερβλύζουσι.

Τ Τὸ μέγεθος τοῦτο καὶ ἄπειρόν ἐστι. καὶ ἄποσον. καὶ ἀνάριθμον. καὶ τοῦτό ἐστιν ἡ ὑπεροχή, κατὰ τὴν ἀπόλυτον καὶ ὑπερτεταμένην τῆς ἀπεριλήπτου μεγαλιότητος φύσιν.

Σ Μικρὸν δέ, ἤτοι λεπτὸν ἐπ' αὐτοῦ λέγεται. τὸ παντὸς ὄγκου καὶ διαστήματος ἀποβεβηκός. καὶ τὸ διὰ πάντων ἀκωλύτως χωροῦν. καίτοι καὶ πάντων στοιχειωτικὸν αἴτιόν ἐστι τὸ σμικρόν. οὐδαμῆ γὰρ εὑρήσεις τὴν τοῦ σμικροῦ ἰδέαν ἀμέθεκτον. οὕτως οὖν ἐπὶ θεοῦ τὸ σμικρὸν ἐκληπτέον. ὡς ἐπὶ πάντα καὶ διὰ πάντων ἀνεμποδίστως χωροῦν καὶ ἐνεργὲς καὶ διικνούμενον ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ σώματος ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸν ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας. μᾶλλον δὲ τῶν ὄντων ἁπάντων. οὐ γάρ ἐστι κτίσις ἀφανής, ἐνώπιον αὐτοῦ.

Τ Τοῦτο τὸ σμικρὸν ἄποσόν ἐστι καὶ ἀπήλικον ἀκρατές, ἄπειρον, ἀόριστον. περιληπτικὸν πάντων. αὐτὸ δὲ ἀπερίληπτον.

διαταραχθῆναι· φυλάττουσα δὲ τὰ ὄντα πάντα κατ' εἶδος ἕκαστον ἐν ᾧ ἕκαστον εἶναι πέφυκεν·

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ μεγάλου· μικροῦ· ταυτοῦ· ἑτέρου· ὁμοίου· ἀνομοίου· στάσεως· κινήσεως· ἰσότητος·

Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν ἀνατίθεται τῷ πάντων αἰτίῳ· καὶ τὸ ταυτὸν, καὶ τὸ ἕτερον, καὶ τὸ ὅμοιον, καὶ τὸ ἀνόμοιον, καὶ ἡ στάσις, καὶ ἡ κίνησις· φέρε καὶ τούτων τῶν θεωνυμικῶν ἀγαλμάτων ὅσα ἡμῖν ἐμφανῆ, θεωρήσωμεν. μέγας μὲν οὖν ὁ θεὸς ἐν τοῖς λογίοις ὑμνεῖται καὶ ἐν μεγέθει· καὶ ἐν αὔρᾳ λεπτῇ τὴν θείαν ἐμφαινούσῃ σμικρότητα. καὶ ὁ αὐτὸς ὅταν φῇ τὰ λόγια· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ· καὶ ἕτερος ἡνίκα ὡς πολύσχημος καὶ πολυειδὴς ὑπὸ τῶν αὐτῶν λογίων διαπλάττεται καὶ ὅμοιος ὡς ὁμοίων καὶ ὁμοιότητος ὑποστάτης, καὶ ἀνόμοιος πᾶσιν, ὡς οὐκ ὄντος αὐτῷ τοῦ ὁμοίου· καὶ ἑστὼς καὶ ἀκίνητος καὶ καθήμενος εἰς τὸν αἰῶνα καὶ κινούμενος· ὡς ἐπὶ πάντα προερχόμενος· καὶ ὅσαι ἄλλαι ταύταις ὁμοδύναμοι θεωνυμίαι πρὸς τῶν λογίων ὑμνοῦνται·

Μέγας μὲν οὖν ὁ θεὸς ὀνομάζεται κατὰ τὸ ἰδίως αὐτοῦ μέγα· τὸ πᾶσι τοῖς μεγάλοις ἑαυτοῦ μεταδι'

τὰς ἀναλογίας ἑκάστου συνισταίουσαν ἀμιγῆ αὐ/
τοὺς εἰς τὰ ἐναντία· καὶ ἀμιγῆ χωρητοῖς.

Ε πεὶ καὶ ταύτην τὴν σωτηρίαν, οὐκ ἀποσκοποῦ τις
ὑμνείσοι τῆς ἱερᾶς θεολογίας· ὡς πάντα τὰ ὄντα
τῇ σωστικῇ τῶν πάντων ἀγαθότητι· τῆς τῶν οἰκεί/
ων ἀγαθῶν ἀποπτώσεως ἀπολυτρουμένην· καθ' ὅ/
σον ἡ ἑκάστου τῶν σωζομένων ἀποδέχεται φύσις.
διὸ καὶ ἀπολύτρωσιν αὐτὴν ὀνομάζουσιν οἱ θεολό/
γοι· καθ' ὅσον οὐκ ἐᾷ τὰ ὄντως ὄντα πρὸς τὸ μὴ εἶ/
ναι διαπεσεῖν καὶ καθ' ὅσον εἰ καί τι πρὸς τὸ πλημ/
μελὲς καὶ ἄτακτον ἀποσφαλείη· καὶ μείωσιν τινὰ
πάθοι τῆς τῶν οἰκείων ἀγαθῶν τελειότητος· καὶ
τοῦτο τοῦ πάθους καὶ τῆς ἀσθενείας καὶ τῆς στε/
ρήσεως ἀπολυτροῦται· πληροῦσα τὸ ἐνδεές, καὶ πα/
τρικῶς τὴν ἀτονίαν ὑπερειδοῦσα, καὶ ἀνιστῶσα τοῦ
κακοῦ· μᾶλλον δὲ ἐστῶσα ἐν τῷ καλῷ, καὶ τὸ ὑπε/
κρυὲν ἀγαθὸν ἀναπληροῦσα, καὶ τάττουσα, καὶ κο/
σμοῦσα τὴν ἀταξίαν αὐτοῦ καὶ ἀκοσμίαν, καὶ ὁλό/
κληρον ἀποτελοῦσα· καὶ πάντων ἀπολύουσα τῶν
λελωβημένων.

Α λλὰ περὶ μὲν τούτων καὶ περὶ δικαιοσύνης εἴρηται.
καθ' ἣν ἡ πάντων ἰσότης μετρεῖται καὶ ὁρίζεται.
καὶ πᾶσα ἀνισότης· ἡ κατὰ στέρησιν τῆς ἐν αὐτοῖς
ἑκάστοις ἰσότητος ἐξορίζεται· τὴν γὰρ ἀνισότητα εἴ
τις ἐκλάβοι· τὰς ἐν τῷ ὅλῳ τῶν ὅλων πρὸς ὅλα δια/
φοράς· καὶ ταύτης ἡ δικαιοσύνη φρουρητικὴ μὴ
συγχωροῦσα συμμιγῆ τὰ ὅλα ἐν ὅλοις γενόμενα

χρὴ τοὺς τινῶν ἐφιεμένους ἡνίκα τῶν ἐφετῶν τυγχάνουσι, ἢ οὐχὶ τότε μᾶλλον ἐνθουσιάζουσι ταῖς ἀγγελικαῖς ἀρεταῖς ὅταν ὡς δυνατὸν ἐφέσει τῶν θείων ἀναχωροῦσι τῆς τῶν ὑλικῶν προσπαθείας ἐγγυμναζόμενοι πρὸς τοῦτο λίαν ἀνδρικῶς· ἐν ταῖς ὑπὲρ τοῦ καλοῦ παραστάσεσιν· ὥστε ἀληθὲς εἰπεῖν, ὅτι τοῦτο μᾶλλόν ἐστι τῆς θείας δικαιοσύνης ἴδιον τὸ μὴ θέλγειν καὶ ἀπολλύειν τῶν ἀρίστων τὴν ἀῤῥενότητα ταῖς τῶν ὑλικῶν διαδόσεσιν· μὴ δὲ εἴ τις ἐπιχειροίη τοῦτο ποιεῖν ἐᾶν, ἀβοηθήτους, ἀλλ' ἐνιδρύειν αὐτοὺς ἐν τῇ καλῇ καὶ ἀμειλίκτῳ στάσει. καὶ ἀπονέμειν αὐτοῖς τοιούτοις οὖσι τὰ κατ' ἀξίαν.

A αὕτη γοῦν ἡ θεία δικαιοσύνη· καὶ σωτηρία τῶν ὅλων ὑμνεῖται· τὴν ἰδίαν ἑκάστου καὶ καθαρὰν ἀπὸ τῶν ἄλλων οὐσίαν καὶ τάξιν ἀποσώζουσα καὶ φυλάττουσα, καὶ αἰτία καθαρῶς οὖσα τῆς ἐν τοῖς ὅλοις ἰδιοπραγίας.

E εἰ δέ τις τὴν σωτηρίαν ὑμνοίη, καὶ ὡς ἐκ τῶν χειρόνων τὰ ὅλα σωστικῶς ἀναρπάζουσαν, πάντως που καὶ τοῦτον ἡμεῖς τὸν ὑμνωδὸν τῆς παντοδαπῆς σωτηρίας ἀποδεξώμεθα. καὶ ταύτην δὲ καὶ πρώτην σωτηρίαν τῶν ὅλων ἀξιώσομεν αὐτὸν ὁρίζεσθαι τὴν πάντα ἐφ' ἑαυτῶν ἀμετάβλητα καὶ ἀστασίαστα καὶ ἀῤῥεπῆ πρὸς τὰ χείρω διασώζουσαν, καὶ πάντα φρουροῦσαν ἄμαχα καὶ ἀπολέμητα τοῖς ἑαυτῶν ἑκασταλόγοις διακοσμούμενα, καὶ πᾶσαν ἀνισότητα καὶ ἀλλοτριοπραγίαν ἐκ τῶν ὅλων ὁρίζουσαν, καὶ

πάντα ἀπὸ πάντων ἀμιγῆ καὶ ἀσύμφυρτα διασώζουσα, τὰ ἑκάστῳ προσήκοντα πᾶσι τοῖς οὖσι δωρεῖται κατὰ τὴν ἑκάστῳ τῶν ὄντων ἐπιβάλλουσαν ἀξίαν.

Καὶ εἰ ταῦτα ὀρθῶς φαμὲν, ὅσοι τῇ θείᾳ διαλοιδοροῦνται δικαιοσύνῃ, λανθάνουσιν ἑαυτῶν ἀδικίαν ἐναργῆ καταψηφιζόμενοι. φασὶ γὰρ ὀφείλειν εἶναι τοῖς θνητοῖς τὴν ἀθανασίαν. καὶ τοῖς ἀτελέσι τὸ τέλειον. καὶ τοῖς αὐτοκινήτοις τὴν ἑτεροκίνητον ἀνάγκην. καὶ τοῖς ἀλλοιωτοῖς τὴν ταυτότητα. καὶ τὰ τελειοδύναμα τοῖς ἀσθενέσι. καὶ ἀΐδια εἶναι τὰ ἔγχρονα. καὶ ἀμετάβολα τὰ φύσει κινούμενα. καὶ τὰς ἐπικαίρους ἡδονὰς αἰωνίας. καὶ ὅλως τὰ ἄλλων ἄλλοις ἀποδιδόασιν.

Δέον εἰδέναι τὴν θείαν δικαιοσύνην ἐν τούτῳ ὄντως οὖσαν ἀληθῆ δικαιοσύνην. ὅτι πᾶσιν ἀπονέμει τὰ οἰκεῖα κατὰ τὴν ἑκάστου τῶν ὄντων ἀξίαν καὶ τὴν ἑκάστου φύσιν ἐπὶ τῆς οἰκείας διασώζει τάξεως καὶ δυνάμεως.

Ἀλλ' εἴποι ἄν τις, οὐκ ἔστιν δικαιοσύνης ἄνδρας ὁσίους ἐᾶν, ἀβοηθήτους ὑπὸ τῶν φαύλων ἐκτρυχομένους. πρὸς ὃν ῥητέον. ὡς εἰ μὲν ἀγαπῶσιν οὓς φῂς ὁσίους τὰ ἐπὶ γῆς ὑπὸ τῶν προσύλων ζηλούμενα, τοῦ θείου πάντως ἐκπεπτώκασιν ἔρωτος. καὶ οὐκ οἶδ' ὅπως ὅσιοι κληθεῖεν, ἀδικοῦντες τὰ ὄντως ἐραστὰ καὶ θεῖα τοῖς ζηλωτοῖς καὶ ἀνεράστοις ὑπ' αὐτῶν οὐκ εὐαγῶς παρευδοκιμούμενα. εἰ δὲ τῶν ὄντως ὄντων ἐρῶσι, εὐφραίνεσθαι

ἀληθείας τοῦ ὄντος ἔκπτωσις, ποῦ ἐκ τοῦ ὄντος ἐκπεσεῖν ὁ θεὸς οὐ δύναται· καὶ τὸ μὴ εἶναι οὐκ ἔστιν· ὡς ἄν τις φαίη τὸ μὴ δύνασθαι οὐ δύναται· καὶ τὸ μὴ ἰδέναι κατὰ στέρησιν οὐκ οἶδεν· ὅπερ ὁ σοφὸς οὐκ ἐννοήσας μιμεῖται τοὺς τῶν ἀθλητῶν ἀπειρονίκας· οἳ πολλάκις ἀσθενεῖς εἶναι τοὺς ἀνταγωνιστὰς ὑποθέμενοι κατὰ τὸ δοκοῦν ἑαυτοῖς· καὶ πρὸς ἀπόντας αὐτοὺς ἀνδρείως σκιαμαχοῦντες· καὶ τὸν ἀέρα διακένοις πληγαῖς, θαρσέως καταπαίοντες, οἴονται τῶν ἀντιπάλων ἑαυτῶν κεκρατηκέναι· καὶ ἀνακηρύττουσιν ἑαυτούς, οὔτε ἰδόντες τὴν ἐκείνων δύναμιν· Ἡμεῖς δὲ τοῦ θεολόγου κατὰ τὸ ἐφικτὸν στοχαζόμενοι, τὸν ὑπέρδυναμον θεὸν ὑμνοῦμεν, ὡς παντοδύναμον, ὡς μακάριον, καὶ μόνον δυνάστην· ὡς δεσπόζοντα ἐν τῇ δυναστείᾳ αὐτοῦ τοῦ αἰῶνος· ὡς κατ' οὐδὲν τῶν ὄντων ἐκπεπτωκότα· μᾶλλον δὲ καὶ ὑπερέχοντα, καὶ προέχοντα πάντα τὰ ὄντα κατὰ δύναμιν ὑπερούσιον· καὶ πᾶσι τοῖς οὖσι τὸ δύνασθαι εἶναι· καὶ τὸ δὲ εἶναι κατὰ περιουσίαν ὑπερβαλλούσης δυνάμεως· ἀφθόνῳ χύσει δεδωρημένον· δικαιοσύνη δὲ αὖθις ὁ θεός, ὡς πᾶσι κατ' ἀξίαν ἀπονέμων ὑμνεῖται· καὶ εὐμετρίαν καὶ κάλλος καὶ εὐταξίαν καὶ διακόσμησιν, καὶ πάσας διανομὰς καὶ τάξεις ἀφορίζων ἑκάστῳ κατὰ τὸν ὄντως ὄντα δικαιότατον ὅρον· καὶ πᾶσι τῆς αὐτῶν ἑκάστων αὐτοπραγίας αἴτιος ὤν· πάντα γὰρ ἡ θεία δικαιοσύνη τάττει καὶ ὁροθετεῖ· καὶ

τὴν γῆν ἐπ' οὐδενὸς ἱδρύει. καὶ τὰς ζωογόνους αὐτῆς ὠδῖνας ἀδιαφθόρους φυλάττει. καὶ τὴν ἐν ἀλλήλοις τῶν στοιχείων ἁρμονίαν καὶ κρᾶσιν. ἀσύγχυτον καὶ ἀδιαίρετον ἀποσώζει.

Καὶ τὴν ψυχῆς καὶ σώματος σύνδεσιν συνέχει. καὶ τὰς τῶν φυτῶν θρεπτικὰς καὶ αὐξητικὰς δυνάμεις ἀνακινεῖ. καὶ διακρατεῖ τὰς οὐσιώδεις τῶν ὅλων δυνάμεις. καὶ τὴν τοῦ παντὸς ἀδιάλυτον μονὴν ἀσφαλίζεται. καὶ τὴν θέωσιν αὐτὴν δωρεῖται δύναμιν εἰς τοῦτο τοῖς ἐκθεουμένοις παρέχουσα. καὶ ὅλως οὐδέν ἐστι καθόλου τῶν ὄντων τὴν παντοκρατορικὴν ἀσφάλειαν, καὶ περιοχὴν τῆς θείας δυνάμεως ἀφῃρημένον. τὸ γὰρ καθόλου μηδεμίαν δύναμιν ἔχων, οὔτε ἐστίν. οὔτε τί ἐστιν. οὔτε ἐστί τις αὐτοῦ παντελῶς θέσις.

Καί τοι φησὶν Ἐλύμας ὁ μάγος. εἰ παντοδύναμός ἐστιν ὁ θεὸς πῶς λέγεται τί μὴ δύνασθαι πρὸς τοῦ καθ' ὑμᾶς θεολόγου. λοιδορεῖται δὲ τῷ θείῳ παύλῳ φήσαντι, μὴ δύνασθαι αὐτὸν θεὸν ἑαυτὸν ἀρνήσασθαι. προθεὶς δὲ τοῦτο λίαν ὀρρωδῶ μὴ καὶ ἀνοίας ὀφλήσω γέλωτα παίδων ἀθυρόντων οἰκοδομήματα, καὶ ἐπὶ ψάμμου καὶ ἀσθενῆ καταλύειν ἐπιχειρῶν. καὶ ὥσπερ τινὸς ἀνεφίκτου σκοπεῦ καταστοχάζεσθαι ἀπολύδων τῆς περὶ τούτου θεολογικῆς διανοίας.

Ἡ γὰρ ἑαυτοῦ ἄρνησις ἔκπτωσις ἀληθείας ἐστίν. ἡ δὲ ἀλήθεια ὄν ἐστι. καὶ ἡ τῆς ἀληθείας ἔκπτωσις, τοῦ ὄντος ἔκπτωσις. εἰ τοίνυν ἀλήθεια ὄν ἐστιν, ἡ δὲ ἄρνησις.

ἡ οὐσιώδη δύναμιν ἔχει· καὶ αὐτὸ δὲ εἰ θέμις εἰπεῖν
τὸ εἶναι δύναμιν· εἰς τὸ εἶναι ἔχει παρὰ τῆς ὑπερ-
ουσίου δυνάμεως· ἐξ αὐτῆς εἰσὶν αἱ θεοειδεῖς τῶν
ἀγγελικῶν διακόσμων δυνάμεις, ἐξ αὐτῆς καὶ τὸ
εἶναι ἀμεταπτώτως ἔχουσι· καὶ πάσας αὐτῶν τὰς
νοερὰς καὶ ἀθανάτους ἀεικινησίας· καὶ τὸ ἀρρεπὲς
αὐτὸ, καὶ τὴν ἀνελάττωτον ἔφεσιν τοῦ ἀγαθοῦ,
πρὸς τῆς ἀπειραγάθου δυνάμεως εἰλήφασιν· αὐ-
τῆς ἐφιείσης αὐτοῖς τὸ δύνασθαι καὶ εἶναι ταῦτα
καὶ ἐφίεσθαι ἀεὶ εἶναι· καὶ αὐτὸ τὸ δύνασθαι ἐφίε-
σθαι τοῦ δύνασθαι·

Π ρόεισι δὲ τὰ τῆς ἀνεκλείπτου δυνάμεως καὶ εἰς ἀν-
θρώπους· καὶ ζῷα καὶ φυτά· καὶ τὴν ὅλην τοῦ παν-
τὸς φύσιν· καὶ δυναμοῖ τὰ ἡνωμένα πρὸς τὴν ἀλ-
λήλων φιλίαν καὶ κοινωνίαν· καὶ τὰ διακεκριμέ-
να πρὸς τὸ εἶναι κατὰ τὸν οἰκεῖον ἕκαστα λόγον
καὶ ὅρον· καὶ ἀσύγχυτα καὶ ἀσύμφυρτα· καὶ τὰς
τοῦ παντὸς τάξεις καὶ εὐθυμοσύνας εἰς τὸ οἰκεῖον
ἀγαθὸν διασώζει·

Κ αὶ τὰς ἀθανάτους τῶν ἀγγελικῶν ἑνάδων ζωὰς ἀλω-
βήτους διαφυλάττει· καὶ τὰς οὐρανίας καὶ φωτηρι-
κὰς καὶ ἀστερώοις οὐσίας καὶ τάξεις ἀναλλοιώτους· καὶ
τὸν αἰῶνα δύνασθαι εἶναι ποιεῖ· καὶ τὰς τοῦ χρόνου
περιελίξεις· διακρίνει μὲν ταῖς προόδοις, συνάγει
δὲ ταῖς ἀποκαταστάσεσιν· καὶ τὰς τοῦ πυρὸς δυ-
νάμεις ἀσβέστους ποιεῖ· καὶ τὰς τοῦ ὕδατος ἀπορρο-
ὰς ἀνεκλείπτους· καὶ τὴν ἀερίαν χύσιν ὁρίζει· καὶ

ναμιν ἐν ἑαυτῷ προέχων καὶ ὑπερέχων, καὶ ὡς πά-
σης δυνάμεως αἴτιος καὶ πάντα κατὰ δύναμιν ἀ-
κλινῆ καὶ ἀπεριόριστον παράγων, καὶ ὡς αὐτοῦ τοῦ
εἶναι δύναμιν, ἢ τὴν ὅλην ἢ τὴν καθ' ἕκαστον αἴτιος
ὤν, καὶ ὡς ἀπειροδύναμος· οὐ μόνον τῷ πᾶσαν δύ-
ναμιν παράγειν, ἀλλὰ καὶ τῷ ὑπὲρ πᾶσαν καὶ
τὴν αὐτοδύναμιν εἶναι, καὶ τῷ ὑπερδύνασθαι· καὶ
ἀπειράκις ἀπείρους τῶν οὐσῶν δυνάμεων ἑτέ-
ρας παραγαγεῖν· καὶ τῷ μὴ ἄν ποτε δυνηθῆναι
τὰς ἀπείρους καὶ ἐπ' ἄπειρον παραγομένας δυ-
νάμεις, τὴν ὑπεράπειρον αὐτοῦ τῆς δυναμοποιοῦ
δυνάμεως ἀμβλῦναι ποίησιν, καὶ τῷ ἀφθέγκτῳ Β
καὶ ἀγνώστῳ καὶ ἀπερινοήτῳ τῆς πάντα ὑπερε-
χούσης αὐτοῦ δυνάμεως, ἣ διὰ περιουσίαν τοῦ δυ-
νατοῦ καὶ τὴν ἀσθένειαν δυναμοῖ, καὶ τὰ ἔσχατα
τῶν ἀπηχημάτων αὐτῆς συνέχει καὶ διακρατεῖ·
καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν κατ' αἴσθησιν δυνάμεων ὁρῶ-
μεν· ὅτι τὰ ὑπέρλαμπρα φῶτα καὶ μέχρι τῶν ἀμβλει-
ῶν ὁράσεων φθάνει· καὶ τοὺς μεγάλους φασὶ τῶν
ψόφων καὶ εἰς τὰς μὴ λίαν εὐκόλως τῶν ἤχων ἀν- Γ
τιλαμβανομένας ἀκοὰς εἰσδύνασθαι· τὸ γὰρ παν-
τελῶς ἀνήκοον οὐδὲ ἀκοή, καὶ τὸ καθόλου μὴ βλέπειν
οὔτε ὅρασις·
A ἔστι δ' οὖν ἡ ἀπειροδύναμος τοῦ θεοῦ διάδοσις· εἰς
πάντα τὰ ὄντα χωρεῖ, καὶ οὐδέν ἐστι τῶν ὄντων ὅ,
παντελῶς ἀφῄρηται τὸ ἔχειν τινὰ δύναμιν· ἀλλ'
ἢ νοερὰν, ἢ λογικὴν, ἢ αἰσθητικὴν, ἢ ζωτικὴν,

καὶ ἡγεμόνες ὑπὲρ ἀληθείας ἀποθνήσκουσι πᾶσαν ἡμέραν, μαρτυροῦντες ὡς εἰκὸς καὶ λόγῳ παντὶ καὶ ἔργῳ τῇ ἑνιαίᾳ τῶν χριστιανῶν ἀληθογνωσίᾳ, τὸ πασῶν αὐτὴν εἶναι καὶ ἁπλουστέραν καὶ θειοτέραν· μᾶλλον δὲ ταύτην εἶναι τὴν μόνην ἀληθῆ καὶ μίαν καὶ ἁπλῆν θεογνωσίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η.

Περὶ δυνάμεως, δικαιοσύνης, σωτηρίας, ἀπολυτρώσεως. ἐν ᾧ καὶ περὶ ἀνισότητος.

Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ τὴν θείαν ἀληθότητα καὶ ὑπέρσοφον σοφίαν, καὶ ὡς δύναμιν ὑμνοῦσι, καὶ ὡς δικαιοσύνην οἱ θεολόγοι, καὶ σωτηρίαν αὐτὴν ἀποκαλοῦσι καὶ ἀπολύτρωσιν. φέρε καὶ ταύτας ὡς ἐφικτὸν ἡμῖν τὰς θεωνυμίας ἀναπτύξωμεν. καὶ ὅτι μὲν ἡ θεαρχία πάσης ἐξῄρηται καὶ ὑπερέχει τῆς ὁπωσποτὲ καὶ οὔσης καὶ ἐννοουμένης δυνάμεως, οὐκ οἶμαί τινα τῶν ἐν τοῖς θείοις λογίοις ἐντεθραμμένον ἀγνοεῖν. πολλαχοῦ γὰρ ἡ θεολογία καὶ τὴν κυρίαν αὐτῇ, καὶ αὐτῶν τῶν ὑπερουρανίων δυνάμεων ἀφορίζουσα παραδέδοται. πῶς οὖν αὐτὴν οἱ θεολόγοι καὶ ὡς δύναμιν ὑμνοῦσι, τὴν πάσης ἐξῃρημένην δυνάμεως. ἢ πῶς ἐπ᾽ αὐτῇ τὴν δυναμωνυμίαν ἐκλαβώμεθα.

Λέγομεν τοίνυν ὅτι δύναμίς ἐστιν ὁ θεός, ὡς πᾶσαν δύ-

ὅλως προείληφεν· καὶ ὅτι διὰ πάντων χωρεῖ διϊκνούμενος ὡς τὰ λόγιά φησιν ἄχρι τοῦ πάντων τέλους· καὶ πρός γε τούτων ὅτι πάσης ἁπλότητος ὁ θεῖος ὑπερήπλωται λόγος καὶ πάντων ἐστὶν ὑπὲρ πάντα κατὰ τὸ ὑπερούσιον ἀπολελυμένος.

Οὗτος ὁ λόγος ἐστὶν ἡ ἁπλῆ καὶ ὄντως οὖσα ἀλήθεια. περὶ ἣν ὡς καθαρὰν καὶ ἀπλανῆ τῶν ὅλων γνῶσιν ἡ θεία πίστις ἐστίν· ἡ μόνιμος τῶν πεπιστευμένων ἵδρυσις· ἡ τούτους ἐνιδρύουσα τῇ ἀληθείᾳ, καὶ αὐτοῖς τὴν ἀλήθειαν ἀμεταπτώτῳ ταυτότητι, τὴν ἁπλῆν τῆς ἀληθείας γνῶσιν ἐχόντων τῶν πεπιστευμένων. εἰ γὰρ ἡ γνῶσις ἑνωτικὴ τῶν ἐγνωκότων καὶ ἐγνωσμένων· ἡ δὲ ἄγνοια μεταβολῆς ἀεὶ καὶ τῆς ἐξ ἑαυτοῦ τῷ ἀγνοοῦντι διαιρέσεως αἰτία. τὸν ἐν ἀληθείᾳ πεπιστευκότα κατὰ τὸν ἱερὸν λόγον οὐδὲν ἀποκινήσει τῆς κατὰ τὴν ἀληθῆ πίστιν ἑστίας· ἐφ᾽ ἧς, τὸ μόνιμον ἕξει τῆς ἀκινήτου καὶ ἀμεταβόλου ταυτότητος. εὖ γὰρ οἶδεν ὁ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἑνωθείς, ὅτι εὖ ἔχει κἂν οἱ πολλοὶ νουθετοῖεν αὐτὸν ὡς ἐξεστηκότα. λανθάνει μὲν ὡς εἰκὸς αὐτοὺς ἐκ πλάνης τῇ ἀληθείᾳ διὰ τῆς ὄντως πίστεως ἐξεστηκώς. αὐτὸς δὲ ἀληθῶς οἶδεν ἑαυτόν, οὐχ ὥς φασιν ἐκεῖνοι μαινόμενον, ἀλλὰ τῆς ἀστάτου καὶ ἀλλοιωτῆς περὶ τὴν παντοδαπὴν τῆς πλάνης ποικιλίαν φορᾶς· διὰ τῆς ἁπλῆς καὶ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἐχούσης ἀληθείας ἠλευθερωμένον.

Οὕτως οὖν οἱ τῆς καθ᾽ ἡμᾶς θεοσοφίας ἀρχηγικοὶ

καὶ χωρὶς πάντων καὶ διὰ γνώσεως ὁ θεὸς γινώσκεται· καὶ διὰ ἀγνωσίας· καὶ ἔστιν αὐτοῦ καὶ νόησις καὶ λόγος καὶ ἐπιστήμη· καὶ ἐπαφὴ καὶ αἴσθησις· καὶ δόξα καὶ φαντασία, καὶ ὄνομα, καὶ τὰ ἄλλα πάντα· καὶ οὔτε νοεῖται, οὔτε λέγεται, οὔτε ὀνομάζεται, καὶ οὐκ ἔστι τι τῶν ὄντων, οὐδὲ ἔν τινι τῶν ὄντων γινώσκεται, καὶ ἐν πᾶσι πάντα ἐστίν· καὶ ἐν οὐδενὶ οὐδέν, καὶ ἐκ πάντων πᾶσι γινώσκεται καὶ ἐξ οὐδενὸς οὐδενί.

Καὶ γὰρ καὶ ταῦτα ὀρθῶς περὶ θεοῦ λέγομεν· καὶ ἐκ τῶν ὄντων ἁπάντων ὑμνεῖται κατὰ τὴν πάντων ἀναλογίαν ὧν ἐστιν αἴτιος· καὶ ἔστιν αὖθις ἡ θειοτάτη θεοῦ γνῶσις· ἡ δι' ἀγνωσίας γινωσκομένη· κατὰ τὴν ὑπὲρ νοῦν ἕνωσιν· ὅταν ὁ νοῦς τῶν ὄντων πάντων ἀποστάς· ἔπειτα καὶ ἑαυτὸν ἀφεὶς ἑνωθῇ ταῖς ὑπερφαέσιν ἀκτῖσιν· ἐκεῖθεν καὶ ἐκεῖ τῷ ἀνεξερευνήτῳ βάθει τῆς σοφίας καταλαμπόμενος· καίτοι καὶ ἐκ πάντων ὅπερ ἔφην αὐτὴν γνωστέον· αὐτὴ γάρ ἐστι κατὰ τὸ λόγιον, ἡ πάντων ποιητικὴ καὶ ἀεὶ πάντα ἁρμόζουσα, καὶ τῆς ἀλύτου τῶν πάντων ἐφαρμογῆς, καὶ τάξεως αἰτία· καὶ ἀεὶ τὰ τέλη τῶν προτέρων συνάπτουσα ταῖς ἀρχαῖς τῶν δευτέρων· καὶ τὴν μίαν τοῦ παντὸς σύμπνοιαν καὶ ἁρμονίαν καλλιεργοῦσα.

Λόγος δὲ ὁ θεὸς ὑμνεῖται πρὸς τῶν ἱερῶν λογίων· οὐ μόνον ὅτι καὶ λόγου καὶ νοῦ καὶ σοφίας ἐστὶ χορηγός· ἀλλ' ὅτι καὶ τὰς πάντων αἰτίας ἐν ἑαυτῷ μονοει-

καὶ γινώσκουσα καὶ παράγουσα. καὶ γὰρ εἰ κατὰ μίαν αἰτίαν ὁ θεὸς πᾶσι τοῖς οὖσι τοῦ εἶναι μεταδίδωσι· κατὰ τὴν αὐτὴν ἑνικὴν αἰτίαν εἴσεται πάντα ὡς ἐξ αὐτοῦ ὄντα, καὶ ἐν ἑαυτῷ προϋφεστηκότα. καὶ οὐκ ἐκ τῶν ὄντων λήψεται τὴν αὐτῶν γνῶσιν· ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς ἑκάστοις τῆς αὐτῶν, καὶ ἄλλοις τῆς ἄλλων γνώσεως ἔσται χορηγός.

Οὐκ ἄρα ὁ θεὸς ἰδίαν ἔχει τὴν ἑαυτοῦ γνῶσιν ἑτέραν δὲ τὴν κοινῇ τὰ ὄντα πάντα συλλαμβάνουσαν, αὐτὴν γὰρ ἑαυτὴν ἡ πάντων αἰτία γινώσκουσα, σχολῇ που τὰ ἀπ' αὐτῆς καὶ ὧν ἐστιν αἰτία ἀγνοήσειεν.

Ταύτῃ γοῦν ὁ θεὸς τὰ ὄντα γιγνώσκει, οὐ τῇ ἐπιστήμῃ τῶν ὄντων, ἀλλὰ τῇ ἑαυτοῦ. καὶ γὰρ καὶ τοὺς ἀγγέλους εἰδέναι φησὶν τὰ λόγια τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, οὐ κατ' αἰσθήσεις αὐτὰ γιγνώσκοντας αἰσθητά γε ὄντα, κατ' οἰκείαν δὲ τῆς θεοειδοῦς νοῦ δύναμιν καὶ φύσιν.

Ἐπὶ δὲ τούτοις ζητῆσαι χρὴ πῶς ἡμεῖς θεὸν γινώσκομεν, οὐδὲ νοητὸν οὐδὲ αἰσθητὸν, οὐδέ τι καθόλου τῶν ὄντων ὄντα, μήποτε οὖν ἀληθὲς εἰπεῖν ὅτι θεὸν γινώσκομεν· οὐκ ἐκ τῆς αὐτοῦ φύσεως· ἄγνωστον γὰρ τοῦτο, καὶ πάντα λόγον καὶ νοῦν ὑπεραῖρον. ἀλλ' ἐκ τῆς πάντων τῶν ὄντων διατάξεως, ὡς ἐξ αὐτοῦ προβεβλημένης, καὶ εἰκόνας τινὰς καὶ ὁμοιώματα τῶν θείων αὐτοῦ παραδειγμάτων ἐχούσης· εἰς τὸ ἐπέκεινα πάντων ὁδῷ καὶ τάξει κατὰ δύναμιν ἄνιμεν ἐν τῇ πάντων ἀφαιρέσει καὶ ὑπεροχῇ, καὶ ἐν τῇ πάντων αἰτίᾳ. διὸ, καὶ ἐν πᾶσιν ὁ θεὸς γινώσκεται.

σεως ὑπερῃρημένως. καίτοι πάντα αὐτὸν εἰδέναι φησὶ τὰ λόγια. καὶ οὐδὲν διαφεύγειν τὴν θείαν γνῶσιν. ἀλλ' ὅπερ ἔφην πολλάκις τὰ θεῖα θεοπρεπῶς νοητέον. τὸ γὰρ ἄνουν καὶ ἀναίσθητον. καθ' ὑπεροχὴν, οὐ κατ' ἔλλειψιν ἐπὶ θεοῦ τακτέον. ὥσπερ καὶ τὸ ἄλογον ἀνατίθεμεν τῷ ὑπὲρ λόγον, καὶ τὴν ἀτέλειαν τῷ ὑπερτελεῖ καὶ προτελείῳ. καὶ τὸν ἀναφῆ καὶ ἀόρατον γνόφον, τῷ φωτὶ τῷ ἀπροσίτῳ, καθ' ὑπεροχὴν ὁρατοῦ φωτός. Ὥστε ὁ θεῖος νοῦς πάντα συνέχει. τῇ πάντων ἐξῃρημένῃ γνώσει κατὰ τὴν πάντων αἰτίαν ἐν ἑαυτῷ τὴν πάντων εἴδησιν προειληφώς, πρὶν ἀγγέλους γενέσθαι. εἰδώς, καὶ παράγων ἀγγέλους. καὶ πάντα τὰ ὄντα ἔνδοθεν καὶ ἀπ' αὐτῆς, ἵν' οὕτως εἴπω τῆς ἀρχῆς εἰδώς, καὶ εἰς οὐσίαν ἄγων. καὶ τοῦτο οἶμαι παραδιδόναι τὸ λόγιον ὁπόταν φησὶν ὁ εἰδὼς τὰ πάντα πρὶν γενέσεως αὐτῶν.

Οὐ γὰρ ἐκ τῶν ὄντων τὰ ὄντα μανθάνων. οἶδεν ὁ θεῖος νοῦς, ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ καὶ ἐν ἑαυτῷ κατ' αἰτίαν τὴν πάντων εἴδησιν καὶ γνῶσιν καὶ οὐσίαν προέχει καὶ προσυνείληφεν. οὐ κατ' ἰδέαν ἑκάστοις ἐπιβάλλων. ἀλλὰ κατὰ μίαν τῆς αἰτίας περιοχὴν, τὰ πάντα εἰδὼς καὶ συνέχων ὥσπερ καὶ τὸ φῶς κατ' αἰτίαν ἐν ἑαυτῷ τὴν εἴδησιν τοῦ σκότους προείληφε. οὐκ ἄλλοθεν εἰδὼς τὸ σκότος ἢ ἀπὸ φωτός.

Ἑαυτὴν οὖν, ἡ θεία σοφία γινώσκουσα, γνώσεται πάντα ἀΰλως τὰ ὑλικά, καὶ ἀμερίστως τὰ μεριστά. καὶ τὰ πολλὰ ἑνιαίως. αὐτῷ τῷ ἑνὶ τὰ πάντα.

πρὸς ταῦτα, συμπεριεχόμεναι παντὸς δὲ ὑλικοῦ καὶ πλήθους καθαρεύουσαι· νοερῶς, ἀΰλως, ἑνοειδῶς τὰ νοητὰ τῶν θείων νοοῦσι· καὶ ἔστιν αὐταῖς ἡ νοερὰ δύναμις καὶ ἐνέργεια· τῇ ἀμιγεῖ καὶ ἀχράντῳ καθαρότητι καταγλαϊζομένη· καὶ συνοπτικὴ τῶν θείων νοήσεων, ἀμερείᾳ καὶ ἀϋλίᾳ καὶ τῷ θεοειδῶς ἑνιαίῳ πρὸς τὸν θεῖον καὶ ὑπέρσοφον νοῦν καὶ λόγον, ὡς ἐφικτὸν ἀποτυπουμένη διὰ τὴν θείαν σοφίαν. Καὶ ψυχαὶ τὸ λογικὸν ἔχουσι· διεξοδικῶς μὲν καὶ κύκλῳ περὶ τὴν τῶν ὄντων ἀλήθειαν περιφερόμεναι καὶ τῷ μεριστῷ καὶ παντοδαπῷ τῆς ποικιλίας ἀπολειπόμεναι τῶν ἑνιαίων νοῶν· τῇ δὲ τῶν πολλῶν εἰς τὸ ἓν συνελίξει, καὶ τῶν ἰς ἀγγέλων νοήσεων· ἐφ᾽ ὅσον ψυχαῖς οἰκεῖον καὶ ἐφικτὸν ἀξιούμεναι· ἀλλὰ καὶ τὰς αἰσθήσεις αὐτὰς, οὐκ ἄν τις ἁμάρτοι σκοποῦ, τῆς σοφίας ἀπήχημα φήσας.

K αὐτοὶ καὶ ὁ δαιμόνιος νοῦς, ᾗ νοῦς, ἐξ αὐτῆς ἐστιν. καθ᾽ ὅσον δὲ νοῦς ἐστιν ἠλογημένος τυχεῖν οὗ ἐφίεται, μὴ εἰδὼς μήτε βουλόμενος, ἔκπτωσιν σοφίας κυριώτερον αὐτὸν προσρητέον. ἀλλ᾽ ὅτι μὲν σοφίας αὐτῆς καὶ πάσης, καὶ νοῦ παντὸς καὶ λόγου καὶ αἰσθήσεως πάσης ἡ θεία σοφία, καὶ ἀρχὴ καὶ αἰτία καὶ ὑποστάτις καὶ τελειωτὴς καὶ φρουρὰ καὶ πέρας εἴρηται. πῶς δὲ αὐτὸς ὁ θεὸς ὁ ὑπέρσοφος, σοφία καὶ νοῦς καὶ λόγος καὶ γνώστης ὑμνεῖται. πῶς γὰρ νοήσει τι τῶν νοητῶν, οὐκ ἔχων νοερὰς ἐνεργείας. ἢ πῶς γνώσεται τὰ αἰσθητὰ, πάσης αἰσθ-

Ἀλλό παρ' ἐν ἄλλοις ἔφην οἰκείως ἡμῖν τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς παραλαμβάνοντες. καὶ τῷ συντρόφῳ τῶν αἰσθήσεων ἐνειλούμενοι, καὶ τοῖς καθ' ἡμᾶς τὰ θεῖα παραβάλλοντες ἀπατώμεθα, κατὰ τὸ φαινόμενον τὸν θεῖον καὶ ἀπόρρητον λόγον μεταδιώκοντες. δέον εἰδέναι τὸν καθ' ἡμᾶς νοῦν τὴν μὲν ἔχειν δύναμιν εἰς τὸ νοεῖν. δι' ἧς τὰ νοητὰ βλέπει. τὴν δὲ ἕνωσιν ὑπεραίρουσαν τὴν νοῦ φύσιν. δι' ἧς συνάπτεται πρὸς τὰ ἐπέκεινα ἑαυτοῦ.

Κατὰ ταύτην οὖν τὰ θεῖα νοητέον, οὐ καθ' ἡμᾶς. ἀλλ' ὅλους ἑαυτοὺς ὅλων ἑαυτῶν ἐξισταμένους, καὶ ὅλους θεοῦ γιγνομένους. κρεῖττον γὰρ εἶναι θεοῦ, καὶ μὴ ἑαυτῶν. οὕτω γὰρ ἔσται τὰ θεῖα δεδομένα τοῖς μετὰ θεοῦ γινομένοις.

Ταύτην οὖν τὴν ἄλογον καὶ ἄνουν καὶ μωρὰν σοφίαν, ὑπεροχικῶς ὑμνοῦντες εἴπωμεν. ὅτι παντὸς ἐστι νοῦ καὶ λόγου καὶ πάσης σοφίας καὶ συνέσεως αἰτία. καὶ αὐτῆς ἐστι πᾶσα βουλή. καὶ παρ' αὐτῆς πᾶσα γνῶσις καὶ σύνεσις. καὶ ἐν αὐτῇ πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς γνώσεως καὶ τῆς σοφίας ἀπόκρυφοι. καὶ γὰρ ἑπομένως τοῖς ἤδη προειρημένοις ἡ ὑπέρσοφος αἰτία, καὶ τῆς αὐτοσοφίας καὶ τῆς ὅλης καὶ τῆς καθ' ἕκαστόν ἐστιν ὑποστάτις. ἐξ αὐτῆς αἱ νοηταὶ καὶ νοεραὶ τῶν ἀγγελικῶν νόων δυνάμεις, τὰς ἁπλᾶς καὶ μακαρίας ἔχουσιν νοήσεις. οὐκ ἐν μεριστοῖς ἢ ἀπὸ μεριστῶν, ἢ αἰσθήσεων, ἢ λόγων διεξοδικῶν συνάγουσαι τὴν θείαν γνῶσιν. οὐδὲ ὑπό τινος κοινοῦ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ.

Περὶ σοφίας, νοῦ, λόγου, ἀληθείας, πίστεως.

φ ερε δὲ εἰ δοκεῖ, τὴν ἀγαθὴν καὶ αἰωνίαν ζωὴν, καὶ ὡς σοφὴν καὶ ὡς αὐτοσοφίαν ὑμνῶμεν· μᾶλλον δὲ ὡς πάσης σοφίας ὑποστατικὴν, καὶ ὑπὲρ πᾶσαν σοφίαν καὶ σύνεσιν· ὑπερουσίαν· οὐ γὰρ μόνον ὁ θεὸς ὑπέρπληρής ἐστι σοφίας, καὶ τῆς συνέσεως αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἀριθμός· ἀλλὰ παντὸς λόγου καὶ νοῦ καὶ σοφίας ὑπερίδρυται. καὶ τοῦτο ὑπερφυῶς ἐννοήσας ὁ θεῖος ὄντως ἀνὴρ, ὁ κοινὸς ἡμῶν καὶ τοῦ καθηγεμόνος ἥλιος, τὸ μωρὸν τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων φησίν· οὐ μόνον ὅτι πᾶσα ἀνθρωπίνη διάνοια πλάνη τίς ἐστιν κρινομένη πρὸς τὸ σταθερὸν καὶ μόνιμον τῶν θείων καὶ τελειοτάτων νοήσεων· ἀλλ᾽ ὅτι καὶ συνηθές ἐστι τοῖς θεολόγοις· ἀντιπεπονθότως ἐπὶ θεοῦ τὰ τῆς στερήσεως ἀποφάσκειν. οὕτω καὶ ἀόρατόν φασι τὰ λόγια, τὸ παμφαὲς φῶς, καὶ τὸν πολυύμνητον, καὶ πολυώνυμον· ἄρρητον καὶ ἀνώνυμον, καὶ τὸν πᾶσι παρόντα· καὶ ἐκ πάντων εὑρισκόμενον· ἀκατάληπτον καὶ ἀνεξιχνίαστον· τοῦτον δὴ τὸν τρόπον καὶ νῦν ὁ θεῖος ἀπόστολος ὑμνῆσαι λέγεται μωρίαν θεοῦ, τὸ φαινόμενον ἐν αὐτῇ παράλογον καὶ ἄτοπον· εἰς τὴν ἄρρητον καὶ πρὸ λόγου πάντων ἀναγαγὼν ἀλήθειαν.

Χ ὑπὲρ φύσιν δὲ τὴν καθ' ἡμᾶς φημί. τὴν ὁρωμένην, οὐ τὴν παναθενῆ τῆς θείας ζωῆς. αὐτὴ γὰρ ὡς πασῶν οὖσα τῶν ζωῶν φύσει, καὶ μάλιστα τῶν θειοτέρων οὐδεμία ζωὴ παρὰ φύσιν, ἢ ὑπὲρ φύσιν.

Ὥστε οἱ περὶ τούτου τῆς παρανοίας Σίμωνος ἀντιρρητικοὶ λόγοι. πόρρω θείου χοροῦ καὶ τῆς σῆς ἱερᾶς ψυχῆς ἀπεληλάσθωσαν. ἔλαθεν γὰρ αὐτὸν ὡς οἶμαι καὶ ταῦτα σοφὸν οἰόμενον εἶναι, τὸ μὴ δεῖν τὸν εὖ φρονοῦντα τῷ προφανεῖ τῆς αἰσθήσεως λόγῳ συμμάχῳ χρῆσθαι, κατὰ τῆς πάντων ἀφανοῦς αἰτίας. καὶ τοῦτό ἐστιν ἐναντίον αὐτῷ τὸ παρὰ φύσιν εἰπεῖν. αὐτῇ γὰρ οὐδὲν ἐναντίον, ἐξ αὐτῆς ζωοῦται, καὶ περιβάλλεται. καὶ ζῷα πάντα καὶ φυτά, καὶ εἴτε νοερὰν εἴτε λογικὴν, εἴτε αἰσθητικὴν, εἴτε θρεπτικὴν, καὶ αὐξητικὴν, εἴτε ὁποίαν ποτὲ ζωὴν, ἢ ζωῆς ἀρχὴν, ἢ ζωῆς, οὐσίαν, ἐξ αὐτῆς καὶ ζῇ καὶ ζωοῖ, τῆς ὑπὲρ πᾶσαν ζωήν. καὶ ἐν αὐτῇ κατ' αἰτίαν ἑνοειδῶς προϋφέστηκεν. ἡ γὰρ ὑπέρζωος καὶ ζωαρχικὴ ζωὴ, καὶ πάσης ζωῆς ἐστιν αἰτία. καὶ ζωογόνος, καὶ ἀποπληρωτικὴ, καὶ διαιρετικὴ ζωῆς, καὶ ἐκ πάσης ζωῆς ὑμνητέα. κατὰ τὴν πολυγονίαν τῶν πασῶν ζωῶν, ὡς παντοδαπή. καὶ πᾶσα ζωὴ θεωρουμένη καὶ ὑμνουμένη. καὶ ὡς ἀνενδεής, μᾶλλον δὲ ὑπερπλήρης ζωῆς, αὐτόζως. καὶ ὡς ὑπὲρ πᾶσαν ζωὴν ζωοποιὸς, καὶ ὑπέρζως ἢ ὅπως ἄν τις τὴν ζωὴν τὴν ἄφθεγκτον ἀνθρωπικῶς ἀνυμνήσοι.

ζωὴν ἡ θεία ζωή, ζωτικὴ καὶ ὑποστατική, καὶ πᾶσα ζωὴ καὶ ζωτικὴ κίνησις ἐκ τῆς ζωῆς τῆς ὑπὲρ πᾶσαν ζωὴν καὶ πᾶσαν ἀρχήν, πάσης ζωῆς ἐξ αὐτῆς καὶ αἱ ψυχαὶ τὸ ἀνώλεθρον ἔχουσι· καὶ ζῶα πάντα· καὶ φυτὰ κατὰ ἔσχατον ἀπήχημα τῆς ζωῆς ἔχουσι τὸ ζῆν· ἧς ἀναιρουμένης κατὰ τὸ λόγιον ἐκλείπει πᾶσα ζωή, καὶ πρὸς ἣν πάλιν ἐπιστρεφόμενα· καὶ τὰ ἐκλελοιπότα τῇ πρὸς τὸ μετέχειν αὐτῆς ἀσθενείᾳ, πάλιν ἐπιστρεφόμενα, πάλιν ζῶα γίγνεται· καὶ δωρεῖται μὲν πρωτὰ ἡ αὐτοζωὴ τὸ εἶναι ζωὴν καὶ πάσῃ ζωῇ· καὶ τῇ καθ᾽ ἕκαστα τὸ εἶναι οἰκείως ἑκάστην ὃ, εἶναι πέφυκεν.

Καὶ ταῖς μὲν ὑπερουρανίαις ζωαῖς τὴν ἄϋλον καὶ θεοειδῆ καὶ ἀναλλοίωτον ἀθανασίαν, καὶ τὴν ἀῤῥεπῆ καὶ ἀπαρέγκλιτον ἀεικινησίαν, ὑπερεκτεινομένη διὰ περιουσίαν ἀγαθότητος, καὶ εἰς τὴν δαιμονίαν ζωήν· οὐδὲ γὰρ ἐκείνη τὸ εἶναι παρ᾽ ἄλλης αἰτίας· ἀλλ᾽ ἐξ αὐτῆς καὶ τὸ εἶναι ζωή, καὶ τὴν διαμονὴν ἔχει.

Δωρουμένη δὲ καὶ ἀνθρώποις, τὴν ὡς συμμίκτοις, ἐνδεχομένην ἀγγελοειδῆ ζωήν, καὶ ὑπερβλύσει φιλανθρωπίας, καὶ ἀποφοιτῶντας ἡμᾶς εἰς ἑαυτὴν ἐπιστρέφουσα καὶ ἀνακαλουμένη.

Καὶ τὸ δὴ θειότερον ὅτι καὶ ὅλους ἡμᾶς, ψυχάς φημι καὶ συζυγῆ σώματα πρὸς παντελῆ ζωὴν καὶ ἀθανασίαν ἐπήγγελται μεταθήσειν· πρᾶγμα τῇ παλαιότητι μὲν ἴσως παρὰ φύσιν δοκοῦν· ἐμοὶ δὲ σοὶ καὶ τῇ ἀληθείᾳ, καὶ θεῖον καὶ ὑπὲρ φύσιν.

οὔτε κινούμενος, οὔτε ἀρχὴν ἔχων, ἢ μέσον, ἢ τελευτήν· οὔτε ἔν τι τῶν ὄντων, οὐδέ τι τῶν ὄντων ὤν· καὶ οὔτε ὅλως αὐτῷ προσήκει τι τῶν αἰωνίως ὄντων, ἢ τῶν χρονικῶς ὑφισταμένων· ἀλλὰ καὶ χρόνου καὶ αἰῶνος, καὶ τῶν ἐν αἰῶνι, καὶ τῶν ἐν χρόνῳ πάντων ἐξῄρηται· διὸ καὶ αὐτὸ αἰὼν καὶ τὰ ὄντα καὶ τὰ μέτρα τῶν ὄντων, καὶ τὰ μετρούμενα· δι' αὐτοῦ, καὶ ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ περὶ μὲν οὖν τούτων ἐν ἄλλοις εὐκαιρότερον εἰρήσθω·

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϛʹ.

Περὶ ζωῆς.

Νῦν δὲ ὑμνητέον ἡμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον· ἐξ ἧς ἡ αὐτοζωὴ, καὶ πᾶσα ζωή· καὶ ὑφ' ἧς, εἰς πάντα τὰ ὁπωσοῦν ζωῆς μετέχοντα, τὸ ζῆν οἰκείως ἑκάστῳ διασπείρεται· καὶ γοῦν, ἡ τῶν ἀθανάτων ἀγγέλων ζωὴ καὶ ἀθανασία, καὶ τὸ ἀνώλεθρον αὐτὸ τῆς ἀγγελικῆς ἀειζωΐας, καὶ ἐξ αὐτῆς καὶ δι' αὐτήν, καὶ ἐστιν καὶ ὑφέστηκεν· διὸ καὶ ζῶντες ἀεὶ, καὶ ἀθάνατοι λέγονται καὶ οὐκ ἀθάνατοι πάλιν, ὅτι μὴ παρ' ἑαυτῶν ἔχουσι τὸ ἀθανάτως εἶναι καὶ αἰωνίως ζῆν· ἀλλ' ἐκ τῆς ζωοποιοῦ καὶ πάσης ζωῆς ποιητικῆς καὶ συνοχικῆς αἰτίας καὶ ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῦ ὄντος ἐλέγομεν, ὅτι καὶ τοῦ αὐτὸ εἶναι ἐστὶν αἰών· οὕτω καὶ ἐνθάδε πάλιν, ὅτι καὶ τῆς αὐτοζωῆς ἐστὶν ἡ ὑπὲρ

ζωὴν

Εἰ δὲ ὁ φιλόσοφος ἀξιοῖ Κλήμης καὶ πρός τι παραδείγματα λέγεσθαι, τὰ ἐν τοῖς οὖσιν ἀρχηγικώτερα· πρόεισι μὲν, οὐ διὰ κυρίων καὶ παντελῶν καὶ ἁπλῶν ὀνομάτων ὁ λόγος αὐτῷ. συγχωροῦντας δὲ καὶ τοῦτο ὀρθῶς λέγεσθαι, τῆς θεολογίας μνημονευτέον φασκούσης· ὅπου παρέδειξά σοι αὐτὰ τοῦ πορεύεσθαι ὀπίσω αὐτῶν, ἀλλ' ἵνα διὰ τῆς τούτων ἀναλογικῆς γνώσεως ἐπὶ τὴν πάντων αἰτίαν ὡς οἷοί τέ ἐσμεν ἀναχθῶμεν. πάντα οὖν αὐτῇ τὰ ὄντα κατὰ μίαν τὴν πάντων ἐξῃρημένην ἕνωσιν ἀναθετέον. ἐπείπερ ἀπὸ τοῦ εἶναι τῆς οὐσιοποιοῦ προόδου καὶ ἀγαθότητος ἀρξαμένη, καὶ διὰ πάντων φοιτῶσα, καὶ πάντα ἐξ ἑαυτῆς τοῦ εἶναι πληροῦσα, καὶ ἐπὶ πᾶσι τοῖς οὖσιν ἀγαλλομένη· πάντα μὲν ἐν ἑαυτῇ προέχει, κατὰ μίαν ἁπλότητος ὑπερβολὴν πᾶσαν διπλόην ἀπαναινομένη, πάντα δὲ ὡσαύτως περιέχει κατὰ τὴν ὑπερηπλωμένην αὐτῆς ἀπειρίαν, καὶ πρὸς πάντων ἑνικῶς μετέχεται. καθάπερ καὶ φωνὴ μία οὖσα καὶ ἡ αὐτὴ πρὸς πολλῶν ἀκοῶν ὡς μία μετέχεται. πάντων οὖν ἀρχὴ καὶ τελευτὴ τῶν ὄντων ὁ προών. Ἀρχὴ μὲν ὡς αἴτιος· τέλος δὲ, ὡς τοῦ ἕνεκα. καὶ πέρας πάντων. καὶ ἀπειρία πάσης ἀπειρίας καὶ πέρατος ὑπεροχικῶς τῶν ὡς ἀντικειμένων. ἐν ἑνὶ γὰρ ὡς πολλάκις εἴρηται τὰ ὄντα πάντα καὶ προέχει καὶ ὑπέστησεν. παρὼν τοῖς πᾶσιν καὶ πανταχοῦ. καὶ κατὰ ἓν. καὶ τὸ αὐτὸ, καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ πᾶν καὶ ἐπὶ πάντα προϊὼν, καὶ μένων ἐφ' ἑαυτοῦ, καὶ ἑστὼς καὶ κινούμενος καὶ οὔτε ἑστὼς,

χων καὶ προέχων· καὶ ὑπὲρ τὰ πάντα ἐστίν, ὡς πρὸ
πάντων ὑπερουσίως ὑπερών· διὸ καὶ πάντα αὐτοῦ
καὶ ἅμα κατηγορεῖται· καὶ οὐδέν ἐστι τῶν πάντων· πάν
σχημος· πανείδεος· ἄμορφος· ἀκαλλής· ἀρχὰς καὶ
μέσα, καὶ τέλη τῶν ὄντων, ἀσχέτως καὶ ἐξῃρημένως ἐν
ἑαυτῷ προειληφώς, καὶ πᾶσι τὸ εἶναι κατὰ μίαν
καὶ ὑπερηνωμένην αἰτίαν ἀχράντως ἐπιλάμπων·
E εἰ γὰρ ὁ καθ' ἡμᾶς ἥλιος, τὰς τῶν αἰσθητῶν οὐσίας καὶ
ποιότητας, καίτοι πολλὰς καὶ διαφόρους οὔσας·
ὅμως αὐτὸς εἷς ὢν καὶ μονοειδῶς ἐπιλάμπων φῶς Γ
ἀνανεοῖ καὶ τρέφει καὶ φρουρεῖ, καὶ τελειοῖ, καὶ
διακρίνει καὶ ἑνοῖ· καὶ ἀναθάλπει· καὶ γόνιμα
εἶναι ποιεῖ· καὶ αὔξει, καὶ ἐξαλλάττει καὶ ἑδράζει
καὶ ἐκφύει, καὶ ἀνακινεῖ καὶ ζωοῖ πάντα· καὶ τῶν
ὅλων ἕκαστον οἰκείως ἑαυτῷ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἑνὸς ἡ-
λίου μετέχει, καὶ τὰς τῶν πολλῶν μετεχόντων ὁ
εἷς ἥλιος αἰτίας ἐν ἑαυτῷ μονοειδῶς προείληφεν·
πολλῷ γε μᾶλλον ἐπὶ τῆς καὶ αὐτοῦ καὶ πάντων
αἰτίας, προϋφεστάναι τὰ πάντων τῶν ὄντων πα-
ραδείγματα κατὰ μίαν ὑπερούσιον ἕνωσιν συγ-
χωρητέον· ἐπεὶ καὶ οὐσίας παράγει κατὰ τὴν ἀπὸ
οὐσίας ἔκβασιν· παραδείγματα δέ φαμεν εἶναι,
τοὺς ἐν θεῷ τῶν ὄντων οὐσιοποιοὺς καὶ ἑνιαίως προ
ϋφεστῶτας λόγους, οὓς ἡ θεολογία προορισμοὺς
καλεῖ· καὶ θεῖα καὶ ἀγαθὰ θελήματα· τῶν ὄντων
ἀφοριστικὰ καὶ ποιητικά, καθ' οὓς ὁ ὑπερούσιος τὰ
ὄντα πάντα καὶ προώρισεν καὶ παρήγαγεν·

ἐσχάτως· ὡς πρὸς ἀγγέλους· ὡς πρὸς ἡμᾶς δὲ ὑπερ-
κοσμίως· καὶ αἱ ψυχαὶ, καὶ τὰ ἄλλα πάντα ὄντα
κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, καὶ τὸ εἶναι καὶ τὸ εὖ εἶναι
ἔχει καὶ ἔστι, καὶ εὖ ἐστίν· ἐκ τοῦ προόντος τὸ εἶναι
καὶ τὸ εὖ εἶναι ἔχοντα· καὶ ἐν αὐτῷ καὶ ὄντα καὶ εὖ
ὄντα· καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀρχόμενα, καὶ ἐν αὐτῷ φρουρού-
μενα, καὶ εἰς αὐτὸν περατούμενα· καὶ τὰ μὲν πρε-
σβεῖα τοῦ εἶναι· νέμει ταῖς κρείττοσιν οὐσίαις, ἃς
καὶ αἰωνίας καλεῖ τὰ λόγια.

Τ ὸ δὲ εἶναι αὐτό· τῶν ὄντων πάντων οὐδέποτε ἀπο-
λείπεται· καὶ αὐτὸς δὲ τὸ εἶναι, ἐκ τοῦ προόντος,
καὶ αὐτοῦ ἐστιν τὸ εἶναι· καὶ οὐκ αὐτὸς τοῦ εἶναι·
καὶ ἐν αὐτῷ ἐστὶν τὸ εἶναι· καὶ οὐκ αὐτὸς ἐν τῷ εἶναι·
καὶ αὐτὸν ἔχει τὸ εἶναι, καὶ οὐκ αὐτὸς ἔχει τὸ εἶ-
ναι· καὶ αὐτός ἐστιν τοῦ εἶναι, καὶ αἰὼν καὶ ἀρχὴ καὶ
μέτρον προουσίας ὢν· καὶ ὄντος καὶ αἰῶνος· καὶ
πάντων οὐσιοποιὸς ἀρχὴ, καὶ μεσότης καὶ τελευ-
τή· καὶ διὰ τοῦτο πρὸς τῶν λογίων ὁ ὄντως προὼν
κατὰ πᾶσαν τῶν ὄντων ἐπίνοιαν πολλαπλασιά-
ζεται· καὶ τὸ ἦν, ἐπ' αὐτοῦ καὶ τὸ ἔστι, καὶ τὸ ἔσται·
καὶ τὸ ἐγένετο καὶ γίνεται· καὶ γενήσεται κυρίως
ὑμνεῖται. Ταῦτα γὰρ πάντα τοῖς θεοπρεπῶς νοοῦ-
σι· τὸ κατὰ πᾶσαν αὐτὸν ἐπίνοιαν ὑπερουσίως εἶ-
ναι σημαίνει· καὶ τῶν πανταχῶς ὄντων αἴτιον· καὶ
γὰρ οὐ τόδε μέν ἐστιν· τόδε δὲ οὐκ ἔστιν· ἀλλὰ πάντα
ἐστὶ, ὡς πάντων αἴτιος· καὶ ἐν ἑαυτῷ πάσας ἀρχὰς,
πάντα συμπεράσματα, πάντων τῶν ὄντων συνέ-

Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ὅλῃ τῶν ὅλων φύσει πάντες οἱ τῆς
καθ᾽ ἕκαστον φύσεως λόγοι, συνειλημμένοι εἰσὶν κα-
τὰ μίαν ἀσύγχυτον ἕνωσιν· καὶ ἐν τῇ ψυχῇ μονο-
ειδῶς αἱ τῶν κατὰ μέρος πάντων προνοητικαὶ τοῦ
ὅλου σώματος δυνάμεις· οὐδὲν οὖν ἄτοπον ἐξ ἀμυ-
δρῶν εἰκόνων· ἐπὶ τὸ πάντων αἴτιον ἀναβάντας ὑ-
περκοσμίοις ὀφθαλμοῖς θεωρῆσαι πάντα ἐν τῷ
πάντων αἰτίῳ, καὶ τὰ ἀλλήλοις ἐναντία, μονοειδῶς
καὶ ἡνωμένως ἀρχὴ γάρ ἐστιν τῶν ὄντων ἀφ᾽ ἧς, καὶ
αὐτὸ τὸ εἶναι, καὶ πάντα τὰ ὁπωσοῦν ὄντα, πᾶσα
ἀρχή, πᾶν πέρας· πᾶσα ζωή· πᾶσα ἀθανασία·
πᾶσα σοφία· πᾶσα τάξις· πᾶσα ἁρμονία· πᾶσα
δύναμις· πᾶσα φρουρά· πᾶσα ἵδρυσις· πᾶσα δια-
νομή· πᾶσα νόησις· πᾶς λόγος· πᾶσα αἴσθησις·
πᾶσα ἕξις· πᾶσα στάσις· πᾶσα κίνησις· πᾶσα ἕνω-
σις· πᾶσα κρᾶσις· πᾶσα φιλία· πᾶσα ἀφαρμογή·
πᾶσα διάκρισις· πᾶς ὅρος, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τῷ εἶ-
ναι ὄντα· τὰ ὄντα πάντα χαρακτηρίζει, καὶ ἐκ τῆς
αὐτῆς πάντων αἰτίας αἱ νοηταὶ καὶ νοεραὶ τῶν θεο-
ειδῶν ἀγγέλων οὐσίαι· καὶ αἱ τῶν ψυχῶν· καὶ τοῦ
παντὸς κόσμου φύσεις, καὶ τὰ ὁπωσοῦν ἢ ἐν ἑτέ-
ροις ὑπάρχειν, ἢ κατ᾽ ἐπίνοιαν εἶναι λεγόμενα.

Καὶ νῦν αἱ πανάγιαι καὶ πρεσβύταται δυνάμεις
ὄντως οὖσαι· καὶ οἷον ἐν προθύροις τῆς ὑπερουσίου
τριάδος ἱδρυμέναι πρὸς αὐτῆς καὶ ἐν αὐτῇ καὶ
ἐν τῷ εἶναι, καὶ τὸ θεοειδῶς ἔχουσι· καὶ μετ᾽ ἐκεί-
νας αἱ ὑφειμέναι· τὸ ὑφειμένως, καὶ αἱ ἔσχαται τὸ

εἶναι καὶ οὔσας καὶ μετεχομένας.

Εἰ δὲ ταῦτα τῇ μετοχῇ τοῦ εἶναί ἐστι, πολλῷ γε μᾶλλον τὰ αὐτῶν μετέχοντα. πρώτην οὖν τὴν τοῦ αὐτοεῖναι δωρεὰν, ἡ αὐτοϋπεραγαθότης προβαλλομένη, τῇ πρεσβυτέρᾳ πρώτῃ τῶν μετεχόντων ὑμνεῖται. καὶ ἔστιν ἐξ αὐτῆς καὶ ἐν αὐτῇ καὶ αὐτὸ τὸ εἶναι καὶ αἱ τῶν ὄντων ἀρχαί. καὶ τὰ ὄντα πάντα καὶ τὰ ὁπωσοῦν εἶναι τῷ διακρατούμενα. καὶ τοῦτο ἀσχέτως καὶ συνειλημμένως καὶ ἑνιαίως. καὶ γὰρ ἐν μονάδι πᾶς ἀριθμὸς ἑνοειδῶς προϋφέστηκεν. καὶ ἔχει πάντα ἀριθμὸν ἡ μονὰς ἐν ἑαυτῇ μοναχῶς. καὶ πᾶς ἀριθμὸς ἥνωται μὲν ἐν τῇ μονάδι. καθόσον δὲ τῆς μονάδος πρόεισι. κατὰ τοσοῦτον διακρίνεται καὶ πληθύνεται. καὶ ἐν κέντρῳ πᾶσαι αἱ τοῦ κύκλου γραμμαὶ κατὰ μίαν ἕνωσιν συνυφεστήκασιν. καὶ πάσας ἔχει τὸ σημεῖον ἐν ἑαυτῷ τὰς εὐθείας ἑνοειδῶς ἡνωμένας πρός τε ἀλλήλας καὶ πρὸς τὴν μίαν ἀρχὴν ἀφ' ἧς προῆλθον. καὶ ἐν αὐτῷ μὲν τῷ κέντρῳ παντελῶς ἥνωται. βραχὺ δὲ αὐτοῦ διαστᾶσαι, βραχὺ δὲ καὶ διακρίνονται. μᾶλλον δὲ ἀποστᾶσαι. μᾶλλον καὶ ἁπλῶς καθόσον τῷ κέντρῳ πλησιαίτεραί εἰσιν, κατὰ τοσοῦτον καὶ αὐτῷ καὶ ἀλλήλαις ἥνωνται. καὶ καθόσον αὐτοῦ, καὶ κατὰ τοσοῦτον καὶ ἀλλήλων διεστήκασιν.

πρὸ τῶν ἄλλων αὐτοῦ μετέχων, τὸ εἶναι προβέ-
βληται· καί ἐστιν αὐτὸ καθ' αὑτὸ τὸ εἶναι πρεσβύ-
τερον τοῦ αὐτοζωὴν εἶναι, καὶ αὐτοσοφίαν εἶναι καὶ
αὐτοομοιότητα θείαν εἶναι, καὶ τὰ ἄλλα ὅσων τὰ ὄν-
τα μετέχοντα, πρὸ πάντων αὐτῶν τοῦ εἶναι μετέ-
χει· μᾶλλον δὲ καὶ αὐτὰ καθ' αὑτὰ πάντα ὧν τὰ
ὄντα μετέχει, τοῦ αὐτὸ καθ' αὑτὸ εἶναι μετέχει
καὶ οὐδέν ἐστιν ὄν, οὗ μή ἐστιν οὐσία καὶ αἰὼν τοῦ αὐ-
τὸ εἶναι. πάντων οὖν εἰκότως τῶν ἄλλων ἀρχηγι-
κώτερον ὡς ὢν ὁ θεὸς ἐκ τῆς πρεσβυτέρας τῶν ἄλ-
λων αὐτοῦ δωρεῶν ὑμνεῖται· καὶ γὰρ τὸ προεῖναι
καὶ ὑπερεῖναι προέχων καὶ ὑπερέχων, τὸ εἶναι,
πᾶν αὐτό φημι καθ' αὑτὸ τὸ εἶναι προϋπεστήσατο,
καὶ τῷ εἶναι αὐτῷ πᾶν τὸ ὁπωσοῦν ὂν ὑπεστήσατο·

Καὶ γοῦν αἱ ἀρχαὶ τῶν ὄντων πᾶσαι, τοῦ εἶναι μετέ-
χουσαι, καὶ εἰσὶν· καὶ ἀρχαί εἰσιν, καὶ πρῶτον εἰσίν·
ἔπειτα ἀρχαί εἰσιν, καὶ εἰ βούλει τῶν ζώντων ὡς
ζώντων ἀρχὴν φάναι τὴν αὐτοζωὴν καὶ τῶν ὁμοίων
ὡς ὁμοίων τὴν αὐτοομοιότητα· καὶ τῶν ἡνωμένων
ὡς ἡνωμένων τὴν αὐτοένωσιν· καὶ τῶν τεταγμένων
ὡς τεταγμένων τὴν αὐτόταξιν, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα
τοῦ δὲ, ἢ τοῦ δὲ, ἢ ἀμφοτέρων, ἢ πολλῶν μετέχον-
τα· τόδε, ἢ τόδε, ἢ ἀμφότερα, ἢ πολλά ἐστι τὰς αὐ-
τομετοχὰς εὑρήσεις, τοῦ εἶναι πρῶτον αὐτὰς με-
τεχούσας, καὶ τῷ εἶναι πρῶτον μενούσας· ἔπειτα
τοῦ δὲ ἢ τοῦ δὲ ἀρχὰς οὔσας, καὶ τὸ μετέχειν τοῦ

ἀνυμνήσωμεν. ὁ ὢν, ὅλου τοῦ εἶναι κατὰ δύναμιν
ὑπερούσιός ἐστιν ὑποστάτης αἰτία καὶ δημιουργὸς ὄν-
τος, ὑπάρξεως, ὑποστάσεως, οὐσίας, φύσεως, ἀρχὴ
καὶ μέτρον αἰώνων καὶ χρόνων· ὀντότης, καὶ αἰὼν
τῶν ὄντων· χρόνος τῶν γιγνομένων, τὸ εἶναι τοῖς ὁ-
πωσοῦν οὖσι, γένεσις τοῖς ὁπωσοῦν γιγνομένοις, ἐκ
τοῦ ὄντος· αἰὼν καὶ οὐσία καὶ ὂν καὶ χρόνος καὶ γέ-
νεσις, καὶ γιγνόμενον· τὰ ἐν τοῖς οὖσιν ὄντα, καὶ τὰ
ὁπωσοῦν ὑπάρχοντα, καὶ ὑφεστῶτα.

K Καὶ γὰρ ὁ θεὸς οὐ πωσῶς ἐστιν ὤν, ἀλλ' ἁπλῶς καὶ
ἀπεριορίστως, ὅλον ἐν ἑαυτῷ τὸ εἶναι συνειληφὼς
καὶ προειληφώς· διὸ καὶ βασιλεὺς λέγεται τῶν αἰ-
ώνων· ὡς ἐν αὐτῷ καὶ περὶ αὐτὸν παντὸς τοῦ εἶναι.
καὶ ὄντος καὶ ὑφεστηκότος, καὶ οὔτε ἦν, καὶ οὔτε ἔ-
σται, οὔτε ἐγένετο, οὔτε γίγνεται, οὔτε γενήσεται·
μᾶλλον δὲ οὔτε ἐστίν· ἀλλ' αὐτός ἐστι τὸ εἶναι τοῖς
οὖσι· καὶ οὐ τὰ ὄντα μόνον· ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ εἶναι
τῶν ὄντων, ἐκ τοῦ προαιωνίως ὄντος· αὐτὸς γάρ ἐστιν
ὁ αἰὼν τῶν αἰώνων· ἀναλαβόντες οὖν εἴπωμεν ὅτι
πᾶσι τοῖς οὖσι καὶ τοῖς αἰῶσι τὸ εἶναι παρὰ τοῦ
προόντος· καὶ πᾶς μὲν αἰὼν καὶ χρόνος ἐξ αὐτοῦ,
παντὸς δὲ καὶ αἰῶνος καὶ χρόνου, καὶ παντὸς ὁπως
οὖν ὄντος, ὁ προὼν ἀρχὴ καὶ αἰτία· καὶ πάντα αὐ-
τοῦ μετέχει· καὶ οὐδενὸς τῶν ὄντων ἀποστατεῖ·
καὶ αὐτός ἐστι πρὸ πάντων· καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ
συνέστηκεν· καὶ ἁπλῶς εἴ τι ὁπωσοῦν ἐστιν, ἐν τῷ
προόντι καὶ ἔστι καὶ νοεῖται, καὶ σώζεται· καὶ

θεοῦ τὰς ὅλας ἀγαθὰς προόδους· καὶ τὰς παρ᾽ ἡμῶν
ἐξυμνουμένας θεωνυμίας· καὶ τὴν μὲν εἶναι τῆς παν-
τελοῦς τοῦ ἑνὸς θεοῦ προνοίας ἐκφαντικὴν, τὰς δὲ
τῶν ὁλικωτέρων τε αὐτῆς καὶ μερικωτέρων.

Καίτοι φαίη τις ἀνθ᾽ ὅτου τοῦ ὄντος τὴν ζωὴν, καὶ τῆς
ζωῆς τὴν σοφίαν ὑπερεκτείνομεν· τῶν ὄντων μὲν
τὰ ζῶντα· τῶν δὲ ὅσα ζῇ τὰ αἰσθητικὰ, καὶ τούτων
τὰ λογικὰ, καὶ τῶν λογικῶν· οἱ νόες ὑπερέχουσι
καὶ περὶ θεόν εἰσι, καὶ μᾶλλον αὐτῷ πλησιάζουσι.
καίτοι ἔδει τὰ τῶν μειζόνων ἐκ θεοῦ δωρεῶν μετέ-
χοντα, καὶ κρείττονα εἶναι, καὶ τῶν λοιπῶν ὑπερέ-
χειν· Ἀλλ᾽ εἰ μὲν ἀνούσια καὶ ἄζωα τις ὑπετί-
θετο τὰ νοερὰ καλῶς ἂν εἶχεν ὁ λόγος· εἰ δὲ καὶ εἰσὶν
οἱ θεῖοι νόες ὑπὲρ τὰ λοιπὰ ὄντα, καὶ ζῶσιν ὑπὲρ τὰ
ἄλλα ζῶντα καὶ νοοῦσι καὶ γινώσκουσιν ὑπὲρ αἴσθη-
σιν καὶ λόγον καὶ παρὰ πάντα τὰ ὄντα τοῦ καλοῦ
καὶ ἀγαθοῦ ἐφίενται καὶ μετέχουσιν· αὐτοὶ μᾶλ-
λόν εἰσι περὶ τἀγαθόν· οἱ περιουσίως αὐτοῦ μετέχον-
τες καὶ πλείους καὶ μείζους ἐξ αὐτοῦ δωρεὰς εἰλη-
φότες, ὡς καὶ τὰ λογικὰ τῶν αἰσθητικῶν ὑπε-
ρέχει· πλεονεκτοῦντα τῇ περιουσίᾳ τοῦ λόγου· καὶ
ταῦτα τῇ αἰσθήσει· καὶ ἄλλα τῇ ζωῇ. καὶ ἔστιν
ὡς οἶμαι τοῦτο ἀληθές· ὅτι τὰ μᾶλλον τοῦ ἑνὸς καὶ
ἀπειροδώρου θεοῦ μετέχοντα· μᾶλλον εἰσὶν αὐτῷ
πλησιαίτερα, καὶ θειότερα τῶν ἀπολειπομένων.

Ἐπειδὴ καὶ περὶ τούτων εἴπομεν· φέρε τἀγαθὸν
ὡς ὄντως ὂν καὶ τῶν ὄντων ἁπάντων οὐσιοποιὸν

ὑπεραίρειν τὴν ἕνωσιν. ἀλλὰ τὴν οὐσιοποιὸν εἰς τὰ ὄντα πάντα τῆς θεαρχικῆς οὐσιαρχίας πρόοδον ὑμνῆσαι. καὶ γὰρ ἡ τἀγαθοῦ θεωνυμία, τὰς ὅλας τοῦ παντὸς αἰτίου προόδους ἐκφαίνουσα καὶ εἰς τὰ ὄντα καὶ εἰς τὰ οὐκ ὄντα ἐκτείνεται. καὶ ὑπὲρ τὰ ὄντα καὶ ὑπὲρ τὰ οὐκ ὄντα ἐστίν.

Η δὲ τοῦ ὄντος εἰς πάντα τὰ ὄντα ἐκτείνεται. καὶ ὑπὲρ τὰ ὄντα ἐστίν. ἡ δὲ τῆς ζωῆς εἰς πάντα τὰ ζῶντα ἐκτείνεται, καὶ ὑπὲρ τὰ ζῶντα ἐστιν. ἡ δὲ τῆς σοφίας, εἰς πάντα τὰ νοερὰ καὶ λογικὰ καὶ αἰσθητικὰ ἐκτείνεται, καὶ ὑπὲρ πάντα ταῦτά ἐστι.

Ταύτας οὖν ὁ λόγος ὑμνῆσαι ποθεῖ. τὰς τῆς προνοίας ἐκφαντορικὰς θεωνυμίας. οὐ γὰρ ἐκφράσαι τὴν αὐτοϋπερούσιον ἀγαθότητα καὶ οὐσίαν καὶ ζωὴν καὶ σοφίαν, τῆς αὐτοϋπερουσίου θεότητος ἐπαγγέλλεται. τῆς ὑπὲρ πᾶσαν ἀγαθότητα καὶ θεότητα καὶ οὐσίαν καὶ ζωὴν καὶ σοφίαν. ἐν ἀποκρύφοις ὥς τὰ λόγιά φησιν ὑπεριδρυμένην.

Αλλὰ τὴν ἐκπεφασμένην ἀγαθοποιὸν πρόνοιαν, ὑπεροχικῶς ἀγαθότητα. καὶ πάντων ἀγαθῶν αἰτίαν ὑμνεῖ καὶ ὂν καὶ ζωὴν καὶ σοφίαν, τὴν οὐσιοποιὸν καὶ ζωοποιὸν, καὶ σοφοδότιν αἰτίαν. τῶν οὐσίας καὶ ζωῆς καὶ νοῦ καὶ λόγου καὶ αἰσθήσεως μετειληφότων. οὐκ ἄλλο δὲ εἶναι τἀγαθόν φησι καὶ ἄλλο τὸ ὄν, καὶ ἄλλο τὴν ζωὴν, ἢ τὴν σοφίαν. οὐδὲ πολλὰ τὰ αἴτια καὶ ἄλλων καὶ ἄλλας παρακτικὰς θεότητας, ὑπερεχούσας καὶ ὑφειμένας, ἀλλ᾽ ἑνὸς

θοῦ τῶν οἰκείων ἀγαθῶν ἕξεως ἁμαρτία καὶ παρατροπὴ καὶ ἀποφυγὴ καὶ ἀπόπτωσις. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἡμῖν ἐν τοῖς περὶ δικαίου καὶ θείου δικαιωτηρίου κατὰ δύναμιν ἱκανῶς εἴρηται. καθ' ἣν ἱερὰν πραγματείαν ἡ τῶν λογίων ἀλήθεια, τοὺς σοφιστικοὺς καὶ ἀδικίαν καὶ ψεῦδος κατὰ τοῦ θεοῦ λαλοῦντας ἐπερράπισεν ὡς παράφρονας λόγους. νῦν δὲ ὡς καθ' ἡμᾶς ἀρκούντως ὕμνηται τἀγαθὸν ὡς ὄντως ἀγαθὸν, ὡς ἀρχὴ καὶ πέρας πάντων, ὡς περιοχὴ τῶν ὄντων, ὡς εἰδοποιὸν τῶν οὐκ ὄντων, ὡς πάντων ἀγαθῶν αἴτιον, ὡς τῶν κακῶν ἀναίτιον ὡς πρόνοια καὶ ἀγαθότης παντελὴς καὶ ὑπερβάλλουσα τὰ ὄντα καὶ οὐκ ὄντα, καὶ τὰ κακὰ καὶ τὴν ἑαυτῆς στέρησιν ἀγαθύνουσα πᾶσιν ἐφετὸν καὶ ἐραστὸν καὶ ἀγαπητὸν, καὶ ὅσα ἄλλα ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ὁ ἀληθὴς ἀπέδειξεν ὡς οἶμαι λόγος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ ὄντος ἐν ᾧ καὶ περὶ παραδειγμάτων.

Ἐπιτέον δὲ νῦν ἐπὶ τὴν ὄντως οὖσαν τοῦ ὄντως θεολογικὴν οὐσιωνυμίαν τοσοῦτον δὲ ὑπομνήσωμεν. ὅτι τῷ λόγῳ σκοπὸς, οὐ τὴν ὑπερούσιον οὐσίαν, ᾗ ὑπερούσιος ἐκφαίνειν. ἄρρητον γὰρ τοῦτο καὶ ἄγνωστόν ἐστι καὶ παντελῶς ἀνέκφαντον, καὶ αὐτὴν

δαίμοσι γὰρ τὸ κακόν, ἢ κακόν· καὶ τὸ γίνεσθαι τὸ κακὸν οὐ κατὰ δύναμιν, ἀλλὰ δι' ἀσθένειαν. καὶ τοῖς δαίμοσιν, ὃ μέν εἰσι, καὶ ἐκ τἀγαθοῦ καὶ ἀγαθόν. τὸ δὲ κακὸν αὐτοῖς, ἐκ τῆς τῶν οἰκείων ἀγαθῶν ἀποπτώσεως. καὶ ἀλλοίωσις ἡ περὶ τὴν ταυτότητα καὶ τὴν ἕξιν. ἀσθένεια τῆς προσηκούσης αὐτοῖς ἀγγελοπρεποῦς τελειότητος, καὶ ἐφίενται τοῦ ἀγαθοῦ, καθ' ὃ τοῦ εἶναι καὶ ζῆν καὶ νοεῖν ἐφίενται. καὶ ᾗ οὐκ ἐφίενται τἀγαθοῦ τοῦ μὴ ὄντος ἐφίενται. καὶ οὐκ ἔστιν τοῦτο ἔφεσις, ἀλλὰ τῆς ὄντως ἐφέσεως ἁμαρτία.

Ἐν γνώσει δὲ ἁμαρτάνοντας καλεῖ τὰ λόγια, τοὺς περὶ τὴν ἄληστον τοῦ ἀγαθοῦ γνῶσιν, ἢ τὴν ποίησιν ἐξασθενοῦντας. καὶ τοὺς εἰδότας τὸ θέλημα καὶ μὴ ποιοῦντας· τοὺς ἀκηκοότας μὲν ἀσθενοῦντας δὲ περὶ τὴν πίστιν, ἢ τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἀγαθοῦ. καὶ ἀβούλητόν τισι τὸ συνιέναι τοῦ ἀγαθῦναι, κατὰ τὴν παρατροπήν, ἢ τὴν ἀσθένειαν τῆς βουλήσεως. καὶ ὅλως τὸ κακὸν ὡς πολλάκις εἰρήκαμεν ἀσθένεια καὶ ἀδυναμία καὶ ἔλλειψίς ἐστιν, ἢ τῆς γνώσεως, ἢ τῆς ἀλήστου γνώσεως, ἢ τῆς πίστεως, ἢ τῆς φύσεως, ἢ τῆς ἐνεργείας τἀγαθοῦ.

Καίτοι φαίη τις οὐ τιμωρητὸν ἡ ἀσθένεια. τοὐναντίον δὲ συγγνωστόν. εἰ μὲν οὖν οὐκ ἐξῆν τὸ δύνασθαι καλῶς ἂν εἶχεν ὁ λόγος. εἰ δὲ ἐκ τἀγαθοῦ τὸ δύνασθαι τοῦ διδόντος κατὰ τὰ λόγια τὰ προσήκοντα πᾶσιν ἁπλῶς, οὐκ ἐπαινετέον ἡ τῆς ἐκ τἀγα-

ριον· πῶς δυνήσεταί τι τὸ ἐναντίον τἀγαθοῦ, τὸ οἷας βουλήσεως καὶ δυνάμεως καὶ ἐνεργείας ἐστερημένον· οὐ πάντα πᾶσι· καὶ ταὐτὰ καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ κακά· δαίμονι τὸ κακὸν, τὸ παρὰ τὸν ἀγαθοειδῆ, νοῦν εἶναι· ψυχῇ τὸ παράλογον, σώματι τὸ παρὰ φύσιν· πῶς ὅλως τὰ κακά· προνοίας οὔσης· οὐκ ἔστι τὸ κακὸν· ᾗ κακὸν, οὔτε ὂν, οὔτε ἐν τοῖς οὖσι· καὶ οὐδὲν τῶν ὄντων ἀπρονόητον· οὐδὲ γάρ ἐστι τὸ κακὸν ὂν, ἀμιγὲς ὑπάρχον τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ᾗ μηδὲν τῶν ὄντων ἀμέτοχον τοῦ ἀγαθοῦ· κακὸν δὲ ἡ ἔλλειψις τοῦ ἀγαθοῦ· οὐδὲν δὲ τῶν ὄντων ἐστέρηται· καθόλου τἀγαθοῦ· ἐν πᾶσι τοῖς οὖσιν ἡ θεία πρόνοια· καὶ οὐδὲν τῶν ὄντων ἀπρονόητον, ἀλλὰ καὶ τοῖς γινομένοις κακοῖς· ἀγαθοπρεπῶς ἡ πρόνοια κέχρηται· πρὸς τὴν αὐτῶν ἢ ἄλλων ἢ ἰδίαν, ἢ κοινὴν ὠφέλειαν, καὶ οἰκείως ἑκάστου τῶν ὄντων προνοεῖ· διὸ καὶ τὸν κενὸν· τῶν πολλῶν οὐκ ἀποδεξόμεθα λόγον· οἵ χρῆναί φασι τὴν πρόνοιαν καὶ ἄκοντας ἡμᾶς ἐπὶ τὴν ἀρετὴν ἄγειν· τὸ γὰρ φθείρειν φύσιν, οὐκ ἔστιν προνοίας· ὅθεν ὡς πρόνοια τῆς ἑκάστου φύσεως σωστική τῶν αὐτοκινήτων, ὡς αὐτοκινήτων προνοεῖ, καὶ τῶν ὅλων καὶ τῶν καθ᾽ ἕκαστον οἰκείως ὅλῳ καὶ ἑκάστῳ· καθ᾽ ὅσον ἡ τῶν προνοουμένων φύσις, ἐπιδέχεται, τὰς τῆς ὅλης καὶ παντοδαπῆς προνοίας ἐκδιδομένας ἀναλόγως ἑκάστῳ προνοητικὰς ἀγαθότητας.

Οὐκ ἄρα ὂν τὸ κακὸν, οὐδὲ ἐν τοῖς οὖσι τὸ κακόν· ου

θόν. τοῦ γὰρ ἀγαθοῦ ἕνεκα πάντα καὶ ὅσα ἀγαθὰ καὶ ὅσα ἐναντία. καὶ γὰρ καὶ ταῦτα πράττομεν τὸ ἀγαθὸν ποθοῦντες. οὐδεὶς γὰρ εἰς τὸ κακὸν ἀποβλέπων ποιεῖ ἃ ποιεῖ. διὸ οὔτε ὑπόστασιν ἔχει τὸ κακὸν, ἀλλὰ παρυπόστασιν, τοῦ ἀγαθοῦ ἕνεκα, καὶ οὐχ ἑαυτοῦ γιγνόμενον.

Τῷ κακῷ τὸ εἶναι θετέον, κατὰ συμβεβηκὸς, καὶ δι' ἄλλο καὶ οὐκ ἐξ ἀρχῆς οἰκείας· ὥστε τὸ γινόμενον ὀρθὸν μὲν εἶναι δοκεῖν. ὅτι τοῦ ἀγαθοῦ ἕνεκα γίγνεται, τῷ ὄντι δὲ οὐκ ὀρθὸν εἶναι, διότι τὸ μὴ ἀγαθὸν ἀγαθὸν οἰόμεθα.

Δέδεικται ἄλλο τὸ ἐφετὸν, καὶ ἄλλο τὸ γιγνόμενον. οὐκοῦν τὸ κακὸν παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ παρὰ τὸν σκοπὸν, καὶ παρὰ τὴν φύσιν, καὶ παρὰ τὴν αἰτίαν, καὶ παρὰ τὴν ἀρχὴν, καὶ παρὰ τὸ τέλος, καὶ παρὰ τὸν ὅρον, καὶ παρὰ τὴν βούλησιν, καὶ παρὰ τὴν ὑπόστασιν. στέρησις ἄρα ἐστὶ τὸ κακὸν καὶ ἔλλειψις καὶ ἀσθένεια, καὶ ἀσυμμετρία, καὶ ἁμαρτία, καὶ ἄσκοπον, καὶ ἀκαλλὲς, καὶ ἄζων, καὶ ἄνουν, καὶ ἄλογον, καὶ ἀτελὲς, καὶ ἀνίδρυτον, καὶ ἀναίτιον, καὶ ἀόριστον, καὶ ἄγονον, καὶ ἀδρανὲς, καὶ ἄτακτον, καὶ ἀνόμοιον, καὶ ἄπειρον, καὶ σκοτεινὸν, καὶ ἀνούσιον, μηδαμῇ μηδὲν ὄν. καὶ αὐτὸ μηδαμῶς.

Πῶς ὅλως δύναταί τι τὸ κακὸν τῇ πρὸς τὸ ἀγαθὸν μίξει. τὸ γὰρ πάντῃ τοῦ ἀγαθοῦ ἄμοιρον. οὔτε ἐστίν τι, οὔτε δύναται. καὶ γὰρ εἰ τὸ ἀγαθὸν καὶ ὄν ἐστι καὶ βουλητὸν καὶ εὐδύναμον. καὶ δραστι-

τὸ κακὸν ἀΐδιον, καὶ δημιουργεῖ καὶ δύναται, καὶ ἔστιν καὶ δρᾷ. πόθεν αὐτῷ ταῦτα, ἢ ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ, ἢ τῷ ἀγαθῷ ἐκ τοῦ κακοῦ, ἢ ἀμφοῖν ἐξ ἄλλης αἰτίας.

Π ᾶν τὸ κατὰ φύσιν ἐξ αἰτίας ὡρισμένης γεννᾶται. εἰ δὲ τὸ κακὸν ἀναίτιον καὶ ἀόριστον οὐ κατὰ φύσιν. οὐδὲ γὰρ ἐν τῇ φύσει τὸ παρὰ φύσιν. οὐδὲ ἀτεχνίας ἐν τῇ τέχνῃ λόγος.

Α ρα ἡ ψυχὴ τῶν κακῶν αἰτία. καθάπερ τὸ πῦρ τοῦ θερμαίνειν καὶ πάντα οἷς ἂν γειτνιάσῃ κακίας ἀναπιμπλησιν. ἢ ἀγαθὴ μὲν ἡ ψυχῆς φύσις. ταῖς δὲ ἐνεργείαις ποτὲ μὲν οὕτως ἔχει, ποτὲ δὲ οὕτως. εἰ μὲν φύσει, καὶ τὸ εἶναι αὐτῆς κακόν. καὶ πόθεν αὐτῇ τὸ εἶναι, ἢ ἐκ τῆς δημιουργικῆς τῶν ὅλων ὄντων ἀγαθῆς αἰτίας. ἀλλ᾽ εἰ ἐκ ταύτης, πῶς κατ᾽ οὐσίαν κακόν, ἀγαθὰ γὰρ πάντα ταύτης ἔκγονα. εἰ δὲ ταῖς ἐνεργείαις. οὐδὲ τοῦτο ἀμετάβλητον, εἰ δὲ μή, πόθεν αἱ ἀρεταί, μὴ καὶ ἀγαθοειδοῦς αὐτῆς γιγνομένης. λείπεται ἄρα τὸ κακόν, ἀσθένεια καὶ ἔλλειψις τοῦ ἀγαθοῦ εἶναι. τῶν ἀγαθῶν τὸ αἴτιον ἕν.

Ε ὶ τῷ ἀγαθῷ τὸ κακὸν ἐναντίον τοῦ κακοῦ τὰ αἴτια πολλά. οὐ μὴν τὰ ποιητικὰ τῶν κακῶν λόγοι καὶ δυνάμεις. ἀλλ᾽ ἀδυναμία καὶ ἀσθένεια καὶ μῖξις τῶν ἀνομοίων ἀσύμμετρος, οὔτε ἀκίνητα καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχοντα τὰ κακά, ἀλλ᾽ ἄπειρα καὶ ἀόριστα, καὶ ἐν ἄλλοις ἄλλως φερόμενα καὶ τούτοις ἀπείροις.

Π άντων καὶ τῶν κακῶν ἀρχὴ καὶ τέλος ἔσται τὸ ἀγα-

πῶς κακὸν τὸ τοῦ ἀγαθοῦ δεόμενον. φεύγει γὰρ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ φύσιν τὸ κακόν. πῶς δὲ γεννᾷ καὶ τρέφει τὴν φύσιν ἡ ὕλη κακὴ οὖσα. τὸ γὰρ κακὸν ᾗ κακόν, οὐδενός ἐστιν γεννητικὸν, ἢ θρεπτικὸν, ἢ ὅλως ποιητικὸν, ἢ σωστικόν. εἰ δὲ φαῖεν, αὐτὴν μὲν οὐ ποιεῖν κακίαν ἐν ψυχαῖς. ἐφέλκεσθαι δὲ αὐτὰς, πῶς ἔσται τοῦτο ἀληθές. πολλαὶ γὰρ αὐτῶν εἰς τὸ ἀγαθὸν βλέπουσιν. καίτοι πῶς ἐγίγνετο τοῦτο τῆς ὕλης πάντως αὐτὰς εἰς τὸ κακὸν ἀφελκομένης. ὥστε οὐκ ἐξ ὕλης ἐν ψυχαῖς τὸ κακὸν, ἀλλ' ἐξ ἀτάκτου καὶ πλημμελοῦς κινήσεως.

Εἰ δὲ καὶ τοῦτο φασὶ τῇ ὕλῃ πάντως ἕπεσθαι. καὶ ἀναγκαῖα ἡ ἄστατος ὕλη τοῖς ἐφ' ἑαυτῶν ἱδρῦσθαι μὴ δυναμένοις, πῶς τὸ κακὸν ἀναγκαῖον ἢ τὸ ἀναγκαῖον κακόν.

Ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ὅ φαμεν, ἡ στέρησις κατὰ δύναμιν οἰκείαν μάχεται τῷ ἀγαθῷ. ἡ γὰρ παντελὴς στέρησις καθόλου ἀδύναμος. ἡ δὲ μερικὴ οὐ καθὸ στέρησις. ἔχει τὴν δύναμιν, ἀλλὰ καθ' ὃ οὐ παντελής ἐστὶ στέρησις. στερήσεως γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ μερικῆς οὔσης, οὔπω κακὸν, καὶ γενομένης, καὶ ἡ τοῦ κακοῦ φύσις ἀπελήλυθεν.

Συνελόντι δὲ φάναι, τὸ ἀγαθὸν ἐκ μιᾶς καὶ τῆς ὅλης αἰτίας. τὸ δὲ κακὸν ἐκ πολλῶν καὶ μερικῶν ἐλλείψεων.

Οἶδεν ὁ θεὸς τὸ κακὸν, ᾗ ἀγαθόν, καὶ παρ' αὐτῷ αἱ αἰτίαι τῶν κακῶν δυνάμεις εἰσὶν ἀγαθοποιοί. εἰ δὲ

Ἀλλ' οὐδὲ ἐν σώμασι τὸ κακόν. αἶσχος γὰρ καὶ νόσος, ἔλλειψις εἴδους καὶ στέρησις τάξεως. τοῦτο δὲ οὐ παντῃ κακόν, ἀλλ' ἧττον καλόν. εἰ γὰρ παντελὴς γένοιτο λύσις κάλλους καὶ εἴδους καὶ τάξεως, οἰχήσεται καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα.

Ὅτι δὲ οὐ κακίας αἴτιον τῇ ψυχῇ τὸ σῶμα δῆλον ἐκ τοῦ δυνατὸν εἶναι καὶ ἄνευ σώματος παρυφίστασθαι κακίαν, ὥς περ ἐνδαίμοσιν. τοῦτο γάρ ἐστιν καὶ νόοις, καὶ ψυχαῖς καὶ σώμασι κακόν, ἡ τῆς ἕξεως τῶν οἰκείων ἀγαθῶν ἀσθένεια καὶ ἀπόπτωσις.

Ἀλλ' οὐδέ τοι τὸ πολυθρύλλητον ἐν ὕλῃ τὸ κακὸν ὥς φασι καθὸ, ὕλη. καὶ γὰρ καὶ αὐτὴ κόσμου καὶ κάλλους καὶ εἴδους ἔχει μετουσίαν. εἰ δὲ τούτων ἐκτὸς οὖσα ἡ ὕλη, καθ' ἑαυτὴν ἄποιός ἐστι καὶ ἀνείδεος. πῶς ποιεῖ τι ἡ ὕλη, ἡ μὴ δὲ τὸ πάσχειν δύνασθαι καθ' ἑαυτὴν ἔχουσα. ἄλλως τε πῶς ἡ ὕλη κακόν. εἰ μὲν γὰρ οὐδαμῇ οὐδαμῶς ἐστιν οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακόν. εἰ δὲ ὄν. τὰ δὲ ὄντα πάντα ἐκ τἀγαθοῦ, καὶ αὐτὴ ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ ἂν εἴη, καὶ ἢ τὸ ἀγαθὸν τοῦ κακοῦ ποιητικόν, ἢ τὸ κακὸν ὡς ἐκ τἀγαθοῦ ὂν, ἀγαθόν, ἢ τὸ κακὸν τοῦ ἀγαθοῦ ποιητικόν, ἢ τὸ ἀγαθὸν ὡς ἐκ τοῦ κακοῦ κακόν. ἢ δύο αὖθις ἀρχαί, καὶ αὗται ἄλλης μιᾶς ἐξημμέναι κορυφῆς.

Εἰ δὲ ἀναγκαίαν φασὶ τὴν ὕλην πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ παντὸς κόσμου. πῶς ἡ ὕλη κακόν. ἄλλο γὰρ τὸ κακόν, καὶ ἄλλο τὸ ἀναγκαῖον. πῶς δὲ ὁ ἀγαθὸς ἐκ τοῦ κακοῦ παράγει τινὰ πρὸς γένεσιν, ἢ

πῶς

ται· τὸ μὴ ἐν τῇ τῶν ἀγαθῶν ἕξεων καὶ ἐνεργειῶν ἐλλείψει καὶ δι᾽ οἰκείαν ἀσθένειαν ἀτευξίᾳ καὶ ἀπολισθήσει. καὶ γὰρ καὶ τὸν ἀέρα τὸν περὶ ἡμᾶς ἐσκοτῶσθαί φαμεν ἐλλείψει καὶ ἀπουσίᾳ φωτός· αὐτὸ δὲ τὸ φῶς ἀεὶ φῶς ἐστι, τὸ καὶ τὸ σκότος φωτίζον. οὐκ ἄρα οὔτε ἐν δαίμοσιν οὔτε ἐν ἡμῖν τὸ κακὸν ὡς ὂν κακόν· Ἀλλ᾽ ὡς ἔλλειψις καὶ ἐρημία τῆς τῶν οἰκείων ἀγαθῶν τελειότητος.

A Ἀλλ᾽ οὔτε ἐν ζώοις ἀλόγοις ἐστὶ τὸ κακόν. εἰ γὰρ ἀνέλῃς θυμὸν καὶ ἐπιθυμίαν καὶ τἆλλα ὅσα λέγεται, καὶ οὐκ ἔστιν ἁπλῶς τῇ ἑαυτῶν φύσει κακά.

Τὸ μὲν ἀνδρεῖον καὶ γαῦρον ὁ λέων ἀπολέσας, οὐδὲ λέων ἔσται· προσηνὴς δὲ πᾶσι γενόμενος ὁ κύων, οὐκ ἔσται κύων, εἴπερ κυνὸς τὸ φυλακτικόν, καὶ τὸ προσίεσθαι μὲν τὸ οἰκεῖον, ἀπελαύνειν δὲ τὸ ἀλλότριον. ὥστε τὸ μὴ φθείρεσθαι τὴν φύσιν, οὐ κακόν. φθορὰ δὲ φύσεως, ἀσθένεια καὶ ἔλλειψις τῶν φυσικῶν ἕξεων καὶ ἐνεργειῶν καὶ δυνάμεων. καὶ εἰ πάντα τὰ διὰ γενέσεως ἐν χρόνῳ ἔχει τὸ τέλειον, οὐδὲ τὸ ἀτελὲς πάντη παρὰ πᾶσαν φύσιν. Ἀλλ᾽ οὐδὲ ἐν τῇ ὅλῃ φύσει τὸ κακόν. εἰ γὰρ οἱ πάντες φυσικοὶ λόγοι παρὰ τῆς καθόλου φύσεως, οὐδέν ἐστιν αὐτῇ τὸ ἐναντίον. τῇ καθ᾽ ἕκαστον δὲ τὸ μὲν κατὰ φύσιν ἔσται, τὸ δὲ οὐ κατὰ φύσιν. ἄλλη γὰρ ἄλλο παρὰ φύσιν, καὶ τὸ τῇ δὲ κατὰ φύσιν, τῇ δὲ παρὰ φύσιν. φύσεως δὲ κακία, τὸ παρὰ φύσιν ἡ στέρησις τῶν τῆς φύσεως. ὥστε οὐκ ἔστιν κακὴ φύσις· ἀλλὰ τοῦτο τῇ φύσει κακόν, τὸ ἀδυνατεῖν τὰ τῆς οἰκείας φύσεως ἐκτελεῖν.

σωζούσης τὴν ἐν αὐτοῖς πληρότητα δυνάμεως· ἀσθένεια καὶ ἀποφυγὴ καὶ ἀπόπτωσις. ἄλλως τε τί ἐν δαίμοσι τὸ κακόν· θυμὸς ἄλογος· ἄνους ἐπιθυμία· φαντασία προπετής· ἀλλὰ ταῦτα εἰ καὶ ἐν δαίμοσιν ἔστιν· οὐ πάντη οὐδὲ ἐπὶ πάντων· οὐδὲ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ κακά· καὶ γὰρ ἐφ' ἑτέρων ζώων, οὐχ ἡ σχέσις τούτων· ἀλλ' ἡ ἀναίρεσίς ἐστι καὶ φθορὰ τῶν ζώων καὶ κακόν· ἡ δὲ σχέσις σώζει καὶ εἶναι ποιεῖ τὴν ταῦτα ἔχουσαν τοῦ ζώου φύσιν. οὐκ ἄρα κακὸν τὸ δαιμόνιον φῦλον ᾗ ἐστὶ κατὰ φύσιν, ἀλλ' ᾗ οὐκ ἔστιν, καὶ οὐκ ἠλλοιώθη τὸ δοθὲν αὐτοῖς ὅλον ἀγαθὸν ἀλλ' αὐτοὶ τοῦ δοθέντος ἀποπεπτώκασιν ὅλου ἀγαθοῦ καὶ τὰς δοθείσας αὐτοῖς ἀγγελικὰς δωρεάς, οὐ μήποτε αὐτὰς ἠλλοιῶσθαι φαμέν. ἀλλ' εἰσὶ καὶ ὁλόκληροι καὶ παμφαεῖς εἰσὶ καὶ αὐτοὶ μὴ ὁρῶσιν ἀπομύσαντές τε αὐτῶν τὰς ἀγαθοπτικὰς δυνάμεις· ὥστε ᾗ εἰσὶ, καὶ ἐκ τἀγαθοῦ εἰσὶ καὶ ἀγαθοί. καὶ τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ ἐφίενται, τοῦ εἶναι καὶ ζῆν καὶ νοεῖν, τῶν ὄντων ἐφιέμενοι. καὶ τῇ στερήσει καὶ ἀποφυγῇ καὶ ἀποπτώσει τῶν προσηκόντων αὐτοῖς ἀγαθῶν λέγονται κακοί, καὶ εἰσὶ κακοὶ καθ' ὃ οὐκ εἰσὶ καλοί, καὶ τοῦ μὴ ὄντος ἐφιέμενοι τοῦ κακοῦ ἐφίενται. Ἀλλὰ ψυχάς τις εἶναι λέγει κακάς. εἰ μὲν ὅτι συγγίνονται κακοῖς προνοητικῶς καὶ σωστικῶς, τοῦτο οὐ κακὸν ἀλλ' ἀγαθὸν καὶ ἐκ τἀγαθοῦ τοῦ καὶ τὸ κακὸν ἀγαθύνοντος.

E εἰ δὲ τὸ κακύνεσθαι ψυχάς φαμεν, ἐν τίνι κακύνον-

πῶς ἔχων· ἡ δὲ ἀσθένεια οὐ παντελής· ἡ γὰρ παντελὴς, καὶ τὴν φθορὰν καὶ τὸ ὑποκείμενον ἀνεῖλεν· καὶ ἔσται ἡ τοιαύτη φθορὰ καὶ ἑαυτῆς φθορά. ὥστε τὸ τοιοῦτον οὐ κακὸν ἀλλ' ἐλλειπὲς ἀγαθόν. τὸ γὰρ πάντη ἄμοιρον τἀγαθοῦ, οὐδὲ ἐν τοῖς οὖσιν ἔσται. καὶ περὶ τῆς εἰς δύναμιν καὶ ἐνέργειαν φθορᾶς, ὁ αὐτὸς λόγος.

Εἶτα πῶς οἱ ἐκ θεοῦ γενόμενοι δαίμονες εἰσὶ κακοί. τὸ γὰρ ἀγαθὸν, ἀγαθὰ παράγει καὶ ὑφίστησιν. καί τοι λέγονται κακοὶ φαίη τις. ἀλλ' οὐ καθ' ὅ εἰσιν, ἐκ τἀγαθοῦ γὰρ εἰσὶν, καὶ ἀγαθὴν ἔλαχον οὐσίαν. ἀλλὰ καθ' ὃ οὐκ εἰσὶν, ἀσθενήσαντες ὡς τὰ λόγιά φησιν τηρῆσαι τὴν ἑαυτῶν ἀρχήν.

Ἐν τίνι γὰρ εἰπέ μοι κακύνεσθαί φαμεν τοὺς δαίμονας εἰ μὴ ἐν τῇ παύσει τῆς τῶν θείων ἀγαθῶν ἕξεως καὶ ἐνεργείας.

Ἄλλως τε, εἰ φύσει κακοὶ οἱ δαίμονες, ἀεὶ κακοί. καί τοι τὸ κακὸν ἄστατόν ἐστιν. οὐκοῦν, εἰ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχουσιν, οὐ κακοί. τὸ γὰρ ἀεὶ ταὐτὸν τοῦ ἀγαθοῦ ἴδιον. εἰ δὲ οὐκ ἀεὶ κακοὶ οὐ φύσει κακοί. ἀλλ' ἐνδείᾳ τῶν ἀγγελικῶν ἀγαθῶν καὶ οὐ πάντη ἄμοιρον τοῦ ἀγαθοῦ, καθ' ὃ καὶ εἰσὶ καὶ ζῶσι καὶ νοοῦσι. καὶ ὅλως ἐστί τις ἐν αὐτοῖς ἐφέσεως κίνησις.

Κακοὶ δὲ εἶναι λέγονται διὰ τὸ ἀσθενεῖν περὶ τὴν κατὰ φύσιν ἐνέργειαν. παρατροπὴ οὖν ἐστιν αὐτοῖς τὸ κακόν. καὶ τῶν προσηκόντων αὐτοῖς ἔκβασις καὶ ἀτευξία καὶ ἀτέλεια καὶ ἀδυναμία. καὶ τῆς

φανέρωσις τοῦ ἀφανοῦς φωτὸς ἔσοπτρον ἀκραι-
φνὲς διειδέστατον, ἀλώβητον· ἄχραντον· ἀκηλίδω-
τον· εἰσδεχόμενον ὅλην εἰ θέμις εἰπεῖν τὴν ὡραιότη-
τα τῆς ἀγαθοτύπου θεοειδείας, καὶ ἀμιγῶς ἀνα-
λάμπον ἐν ἑαυτῷ, καθ' ὅσον ἐστὶ τὴν ἀγαθό-
τητα τῆς ἐν ἀδύτοις σιγῆς. οὐκ ἄρα οὐδὲ ἐν ἀγγέ-
λοις ἐστὶ τὸ κακόν.

Ἀλλὰ κολάζειν τοὺς ἁμαρτάνοντας εἰσὶ κακοί. τού-
τῳ γοῦν τῷ λόγῳ καὶ οἱ σωφρονισταὶ τῶν πλημμε-
λούντων κακοί. καὶ τῶν ἱερέων οἱ τὸν βέβηλον τῶν
θείων μυστηρίων ἀπείργοντες. καίτοι οὐδὲ τὸ κολά-
ζεσθαι κακόν, ἀλλὰ τὸ ἄξιον γενέσθαι κολάσεως.
οὐδὲ τὸ κατ' ἀξίαν ἀπείργεσθαι τῶν ἱερῶν, ἀλλὰ
τὸ ἐναγῆ καὶ ἀνίερον γενέσθαι, καὶ τῶν ἀχράντων
ἀνεπιτήδειον. ἀλλ' οὔτε οἱ δαίμονες φύσει κακοί.
καὶ γὰρ εἰ φύσει κακοί, οὔτε ἐκ τ' ἀγαθοῦ, οὔτε ἐν
τοῖς οὖσιν, οὔτε μὴν ἐξ ἀγαθῶν μετέβαλον φύ-
σει, καὶ ἀεὶ κακοὶ ὄντες. ἔπειτα ἑαυτοῖς εἰσι κα-
κοὶ ἢ ἑτέροις. εἰ μὲν ἑαυτοῖς, καὶ φθείρουσιν ἑαυ-
τούς. εἰ δὲ ἄλλοις πῶς φθείροντες, ἢ τί φθείροντες;
οὐσίαν, ἢ δύναμιν, ἢ ἐνέργειαν. εἰ μὲν οὐσίαν, πρῶ-
τον μὲν οὐ παρὰ φύσιν· τὰ γὰρ φύσει ἄφθαρτα, οὐ
φθείρουσιν· ἀλλὰ τὰ δεκτικὰ φθορᾶς. ἔπειτα οὐδὲ
τοῦτο παντὶ καὶ πάντῃ κακόν. ἀλλ' οὔ τι φθείρε-
ταί τι τῶν ὄντων καθ' ὃ οὐσία καὶ φύσις. ἀλλὰ τῇ
ἐλλείψει τῆς κατὰ φύσιν τάξεως ὁ τῆς ἁρμονίας
καὶ τῆς συμμετρίας λόγος ἀσθενεῖ μένειν ὡσαύ-

τὸ εἶναι· καὶ ταύτας ἐν ἀλλήλαις καὶ ἐν τῷ παντὶ καὶ μαχομένας.

Ε ἰ γὰρ τοῦτο οὐδὲ θεὸς ἔσται· καὶ ὁ θεὸς οὐκ ἀπήμων, οὐδὲ ἐκτὸς δυσχερείας. εἴπερ εἴη τι καὶ αὐτῷ τὸ ἐνοχλοῦν. ἔπειτα ἔσται πάντα ἄτακτα καὶ ἀεὶ μαχόμενα· καίτοι φιλίας πᾶσι τοῖς οὖσι τὸ ἀγαθὸν μεταδίδωσι. καὶ αὐτὸ εἰρήνη καὶ εἰρηνοδῶρος ὑμνεῖται πρὸς τῶν ἱερῶν θεολόγων. διὸ καὶ φίλα τἀγαθὰ καὶ ἐναρμόνια πάντα, καὶ μιᾶς ζωῆς ἔκγονα, καὶ πρὸς ἓν ἀγαθὸν συντεταγμένα, καὶ προσηνῆ καὶ ὅμοια, καὶ προσήγορα ἀλλήλοις· ὥστε οὐκ ἐν θεῷ τὸ κακὸν οὐκ ἔνθεον. ἀλλ' οὐδὲ ἐκ θεοῦ τὸ κακόν. ἢ γὰρ οὐκ ἀγαθός, ἢ ἀγαθοποιεῖ καὶ ἀγαθὰ παράγει καὶ οὐ ποτὲ μὲν καὶ τινά, ποτὲ δὲ οὔ. καὶ οὐ πάντα. μεταβολὴν γὰρ ἐν τούτῳ πείσεται καὶ ἀλλοίωσιν, καὶ κατὰ τὸ πάντων κυριώτατον τὴν αἰτίαν. εἰ δὲ ἐν θεῷ τἀγαθὸν, ὕπαρξίς ἐστι καὶ ἔσται ὁ μεταβάλλων ἐκ τἀγαθοῦ θεὸς ποτὲ μὲν ὤν. ποτὲ δὲ οὐκ ὤν.

Ε ἰ δὲ μεθέξει τὸ ἀγαθὸν ἔχει, καὶ ἐξ ἑτέρου ἕξει καὶ ποτὲ μὲν ἕξει, ποτὲ δὲ οὐχ ἕξει. οὐκ ἄρα ἐκ θεοῦ τὸ κακόν, οὔτε ἐν τῷ θεῷ οὔτε ἁπλῶς οὔτε κατὰ χρόνον.

Α λλ' οὔτε ἐν ἀγγέλοις ἐστὶ τὸ κακόν. εἰ γὰρ ἐξαγγέλλει τὴν ἀγαθότητα τὴν θείαν ὁ ἀγαθοειδὴς ἄγγελος, ἐκεῖνο ὢν κατὰ μέθεξιν δευτέρως, ὅπερ κατ' αἰτίαν τὸ ἀγγελλόμενον πρώτως, εἰκών ἐστι τοῦ θεοῦ ὁ ἄγγελος

πλεῖ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τὸ ἀπλεές, καὶ τὸ πλεῖον ἀγαθὸν ἀπέσται καὶ τότε μόνον ἔσται καὶ ὀφθήσεται τὸ κακόν· ἡνίκα τοῖς θέσει κακὸν οἷς ἠναντίωται· τῶν δὲ ὡς ἀγαθῶν ἐξήρτηται· μάχεσθαι γὰρ ἀλλήλοις τὰ αὐτὰ κατὰ τὰ αὐτὰ ἐν πᾶσιν ἀδύνατον· οὐκ ἄρα ὂν τὸ κακόν.

A ἀλλὰ οὐδὲ ἐν τοῖς οὖσιν ἐστὶν τὸ κακόν· εἰ γὰρ πάντα τὰ ὄντα ἐκ τἀγαθοῦ καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς οὖσι· καὶ πάντα περιέχει τἀγαθόν· ἢ οὐκ ἔσται τὸ κακὸν ἐν τοῖς οὖσιν, ἢ ἐν τἀγαθῷ ἔσται· καὶ μὴν ἐν τἀγαθῷ οὐκ ἔσται· καὶ γὰρ οὐδὲ ἐν πυρὶ τὸ ψυχρόν· οὐδὲ τὸ κακύνεσθαι τῷ καὶ τὸ κακὸν ἀγαθύνοντι· εἰ δὲ ἔσται, πῶς ἔσται ἐν τἀγαθῷ τὸ κακόν· εἰ μὲν ἐξ αὐτοῦ, ἄτοπον καὶ ἀδύνατον· οὐ δύναται γὰρ ὡς ἡ τῶν λογίων ἀλήθειά φησιν· δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν· οὐδὲ μὴν τὸ ἀνάπαλιν· εἰ δὲ οὐκ ἐξ αὐτοῦ, ἐξ ἄλλης δηλονότι ἀρχῆς καὶ αἰτίας· καὶ γὰρ ἢ τὸ κακὸν ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ ἔσται, ἢ τὸ ἀγαθὸν ἐκ τοῦ κακοῦ, ἢ εἰ μὴ τοῦτο δυνατόν· ἐξ ἄλλης ἀρχῆς καὶ αἰτίας ἔσται καὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν·

Γ ἅπασα γὰρ δυάς, οὐκ ἀρχή· μονὰς δὲ ἔσται πάσης δυάδος ἀρχή· καίτοι ἄτοπον ἐξ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ δύο τὰ παντελῶς ἐναντία προϊέναι καὶ εἶναι· καὶ αὐτὴν τὴν ἀρχήν, οὐχ ἁπλῆν καὶ ἑνιαίαν ἀλλὰ μεριστὴν καὶ δύο εἰδῆ καὶ ἐναντίαν ἑαυτῇ καὶ ἠλλοιωμένην·

K αἱ μὴν οὐδὲ τὰ δύο τῶν ὄντων ἐναντίας ἀρχὰς δυνα-

ὥστε καὶ τὸ γίνεσθαι ἐκ φθορᾶς γένεσιν· οὐκ ἔστιν
κακοῦ δύναμις· ἀλλ' ἥττονος ἀγαθοῦ παρουσία
καθ' ὅσον καὶ νόσος ἔλλειψίς ἐστι τάξεως οὐ πάσης

Ε ἰ γὰρ τοῦτο γένηται οὐδὲ ἡ νόσος αὐτὴ ὑποστήσεται·
μένει δὲ καὶ ἔστιν ἡ νόσος, οὐσίαν ἔχουσα τὴν ἐλαχί-
στην τάξιν, καὶ ἐν αὐτῇ παρυφισταμένη.

Τ ὸ γὰρ παντελῶς ἄμοιρον τοῦ ἀγαθοῦ, οὔτε ὄν, οὔτε ἐν
τοῖς οὖσιν· τὸ δὲ μικτόν, διὰ τὸ ἀγαθὸν ἐν τοῖς οὖ-
σι καὶ κατὰ τοῦτο ἐν τοῖς οὖσι καὶ ὄν καθ' ὅσον τοῦ
ἀγαθοῦ μετέχει. μᾶλλον δὲ τὰ ὄντα· πάντα κα-
τὰ τοσοῦτον ἔσται μᾶλλον καὶ ἧττον καθ' ὅσον τοῦ
ἀγαθοῦ μετέχει.

Κ αὶ γὰρ καὶ αὐτὸ τὸ εἶναι τὸ μηδαμῇ μηδαμῶς
ὄν, οὔτε ἔσται, τὸ δὲ πῇ μὲν ὄν· πῇ δὲ μὴ ὄν. καθ' ὅ-
σον μὲν ἀποπέπτωκεν τοῦ ἀεὶ ὄντος· οὐκ ἔστιν· καθ'
ὅσον δὲ τοῦ εἶναι μετείληφε· κατὰ τοσοῦτόν ἐστι καὶ
τὸ ὅλως εἶναι, καὶ τὸ μὴ ὄν αὐτοῦ διακρατεῖται
καὶ διασώζεται, καὶ τὸ κακόν, τὸ μὲν πάντῃ· τοῦ
ἀγαθοῦ ἀποπεπτωκός, οὔτε ἐν τοῖς οὖσι μᾶλλον
οὔτε ἐν τοῖς ἧττον, ἀγαθὸν ἔσται.

Τ ὸ δὲ πῇ μὲν ἀγαθόν, πῇ δὲ οὐκ ἀγαθόν· μάχεται
μὲν ἀγαθῷ τινί, οὐχ ὅλῳ δὲ ἀγαθῷ· κρατεῖται δὲ
καὶ αὐτὸ τῇ τοῦ ἀγαθοῦ μετουσίᾳ, καὶ οὐσιοῖ καὶ
τὴν ἑαυτοῦ στέρησιν τὸ ἀγαθὸν τῷ ὅλως αὐτοῦ μετέχειν.

Γ αὐτῇ γὰρ ἀπελθόντος τοῦ ἀγαθοῦ, οὔτε καθόλου
ἔσται τι ἀγαθόν, οὔτε μικτόν, οὔτε αὐτὸ κακόν· εἰ
γὰρ τὸ κακὸν ἀτελές ἐστιν ἀγαθόν, ἀπουσίᾳ παν-

Μᾶλλον δὲ ἵνα συλλαβὼν εἴπω· τὰ ὄντα πάντα καθ' ὅσον ἐστὶ, καὶ ἀγαθά ἐστι, καὶ ἐκ τἀγαθοῦ, οὔτε ἀγαθὰ, οὔτε ὄντα ἐστίν·

Ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων ἕξεων· οἷον θερμότητος ἢ ψυχρότητος· ἔστιν τὰ θερμανθέντα, καὶ ἀπολειπούσης αὐτὰ τῆς θερμότητος· καὶ ζωῆς καὶ νοῦ, πολλὰ τῶν ὄντων ἄμοιρα· καὶ οὐσίας ὁ θεὸς ἐξῄρηται, καὶ ἔστιν, ὑπερουσίως·

Καὶ ἁπλῶς ἐπὶ τῶν μὲν ἄλλων πάντων, καὶ ἀπελθούσης, ἢ μὴ δὲ ἐγγενομένης πάντῃ τῆς ἕξεως· ἔστι τὰ ὄντα καὶ ὑφίστασθαι δύναται· τὸ δὲ κατὰ πάντα τρόπον τοῦ ἀγαθοῦ ἐστερημένον, οὐδαμῆ οὐδαμῶς· οὔτε ἦν, οὔτε ἔστιν, οὔτε ἔσται, οὔτε εἶναι δύναται· οἷον ἀκόλαστος, εἰ καὶ ἐστέρηται τἀγαθοῦ κατὰ τὴν ἄλογον ἐπιθυμίαν, ἐν τούτῳ μὲν, οὔτε ἔστιν, οὔτε ὄντων ἐπιθυμεῖ· μετέχει δὲ ὅμως τἀγαθοῦ, κατ' αὐτὸ τὸ τῆς ἑνώσεως καὶ φιλίας ἀμυδρὸν ἀπήχημα·

Καὶ ὁ θυμὸς μετέχει τἀγαθοῦ· κατ' αὐτὸ τὸ κινεῖσθαι καὶ ἐφίεσθαι τὰ δοκοῦντα κακὰ πρὸς τὸ δοκοῦν καλὸν ἀνορθοῦν καὶ ἐπιστρέφειν·

Καὶ αὐτὸς ὁ τῆς χειρίστης ζωῆς ἐφιέμενος, ὡς ὅλως ζωῆς ἐφιέμενος, καὶ τῆς ἀρίστης αὐτῷ δοκούσης κατ' αὐτὸ τὸ ἐφίεσθαι, καὶ ζωῆς ἐφίεσθαι, καὶ πρὸς ἀρίστην ζωὴν ἀποσκοπεῖν μετέχει τἀγαθοῦ·

Καὶ εἰ πάντῃ τἀγαθὸν ἀνέλῃς, οὔτε οὐσία ἔσται, οὔτε ζωὴ, οὔτε ἔφεσις, οὔτε κίνησις, οὔτε ἄλλο οὐδέν,

τὸ μὲν αὐτὸ κακὸν, οὔτε ὄν, οὔτε ἀγαθὸν, οὔτε γενεσιουργὸν, οὔτε ὄντων καὶ ἀγαθῶν ποιητικόν. τὸ δὲ ἀγαθὸν, ἐν οἷς μὲν ἂν τελέως ἐγγένηται, τέλεια ποιεῖ, καὶ ἀμιγῆ καὶ ὁλόκληρα ἀγαθά. τὰ δὲ ἧττον αὐτοῦ μετέχοντα, καὶ ἀτελῆ ἐστιν ἀγαθὰ καὶ μεμιγμένα διὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ ἀγαθοῦ. καὶ οὐκ ἔστιν καθόλου τὸ κακὸν, οὔτε ἀγαθὸν, οὔτε ἀγαθοποιόν. ἀλλὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον τῷ ἀγαθῷ πλησιάζον ἀναλόγως ἔσται ἀγαθόν.

E ἐπείπερ ἡ διὰ πάντων φοιτῶσα παντελὴς ἀγαθότης, οὐ μέχρι μόνον χωρεῖ τῶν περὶ αὐτὴν παναγάθων οὐσιῶν. ἐκτείνεται δὲ ἄχρι τῶν ἐσχάτων. ταῖς μὲν ὁλικῶς παροῦσα, ταῖς δὲ ὑφειμένως. ἄλλαις δὲ ἐσχάτως ὡς ἕκαστον αὐτῆς μετέχειν δύναται τῶν ὄντων. καὶ τὰ μὲν πάντη τἀγαθοῦ μετέχει.

F ἃ δὲ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐστέρηται. τὰ δὲ ἀμυδροτέραν ἔχει τοῦ ἀγαθοῦ μετουσίαν. καὶ ἄλλοις κατὰ ἔσχατον ἀπήχημα πάρεστι τἀγαθόν. εἰ γὰρ μὴ ἀναλόγως ἑκάστῳ τἀγαθὸν παρῆν, ἦν ἂν τὰ θειότατα καὶ πρεσβύτατα τὴν τῶν ἐσχάτων ἔχοντα τάξιν.

G πῶς δὲ καὶ ἦν δυνατὸν μονοειδῶς πάντα μετέχειν τἀγαθοῦ, μὴ πάντα ὄντα εἰς τὴν ὁλικὴν αὐτοῦ μέθεξιν ἐπιτήδεια. νῦν δὲ τοῦτό ἐστι τῆς τἀγαθοῦ δυνάμεως τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος. ὅτι καὶ τὰ ἐστερημένα. καὶ τὴν αὐτοῦ στέρησιν δυναμοῖ. κατὰ τὸ ὅλως αὐτοῦ μετέχειν. καὶ εἰ χρὴ παῤῥησιασάμενον εἰπεῖν τἀληθῆ. καὶ τὰ μαχόμενα αὐτῷ τῇ αὐτοῦ δυνάμει καὶ ἔστι καὶ μάχεσθαι δύναται.

μιᾶς ἀρχῆς καὶ ἑνὸς ἐκγόνου αἰτίου. κοινωνίᾳ καὶ ἑνότητι καὶ φιλίᾳ χαίρει. καὶ οὐδὲ τὸ ἔλαττον ἀγαθὸν τῷ μείζονι ἐναντίον. οὔτε γὰρ τὸ ἧττον θερμὸν ἢ ψυχρὸν τῷ πλείονι ἐναντίον. ἔστιν οὖν ἐν τοῖς οὖσι. καὶ ὄν ἐστι καὶ ἀντιτίθεται καὶ ἐναντιοῦται τἀγαθῷ τὸ κακόν.

Κ αἰ εἰ φθορά ἐστι τῶν ὄντων. οὐκ ἐκβάλλει τοῦτο τοῦ εἶναι τὸ κακὸν ἀλλ᾽ ἔσται καὶ αὐτὸ ὂν καὶ ὄντως γενεσιουργόν. ἢ οὐχὶ πολλάκις ἡ τοῦδε φθορὰ, τοῦδε γίγνεται γένεσις. καὶ ἔσται τὸ κακὸν εἰς τὴν τοῦ παντὸς συμπλήρωσιν συντελοῦν, καὶ τῷ ὅλῳ τὸ μὴ ἀτελὲς εἶναι δι᾽ ἑαυτὸ παρεχόμενον.

Ε ρεῖ δὲ πρὸς ταῦτα ὁ ἀληθὴς λόγος ὅτι τὸ κακὸν ᾗ κακὸν. οὐδεμίαν οὐσίαν, ἢ γένεσιν ποιεῖ. μόνον δὲ κακύνει καὶ φθείρει τὸ ἐπ᾽ αὐτῷ τὴν τῶν ὄντων ὑπόστασιν. εἰ δὲ γενεσιουργὸν, τις αὐτὸ εἶναι λέγει. καὶ τῇ τούτου φθορᾷ τῷ ἑτέρῳ διδόναι γένεσιν. ἀποκριτέον ἀληθῶς οὐχ ᾗ φθείρει δίδωσι γένεσιν. ἀλλ᾽ ᾗ μὲν φθορὰ καὶ κακὸν, φθείρει γὰρ καὶ κακύνει μόνον. γένεσις δὲ καὶ οὐσία. διὰ τὸ ἀγαθὸν γίγνεται. καὶ ἔσται τὸ κακὸν φθορὰ μὲν δι᾽ ἑαυτό. γενεσιουργὸν δὲ διὰ τὸ ἀγαθὸν, καὶ ᾗ μὲν κακὸν, οὔτε ὂν οὔτε ὄντων ποιητικόν. διὰ δὲ τὸ ἀγαθὸν, καὶ ὂν καὶ ἀγαθὸν ὂν, καὶ ἀγαθῶν ποιητικόν. μᾶλλον δὲ, οὐδὲ γὰρ ἔσται τὸ αὐτὸ κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ ἀγαθὸν καὶ κακόν. οὐδὲ τοῦ αὐτοῦ φθορὰ καὶ γένεσις ἡ αὐτὴ κατὰ τὸ αὐτὸ δύναμις. οὔτε αὐτοδύναμις, ἢ αὐτοφθορά.

τῶν ὄντων σκοπὸς ἀρχὴν ἔχει καὶ τέλος τἀγαθόν. οὐδὲν γὰρ ὡς τὴν κακοῦ φύσιν ἀποβλέπον ποιεῖ ἃ ποιεῖ. πῶς ἔσται τὸ κακὸν ἐν τοῖς οὖσιν, ἢ ὅλως ὂν τῆς τοιαύτης ἀγαθῆς ὀρέξεως παρῃρημένον.

Καὶ εἰ τὰ ὄντα πάντα ἐκ τἀγαθοῦ, καὶ τἀγαθὸν ἐπέκεινα τῶν ὄντων. ἔστι μὲν ἐν τἀγαθῷ καὶ τὸ μὴ ὂν, ὄν. τὸ δὲ κακὸν, οὐ τὸ ὄν ἐστιν. εἰ δὲ μὴ, οὐ πάντη κακὸν οὔτε μὴ ὄν. οὐδὲν γὰρ ἔσται τὸ καθόλου μὴ ὂν, εἰ μὴ ἐν τἀγαθῷ κατὰ τὸ ὑπερούσιον λέγοιτο.

Τὸ μὲν οὖν ἀγαθὸν, ἔσται καὶ τοῦ ἁπλῶς ὄντος καὶ τοῦ μὴ ὄντος, πολλῷ πρότερον ὑπεριδρυμένον. τὸ δὲ κακὸν, οὔτε ἐν τοῖς οὖσιν, οὔτε ἐν τοῖς μὴ οὖσιν. ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ μὴ ὄντος μᾶλλον ἀλλότριον ἀπέχον τἀγαθοῦ καὶ ἀνουσιώτερον.

Πόθεν οὖν ἐστι τὸ κακὸν εἴ τις. εἰ γὰρ μὴ ἔστι τὸ κακὸν. ἀρετὴ καὶ κακία ταυτόν. καὶ ἡ πᾶσα τῇ ὅλῃ, καὶ ἡ ἐν μέρει τῇ ἀναλόγῳ. ἢ οὐδὲ τὸ τῇ ἀρετῇ μαχόμενον ἔσται κακόν. καί τοι ἐναντία σωφροσύνη καὶ ἀκολασία, καὶ δικαιοσύνη καὶ ἀδικία. καὶ οὐ δή που κατὰ τὸν δίκαιον καὶ τὸν ἄδικόν φημι, καὶ τὸν σώφρονα καὶ τὸν ἀκόλαστον ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς ἔξω φαινομένης τοῦ ἐναρέτου πρὸς τὸν ἀντικείμενον διαστάσεως ἐν αὐτῇ πολλῷ πρότερον τῇ ψυχῇ καθόλου διεστήκασι τῶν ἀρετῶν αἱ κακίαι, καὶ πρὸς τὸν λόγον τὰ πάθη στασιάζει, καὶ ἐκ τούτων ἀνάγκη δοῦναί τι τῷ ἀγαθῷ κακὸν ἐναντίον. οὐ γὰρ ἑαυτῷ τἀγαθὸν ἐναντίον ἀλλ᾽ ὡς ἀπὸ

θοῦ ταὐτότητος ἀποπεπτωκυῖα. κακῶν ἁπάντων αἰτί
α καὶ ἑαυτῇ καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσα κακύνεσθαι λέγεται.
P ῶς δὲ ὅλως ἐκ τἀγαθοῦ παραχθὲν τὸ δαιμόνιον
φῦλον, οὐκ ἔστιν ἀγαθοειδές. ἢ πῶς ἀγαθὸν ἐκ τ
ἀγαθοῦ γεγονὼς ἠλλοιώθη. καὶ τί τὸ κακῦνον αὐ
τὸ, καὶ ὅλως τί τὸ κακόν ἐστιν. καὶ ἐκ τίνος ἀρχῆς
ὑπέστη καὶ ἐν τίνι τῶν ὄντων ἐστίν καὶ πῶς ὁ ἀγα
θὸς αὐτὸ παραγαγεῖν ἠβουλήθη. πῶς δὲ βουλη
θεὶς ἠδυνήθη καὶ εἰ ἐξ ἄλλης αἰτίας τὸ κακὸν τίς
ἑτέρα τοῖς οὖσι παρὰ τἀγαθὸν αἰτία. πῶς δὲ καὶ
προνοίας οὔσης ἐστὶ τὸ κακὸν, ἢ γινόμενον ἢ ὅλως
μὴ ἀναιρούμενον. καὶ πῶς ἐφίεταί τι τῶν ὄντων
αὐτοῦ παρὰ τἀγαθόν. Ταῦτα μὲν οὖν ἴσως ἐρεῖ
τοιόσδε ἀπορῶν λόγος. ἡμεῖς δὲ ἀξιώσομεν αὐτὸν
εἰς τὴν τῶν πραγμάτων ἀλήθειαν ἀποβλέπειν καὶ
πρῶτόν γε τοῦτο εἰπεῖν παρρησιασόμεθα.
T ὸ κακὸν, οὐκ ἔστιν ἐκ τἀγαθοῦ. καὶ εἰ ἐκ τἀγα
θοῦ ἐστὶν οὐ κακόν. οὐδὲ γὰρ πυρὸς τὸ ψύχειν, οὔτε
ἀγαθοῦ τὸ μὴ ἀγαθὰ παράγειν. καὶ εἰ τὰ ὄντα
πάντα ἐκ τἀγαθοῦ, φύσις γὰρ τῷ ἀγαθῷ τὸ πα
ράγειν καὶ σώζειν. τῷ δὲ κακῷ τὸ φθείρειν καὶ ἀπο
λύειν. οὐδέν ἐστι τῶν ὄντων ἐκ τοῦ κακοῦ. καὶ οὐδὲ
αὐτὸ ἔσται τὸ κακὸν, εἴπερ καὶ ἑαυτῷ κακὸν εἴη.
K αὶ εἰ μὴ τοῦτο οὐ πάντη κακὸν τὸ κακόν. ἀλλ᾽ ἔχει
τινὰ τἀγαθοῦ. καθ᾽ ἣν, ὅλως ἐστὶ μοῖραν. καὶ εἰ τὰ
ὄντα τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ ἐφίεται, καὶ πάντα
ὅσα ποιεῖ διὰ τὸ δοκοῦν ἀγαθὸν ποιεῖ. καὶ πᾶσ

ὡς τῶν προνοουμένων ὄντων αὐτῷ ζηλωτὴν καὶ ὅ-
λως τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ ἐστι τὸ ἐραστὸν καὶ ὁ ἔ-
ρως, καὶ ἐν τῷ καλῷ καὶ ἀγαθῷ προΐδρυται καὶ
διὰ τὸ καλὸν καὶ ἀγαθὸν ἐστὶ καὶ γίγνεται.

Τί δὲ ὅλως οἱ θεολόγοι βούλονται ποτὲ μὲν ἔρωτα καὶ
ἀγάπην αὐτὸν φασί, ποτὲ δὲ ἐραστὸν καὶ ἀγαπη-
τόν. τοῦ μὲν γὰρ αἴτιος καὶ ὥσπερ προβολεὺς καὶ ἀπο-
γεννήτωρ, τὸ δὲ αὐτός ἐστιν. καὶ τῷ μὲν κινεῖται, τῷ
δὲ κινεῖ. ὅτι αὐτὸς ἑαυτοῦ καὶ ἑαυτῷ ἐστι προαγωγι-
κὸς καὶ κινητικός. Ταύτῃ δὲ ἀγαπητὸν καὶ ἐρα-
στὸν αὐτὸν καλοῦσιν. ὡς καλὸν καὶ ἀγαθόν. ἔρωτα
δὲ αὖθις καὶ ἀγάπην. ὡς κινητικὴν ἅμα καὶ ὡς ἀνα-
γωγὸν δύναμιν ὄντα ἐφ' ἑαυτὸν, τὸ μόνον αὐτὸ, δι'
ἑαυτὸ καλὸν καὶ ἀγαθόν. καὶ ὥσπερ ἔκφανσιν ὄντα
ἑαυτοῦ δι' ἑαυτοῦ. καὶ τῆς ἐξῃρημένης ἑνώσεως ἀγαθὴν
πρόοδον καὶ ἐρωτικὴν κίνησιν, ἁπλῆν αὐτοκίνητον.
αὐτενέργητον. προοῦσαν ἐν τἀγαθῷ, καὶ ἐκ τἀ-
γαθοῦ τοῖς οὖσιν ἐκβλυζομένην. καὶ αὖθις εἰς τἀγα-
θὸν ἐπιστρεφομένην. ἐν ᾧ καὶ τὸ ἀτελεύτητον ἑαυτοῦ
καὶ ἄναρχον ὁ θεῖος ἔρως ἐνδείκνυται διαφερόντως.
ὥσπερ τις ἀΐδιος κύκλος. διὰ τἀγαθὸν ἐκ τἀγα-
θοῦ καὶ ἐν τἀγαθῷ καὶ εἰς τἀγαθὸν ἐν ἀπλανεῖ συ-
νελίξει περιπορευόμενος, καὶ ἐν ταὐτῷ εἶναι καὶ αὐτό
ἐστι τὸ εἰδοποιὸν καὶ τῶν ἀειδέων, καὶ ἐπ' αὐτοῦ καὶ τὸ
μὴ ὂν ὑπερουσίως λέγεται καὶ ἔστιν, πῶς ἡ δαιμονία
πληθὺς οὐκ ἐφίεται τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ, πρόσυ-
λος δὲ οὖσα καὶ τῆς ἀγγελικῆς περὶ τὴν ἔφεσιν τἀγα-

νοίας καὶ ἐνιδρυούσης τὰ καταδεέστερα τῇ ἐπιστρο-
φῇ τοῖς ὑπερτέροις.

E Ἔστι δὲ καὶ ἐκστατικὸς ὁ θεῖος ἔρως· οὐκ ἐῶν ἑαυτῶν
εἶναι τοὺς ἐραστάς· ἀλλὰ καὶ τῶν ἐρωμένων. καὶ
δηλοῦσι τὰ μὲν ὑπέρτερα τῆς προνοίας γιγνόμε-
να τῶν καταδεεστέρων· καὶ τὰ ὁμόστοιχα τῆς ἀλλή-
λων συνοχῆς. καὶ τὰ ὑφειμένα τῆς πρὸς τὰ πρῶ-
τα θειοτέρας ἐπιστροφῆς.

Δ Διό, καὶ Παῦλος ὁ μέγας ἐν κατοχῇ τοῦ θείου γε-
γονὼς ἔρωτος, καὶ τῆς ἐκστατικῆς αὐτοῦ δυνάμε- Δ
ως μετειληφώς, ἐνθέῳ στόματι· ζῶ ἐγώ φησιν οὐκ
ἔτι· ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ χριστός· ὡς ἀληθὴς ἐραστὴς καὶ ἐξε-
στηκώς· ὡς αὐτός φησιν τῷ θεῷ, καὶ οὐ τὴν ἑαυτοῦ
ζωὴν ἀλλὰ τὴν τοῦ ἐραστοῦ ζωὴν ὡς σφόδρα ἀγαπη-
τήν. Τολμητέον δὲ καὶ τοῦτο ὑπὲρ ἀληθείας εἰ-
πεῖν· ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ πάντων αἴτιος, τῷ καλῷ καὶ
ἀγαθῷ τῶν πάντων ἔρωτι δι᾽ ὑπερβολὴν τῆς ἐρω-
τικῆς ἀγαθότητος ἔξω ἑαυτοῦ γίγνεται, ταῖς εἰς
τὰ ὄντα πάντα προνοίαις. καὶ οἷον ἀγαθότητι καὶ
ἀγαπήσει καὶ ἔρωτι θέλγεται. καὶ ἐκ τοῦ ὑπὲρ πάν-
τα καὶ πάντων ἐξῃρημένου πρὸς τὸ ἐν πᾶσι κατά-
γεται κατ᾽ ἐκστατικὴν ὑπερούσιον δύναμιν ἀνεκ-
φοίτητον ἑαυτοῦ. διό, καὶ ζηλωτὴν αὐτὸν οἱ τὰ θεῖα
δεινοὶ προσαγορεύουσιν· ὡς πολὺν τὸν εἰς τὰ ὄντα
ἀγαθὸν ἔρωτα, καὶ ὡς πρὸς ζῆλον ἐγερτικὸν τῆς
ἐφέσεως αὐτοῦ τῆς ἐρωτικῆς· καὶ ὡς ζηλωτὴν αὐ-
τὸν ἀποδείκνυνται ὅ, καὶ τὰ ἐφιέμενα ζηλωτά· καὶ

ὄντως ἐρᾶν· διὰ τὴν ἀτοπίαν τῶν τοιούτων ἀνδρῶν πρόληψιν θεοπρεπῶς γὰρ τοῦ ὄντως ἔρωτος, οὐχ ὑφ' ἡμῶν μόνον· ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτῶν τῶν λογίων ὑμνουμένου· τὰ πλήθη μὴ χωρήσαντα τὸ ἑνοειδὲς τῆς ἐρωτικῆς θεωνυμίας· οἰκειῶσαι ἑαυτοῖς· ἐπὶ τὸν μεριστὸν καὶ σωματοπρεπῆ καὶ διῃρημένον ἐξωλίσθησαν· ὡς οὐκ ἔστιν ἀληθὴς ἔρως· ἀλλ' εἴδωλον ἢ μᾶλλον ἔκπτωσις τοῦ ὄντως ἔρωτος· ἀχώρητον γάρ ἐστι τοῖς πλήθεσι τὸ ἑνιαῖον τοῦ θείου καὶ ἑνὸς ἔρωτος·

Διὸ καὶ ὡς δυσχερέστερον ὄνομα τοῖς πολλοῖς δοκοῦν ἐπὶ τῆς θείας σοφίας τάττεται, πρὸς ἀναγωγὴν αὐτῶν καὶ ἀνάτασιν εἰς τὴν τοῦ ὄντως ἔρωτος γνῶσιν· καὶ ὥστε ἀπολυθῆναι τῆς ἐπ' αὐτῷ δυσχερείας, ἐφ' ἡμῶν δὲ αὖθις· ἔνθα καὶ ἄτοπόν τι πολλάκις ἦν οἰηθῆναι τοὺς χαμαιζήλους κατὰ τὸ δοκοῦν εὐφημότερον· ἐπέπεσέν τις φησὶν ἡ ἀγάπησίς σου ἐπ' ἐμέ, ὡς ἡ ἀγάπησις τῶν γυναικῶν, ἐπὶ τοῖς ὀρθῶς τῶν θείων ἀκροωμένοις· ἐπὶ τῆς αὐτῆς δυνάμεως τάττεται πρὸς τῶν ἱερῶν θεολόγων τὸ τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ ἔρωτος ὄνομα κατὰ τὰς θείας ἐκφαντορίας· καὶ ἔστιν τοῦ δυνάμεως ἑνοποιοῦ καὶ συνδετικῆς, καὶ διαφερόντως συγκρατικῆς ἐν τῷ καλῷ καὶ ἀγαθῷ, διὰ τὸ καλὸν καὶ ἀγαθὸν προϋφεστώσης· καὶ ἐκ τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ, διὰ τὸ καλὸν καὶ ἀγαθὸν ἐκδιδομένης· καὶ συνεχούσης μὲν τὰ ὁμόταγῆ κατὰ τὴν κοινὴν ἀλληλουχίαν· κινούσης δὲ τὰ πρῶτα πρὸς τὴν τῶν ὑφειμένων προ-

ὅταν ἡ ψυχὴ θεοειδὴς γενομένη δι' ἑνώσεως ἀγνώστου ταῖς τοῦ ἀπροσίτου φωτὸς ἀκτῖσιν ἐπιβάλλῃ ταῖς ἀνομμάτοις ἐπιβολαῖς. ὅταν δὲ ὁ νοῦς διὰ τῶν αἰσθητῶν ἀνακινεῖσθαι σπεύδῃ πρὸς θεωρητικὰς νοήσεις. τιμιώτεραι πάντων εἰσὶν αἱ ἐπιδηλότεραι τῶν αἰσθήσεων διαπορθμεύσεις. οἱ σαφέστεροι λόγοι τὰ τρανέστερα τῶν ὁρατῶν. ὡς ὅταν ἄτρανωτα ᾖ τὰ παρακείμενα ταῖς αἰσθήσεσιν οὐδὲ αὐταὶ τῷ νῷ παραστῆσαι τὰ αἰσθητὰ καλῶς δυνήσονται. πλὴν ἵνα μὴ ταῦτα λέγειν δοκῶμεν. ὡς τὰ θεῖα λόγια παρακινοῦντες. ἀκουέτωσαν αὐτῶν. οἱ τὴν ἔρωτος ἐπωνυμίαν διαβάλλοντες. ἐράσθητι αὐτῆς φησίν καὶ τηρήσει σε. περιχαράκωσον αὐτὴν καὶ ὑψώσει σε. τίμησον αὐτὴν ἵνα σε περιλάβῃ. καὶ ὅσα ἄλλα κατὰ τὰς ἐρωτικὰς θεολογίας ὑμνεῖται.

Καίτοι ἔδοξέ τισι τῶν καθ' ἡμᾶς ἱερολόγων, καὶ θειότερον εἶναι τὸ τοῦ ἔρωτος ὄνομα τοῦ τῆς ἀγάπης. γράφει δὲ καὶ ὁ θεῖος ἰγνάτιος. ὁ ἐμὸς ἔρως ἐσταύρωται. καὶ ἐν ταῖς προεισαγωγαῖς τῶν λογίων εὑρήσεις τινὰ λέγοντα περὶ τῆς θείας σοφίας, ἐραστὴς ἐγενόμην τοῦ κάλλους αὐτῆς.

Ὥστε τοῦτο δὴ τὸ τοῦ ἔρωτος ὄνομα μὴ φοβηθῶμεν, μηδέ τις ἡμᾶς θορυβείτω λόγος περὶ τούτου δεδιττόμενος. ἐμοὶ γὰρ δοκοῦσιν οἱ θεολόγοι. κοινὸν μὲν ἡγεῖσθαι τὸ τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ ἔρωτος ὄνομα. διὰ τοῦτο δὲ τοῖς θεολόγοις μᾶλλον ἀναθεῖναι τὸν

ὄντως

ἔρως ἀγαθὸς ἀγαθοῦ καὶ διὰ τὸ ἀγαθόν. αὐτὸς γὰρ ὁ ἀγαθοεργὸς τῶν ὄντων ἔρως, ἐν τἀγαθῷ καθ' ὑπερβολὴν προϋπάρχων, οὐκ εἴασεν αὐτὸν ἄγονον ἐν ἑαυτῷ μένειν, ἐκίνησε δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πρακτικεύεσθαι κατὰ τὴν πάντων γεννητικὴν ὑπερβολήν.

Καὶ μή τις ἡμᾶς οἰέσθω παρὰ τὰ λόγια τὴν τοῦ ἔρωτος ἐπωνυμίαν πρεσβεύειν. ἔστι μὲν γὰρ ἄλογον ὡς οἶμαι καὶ σκαιὸν, τὸ μὴ τῇ δυνάμει τοῦ σκοποῦ προσέχειν, ἀλλὰ ταῖς λέξεσι. καὶ τοῦτο οὐκ ἔστι τῶν τὰ θεῖα νοεῖν ἐθελόντων ἴδιον. ἀλλὰ τῶν ἤχους ψιλοὺς εἰσδεχομένων, καὶ τούτους ἄχρι τῶν ὤτων ἀδιαβάτους, ἔξωθεν συνεχόντων, καὶ οὐκ ἐθελόντων εἰδέναι. τί μὲν ἡ τοιάδε λέξις σημαίνει. πῶς δὲ αὐτὴν χρὴ καὶ δι' ἑτέρων ὁμοδυνάμων καὶ ἐκφαντορικωτέρων λέξεων διασαφῆσαι. προσεχόντων δὲ στοιχείοις καὶ γραμμαῖς ἀνοήτοις καὶ συλλαβαῖς καὶ λέξεσιν ἀγνώστοις μὴ διαβαινούσαις. εἰς τὸ τῆς ψυχῆς αὐτῶν νοερὸν, ἀλλ' ἔξω περὶ τὰ χείλη καὶ τὰς ἀκοὰς αὐτῶν διαβομβουμέναις. ὥσπερ οὐκ ἐξὸν τὸν τέσσαρα ἀριθμὸν διὰ τῶν δὶς δύο σημαίνειν, ἢ τὰ εὐθύγραμμα διὰ τῶν ὀρθογραμμῶν, ἢ τὴν μητρίδα διὰ τῆς πατρίδος. ἢ ἕτερόν τι τῶν πολλοῖς τοῦ λόγου μέρεσι ταὐτὸ σημαινόντων.

Δέον εἰδέναι κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, ὅτι στοιχείοις καὶ συλλαβαῖς καὶ λέξεσι καὶ γραφαῖς καὶ λόγοις χρώμεθα διὰ τὰς αἰσθήσεις. ὡς ὅταν ἡμῶν ἡ ψυχὴ ταῖς νοεραῖς ἐνεργείαις ἐπὶ τὰ νοητὰ κινῆται, περιτταὶ μετὰ τῶν αἰσθητῶν αἱ αἰσθήσεις. ὥσπερ καὶ αἱ νοεραὶ δυνάμεις,

θησις· πᾶς λόγος· πᾶσα νόησις· πᾶσα ἐπαφή·
πᾶσα ἐπιστήμη· πᾶσα ἕνωσις, καὶ ἁπλῶς πᾶν τὸ
ἐκ τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ· καὶ ἐν τῷ καλῷ καὶ ἀ-
γαθῷ ἐστιν· καὶ εἰς τὸ καλὸν καὶ ἀγαθὸν ἐπιστρέφε- T
ται· καὶ πάντα ὅσα ἐστὶ καὶ γίνεται διὰ τὸ καλὸν καὶ
ἀγαθόν ἐστι καὶ γίνεται· καὶ πρὸς αὐτὸ πάντα ὁ-
ρᾶ, καὶ ὑπ' αὐτοῦ κινεῖται καὶ συνέχεται· καὶ αὐ-
τοῦ ἕνεκα· καὶ δι' αὐτὸ καὶ ἐν αὐτῷ πᾶσα ἀρχὴ πα-
ραδειγματικὴ τελικὴ· ποιητικὴ· ἰδικὴ στοιχειώ-
δης καὶ ἁπλῶς πᾶσα ἀρχὴ· πᾶσα συνοχὴ· πᾶν T
πέρας ἢ ἵνα συλλαβὼν εἴπω πάντα τὰ ὄντα ἐκ τοῦ
καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ, καὶ πάντα τὰ οὐκ ὄντα ὑπερ-
ουσίως ἐν τῷ καλῷ καὶ ἀγαθῷ, καὶ ἔστι πάντων ἀρ-
χὴ, καὶ πέρας ὑπεράρχιον καὶ ὑπερτελές· ὅτι ἐξ αὐ-
τοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῷ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάν- Δ
τα ὥς φησιν ὁ ἱερὸς λόγος· πᾶσιν οὖν ἐστιν τὸ καλὸν
καὶ ἀγαθὸν ἐφετὸν καὶ ἐραστὸν, καὶ ἀγαπητόν·
καὶ δι' αὐτὸ καὶ αὐτοῦ ἕνεκα, καὶ τὰ ἥττω τῶν κρειτ-
τόνων ἐπιστρεπτικῶς ἐρῶσι καὶ κοινωνικῶς τὰ ὁμό-
στοιχα τῶν ὁμοταγῶν, καὶ τὰ κρείττω τῶν ἡττόνων
προνοητικῶς, καὶ αὐτὰ ἑαυτῶν ἕκαστα συνεκτικῶς,
καὶ πάντα τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ ἐφιέμενα· ποιεῖ
καὶ βούλεται πάντα ὅσα ποιεῖ καὶ βούλεται· παρ-
ρησιάσεται δὲ καὶ τοῦτο εἰπεῖν ὁ ἀληθὴς λόγος· ὅτι
καὶ αὐτὸς ὁ πάντων αἴτιος, δι' ἀγαθότητος ὑπερ-
βολὴν πάντων ἐρᾶ· πάντα ποιεῖ, πάντα τελειοῖ,
πάντα συνέχει, πάντα ἐπιστρέφει· καὶ ἔστιν ὁ θεῖος

τῇ τὰς θείας ἐλλάμπεται γνώσεις. οὐ νοερῶς καὶ μονίμως, ἀλλὰ λογικῶς καὶ διεξοδικῶς. οἷον συμμίκτοις καὶ μεταβατικαῖς ἐνεργείαις.

Τὴν κατ' εὐθεῖαν δὲ ὅταν οὐκ εἰς ἑαυτὴν εἰσιοῦσα καὶ ἑνικῇ νοερότητι κινουμένη. τοῦτο γὰρ ὡς ἔφην ἐστὶ τὸ κατὰ κύκλον. ἀλλὰ πρὸς τὰ περὶ ἑαυτὴν προϊοῦσα. καὶ ἀπὸ τῶν ἔξωθεν. ὥσπερ ἀπό τινων συμβόλων ποικίλων καὶ πεπληθυσμένων. ἐπὶ τὰς ἁπλᾶς καὶ ἡνωμένας ἀνάγεται θεωρίας.

Τούτων οὖν, καὶ τῶν αἰσθητῶν. ἐν τῷδε τῷ παντὶ τριῶν κινήσεων καὶ πολλῷ πρότερον ἑκάστου μονῶν καὶ στάσεων, καὶ ἱδρυτικόν ἐστι καὶ συνοχικόν, καὶ πέρας τὸ καλὸν καὶ ἀγαθόν. τὸ ὑπὲρ πᾶσαν στάσιν καὶ κίνησιν.

Δι' ὃ πᾶσα στάσις καὶ κίνησις, καὶ ἐξ οὗ, καὶ ἐν ᾧ, καὶ εἰς ὃ, καὶ οὗ ἕνεκα. καὶ γὰρ ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ καὶ οὐσία καὶ ζωὴ πᾶσα. καὶ νοῦ καὶ ψυχῆς, καὶ πάσης φύσεως. αἱ σμικρότητες. αἱ ἰσότητες. αἱ μεγαλειότητες. τὰ μέτρα πάντα. καὶ αἱ τῶν ὄντων ἀναλογίαι καὶ ἁρμονίαι καὶ κράσεις. αἱ ὁλότητες. τὰ μέρη. πᾶν ἓν καὶ πλῆθος. αἱ συνδέσεις τῶν μερῶν. αἱ παντὸς πλήθους ἑνώσεις. αἱ τελειότητες τῶν ὁλοτήτων. τὸ ποιόν. τὸ ποσόν. τὸ πηλίκον. τὸ ἄπειρον. αἱ συγκρίσεις. αἱ διακρίσεις. πᾶσα ἀπειρία. πᾶν πέρας. οἱ ὅροι πάντες. αἱ τάξεις. αἱ ὑπεροχαί. τὰ στοιχεῖα. τὰ εἴδη. πᾶσα οὐσία. πᾶσα δύναμις. πᾶσα ἐνέργεια. πᾶσα ἕξις. πᾶσα αἴ-

ἑκάστῳ κοινωνίαι καὶ ἐφαρμογαὶ καὶ ἀσύγχυτοι φιλίαι καὶ ἁρμονίαι τοῦ παντός· αἱ ἐν τῷ παντὶ, συγκράσεις καὶ αἱ ἀδιάλυτοι συνοχαὶ τῶν ὄντων, καὶ αἱ ἀνέκλειπτοι διαδοχαὶ τῶν γινομένων· αἱ στάσεις πᾶσαι, καὶ αἱ κινήσεις· αἱ τῶν νοῶν· αἱ τῶν ψυχῶν· αἱ τῶν σωμάτων· στάσις γάρ ἐστι πᾶσι καὶ κίνησις· τὸ ὑπὲρ πᾶσαν στάσιν καὶ πᾶσαν κίνησιν ἐνιδρῦον· ἕκαστον ἐν τῷ ἑαυτοῦ λόγῳ, καὶ κινοῦν· εἰς τὴν οἰκείαν κίνησιν· καὶ κινεῖσθαι μὲν λέγονται οἱ θεῖοι νόες· κυκλικῶς μὲν ἑνούμενοι ταῖς ἀνάρχοις καὶ ἀτελευτήτοις ἐλλάμψεσιν· τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ· κατ᾽ εὐθεῖαν δὲ ὁπόταν προΐασιν εἰς τὴν τῶν ὑφειμένων πρόνοιαν· εὐθεῖα τὰ πάντα περαίνοντες· ἑλικοειδῶς δὲ ὅτι καὶ προνοοῦντες τῶν καταδεεστέρων· ἀνεκφοιτήτως μένουσιν ἐν ταυτότητι· περὶ τὸ τῆς ταυτότητος αἴτιον· καλὸν καὶ ἀγαθὸν ἀκαταλήκτως περιχορεύοντες· ψυχῆς δὲ κίνησίς ἐστι· κυκλικὴ μὲν ἡ εἰς ἑαυτὴν εἴσοδος ἀπὸ τῶν ἔξω καὶ τῶν νοερῶν ἑαυτῆς δυνάμεων ἡ ἑνοειδὴς συνέλιξις· ὥσπερ ἔν τινι κύκλῳ τὸ ἀπλανὲς αὐτῇ δωρουμένη καὶ ἀπὸ τῶν πολλῶν τῶν ἔξωθεν ἑαυτὴν ἐπιστρέφουσα καὶ συνάγουσα· πρῶτον εἰς ἑαυτήν· εἶτα ὡς ἑνοειδῆ γενομένην· ἑνοῦσα ταῖς ἑνιαίως ἡνωμέναις δυνάμεσι· καὶ οὕτως ἐπὶ τὸ καλὸν καὶ ἀγαθὸν χειραγωγοῦσα· τὸ ὑπὲρ πάντα τὰ ὄντα· καὶ ἓν καὶ ταὐτὸν καὶ ἄναρχον καὶ ἀτελεύτητον· ἑλικοειδῶς δὲ ψυχὴ κινεῖται· καθ᾽ ὅσον οἰκείως ἑαυ-

ὅλων καλῶν φύσει· πᾶσαν καλλονὴν καὶ πᾶν καλὸν, ἑνοειδῶς κατ' αἰτίαν προϋφέστηκεν. ἐκ τοῦ καλοῦ τούτου πᾶσι τοῖς οὖσι τὸ εἶναι κατὰ τὸν οἰκεῖον λόγον ἕκαστα καλὰ, καὶ διὰ τὸ καλὸν αἱ πάντων ἐφαρμογαὶ καὶ φιλίαι καὶ κοινωνίαι καὶ τῷ καλῷ τὰ πάντα ἥνωται. καὶ ἀρχὴ πάντων τὸ καλὸν, ὡς ποιητικὸν αἴτιον, καὶ κινοῦν τὰ ὅλα καὶ συνέχον τῷ τῆς οἰκείας καλλονῆς ἔρωτι, καὶ πέρας πάντων καὶ ἀγαπητὸν, ὡς τελικὸν αἴτιον.

Τοῦ καλοῦ γὰρ ἕνεκα πάντα γίγνεται. καὶ παραδειγματικὸν ὅτι κατ' αὐτὸ πάντα ἀφορίζεται. διὸ καὶ ταυτόν ἐστι τἀγαθῷ τὸ καλόν. ὅτι τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν πάντα ἐφίεται. καὶ οὐκ ἔστι τι τῶν ὄντων ὃ μὴ μετέχει τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ.

Τολμήσει δὲ καὶ τοῦτο εἰπεῖν ὁ λόγος, ὅτι καὶ τὸ μὴ ὂν μετέχει τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ. τότε γὰρ καὶ αὐτὸ καλὸν καὶ ἀγαθόν. ὅταν ἐν θεῷ κατὰ τὴν πάντων ἀφαίρεσιν ὑπερουσίως ὑμνῆται.

Τοῦτο δὲ τὸ ἓν ἀγαθὸν καὶ καλὸν ἑνικῶς ἐστι πάντων τῶν πολλῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν αἴτιον.

Ἐκ τούτου πᾶσαι τῶν ὄντων αἱ οὐσιώδεις ὑπάρξεις. αἱ ἑνώσεις. αἱ διακρίσεις. αἱ ταυτότητες. αἱ ἑτερότητες. αἱ κοινωνίαι τῶν ἐναντίων. αἱ ἀσυμμιξίαι τῶν ἡνωμένων. αἱ πρόνοιαι τῶν ὑπερτέρων. αἱ ἀλληλουχίαι τῶν ὁμοστοίχων. αἱ ἐπιστροφαὶ τῶν καταδεεστέρων αἱ πάντων ἑαυτῶν φρουρητικαὶ καὶ ἀμετακίνητοι μοναὶ καὶ ἱδρύσεις, καὶ αὖθις αἱ πάντων ἐν πᾶσιν οἰκείως

τη· καὶ ὡς ἀγαπητόν· καὶ ὅσαι ἄλλαι εὐπρεπεῖς
εἰσι τῆς καλλοποιοῦ καὶ κεχαριτωμένης ὡραιότη
τος θεωνυμίαι.

Τὸ δὲ καλὸν καὶ κάλλος· οὐ διαιρετέον ἐπὶ τῆς ἐν ἑνὶ
τὰ ὅλα συνειληφυίας αἰτίας· ταῦτα γὰρ ἐπὶ μὲν τῶν
ὄντων ἁπάντων· εἰς μετοχὰς καὶ μετέχοντα διαι
ροῦντες· καλὸν μὲν εἶναι λέγομεν τὸ κάλλους με
τέχον· κάλλος δὲ τὴν μετοχὴν τῆς καλλοποιοῦ
τῶν ὅλων καλῶν αἰτίας.

Τὸ δὲ ὑπερούσιον καλόν· κάλλος μὲν λέγεται διὰ
τὴν ἀπ' αὐτοῦ πᾶσι τοῖς οὖσι μεταδιδομένην οἰκεί
ως ἑκάστῳ καλλονήν· καὶ ὡς τῆς πάντων εὐαρμο
στίας καὶ ἀγλαΐας αἴτιον· δίκην φωτὸς ἐναστρά
πτον ἅπασι τὰς καλλοποιοὺς τῆς πηγαίας ἀκτῖ
νος αὐτοῦ μεταδόσεις· καὶ ὡς πάντα πρὸς ἑαυτὸ
καλοῦν· ὅθεν καὶ κάλλος λέγεται, καὶ ὅλα ἐν ὅλοις
εἰς αὐτὸ συνάγον.

Καλὸν δὲ ὡς πάγκαλον ἅμα καὶ ὑπέρκαλον, καὶ
ἀεὶ ὄν· κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως καλόν, καὶ οὔτε
γιγνόμενον, οὔτε ἀπολλύμενον, οὔτε αὐξανόμε
νον, οὔτε φθεῖνον· οὐδὲ τῇ μὲν καλόν, τῇ δὲ αἰσχρόν·
οὐδὲ τοτὲ μὲν τοτὲ δὲ οὔ· οὐδὲ πρὸς μὲν τὸ καλόν·
πρὸς δὲ τὸ αἰσχρόν· οὐδὲ ἔνθα μέν, ἔνθα δὲ οὔ· ὡς τισὶ
μὲν ὂν καλόν, τισὶ δὲ οὐ καλόν· ἀλλ' ὡς αὐτὸ καθ' ἑαυ
τό, μεθ' ἑαυτοῦ μονοειδὲς ἀεὶ ὂν καλόν· καὶ ὡς παν
τὸς καλοῦ τὴν πηγαίαν καλλονὴν ὑπεροχικῶς ἐν
ἑαυτῷ προέχον· τῇ γὰρ ἁπλῇ καὶ ὑπερφυεῖ τῶν

αἴγλης μετρίας· εἶτα ἐκείνων ὥσπερ ἀπογευομένων φωτός· καὶ μᾶλλον ἐφιεμένων μᾶλλον ἑαυτὴν ἐνδιδόναι καὶ περαιτέρω ὡς ἀναλάμπειν, ὅτι ἠγάπησαν πολύ· καὶ ἀεὶ ἀνατείνειν αὐτὰς ἐπὶ τὰ πρόσω κατὰ τὴν σφῶν εἰς ἀνάδοσιν ἀναλογίαν·

Φ ὡς οὖν νοητὸν λέγεται τὸ ὑπὲρ πᾶν φῶς, ἀγαθὸν ὡς ἀκτὶς πηγαία καὶ ὑπερβλύζουσα φωτοχυσία· πάντα τὸν ὑπερκόσμιον καὶ περικόσμιον, καὶ ἐγκόσμιον νοῦν· ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτῆς καταλάμπουσα· καὶ τὰς νοερὰς αὐτῶν ὅλας ἀνανεάζουσα δυνάμεις, καὶ πάντας περιέχουσα, τῷ ὑπερτετάσθαι· καὶ πάντων ὑπερέχουσα, τῷ ὑπερκεῖσθαι· καὶ ἁπλῶς πᾶσαν τῆς φωτιστικῆς δυνάμεως τὴν κυρίαν· ὡς ἀρχίφωτος καὶ ὑπέρφωτος ἐν ἑαυτῇ συλλαβοῦσα· καὶ ὑπερέχουσα, καὶ προέχουσα, καὶ τὰ νοερὰ καὶ λογικὰ πάντα συνάγουσα καὶ ὁλα ποιοῦσα· καὶ γὰρ ὥσπερ ἡ ἄγνοια διαιρετικὴ τῶν πεπλανημένων ἐστίν, οὕτως ἡ τοῦ νοητοῦ φωτὸς παρουσία· συναγωγὸς καὶ ἑνωτικὴ τῶν φωτιζομένων ἐστί· καὶ τελειωτική· καὶ ἐπιστρεπτική· πρὸς τὸ ὄντως ὄν· ἀπὸ τῶν πολλῶν δοξασμάτων ἀποστρέφουσα· καὶ τὰς ποικίλας ὄψεις, ἢ κυριώτερον εἰπεῖν φαντασίας· εἰς μίαν ἀληθῆ καὶ καθαρὰν, καὶ μονοειδῆ συνάγουσα γνῶσιν· καὶ ἑνωτικοῦ καὶ ἑνὸς φωτὸς ἐμπιμπλῶσα.

Τ οὕτω τἀγαθὸν ὑμνεῖται πρὸς τῶν ἱερῶν θεολόγων, καὶ ὡς καλὸν, καὶ ὡς κάλλος· καὶ ὡς ἀγά-

μέθεξιν ἀποτηδειότητι. κατὰ τὴν αὐτὴν τῆς ἐμφανοῦς εἰκόνος λόγον. καὶ τὸ φῶς συνάγει καὶ ἐπιστρέφει πρὸς ἑαυτὸ πάντα τὰ ὁρῶντα. τὰ κινούμενα. τὰ φωτιζόμενα. τὰ θερμαινόμενα. τὰ ὅλως ὑπὸ τῶν αὐτοῦ μαρμαρυγῶν συνεχόμενα. διὸ καὶ ἥλιος. ὅτι πάντα ἀολλῆ ποιεῖ. καὶ συνάγει τὰ διεσκεδασμένα. καὶ πάντα αὐτοῦ τὰ αἰσθητὰ ἐφίεται. ἢ ὡς τοῦ ὁρᾶν, ἢ ὡς τοῦ κινεῖσθαι καὶ φωτίζεσθαι. καὶ θερμαίνεσθαι. καὶ ὅλως συνέχεσθαι πρὸς τοῦ φωτὸς ἐφιέμενα. καὶ οὐ λέγω φημὶ κατὰ τὸν τῆς παλαιότητος λόγον.

Ὅτι θεὸς ὢν ὁ ἥλιος καὶ δημιουργὸς τοῦδε τοῦ παντὸς ἰδίως ἀποτροπεύει τὸν ἐμφανῆ κόσμον. ἀλλ᾽ ὅτι τὰ ἀόρατα τοῦ θεοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἥ τε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐν τῇ συμβολικῇ θεολογίᾳ. νῦν δὲ τὴν νοητὴν τἀγαθοῦ φωτωνυμίαν ὑμνητέον, καὶ ἐρητέον. ὅτι φῶς νοητὸν ὁ ἀγαθὸς λέγεται διὰ τὸ πάντα μὲν ὑπερουράνιον νοῦν ἐμπιπλᾶν νοητοῦ φωτός. πᾶσαν δὲ ἄγνοιαν καὶ πλάνην ἐλαύνειν ἐκ πασῶν. αἷς ἂν ἐγγένηται ψυχαῖς. καὶ πάσαις αὐταῖς φωτὸς ἱεροῦ μεταδιδόναι. καὶ τοὺς νοεροὺς αὐτῶν ὀφθαλμοὺς, ἀποκαθαίρειν τῆς περικειμένης αὐταῖς ἐκ τῆς ἀγνοίας ἀχλύος, καὶ ἀνακινεῖν καὶ ἀναπτύσσειν. τῷ πολλῷ βάρει τοῦ σκότους συμμεμυκότα. καὶ μεταδιδόναι. πρῶτα μὲν A

ληψίας ἀνεπιτηδειότητα μὴ ἀναπλουμένων εἰς τὴν φωτὸς μετουσίαν.

Α μέλει πολλὰ τῶν οὕτως ἐχόντων ἡ ἀκτὶς διαβαίνουσα τὰ μετ' ἐκεῖνα φωτίζει. καὶ οὐδέν ἐστι τῶν ὁρατῶν οὗ μὴ ἐφικνεῖται κατὰ τὸ τῆς οἰκείας αἴγλης ὑπερβάλλον μέγεθος.

Α λλὰ καὶ πρὸς τὴν γένεσιν τῶν αἰσθητῶν σωμάτων συμβάλλεται. καὶ πρὸς ζωὴν αὐτὰ κινεῖ καὶ τρέφει, καὶ αὔξει, καὶ τελειοῖ καὶ καθαίρει, καὶ ἀνανεοῖ. καὶ μέτρον ἐστὶ καὶ ἀριθμὸς ὡρῶν ἡμερῶν, καὶ παντὸς τοῦ καθ' ἡμᾶς χρόνου τὸ φῶς. αὐτὸ γάρ ἐστι τὸ φῶς, εἰ καὶ τότε ἀσχημάτιστον ἦν. ὅπερ ὁ θεῖος ἔφη μωσῆς καὶ αὐτὴν ἐκείνην τὴν πρώτην ὁρίσαι τῶν καθ' ἡμᾶς ἡμερῶν τριάδα. καὶ ὥσπερ πάντα πρὸς ἑαυτὴν ἡ ἀγαθότης ἐπιστρέφει, καὶ ἀρχισυναγωγός ἐστι τῶν ἐσκεδασμένων. ὡς ἐν ἀρχικὴ καὶ ἑνοποιὸς θεότης. καὶ πάντα αὐτῆς ὡς ἀρχῆς, ὡς συνοχῆς. ὡς τέλους ἐφίεται. καὶ τἀγαθόν ἐστιν ὡς τὰ λόγιά φησιν. ἐξ οὗ τὰ πάντα ὑπέστη καὶ ἔστιν ὡς ἐξ αἰτίας παντελοῦς παρηγμένα. καὶ ἐν ᾧ τὰ πάντα συνέστηκεν, ὡς ἐν παντοκρατορικῷ πυθμένι φρουρούμενα καὶ διακρατούμενα, καὶ εἰς ὃ τὰ πάντα ἐπιστρέφεται. καθάπερ εἰς οἰκεῖον ἕκαστα πέρας καὶ οὗ ἐφίεται πάντα. τὰ μὲν νοερὰ καὶ λογικὰ γνωστικῶς. τὰ δὲ αἰσθητικῶς. τὰ δὲ αἰσθήσεως ἄμοιρα τῇ ἐμφύτῳ κινήσει τῆς ζωτικῆς ἐφέσεως. τὰ δὲ ἄζωα καὶ μόνον ὄντα τῇ πρὸς μόνην τὴν οὐσιώδη

τῶν αὐτῶν εἰς τὰ αὐτὰ περιοδικῆς ἀποκατασ-
τάσεως· καθ᾽ ἃς, αἱ παρ᾽ ἡμῖν ἡμέραι καὶ νύκτες ὁρι-
ζόμεναι, καὶ μῆνες καὶ ἐνιαυτοὶ μετρούμενοι. τὰς
τοῦ χρόνου καὶ τῶν ἐν χρόνῳ κυκλικὰς κινήσεις ἀ-
φορίζουσι καὶ ἀριθμοῦσι· καὶ τάττουσι καὶ συνέχου-
σι. τί ἄν τις φαίη περὶ αὐτῆς καθ᾽ αὐτὴν τῆς ἡλια-
κῆς ἀκτῖνος. ἐκ τἀγαθοῦ γὰρ τὸ φῶς· καὶ εἰκὼν
τῆς ἀγαθότητος. διὸ καὶ φωτωνυμικῶς ὑμνεῖ-
ται τἀγαθὸν, ὡς ἐν εἰκόνι τὸ ἀρχέτυπον ἐκφαινό- I
μενον. ὡς γὰρ ἡ τῆς πάντων ἐπέκεινα θεότητος ἀ-
γαθότης, ἀπὸ τῶν ἀνωτάτων καὶ πρεσβυτάτων
οὐσιῶν ἄχρι τῶν ἐσχάτων διήκει· καὶ ἔτι ὑπὲρ πά-
σας ἐστί. μήτε τῶν ἀνωφθανουσῶν αὐτῆς τὴν ὑπε-
ροχὴν μήτε τῶν κάτω τὴν περιοχὴν, διαβαινουσῶν·
ἀλλὰ καὶ φωτίζει τὰ δυνάμενα πάντα καὶ δημι- K
ουργεῖ, καὶ ζωοῖ, καὶ συνέχει· καὶ τελεσιουργεῖ,
καὶ μέτρον ἐστὶ τῶν ὄντων, καὶ αἰὼν καὶ ἀριθμὸς, καὶ
τάξις, καὶ περιοχὴ, καὶ αἰτία, καὶ τέλος. οὕτω δὴ
καὶ ἡ τῆς θείας ἀγαθότητος ἐμφανὴς εἰκὼν ὁ μέ- Λ
γας οὗτος καὶ ὁλολαμπὴς καὶ ἀείφωτος ἥλιος.
κατὰ πολλοστὸν ἀπήχημα τἀγαθοῦ, καὶ πάντα
ὅσα μετέχειν αὐτοῦ δύναται φωτίζει· καὶ ὑπερη-
πλωμένον ἔχει τὸ φῶς εἰς πάντα ἐξαπλῶν τὸν ὁ-
ρατὸν κόσμον ἄνω τε καὶ κάτω· τὰς τῶν οἰκείων ἀ-
κτίνας αὐγάς· καὶ εἴ τι αὐτῶν οὐ μετέχει, τοῦτο
οὐ τῆς ἀδρανείας, ἢ τῆς βραχύτητός ἐστι τῆς
φωτιστικῆς αὐτοῦ διαδόσεως. ἀλλὰ τῶν διὰ φωτο

ὕδασι τὴν ζωὴν, ἢ ἀμφιβίως λαχόντα· καὶ ὅσα ὑπὸ
γῆς ἐγκεκαλυμμένα ζῇ καὶ ἐγκεχωσμένα καὶ
ἁπλῶς ὅσα τὴν αἰσθητικὴν ἔχει ψυχὴν, ἢ ζωὴν,
καὶ ταῦτα πάντα διὰ τἀγαθὸν ἐμψύχωται καὶ
ἐζώωται. Καὶ φυτὰ δὲ πάντα τὴν θρεπτικὴν καὶ
κινητικὴν ἔχει ζωὴν, ἐκ τἀγαθοῦ· καὶ ὅση ἄψυχος
καὶ ἄζωος οὐσία διὰ τἀγαθόν ἐστιν, καὶ δι' αὐτὸ
τῆς οὐσιώδους ἕξεως ἔλαχεν.

Ei δὲ καὶ ὑπὲρ πάντα τὰ ὄντα ἐστὶν· ὥσπερ οὖν ἐστι
τἀγαθὸν, καὶ τὸ ἀνείδεον εἰδοποιεῖ, καὶ ἐν αὐτῷ μό-
νῳ, καὶ τὸ ἀνούσιον οὐσίας ὑπερβολή· καὶ τὸ ἄζων·
ὑπερέχουσα ζωή· καὶ τὸ ἄνουν ὑπεραίρουσα σοφία,
καὶ ὅσα ἐν τἀγαθῷ τῆς τῶν ἀνειδέων ἐστὶν ὑπερο-
χικῆς εἰδοποιΐας.

Kαὶ εἰ θεμιτὸν φάναι, τἀγαθοῦ τοῦ ὑπὲρ πάντα τὰ
ὄντα, καὶ αὐτὸ τὸ μὴ ὂν ἐφίεται, καὶ φιλονεικεῖ
πῶς· ἐν τἀγαθῷ καὶ αὐτὸ εἶναι τῷ ὄντως ὑπερου-
σίῳ, κατὰ τὴν πάντων ἀφαίρεσιν.

Ἀλλ' ὅπερ ἡμᾶς ἐν μέσῳ παραδραμὸν διαπέφευγε,
καὶ τῶν οὐρανίων ἀρχῶν καὶ ἀποπερατώσεων αἰ-
τια, τἀγαθὸν, τῆς ἀναυξοῦς καὶ ἀμειώτου, καὶ
ὅλως ἀναλλοιώτου ταύτης οὐσίας· καὶ τῶν ἀψό-
φων εἰ οὕτω χρὴ φάναι τῆς παμμεγέθους οὐρανο-
πορίας κινήσεων· καὶ τῶν ἀστρώων τάξεων καὶ εὐ-
πρεπειῶν, καὶ φώτων, καὶ ἱδρύσεων καὶ τῆς ἐνί-
ων ἄστρων παραβατικῆς πολυκινησίας· καὶ τῆς τῶν
δύο φωστήρων οὓς τὰ λόγια καλεῖ μεγάλους, ἀπὸ

φρουραί, καὶ αἱ περὶ αὐτὰς ἀμετάπτωτοι συνελίξεις αἱ περὶ τὴν ἔφεσιν τἀγαθοῦ ταυτότητες καὶ ἀκρότητες· καὶ ὅσα ἄλλα εἴρηται πρὸς ἡμῶν ἐν τῷ περὶ τῶν ἀγγελικῶν ἰδιοτήτων καὶ τάξεων· ἀλλὰ καὶ ὅσα τῆς οὐρανίας ἱεραρχίας ἐστίν· αἱ ἀγγελοπρεπεῖς καθάρσεις· αἱ ὑπερκόσμιοι φωταγωγίαι· καὶ τὰ τελεσιουργὰ τῆς ὅλης ἀγγελικῆς τελειότητος· ἐκ τῆς παναιτίου καὶ πηγαίας ἐστὶν ἀγαθότητος· ἐξ ἧς, καὶ τὸ ἀγαθοειδὲς αὐταῖς ἐδωρήθη· καὶ τὸ ἐκφαίνειν ἐν ἑαυταῖς τὴν κρυφίαν ἀγαθότητα καὶ εἶναι ἀγγέλοις ὡς ὑπερεξαγγελτικὰς τῆς θείας σιγῆς· καὶ οἷον φῶτα φανὰ τοῦ ἐν ἀδύτοις ὄντος ἑρμηνευτικὰ προβεβλημένας.

Ἀλλὰ καὶ μετ' ἐκείνους τοὺς ἱεροὺς καὶ ἁγίους νόας αἱ ψυχαί, καὶ ὅσα ψυχῶν ἀγαθά, διὰ τὴν ὑπεράγαθόν ἐστιν ἀγαθότητα· τὸ νοερὰς αὐτὰς εἶναι· τὸ ἔχειν τὴν οὐσιώδη ζωὴν ἀνώλεθρον· αὐτὸ τὸ εἶναι καὶ δύνασθαι πρὸς τὰς ἀγγελικὰς ἀνατεινομένας ζωάς· δι' αὐτῶν ὡς ἀγαθῶν καθηγεμόνων· ἐπὶ τὴν πάντων ἀγαθῶν ἀγαθαρχίαν ἀνάγεσθαι καὶ τῶν ἐκεῖθεν ἐκβλυζομένων ἐλλάμψεων ἐν μετουσίᾳ γίνεσθαι κατὰ τὴν σφῶν ἀναλογίαν· καὶ τῆς τοῦ ἀγαθοειδοῦς δωρεᾶς ὅση δύναμις μετέχειν· καὶ ὅσα ἄλλα πρὸς ἡμῶν ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς ἀπηρίθμηται.

Ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτῶν εἰ χρὴ φάναι τῶν ἀλόγων ψυχῶν, ἢ ζώων ὅσα τὸν ἀέρα τέμνει, καὶ ὅσα ἐπὶ τῆς γῆς βαίνει, καὶ εἰς γῆν ὅσα ἐκπέπταται· καὶ τὰ ἐν

ζει πάντα τὰ μετέχειν τοῦ φωτὸς αὐτοῦ κατὰ τὸν οἰκεῖον δυνάμενα λόγον, οὕτω δὴ καὶ τἀγαθὸν, ὑπὲρ ἥλιον, ὡς ὑπὲρ ἀμυδρὰν εἰκόνα τὸ ἐξῃρημένως ἀρχέτυπον αὐτῇ τῇ ὑπάρξει πᾶσι τοῖς οὖσιν ἀναλόγως ἐφίησι τὰς τῆς ὅλης ἀγαθότητος ἀκτῖνας. διὰ ταύτας ὑπέστησαν αἱ νοηταὶ καὶ νοεραὶ πᾶσαι καὶ οὐσίαι καὶ δυνάμεις καὶ ἐνέργειαι. διὰ ταύτας εἰσὶ καὶ ζωὴν ἔχουσι τὴν ἀνέκλειπτον καὶ ἀμείωτον ἀπάσης φθορᾶς καὶ θανάτου καὶ ὕλης καὶ γενέσεως καθαρεύουσαι. καὶ τῆς ἀστάτου καὶ ῥεούσης, καὶ ἄλλοτε ἄλλως φερομένης ἀλλοιώσεως ἀνῳκισμέναι. καὶ ὡς ἀσώματοι καὶ ἄϋλοι νοοῦνται. καὶ ὡς νόες ὑπερκοσμίως νοοῦσι. καὶ τοὺς τῶν ὄντων οἰκείως ἐλλάμπονται λόγους, καὶ αὖθις, εἰς τὰ συγγενῆ, τὰ οἰκεῖα διαπορθμεύουσι. καὶ τὴν μονὴν ἐκ τῆς ἀγαθότητος ἔχουσι. καὶ ἵδρυσις αὐταῖς ἐκεῖθέν ἐστι καὶ συνοχὴ καὶ φρουρὰ καὶ ἑστία τῶν ἀγαθῶν, καὶ αὐτῆς ἐφιέμεναι, καὶ τὸ εἶναι καὶ τὸ εὖ εἶναι ἔχουσι. καὶ πρὸς αὐτὴν ὡς ἐφικτὸν ἀποτυπούμεναι.

K αἱ ἀγαθοειδεῖς εἰσὶ καὶ ταῖς μετ' αὐτὰς κοινωνοῦσιν ὡς ὁ θεῖος θεσμὸς ὑφηγεῖται, τῶν εἰς αὐτὰς ἐκ τἀγαθοῦ διαφοιτησάντων δώρων. ἐκεῖθεν αὐταῖς αἱ ὑπερκόσμιοι τάξεις. αἱ πρὸς ἑαυτὰς ἑνώσεις. αἱ ἐν ἀλλήλαις χωρήσεις. αἱ ἀσύγχυτοι διακρίσεις. αἱ πρὸς τὰς κρείττους ἀναγωγικαὶ, τῶν ὑφειμένων A δυνάμεις αἱ περὶ τὰ δεύτερα προνοίαι τῶν πρεσβυτέρων. αἱ τῶν οἰκείων ἑκάστης δυνάμεων

καὶ ὡς ὑπὲρ ἀξίαν καὶ ὡς ἀνέφικτα. πάντα δὲ ὅσα ἡμῖν ἐφίεται καὶ δεδώρηται μανθάνειν προσεχῶς ἐγκελευομένη καὶ ἑτέροις ἀγαθοειδῶς μεταδιδόναι. Τούτοις οὖν καὶ ἡμεῖς πειθόμενοι. καὶ πρὸς τὴν ἐφικτὴν τῶν θείων εὕρεσιν μὴ ἀποκαμόντες, ἢ ἀποδειλιάσαντες ἀλλὰ καὶ τοὺς μὴ δυναμένους εἰς τὰ ἡμῶν κρείττονα θεωρεῖν, ἀβοηθήτους καταλείπειν οὐ καρτεροῦντες ἐπὶ τὸ συγγράφειν ἑαυτοὺς καθήκαμεν. καινὸν μὲν οὐδὲν εἰσηγεῖσθαι τολμῶντες. λεπτοτέραις δὲ καὶ ταῖς κατὰ μέρος ἕκαστον ἐξετάσεσι τὰ συνοπτικῶς εἰρημένα τῷ ὄντως ἱεροθέῳ, διακρίνοντες καὶ ἐκφαίνοντες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ′.

Περὶ ἀγαθοῦ φωτός. καλοῦ ἔρωτος ἐκστάσεως ζήλου. καὶ ὅτι τὸ κακὸν οὔτε ὄν. οὔτε ἐξ ὄντος. οὔτε ἐν τοῖς οὖσιν.

Εἶεν δὴ οὖν, ἐπ᾽ αὐτὴν ἤδη τῷ λόγῳ τὴν ἀγαθωνυμίαν χωρῶμεν. ἣν ἐξῃρημένως οἱ θεολόγοι τῇ ὑπερθέῳ θεότητι. καὶ ἀπὸ πάντων ἀφορίζουσιν, αὐτὴν ὡς οἶμαι τὴν θεαρχικὴν ὕπαρξιν ἀγαθότητα λέγοντες. καὶ ὅτι τὸ εἶναι τὸ ἀγαθὸν ὡς οὐσιῶδες ἀγαθὸν εἰς πάντα τὰ ὄντα διατείνει τὴν ἀγαθότητα. καὶ γὰρ ὥσπερ ὁ καθ᾽ ἡμᾶς ἥλιος, οὐ λογιζόμενος, ἢ προαιρούμενος, ἀλλ᾽ αὐτῷ τῷ εἶναι φωτί-

ἀπολέλησμαι. πολλάκις οἶδα παρά σου καὶ μέρη τινὰ τῆς ἐνθεαστικῆς ἐκείνων ὑμνῳδιῶν ἐπακούσας, οὕτω σοὶ σπουδὴ μὴ ἐκ παρέργου τὰ θεῖα μεταδιώκειν.

Ἀλλ' ἵνα τὰ ἐκεῖ μυστικὰ καὶ ὡς τοῖς πολλοῖς ἄρρητα, καὶ ὡς ἐγνωσμένα σοι παραλείψωμεν, ὅτι τοῖς πολλοῖς ἐχρῆν κοινωνῆσαι· καὶ ὅσους δυνατὸν ἐπὶ τὴν καθ' ἡμᾶς ἱερογνωσίαν προσαγαγεῖν· ὅσῳ ὑπερεῖχεν τοὺς πολλοὺς τῶν ἱερῶν διδασκάλων, καὶ χρόνου τριβῇ· καὶ νοῦ καθαρότητι· καὶ ἀποδείξεως ἀκριβείᾳ· καὶ ταῖς λοιπαῖς ἱερολογίαις ὥστε οὐκ ἄν ποτε πρὸς οὕτω μέγαν ἥλιον αὐτοπτεῖν ἐνεχειρήσαμεν. οὕτω γὰρ ἡμεῖς ἑαυτῶν συνῄσθημεθα καὶ ἴσμεν· ὡς οὔτε ἱκανῶς νοῆσαι τὰ νοητὰ τῶν θείων χωροῦμεν, οὔτε ὡς ἄρρητα τῆς θεογνωσίας ἐξειπεῖν καὶ φράσαι· πόρρω δὲ ὄντες, ἀπολειπόμεθα τῆς τῶν θείων ἀνδρῶν εἰς θεολογικὴν ἀλήθειαν ἐπιστήμης· ὅτι πάντως ἂν εἰς τοῦτο διὰ περιττὴν εὐλάβειαν ἐληλύθαμεν· εἰς τὸ μηδ' ὅλως ἀκούειν ἢ λέγειν τι περὶ τῆς θείας φιλοσοφίας, εἰ μὴ κατὰ νοῦν εἰλήφαμεν, ὡς οὐ χρὴ τῆς ἐνδεχομένης τῶν θείων γνώσεως ἀμελεῖν. καὶ τοῦτο ἡμᾶς ἔπεισαν οὐ μόνον αἱ κατὰ φύσιν ἐφέσεις τῶν νόων· ἐρωτικῶς ἀεὶ γλιχόμεναι τῆς ἐγχωρούσης τῶν ὑπερφυῶν θεωρίας· ἀλλὰ καὶ αὐτὴ τῶν θείων θεσμῶν ἡ ἀρίστη διάταξις.

Τὰ μὲν ὑπὲρ ἡμᾶς ἀποφάσκουσα πολυπραγμονεῖν,

ὁπόσης ἂν εἴη τελειότητος· ὀρθῶς οὖν ἡμῖν καὶ τοῦτο
εἴρηται· τὸ τὴν μὲν αὐτοπτικὴν τῶν νοητῶν λογίων
θέαν καὶ τὴν συνοπτικὴν αὐτῶν διδασκαλίαν, πρε-
σβυτικῆς δεῖσθαι δυνάμεως· τὴν δὲ τῶν εἰς τοῦτο
φερόντων λογίων ἐπιστήμην καὶ ἐκμάθησιν τοῖς ὑφει-
μένοις καθιερωταῖς καὶ ἱερωμένοις ἁρμόζειν. καί-
τοι τοῦτο ἡμῖν ἐπιτετήρηται λίαν ἐμμελῶς, ὥστε
τοῖς αὐτῷ τῷ θείῳ καθηγεμόνι κατὰ ἔκφανσιν σα-
φῆ διευκρινημένοις. μηδ᾽ ὅλως ἐγκεχειρηκέναι
πρὸς ταυτολογίαν, εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ προτεθέντος
αὐτῷ λογίου διασάφησιν. ἐπεὶ καὶ παρ᾽ αὐτοῖς
τοῖς θεολήπτοις ἡμῶν ἱεράρχαις. ἡνίκα καὶ ἡμεῖς
ὡς οἶσθα καὶ αὐτὸς καὶ πολλοὶ τῶν ἱερῶν ἡμῶν ἀ-
δελφῶν ἐπὶ τὴν θέαν τοῦ ζωαρχικοῦ καὶ θεοδόχου
σώματος συνεληλύθαμεν. παρῆν δὲ καὶ ὁ ἀδελφό-
θεος ἰάκωβος, καὶ πέτρος ἡ κορυφαία καὶ πρεσ-
βυτάτη τῶν θεολόγων ἀκρότης. εἶτα ἐδόκει μετὰ
τὴν θέαν ὑμνῆσαι τοὺς ἱεράρχας ἅπαντας, ὡς ἕ-
καστος ἦν ἱκανὸς τὴν ἀπειροδύναμον ἀγαθότητα
τῆς θεαρχικῆς ἀσθενείας. πάντων ἐκράτει μετὰ
τοὺς θεολόγους, ὡς οἶσθα, τῶν ἄλλων ἱερομυστῶν ὅ-
λος ἐκδημῶν ὅλος ἐξιστάμενος ἑαυτοῦ. καὶ τὴν
πρὸς τὰ ὑμνούμενα κοινωνίαν πάσχων, καὶ πρὸς
πάντων ὧν ἠκούετο καὶ ἑωρᾶτο. καὶ ἐγιγνώσκετο.
καὶ οὐκ ἐγιγνώσκετο. θεόληπτος εἶναι. καὶ θεῖος
ὑμνολόγος κρινόμενος. καὶ τί ἄν τί σοι περὶ τῶν ἐκεῖ
θεολογηθέντων λέγοιμι. καὶ γὰρ εἰ μὴ καὶ ἐμαυτοῦ

ἐπιλε

διαπραγματεύσασθαι πάσας τὰς θεολογικὰς πραγματείας, ἠξίωσε· καὶ μερικαῖς ἀνελίξεσι διῆλθεν ἁπάσης θεολογίας κεφάλαιον. οὐκ ἂν ἡμεῖς ἐπὶ τοσοῦτον, ἢ μανίας, ἢ σκαιότητος ἐληλύθαμεν, ἢ ὡς ὀξυωπέστερον ἐκείνου καὶ θειότερον οἰηθῆναι ταῖς θεολογίαις ἐπιβαλεῖν, ἢ δὶς τὰ αὐτὰ περιττῶ λέγοντας εἰκαιολογῆσαι, πρὸς ἔτι καὶ ἀδικῆσαι καὶ διδάσκαλον καὶ φίλον ὄντα. καὶ ἡμᾶς τοὺς μετὰ παῦλον τὸν θεῖον ἐκ τῶν ἐκείνου λογίων στοιχειωθέντας τὴν κλεινοτάτην αὐτοῦ καὶ θεωρίαν καὶ ἔκφανσιν ἑαυτοῖς ὑφαρπάζοντας·

Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ τῷ ὄντι τὰ θεῖα πρεσβυτικῶς ὑφηγούμενος ἐκεῖνος, συνοπτικοὺς ἡμῖν ὅρους ἐξέθετο· καὶ ἐν ἑνὶ πολλὰ περιειληφότας· ὡς οἷον ἡμῖν καὶ ὅσοι καθ᾽ ἡμᾶς διδάσκαλοι τῶν νεοτελῶν ψυχῶν ἐγκελευόμενος ἀναπτύξαι καὶ διακρῖναι τῷ ἡμῖν συμμέτρῳ λόγῳ τὰς συνοπτικὰς καὶ ἑνιαίας τῆς νοερωτάτης τἀνδρὸς ἐκείνου δυνάμεως συνελίξεις· καὶ πολλάκις ἡμᾶς καὶ αὐτὸς εἰς τοῦτο προετρέψας· καὶ τήνγε βίβλον αὐτὴν, ὡς ὑπεραίρουσαν ἀναπέσταλκας· ταύτῃ τοι καὶ ἡμεῖς τὸν μὲν ὡς τελείων καὶ πρεσβυτικῶν διανοιῶν διδάσκαλον τοῖς ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς ἀφορίζομεν ὥσπερ τινὰ δεύτερα λόγια. καὶ τῶν θεοχρίστων ἀκόλουθα. τοῖς καθ᾽ ἡμᾶς δὲ ἡμεῖς ἀναλόγως ἡμῖν τὰ θεῖα παραδώσομεν. εἰ γὰρ τελείων ἐστὶν ἡ στερεὰ τροφὴ, τὸ ταύτην ἑστιᾶν ἑτέρους,

οὐρανίας ἀκρότητος ἐξημμένης, ἧς δεῦρο δὲ καθηκούσης, καὶ ἀεὶ αὐτῆς ἐπὶ τὸ πρόσω χερσὶν ἀμοιβαίαις δραττόμενοι, καθέλκειν μὲν αὐτὴν ἐδοκοῦμεν, τῷ ὄντι δὲ οὐ κατήγομεν ἐκείνην, ἄνω δὲ καὶ κάτω παροῦσαν, ἀλλ' αὐτοὶ ἡμεῖς ἀνηγόμεθα πρὸς τὰς ὑψηλοτέρας τῶν πολυφώτων ἀκτίνων μαρμαρυγάς.

H ὥσπερ εἰς ναῦν ἐμβεβηκότες, καὶ ἀντεχόμενοι τῶν ἔκ τινος πέτρας εἰς ἡμᾶς ἐκτεινομένων πεισμάτων, καὶ οἷον ἡμῖν εἰς ἀντίληψιν ἐκδιδομένων οὐκ ἐφ' ἡμᾶς τὴν πέτραν, ἀλλ' ἡμᾶς αὐτοὺς τῷ ἀληθεῖ καὶ τὴν ναῦν ἐπὶ τὴν πέτραν προσήγομεν. ὥσπερ καὶ τὸ ἔμπαλιν, εἰ τὴν παραλίαν πέτραν ἑστώς τις ἐπὶ τῆς νηὸς ἀπώσηται. δράσει μὲν οὐδὲν εἰς τὴν ἑστῶσαν καὶ ἀκίνητον πέτραν. ἑαυτὸν δὲ ἐκείνης ἀποχωρήσει. καὶ ὅσῳ μᾶλλον αὐτὴν ἀπώσεται, μᾶλλον αὐτῆς ἀκοντισθήσεται. διὸ καὶ πρὸ παντὸς καὶ μᾶλλον θεολογίας, εὐχῆς ἀπάρχεσθαι χρεών. οὐχ ὡς ἐφελκομένους τὴν ἁπανταχῆ παροῦσαν καὶ οὐδαμῆ δύναμιν, ἀλλ' ὡς ταῖς θείαις μνήμαις καὶ ἐπικλήσεσιν ἡμᾶς αὐτοὺς ἐγχειρίζοντας αὐτῇ καὶ ἑνοῦντας.

K αὐτοῦ τόδε ἴσως ἀπολογίας ἄξιον, ὅτι τοῦ κλεινοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν ἱεροθέου. τὰς θεολογικὰς στοιχειώσεις ὑπερφυῶς συναγαγόντος. ἡμεῖς ὡς οὐχ ἱκανῶν ἐκείνων. ἄλλας τε καὶ τὴν παροῦσαν θεολογίαν συνεγραψάμεθα. καίτοι γε. εἰ μὲν ἑξῆς ἐκεῖνος

τῇ τὰς θείας ἐλλάμπεται γνώσεις· οὐ νοερῶς καὶ μονίμως, ἀλλὰ λογικῶς καὶ διεξοδικῶς· οἷον συμμίκτοις καὶ μεταβατικαῖς ἐνεργείαις.

Τὴν κατ' εὐθεῖαν δὲ, ὅταν οὐκ εἰς ἑαυτὴν εἰσιοῦσα καὶ ἑνικῇ νοερότητι κινουμένη· τοῦτο γὰρ ὡς ἔφην ἐστὶ τὸ κατὰ κύκλον· ἀλλὰ πρὸς τὰ περὶ ἑαυτὴν προϊοῦσα· καὶ ἀπὸ τῶν ἔξωθεν· ὥσπερ ἀπό τινων συμβόλων πεποικιλμένων καὶ πεπληθυσμένων· ἐπὶ τὰς ἁπλᾶς καὶ ἡνωμένας ἀνάγεται θεωρίας.

Τούτων οὖν, καὶ τῶν αἰσθητῶν· ἐν τῷδε τῷ παντὶ τριῶν κινήσεων καὶ πολλῷ πρότερον ἑκάστου μονῶν καὶ στάσεων, καὶ ἱδρύσεων ἐστὶ καὶ συνοχικὸν, καὶ πέρας τὸ καλὸν καὶ ἀγαθόν· τὸ ὑπὲρ πᾶσαν στάσιν καὶ κίνησιν.

Διὸ πᾶσα στάσις καὶ κίνησις, καὶ ἐξ οὗ, καὶ ἐν ᾧ, καὶ εἰς ὅ, καὶ οὗ ἕνεκα· καὶ γὰρ ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ καὶ οὐσία καὶ ζωὴ πᾶσα· καὶ νοῦ καὶ ψυχῆς, καὶ πάσης φύσεως· αἱ σμικρότητες· αἱ ἰσότητες· αἱ μεγαλειότητες· τὰ μέτρα πάντα· καὶ αἱ τῶν ὄντων ἀναλογίαι καὶ ἁρμονίαι καὶ κράσεις· αἱ ὁλότητες· τὰ μέρη· πᾶν ἓν καὶ πλῆθος· αἱ συνδέσεις τῶν μερῶν· αἱ παντὸς πλήθους ἑνώσεις· αἱ τελειότητες τῶν ὁλοτήτων· τὸ ποιόν· τὸ ποσόν· τὸ πηλίκον· τὸ ἄπειρον· αἱ συγκρίσεις· αἱ διακρίσεις· πᾶσα ἀπειρία· πᾶν πέρας· οἱ ὅροι πάντες· αἱ τάξεις· αἱ ὑπεροχαί· τὰ στοιχεῖα· τὰ εἴδη· πᾶσα οὐσία· πᾶσα δύναμις· πᾶσα ἐνέργεια· πᾶσα ἕξις· πᾶσα αἴ-

ἑκάστῳ κοινωνίαι καὶ ἐφαρμογαὶ καὶ ἀσύγχυτοι φιλίαι καὶ ἁρμονίαι τοῦ παντός· αἱ ἐν τῷ παντὶ συγκράσεις καὶ αἱ ἀδιάλυτοι συνοχαὶ τῶν ὄντων, καὶ αἱ ἀνέκλειπτοι διαδοχαὶ τῶν γινομένων· αἱ στάσεις πᾶσαι, καὶ αἱ κινήσεις· αἱ τῶν νοῶν· αἱ τῶν ψυχῶν· αἱ τῶν σωμάτων· στάσις γάρ ἐστι πᾶσι καὶ κίνησις· τὸ ὑπὲρ πᾶσαν στάσιν καὶ πᾶσαν κίνησιν ἐνιδρῦον· ἕκαστον ἐν τῷ ἑαυτοῦ λόγῳ, καὶ κινοῦν· ἐπὶ τὴν οἰκείαν κίνησιν· καὶ κινεῖσθαι μὲν λέγονται οἱ θεῖοι νόες· κυκλικῶς μὲν ἑνούμενοι ταῖς ἀνάρχοις καὶ ἀτελευτήτοις ἐλλάμψεσιν· τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ· κατ' εὐθεῖαν δὲ ὁπόταν προΐασιν εἰς τὴν τῶν ὑφειμένων πρόνοιαν· εὐθεῖα τὰ πάντα περαίνοντες· ἑλικοειδῶς δὲ ὅτι καὶ προνοοῦντες τῶν καταδεεστέρων· ἀνεκφοιτήτως μένουσιν ἐν ταυτότητι· περὶ τὸ τῆς ταυτότητος αἴτιον· καλὸν καὶ ἀγαθὸν ἀκαταλήκτως περιχορεύοντες· ψυχῆς δὲ κίνησίς ἐστι· κυκλικὴ μὲν ἡ εἰς ἑαυτὴν εἴσοδος ἀπὸ τῶν ἔξω καὶ τῶν νοερῶν ἑαυτῆς δυνάμεων ἡ ἑνοειδὴς συνέλιξις· ὥσπερ ἔν τινι κύκλῳ τὸ ἀπλανὲς αὐτῇ δωρουμένη καὶ ἀπὸ τῶν πολλῶν τῶν ἔξωθεν ἑαυτὴν ἐπιστρέφουσα καὶ συνάγουσα πρῶτον εἰς ἑαυτήν· εἶτα ὡς ἑνοειδῆ γενομένην· ἑνοῦσα ταῖς ἑνιαίως ἡνωμέναις δυνάμεσι· καὶ οὕτως ἐπὶ τὸ καλὸν καὶ ἀγαθὸν χειραγωγοῦσα· τὸ ὑπὲρ πάντα τὰ ὄντα· καὶ ἓν καὶ ταὐτὸν καὶ ἄναρχον καὶ ἀτελεύτητον· ἑλικοειδῶς δὲ ψυχὴ κινεῖται· καθ' ὅσον οἰκείως ἑαυ-

ὅλων καλῶν φύσει, ἡ πᾶσα καλλονὴ καὶ πᾶν κα-
λόν, ἑνοειδῶς κατ' αἰτίαν προϋφέστηκεν. ἐκ τοῦ κα-
λοῦ τούτου πᾶσι τοῖς οὖσι τὸ εἶναι κατὰ τὸν οἰκεῖ-
ον λόγον ἕκαστα καλά, καὶ διὰ τὸ καλὸν αἱ πάν-
των ἐφαρμογαὶ καὶ φιλίαι καὶ κοινωνίαι καὶ τῷ κα-
λῷ τὰ πάντα ἥνωται. καὶ ἀρχὴ πάντων τὸ καλόν,
ὡς ποιητικὸν αἴτιον, καὶ κινοῦν τὰ ὅλα καὶ συνέχον
τῷ τῆς οἰκείας καλλονῆς ἔρωτι, καὶ πέρας πάντων
καὶ ἀγαπητόν, ὡς τελικὸν αἴτιον.

T τοῦ καλοῦ γὰρ ἕνεκα πάντα γίγνεται. καὶ παρα-
δειγματικὸν ὅτι κατ' αὐτὸ πάντα ἀφορίζεται. διὸ
καὶ ταὐτόν ἐστι τἀγαθῷ τὸ καλόν. ὅτι τοῦ καλοῦ
καὶ ἀγαθοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν πάντα ἐφίεται. καὶ
οὐκ ἔστι τι τῶν ὄντων ὃ μὴ μετέχει τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ

T τολμήσει δὲ καὶ τοῦτο εἰπεῖν ὁ λόγος, ὅτι καὶ τὸ μὴ
ὂν μετέχει τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ. τότε γὰρ καὶ
αὐτὸ καλὸν καὶ ἀγαθόν, ὅταν ἐν θεῷ κατὰ τὴν πάν-
των ἀφαίρεσιν ὑπερουσίως ὑμνῆται.

T οὗτο δὲ τὸ ἓν ἀγαθὸν καὶ καλὸν ἑνικῶς ἐστι πάντων
τῶν πολλῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν αἴτιον.

E κ τούτου πᾶσαι τῶν ὄντων αἱ οὐσιώδεις ὑπάρξεις.
αἱ ἑνώσεις. αἱ διακρίσεις. αἱ ταυτότητες. αἱ ἑτερό-
τητες. αἱ κοινωνίαι τῶν ἐναντίων. αἱ ἀσυμμιξίαι τῶν
ἡνωμένων. αἱ πρόνοιαι τῶν ὑπερτέρων. αἱ ἀλληλου-
χίαι τῶν ὁμοστοίχων. αἱ ἐπιστροφαὶ τῶν καταδεεστέρων.
αἱ πάντων ἑαυτῶν φρουρητικαὶ καὶ ἀμετακίνητοι μοναὶ
καὶ ἱδρύσεις, καὶ αὖθις αἱ πάντων ἐν πᾶσιν οἰκείως

πη. καὶ ὡς ἀγαπητόν. καὶ ὅσαι ἄλλαι θεοπρεπεῖς εἰσι τῆς καλλοποιοῦ καὶ κεχαριτωμένης ὡραιότητος θεωνυμίαι.

Τὸ δὲ καλὸν καὶ κάλλος. οὐ διαιρετέον ἐπὶ τῆς ἓν ἑνὶ τὰ ὅλα συνειληφυίας αἰτίας. ταῦτα γὰρ ἐπὶ μὲν τῶν ὄντων ἁπάντων. εἰς μετοχὰς καὶ μετέχοντα διαιροῦντες. καλὸν μὲν εἶναι λέγομεν τὸ κάλλους μετέχον. κάλλος δὲ τὴν μετοχὴν τῆς καλλοποιοῦ τῶν ὅλων καλῶν αἰτίας.

Τὸ δὲ ὑπερούσιον καλόν. κάλλος μὲν λέγεται διὰ τὴν ἀπ' αὐτοῦ πᾶσι τοῖς οὖσι μεταδιδομένην οἰκείως ἑκάστῳ καλλονήν. καὶ ὡς τῆς πάντων εὐαρμοστίας καὶ ἀγλαΐας αἴτιον. δίκην φωτὸς ἐναστράπτον ἅπασι τὰς καλλοποιοὺς τῆς πηγαίας ἀκτῖνος αὐτοῦ μεταδόσεις. καὶ ὡς πάντα πρὸς ἑαυτὸ καλοῦν. ὅθεν καὶ κάλλος λέγεται καὶ ὅλα ἐν ὅλοις εἰς αὐτὸ συνάγον.

Καλὸν δὲ ὡς πάγκαλον ἅμα καὶ ὑπέρκαλον, καὶ ἀεὶ ὄν. κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως καλόν, καὶ οὔτε γιγνόμενον, οὔτε ἀπολλύμενον, οὔτε αὐξανόμενον, οὔτε φθεῖνον. οὐδὲ τῇ μὲν καλόν, τῇ δὲ αἰσχρόν. οὐδὲ τοτὲ μὲν τοτὲ δὲ οὔ. οὐδὲ πρὸς μὲν τὸ καλόν. πρὸς δὲ τὸ αἰσχρόν. οὐδὲ ἔνθα μὲν, ἔνθα δὲ οὔ. ὡς τισὶ μὲν ὂν καλόν, τισὶ δὲ οὐ καλόν. ἀλλ' ὡς αὐτὸ καθ' ἑαυτό, μεθ' ἑαυτοῦ μονοειδὲς ἀεὶ ὂν καλόν. καὶ ὡς παντὸς καλοῦ τὴν πηγαίαν καλλονὴν ὑπεροχικῶς ἐν ἑαυτῷ προέχον. τῇ γὰρ ἁπλῇ καὶ ὑπερφυεῖ τῶν

αἴγλης μετρίας· εἶτα ἐκείνων ὡς ὑπὲρ ἀπογυμνουμένων φωτός· καὶ μᾶλλον ἐφιεμένων μᾶλλον ἑαυτὴν ἐνδιδόναι καὶ πλουσίως ἐλλάμπειν, ὅτι ἠγάπησαν πολύ· καὶ ἀεὶ ἀνατείνειν αὐτὰς ἐπὶ τὰ πρόσω κατὰ τὴν σφῶν εἰς ἀνάλυσιν ἀναλογίαν.

Φ ὡς οὖν νοητὸν λέγεται τὸ ὑπὲρ πᾶν φῶς, ἀγαθὸν ὡς ἀκτὶς πηγαία καὶ ὑπερβλύζουσα φωτοχυσία· πάντα τὸν ὑπερκόσμιον καὶ περικόσμιον, καὶ ἐγκόσμιον νοῦν· ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτῆς καταλάμπουσα· καὶ τὰς νοερὰς αὐτῶν ὅλας ἀνανεάζουσα δυνάμεις, καὶ πάντας περιέχουσα, τῷ ὑπερτετάσθαι· καὶ πάντων ὑπερέχουσα, τῷ ὑπερκεῖσθαι· καὶ ἁπλῶς πᾶσαν τῆς φωτιστικῆς δυνάμεως τὴν κυρίαν ὡς ἀρχίφωτος καὶ ὑπέρφωτος ἐν ἑαυτῇ συλλαβοῦσα· καὶ ὑπερέχουσα, καὶ προέχουσα, καὶ τὰ νοερὰ καὶ λογικὰ πάντα συνάγουσα καὶ ὁλὰ ποιοῦσα· καὶ γὰρ ὥσπερ ἡ ἄγνοια διαιρετικὴ τῶν πεπλανημένων ἐστίν, οὕτως ἡ τοῦ νοητοῦ φωτὸς παρουσία συναγωγὸς καὶ ἑνωτικὴ τῶν φωτιζομένων ἐστί· καὶ τελειωτική· καὶ ἐπιστρεπτική· πρὸς τὸ ὄντως ὄν· ἀπὸ τῶν πολλῶν δοξασμάτων ἀποστρέφουσα· καὶ τὰς ποικίλας ὄψεις, ἢ κυριώτερον εἰπεῖν φαντασίας· εἰς μίαν ἀληθῆ καὶ καθαρὰν, καὶ μονοειδῆ συνάγουσα γνῶσιν· καὶ ἑνωτικοῦ καὶ ἑνὸς φωτὸς ἐμπιπλῶσα.

Τ οὗτο τἀγαθὸν ὑμνεῖται πρὸς τῶν ἱερῶν θεολόγων, καὶ ὡς καλὸν, καὶ ὡς κάλλος· καὶ ὡς ἀγά-

μέθεξιν ἐπιτηδειότητι. κατὰ τὸν αὐτὸν τῆς ἐμφανοῦς εἰκόνος λόγον. καὶ τὸ φῶς συνάγει καὶ ἐπιστρέφει πρὸς ἑαυτὸ πάντα τὰ ὁρῶντα. τὰ κινούμενα. τὰ φωτιζόμενα. τὰ θερμαινόμενα. τὰ ὅλως ὑπὸ τῶν αὐτοῦ μαρμαρυγῶν συνεχόμενα. διὸ καὶ ἥλιος. ὅτι πάντα ἀολλῆ ποιεῖ. καὶ συνάγει τὰ διεσκεδασμένα. καὶ πάντα αὐτοῦ τὰ αἰσθητὰ ἐφίεται. ἢ ὡς τοῦ ὁρᾶν, ἢ ὡς τοῦ κινεῖσθαι καὶ φωτίζεσθαι. καὶ θερμαίνεσθαι. καὶ ὅλως συνέχεσθαι πρὸς τοῦ φωτὸς ἐφιέμενα. καὶ οὐ δήπου φημὶ κατὰ τὸν τῆς παλαιότητος λόγον.

Ὅτι θεὸς ὢν ὁ ἥλιος καὶ δημιουργὸς τοῦδε τοῦ παντὸς ἰδίως ἐπιτροπεύει τὸν ἐμφανῆ κόσμον. ἀλλ᾽ ὅτι τὰ ἀόρατα τοῦ θεοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἥ τε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐν τῇ συμβολικῇ θεολογίᾳ. νῦν δὲ τὴν νοητὴν τἀγαθοῦ φωτωνυμίαν ὑμνητέον, καὶ ἐρητέον. ὅτι φῶς νοητὸν ὁ ἀγαθὸς λέγεται διὰ τὸ πάντα μὲν ὑπερουράνιον νοῦν ἐμπιπλᾶν νοητοῦ φωτός. πᾶσαν δὲ ἄγνοιαν καὶ πλάνην ἐλαύνειν ἐκ πασῶν. αἷς ἂν ἐγγένηται ψυχαῖς. καὶ πάσαις αὐταῖς φωτὸς ἱεροῦ μεταδιδόναι. καὶ τοὺς νοεροὺς αὐτῶν ὀφθαλμοὺς, ἀποκαθαίρειν τῆς περικειμένης αὐταῖς ἐκ τῆς ἀγνοίας ἀχλύος, καὶ ἀνακινεῖν καὶ ἀναπτύσσειν. τῷ πολλῷ βάρει τοῦ σκότους συμμεμυκότα. καὶ μεταδιδόναι. πρῶτα μὲν

λαμψίας ἀνεπιτηδειότητα μὴ ἀναπλουμένων εἰς
τὴν φωτὸς μετουσίαν.
Α μέλει πολλὰ τῶν οὕτως ἐχόντων ἡ ἀκτὶς διαβαί-
νουσα τὰ μετ' ἐκεῖνα φωτίζει· καὶ οὐδέν ἐστιν τῶν
ὁρατῶν οὗ μὴ ἐφικνεῖται κατὰ τὸ τῆς οἰκείας αὐ-
γῆς ὑπερβάλλον μέγεθος.
Α λλὰ καὶ πρὸς τὴν γένεσιν τῶν αἰσθητῶν σωμάτων
συμβάλλεται· καὶ πρὸς ζωὴν αὐτὰ κινεῖ· καὶ τρέ-
φει, καὶ αὔξει, καὶ τελειοῖ καὶ καθαίρει, καὶ ἀνα-
νεοῖ· καὶ μέτρον ἐστὶ καὶ ἀριθμὸς ὡρῶν ἡμερῶν, καὶ
παντὸς τοῦ καθ' ἡμᾶς χρόνου τὸ φῶς· αὐτὸ γάρ ἐστι
τὸ φῶς, εἰ καὶ τότε ἀσχημάτιστον ἦν· ὅπερ ὁ θεῖος ἔ- Ο
φη μωσῆς καὶ αὐτὴν ἐκείνην τὴν πρώτην ὁρίσαι τῶν
καθ' ἡμᾶς ἡμερῶν τριάδα· καὶ ὥσπερ πάντα πρὸς
ἑαυτὴν ἡ ἀγαθότης ἐπιστρέφει, καὶ ἀρχισυναγω-
γός ἐστι τῶν ἐσκεδασμένων· ὡς ἐναρχικὴ καὶ ἑνο-
ποιὸς θεότης· καὶ πάντα αὐτῆς ὡς ἀρχῆς, ὡς συνο- Α
χῆς· ὡς τέλους ἐφίεται· καὶ τἀγαθόν ἐστιν ὡς τὰ λό-
γιά φησιν· ἐξ οὗ τὰ πάντα ὑπέστη καὶ ἔστιν ὡς ἐξ αἰ-
τίας παντελοῦς παρηγμένα· καὶ ἐν ᾧ τὰ πάντα συ-
νέστηκεν, ὡς ἐν παντοκρατορικῷ πυθμένι φρουρού-
μενα καὶ διακρατούμενα, καὶ εἰς ὃ τὰ πάντα ἐπι-
στρέφεται· καθάπερ εἰς οἰκεῖον ἕκαστα πέρας· καὶ
οὗ ἐφίεται πάντα· τὰ μὲν νοερὰ καὶ λογικὰ· γνω-
στικῶς· τὰ δὲ αἰσθητικῶς· τὰ δὲ αἰσθήσεως ἄμοιρα·
τῇ ἐμφύτῳ κινήσει τῆς ζωτικῆς ἐφέσεως· τὰ
δὲ ἄζωα καὶ μόνον ὄντα τῇ πρὸς μόνην τὴν οὐσιώδη

τῶν αὐτῶν εἰς τὰ αὐτὰ περιοδικῆς ἀποκαταστά-
σεως. καθ' ἃς, αἱ παρ' ἡμῖν ἡμέραι καὶ νύκτες ὁρι-
ζόμεναι, καὶ μῆνες καὶ ἐνιαυτοὶ μετρούμενοι. τὰς
τοῦ χρόνου καὶ τῶν ἐν χρόνῳ κυκλικὰς κινήσεις ἀ-
φορίζουσι καὶ ἀριθμοῦσι. καὶ τάττουσι καὶ συνέχου-
σι. τί ἄν τις φαίη. περὶ αὐτῆς καθ' αὑτῆς τῆς ἡλια-
κῆς ἀκτῖνος. ἐκ τἀγαθοῦ γὰρ τὸ φῶς. καὶ εἰκὼν
τῆς ἀγαθότητος. διὸ καὶ φωτωνυμικῶς ὑμνεῖ-
ται τἀγαθὸν, ὡς ἐν εἰκόνι τὸ ἀρχέτυπον ἐκφαινό- I
μενον. ὡς γὰρ ἡ τῆς πάντων ἐπέκεινα θεότητος ἀ-
γαθότης, ἀπὸ τῶν ἀνωτάτων καὶ πρεσβυτάτων
οὐσιῶν. ἄχρι τῶν ἐσχάτων διήκει. καὶ ἔτι ὑπὲρ πά-
σας ἐστί. μήτε τῶν ἄνω φθανουσῶν αὐτῆς τὴν ὑπε-
ροχὴν μήτε τῶν κάτω τὴν περιοχὴν, διαβαινουσῶν.
ἀλλὰ καὶ φωτίζει τὰ δυνάμενα πάντα καὶ δημι- K
ουργεῖ, καὶ ζωοῖ. καὶ συνέχει. καὶ τελεσιουργεῖ,
καὶ μέτρον ἐστὶ τῶν ὄντων, καὶ αἰὼν καὶ ἀριθμὸς, καὶ
τάξις, καὶ περιοχὴ, καὶ αἰτία, καὶ τέλος. οὕτω δὴ
καὶ ἡ τῆς θείας ἀγαθότητος ἐμφανεῖς εἰκὼν ὁ μέ- Λ
γας οὗτος καὶ ὁλολαμπὴς καὶ ἀειφωτος ἥλιος.
κατὰ πολλοστὸν ἀπήχημα τἀγαθοῦ, καὶ πάντα
ὅσα μετέχειν αὐτοῦ δύναται φωτίζει. καὶ ὑπερη-
πλωμένον ἔχει τὸ φῶς εἰς πάντα ἐξαπλῶν τὸν ὁ-
ρατὸν κόσμον ἄνω τε καὶ κάτω. τὰς τῶν οἰκείων ἀ-
κτῖνας αὐγάς. καὶ εἴ τι αὐτῶν οὐ μετέχει, τοῦτο
οὐ τῆς ἀσθενείας, ἢ τῆς βραχύτητός ἐστι τῆς
φωτιστικῆς αὐτοῦ διαδόσεως. ἀλλὰ τῶν διὰ φωτο

ζει πάντα τὰ μετέχειν τοῦ φωτὸς αὐτοῦ κατὰ τὸν
οἰκεῖον δυνάμενα λόγον, οὕτω δὴ καὶ τἀγαθὸν,
ὑπὲρ ἥλιον, ὡς ὑπὲρ ἀμυδρὰν εἰκόνα τὸ ἐξῃρημένως
ἀρχέτυπον αὐτῇ τῇ ὑπάρξει· πᾶσι τοῖς οὖσιν
ἀναλόγως ἐφίησι τὰς τῆς ὅλης ἀγαθότητος ἀκτῖ-
νας. διὰ ταύτας ὑπέστησαν αἱ νοηταὶ καὶ νοεραὶ πᾶ-
σαι καὶ οὐσίαι καὶ δυνάμεις καὶ ἐνέργειαι· διὰ ταύ-
τας εἰσὶ καὶ ζωὴν ἔχουσι τὴν ἀνέκλειπτον καὶ ἀμεί-
ωτον ἁπάσης φθορᾶς καὶ θανάτου καὶ ὕλης καὶ γε-
νέσεως καθαρεύουσαι· καὶ τῆς ἀστάτου καὶ ῥευστῆς,
καὶ ἄλλοτε ἄλλως φερομένης ἀλλοιώσεως ἀνῳκι-
σμέναι· καὶ ὡς ἀσώματοι καὶ ἄϋλοι νοοῦνται· καὶ
ὡς νόες ὑπερκοσμίως νοοῦσι· καὶ τοὺς τῶν ὄντων οἰ- A.
κείως ἐλλάμπονται λόγους, καὶ αὖθις, εἰς τὰ συγ-
γενῆ, τὰ οἰκεῖα διαπορθμεύουσι· καὶ τὴν μονὴν ἐκ
τῆς ἀγαθότητος ἔχουσι· καὶ ἵδρυσις αὐταῖς ἐκεῖ-
θεν ἐστὶ καὶ συνοχὴ καὶ φρουρὰ καὶ ἑστία τῶν ἀγα-
θῶν, καὶ αὐτῆς ἐφιέμεναι, καὶ τὸ εἶναι καὶ τὸ εὖ εἶναι
ἔχουσι· καὶ πρὸς αὐτὴν ὡς ἐφικτὸν ἀποτυπούμεναι·
K ἀγαθοειδεῖς εἰσὶ καὶ ταῖς μετ᾽ αὐτὰς κοινωνοῦσιν
ὡς ὁ θεῖος θεσμὸς ὑφηγεῖται, τῶν εἰς αὐτὰς ἐκ τἀ-
γαθοῦ διαφοιτησάντων δώρων. ἐκεῖθεν αὐταῖς αἱ
ὑπερκόσμιοι τάξεις· αἱ πρὸς ἑαυτὰς ἑνώσεις· αἱ
εἰς ἀλλήλας χωρήσεις· αἱ ἀσύγχυτοι διακρίσεις·
αἱ πρὸς τὰς κρείττους ἀναγωγικαὶ, τῶν ὑφειμένων A
δυνάμεις· αἱ περὶ τὰ δεύτερα πρόνοιαι τῶν πρεσ-
βυτέρων· αἱ τῶν οἰκείων ἑκάστης δυνάμεων

καὶ ὡς ὑπεραξίαν καὶ ὡς ἀνέφικτα. πάντα δὲ ὅσα ἡμῖν ἐφίεται καὶ δεδώρηται μανθάνειν προσεχῶς ἐγκελευόμενοι καὶ ἑτέροις ἀγαθοειδῶς μεταδιδόναι. Τούτοις οὖν καὶ ἡμεῖς πειθόμενοι. καὶ πρὸς τὴν ἔφιξιν τῶν θείων εὑρέσεων μὴ ἀποκαμόντες, ἢ ἀποδειλιάσαντες ἀλλὰ καὶ τοὺς μὴ δυναμένους εἰς τὰ ἡμῶν κρείττονα θεωρεῖν, ἀβοηθήτους καταλείπειν οὐ καρτεροῦντες αὐτὸ τὸ συγγράφειν ἑαυτοὺς καθήκαμεν. καινὸν μὲν οὐδὲν εἰσηγεῖσθαι τολμῶντες. λεπτοτέραις δὲ καὶ ταῖς κατὰ μέρος ἕκαστον ἐξετάσεσι τὰ συνοπτικῶς εἰρημένα τῷ ὄντως ἱεροθέῳ, διακρίνοντες καὶ ἐκφαίνοντες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δʹ.

Περὶ ἀγαθοῦ φωτός. καλοῦ ἔρωτος ἐκστάσεως ζήλου. καὶ ὅτι τὸ κακὸν οὔτε ὄν. οὔτε ἐξ ὄντος. οὔτε ἐν τοῖς οὖσιν.

Εἶεν δὴ οὖν, ἐπ' αὐτὴν ἤδη τοῦ λόγου τὴν ἀγαθωνυμίαν χωρῶμεν. ἣν ἐξῃρημένως οἱ θεολόγοι τῇ ὑπερθέῳ θεότητι. καὶ ἀπὸ πάντων ἀφορίζουσιν, αὐτὴν ὡς οἶμαι τὴν θεαρχικὴν ὕπαρξιν ἀγαθότητα λέγοντες. καὶ ὅτι τῷ εἶναι τὸ ἀγαθὸν ὡς οὐσιῶδες ἀγαθὸν εἰς πάντα τὰ ὄντα διατείνει τὴν ἀγαθότητα. καὶ γὰρ ὡς ὁ καθ' ἡμᾶς ἥλιος, οὐ λογιζόμενος, ἢ προαιρούμενος, ἀλλ' αὐτῷ τῷ εἶναι φωτί-

ἐπιλέλησμαι. πολλάκις οἶδα παρά σου καὶ μέρη τινὰ τῶν ἐνθεαστικῶν ἐκείνων ὑμνῳδιῶν ἐπακούσας, οὕτω σοὶ σπουδὴ μὴ ἐκ παρέργου τὰ θεῖα μεταδιώκειν.

Α Ἀλλ' ἵνα τὰ ἐκεῖ μυστικὰ καὶ ὡς τοῖς πολλοῖς ἄρρητα, καὶ ὡς ἐγνωσμένα σοι παραλείψωμεν, ὅτε τοῖς πολλοῖς ἐχρῆν κοινωνῆσαι· καὶ ὅσους δυνατὸν ἐπὶ τὴν καθ' ἡμᾶς ἱερογνωσίαν προσαγαγεῖν· ὅπως ὑπερεῖχεν τοὺς πολλοὺς τῶν ἱερῶν διδασκάλων, καὶ χρόνου τριβῇ· καὶ νοῦ καθαρότητι· καὶ ἀποδείξεως ἀκριβείᾳ· καὶ ταῖς λοιπαῖς ἱερολογίαις ὥστε οὐκ ἄν ποτε πρὸς οὕτω μέγαν ἥλιον αὐτοπτεῖν ἐνεχειρήσαμεν. οὕτω γὰρ ἡμεῖς ἑαυτῶν συνῃσθήμεθα καὶ ἴσμεν· ὡς οὔτε ἱκανῶς νοῆσαι τὰ νοητὰ τῶν θείων χωροῦμεν, οὔτε ὡς ἄρρητα τὰ τῆς θεογνωσίας ἐξειπεῖν καὶ φράσαι. πόρρω δὲ ὄντες, ἀπολειπόμεθα τῆς τῶν θείων ἀνδρῶν εἰς θεολογικὴν ἀλήθειαν ἐπιστήμης. ὅτι πάντως ἂν εἰς τοῦτο διὰ περιττὴν εὐλάβειαν ἐληλύθαμεν. εἰς τὸ μηδ' ὅλως ἀκούειν ἢ λέγειν τι περὶ τῆς θείας φιλοσοφίας, εἰ μὴ κατὰ νοῦν εἰλήφαμεν, ὡς οὐ χρὴ τῆς ἐνδεχομένης τῶν θείων γνώσεως ἀμελεῖν. καὶ τοῦτο ἡμᾶς ἔπεισαν οὐ μόνον αἱ κατὰ φύσιν ἐφέσεις τῶν νοῶν· ἐρωτικῶς ἀεὶ γλιχόμεναι τῆς ἐγχωρούσης τῶν ὑπερφυῶν θεωρίας. ἀλλὰ καὶ αὐτὴ τῶν θείων θεσμῶν ἡ ἀρίστη διάταξις.

Τὰ μὲν ὑπὲρ ἡμᾶς ἀποφάσκουσα πολυπραγμονεῖν,

ὁπόσης ἂν εἴη τελειότητος· ὀρθῶς οὖν ἡμῖν καὶ τοῦτο
εἴρηται. τὴν μὲν αὐτοπτικὴν τῶν νοητῶν λογίων
θέαν καὶ τὴν συνοπτικὴν αὐτῶν διδασκαλίαν, πρε
σβυτικῆς δεῖσθαι δυνάμεως. τὴν δὲ τῶν εἰς τοῦτο
φερόντων λογίων ἐπιστήμην καὶ ἐκμάθησιν τοῖς ὑφει
μένοις καθιερωταῖς καὶ ἱερωμένοις ἁρμόζειν. καί
τοι τοῦτο ἡμῖν ἐπιτετήρηται λίαν ἐμμελῶς, ὥστε
τοῖς αὐτῷ τῷ θείῳ καθηγεμόνι κατὰ ἔκφανσιν σα
φῆ διευκρινημένοις. μὴ δ' ὅλως ἐγκεχειρηκέναι
πρὸς ταυτολογίαν, εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ προτεθέντος
αὐτῷ λογίου διασάφησιν. ἐπεὶ καὶ παρ' αὐτοῖς
τοῖς θεολήπτοις ἡμῶν ἱεράρχαις. ἡνίκα καὶ ἡμεῖς
ὡς οἶσθα καὶ αὐτὸς καὶ πολλοὶ τῶν ἱερῶν ἡμῶν ἀ
δελφῶν ἐπὶ τὴν θέαν τοῦ ζωαρχικοῦ καὶ θεοδόχου
σώματος συνεληλύθαμεν. παρῆν δὲ καὶ ὁ ἀδελφό
θεος ἰάκωβος, καὶ πέτρος ἡ κορυφαία καὶ πρεσ
βυτάτη τῶν θεολόγων ἀκρότης εἶτα ἐδόκει μετὰ
τὴν θέαν ὑμνῆσαι τοὺς ἱεράρχας ἅπαντας, ὡς ἕ
καστος ἦν ἱκανὸς τὴν ἀπειροδύναμον ἀγαθότητα
τῆς θεαρχικῆς ἀσθενείας. πάντων ἐκράτει μετὰ
τοὺς θεολόγους, ὡς οἶσθα τῶν ἄλλων ἱερομυστῶν ὅ
λος ἐκδημῶν ὅλος ἐξιστάμενος ἑαυτοῦ. καὶ τὴν
πρὸς τὰ ὑμνούμενα κοινωνίαν πάσχων, καὶ πρὸς
πάντων ὧν ἠκούετο καὶ ἑωρᾶτο. καὶ ἐγιγνώσκετο.
καὶ οὐκ ἐγιγνώσκετο. θεόληπτος εἶναι. καὶ θεῖος
ὑμνολόγος κρινόμενος. καὶ τί ἄν σοι περὶ τῶν ἐκεῖ
θεολογηθέντων λέγοιμι. καὶ γὰρ εἰ μὴ καὶ ἐμαυτοῦ

ἐπιλε

διαπραγματεύσασθαι πάσας τὰς θεολογικὰς πραγματείας ἠξίωσε καὶ μερικαῖς ἀνελίξεσι διῆλθεν ἁπάσης θεολογίας κεφάλαιον, οὐκ ἂν ἡμεῖς ἐπὶ τοσοῦτον, ἢ μανίας, ἢ σκαιότητος ἐληλύθαμεν, ἢ ὡς ὀξυωπέστερον ἐκείνου καὶ θειότερον οἰηθῆναι ταῖς θεολογίαις ἐπιβαλεῖν, ἢ δὶς τὰ αὐτὰ περιττῶς λέγοντας εἰκαιολογῆσαι, πρὸς ἔτι καὶ ἀδικῆσαι καὶ διδάσκαλον καὶ φίλον ὄντα, καὶ ἡμᾶς τοὺς μετὰ παῦλον τὸν θεῖον ἐκ τῶν ἐκείνου λογίων στοιχειωθέντας τὴν κλεινοτάτην αὐτοῦ καὶ θεωρίαν καὶ ἔκφανσιν ἑαυτοῖς ὑφαρπάζοντας.

A Ἀλλ' ἐπειδὴ τῷ ὄντι τὰ θεῖα πρεσβυτικῶς ὑφηγούμενος ἐκεῖνος, συνοπτικοὺς ἡμῖν ὅρους ἐξέθετο, καὶ ἐν ἑνὶ πολλὰ περιειληφότας, ὡς οἷον ἡμῖν καὶ ὅσοι καθ' ἡμᾶς διδάσκαλοι τῶν νεοτελῶν ψυχῶν ἐγκελευόμενος ἀναπτύξαι καὶ διακρῖναι τῷ ἡμῖν συμμέτρῳ λόγῳ τὰς συνοπτικὰς καὶ ἑνιαίας τῆς νοερωτάτης τἀνδρὸς ἐκείνου δυνάμεως συνελίξεις. καὶ πολλάκις ἡμᾶς καὶ αὐτὸς εἰς τοῦτο προετρέψας. καὶ τήν γε βίβλον αὐτὴν, ὡς ὑπεραίρουσαν ἀναπέσταλκας. ταύτῃ τοι καὶ ἡμεῖς τὸν μὲν ὡς πλείων καὶ πρεσβυτικῶν διανοιῶν διδάσκαλον τοῖς ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς ἀφορίζομεν ὥσπερ τινὰ δεύτερα λόγια. καὶ τῶν θεοχρίστων ἀκόλουθα. τοῖς καθ' ἡμᾶς δὲ ἡμεῖς ἀναλόγως ἡμῖν τὰ θεῖα παραδώσομεν. εἰ γὰρ πλείων ἐστὶν ἡ στερεὰ τροφὴ, τὸ ταύτην ἑτέρους,

οὐρανίας ἀκρότητος ἠρτημένης, ἧς δεῦρο δὲ καθηκούσης, καὶ ἀεὶ αὐτῆς ἐπὶ τὸ πρόσω χερσὶν ἀμοιβαίαις δραττόμενοι, καθέλκειν μὲν αὐτὴν ἐδοκοῦμεν, τῷ ὄντι δὲ οὐ κατήγομεν ἐκείνην, ἄνω δὲ καὶ κάτω παροῦσαν, ἀλλ' αὐτοὶ ἡμεῖς ἀνηγόμεθα πρὸς τὰς ὑψηλοτέρας τῶν πολυφώτων ἀκτίνων μαρμαρυγάς.

H ὥσπερ εἰς ναῦν ἐμβεβηκότες, καὶ ἀντεχόμενοι τῶν ἔκ τινος πέτρας εἰς ἡμᾶς ἐκτεινομένων πεισμάτων, καὶ οἷον ἡμῖν εἰς ἀντίληψιν ἐκδιδομένων οὐκ ἐφ' ἡμᾶς τὴν πέτραν, ἀλλ' ἡμᾶς αὐτοὺς τῷ ἀληθεῖ καὶ τὴν ναῦν ἐπὶ τὴν πέτραν προσήγομεν· ὥσπερ καὶ τὸ ἔμπαλιν, εἴ τις τὴν παραλίαν πέτραν ἑστὼς ἐπὶ τῆς νηὸς ἀπώσηται, δράσει μὲν οὐδὲν εἰς τὴν ἑστῶσαν καὶ ἀκίνητον πέτραν· ἑαυτὸν δὲ ἐκείνης ἀποχωρήσει· καὶ ὅσῳ μᾶλλον αὐτὴν ἀπώσεται, μᾶλλον αὐτῆς ἀκοντισθήσεται. διὸ καὶ πρὸ παντὸς καὶ μάλιστα θεολογίας, εὐχῆς ἀπάρχεσθαι χρεών· οὐχ ὡς ἐφελκομένοις τὴν ἀπανταχῆ παροῦσαν καὶ οὐδαμῆ δύναμιν, ἀλλ' ὡς ταῖς θείαις μνήμαις καὶ ἐπικλήσεσιν ἡμᾶς αὐτοὺς ἐγχειρίζοντας αὐτῇ καὶ ἑνοῦντας.

K αὐτοῦτο δὲ ἴσως ἀπολογίας ἄξιον, ὅπου τοῦ κλεινοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν ἱεροθέου τὰς θεολογικὰς στοιχειώσεις ὑπερφυῶς συναγαγόντος, ἡμεῖς ὡς οὐχ ἱκανῶν ἐκείνων, ἄλλας τε καὶ τὴν παροῦσαν θεολογίαν συνεγραψάμεθα. καίτοιγε εἰ μὲν ἐξῆς ἐκεῖνος

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ′.

Τίς ἡ τῆς εὐχῆς δύναμις· καὶ περὶ τοῦ μακαρίου ἱεροθέου καὶ περὶ εὐλαβείας καὶ συγγραφῆς θεολογικῆς.

κ

Αἰ πρώτην εἰ δοκεῖ τὴν παντελῆ καὶ τῶν ὅλων τοῦ θεοῦ προόδων ἐκφαντορικὴν ἀγαθωνυμίαν ἐπισκεψώμεθα, τὴν ἀγαθαρχικὴν καὶ ὑπεράγαθον ἐπικαλεσάμενοι τριάδα· τὴν ἐκφαντορικὴν τῶν ὅλων ἑαυτῆς ἀγαθοτάτων προνοιῶν. χρὴ γὰρ ἡμᾶς ταῖς εὐχαῖς πρῶτον ἐπ' αὐτὴν ὡς ἀγαθαρχίαν ἀνάγεσθαι· καὶ τότε μᾶλλον αὐτῇ πλησιάζοντας, ἐν τούτῳ μυεῖσθαι τὰ πανάγαθα δῶρα τὰ περὶ αὐτὴν ἱδρυμένα.

Καὶ γὰρ αὕτη μὲν ἅπασι πάρεστιν οὐ πάντα δὲ αὐτῇ πάρεστιν· τότε δὲ ὅταν αὐτὴν ἐπικαλώμεθα· παναγνοις μὲν εὐχαῖς ἀνεπιθολώτῳ δὲ νῷ, καὶ τῇ πρὸς θείαν ἕνωσιν ἐπιτηδειότητι, τότε καὶ ἡμεῖς αὐτῇ πάρεσμεν· αὕτη γὰρ οὔτε ἐν τόπῳ ἐστὶν, ἵνα καὶ ἀπῇ τινὸς, ἢ ἐξ ἑτέρων εἰς ἕτερα μεταβῇ· ἀλλὰ καὶ τὸ ἐν πᾶσι τοῖς οὖσιν αὐτὴν εἶναι λέγειν ἀπολείπεται τῆς ὑπὲρ πάντα καὶ πάντων περιληπτικῆς ἀπειρίας ἡμᾶς οὖν αὐτοὺς ταῖς εὐχαῖς ἀνατείνωμεν, ἐπὶ τὴν τῶν θείων καὶ ἀγαθῶν ἀκτίνων ὑψηλοτέραν ἀνάνευσιν. ὥσπερ εἰ πολυφώτου σειρᾶς ἐκ τῆς

ἐν τοῖς μεριστοῖς, ἡνωμένος ἑαυτῷ καὶ τοῖς πολλοῖς ἀμιγὴς καὶ ἀπλήθυντος. καὶ τοῦτο ὑπερφυῶς ἐννοήσας ὁ κοινὸς ἡμῶν καὶ τοῦ καθηγεμόνος ἐπὶ τὴν θείαν φωτοδοσίαν χειραγωγός.

Ο πολὺς τὰ θεῖα, τὸ φῶς τοῦ κόσμου. ταῦτά φησιν ἐνθεαστικῶς, ἐν τοῖς ἱεροῖς αὐτοῦ γράμμασιν.

Καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶ λεγόμενοι θεοί. εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ γῆς, ὥσπερ οὖν εἰσὶ θεοὶ πολλοί, καὶ κύριοι πολλοί. ἀλλ' ἡμῖν εἷς θεὸς ὁ πατὴρ ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν. καὶ εἷς κύριος ἰησοῦς χριστὸς δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ.

Καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν θείων αἱ ἑνώσεις τῶν διακρίσεων ὑπερκρατοῦσι καὶ προκατάρχουσιν, καὶ οὐδὲν ἧττόν ἐστιν ἡνωμένα καὶ μετὰ τὴν τοῦ ἑνὸς ἀνεκφοίτητον καὶ ἑνιαίαν διάκρισιν.

Ταύτας ἡμεῖς τὰς κοινὰς καὶ ἡνωμένας τῆς ὅλης θεότητος διακρίσεις, εἴτ' οὖν ἀγαθοπρεπεῖς προόδους, ἐκ τῶν ἐμφαινουσῶν αὐτὰς ἐν τοῖς λογίοις θεωνυμιῶν ὑμνῆσαι κατὰ τὸ δυνατὸν πειρασόμεθα. Τούτου καθάπερ εἴρηται προδιεγνωσμένου. τὸ πᾶσαν ἀγαθουργικὴν θεωνυμίαν ἐφ' ἧπερ ἂν κεῖται τῶν θεαρχικῶν ὑποστάσεων ἐπὶ τῆς ὅλης αὐτὴν ἐκληφθῆναι θεαρχικῆς ὁλότητος ἀπαραιτήτως.

πεῖς τῆς θεαρχίας προόδους· διαιρουμένη γὰρ πᾶσι τοῖς οὖσι· καὶ ὑπερχέουσα τὰς τῶν ὅλων ἀγαθῶν μετουσίας· ἡνωμένως μὲν διακρίνεται· πληθύνεται δὲ ἑνικῶς· καὶ πολλαπλασιάζεται ἐκ τοῦ ἑνὸς ἀνεκφυτήτως·

Οἷον, ἐπειδὴ ὢν ἐστὶν ὁ θεὸς ὑπερουσίως· δωρεῖται δὲ τὸ εἶναι τοῖς οὖσι· καὶ παράγει τὰς ὅλας οὐσίας· πολλαπλασιάζεσθαι λέγεται τὸ ἕν, ὂν· ἐκεῖνο τῇ ἐξ αὐτοῦ παραγωγῇ τῶν πολλῶν ὄντων· μένοντος δὲ οὐδὲν ἧττον ἐκείνου, καὶ ἑνὸς ἐν τῷ πληθυσμῷ· καὶ ἡνωμένου κατὰ τὴν πρόοδον, καὶ πλήρους ἐν τῇ διακρίσει, τῶν πάντων εἶναι τῶν ὄντων ὑπερουσίως ἐξῃρημένον· καὶ τῇ ἑνιαίᾳ τῶν ὅλων προαγωγῇ· καὶ τῇ ἀνελαττώτῳ χύσει τῶν ἀμειώτων αὐτοῦ μεταδόσεων· ἀλλὰ καὶ ἓν ὤν, καὶ παντὶ μέρει καὶ ὅλῳ καὶ ἑνὶ καὶ πλήθει· τοῦ ἑνὸς μεταδιδούς, ἕν ἐστιν ὡσαύτως ὑπερουσίως, οὔτε μέρος ὄν, τοῦ πλήθους, οὔτε ἐκ μερῶν ὅλον· καὶ οὕτως οὔτε ἕν ἐστιν, οὔτε ἑνὸς μετέχει· οὐδὲ τὸ ἓν ἔχει· πόρρω δὲ τούτων ἐστὶν ὑπὲρ τὸ ἕν, τοῖς οὖσιν ἕν· καὶ πλῆθος ἀμερὲς ἀπλήρωτον ὑπερπλῆρες· τὸ πᾶν ἕν· καὶ πλῆθος παράγον, καὶ τελειοῦν καὶ συνέχον· πάλιν τῇ ἐξ αὐτοῦ θεώσει τῷ κατὰ δύναμιν ἑκάστου θεοειδεῖ θεῶν πολλῶν γιγνομένων·

Δοκεῖ μὲν εἶναι καὶ λέγεται τοῦ ἑνὸς θεοῦ διάκρισις καὶ πολλαπλασιασμός· ἔστι δὲ οὐδὲν ἧττον, ὁ ἀρχίθεος καὶ ὑπέρθεος ὑπερουσίως· εἷς θεὸς ἀμέριστος

ἀτελὴς δὲ ἐν τοῖς τελείοις· ὡς ὑπερτελὴς καὶ προ-
τέλειος εἶδος εἰδοποιὸν ἐν τοῖς ἀνειδέοις, ὡς εἰδε-
άρχις· ἀνείδεος ἐν τοῖς εἴδεσιν· ὡς ὑπερείδεος· οὐσία
ταῖς ὅλαις οὐσίαις ἀχράντως ἐπιβατεύουσα· καὶ ὑ-
περουσίως ἁπάσης οὐσίας ἐξῃρημένη· τὰς ὅλας ἀρ-
χὰς καὶ τάξεις ἀφορίζουσα· καὶ πάσης ἀρχῆς
καὶ τάξεως ὑπεριδρυμένη· καὶ μέτρον ἐστὶ τῶν ὄν-
των· καὶ αἰὼν· καὶ ὑπὲρ αἰῶνα· καὶ πρὸ αἰῶνος· πλή-
ρης ἐν τοῖς ἐνδεέσιν· ὑπερπλήρης ἐν τοῖς πλήρεσιν·
ἄρρητος ἄφθεγκτος· ὑπὲρ νοῦν ὑπὲρ ζωὴν ὑπὲρ οὐσί-
αν· ὑπερφυῶς ἔχει τὸ ὑπερφυές· ὑπερουσίως τὸ ὑ-
περούσιον· ὅθεν ἐπειδὴ καὶ ἕως φύσεως, ὑπὸ φιλαν-
θρωπίας ἐλήλυθεν· καὶ ἀληθῶς οὐσιώθη· καὶ ἀνὴρ ὁ ὑ-
πέρθεος ἐχρημάτισεν· ἵλεω δὲ εἴη τὰ πρὸς ἡμῶν τὰ
ὑπὲρ νοῦν καὶ λόγον ὑμνούμενα· καὶ ἐν τούτοις ἔχει
τὸ ὑπερφυὲς καὶ ὑπερούσιον· οὐ μόνον ᾗ ἀναλλοιώ-
τως ἡμῖν καὶ ἀσυγχύτως κεκοινώνηκε, μηδὲν πε-
πονθὼς, εἰς τὸ ὑπερπλῆρες αὐτοῦ· πρὸς τῆς ἀφθέγ-
κτου κενώσεως, ἀλλ' ὅτι καὶ τὸ πάντων καινῶν και-
νότατον ἐν τοῖς φυσικοῖς ἡμῶν ὑπερφυὴς ἦν· ἐν
τοῖς κατ' οὐσίαν ὑπερούσιος· πάντα τὰ ἡμῶν ἐξ ἡ-
μῶν, ὑπὲρ ἡμᾶς ὑπερέχων· τούτων μὲν οὖν ἅλις·
ἐπὶ δὲ τὸν τοῦ λόγου σκοπὸν προΐωμεν·

Τὰ κοινὰ καὶ ἡνωμένα τῆς διακρίσεως τῆς θείας
ὀνόματα· κατὰ τὸ ἡμῖν ἐφικτὸν ἀνελίττοντες· καὶ
ἵνα σαφῶς περὶ πάντων τῶν ἑξῆς προδιοριζώμεθα· διά-
κρισιν θείαν εἶναί φαμεν ὡς εἴρηται, τὰς ἀγαθοπρε-

ρος ἐπεπορεύετο τὴν ὑγρὰν καὶ ἄστατον οὐσίαν· καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τῆς ὑπερφυοῦς ἐστιν ἰῦ φυσιολογίας.

Ταῦτα δὲ ἡμῖν τε ἐν ἄλλοις ἱκανῶς εἴρηται· καὶ τῷ κλεινῷ καθηγεμόνι κατὰ τὰς θεολογικὰς αὐτοῦ στοιχειώσεις ὕμνηται λίαν ὑπερφυῶς· ἅπερ ἐκεῖνος, εἴτε πρὸς τῶν ἱερῶν θεολόγων παρείληφεν· εἴτε καὶ ἐκ τῆς ἐπιστημονικῆς τῶν λογίων ἐρεύνης συνεώρακε, ἐκ πολλῆς τῆς περὶ αὐτὰ γυμνασίας καὶ τριβῆς· εἴτε καὶ ἔκ τινος ἐμυήθη θειοτέρας ἐπιπνοίας, οὐ μόνον μαθὼν, ἀλλὰ καὶ παθὼν τὰ θεῖα· κἀκ τῆς πρὸς αὐτὰ συμπαθείας· εἰ οὕτω χρὴ φάναι πρὸς τὴν ἀδίδακτον αὐτῶν καὶ μυστικὴν ἀποτελεσθεὶς ἕνωσιν καὶ πίστιν· καὶ ἵνα τὰ πολλὰ καὶ μακάρια θεάματα τῆς κρατίστης ἐκείνου διανοίας ἐν ἐλαχίστοις παραθώμεθα· τάδε περὶ τοῦ ἰησοῦ φησῖν· ἐν ταῖς συνηγμαίνες αὐτῷ θεολογικαῖς, στοιχειώσεσιν.

Τοῦ ἁγιωτάτου ἱεροθέου ἐκ τῶν θεολογικῶν στοιχειώσεων.

Ἡ πάντων αἰτία καὶ ἀποπληρωτικὴ τοῦ ἰησοῦ θεότητος, ἡ τὰ μέρη τῇ ὁλότητι σύμφωνα διασώζουσα· καὶ οὔτε μέρος, οὔτε ὅλον οὖσα· καὶ ὅλον καὶ μέρος ὡς πᾶν καὶ μέρος καὶ ὅλον ἐν ἑαυτῇ συνειληφυῖα καὶ ὑπερέχουσα καὶ προέχουσα.

Τελεία μὲν ἐστιν ἐν τοῖς ἀτελέσιν· ὡς τελετάρχης.

νόες· πνευματικῶς δηλαδὴ τῆς τριάδος δὴ, πατρότητος καὶ υἱότητος ἐκτελουμένης· τοῦτ' ἔστιν ἀσωμάτως ἀΰλως, νοητῶς τοῦ θεαρχικοῦ πνεύματος ὑπὲρ πᾶσαν νοητὴν ἀϋλίαν καὶ θέωσιν ὑπεριδρυμένου, καὶ τοῦ πατρὸς καὶ υἱοῦ, καὶ πάσης πατριᾶς υἱότητος θείας, ὑπεροχικῶς ἐξῃρημένων.

Οὐδὲ γάρ ἐστιν ἀκριβὴς ἐμφέρεια τοῖς αἰτιατοῖς, ἀλλ' ἔχει μὲν τὰ αἰτιατὰ, τὰς τῶν αἰτίων ἐνδεχομένας εἰκόνας· αὐτὰ δὲ τὰ αἴτια τῶν αἰτιατῶν ἐξῄρηται καὶ ὑπερίδρυται κατὰ τὸν τῆς οἰκείας ἀρχῆς λόγον. Καὶ ἵνα τοῖς καθ' ἡμᾶς χρήσωμαι παραδείγμασιν· ἡδοναὶ καὶ λῦπαι λέγονται ποιητικαὶ, τοῦ ἥδεσθαι καὶ λυπεῖσθαι, αὗται δὲ οὔτε ἥδονται, οὔτε λυποῦνται. καὶ τὸ πῦρ θερμαῖνον καὶ καῖον, οὐ λέγεται καίεσθαι καὶ θερμαίνεσθαι. καὶ ζῆν εἴ τις φαίη τὴν αὐτοζωὴν, ἢ φωτίζεσθαι τὸ αὐτὸ φῶς, οὐκ ὀρθῶς ἐρεῖ κατὰ τὸν ἐμὸν λόγον· εἰ μή πῃ καθέτερον ταῦτα εἴποι τρόπον, ὅτι πλουσίως καὶ οὐσιωδῶς προένεστι τὰ τῶν αἰτιατῶν τοῖς αἰτίοις.

Ἀλλὰ καὶ τὸ πάσης θεολογίας ἐκφανέστατον· ἡ καθ' ἡμᾶς Ἰησοῦ θεοπλαστία. καὶ ἄρρητός ἐστι λόγῳ παντὶ, καὶ ἄγνωστος νῷ παντὶ, καὶ αὐτῷ τῷ πρωτίστῳ τῶν πρεσβυτάτων ἀγγέλων. καὶ τὸ μὲν ἀνδρικῶς αὐτὸν οὐσιωθῆναι, μυστικῶς παρειλήφαμεν, ἀγνοεῖται δὲ ὅπως ἐκ παρθενικῶν αἱμάτων ἑτέρῳ παρὰ τὴν φύσιν θεσμῷ διεπλάττετο. καὶ ὅπως ἀβρόχοις ποσὶ, σωματικὸν ὄγκον ἔχουσι καὶ ὕλης βά-

γόντες τοῖς θείως μυστικοῖς κατὰ τὴν θείαν παράδοσιν ὑπὲρ νοερὰν ἐνέργειαν ἐπιβάλοντες. πάντα γὰρ τὰ θεῖα, καὶ ὅσα ἡμῖν ἐκπέφανται ταῖς μετοχαῖς μόναις γινώσκεται. αὐτὰ δὲ ὁποῖά ποτέ ἐστιν κατὰ τὴν οἰκείαν ἀρχὴν καὶ ἵδρυσιν. ὑπὲρ νοῦν ἐστὶ καὶ πᾶσαν οὐσίαν, καὶ γνῶσιν. οἷον εἰ τὴν ὑπερούσιον κρυφιότητα, θεὸν, ἢ ζωὴν, ἢ οὐσίαν, ἢ φῶς, ἢ λόγον ὀνομάσαιμεν, οὐδὲν ἕτερον νοοῦμεν ἢ τὰς εἰς ἡμᾶς ἐξ αὐτῆς προαγομένας δυνάμεις ἐκθεωτικὰς, ἢ οὐσιοποιοὺς, ἢ ζωογόνους, ἢ σοφοδώρους. αὐτῇ δὲ κατὰ τὴν πάντων τῶν νοερῶν ἐνεργειῶν ἀπόλυσιν ἐπιβάλλομεν. οὐδεμίαν ὁρῶντες θέωσιν, ἢ ζωὴν, ἢ οὐσίαν. ἥτις ἀκριβῶς ἐμφερής ἐστιν τῇ πάντων ἐξῃρημένῃ κατὰ πᾶσαν ὑπεροχὴν αἰτίᾳ.

Γ Πάλιν ὅτι μέν ἐστιν πηγαία θεότης ὁ πατὴρ, ὁ δὲ ἰησοῦς καὶ τὸ πνεῦμα τῆς θεογόνου θεότητος εἰ οὕτω χρὴ φάναι βλαστοὶ θεόφυτοι. καὶ οἷον ἄνθη καὶ ὑπερούσια φῶτα, πρὸς τῶν ἱερῶν λογίων παρειλήφαμεν. ὅπως δὲ ταῦτά ἐστιν, οὔτε εἰπεῖν, οὔτε ἐννοῆσαι δυνατόν. Λ

Α Ἀλλὰ μέχρι τούτου πᾶσα τῆς καθ᾽ ἡμᾶς νοερᾶς ἐνεργείας ἡ πρόοδος. ὅτι πᾶσα θεία πατριὰ καὶ υἱότης ἐκ τῆς πάντων ἐξῃρημένης πατριαρχίας καὶ υἱαρχίας δεδώρηται. καὶ ἡμῖν καὶ ταῖς ὑπερουρανίαις δυνάμεσιν, ἐξ ἧς καὶ θεοὶ, καὶ θεῶν υἱοὶ, καὶ θεῶν πατέρες οἱ θεοειδεῖς γίγνονται καὶ ὀνομάζονται.

καὶ ὅλης καὶ ταὐτῆς ἀρχετυπίας. οἷον, εἰ μὲν ἀπαλὰ καὶ εὐτύπωτα ᾖ, καὶ λεῖα καὶ ἀχάρακτα. καὶ μήτε ἀντίτυπα καὶ σκληρά. μήτε διάχυτα καὶ ἀσύστατα. καθαρὸν ἕξει καὶ σαφῆ καὶ ἐναπομένοντα τὸν τύπον.

Εἰ δέ τι τῆς εἰρημένης ἐπιτηδειότητος ἐλλείποι. τοῦτο αἴτιον ἔσται τοῦ ἀτυπώτου καὶ ἀσαφοῦς καὶ τῶν ἄλλων ὅσα ἀνεπιτηδειότητι μετοχῆς γίνεται.

Διακέκριται δὲ τῆς ἀγαθοπρεποῦς εἰς ἡμᾶς θεουργίας. τὸ καθ᾽ ἡμᾶς ἐξ ἡμῶν ὁλικῶς καὶ ἀληθῶς οὐσιωθῆναι τὸν ὑπερούσιον λόγον. καὶ δρᾶσαι καὶ παθεῖν ὅσα τῆς ἀνθρωπικῆς αὐτοῦ θεουργίας ἐστὶν ἔκκριτα καὶ ἐξαίρετα. τούτοις γὰρ ὁ πατὴρ καὶ τὸ πνεῦμα κατ᾽ οὐδένα κεκοινώνηκεν λόγον. εἰ μὴ πάν φαίη τις κατὰ τὴν ἀγαθοειδῆ καὶ φιλάνθρωπον ὁμοβουλίαν. καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν ὑπερκειμένην καὶ ἄρρητον θεουργίαν ἥν, ἔδρακεν καθ᾽ ἡμᾶς γεγονὼς ὁ ἀναλλοίωτος, ἡ θεὸς καὶ θεοῦ λόγος.

Οὕτω καὶ ἡμεῖς τὰ θεῖα καὶ ἑνοῦν τῷ λόγῳ καὶ διακρίνειν σπεύδομεν ὡς αὐτὰ τὰ θεῖα καὶ ἥνωται καὶ διακέκριται. Ἀλλὰ τούτων μὲν τῶν ἑνώσεών τε καὶ διακρίσεων ὅσας ἐν τοῖς λογίοις θεοπρεπεῖς αἰτίας εὑρήκαμεν ἐν ταῖς θεολογικαῖς ὑποτυπώσεσιν. ἰδίᾳ περὶ ἑκάστου διαλαβόντες. ὡς ἐφικτὸν ἐξεθέμεθα. τὰ μὲν ἀνελίξαντες τῷ ἀληθεῖ λόγῳ καὶ ἀναπτύξαντες, καὶ τὸν ἱερὸν καὶ ἀνεπιθόλωτον νοῦν. ἐπὶ τὰ φανὰ τῶν λογίων θεάματα προσάγο-

φθεγκτον ἕνωσίν τε καὶ ὕπαρξιν, ἑνώσεις τε καὶ διακρίσεις.

Εἰ δὲ καὶ θεία διάκρισίς ἐστιν, ἡ ἀγαθοπρεπὴς πρόοδος τῆς ἑνώσεως τῆς θείας ὑπερηνωμένως ἑαυτὴν ἀγαθότητι πληθυούσης τε καὶ πολλαπλασιαζούσης.

Ἡνωμέναι μέν εἰσι κατὰ τὴν θείαν διάκρισιν αἱ ἄσχετοι μεταδόσεις, αἱ οὐσιώσεις, αἱ ζωώσεις, αἱ σοφοποιήσεις· αἱ ἄλλαι δωρεαὶ τῆς πάντων αἰτίας ἀγαθότητος καθ' ἃς, καὶ ἐκ τῶν μετεχόντων ὑμνεῖται τὰ ἀμεθέκτως μετεχόντων ὑμνεῖται τὰ ἀμεθέκτως μετεχόμενα. καὶ τοῦτο κοινὸν καὶ ἡνωμένον καὶ ἕν ἐστι τῇ ὅλῃ θεότητι. τὸ πᾶσαν αὐτὴν ὅλην ὑφ' ἑκάστου τῶν μετεχόντων μετέχεσθαι καὶ ὑπ' οὐδενὸς οὐδενὶ μορίῳ. καθάπερ κέντρου σημεῖον ἐν μέσῳ κύκλου πρὸς πασῶν τῶν ἐν τῷ κύκλῳ περικειμένων εὐθειῶν καὶ ὥσπερ σφραγῖδος ἐκτυπώματα πολλὰ μετέχει τῆς ἀρχετύπου σφραγῖδος, καὶ ἐν ἑκάστῳ τῶν ἐκτυπωμάτων, ὅλης καὶ ταὐτῆς οὔσης καὶ ἐν οὐδενὶ κατ' οὐδὲν μέρος. ὑπέρκειται δὲ καὶ τούτων ἡ τῆς παναιτίου θεότητος ἀμεθεξία, τῷ μήτε ἐπαφὴν αὐτῆς εἶναι, μήτε ἄλλην τινὰ πρὸς τὰ μετέχοντα συμμιγῆ κοινωνίαν. καί τοι φαίη τις· οὐκ ἔστιν ἡ σφραγὶς ἐν ὅλοις τοῖς ἐκμαγείοις ὅλη καὶ ταὐτή. τούτου δὲ οὐχ ἡ σφραγὶς αἰτία· πᾶσαν γὰρ ἑαυτὴν ἐκείνη καὶ ταὐτὴν ἑκάστῳ ἐπιδίδωσιν· ἀλλ' ἡ τῶν δὲ τῶν μετεχόντων διαφορότης ἀνόμοια ποιεῖ τὰ ἀπομόργματα, τῆς μιᾶς

αὐτῆς ὡς οἶμαι δύναιτο τοῦ δὲ τοῦ λαμπτῆρος τὸ φῶς ἀπὸ τῶν ἄλλων· ἐκ τοῦ πάντα τὰ φῶτα περιέχοντος ἀέρος διακρῖναι καὶ ἰδεῖν αὖ θάτερον θατέρου, ὅλον ἐν ὅλοις ἀμιγῶς συγκεκραμένων. ἀλλὰ καὶ ἐάν τις ἕνα τῶν πυρσῶν ὑπεξαγάγοι τοῦ δωματίου συνεξελεύσεται καὶ τὸ οἰκεῖον ἅπαν φῶς οὐδὲν τῶν ἑτέρων φώτων ἐν ἑαυτῷ συνεπισπώμενον, ἢ τοῦ ἑαυτοῦ· τοῖς ἑτέροις καταλειπόν. ἦν γὰρ αὐτῶν ὅπερ ἔφην, ἡ ὅλων πρὸς ὅλα παντελὴς ἕνωσις ἀμιγὴς καθόλου, καὶ οὐδενὶ μέρει, συμπεφυρμένη. καὶ ταῦτα ὄντος ἐν σώματι τῷ ἀέρι, καὶ ἐξ ἐνύλου τοῦ πυρὸς ἠρτημένου τοῦ φωτός. ὅθεν γε καὶ τὴν ὑπερούσιον ἕνωσιν ὑπερίδρῦσθαι φαμὲν· οὐ τῶν ἐν σώμασι μόνων ἑνώσεων. ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν ψυχαῖς αὐταῖς καὶ ἐν αὐτοῖς νόοις, ἃς ἔχουσιν ἀμιγῶς καὶ ὑπερκοσμίως· δι᾽ ὅλων ὅλα τὰ θεοειδῆ καὶ ὑπερουράνια φῶτα κατὰ μέθεξιν ἀνάλογον τοῖς μετέχουσι τῆς πάντων ὑπερῃρημένης ἑνώσεως.

Ἔστι δὲ καὶ διάκρισις ἐν ταῖς ὑπερουσίοις θεολογίαις, οὐχ ἣν ἔφην μόνον· ὅτι κατ᾽ αὐτὴν τὴν ἕνωσιν ἀμιγῶς ἵδρυται καὶ ἀσυγχύτως ἑκάστη τῶν ἐναρχικῶν ὑποστάσεων· ἀλλ᾽ ὅτι καὶ τὰ τῆς ὑπερουσίου θεογονίας οὐκ ἀντιστρέφει πρὸς ἄλληλα. μόνη δὲ πηγὴ τῆς ὑπερουσίου θεότητος ὁ πατήρ, οὐκ ὄντος υἱοῦ τοῦ πατρὸς οὐδὲ πατρὸς τοῦ υἱοῦ· φυλαττόντων δὲ τὰ οἰκεῖα τῶν ὕμνων ὁσίως ἑκάστῃ τῶν θεαρχικῶν ὑποστάσεων· αὗται μὲν αἱ κατὰ τὴν ἄ

θεολογικῆς παραδόσεως ἱερομύσται. τὰς μὲν ἑνώ
σεις τὰς θείας τὰς τῆς ὑπεραρρήτου καὶ ὑπεραγνώστου
μονιμότητος. κρυφίας καὶ ἀνεκφοιτήτους, ὑπερι
δρύσεις. τὰς δὲ διακρίσεις τὰς ἀγαθοπρεπεῖς τῆς
θεαρχίας, προόδους τε καὶ ἐκφάνσεις. καὶ φασὶ
τοῖς ἱεροῖς λογίοις ἑπόμενοι, καὶ τῆς ἐρημένης
ἑνώσεως ἴδια. καὶ αὖθις τῆς διακρίσεως εἶναί τι
νας ἰδικὰς καὶ ἑνώσεις καὶ διακρίσεις. οἷον ἐπὶ τῆς
ἑνώσεως τῆς θείας.
H τοι τῆς ὑπερουσιότητος, ἡνωμένον μέν ἐστι τῇ ἐναρ
χικῇ τριάδι, καὶ κοινὸν ἡ ὑπερούσιος ὕπαρξις, ἡ ὑ
πέρθεος θεότης. ἡ ὑπεράγαθος ἀγαθότης. ἡ πάν
των ἐπέκεινα. τῆς ἐπέκεινα πάντων ὅλης ἰδιότη
τος ταυτότης, ἡ ὑπὲρ ἐναρχίαν ἑνότης, τὸ ἄφθεγ
κτον, τὸ πολύφωνον. ἡ ἀγνωσία. τὸ πανόητον. ἡ
πάντων θέσις. ἡ πάντων ἀφαίρεσις. τὸ ὑπὲρ πᾶσαν καὶ
θέσιν καὶ ἀφαίρεσιν ἡ ἐν ἀλλήλαις. εἰ οὕτω χρὴ φάναι
τῶν ἐναρχικῶν ὑποστάσεων μονὴ καὶ ἵδρυσις ὁλικῶς ὑ
περηνωμένη. καὶ οὐδενὶ μέρει συγκεχυμένη. καθά
περ φῶτα λαμπτήρων, ἵν' αἰσθητοῖς καὶ οἰκείοις χρή
σωμαι παραδείγμασιν. ὄντα ἐν οἴκῳ ἑνί. καὶ ὅλα
ἐν ἀλλήλοις ἐστί. ἀκραιφνῆ καὶ ἀκριβῆ τὴν ἀπ' ἀλ
λήλων ἰδικῶς ὑφισταμένην ἔχει διάκρισιν. ἡνωμένα
τῇ διακρίσει. καὶ τῇ ἑνώσει διακεκριμένα.
K αἱ γοῦν ὁρῶμεν ἐν οἴκῳ πολλῶν ἐνόντων λαμπτή
ρων πρὸς ἕν τι φῶς ἑνούμενα τὰ πάντων φῶτα καὶ
μίαν αἴγλην ἀδιάκριτον ἀναλάμποντα. καὶ οὐκ

κανόνα κάλλιστον ἀληθείας τὰ ἐκεῖ κείμενα φρου-
ρεῖν ἐν ἑαυτοῖς ἀπλήθυντα καὶ ἀμείωτα καὶ ἀπα-
ράτρεπτα φυλαττόμενοι τῇ φρουρᾷ τῶν λογίων φρου-
ρούμενοι, καὶ πρὸς αὐτῶν εἰς τὸ φρουροῦντας αὐ-
τὰ φρουρεῖσθαι δυναμούμενοι.

Τὰ μὲν οὖν ἡνωμένα, τῆς ὅλης θεότητός ἐστιν· ὡς ἐν Τ
ταῖς θεολογικαῖς ὑποτυπώσεσι διὰ πλειόνων ἐκ
τῶν λογίων ἀπεδείξαμεν· τὸ ὑπεράγαθον· τὸ ὑπέρ-
θεον· τὸ ὑπερούσιον· τὸ ὑπέρζωον· τὸ ὑπέρσοφον καὶ
ὅσα τῆς ὑπεροχικῆς ἐστιν ἀφαιρέσεως· μεθ' ὧν καὶ
τὰ αἰτιολογικὰ πάντα· τὸ ἀγαθόν· τὸ καλόν· τὸ Ξ
ὄν· τὸ ζωογόνον· τὸ σοφόν· καὶ ὅσ' ἐκ τῶν ἀγαθο-
πρεπῶν αὐτῆς δωρεῶν, ἡ πάντων ἀγαθῶν αἰτία
κατονομάζεται. τὰ δὲ διακεκριμένα, τὸ πατρὸς
ὑπερούσιον ὄνομα καὶ χρῆμα, καὶ υἱοῦ καὶ πνεύμα-
τος· οὐδεμιᾶς ἐν τούτοις ἀντιστροφῆς, ἢ ὅλως κοινό-
τητος ἐπεισαγομένης. ἔστιν δὲ αὖθις πρὸς τούτοις
διακεκριμένον, ἡ καθ' ἡμᾶς Ἰησοῦ παντελὴς καὶ
ἀναλλοίωτος ὕπαρξις καὶ ὅσα τῆς κατ' αὐτὴν ἐ- Η
στὶ φιλανθρωπίας οὐσιώδη μυστήρια.

Χρὴ δὲ ὡς οἶμαι μᾶλλον ἀναλαβόντας ἡμᾶς τὸν παν-
τελῆ τῆς θείας ἑνώσεώς τε καὶ διακρίσεως ἐκθέ-
σθαι τρόπον· ὅπως ἂν ἡμῖν εὐσύνοπτος ὁ πᾶς γένη-
ται λόγος, τὸ μὲν ποικίλον ἅπαν, καὶ ἀσαφὲς ἀ-
παναινόμενος· εὐδιακρίτως δὲ καὶ σαφῶς καὶ εὐ-
τάκτως τὰ οἰκεῖα κατὰ δύναμιν ὁροθετῶν. κα-
λοῦσι γὰρ ὅπερ καὶ ἐν ἑτέροις ἔφην οἱ τῆς καθ' ἡμᾶς

αἰτίας καὶ διανομὴν τῶν ἀγαθοπρεπῶν δώρων· καὶ οὐδένα τῶν ἐν τοῖς θείοις λογίοις ἀδιαστρόφοις ἐννοίαις ἐντεθραμμένων οἶμαι πρὸς τοῦτο ἀντερεῖν· ὅτι τὰ θεοπρεπῆ πάντα, τῇ ὅλῃ θεαρχίᾳ πρόσεστι κατὰ τὸν θεοτελῆ λόγον.

Τούτων οὖν ἡμῖν βραχέως μὲν ἐν τούτοις καὶ μερικῶς· ἐν ἄλλοις δὲ ἱκανῶς ἐκ τῶν λογίων ἀποδεδειγμένων τε καὶ διωρισμένων· ὁποίαν ἂν ἀναπτύξαι θεωνυμίαν ὁλικὴν ἐγχειρήσομεν ἐπὶ τῆς ὅλης αὐτῆς θεότητος ἐκληπτέον.

Εἰ δέ τις φαίη σύγχυσιν ἡμᾶς ἐν τούτῳ κατὰ τῆς θεοπρεποῦς διαιρέσεως ἐπαγαγεῖν· τὸν τοιόνδε λόγον ἡμεῖς οὔτε αὐτὸν οἰόμεθα πειθεῖν ἱκανὸν ὡς ἔστιν ἀληθής. εἰ μὲν γάρ ἐστί τις ὅλως τοῖς λογίοις ἀνθιστάμενος, πόῤῥω που πάντως ἔσται, καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς φιλοσοφίας· καὶ εἰ μὴ τῆς ἐκ τῶν λογίων αὐτῷ θεοσοφίας μέλει· πῶς ἂν ἡμῖν μελήσει τῆς ἐπὶ τὴν θεολογικὴν ἐπιστήμην αὐτοῦ χειραγωγίας.

Εἰ δὲ εἰς τὴν τῶν λογίων ἀλήθειαν ἀποσκοπεῖ, τούτῳ καὶ ἡμεῖς κανόνι καὶ φωτὶ χρώμενοι πρὸς τὴν ἀπολογίαν, ὡς οἷοί τέ ἐσμεν ἀκλινῶς βαδιούμεθα, φάσκοντες ὡς ἡ θεολογία. τὰ μὲν ἡνωμένως παραδίδωσι· τὰ δὲ διακεκριμένως, καὶ οὔτε τὰ ἡνωμένα διαιρεῖν θεμιτὸν, οὔτε τὰ διακεκριμένα συγχεῖν. Ἀλλ' ἑπομένοις αὐτῇ κατὰ δύναμιν, ἐπὶ τὰς θείας μαρμαρυγὰς ἀνανεύειν· καὶ γὰρ ἐκεῖθεν τὰς θείας ἐκφαντορίας παραλαβόντες ὥσπερ τινα

ρος αὐτὸ περιγράψαι βιάσαιντο· πῶς ἀκούσονται τοῦ τάδε λέγει ὁ ὢν ὁ ἦν, ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ, καὶ σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας τὸ ὄν ὃ, παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται· καὶ ἀμὴν ὅλην εἶναί φασι τὴν θεαρχικὴν ζωήν· πῶς ἀληθὴς ὁ φήσας ἱερὸς λόγος, ὥσπερ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ, καὶ ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ ζωοποιοῦν·

Περὶ μὲν τῆς θεογόνου θεότητος, ἢ τῆς υἱϊκῆς οὐδὲ ἀπεῖν ἐστιν ὡς οἶμαι· ποσαχῆ τῆς θεολογίας, αὐτὸ πατρὸς καὶ υἱοῦ διαθρυλλεῖται τὸ κύριος· ἀλλὰ καὶ κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν·

Καὶ τὸ καλὸν δὲ καὶ τὸ σοφὸν ἐπὶ τῆς ὅλης θεότητος ὑμνεῖται, καὶ τὸ φῶς, καὶ τὸ θεοποιόν· καὶ τὸ αἴτιον καὶ πάντα ὅσα τῆς ὅλης θεαρχίας ἐστίν· εἰς πᾶσαν ἀνάγει τὰ λόγια τὴν θεαρχικὴν ὑμνῳδίαν·

Περιληπτικῶς μὲν ὡς ὅταν λέγει τὸ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ· διεξοδικῶς δέ, ὡς ὅταν φαίη τις· τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν· καὶ ἐξαποστελεῖς τὸ πνεῦμά σου καὶ κτισθήσονται· καὶ ἵνα συλλήβδην φαίη τις, αὐτὸς ὁ θεαρχικὸς λόγος ἔφη· ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἕν ἐσμεν καὶ πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ ἐμά ἐστιν, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά ἐστιν καὶ τὰ σὰ ἐμά, καὶ αὖθις· ὅσα ἐστὶν τοῦ πατρὸς καὶ αὐτοῦ· τῷ θεαρχικῷ πνεύματι κοινωνικῶς καὶ ἡνωμένως ἀνατίθισιν· τὰς θεουργίας· τὸ σέβας· τὴν πηγαίαν καὶ ἀνέκλειπτον

αἰτίαν

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ ἡνωμένης, καὶ διακεκριμένης θεολογίας· καὶ τίς ἡ θεία ἕνωσις καὶ διάκρισις.

Τὴν θεαρχικὴν ὅλην ὕπαρξιν, ὅτι ποτέ ἐστιν ἡ αὐταγαθότης ἀφορίζουσα καὶ ἐκφαίνουσα, πρὸς τῶν λογίων ὑμνεῖται. καὶ τί γὰρ ἄλλο μαθεῖν ἐστιν ἐκ τῆς ἱερᾶς θεολογίας, ὅπου ταύτῃ φησὶν τὴν θεαρχίαν αὐτὴν ὑφηγουμένην εἰπεῖν· τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ· οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ μόνος ὁ θεός. τοῦτο μὲν οὖν, καὶ ἐν ἄλλοις ἐξετασθὲν ἡμῖν ἀποδέδεικται· τὸ πάσας ἀεὶ τὰς θεοπρεπεῖς θεωνυμίας, οὐ μερικῶς, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ὅλης καὶ παντελοῦς καὶ ὁλοκλήρου καὶ πλήρους θεότητος ὑπὸ τῶν λογίων ὑμνεῖσθαι. καὶ πάσας αὐτὰς ἀμερῶς· ἀπολύτως· ἀπαρατηρήτως, ὁλικῶς ἁπάσῃ τῇ ὁλότητι τῆς ὁλοτελοῦς καὶ πάσης θεότητος ἀνατίθεσθαι.

Καὶ γοῦν ὡς ἐν ταῖς θεολογικαῖς ὑποτυπώσεσιν ὑπεμνήσαμεν· εἰ μὴ περὶ τῆς ὅλης θεότητος φαίη τις τοῦτο εἰρῆσθαι, καὶ ἀποσχίζειν ἀθέσμως τολμᾷ· τὴν ὑπερηνωμένην ἑνάδα. ῥητέον· ὡς αὐτός ποτε ὁ ἀγαθοφυὴς ἔφη λόγος· ἐγὼ ἀγαθός εἰμι. καί τις τῶν θεολήπτων προφητῶν ὑμνεῖ· τὸ πνεῦμα τὸ ἀγαθόν. καὶ αὖθις τὸ ἐγώ εἰμι ὁ ὤν. εἰ μὴ καθ' ὅλης φήσουσι τῆς θεότητος εἰρῆσθαι. καθ' ἓν δὲ μέ

νους περιτιθέασι, καὶ ὀφθαλμοὺς αὐτῆς καὶ ὦτα, καὶ πλοκάμους, καὶ πρόσωπα, καὶ χεῖρας, καὶ μετάφρενα, καὶ πτερὰ, καὶ βραχίονας, καὶ ὀπίσθια, καὶ πόδας ὑμνοῦσι· στεφάνους τε καὶ θώκους, καὶ ποτήρια, καὶ κρατῆρας αὐτῇ· καὶ ἄλλα ἄττα μυστικὰ περιπλάττουσι· περὶ ὧν ἐν τῇ συμβολικῇ θεολογίᾳ κατὰ δύναμιν ἐροῦμεν· νῦν δὲ ὅσα τῆς παρούσης ἐστὶ πραγματείας, ἐκ τῶν θεολογιῶν συναγαγόντες· καὶ ὥσπερ τινὶ κανόνι τοῖς εἰρημένοις χρώμενοι καὶ πρὸς αὐτὰ σκοποῦντες, ἐπὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν νοητῶν θεωνυμιῶν προΐωμεν· καὶ ὅπερ ἀεὶ κατὰ πᾶσαν ἡμῖν θεολογίαν ὁ ἱεραρχικὸς θεσμὸς ὑφηγεῖται, τῇ θεοειδεῖ διανοίᾳ, τὰς θεοειδεῖς ἐποπτεύσωμεν κυρίως εἰπεῖν, θεωρίας, καὶ ὦτα ἱερὰ ταῖς τῶν ἱερῶν θεωνυμιῶν ἀναπτύξεσιν παραθώμεθα· τοῖς ἁγίοις τὰ ἅγια κατὰ τὴν θείαν παράδοσιν ἐνιδρύοντες, καὶ τῶν ἀμυήτων αὐτὰ γέλωτι καὶ ἐμπαιγμῶν ἐξαιρούμενοι· μᾶλλον δὲ αὐτοὺς ἐκείνους, εἴπερ ὅλως εἰσὶ τοιοίδε τινὲς ἄνθρωποι, τῆς ἐπὶ τούτῳ θεομαχίας ἀπολυτρούμενοι.

Σ Σοὶ μὲν οὖν ταῦτα φυλάξαι χρεὼν, ὦ καλὲ Τιμόθεε κατὰ τὴν ἱερωτάτην ὑφήγησιν· καὶ μήτε ῥητὰ, μήτε ἔκφορα τὰ θεῖα ποιεῖν· εἰς τοὺς ἀμυήτους· ἐμοὶ δὲ δῴη ὁ θεὸς θεοπρεπῶς ὑμνῆσαι τὰς τῆς ἀκλήτου καὶ ἀκατονομάστου θεότητος ἀγαθουργικὰς πολυωνυμίας, καὶ μὴ περιελεῖν λόγον ἀληθείας ἐκ τοῦ στόματός μου.

πῦρ· ὕδωρ· πνεῦμα δρόσου· νεφέλην· αὐτολίθον, καὶ
πέτραν, πάντα τὰ ὄντα καὶ οὐδὲν τῶν ὄντων.

Οὕτως οὖν, τῇ πάντων αἰτίᾳ, καὶ ὑπὲρ πάντα οὔσῃ,
καὶ τὸ ἀνώνυμον ἐφαρμόσει. καὶ πάντα τὰ τῶν ὄν
των ὀνόματα· ἵνα ἀκριβῶς ᾖ τῶν ὅλων βασιλεία.
καὶ περὶ αὐτὴν ᾖ τὰ πάντα, καὶ αὐτῆς ὡς αἰτίας.
ὡς ἀρχῆς· ὡς πέρατος ἐξηρτημένα. καὶ αὐτὴ κατὰ
τὸ λόγιον ᾖ τὰ πάντα ἐν πᾶσι. καὶ ἀληθῶς ὑμνῆ
ται πάντων ὑποστάτις, ἀρχικὴ καὶ τελειωτική.
καὶ συνεκτικὴ φρουρά· καὶ ἑστία· καὶ πρὸς ἑαυτὴν
ἐπιστρεπτική καὶ ταῦτα ἡνωμένως· ἀσχέτως ἐξῃρη
μένως, οὔτε γὰρ συνοχῆς, ἢ ζωῆς, ἢ τελειώσεως αἰ
τία μόνον ἐστὶν ἵνα ἀπὸ μόνης ταύτης, ἢ τῆς ἑτέρας
προνοίας· ἡ ὑπερώνυμος ἀγαθότης ὀνομασθείη.

Πάντα δὲ ἁπλῶς καὶ ἀπεριορίστως ἐν ἑαυτῇ τὰ ὄν
τα προείληφε, ταῖς παντελέσι τῆς μιᾶς αὐτῆς
καὶ παναιτίου προνοίας ἀγαθότητι. καὶ ἐκ τῶν ὄν
των ἁπάντων ἐναρμονίως ὑμνεῖται καὶ ὀνομάζεται.

Καὶ γοῦν οὐ ταύτας μόνας οἱ θεολόγοι τὰς θεωνυμί
ας πρεσβεύουσι· τὰς ἀπὸ τῶν παντελῶν ἢ τῶν με
ρικῶν προνοιῶν, ἢ τῶν προνοουμένων· ἀλλὰ καὶ ἀπό
τινων ἔσθ' ὅτε θείων φασμάτων ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀνα
κτόροις, ἢ ἄλλοθί που· τοὺς μύστας ἢ τοὺς προφή
τας καταλαμψάντων· κατ' ἄλλας καὶ ἄλλας αἰ
τίας τε καὶ δυνάμεις ὀνομάζουσι τὴν ὑπερφαῆ.
καὶ ὑπερώνυμον ἀγαθότητα, καὶ μορφὰς αὐτῇ,
καὶ τύπους ἀνθρωπικούς, ἢ πυρίνους, ἢ ἠλεκτρεί

A ἀνώνυμον μὲν ὡς ὅταν φασὶ τὴν θεαρχίαν αὐτὴν ἐν μιᾷ τῶν μυστικῶν τῆς συμβολικῆς θεοφανείας ὁράσεων ἐπιπλῆξαι τῷ φήσαντι· τί τὸ ὄνομά σου· καὶ ὥσπερ ἀπὸ πάσης αὐτὸν θεωνυμικῆς γνώσεως ἀπάγουσαν φάναι· τὸ καὶ ἵνα τί ἐρωτᾷς τὸ ὄνομά μου· καὶ τοῦτό ἐστιν θαυμαστόν· ἢ οὐχὶ τοῦτο ὄντως ἐστὶν θαυμαστὸν ὄνομα, τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα· τὸ ἀνώνυμον, τὸ παντὸς ὑπεριδρυμένον ὀνόματος ὀνομαζομένου· εἴτε ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, εἴτε ἐν τῷ μέλλοντι.

B πολυώνυμον δὲ ὡς ὅταν αὖθις αὐτὴν εἰσάγουσι φάσκουσαν· ἐγώ εἰμι ὁ ὤν· ἡ ζωή· τὸ φῶς· ὁ θεός· ἡ ἀλήθεια· καὶ ὅταν αὐτοὶ τὸν πάντων αἴτιον οἱ θεόσοφοι πολυωνύμως ἐκ πάντων τῶν αἰτιατῶν ὑμνοῦσιν· ὡς ἀγαθόν· ὡς καλόν· ὡς σοφόν· ὡς ἀγαπητόν· ὡς θεὸν θεῶν· ὡς κύριον κυρίων· ὡς ἅγιον ἁγίων· ὡς αἰώνιον· ὡς ὄντα, καὶ ὡς αἰώνων αἴτιον· ὡς ζωῆς χορηγόν· ὡς σοφίαν· ὡς νοῦν· ὡς λόγον· ὡς γνώστην· ὡς ὑπερέχοντα πάντας τοὺς θησαυροὺς ἁπάσης γνώσεως· ὡς δύναμιν· ὡς δυνάστην· ὡς βασιλέα τῶν βασιλευόντων· ὡς παλαιὸν ἡμερῶν· ὡς ἀγήρω καὶ ἀναλλοίωτον· ὡς σωτηρίαν· ὡς δικαιοσύνην· ὡς ἁγιασμόν· ὡς ἀπολύτρωσιν· ὡς ἐν μεγέθει πάντων ὑπερέχοντα· καὶ ὡς ἐν αὔρᾳ λεπτῇ· καί γε καὶ ἐν νόοις αὐτὸν εἶναι φασὶ· καὶ ἐν ψυχαῖς καὶ ἐν σώμασι, καὶ ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐν γῇ, καὶ ἅμα ἐν ταὐτῷ τὸν αὐτὸν ἐγκόσμιον, περικόσμιον, ὑπερκόσμιον, ὑπερουράνιον, ὑπερούσιον, ἥλιον, ἀστέρα

σιν αὐτὸ κυριώτατα διὰ τῆς πάντων τῶν ὄντων ἀφαιρέσεως· τοῦτο ἀληθῶς καὶ ὑπερφυῶς ἐλλαμφθέντες ἐκ τῆς πρὸς αὐτὴν μακαριωτάτης ἑνώσεως· ὅτι πάντων μέν ἐστι τῶν ὄντων αἴτιον, αὐτὸ δὲ οὐδέν, ὡς πάντων ὑπερουσίως ἐξῃρημένον.

Τὴν μὲν οὖν ὑπερουσιότητα τὴν θεαρχικήν· ὅτι ποτέ ἐστιν, ἡ τῆς ὑπεραγαθότητος ὑπερύπαρξις· οὔτε ὡς λόγον, ἢ δύναμιν, οὔτε ὡς νοῦν ἢ ζωήν, ἢ οὐσίαν ὑμνῆσαι θεμιτόν· οὐδενὶ τῶν ὅσοι τῆς ὑπὲρ πᾶσαν ἀλήθειαν ἀληθείας εἰσὶν ἐρασταί· ἀλλ' ὡς πάσης ἕξεως, ἢ κινήσεως, ζωῆς· φαντασίας· δόξης· ὀνόματος· λόγου· διανοίας· νοήσεως· οὐσίας· στάσεως· ἱδρύσεως· ἑνώσεως· πέρατος· ἀπειρίας· ἁπάντων ὅσα ὄντα ἐστίν· ὑπεροχικῶς ἀφῃρημένην· ἐπειδὴ δὲ ὡς ἀγαθότητος ὕπαρξις, αὐτῷ τῷ εἶναι, πάντων ἐστὶ τῶν ὄντων αἰτία, τὴν ἀγαθαρχικὴν· τῆς θεαρχικῆς πρόνοιαν, ἐκ πάντων τῶν αἰτιατῶν ὑμνητέον· ἐπειδὴ καὶ περὶ αὐτὴν πάντα, καὶ αὐτῆς ἕνεκα, καὶ αὐτή ἐστι πρὸ πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῇ συνέστηκεν· καὶ τῷ εἶναι ταύτην, ἡ τῶν ὅλων παραγωγὴ καὶ ὑπόστασις, καὶ αὐτῆς πάντα ἐφίεται τὰ μὲν νοερὰ καὶ λογικὰ γνωστικῶς· τὰ δὲ ὑφειμένα τούτων, αἰσθητικῶς· καὶ τὰ ἄλλα κατὰ ζωτικὴν κίνησιν, ἢ οὐσιώδη καὶ ἑκτικὴν ἐπιτηδειότητα.

Τοῦτο γοῦν εἰδότες οἱ θεολόγοι, καὶ ὡς ἀνώνυμον αὐτὴν ὑμνοῦσιν, καὶ ἐκ παντὸς ὀνόματος.

ὑπεριδρυμένην· Εἰ γὰρ αἱ γνώσεις πᾶσαι τῶν ὄντων εἰσὶ, καὶ εἰς τὰ ὄντα τὸ πέρας ἔχουσιν· ἡ πάσης οὐσίας ἐπέκεινα· καὶ πάσης γνώσεώς ἐστιν ἐξῃρημένη· Καὶ μὴν, εἰ κρείττων ἐστὶ παντὸς λόγου καὶ πάσης γνώσεως, καὶ ὑπὲρ νοῦν· καθόλου καὶ οὐσίαν ἵδρυται· πάντων μὲν οὖσα περιληπτικὴ, καὶ συλληπτικὴ, καὶ προληπτικὴ, πᾶσι δὲ αὐτὸ καθ' ὅλου ἄληπτος· καὶ οὔτε αἴσθησις αὐτῆς ἐστιν, οὔτε φαντασία οὔτε δόξα οὔτε ὄνομα οὔτε λόγος· οὐδὲ ἐπαφὴ, οὔτε ἐπιστήμη· πῶς ὁ περὶ θείων ὀνομάτων ἡμῖν διαπραγματευθήσεται λόγος· ἀκλήτου, καὶ ὑπερωνύμου τῆς ὑπερουσίου θεότητος ἀποδεικνυμένης· ἀλλ' ὅπερ ἔφημεν, ἡνίκα τὰς θεολογικὰς ὑποτυπώσεις ἐξετιθέμεθα· τὸ ἕν· τὸ ἄγνωστον· τὸ ὑπερούσιον, αὐτὸ τἀγαθὸν, ὅπερ ἐστὶν τὴν τριαδικὴν, ἑνάδα φημί· τὴν ὁμόθεον καὶ ὁμάγαθον, οὔτε εἰπεῖν οὔτε ἐννοῆσαι δυνατόν·

Α λλὰ καὶ αἱ τῶν ἁγίων δυνάμεων, ἀγγελοπρεπεῖς ἑνώσεις· ἃς εἴτε ἐπιβολὰς, εἴτε παραδοχὰς χρὴ φάναι τῆς ὑπεραγνώστου καὶ ὑπερφαοῦς ἀγαθότητος· ἄρρητοί τε εἰσὶ καὶ ἄγνωστοι· καὶ μόνοις αὐταῖς ἐνυπάρχουσι τοῖς ὑπὲρ γνῶσιν ἀγγελικὴν ἠξιωμένοις αὐτῶν ἀγγέλοις·

Τ αύταις οἱ θεοειδεῖς ἀγγελομιμήτως· ὡς ἐφικτὸν ἑνούμενοι νόες· ἐπειδὴ κατὰ πάσης νοερᾶς ἐνεργείας ἀπόπαυσιν· ἡ τοιάδε γίγνεται τῶν ἐκθεουμένων νοῶν πρὸς τὸ ὑπέρθεον φῶς ἕνωσις, ὑμνοῦ-

τα τῆς ἐφικώμεθα λήξεως, πάντοτε σὺν κυρίῳ κατὰ τὸ λόγιον ἐσόμεθα.

Τῆς μὲν ὁρατῆς αὐτοῦ θεοφανείας ἐν πανάγνοις θεωρίαις ἀποπληρούμενοι φανοτάταις ἡμᾶς μαρμαρυγαῖς περιαυγαζούσης ὡς τοὺς μαθητὰς ἐν ἐκείνῃ τῇ θειοτάτῃ μεταμορφώσει.

Τῆς δὲ νοητῆς αὐτοῦ φωτοδοσίας, ἐν ἀπαθεῖ καὶ ἀΰλῳ τῷ νῷ μετέχοντες, καὶ τῆς ὑπὲρ νοῦν ἑνώσεως ἐν ταῖς τῶν ὑπερφανῶν ἀκτίνων ἀγνώστοις καὶ μακαρίαις ἐπιβολαῖς· ἐν θειοτέρᾳ μιμήσει τῶν ὑπερουρανίων νοῶν, ἰσάγγελοι γὰρ ὡς ἡ τῶν λογίων ἀλήθειά φησιν ἐσόμεθα καὶ υἱοὶ θεοῦ· τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες.

Νῦν δὲ ὡς ἡμῖν ἐφικτὸν, οἰκείως μὲν εἰς τὰ θεῖα συμβόλοις χρώμεθα καὶ τούτων αὖθις, ἐπὶ τὴν ἁπλῆν καὶ ἡνωμένην τῶν νοητῶν θεαμάτων ἀλήθειαν ἀναλόγως ἀνατεινόμεθα· καὶ μετὰ πᾶσαν τὴν καθ' ἡμᾶς τῶν θεοειδῶν νόησιν, ἀποπαύοντες ἡμῶν τὰς νοερὰς ἐνεργείας, εἰς τὴν ὑπερούσιον ἀκτῖνα, κατὰ τὸ θεμιτὸν ἐπιβάλλομεν, ἐν ᾗ πάντα τὰ πέρατα πασῶν τῶν γνώσεων ὑπεραρρήτως προϋφέστηκεν· ἣν οὔτε ἐννοῆσαι δυνατὸν οὔτε εἰπεῖν, οὔτε ὅλως πως θεωρῆσαι· διὰ τὸ πάντων αὐτὴν ἐξῃρημένην εἶναι, ὑπεράγνωστον· καὶ πασῶν μὲν τῶν οὐσιωδῶν γνώσεων καὶ δυνάμεων τὰς ἀποπερατώσεις ἅμα καὶ πάσας ὑπερουσίως ἐν ἑαυτῇ προειληφυῖαν· πάντων δὲ ἀπεριλήπτῳ δυνάμει· καὶ τῶν ὑπερουρανίων νοῶν

Ὡς αἰτίαν δὲ τῶν ὄντων, ἐπειδὴ πάντα πρὸς τὸ εἶναι
παρήχθη διὰ τὴν αὐτῆς οὐσιοποιὸν ἀγαθότητα.
Σοφὴν δὲ καὶ καλὴν, ὅτι τὰ ὄντα πάντα τὰ τῆς οἰκεί-
ας φύσεως ἀπαράφθαρτα διασώζοντα πάσης ἁρ-
μονίας ἐνθέου καὶ ἱερᾶς εὐπρεπείας ἐστὶν ἀνάπλεα.
φιλάνθρωπον δὲ διαφερόντως. ὅτι τοῖς καθ' ἡμᾶς
πρὸς ἀλήθειαν ὁλικῶς ἐν μιᾷ τῶν αὐτῆς ὑποστά-
σεων ἐκοινώνησεν ἀνακαλουμένη πρὸς ἑαυτὴν καὶ
ἀνατιθεῖσα τὴν ἀνθρωπίνην ἐσχατιάν.
Ἐξ ἧς ἀρρήτως ὁ ἁπλοῦς Ἰησοῦς συνετέθη. καὶ πα-
ράτασιν εἴληφε χρονικὴν ὁ ἀΐδιος, καὶ εἴσω τῆς καθ'
ἡμᾶς ἐληλύθει φύσεως, ὁ πάσης τῆς κατὰ πᾶσαν
φύσιν τάξεως ὑπερουσίως ἐκβεβηκὼς μετὰ τῆς ἀ-
μεταβόλου καὶ ἀσυγχύτου τῶν οἰκείων ἱδρύσεως.
καὶ ὅσα ἄλλα θεουργικὰ φῶτα τοῖς λογίοις ἀκο-
λούθως ἡ τῶν ἐνθέων ἡμῶν καθηγεμόνων κρυφία
παράδοσις, ἐκφαντορικῶς ἡμῖν ἐδωρήσατο, ταῦτα
καὶ ἡμεῖς μεμυήμεθα. Νῦν μὲν ἀναλόγως ἡμῖν
διὰ τῶν ἱερῶν παραπετασμάτων τῆς τῶν λογί-
ων καὶ τῶν ἱεραρχικῶν παραδόσεων φιλανθρωπί-
ας, αἰσθητοῖς τὰ νοητὰ, καὶ τοῖς οὖσι τὰ ὑπερούσια
περικαλυπτούσης. καὶ μορφὰς καὶ τύπους τοῖς ἀ-
μορφώτοις τε καὶ ἀτυπώτοις περιτιθείσης καὶ τὴν
ὑπερφυῆ καὶ ἀσχημάτιστον ἁπλότητα τῇ ποικι-
λίᾳ τῶν μεριστῶν συμβόλων, πληθυνούσης τε καὶ
διαπλαττούσης. τότε δὲ ὅταν ἄφθαρτοι καὶ ἀθάνα-
τοι γενώμεθα. καὶ τῆς χριστοειδοῦς καὶ μακαριω-

Τῶν δὲ κατά τινα σάλον ἀνίερον παρακινουμένων ἵδρυσις ἱερά, καὶ τῶν ἑστηκότων ἀσφάλεια. καὶ τῶν ἐπ' αὐτὴν ἀναγομένων ἀναγωγικὴ χειραγωγία, καὶ τῶν φωτιζομένων ἔλλαμψις. καὶ τῶν τελουμένων τελεταρχία καὶ τῶν θεουμένων θεαρχία. καὶ τῶν ἁπλουμένων ἁπλότης. καὶ τῶν ἑνιζομένων ἑνότης.

Ἀρχῆς ἁπάσης ὑπερουσίως ὑπεράρχιος ἀρχή. καὶ τοῦ κρυφίου κατὰ τὸ θεμιτὸν ἀγαθὴ μεταδότις καὶ ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν. ἡ τῶν ζώντων ζωή. καὶ τῶν ὄντων οὐσία. πάσης ζωῆς καὶ οὐσίας ἀρχὴ καὶ αἰτία, διὰ τὴν αὐτῆς εἰς τὸ εἶναι τὰ ὄντα παρακτικὴν καὶ συνοχικὴν ἀγαθότητα.

Ταῦτα πρὸς τῶν θείων λογίων μεμυήμεθα, καὶ πάσαν ὡς εἰπεῖν τὴν ἱερὰν τῶν θεολόγων ὑμνολογίαν, εὑρήσεις πρὸς τὰς ἀγαθουργοὺς τῆς θεαρχίας προόδους, ἐκφαντορικῶς καὶ ὑμνητικῶς τὰς θεωνυμίας διασκευάζουσαν. ὅθεν ἐν πάσῃ σχεδὸν τῇ θεολογικῇ πραγματείᾳ, τὴν θεαρχίαν ὁρῶμεν ἱερῶς ὑμνουμένην. ὡς μονάδα μὲν καὶ ἑνάδα. διὰ τὴν ἁπλότητα τῆς ὑπερφυοῦς ἀμερείας. ἐξ ἧς ὡς ἑνοποιοῦ δυνάμεως ἑνιζόμεθα. καὶ τῶν μεριστῶν ἡμῶν ἑτεροτήτων, ὑπερκοσμίως συμπτυσσομένων, εἰς θεοειδῆ μονάδα, συναγόμεθα καὶ θεομίμητον ἕνωσιν.

Ὡς τριάδα δέ, διὰ τὴν τρισυπόστατον τῆς ὑπερουσίου γονιμότητος ἔκφανσιν. ἐξ ἧς πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς ἐστὶ καὶ ὀνομάζεται.

ὡς θεμιτὸν αὐτῷ καὶ ἱεροπρεπῶς ἀποβάλλοντας. καὶ μήτε πρὸς τὸ ὑπέρτερον τῆς ἐναρμονίως ἐνδιδομένης θεοφανείας, ἀδυνάτως ἀπαυθαδιζομένους. μήτε πρὸς τὸ κατάντης ἐκ τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον ὑφέσεως ἀπολισθαίνοντας. ἀλλὰ δυςαθῶς τε καὶ ἀκλινῶς ἐπὶ τὴν ἀκτῖνα τὴν αὐτοῖς ἐλλάμπουσαν ἀνατεινομένους. καὶ τῷ συμμέτρῳ τῶν θεμιτῶν ἐλλάμψεων ἔρωτι μετ' εὐλαβείας ἱερᾶς. σωφρόνως τε καὶ ὁσίως ἀναπτερουμένους.

Τούτοις ἑπόμενοι τοῖς θεαρχικοῖς ζυγοῖς οἳ καὶ τὰς ὅλας διακυβερνῶσι τῶν ὑπερουρανίων τάξεων ἁγίας διακοσμήσεις. τὸ μὲν ὑπὲρ νοῦν καὶ οὐσίαν τῆς θεαρχίας κρύφιον ἀνεξερευνήτοις καὶ ἱεραῖς νοὸς εὐλαβείαις. τὰ δὲ ἄρρητα σώφρονι σιγῇ τιμῶντες ἐπὶ τὰς ἐλλαμπούσας ἡμῖν ἐν τοῖς ἱεροῖς λογίοις αὐγὰς ἀνατεινόμεθα. καὶ πρὸς αὐτῶν φωταγωγούμεθα πρὸς τοὺς θεαρχικοὺς ὕμνους, ὑπ' αὐτῶν ὑπερκοσμίως φωτιζόμενοι. καὶ πρὸς τὰς ἱερὰς ὑμνολογίας τυπούμενοι, πρός τε καὶ ὁρᾶν τὰ συμμέτρως ἡμῖν δι' αὐτῶν δωρούμενα θεαρχικὰ φῶτα. καὶ τὴν ἀγαθοδότιν ἀρχὴν ἁπάσης ἱερᾶς φωτοφανείας ὑμνεῖν, ὡς αὐτὴ περὶ ἑαυτῆς ἐν τοῖς ἱεροῖς λογίοις παραδέδωκεν. οἷον ὅτι πάντων ἐστὶν αἰτία καὶ ἀρχὴ καὶ οὐσία καὶ ζωή, καὶ τῶν μὲν ἀποπιπτόντων αὐτῆς ἀνάκλησίς τε καὶ ἀνάστασις. τῶν δὲ πρὸς τὸ τοῦ θεοειδοῦς παραφθαρτικὸν ἀπολισθησάντων, ἀνακαινισμὸς καὶ ἀναμόρφωσις.

καὶ τῶν νοῶν ἡ ὑπὲρ νοῦν ἑνότης, καὶ πάσαις διανοίαις ἀδιανόητόν ἐστι τὸ ὑπὲρ διάνοιαν ἕν· ἄρρητον λόγῳ παντὶ τὸ ὑπὲρ λόγον ἀγαθόν· ἑνὰς ἑνοποιὸς ἁπάσης ἑνάδος, καὶ ὑπερούσιος οὐσία· καὶ νοῦς ἀνόητος, καὶ λόγος ἄρρητος, ἀλογία καὶ ἀνοησία καὶ ἀνωνυμία· κατὰ μηδὲν τῶν ὄντων οὖσα· καὶ αἴτιον μὲν τοῦ εἶναι πᾶσιν· αὐτὸ δὲ μὴ ὂν ὡς πάσης οὐσίας ἐπέκεινα· καὶ ὡς ἂν αὐτὴ περὶ ἑαυτῆς κυρίως καὶ ἐπιστητῶς ἀποφήσοι.

Περὶ ταύτης οὖν ὡς εἴρηται τῆς ὑπερουσίου καὶ κρυφίας θεότητος οὐ τολμητέον εἰπεῖν· οὔτε μὴν ἐννοῆσαί τι παρὰ τὰ θεοειδῶς ἡμῖν ἐκ τῶν ἱερῶν λογίων ἐκπεφασμένα.

Καὶ γὰρ ὡς αὐτὴ περὶ ἑαυτῆς ἐν τοῖς λογίοις ἀγαθοπρεπῶς παραδέδωκεν· ἡ μὲν αὐτῆς ὅ τί ποτέ ἐστιν ἐπιστήμη καὶ θεωρία· πᾶσιν ἄβατός ἐστι τοῖς οὖσιν ὡς πάντων ὑπερουσίως ἐξῃρημένη· καὶ πολλοὺς τῶν θεολόγων εὑρήσεις οὐ μόνον ὡς ἀόρατον αὐτὴν καὶ ἀπερίληπτον ὑμνηκότας· ἀλλὰ καὶ ἀνεξερεύνητον ἅμα καὶ ἀνεξιχνίαστον, ὡς οὐκ ὄντος ἴχνους οὐδενός, τῶν ἐπὶ τὴν κρυφίαν αὐτῆς ἀπειρίαν διεληλυθότων. Οὐ μὴν ἀκοινώνητόν ἐστιν καθόλου τἀγαθὸν οὐδενὶ τῶν ὄντων· ἀλλ' ἐφ' ἑαυτοῦ μονίμως τὴν ὑπερούσιον ἱδρῦσαν ἀκτῖνα ταῖς ἑκάστου τῶν ὄντων ἀναλόγοις ἐλλάμψεσιν ἀγαθοπρεπῶς ἐπιφαίνεται· καὶ πρὸς τὴν ἐφικτὴν αὐτοῦ θεωρίαν καὶ κοινωνίαν καὶ ὁμοίωσιν ἀνατείνει τοὺς ἱεροὺς νόας

πνευματοκινήτου τῶν θεολόγων δυνάμεως, καθ' ἣν τοῖς ἀφθέγκτοις καὶ ἀγνώστοις ἀφθέγκτως καὶ ἀγνώστως συναπτόμεθα. κατὰ τὴν κρείττονα τὴν καθ' ἡμᾶς λογικῆς καὶ νοερᾶς δυνάμεως καὶ ἐνεργείας ἕνωσιν. καθόλου τοιγαροῦν οὐ τολμητέον εἰπεῖν· οὔτε μὴν ἐννοῆσαί τι περὶ τῆς ὑπερουσίου καὶ κρυφίας θεότητος· παρὰ τὰ θειωδῶς ἡμῖν ἐκ τῶν ἱερῶν λογίων ἐκπεφασμένα.

Τῆς γὰρ ὑπὲρ λόγον καὶ νοῦν καὶ οὐσίαν αὐτῆς ὑπερουσιότητος ἀγνωσία. αὐτῇ τὴν ὑπερούσιον ἐπιστήμην ἀναθετέον. τοσοῦτον πρὸς τὸ ἄναντες ἀνανεύοντας. ὅσον ἑαυτὴν ἐνδίδωσιν ἡ τῶν θεαρχικῶν λογίων ἀκτίς. πρὸς τὰς ὑπερτέρας αὐγάς, τῇ περὶ τὰ θεῖα σωφροσύνῃ καὶ ὁσιότητι συστελλομένους. καὶ γὰρ εἴ τι δεῖ τῇ πανσόφῳ καὶ ἀληθεστάτῃ θεολογίᾳ πείθεσθαι κατὰ τὴν ἀναλογίαν ἑκάστου τῶν νοῶν, ἀνακαλύπτεται τὰ θεῖα, καὶ ἐπιδίδοται τῆς θεαρχικῆς ἀγαθότητος ἐν σωστικῇ δικαιοσύνῃ τῶν ἐν μέτρων τὴν ἀμετρίαν θεοπρεπῶς· ὡς ἀχώρητον ἀποδιαστελλούσης.

Ὥσπερ γὰρ ἄληπτα καὶ ἀθεώρητα τοῖς αἰσθητοῖς ἐστι τὰ νοητά, καὶ τοῖς ἐν πλάσει καὶ τύπῳ τὰ ἁπλᾶ καὶ ἀτύπωτα. τοῖς τε κατὰ σωμάτων σχήματα μεμορφωμένοις ἡ τῶν ἀσωμάτων ἀναφής, καὶ ἀσχημάτιστος ἀμορφία. κατὰ τὸν αὐτὸν τῆς ἀληθείας λόγον ὑπέρκειται τῶν οὐσιῶν ἡ ὑπερούσιος ἀοριστία.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΑΚΑΡΙΟΝ ΔΙΟΝΥΣΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟ ΠΕΡΙ ΘΕΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ.

Εἰς νόον ἀγλήεντα θεόγραφα χείλεα βάλλας·
Κάλλεα ποικίλλεις ἱερώνυμα καὶ μετὰ πότμον
Ζωοσόφοις λογίοις κελαδῶν θεοφάντορας ὕμνους

ΠΕΡΙ ΘΕΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'. ΤΙΣ Ο ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΣΚΟΠΟΣ. ΚΑΙ ΤΙΣ Η ΠΕΡΙ ΘΕΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ.

ΤΩι ΣΥΜΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩι ΤΙΜΟΘΕΩι ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Ο ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ.

Νῦν δὲ ὦ μακάριε μετὰ τὰς θεολογικὰς ὑποτυπώσεις· ἐπὶ τὴν τῶν θείων ὀνομάτων ἀνάπτυξιν, ὡς ἐφικτὸν μετελεύσομαι. ἔστω δὲ καὶ νῦν ἡμῖν ὁ τῶν λογίων θεσμὸς προδιωρισμένος· τὸ τὴν ἀλήθειαν ἡμᾶς καταδείσασθαι· τῶν περὶ θεοῦ λεγομένων· οὐκ ἐν πειθοῖς σοφίας ἀνθρω-

ΤΑΔΕ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΠΕΡΙΕΧΕΙ Ο ΠΕΡΙ ΘΕΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΛΟΓΟΣ.

Τίς ὁ τοῦ λόγου σκοπός· καὶ τίς ἡ περὶ θείων ὀνομάτων παράδοσις·

Περὶ ἡνωμένης καὶ διακεκριμένης θεολογίας· καὶ τίς ἡ θεία ἕνωσις καὶ διάκρισις·

Τίς ἡ τῆς εὐχῆς δύναμις· καὶ περὶ τοῦ μακαρίου ἱεροθέου καὶ περὶ εὐλαβείας καὶ συγγραφῆς θεολογικῆς·

Περὶ ἀγαθοῦ φωτός· καλοῦ ἔρωτος· ἐκστάσεως ζήλου καὶ ὅτι τὸ κακὸν· οὔτε ὄν· οὔτε ἐξ ὄντος· οὔτε ἐν τοῖς οὖσιν·

Περὶ ὄντος ἐν ᾧ καὶ περὶ παραδειγμάτων·

Περὶ ζωῆς·

Περὶ σοφίας· νοῦ· λόγου· ἀληθείας· πίστεως·

Περὶ δυνάμεως· δικαιοσύνης· σωτηρίας· ἀπολυτρώσεως ἐν ᾧ, καὶ περὶ ἀνισότητος·

Περὶ μεγάλου· μικροῦ· ταυτοῦ· ἑτέρου· ὁμοίου· ἀνομοίου· στάσεως· κινήσεως· ἰσότητος·

Περὶ παντοκράτορος· παλαιοῦ ἡμερῶν· ἐν ᾧ καὶ περὶ αἰῶνος, καὶ χρόνου·

Περὶ εἰρήνης, καὶ τί βούλεται αὐτῷ τὸ αὐτοεῖναι· τίς ἡ αὐτοζωή, τίς ἡ αὐτοδύναμις· καὶ τὰ οὕτω λεγόμενα.

Περὶ ἁγίου ἁγίων· βασιλέως βασιλέων· κυρίου κυρίων· θεοῦ θεῶν

Περὶ τελείου καὶ ἑνός·

τῶν ἱερῶν ἀναπλάσεων ἀρκείσθω. Τῆς μὲν ἀκριβοῦς αὐτῶν ἐκφαντορίας ἀπολειπόμενα, συντελοῦντα δὲ ὡς οἶμαι πρὸς τὸ μὴ ταπεινῶς ἡμᾶς ἐναπομεῖναι ταῖς τυπωτικαῖς φαντασίαις.

Εἰ δὲ καὶ τοῦτό τι φαίης ὡς οὐ πάντων ἑξῆς τῶν ἀγγελικῶν ἐν τοῖς λογίοις δυνάμεων ἢ ἐνεργειῶν, ἢ εἰκόνων ἐποιησάμεθα μνήμην, ἀποκρινούμεθα τἀληθές. ὅτι τῶν μὲν τὴν ὑπερκόσμιον ἐπιστήμην ἠγνοήσαμεν· καὶ μᾶλλον ἐπ' αὐτοῖς. ἡμεῖς ἑτέρου τοῦ φωταγωγοῦντος τοῦ μυοῦντος δεόμεθα. τὰ δὲ ὡς τοῖς εἰρημένοις ὁμοδύναμα παραλελοίπαμεν. Τῆς τε συμμετρίας τοῦ λόγου προνενοηκότες, καὶ τὴν ὑπὲρ ἡμᾶς κρυφιότητα σιγῇ τιμήσαντες.

Διονυσίου ἀρεοπαγίτου ἐπισκόπου ἀθηναίων πρὸς τιμόθεον ἐπίσκοπον περὶ τῆς οὐρανίας ἱεραρχίας.

Τέλος.

Τὰ δὲ ἅρματα· τὴν συζυγικὴν τῶν ὁμοταγῶν κοινωνίαν· οἱ δὲ τροχοὶ· πτερωτοὶ μὲν ὄντες ἰόντες δὲ τὰ πρόσθεν· ἀνεπιστρόφως καὶ ἀκλινῶς πορευόμενοι τὴν κατ' εὐθεῖαν καὶ ὄρθιον ὁδὸν τῆς πορευτικῆς αὐτῶν ἐνεργείας δύναμιν ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἀκλινῆ καὶ ἰθύτομον οἶμον ἁπάσης αὐτῶν τῆς νοερᾶς τροχιᾶς ὑπερκοσμίως ἰθυνομένης.

Ἔστι δὲ καὶ κατ' ἄλλην ἀναγωγὴν ἀνακαθᾶραι τὴν τῶν νοερῶν τροχῶν εἰκονογραφίαν· ἐπίκλησις γὰρ αὐτοῖς ὥς φησιν ὁ θεόλογος γελγέλ· ἐμφαίνει δὲ τοῦτο κατὰ ἑβραϊκὴν φωνὴν, ἀνακυλισμοὺς καὶ ἀνακαλύψεις. Οἱ γὰρ ἔμπυροι καὶ θεοειδεῖς τροχοὶ τοὺς μὲν ἀνακυλισμοὺς ἔχουσι τῇ περὶ τὸ ταυτὸν ἀγαθὸν ἀεικινήτῳ κινήσει· τὰς ἀνακαλύψεις δὲ, τῇ τῶν κρυφίων ἐκφαντορίᾳ καὶ τῇ τῶν περιπαζίων ἀναγωγῇ καὶ τῇ τῶν ὑψηλῶν ἐλλάμψεων εἰς τὰ ὑφειμένα καταγωγικῇ διαπορθμεύσει.

Λοιπὸς ἡμῖν εἰς διασάφησιν ὁ περὶ τῆς χαρᾶς τῶν οὐρανίων διακοσμήσεων λόγος· καὶ γὰρ ἄδεκτοι παντελῶς εἰσι τῆς καθ' ἡμᾶς ἐμπαθοῦς ἡδονῆς· συγχαίρειν δὲ θεῷ λέγονται τῇ τῶν ἀπολωλότων εὑρέσει κατὰ τὴν θεοειδῆ ῥαστώνην καὶ τὴν ἐπὶ τῇ προνοίᾳ καὶ σωτηρίᾳ τῶν ἐπὶ θεὸν ἐπιστρεφομένων ἀγαθοειδῆ καὶ ἄφθονον εὐφροσύνην, καὶ τὴν εὐπάθειαν ἐκείνην τὴν ἄρρητον· ἧς ἐν μεθέξει πολλάκις γεγόνασι καὶ ἄνδρες ἱεροὶ κατὰ τὰς θεουργοὺς τῶν θείων ἐλλάμψεων ἐπιφοιτήσεις· τοσαῦτά μοι περὶ

τῶν

Τὴν δὲ τῶν ἵππων τὸ εὐπειθὲς καὶ ὑπήνιον, καὶ λευκῶν μὲν ὄντων τὸ λαμπρὸν καὶ ὡς μάλιστα τοῦ θείου φωτὸς τὸ συγγενές· κυανῶν δὲ ὄντων τὸ κρύφιον· ἐρυθρῶν δὲ, τὸ πυρῶδες καὶ δραστήριον· συμμίκτων δὲ πρὸς λευκοῦ καὶ μέλανος, τὸ τῇ διαπορθμευτικῇ δυνάμει τῶν ἄκρων συνδετικὸν· καὶ τὰ πρῶτα τοῖς δευτέροις καὶ τὰ δεύτερα τοῖς πρώτοις ἐπιστρεπτικῶς, ἢ προνοητικῶς συνάπτον· ἀλλ' εἰ μὴ τῆς τοῦ λόγου καταστοχαζόμεθα συμμετρίας καὶ τὰς κατὰ μέρος τῶν εἰρημένων ζώων ἰδιότητας, καὶ πάσας τὰς σωματικὰς αὐτῶν διαπλάσεις, ἐφηρμοσάμεθ' ἂν, οὐκ ἀπεικότως ταῖς οὐρανίαις δυνάμεσιν· κατὰ τὰς ἀνομοίους, ὁμοιότητας.

Τὸ μὲν θυμοειδὲς αὐτῶν εἰς τὴν νοερὰν ἀνδρείαν, ἧς ἔσχατός ἐστιν ὁ θυμὸς ἀπήχημα· τὴν δὲ ἐπιθυμίαν εἰς τὸν θεῖον ἔρωτα· καὶ συλλήβδην εἰπεῖν· πάσας τὰς τῶν ἀλόγων ζώων αἰσθήσεις τε καὶ πολυμερείας, εἰς τὰς ἀΰλους τῶν οὐρανίων οὐσιῶν νοήσεις, καὶ ἑνοειδεῖς δυνάμεις ἀνάγοντες· ἀρκεῖ δὲ τοῖς ἐχέφροσιν οὐ ταῦτα μόνον· ἀλλὰ καὶ μιᾶς ἀπεμφαινούσης εἰκόνος ἀνακάθαρσις, εἰς τὴν τῶν παραπλησίων ὁμοιότροπον διασάφησιν· ἐπισκεπτέον δὲ καὶ τὸ ποταμοὺς εἰρῆσθαι καὶ τροχοὺς καὶ ἅρματα συνημμένα ταῖς οὐρανίαις οὐσίαις.

Οἱ μὲν γὰρ ἐμπύριοι ποταμοὶ σημαίνουσι τοὺς θεαρχικοὺς ὀχετοὺς ἄφθονον αὐταῖς καὶ ἀνέκλειπτον ἐπιῤῥοίαν χορηγοῦντας καὶ ζωοποιοῦ θρεπτικοὺς γονιμότητος.

φωτοειδῆ καὶ οὐρανίαν αἴγλην. τὸ δὲ χαλκῷ κατὰ τοὺς ἀποδοθέντας λόγους, ἢ τὸ πυρῶδες, ἢ τὸ χρυσοειδὲς, ἀπονεμητέον. Τὰς δὲ τῶν λίθων πολυχρωμάτους ἰδέας ἐμφαίνειν οἰητέον, ἢ ὡς λευκὰς φωτοειδὲς, ἢ ὡς ἐρυθρὰς τὸ πυρῶδες, ἢ ὡς ξανθὰς τὸ χρυσοειδὲς, ἢ ὡς χλοερὰς, τὸ νεανικὸν καὶ ἀκμαῖον, καὶ καθ᾽ ἕκαστον εἶδος εὑρήσεις ἀναγωγικὴν τῶν τυπικῶν εἰκόνων ἀνακάθαρσιν.

Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ταῦτα κατὰ δύναμιν ἡμῖν ἀρκούντως εἰρῆσθαι νομίζω, μετιτέον ἐπὶ τὴν ἱερὰν ἀνάπτυξιν τῆς τῶν οὐρανίων νοῶν ἱεροτύπου θηριομορφίας.

Καὶ τὴν μὲν λέοντος μορφὴν ἐμφαίνειν οἰητέον τὸ ἡγεμονικὸν καὶ ῥωμαλέον, καὶ ἀδάμαστον, καὶ τὸ πρὸς τὴν κρυφιότητα τῆς ἀφθέγμονος θεαρχίας. ὅση δύναμις ἀφομοιωτικὸν τῇ τῶν νοερῶν ἰχνῶν περικαλύψει, καὶ τῇ μυστικῶς ἀνεκπομπεύτῳ περιστολῇ. τῆς κατὰ θείαν ἔλλαμψιν ἐπ᾽ αὐτὴν ἀνατατικῆς πορείας. Τὴν δὲ τοῦ βοὸς τὸ ἰσχυρὸν, καὶ ἀκμαῖον, καὶ τοὺς νοεροὺς αὔλακας ἀνευρῦνον εἰς ὑποδοχὴν τῶν οὐρανίων καὶ γονιμοποιῶν ὄμβρων. καὶ τὰ κέρατα, τὸ φρουρητικὸν καὶ ἀκράτητον. τὴν δὲ τοῦ ἀετοῦ, τὸ βασιλικὸν καὶ ὑψίφορον, καὶ ταχυπετές· καὶ τὸ πρὸς τὴν δυναμοποιὸν τροφὴν ὀξὺ καὶ νῆφον καὶ εὐτρεχὲς, καὶ εὐμήχανον, καὶ τὸ πρὸς τὴν ἄφθονον καὶ πολύφωτον ἀκτῖνα τῆς θεαρχικῆς ἡλιοβολίας, ἐν ταῖς τῶν ὀπτικῶν δυνάμεων εὐρώστοις ἀνατάσεσιν ἀνεμποδίστως εὐθὺ καὶ ἀκλινῶς θεωρητικόν.

πρὸς κοινωνικὴν καὶ προνοητικὴν τῶν ὑφειμένων
πρόοδον. εἰ τοῖς δ᾽ αὖ τις τὴν τοῦ ἀερίου πνεύματος
ἀνεμιαίαν ἐπωνυμίαν, καὶ τὸ θεοειδὲς τῶν οὐρανίων
νοῶν ἐμφαίνει. ἔχει γὰρ καὶ τοῦτο θεαρχικῆς ἐνερ
γείας εἰκόνα καὶ τύπον. ὡς ἐν τῇ συμβολικῇ θεο
λογίᾳ. κατὰ τὴν τετράστοιχον ἀνακάθαρσιν ἡμῖν
διὰ πλειόνων ἀποδέδεικται κατὰ τὸ τῆς φύσεως
κινητικὸν ζωογόνον, καὶ τὴν ὀξεῖαν καὶ ἀκράτητον
χώρησιν· καὶ τὴν ἄγνωστον ἡμῖν καὶ ἀόρατον κρυφι
ότητα τῶν κινητικῶν ἀρχῶν καὶ ἀποπεραιώσεων·
οὐ γὰρ οἶδας φησὶ πόθεν ἄρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει·
A λλὰ καὶ νεφέλης αὐτοῖς ἰδέαν, ἡ θεολογία περι/
τίθησι. σημαίνουσα διὰ τούτου τοὺς ἱεροὺς νόας.
τοῦ μὲν κρυφίου φωτὸς ὑπερκοσμίως ἀποπληρου
μένους· τὴν πρωτοφανῆ δὲ πρωτοφανίαν ἀνεκπομ
πεύτως δεχομένους καὶ ταύτην ἀφθόνως εἰς
τὰ δεύτερα δευτεροφανῶς καὶ ἀναλόγως διαπορ
θμεύοντας· καὶ μὴν ὅτι τὸ γόνιμον αὐτοῖς καὶ ζωο
ποιὸν, καὶ αὐξητικὸν καὶ τελειωτικὸν ἐνυπάρχει.
κατὰ τὴν νοητὴν ὀμβροτοκίαν. τὴν τὸν ἐκδοχέα
κόλπον παλέοις ὑετοῖς. ἐπὶ ζωτικὰς ὠδῖνας ἐκ/
καλουμένην· εἰ δὲ καὶ χαλκοῦ καὶ ἠλέκτρου, καὶ
λίθων πολυχρωμάτων εἶδος ἡ θεολογία ταῖς οὐρα
νίαις οὐσίαις περιτίθησι. τὸ μὲν ἤλεκτρον, ὡς χρυσο
ειδὲς ἅμα καὶ ἀργυροειδὲς ἐμφαίνει τὴν ἄσηπτον
ὡς ἐν χρυσῷ, καὶ ἀδάπανον καὶ ἀμείωτον καὶ ἄ/
χραντον διαυγίαν· καὶ τὴν φαεινὴν ὡς ἐν ἀργύρῳ καὶ

εἰς αὐτὴν ἐνιαίως συνεστράφθαι· καὶ κύκλῳ μετ' εὐκοσμίας, τῇ ἀμεταβόλῳ ταυτότητι περὶ ἑαυτὴν συνειλεῖσθαι.

Τὰς δὲ αὖ ῥάβδους, τὸ βασιλικὸν, καὶ ἡγεμονικὸν καὶ θεία τὰ πάντα περαῖνον.

Τὰ δὲ δόρατα καὶ τοὺς πελέκυς· τὸ τῶν ἀνομοίων διαιρετικὸν, καὶ τὸ τῶν διακριτικῶν δυνάμεων ὀξὺ καὶ ἐνεργὲς καὶ δραστήριον.

Τὰ δὲ γεωμετρικὰ καὶ τεκτονικὰ σκεύη· τὸ θεμελιωτικὸν καὶ οἰκοδομητικὸν, καὶ τελειωτικόν· καὶ ὅσα ἄλλα τῆς ἀναγωγοῦ καὶ ἐπιστρεπτικῆς ἐστιν τῶν δευτέρων προνοίας.

Ἐστιν δὲ ὅτι καὶ τῶν εἰς ἡμᾶς θεοκρισιῶν ἐστι σύμβολα τὰ πλαττόμενα τῶν ἁγίων ἀγγέλων ὄργανα· τῶν μὲν δηλούντων ἐπανορθωτικὴν παιδείαν· ἢ τιμωρὸν δικαιοσύνην· τῶν δὲ περιστάσεως ἐλευθερίαν, ἢ παιδείας τέλος, ἢ προτέρας εὐπαθείας ἐπανάληψιν, ἢ προσθήκην ἑτέρων δωρεῶν, μικρῶν, ἢ μεγάλων, αἰσθητῶν, ἢ νοητῶν· καὶ ὅλως οὐκ ἂν ἀπορήσειεν ὁ διακριτικὸς νοῦς οἰκείως, ἁρμόσαι τοῖς ἀφανέσι τὰ φαινόμενα.

Τὸ δὲ καὶ ἀνέμους αὐτοὺς ὀνομάζεσθαι, τὴν ὀξεῖαν αὐτῶν ἐμφαίνει, καὶ ἐπὶ πάντα σχεδὸν ἀχρόνως διήκουσαν κίνησιν, καὶ τὴν ἄνωθεν ἐπὶ τὰ κάτω, καὶ αὖθις ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὸ ἄναντες· διαπορθμευτικὴν κίνησιν· τὴν ἀνατείνουσαν μὲν τὰ δεύτερα πρὸς τὸ ὑπέρτερον ὕψος· κινοῦσαν δὲ τὰ πρῶτα

δυνάμεων· τοὺς πόδας δὲ τὸ κινητικὸν καὶ ὀξὺ καὶ ἐντρεχὲς τῆς ἐπὶ τὰ θεῖα πορευτικῆς ἀεικινησίας. διὸ καὶ ὑποπτέρους ἡ θεολογία τοὺς τῶν ἁγίων νοῶν ἐσχημάτισε πόδας. τὸ γὰρ πτερὸν ἐμφαίνει τὴν ἀναγωγικὴν ὀξύτητα, καὶ τὸ οὐράνιον, καὶ τὸ πρὸς τὸ ἄναντες ὁδοποιητικὸν, καὶ τὸ παντὸς χαμαιζήλου διὰ τὸ ἀνωφορὸν ἐξῃρημένον. ἡ δὲ τῶν πτερῶν ἐλαφρία, τὸ κατὰ μηδὲν πρόσγειον, ἀλλ' ὅλον ἀμιγῶς καὶ ἀβαρῶς ἐπὶ τὸ ὑψηλὸν ἀναγόμενον. Τὸ δὲ γυμνὸν καὶ ἀνυπόδετον τὸ ἄφετον καὶ εὔλυτον, καὶ ἄσχετον, καὶ καθαρεῦον τῆς τῶν ἐκτὸς προσθήκης, καὶ τὸ πρὸς τὴν ἁπλότητα τὴν θείαν ὡς ἐφικτὸν ἀφομοιωτικόν.

Ἀλλ' ἐπειδὴ αὖθις, ἡ ἁπλῆ καὶ πολυποίκιλος σοφία, καὶ τοὺς ἀσκεπεῖς ἀμφιέννυσι, καὶ σκεύη τινὰ δίδωσι περιφέρειν αὐτοῖς· φέρε καὶ τὰ τῶν οὐρανίων νοῶν ἱερὰ περιβλήματα καὶ ὄργανα, κατὰ τὸ ἡμῖν δυνατὸν ἀναπτύξωμεν.

Τὴν μὲν γὰρ φαεινὴν ἐσθῆτα, καὶ τὴν πυρώδη, σημαίνειν οἶμαι τὸ θεοειδὲς, κατὰ τὴν πυρὸς εἰκόνα, καὶ τὸ φωτιστικὸν διὰ τὰς ἐν οὐρανῷ λήξεις· ὅπου τὸ φῶς, καὶ τὸ καθόλου νοητῶς ἐλλαμπόμενον. τὴν δὲ ἱερατικὴν, τὸ πρὸς τὰ θεῖα καὶ μυστικὰ θεάματα προσαγωγικὸν, καὶ τὸ τῆς ὅλης ζωῆς ἀφιερωμένον.

Τὰς δὲ ζώνας, τὸ τῶν γονίμων αὐτῶν δυνάμεων, φρουρητικὸν, καὶ τὸ τὴν συναγωγὴν αὐτῶν ἕξιν,

Τὰς δὲ τῶν ὀσφραντῶν διακριτικὰς δυνάμεις· τὸ τῆς ὑπὲρ νοῦν εὐώδους διαδόσεως· ὡς ἐφικτόν· ἀντιληπτικὸν, καὶ τῶν μὴ τοιούτων ἐν ἐπιστήμῃ διακριτικόν· καὶ ὁλικῶς ἀποφευκτικόν.

Τὰς δὲ τῶν ὤτων δυνάμεις, τὸ μετοχικὸν καὶ γνωστικῶς ὑποδεκτικὸν τῆς θεαρχικῆς ἐπιπνοίας.

Τὰς δὲ γευστικάς· τὴν τῶν νοητῶν τροφῶν ἀποπλήρωσιν, καὶ τὸ τῶν θείων καὶ τροφίμων ὀχετῶν ὑποδεκτικόν· τὰς ἁπτικὰς δὲ, τὸ τοῦ προσφυοῦς ἢ τοῦ βλάπτοντος ἐν ἐπιστήμῃ διαγνωστικόν· τὰ βλέφαρα δὲ καὶ τὰς ὀφρύας τὸ τῶν θεοπτικῶν νοήσεων φρουρητικόν· τὴν ἡβῶσαν δὲ καὶ νεανικὴν ἡλικίαν· τὸ τῆς ἐπακμαζούσης ἀεὶ ζωτικῆς δυνάμεως· τοὺς ὀδόντας δέ· τὸ διαιρετικὸν τῆς ἐνδιδομένης τροφίμου τελειότητος· ἑκάστη γὰρ οὐσία νοερὰ, τὴν δωρουμένην αὐτῇ πρὸς τῆς θειοτέρας ἑνοειδῆ νόησιν προνοητικῇ δυνάμει διαιρεῖ καὶ πληθύει, πρὸς τὴν τῆς καταδεεστέρας ἀναγωγικὴν ἀναλογίαν.

Τοὺς ὤμους δὲ καὶ τὰς ὠλένας, καὶ αὖθις τὰς χεῖρας· τὸ ποιητικὸν καὶ ἐνεργητικὸν καὶ δραστήριον.

Τὴν δ' αὖ καρδίαν, σύμβολον εἶναι τῆς θεοειδοῦς ζωῆς, τῆς τὴν οἰκείαν ζωτικὴν δύναμιν ἀγαθοειδῶς εἰς τὰ προνοούμενα διασπειρούσης.

Τὰ στέρνα δὲ αὖθις ἐμφαίνειν τὸ ἀδάμαστον, καὶ τὸ φρουρητικὸν ὡς ἐπὶ τῆς ὑποκειμένης καρδίας τῆς ζωοποιοῦ διαδόσεως.

Τὰ δὲ νῶτα, τὸ συνεκτικὸν τῶν ζωογόνων ἁπασῶν

ἀοράτως. ἀμελούμενον οὐκ εἶναι δοκοῦν. τῇ τρίψει δὲ καθάπερ τινὶ ζητήσει. συμφυῶς καὶ οἰκείως, ἐξαίφνης ἀναφαινόμενον. καὶ αὖθις, ἀκαταλήπτως ἀφιπτάμενον. ἀμείωτον, ἐν πάσαις ταῖς πανολβίαις ἑαυτοῦ μεταδόσεσιν. καὶ πολλὰς ἄν τις εὕροι τοῦ πυρὸς ἰδιότητας οἰκείας ὡς ἐν αἰσθηταῖς εἰκόσιν θεαρχικῆς ἐνεργείας.

Τοῦτο γοῦν εἰδότες οἱ θεόσοφοι. τὰς οὐρανίας οὐσίας ἐκ πυρὸς διαπλάττουσιν. ἐμφαίνοντες αὐτῶν τὸ θεοειδὲς, καὶ ὡς ἐφικτὸν θεομίμητον.

Ἀλλὰ καὶ ἀνθρωπομόρφους αὐτοὺς ἀναγράφουσιν. διὰ τὸ νοερὸν καὶ πρὸς τὸ ἄνω τις, ἔχειν τὰς ὀπτικὰς δυνάμεις, καὶ τὸ τοῦ σχήματος εὐθὺ καὶ ὄρθιον. καὶ τὸ κατὰ φύσιν ἀρχικὸν καὶ ἡγεμονικόν. καὶ τὸ κατ᾽ αἴσθησιν μὲν, ἐλάχιστον, ὡς πρὸς τὰς λοιπὰς τῶν ἀλόγων ζώων δυνάμεις. κρατητικὸν δὲ πάντων τῇ τοῦ νοῦ κατὰ περιουσίαν δυνάμει, καὶ τῇ κατὰ λογικὴν ἐπιστήμην ἐπικρατείᾳ, καὶ κατὰ τὸ φύσει τῆς ψυχῆς, ἀδούλωτον καὶ ἀκράτητον.

Ἔστι δὲ καὶ καθ᾽ ἕκαστον ὡς οἶμαι τῆς σωματικῆς ἡμῶν πολυμερείας εἰκόνας ἐναρμονίους ἐξευρεῖν τῶν οὐρανίων δυνάμεων φάσκοντας. τὰς μὲν ὀπτικὰς ἐμφαίνειν δυνάμεις, τὴν πρὸς τὰ θεῖα φῶτα διειδεστάτην ἀνάνευσιν. καὶ αὖθις τὴν ἁπαλὴν καὶ ὑγρὰν καὶ οὐκ ἀντίτυπον, ἀλλ᾽ ὀξυκίνητον καὶ καθαρὰν καὶ ἀναπεπταμένην, ἀπαθῶς ὑποδοχὴν τῶν θεαρχικῶν ἐλλάμψεων.

εἶναι καὶ αὐτοὺς δὲ τοὺς ὑπὲρ τὰ τοῖς σεραφὶμ ἐμπρηστὰς ὄντας, ἐκ τῆς ἐπωνυμίας ἐμφαίνει, καὶ τὴν πυρὸς ἰδιότητα καὶ ἐνέργειαν αὐτοῖς ἀπονέμει· καὶ ὅλως ἄνω καὶ κάτω τὴν ἐμπύριον τιμᾷ ἐκκρίτως τυπωπλασίαν.

T Τὸ μὲν οὖν πυρῶδες ἐμφαίνειν οἶμαι τὸ τῶν οὐρανίων νόων θεοειδέστατον· οἱ γὰρ ἱεροὶ θεολόγοι, τὴν ὑπερούσιον καὶ ἀμόρφωτον οὐσίαν, ἐν πυρὶ πολλαχῆ διαγράφουσιν· ὡς ἔχοντι πολλὰς τῆς θεαρχικῆς εἰ θέμις εἰπεῖν ἰδιότητος, ὡς ἐν ὁρατοῖς εἰκόνας.

T Τὸ γὰρ αἰσθητὸν πῦρ, ἔστι μὲν ὡς εἰπεῖν ἐν πᾶσι καὶ διὰ πάντων ἀμιγῶς φοιτᾷ, καὶ ἐξῄρηται πάντων καὶ παμφαὲς ὂν ἅμα, καὶ ὡς κρύφιον, ἄγνωστον αὐτὸ καθ᾽ ἑαυτὸ μὴ προκειμένης ὕλης εἰς ἣν, ἀναφαίνοι τὴν οἰκείαν ἐνέργειαν, ἄσχετόν τε καὶ ἀθεώρητον, αὐτοκρατητικὸν ἁπάντων, καὶ τὰ ἐν οἷς ἂν ἐγγένηται πρὸς τὴν οἰκείαν ἐνέργειαν ἀλλοιωτικόν· μεταδοτικὸν ἑαυτοῦ, πᾶσι τοῖς ὁπωσοῦν πλησιάζουσιν, ἀνανεωτικόν· τῇ ζωοπύρῳ θερμότητι φωτιστικόν· ταῖς ἀπερικαλύπτοις ἐλλάμψεσιν ἀκράτητον· ἀμιγές· διακριτικόν· ἀναλλοίωτον· ἀνωφορόν· ὀξυπόρον· ὑψηλόν· οὐδεμιᾶς ἀνεχόμενον ὑποπεζίας ὑφέσεως· ἀκίνητον· ταυτοκίνητον· κινητικὸν ἑτέρων· περιληπτικόν· ἀπερίληπτον· ἀπροσδεὲς ἑτέρου· λανθανόντως αὐξητικὸν ἑαυτοῦ καὶ πρὸς τὰς ὑποδεχομένας ὕλας ἐκφαῖνον τὴν ἑαυτοῦ μεγαλειότητα· δραστήριον· δυνατόν· ἅπασιν παρὸν

ἀπορία τὸ πρᾶγμα καὶ συγχύσεως πολλῆς ἀνάμεστον.

E ἰ δὲ τὰς αὐτὰς ἱεραρχεῖν τι καὶ ἱεραρχεῖσθαι λέγομεν, οὐκ ἔτι δὲ τῶν αὐτῶν, ἢ πρὸς τῶν αὐτῶν, ἀλλ' αὐτὴν ἑκάστην ἱεραρχεῖσθαι μὲν ὑπὸ τῶν προτέρων, ἱεραρχεῖν δὲ τῶν τελευταίων, οὐκ ἀπεικότως ἄν τις φαίη τὰς ἐν τοῖς λογίοις ἱεροπλάστους μορφώσεις, τὰς αὐτὰς ἔσθ' ὅτε δύνασθαι καὶ πρώταις καὶ μέσαις, καὶ τελευταίαις δυνάμεσιν οἰκείως καὶ ἀληθῶς περιτίθεναι. καὶ τὸ πρὸς τὸ ἄναντες οὖν ἀνεπιστρεπτικῶς ἀνατίθεσθαι, καὶ τὸ περὶ αὐτὰς ἀρρεπῶς εἰλεῖσθαι τῶν οἰκείων οὔσας φρουρητικὰς δυνάμεων, καὶ τὸ τῆς περὶ τὰ δεύτερα κοινωνικῆς προόδου τῆς προνοητικῆς αὐτὰς ἐν μεθέξει δυνάμεως εἶναι, πάσαις ἀληθῶς ἁρμόσει ταῖς οὐρανίαις οὐσίαις, εἰ καὶ ταῖς μὲν ὑπερκειμένως καὶ ὁλικῶς ὡς πολλάκις εἴρηται, ταῖς δὲ μερικῶς καὶ ὑφειμένως.

A ρκτέον δὲ τοῦ λόγου καὶ ζητητέον, ἐν πρώτῃ τῶν τύπων ἀνακαλύψει δι' ἣν αἰτίαν ἡ θεολογία, σχεδὸν παρὰ πάντας εὑρίσκεται τιμῶσα τὴν ἔμπυρον ἱερογραφίαν. εὑρήσεις γοῦν αὐτὴν οὐ μόνον τροχοὺς πυρώδεις διαπλάττουσαν, ἀλλὰ καὶ ζῷα πεπυρωμένα, καὶ ἄνδρας ὡσπερεὶ ἐξαστράπτοντας, καὶ περὶ αὐτὰς τὰς οὐρανίας οὐσίας, σωροὺς ἀνθράκων πυρὸς περιτιθεῖσαν καὶ ποταμοὺς ἀσχέτῳ ῥοίζῳ περιφλεγέθοντας. ἀλλὰ καὶ τοὺς θρόνους φησὶν πυρίνους

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Τίνες αἱ μορφωτικαὶ τῶν ἀγγελικῶν δυνάμεων εἰκόνες· τί τὸ πυρῶδες. Τί τὸ ἀνθρωποειδές. Τίνες οἱ ὀφθαλμοί. Τίνες αἱ ῥῖνες. Τίνα τὰ ὦτα. Τίνα τὰ στόματα. καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ κεφαλαίου.

Φέρε δὴ λοιπὸν ἀναπαύοντες ἡμῶν εἰ δοκεῖ τὸ νοερὸν ὄμμα τῆς περὶ τὰς ἑνικὰς ὑψηλὰς θεωρίας, ἀγγελοπρεποῦς συντονίας, ἐπὶ τὸ διαιρετὸν καὶ πολυμερὲς πλάτος τῆς πολυειδοῦς τῶν ἀγγελικῶν μορφοποιῶν ποικιλίας καταβάντες. πάλιν ἀπ' αὐτῶν ὡς ἀπ' εἰκόνων ἐπὶ τὴν ἁπλότητα τῶν οὐρανίων νοῶν ἀναλυτικῶς ἀνακάμψωμεν. ἔστω δέ σοι προδιεγνωσμένον, ὡς αἱ τῶν ἱεροτύπων εἰκόνων ἀνακαθάρσεις, τὰς αὐτὰς ἔσθ' ὅτε τῶν οὐρανίων οὐσιῶν διακοσμήσεις, ἱεραρχούσας ἐμφαίνουσι· καὶ αὖθις ἱεραρχουμένας. καὶ τὰς ἐσχάτας ἱεραρχούσας. ἱεραρχουμένας τε τὰς πρώτας, καὶ τὰς αὐτὰς ὡς εἴρηται, πρώτας καὶ μέσας, καὶ τελευταίας ἐχούσας δυνάμεις. οὐδενὸς ἀτόπου λόγου παρεισαγομένου, κατὰ τὸν τοιόνδε τῆς ἀναπτύξεως τρόπον.

Εἰ μὲν γὰρ ἱεραρχεῖσθαί τινας ὑπὸ τῶν προτέρων λέγομεν. εἶτα τῶν αὐτῶν ἱεραρχούσας. καὶ τὰς προτέρας αὖθις ἱεραρχούσας τῶν τελευταίων ἱεραρχεῖσθαι πρὸς αὐτῶν ἐκείνων τῶν ἱεραρχουμένων. οὕτως

θεῖν, θεοῦ δηλαδὴ διδόντος ῥῆμα, καὶ προξενοῦντος τῶν ἀγγέλων, καὶ τοῖς φιλαγγέλοις ἡμῖν ἀνακαλύψαι διαυγῆ μᾶλλον εἴπερ οἴονται ἢ, καὶ ἐμοὶ μᾶλλον ὁρατὴν θεωρίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Τί σημαίνει ὁ παραδεδομένος ἀγγελικὸς ἀριθμός.

κ Αἰ τοῦτο δὲ ἄξιον ὡς οἶμαι νοερᾶς συστάσεως, ὅτι τῶν λογίων, ἡ περὶ τῶν ἀγγέλων παράδοσις, χιλίας χιλιάδας εἶναί φησιν. καὶ μυρίας μυριάδας. τοὺς παρ' ἡμῖν ἀκροτάτους τῶν ἀριθμῶν εἰς ἑαυτοὺς ἐπανακυκλοῦσα, καὶ πολλαπλασιάζουσα. καὶ διὰ τούτων ἐναργῶς ἐμφαίνουσα, τὰς ἡμῖν ἀναριθμήτους τῶν οὐρανίων οὐσιῶν διατάξεις. πολλαὶ γάρ εἰσιν αἱ μακάριαι στρατιαὶ τῶν ὑπερκοσμίων νοῶν, τὴν ἀσθενῆ καὶ συνεσταλμένην ὑπερβεβηκυῖαι τῶν καθ' ἡμᾶς ὑλαίων ἀριθμῶν συμμετρίαν. καὶ πρὸς μόνης γνωστικῶς ὁριζόμεναι τῆς καθ' αὑτὰς ὑπερκοσμίου καὶ οὐρανίας νοήσεως καὶ ἐπιστήμης. τῆς πανολβίως αὐταῖς δωρουμένης ὑπὸ τῆς θεαρχικῆς ἀπειρογνώστου σοφοποιίας τῆς πάντων ὁμοῦ τῶν ὄντων ὑπερουσίως οὔσης ἀρχῆς καὶ αἰτίας οὐσιοποιοῦ καὶ συνεκτικῆς δυνάμεως, καὶ περιεκτικῆς ἀποπερατώσεως.

ας ἱερὰς ἐνεργείας, οὕτω καὶ τὴν οἰκείαν καθαρτικὴν ἐπιστήμην καὶ δύναμιν, ὁ τὴν κάθαρσιν τοῦ θεολόγου τελετουργῶν ἄγγελος, ἐπὶ θεὸν μὲν, ὡς αἴτιον, ἐπὶ δὲ τὸ σεραφὶμ ὡς πρωτουργὸν ἱεράρχην ἀνατίθησιν· ὡς ἄν τις φαίη μετ᾽ εὐλαβείας ἀγγελικῆς, τὸν ὑπ᾽ αὐτοῦ καθαιρόμενον ἐκδιδάσκων· ὅτι τῆς εἰς σὲ πρὸς ἐμοῦ τελετουργουμένης καθάρσεως, ἀρχὴ μέν ἐστιν ἐξῃρημένη καὶ οὐσία καὶ δημιουργὸς καὶ αἴτιος ὁ, καὶ τὰς πρώτας οὐσίας καὶ πρὸς τὸ εἶναι παραγαγὼν, καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἱδρύσει συνέχων καὶ διατηρῶν ἀτρέπτοις τε καὶ ἀμεταπτώτοις, καὶ αὐτὸς κινῶν ἐπὶ τὰς πρώτας τῶν οἰκείων προνοητικῶν ἐνεργειῶν μετουσίας.

Τ οῦτο γὰρ ὁ ταῦτά με διδάσκων ἔφη τὴν τοῦ σεραφὶμ ἐμφαίνειν ἀποστολήν. ἱεράρχης δὲ καὶ μετὰ θεὸν ἡγεμὼν, ὁ τῶν πρωτίστων οὐσιῶν διάκοσμος. παρ᾽ οὗ τὸ καθαίρειν ἐγὼ θεοειδῶς ἐμυήθην. οὗτος οὖν ἐστὶν ὁ δι᾽ ἐμοῦ σε καθαίρων. δι᾽ οὗ τὰς οἰκείας προνοητικὰς ἐνεργείας, ἐκ τοῦ κρυφίου καὶ εἰς ἡμᾶς προήγαγεν ἡ πάσης αἰτία καὶ δημιουργὸς καθάρσεως. ταῦτα μὲν ἐκεῖνος ἐδίδασκέ με.

Σ οὶ δ᾽ ἐγὼ μεταδίδωμι. τῆς σῆς δ᾽ ἂν εἴη, νοερᾶς καὶ διακριτικῆς ἐπιστήμης, ἢ θατέρας τῶν εἰρημένων αἰτιῶν ἀπολυθῆναι τῆς ἀπορίας. καὶ ταύτην τιμῆσαι πρὸ τῆς ἑτέρας ὡς τὸ εἰκὸς καὶ τὸ εὔλογον. καὶ ἴσως τὸ ἀληθὲς ἔχουσαν, ἢ παρ᾽ ἑαυτοῦ τι τῶν ὄντως ἀληθοῦς συγγενέστερον ἐξευρεῖν, ἢ παρ᾽ ἑτέρου μα-

A αὕτη δὲ πρὸς αὐτῆς θεαρχίας ἐξῃρημένας αἰτίας·
εἰς πάντας τοὺς ἱεροὺς νόας ὑπερουσίως κρυφιότη
τι τελεσιουργουμένη. ταῖς περὶ αὐτὴν ὡς ὑπερτά
ταις δυνάμεσιν ἐκφανεστέρα πώς ἐστι καὶ μᾶλ
λον ἑαυτὴν ἐκφαίνει καὶ διαδίδωσι· τῶν δὲ τῶν δευ
τέρων, ἢ τῶν ἐσχάτων, ἢ τῶν μέσων νοερῶν δυνάμε
ων, ὡς αὐτῆς ἑκάστη κατὰ τὸ θεοειδὲς διέστηκεν· οὕ
τω τὴν φανὴν αὐτῆς ἐλλαμπομένην συνάγει πρὸς τὸ
τῆς οἰκείας κρυφιότητος ἑνιαῖον ἄγνωστον. ἐλλάμ
πει δὲ τοῖς καθ᾽ ἕκαστον δευτέροις διὰ τῶν πρώτων
καὶ ἵνα δεῖ συντόμως εἰπεῖν· πρώτως ἐκ τοῦ κρυ
φίου πρὸς τὸ ἐμφανὲς ἄγεται διὰ πρώτων δυνά
μεων. τοῦτο γοῦν, ὁ θεολόγος ἐδιδάσκετο πρὸς τοῦ
φωταγωγοῦντος αὐτὸν ἀγγέλου, τὸ τὴν κάθαρσιν Γ
καὶ πάσας τὰς θεαρχικὰς ἐνεργείας, διὰ τῶν πρώ
των οὐσιῶν ἀναλαμπούσας εἰς πάσας τὰς λοι
πὰς διαδίδοσθαι, κατὰ τὴν ἑκάστης πρὸς τὰς θε
ουργικὰς μετουσίας ἀναλογίαν. διό, καὶ τὴν ἐμ
πυρίως καθαρτικὴν ἰδιότητα, τοῖς σεραφὶμ εἰκό
τως μετὰ θεὸν ἀνατέθεικεν. οὐδὲν οὖν ἄτοπον, εἰ κα
θαίρειν λέγεται τὸν θεολόγον ὁ σεραφίμ. ὡς γὰρ ὁ
θεὸς καθαίρει πάντας τῷ πάσης καθάρσεως εἶναι
αἰτία. μᾶλλον δέ, παραπλησίῳ γὰρ χρήσομαι πα
ραδείγματι) καθάπερ ὁ καθ᾽ ἡμᾶς ἱεράρχης διὰ τῶν
αὐτοῦ λειτουργῶν, ἢ ἱερέων καθαίρων ἢ φωτίζων, αὐ
τὸς λέγεται καθαίρειν καὶ φωτίζειν, τῶν δι᾽ αὐτοῦ καθιε
ρωμένων τάξεων ἐπ᾽ αὐτὸν ἀνατιθεισῶν τὰς οἰκεί

Εἶτα τὰς αὐτὰς τῶν ἁγιωτάτων σεραφὶμ ἐμυεῖτο θεοειδεῖς δυνάμεις· τῆς μὲν ἱερᾶς αὐτῶν ἐπωνυμίας τὸ ἐμπύριον σημαινούσης· περὶ οὗ μικρὸν ὕστερον ἡμεῖς ἐροῦμεν ὡς ἡμῖν ἐφικτὸν ὑφηγήσασθαι τὰς ἐπὶ τὸ θεοειδὲς τῆς ἐμπύρου δυνάμεως ἀναγωγάς· τῆς δὲ τῶν πτερῶν ἐξάμῆς ἱεροπλαστίας· τὴν ἐπὶ τὸ θεῖον ἐν πρώταις, ἐν μέσαις, ἐν τελευταίαις νοήσεσιν ἀπόλυτον καὶ ὑπερτάτην ἀνάστασιν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπειρόπουν αὐτῶν καὶ πολυπρόσωπον ὁρῶν ὁ ἱερὸς θεολόγος· καὶ τὸ τοῖς πτεροῖς ἀποδιαστέλλεσθαι τὴν ὑπὸ τοὺς πόδας καὶ τὴν ὑπὲρ τὰ πρόσωπα θεωρίαν, καὶ τὴν ἐν τοῖς μέσοις πτεροῖς ἀεικινησίαν πρὸς τὴν νοητὴν τῶν ὁρωμένων ἀνήγετο γνῶσιν ἐκφαινομένης αὐτῷ τῆς τῶν ὑπερτάτων νοῶν πολυπόρου καὶ πολυθεάμονος δυνάμεως, καὶ τῆς ἱερᾶς αὐτῶν εὐλαβείας· ἣν ἔχουσιν ὑπερκοσμίως ἐς τὴν ὑψηλοτέρων καὶ βαθυτέρων αὐθάδη, καὶ θρασεῖαν καὶ ἀνέφικτον ἔρευναν καὶ τῆς ἐν συμμετρίᾳ τῶν θεομιμήτων ἐνεργειῶν ἀκαταλήκτου καὶ ὑψιπετοῦς ἀεικινησίας· ἀλλὰ καὶ τὴν θεαρχικὴν ἐκείνην καὶ πολυτίμητον ὑμνωδίαν ἐμυσταγωγεῖτο· τοῦ τυποῦντος τὴν ὅρασιν ἀγγέλου κατὰ δύναμιν τῷ θεολόγῳ μεταδιδόντος τῆς οἰκείας ἱερογνωσίας· ἐδίδασκεν οὖν αὐτὸν καὶ τοῦτο· ὅτι κάθαρσίς ἐστιν τοῖς ὁπωσοῦν καθαροῖς ἡ τῆς θεαρχικῆς διαυγείας ἀγνότητος ὡς ἐφικτὸν μετουσία.

στικῆς τῆς θεοδόχου δυνάμεως, μετέχουσι μὲν, ὑφειμένως δὲ, καὶ πρὸς τὰς πρώτας ὁρῶσαι· καὶ δι' αὐτῶν ὡς τῆς θεομιμήτου πρωτουργῶς ἠξιωμένων. ἐπὶ τὸ τοῦ θεοειδοῦς ἐφικτὸν ἀναγόμεναι.

Τὰς ἠρημένας οὖν ἁγίας ἰδιότητας ὧν ἐν μετουσίᾳ διὰ τῶν πρώτων αἱ μετ' αὐτὰς οὐσίαι γεγόνασιν· αὐτὰς ἐκείνας μετὰ θεὸν ὡς ἱεράρχας ἀνατιθέασιν.

Ἔλεγεν οὖν ὁ ταῦτα φήσας· τὴν μὲν ὅρασιν ἐκείνην ὑποδειχθῆναι τῷ θεολόγῳ δι' ἑνὸς τῶν ἐπιστατούντων ἡμῖν ἁγίων καὶ μακαρίων ἀγγέλων, καὶ πρὸς τῆς φωτιστικῆς αὐτοῦ χειραγωγίας ἐπὶ τὴν νοερὰν ἐκείνην θεωρίαν ἀνατεθῆναι· καθ' ἣν ἑώρα τὰς ὑπερτάτας οὐσίας· ὡς ἐν συμβόλοις εἰπεῖν ὑπὸ θεὸν καὶ μετὰ θεοῦ καὶ περὶ θεὸν ἱδρυμένας, καὶ τὴν ἁπάντων καὶ αὐτῶν ὑπεραῤῥήτως ἐξῃρημένην ὑπεράρχιον ἀκρότητα ἐν μέσῳ τῶν ὑπερβεβηκυῶν δυνάμεων ὑπεριδρυμένην.

Ἐμάνθανεν οὖν τοῖς ὁρωμένοις θεολόγος, ὅτι κατὰ πᾶσαν ὑπερούσιον ὑπεροχὴν ἀσυγκρίτως ὑπερίδρυται τὸ θεῖον, ἁπάσης ὁρατῆς καὶ ἀοράτου δυνάμεως. Καὶ μὴν ὅτι πάντων ἐστὶν ἐξῃρημένον. ὡς καθόλου μὴ δὲ ταῖς πρώταις τῶν ὄντων οὐσίαις ἐμφερές, προσέτι καὶ τὸ πάντων αὐτὸ ἀρχὴν καὶ αἰτίαν οὐσιοποιὸν εἶναι, καὶ τῆς τῶν ὄντων ἀδιαλύτου μονῆς ἀναλλοίωτον ἵδρυσιν· ὑφ' ἧς, καὶ τὸ εἶναι καὶ τὸ εὖ εἶναι καὶ αὐταῖς ταῖς ὑπερβεβηκυίαις ἐστὶ δυνάμεσιν.

ἀγαθοειδῶς ἀνατείνουσιν. ἀφθόνως αὐταῖς μετα-
διδοῦσαι τῆς εἰς αὐτὰς ἐπιφοιτησάσης αἴγλης. καὶ
αὖθις ἐκεῖναι ταῖς ὑφειμέναις. καὶ καθ' ἑκάστην ἡ
πρώτη τῇ μετ' αὐτὴν μεταδίδωσιν τοῦ δωρουμέ-
νου. καὶ εἰς πάσας ἀναλόγως προνοίᾳ διαφοιτῶν-
τος θείου φωτός. ἔστιν οὖν ἅπασι τοῖς φωτιζομέ-
νοις, ἀρχὴ τοῦ φωτίζεσθαι θεὸς μὲν φύσει. καὶ ὄν-
τως κυρίως ὡς φωτὸς οὐσία, καὶ αὐτοῦ εἶναι καὶ
ὁρᾶν αἴτιος. θέσει δὲ καὶ θεομιμήτως, ἡ κατὰ μέ-
ρος ὑπερκειμένη τῇ μετ' αὐτὴν ἑκάστη, τῷ τὰ θεῖα
φῶτα δι' αὐτῆς εἰς ἐκείνην ἐποχετεύεσθαι.

Τὴν οὖν ὑπερτάτην τῶν οὐρανίων νοῶν διακόσμη-
σιν, αἱ τῶν λοιπῶν ἁπάντων ἀγγέλων οὐσίαι κατὰ
τὸ εἰκὸς μετὰ θεὸν ἀρχὴν ἡγοῦνται πάσης ἱερᾶς θεο-
γνωσίας τε καὶ θεομιμησίας ὡς δι' ἐκείνων εἰς πά-
σας, καὶ ἡμᾶς τῆς θεαρχικῆς ἐλλάμψεως διαδι-
δομένης. διὸ καὶ πᾶσαν ἱερὰν καὶ θεομίμητον ἐνέρ-
γειαν ἐπὶ θεὸν μὲν ὡς αἴτιον ἀναφέρουσιν. ἐπὶ δὲ
τοὺς πρώτους θεοειδεῖς νόας ὡς πρωτουργοὺς τῶν
θείων καὶ διδασκάλους. οὐκοῦν ἡ πρώτη τῶν ἁγί-
ων ἀγγέλων διακόσμησις, μᾶλλον ἁπασῶν ἔχει
τὴν ἐμπύριον ἰδιότητα, καὶ τὴν κεχυμένην τῆς θε-
αρχικῆς σοφίας μετάδοσιν, καὶ τὸ γνωστικὸν τῆς
ὑπερτάτης τῶν θείων ἐλλάμψεων ἐπιστήμης. καὶ
τὴν θρονικὴν ἰδιότητα τὴν ἀναπεπταμένην θεοδο-
χίαν ἐμφαίνουσαν. αἱ δὲ τῶν ὑφειμένων οὐσιῶν
διακοσμήσεις, τῆς ἐμπυρίου τῆς σοφῆς τῆς γνω-

στικῆς

ραις ὕλαις, ἀμυδροτέραν ἔχει τὴν διαδοτικὴν ἀνα-
φάνειαν, ἐκ τῆς τῶν φωτιζομένων ὑλῶν πρὸς φω-
τοδοσίαν διαπορθμευτικὴν ἕξιν ἀνεπιτηδειότη-
τος· καὶ κατὰ σμικρὸν ἐκ τούτου πρὸς τὸ τελέως
σχεδὸν ἀδιάδοτον συστέλλεται· πάλιν ἡ πυρὸς θερ
μότης, μᾶλλον ἑαυτὴν διαδίδωσιν εἰς τὰ δεκτικώ-
τερα, καὶ πρὸς τὴν αὐτῆς ἀφομοίωσιν εὐεικτα
καὶ εὐάγωγα.

Γ ρὸς δὲ τὰς ἀντιτυπεῖς ἢ ἐναντίας οὐσίας, ἢ οὐδὲν, ἢ
ἀμυδρόν τι τῆς ἐκπυρωτικῆς ἐνεργείας ἴχνος ἀ-
ναφαίνεται· καὶ τὸ τούτου γε πλεῖον, ὅτι ταῖς μὴ
συγγενέσιν διὰ τῶν οἰκείως πρὸς αὐτὴν ἐχόντων
προσβάλλει, πρῶτον εἰ τύχοι πυρώσει ποιοῦσα
τὰ πρὸς ἐκπύρωσιν εὐαλλοίωτα· καὶ δι' αὐτῶν ἢ
ὕδωρ ἢ ἕτερόν τι τῶν οὐκ εὐκόλως ἐκπυρουμένων
ἀναλόγως θερμαίνουσα· κατὰ τὸν αὐτὸν οὖν τῆς
φυσικῆς εὐταξίας λόγον ὑπερφυῶς ἡ πάσης εὐκο-
σμίας ὁρατῆς καὶ ἀοράτου εὐταξιαρχίας τὴν
τῆς οἰκείας φωτοδοσίας λαμπρότητα πρωτοφα-
νῶς ἐν πανολβίαις χύσεσιν ταῖς ὑπερτάταις οὐσί-
αις ἀναφαίνει· καὶ διὰ τούτων αἱ μετ' αὐτὰς οὐσίαι
τῆς θείας ἀκτῖνος μετέχουσιν.

Α ὗται γὰρ ἐπιγνοῦσαι πρῶται θεὸν, καὶ θείας ἀρε-
τῆς ὑπερκειμένως ἐφιέμεναι καὶ πρωτουργοὶ
γενέσθαι τῆς ὡς ἐφικτὸν θεομιμήτου δυνάμε-
ως καὶ ἐνεργείας ἠξίωνται· καὶ τὰς μετ' αὐτὰς
οὐσίας αὐταὶ πρὸς τὸ ἐφάμιλλον ὅση δύναμις

θαρθέντος ἐπὶ τὴν θείαν ὑπακοὴν ἀναζωπύρωσιν,
ἐνηργηκέναι φασίν, οὐ τῶν περὶ θεὸν ἱδρυμένων ἀλλά τι
ἡμῖν ἐφεστηκυιῶν καθαρτικῶν δυνάμεων.

Ἕτερος δέ οὐ σφόδρα ἀπᾴδουσάν τινα παρείχετό μοι τὴν
ἀπολογίαν ὑπὲρ τῆς παρούσης ἐνστάσεως. ἔφη γὰρ
ὅτι τὴν οἰκείαν καθαρτικὴν ἱερουργίαν ὁ μέγας ἐ-
κεῖνος ὅστις ποτὲ ἦν, ὁ τὴν ὅρασιν διαπλάσας ἄγγε-
λος εἰς τὸ μυῆσαι τὰ θεῖα τὸν θεολόγον, ἐπὶ θεὸν
καὶ μετὰ θεὸν ἐπὶ τὴν πρωτουργὸν ἱεραρχίαν ἀνέθη-
κεν. Καὶ μή ποτ' ἄρα οὗτος ὁ λόγος ἀληθεύεται.
ἔλεγεν γὰρ ὁ τοῦτο φήσας, ὡς ἡ θεαρχικὴ δύναμις
ἐπὶ πάντων φοιτῶσα χωρεῖ. καὶ διὰ πάντων ἀσχέ-
τως διήκει, καὶ πᾶσιν αὖθις ἐστὶν ἀφανής. οὐ μόνον
ὡς πάντων ὑπερουσίως ἐξῃρημένη, ἀλλὰ καὶ ὡς κρυ-
φίως ἐπὶ πάντας διεῖσα τὰς προνοητικὰς αὐτῆς
ἐνεργείας. ἀλλὰ μὴν καὶ πᾶσι τοῖς νοεροῖς ἀνα-
λόγως ἐπιφαίνεται καὶ τὴν οἰκείαν φωτοδοσίαν ἐγ-
χειρίζουσα ταῖς πρεσβυτάταις οὐσίαις δι' αὐτῶν
ὡς πρώτων εἰς τὰς ὑποβεβηκυίας ἑαυτὴν εὐκόσ-
μως διαδίδωσι, κατὰ τὴν ἑκάστης διακοσμήσεως
θεοπτικὴν συμμετρίαν. ἢ ἵνα σαφέστερον εἴπω, καὶ
δι' οἰκείων παραδειγμάτων, εἰ καὶ ἀπᾴδοντα τοῦ θεοῦ
τοῦ πάντων ἐξῃρημένου, πλὴν ἡμῖν ἐμφανεστέρων,
ἡ τῆς ἡλιακῆς ἀκτῖνος διάδοσις εἰς πρώτην ὕλην
εὐδιαδότως χωρεῖ, τὴν πασῶν διειδεστέραν, καὶ
δι' αὐτῆς ἐμφανέστερον ἀναλάμπει τὰς οἰκείας
μαρμαρυγάς. προσβάλλουσα δὲ ταῖς παχυτέ-

ἐξηρημένης τε καὶ ὑποβεβηρημένης, καὶ μηδενὸς αὐτῇ τῶν ὄντων ἐμφεροῦς ὀνομάζεσθαι κυρίως καὶ ὁλικῶς δυναμένου. Πλὴν ὅσα τῶν νοερῶν τε καὶ λογικῶν πρὸς τὴν ἕνωσιν αὐτῆς ὅση δύναμις ὁλικῶς ἐπέστραπται, καὶ πρὸς τὰς θείας αὐτῆς ἐλλάμψεις ὡς ἐφικτὸν ἀκαταλήκτως ἀνατείνεται, τῇ κατὰ δύναμιν, εἰ θέμις εἰπεῖν, θεομιμησίᾳ, καὶ τῆς θεϊκῆς ὁμωνυμίας ἠξίωται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Διατί ὑπὸ τῶν σεραφὶμ λέγεται καθαρθῆναι ὁ προφήτης ἡσαΐας.

Ἄγε δὴ καὶ τοῦτο κατὰ δύναμιν ἐπισκοπήσωμεν, ὅτου ἕνεκα πρὸς ἕνα τῶν θεολόγων ὁ σεραφὶμ ἀποστέλλεσθαι λέγεται. καὶ γὰρ ἀπορήσειέν τις, ὅτι μὴ τῶν ὑφειμένων τις ἀγγέλων, ἀλλ᾽ αὐτὸς ὁ ταῖς πρεσβυτάταις οὐσίαις ἐναρίθμιος ἀποκαθαίρει τὸν προφήτην. τινὲς μὲν οὖν φασὶν ὅτι κατὰ τὸν ἤδη προαποδοθέντα τῆς πάντων τῶν νοῶν κοινωνίας ὅρον, οὐχ ἕνα τῶν περὶ θεὸν πρωτίστων νοῶν ὀνομάζει τὸ λόγιον ἐπὶ τὴν τοῦ θεολόγου κάθαρσιν ἐληλυθέναι. τινὰ δὲ τῶν ἡμῶν ἐφεστηκότων ἀγγέλων, ὡς ἱερουργὸν τῆς τοῦ προφήτου καθάρσεως τῇ τῶν σεραφὶμ ὁμωνυμίᾳ κληθῆναι, διὰ τὴν πρηστήριον τῶν εἰρημένων ἁμαρτιῶν ἀναίρεσιν, καὶ τὴν τοῦ κα

φαμὲν γὰρ ὅτι τῆς ὁλικῆς καὶ ὑπερκειμένης τῶν πρεσβυτέρων διακόσμων δυνάμεως, ἀποδέουσιν οἱ τελευταῖοι. τῆς γὰρ μερικῆς καὶ ἀναλόγου μετέχουσιν, κατὰ τὴν μίαν ἁπάντων ἐναρμόνιον, καὶ συνδετικὴν κοινωνίαν. οἷον, ἡ τῶν ἁγίων χερουβὶμ τάξις μετέχει σοφίας καὶ γνώσεως ὑψηλοτέρας. αἱ δὲ τῶν ὑπ' αὐτοὺς οὐσιῶν διακοσμήσεις, μετέχουσι μὲν καὶ αὗται σοφίας καὶ γνώσεως, μερικῆς δὲ ὅμως ὡς πρὸς ἐκείνους καὶ ὑφειμένης.

Καὶ τὸ μὲν ὅλως ἐν μετουσίᾳ σοφίας εἶναι καὶ γνώσεως, κοινόν ἐστι πᾶσιν τοῖς θεοειδέσιν τῶν νοερῶν. τὸ δὲ προσεχῶς καὶ πρώτως, ἢ δευτέρως, καὶ ὑφειμένως, οὐκέτι κοινόν. ἀλλ' ὡς ἑκάστῳ πρὸς τῆς οἰκείας ἀναλογίας ὥρισται. τοῦτο δὲ καὶ περὶ πάντων τῶν θείων νοῶν οὐκ ἄν τις ἡμαρτημένως ὁρίσαιτο.

Καὶ γὰρ ὥσπερ οἱ πρῶτοι περιουσίως ἔχουσιν τὰς τῶν ὑφειμένων ἁγιοπρεπεῖς ἰδιότητας: οὕτως ἔχουσιν οἱ τελευταῖοι τὰς τῶν προτέρων: οὐ μὴν ὁμοίως, ἀλλ' ὑφειμένως. οὐδὲν οὖν ὡς οἶμαι τὸ ἄτοπον εἰ καὶ τὸν καθ' ἡμᾶς ἱεράρχην ἄγγελον ἡ θεολογία καλεῖ, τὸν κατὰ δύναμιν οἰκείαν μετέχοντα τῆς τῶν ἀγγέλων ὑποφητικῆς ἰδιότητος, καὶ πρὸς τὴν ἐκφαντορικὴν αὐτῶν ὁμοίωσιν ὡς ἐφικτὸν ἀνθρώποις ἀνατεινόμενον. Εὑρήσεις δὲ ὅτι καὶ θεοὺς ἡ θεολογία καλεῖ τάς τε οὐρανίας καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς οὐσίας, καὶ τοὺς παρ' ἡμῖν φιλοθεωτάτοις καὶ ἱεροὺς ἄνδρας, καὶ τὸ τῆς θεαρχικῆς κρυφιότητος ὑπερουσίως ἀπάντων

τας ἢ τινὰς αὐτὰ παρατηροῦντας οὐρανίας οὐσίας, ἢ οὐρανίας δυνάμεις ἀποκαλοῦμεν. αὐτοὺς περιφραστικῶς τοὺς περὶ ὧν ὁ λόγος, ἐμφαίνειν ἡμᾶς οἰητέον ἐκ τῆς καθ' ἕκαστον αὐτῶν οὐσίας, ἢ δυνάμεως. Οὐδὲ γὰρ τὴν ὑπερκειμένην ἰδιότητα τῶν ἤδη καλῶς ἡμῖν διακεκριμένων ἁγίων δυνάμεων, καὶ ταῖς ὑφειμέναις ὁλικῶς προσάπτειν οὐσίαις, ἐπ' ἀνατροπῇ τῆς ἀσυγχύτου τῶν ἀγγελικῶν διακόσμων ταξιαρχίας. κατὰ γὰρ τὸν πολλάκις ἡμῖν ὀρθῶς ἀποδοθέντα λόγον. αἱ μὲν ὑπερβεβηκυῖαι διακοσμήσεις, περιουσίως ἔχουσι καὶ τὰς τῶν ὑφειμένων ἱερὰς ἰδιότητας. αἱ δὲ τελευταῖαι τὰς τῶν πρεσβυτέρων ὑπερκειμένας ὁλότητας οὐκ ἔχουσι. μερικῶς εἰς αὐτὰς τῶν πρωτοφανῶν ἐλλάμψεων διὰ τῶν πρώτων ἀναλόγως αὐταῖς διαπορθμευομένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒʹ.

Διατί οἱ κατὰ ἀνθρώπους ἱεράρχαι ἄγγελοι λέγονται.

Ζητεῖται δὲ καὶ τοῦτο τοῖς τῶν νοητῶν λογίων φιλοθεάμοσιν. εἰ γὰρ ἀμέθεκτα τῶν ὑπερτέρων ὁλοτήτων εἰσὶ τὰ τελευταῖα. διὰ τίνα αἰτίαν ὁ καθ' ἡμᾶς ἱεράρχης, ἄγγελος κυρίου παντοκράτορος ὑπὸ τῶν λογίων ὠνόμασται. ἔστι δὲ οὐκ ἐναντίως ὁ λόγος ὡς οἶμαι τοῖς προδιωρισμένοις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ.

Διατί πᾶσαι αἱ οὐράνιαι οὐσίαι κατὰ κοινοῦ δυνάμεις οὐράνιαι λέγονται.

Τούτων δὲ διωρισμένων, ἐκεῖνο ἄξιον ἐννοῆσαι, δι' ἣν αἰτίαν ἁπάσας ὁμοῦ τὰς ἀγγελικὰς οὐσίας, δυνάμεις οὐρανίας καλεῖν εἰώθαμεν. οὐ γάρ ἐστιν εἰπεῖν, ὡς ἐπὶ τῶν ἀγγέλων, ὅτι πασῶν ἐστιν ἐσχάτη διακόσμησις, ἡ τῶν ἁγίων δυνάμεων. καὶ τῆς μὲν τῶν ἐσχάτων ἁγιοπρεποῦς ἐλλάμψεως αἱ τῶν ὑπερκειμένων οὐσιῶν διακοσμήσεις μετέχουσιν. αἱ τελευταῖαι δὲ τῶν πρώτων οὐδαμῶς. καὶ τούτου χάριν οὐράνιαι μὲν δυνάμεις ἅπαντες οἱ θεῖοι νόες ὀνομάζονται. σεραφὶμ δὲ καὶ θρόνοι καὶ κυριότητες οὐδαμῶς. ἀμέθεκτοι γὰρ αἱ τελευταῖαι τῶν ὑπερτάτων εἰσὶν ὁλικῶν ἰδιοτήτων. οἱ γὰρ ἄγγελοι καὶ πρὸ τῶν ἀγγέλων ἀρχάγγελοι, καὶ ἀρχαί, καὶ ἐξουσίαι μετὰ τὰς δυνάμεις ὑπὸ τῆς θεολογίας ταττόμενοι κατὰ κοινοῦ πολλάκις ὑφ' ἡμῶν ὁμοῦ ταῖς ἄλλαις ἁγίαις οὐσίαις, οὐράνιαι δυνάμεις ἀποκαλοῦνται. φαμὲν δὲ ὅτι κοινῶς ἐπὶ πάσαις κεχρημένοι τῇ τῶν οὐρανίων δυνάμεων ἐπωνυμίᾳ, οὐ σύγχυσίν τινα τῶν ἑκάστης διακοσμήσεως ἰδιοτήτων εἰσάγομεν· ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς τριάδα διῄρηνται τῷ κατ' αὐτοὺς ὑπερκοσμίῳ λόγῳ πάντες θεῖοι νόες εἰς οὐσίαν καὶ δύναμιν καὶ ἐνέργειαν, ὅταν ἅπαν

καὶ δὲ πάντες εἰσὶν ἄγγελοι τῶν πρὸ αὐτῶν. οἱ μὲν πρὸ αὐτῶν θεοῦ τοῦ κινοῦντος. ἀναλόγως δὲ οἱ λοιποὶ τῶν ἐκ θεοῦ κεκινημένων. τοσοῦτον γὰρ ἡ πάντων ὑπερούσιος ἁρμονία, τῆς ἑκάστου τῶν λογικῶν τε καὶ νοερῶν ἱερᾶς εὐκοσμίας καὶ τεταγμένης ἀγωγῆς προεννόησεν, ὅτι καὶ αὐτὴ τῶν ἱεραρχιῶν ἑκάστη ἱερὰς τάξεις ἱεροπρεπεῖς ἔθετο. καὶ πᾶσαν ἱεραρχίαν ὁρῶμεν εἰς τὰς πρώτας καὶ μέσας καὶ τελευταίας δυνάμεις διῃρημένην. ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἑκάστην ἰδικῶς εἰπεῖν διακόσμησιν ταῖς αὐταῖς ἐνθέοις ἁρμονίαις διέκρινεν. διὸ καὶ αὐτοὺς τοὺς θειοτάτους σεραφὶμ οἱ θεολόγοι φασὶν ἕτερον πρὸς τὸν ἕτερον κεκραγέναι. σαφῶς ἐν τούτῳ καθάπερ οἶμαι δηλοῦντες, ὅτι τῶν θεολογικῶν γνώσεων οἱ πρῶτοι τοῖς δευτέροις μεταδιδόασιν.

P ροσθείην δ' ἂν καὶ τοῦτο οὐκ ἀπεικότως, ὅτι καὶ καθ' αὐτὸν ἕκαστος οὐράνιός τε καὶ ἀνθρώπινος νοῦς ἰδικὰς ἔχει καὶ πρώτας καὶ μέσας, καὶ τελευταίας τάξεις τε καὶ δυνάμεις, πρὸς τὰς εἰρημένας τῶν καθ' ἕκαστον ἱεραρχικῶν ἐλλάμψεων οἰκείας ἀναγωγὰς ἀναλόγως ἐκφαινομένας. καθ' ἃς ἕκαστος ἐν μετουσίᾳ γίγνεται κατὰ τὸ αὐτῷ θεμιτόν τε καὶ ἐφικτὸν τῆς ὑπεραγνοτάτης καθάρσεως, τοῦ ὑπερπλήρους φωτὸς τῆς προτελείου τελειώσεως. ἔστι γὰρ οὐδὲν αὐτοτελὲς, ἢ ἀπροσδεὲς καθόλου τελειότητος, εἰ μὴ τὸ ὄντως αὐτοτελὲς καὶ προτέλειον.

ἡμᾶς ἐκδιδάσκουσιν, τὸ μίαν εἶναι τῶν ὅλων πρόνοιαν, ἁπασῶν τῶν ἀοράτων καὶ ὁρατῶν δυνάμεων ὑπερουσίως ὑπερῃδρυμένην· πάντας δὲ τοὺς καθ' ἕκαστον ἔθνος ἐπιστατοῦντας ἀγγέλους, ἐπ' αὐτὴν ὡς οἰκείαν ἀρχὴν τοὺς ἑπομένους ἐθελουσίως ὅσῃ δύναμις ἀνατείνοντας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Ἐπανάληψις καὶ συναγωγὴ τῆς ἀγγελικῆς εὐταξίας.

Συνῆκται τοίνυν ἡμῖν, ὡς ἡ μὲν πρεσβυτάτη τῶν περὶ θεὸν νόων διακόσμησις ὑπὸ τῆς τελεταρχικῆς ἐλλάμψεως ἱεραρχουμένη, τῷ ἐπ' αὐτὴν ἀμέσως ἀνατείνεσθαι κρυφιωτέρα καὶ φανεροτέρα τῆς θεαρχίας φωτοδοσίᾳ, καθαίρεται καὶ φωτίζεται καὶ τελεσιουργεῖται· κρυφιωτέρα μὲν ὡς νοητοτέρα, καὶ μᾶλλον ἁπλωτικῇ καὶ ἑνοποιῷ· φανοτέρα δὲ ὡς πρωτοδότῳ καὶ πρωτοφανεῖ καὶ ὁλικωτέρα καὶ μᾶλλον εἰς αὐτὴν ὡς διειδῆ κεχυμένῃ. πρὸς ταύτης δὲ πάλιν ἀναλόγως ἡ δευτέρα, καὶ πρὸς τῆς δευτέρας ἡ τρίτη, καὶ πρὸς τῆς τρίτης ἡ καθ' ἡμᾶς ἱεραρχία κατὰ τὸν αὐτὸν τῆς εὐκόσμου ταξιαρχίας θεσμὸν, ἐν ἁρμονίᾳ θείᾳ καὶ ἀναλογίᾳ πρὸς τὴν ἁπάσης εὐκοσμίας ὑπεράρχιον ἀρχὴν καὶ περάτωσιν ἱεραρχικῶς ἀνάγεται. ἐκφαντορι-

κυριότητος ἡγεμονικὸν καὶ ἐξουσιαστικὸν κατὰ τὰς ὁράσεις διεπορθμεύετο, καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἐκείνοις οἱ τοῦ ὄντως θεοῦ θεράποντες ἡγεμόνες καθίσταντο τῆς τῶν τυπωθεισῶν ὑπὸ τῶν ἀγγελικῶν ὁράσεων ἐκφαντορίας, τοῖς τῶν ἀγγέλων ἐγγὺς ἱεροῖς ἀνδράσι τῷ δανιὴλ, καὶ τῷ ἰωσὴφ ἐκ θεοῦ δι' ἀγγέλων ἀποκαλυφθείσης. μία γάρ ἐστιν ἡ πάντων ἀρχὴ καὶ πρόνοια, καὶ οὐδαμῶς οἰητέον ἰουδαίων μὲν ἀποκληρωτικῶς ἡγεῖσθαι τὴν θεαρχίαν, ἀγγέλους δὲ ἰδίως ἢ ὁμοτίμως ἢ ἀντιθέτως ἢ θεούς τινας ἑτέρους ἐπιστατεῖν τοῖς ἄλλοις ἔθνεσιν. ἀλλὰ καὶ τὸ λόγιον ἐκεῖνο κατὰ τήνδε τὴν ἱερὰν ἔννοιαν ἐκληπτέον. οὐχ ὡς μερισαμένου θεοῦ μεθ' ἑτέρων θεῶν ἢ ἀγγέλων τὴν καθ' ἡμᾶς ἡγεμονίαν καὶ τῷ ἰσραὴλ ὡς ἐθνάρχην καὶ ἐθναγωγὸν ἀποκληρωθέντος. ἀλλ' ὡς αὐτῆς μὲν τῆς μιᾶς ἁπάντων ὑψίστου προνοίας, πάντας ἀνθρώπους σωστικῶς τοῖς τῶν οἰκείων ἀγγέλων ἀναγωγικαῖς χειραγωγίαις διανειμάσης. μόνου δὲ σχεδὸν παρὰ πάντας τοῦ ἰσραὴλ ἐπὶ τὴν τοῦ ὄντος κυρίου φωτοδοσίαν καὶ ἐπίγνωσιν ἐπιστραφέντος. ὅθεν ἡ θεολογία τὸ μὲν ἑαυτὸν ἀποκληρῶσαι τὸν ἰσραὴλ ἐπὶ τὴν τοῦ ὄντως θεοῦ θεραπείαν ἐμφαίνουσα. τὸ ἐγεννήθη μερὶς κυρίου φασίν. ἐνδεικνυμένη δὲ τὸ καὶ αὐτὸν ἐν ἴσῳ τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν ἀπονενεμῆσθαί τινι τῶν ἁγίων ἀγγέλων. ὡς τὸ δι' αὐτοῦ τὴν μίαν ἁπάντων ἀρχὴν ἐπιγνῶναι, τὸν μιχαὴλ ἔφη τοῦ ἰουδαίων ἡγεῖσθαι λαοῦ, σαφῶς.

αὐτεξουσιότητα, τὰ θεῖα φῶτα τῆς προνοητικῆς ἐλλάμψεως ἀπαμβλύνεται. ἀλλ' ἡ τῶν νοερῶν ὄψεων ἀνομοιότης, τὴν ὑπερπληρῆ τῆς πατρικῆς ἀγαθότητος φωτοδοσίαν, ἢ παντελῶς ἀμέθεκτον ποιεῖ καὶ πρὸς τὴν αὐτῶν ἀντιτυπίαν ἀδιάδοτον, ἢ τὰς μετουσίας ποιεῖ διαφόρους, μικρὰς ἢ μεγάλας, ἀμυδρὰς, ἢ φανάς. τῆς μιᾶς καὶ ἁπλῆς καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ἐχούσης καὶ ὑπερηπλωμένης πηγαίας ἀκτῖνος. ἐπεὶ ὅτι γε καὶ τῶν ἑτέρων ἐθνῶν, ἐξ ὧν καὶ ἡμεῖς ἀνενεύσαμεν ἐπὶ τὸ πᾶσιν ἑτοίμως εἰς μετάδοσιν ἀναπεπταμένον τοῦ θεαρχικοῦ φωτὸς ἄπειρόν τε καὶ ἄφθονον πέλαγος, οὐκ ἔκφυλοί τινες ἐπεστάτουν θεοί, μία δὲ πάντων ἀρχή, καὶ πρὸς ταύτην ἀνῆγον τοὺς ἑπομένους, οἱ καθ' ἕκαστον ἔθνος ἱεραρχοῦντες ἄγγελοι. τὸν μελχισεδὲκ ἐννοητέον, ἱεράρχην ὄντα φιλοθεώτατον οὐ τῶν οὐκ ὄντων, ἀλλὰ τοῦ ὄντως ὄντος ὑψίστου θεοῦ.

Καὶ γὰρ οὐχ ἁπλῶς τὸν μελχισεδὲκ οἱ θεόσοφοι, οὐ φιλόθεον μόνον, ἀλλὰ καὶ ἱερέα κεκλήκασιν, ἵνα τοῖς ἐχέφροσιν ἐναργῶς ἐμφαίνωσιν ὅτι μὴ μόνον αὐτὸς ἐπὶ τὸν ὄντως ὄντα θεὸν ἐπέστραπτο· πρὸς ἔτι δὲ, καὶ ἄλλοις ὡς ἱεράρχης ἡγεῖτο τῆς ἐπὶ τὴν ἀληθῆ καὶ μόνην θεαρχίαν ἀναγωγῆς.

Καὶ τοῦτο δὲ τὴν σὴν ἱεραρχικὴν σύνεσιν ὑπομνήσωμεν. ὅτι καὶ τοῦ φαραὼ πρὸς τοῦ τοῖς αἰγυπτίοις ἐπιστατοῦντος ἀγγέλου. καὶ τῷ βαβυλωνίων ἄρχοντι πρὸς τοῦ οἰκείου, καὶ τὸ τῆς πάντων προνοίας καὶ

ἀρχῶν καὶ ἀρχαγγέλων καὶ ἀγγέλων ἱεραρχίας ἡγεῖσθαι. τῆς πρώτης μὲν ἱεραρχίας ἐμφανέστερον. τῆς δὲ μετ' αὐτὴν κρυφιωδέστερον.

Τὴν δὲ τῶν ἀρχῶν καὶ ἀρχαγγέλων καὶ ἀγγέλων, ἐκφαντορικὴν διακόσμησιν, ταῖς ἀνθρωπείαις ἱεραρχίαις δι' ἀλλήλων ἐπιστατεῖν. ἵν' ἡ κατὰ τάξιν ἡ πρὸς θεὸν ἀναγωγὴ καὶ ἐπιστροφὴ, καὶ κοινωνία, καὶ ἕνωσις. καὶ μὴν ἡ παρὰ θεοῦ πάσαις ταῖς ἱεραρχίαις, ἀγαθοπρεπῶς ἐνδιδομένη, καὶ κοινωνικῶς ἐπιφοιτῶσα, μετ' εὐκοσμίας ἱερωτάτης πρόοδος. ἔνθεν ἡ θεολογία τὴν καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίαν ἀγγέλοις ἀπονενέμηκεν, ἄρχοντα τοῦ ἰουδαίων λαοῦ τὸν μιχαὴλ ὀνομάζουσα, καὶ ἄλλους ἐθνῶν ἑτέρων, ἔστησεν γὰρ ὁ ὕψιστος ὅρια ἐθνῶν κατὰ ἀριθμὸν ἀγγέλων θεοῦ. Εἰ δέ τις φαίη, καὶ πῶς ὁ τῶν ἑβραίων λαὸς ἀνήγετο μόνος ἐπὶ τὰς θεαρχικὰς ἐλλάμψεις, ἀποκριτέον. ὅτι μὴ τὰς τῶν ἀγγέλων εὐθείας ἐπιστασίας αἰτιάσασθαι χρὴ τῆς τῶν ἑτέρων ἐθνῶν ἐπὶ τοὺς οὐκ ὄντας θεοὺς ἀποπλανήσεως. ἀλλ' αὐτοὺς ἐκείνους οἰκείαις ῥοπαῖς, ἐκ τῆς ἐπὶ τὸ θεῖον εὐθείας ἀναγωγῆς ἀποπεπτωκότας, τῇ φιλαυτίᾳ καὶ αὐθαδείᾳ, καὶ τῇ τῶν αὐτοῖς δοκούντων θεοπρεπῶν ἀναλόγῳ σεβασμιότητι. τοῦτο μαρτυρεῖται καὶ αὐτὸς ὁ τῶν ἑβραίων λαὸς πεπονθέναι. ἐπίγνωσιν γὰρ θεοῦ φησιν ἀπώσω, καὶ ὀπίσω τῆς καρδίας σου ἐπορεύθης. οὐδὲ γὰρ ἠναγκασμένην ἔχομεν ζωήν. οὐδὲ διὰ τὴν τῶν προνοουμένων

Πλὴν ἐπεί περ οὐκ ἔστιν ἱεραρχία μὴ καὶ πρώτας καὶ μέσας, καὶ τελευταίας δυνάμεις ἔχουσα· ἡ τῶν ἀρχαγγέλων ἁγία τάξις, κοινωνικῶς τῇ ἱεραρχικῇ μεσότητι τῶν ἄκρων ἀντιλαμβάνεται·

Ταῖς τε γὰρ ἁγιωτάταις ἀρχαῖς κοινωνεῖ· καὶ τοῖς ἁγίοις ἀγγέλοις· ταῖς μὲν ὅτι πρὸς τὴν ὑπερούσιον ἀρχὴν, ἀρχικῶς ἐπέστραπται· καὶ πρὸς αὐτὴν ὡς ἐφικτὸν ἀποτυποῦται· καὶ τοὺς ἀγγέλους ἑνοποιεῖ κατὰ τὰς εὐκόσμους αὐτῆς καὶ τεταγμένας καὶ ἀοράτους ἡγεμονίας· τοῖς δὲ ὅτι καὶ τῆς ὑποφητικῆς ἐστι τάξεως, τὰς θεαρχικὰς ἐλλάμψεις ἱεραρχικῶς διὰ τῶν πρώτων δυνάμεων ὑποδεχομένη, καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτὰς ἀγαθοειδῶς ἀγγέλλουσα, καὶ δι' ἀγγέλων ἡμῖν ἀναφαίνουσα· κατὰ τὴν ἱερὰν ἑκάστου τῶν θείων ἐλλαμπομένων ἀναλογίαν· οἱ γὰρ ἄγγελοι, καθὼς ἤδη προειρήκαμεν, συμπληρωτικῶς ἀποπερατοῦσι τὰς ὅλας τῶν οὐρανίων νοῶν διακοσμήσεις· κατὰ τὸ τελευταῖον ὡς ἐν οὐρανίαις οὐσίαις ἔχοντες τὴν ἀγγελικὴν ἰδιότητα· καὶ μᾶλλον πρὸς ἡμῶν ἄγγελοι παρὰ τοὺς προτέρους οἰκειότερον ὀνομαζόμενοι· ὅσῳ καὶ περὶ τὸ ἐμφανέστερον αὐτοῖς ἐστιν ἡ ἱεραρχία καὶ μᾶλλον περικόσμιος· Τὴν μὲν γὰρ ὑπερτάτην ὡς εἴρηται διακόσμησιν, ὡς τῷ κρυφίῳ πρωτοταγῶς πλησιάζουσαν κρυφιωδῶς οἰητέον ἱεραρχεῖν τῆς δευτέρας·

Τὴν δὲ δευτέραν ἣ συμπληροῦται πρὸς τῶν ἁγίων κυριοτήτων καὶ δυνάμεων καὶ ἐξουσιῶν, τῆς τῶν

ἱεραρχιῶν θεοειδοῦς εὐκοσμίας πρὸς ἣν ἡ τῆς παρ' ἡμῖν ἱεραρχίας εὐταξία κατὰ τὸ δυνατὸν ἀφομοιουμένη· τὴν ἀγγελικὴν εὐπρέπειαν ὡς ἐν εἰκόσιν ἕξει τυπουμένην δι' αὐτῆς καὶ ἀναγομένην πρὸς τὴν ὑπερούσιον ἁπάσης ἱεραρχίας ταξιαρχίαν·

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν ἀρχαγγέλων καὶ τῶν ἀγγέλων· καὶ περὶ τῆς τελευταίας αὐτῶν ἱεραρχίας·

Λοιπὸς ἡμῖν εἰς θεωρίαν ἱερὰν διάκοσμος ὁ τὰς ἀγγελικὰς συγκλείων ἱεραρχίας· ὁ πρὸς τῶν θεοειδῶν ἀρχῶν ἀρχαγγέλων τε καὶ ἀγγέλων διακοσμούμενος· Καὶ πρώτας μὲν εἰπεῖν ἀναγκαῖον οἶμαι κατὰ τὸ ἐμοὶ δυνατὸν τὰς τῶν ἁγίων αὐτῶν ἐπωνυμιῶν ἐκφαντορίας· ἐκφαίνει γὰρ ἡ μὲν τῶν οὐρανίων ἀρχῶν, τὸ θεοειδῶς ἀρχικὸν καὶ ἡγεμονικὸν μετὰ τάξεως ἱερᾶς, καὶ ταῖς ἀρχικαῖς πρεπωδεστάταις δυνάμεσι· καὶ τὸ πρὸς τὴν ὑπεράρχιον ἀρχὴν αὐτάς τε ὁλικῶς ἐπεστράφθαι, καὶ ἑτέρων ἀρχικῶς ἡγεῖσθαι· καὶ τὸ πρὸς αὐτὴν ἐκείνην ὡς δυνατὸν ἀποτυποῦσθαι τὴν ἀρχοποιὸν ἀρχήν· ἀναφαίνειν τε τὴν ὑπερούσιον αὐτῆς ταξιαρχίαν, τῇ τῶν ἀρχικῶν εὐκοσμίᾳ δυνάμεων·

Η δὲ τῶν ἁγίων ἀρχαγγέλων ὁμοταγὴς μέν ἐστι ταῖς οὐρανίαις ἀρχαῖς. ἔστι γὰρ αὐτῶν τε καὶ τῶν ἀγγέλων ὡς ἔφην ἱεραρχία μία καὶ διακόσμησις·

πῶς κατοικισθήσεται ἱερουσαλὴμ, ἀπὸ πλήθους ἀνθρώπων. ἕτερος δὲ τῶν θεολόγων ἰεζεκιὴλ. καὶ πρὸς αὐτῆς φησιν τοῦ πανιέρως νομοθετηθῆναι, τῆς τοῖς χερουβὶμ ἐπιβεβηκυίας ὑπερενδόξου θεότητος. τὸν γὰρ ἰσραὴλ ὡς εἴρηται πατρικῇ φιλανθρωπίᾳ διὰ παιδείας ἐπὶ τὸ κρεῖττον μετάγουσα δικαιοσύνῃ θεοπρεπεῖ τῶν ὑπευθύνων ἀποκρίνεσθαι τοὺς ἀνευθύνους ἐδικαίωσεν. τοῦτο μυεῖται πρῶτος μετὰ τὰ χερουβὶμ, ὁ τὴν ὀσφὺν σαπφείρῳ διεζωσμένος. ὃς τὸν ποδήρη κατὰ σύμβολον ἱεραρχικὸν ἐνδεδύκει. τοὺς δὲ λοιποὺς ἀγγέλους οἳ τοὺς πελέκεις εἶχον, ἡ θεία ταξιαρχία κελεύει πρὸς τοῦ προτέρου μυεῖσθαι τὴν περὶ τούτου θεοκρισίαν. τὸ μὲν γὰρ ἔφη μέσην διελθεῖν τὴν ἱερουσαλὴμ καὶ δοῦναι σημεῖον εἰς τὰ μέτωπα τῶν ἀνευθύνων ἀνδρῶν. τοῖς ἄλλοις δὲ, πορεύεσθαι εἰς τὴν πόλιν ὀπίσω αὐτοῦ καὶ κόπτετε καὶ μὴ φείδεσθε τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν. ἐπὶ δὲ πάντας ἐφ᾽ οὓς ἐστιν τὸ σημεῖον μὴ ἐγγίσητε. τί ἄν τις εἴποι περὶ τοῦ φήσαντος ἀγγέλου τῷ δανιήλ. ἐξῆλθεν ὁ λόγος. ἢ περὶ αὐτοῦ τοῦ πρώτου τὸ πῦρ ἐκ μέσου τῶν χερουβὶν ἀνειληφότος. ἢ τὸ τούτου περισσότερον εἰς εὐταξίας ἀγγελικῆς ἀπόδειξιν, ὅτι τὰ χερουβὶμ ἐμβάλλει τὸ πῦρ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ τὴν ἁγίαν στολὴν ἐνδεδυκότος, ἢ περὶ τοῦ κεκληκότος τὸν θειότατον γαβριὴλ, καὶ φήσαντος αὐτῷ, συνέτισον ἐκεῖνον τὴν ὅρασιν. ἢ ὅσα ἄλλα πρὸς τῶν ἱερῶν θεολόγων εἴρηται περὶ τῆς τῶν οὐρανίων

λουμένων. διό, καὶ πρὸς τῆς ἱερατικῆς ἡμῶν παραδόσεως τελεσταὶ καὶ φωτουργοὶ καὶ καθαρτικαὶ δυνάμεις, οἱ πρῶτοι νόες ὀνομάζονται τῶν ὑφειμένων, ὡς δι' αὐτῶν ἐπὶ τὴν πάντων ὑπερούσιον ἀρχὴν ἀναγομένων, καὶ τῶν τελεταρχικῶν καθάρσεων καὶ φωτισμῶν καὶ τελειώσεων ἐν μετουσίᾳ κατὰ τὸ αὐτοῖς θεμιτὸν γιγνομένων. τοῦτο γάρ ἐστι καθόλου τῇ θείᾳ ταξιαρχίᾳ θεοπρεπῶς νενουθετημένον. τὸ διὰ τῶν πρώτων τὰ δεύτερα τῶν θεαρχικῶν μετέχειν ἐλλάμψεων. εὑρήσεις δὲ τοῦτο καὶ πολλαχοῦ τοῖς θεολόγοις ἐκπεφασμένον. ἡνίκα γὰρ ἡ θεία καὶ πατρικὴ φιλανθρωπία τὸν ἰσραήλ. ἐπιστρεπτικῶς ὑπὲρ τῆς ἱερᾶς αὐτοῦ σωτηρίας παιδεύσασα, καὶ τιμωροῖς καὶ ἀτιθάσοις ἔθνεσιν εἰς ἐπανόρθωσιν ἐκδεδωκυίας· τῇ παντοίᾳ τῶν προνοουμένων ἐπὶ τὸ κρεῖττον μεταγωγῇ καὶ τῆς αἰχμαλωσίας ἠφίει, καὶ πρὸς τὴν προτέραν ἱλεικῶς ἐπανήγαγεν εὐπάθειαν· ὁρᾷ τῶν θεολόγων εἷς ζαχαρίας ἕνα τῶν πρώτων ὡς οἶμαι καὶ περὶ θεὸν ἀγγέλων, κοινὸν γὰρ ὡς ἔφην ἐστὶ πᾶσιν τὸ τῆς ἀγγελικῆς ἐπωνυμίας, πρὸς αὐτοῦ θεοῦ μαθόντα τοὺς περὶ τούτου παρακλητικοὺς ὡς εἴρηται λόγους· ἕτερον δὲ τῶν ὑφειμένων ἀγγέλων πρὸς ὑπαντὴν τοῦ πρώτου προπορευόμενον ὡς πρὸς ἐλλάμψεως ὑποδοχὴν καὶ μετάληψιν. εἶτα πρὸς αὐτοῦ τὴν θείαν βουλὴν ὡς πρὸς ἱεράρχου μυούμενον, καὶ τὸ μυῆσαι τὸν θεολόγον ἐπιτρεπόμενον. ὅτι κατακαρ-

εὔκοσμον καὶ ἀσύμφυρτον περὶ τὰς θείας ἀποδοχὰς εὐταξίας καὶ τὸ τεταγμένον τῆς ὑπερκοσμίου καὶ νοερᾶς ἐξουσιότητος, οὐ τυραννικῶς ἐπὶ τὰ χείρω ταῖς ἐξουσιαστικαῖς δυνάμεσιν ἀποκεχρημένης· ἀλλ' ἀκρατήτως ἐπὶ τὰ θεῖα μετ' εὐταξίας ἀναγομένης τε καὶ τὰ μετ' αὐτὴν ἀγαθοειδῶς ἀναγούσης, καὶ πρὸς τὴν ἐξουσιοποιὸν ἐξουσιαρχίαν ὡς θεμιτὸν ἀφομοιουμένης καὶ ταύτην ὡς δυνατὸν ἀγγέλοις ἀναλαμπούσης ἐν ταῖς κατ' αὐτὴν εὐκόσμοις τάξεσιν τῆς ἐξουσιαστικῆς δυνάμεως. Ταύτας ἔχουσα τὰς θεοειδεῖς ἰδιότητας ἡ μέση τῶν οὐρανίων νοῶν διακόσμησις, καθαίρεται μὲν καὶ φωτίζεται καὶ τελεσιουργεῖται καθ' ὃν εἴρηται τρόπον ὑπὸ τῶν θεαρχικῶν ἐλλάμψεων ἐνδιδομένων αὐτῇ δευτέρως διὰ τῆς πρώτης ἱεραρχικῆς διακοσμήσεως, καὶ διὰ μέσης ἐκείνης δευτεροφανῶς διαπορθμευομένων. ἀμέλει τὴν δι' ἄλλου λεγομένην φοιτᾶν εἰς ἄλλον ἄγγελον ἀκοὴν σύμβολον ποιησώμεθα τῆς πόρρωθεν ἀποτελουμένης, καὶ διὰ τὴν πρόοδον ἀμυδρουμένης εἰς δευτέρωσιν τελειώσεως.

Ὡς γὰρ οἱ δεινοὶ περὶ τὰς ἱερὰς ἡμῶν τελετὰς φασὶ, τὰς αὐτοφανεῖς τῶν θείων ἀποπληρώσεις τῶν δι' ἑτέρων θεοπτικῶν μεθέξεων εἶναι τελεωτέρας, οὕτως οἶμαι καὶ τῶν ἀγγελικῶν τάξεων τὴν ἀμέσον μετουσίαν τῶν πρώτως ἐπὶ θεὸν ἀνατεινομένων, ἐναργεστέραν εἶναι τῶν διὰ μεσότητος ἀποτελουμένων.

θεοειδοῦς ἰδιότητας. Τῶν μὲν οὖν ἁγίων κυριοτήτων τὴν ἐκφαντορικὴν ὀνομασίαν, οἶμαι, δηλοῦν ἀδούλωτόν τινα καὶ πάσης ὑποπεζίας ὑφέσεως ἐλευθέραν ἀναγωγήν, οὐδὲ μιᾷ τῶν τυραννικῶν ἀνομοιοτήτων, οὐδενὶ τρόπῳ καθόλου κατακλινομένην αὐτήν, ἐλευθεροπρεπῶς ὡς ἀμείλικτον κυριότητα, πάσης μειωτικῆς δουλοποιΐας ὑπερκειμένην. ἀνενδότως ὑφέσει πάσῃ, καὶ ἐξῃρημένην πάσης ἀνομοιότητος, τῆς ὄντως κυριότητος καὶ κυριαρχίας, ἀκαταλήκτως ἐφιεμένην, καὶ πρὸς τὴν αὐτῆς κυρίαν ἐμφέρειαν ὡς ἐφικτὸν ἑαυτήν τε καὶ τὰ μεθ' ἑαυτὴν ἀγαθοειδῶς διαπλάττουσαν πρὸς οὐδὲν τῶν εἰκῆ δοκούντων ἀλλὰ πρὸς τὸ κυρίως ὂν ὁλικῶς ἐπιτετραμμένην, καὶ κυριαρχικῆς ἀεὶ ἀγαθοειδείας ἐν μετουσίᾳ, κατὰ τὸ δυνατὸν αὐτῇ, γινομένην.

Τὴν δὲ τῶν ἁγίων δυνάμεων ἀρρενωπόν τινα καὶ ἀκατάσειστον ἀνδρίαν εἰς πάσας τὰς κατ' αὐτὴν θεοειδεῖς ἐνεργείας πρὸς μηδεμίαν ὑποδοχὴν τῶν ἐνδιδομένων αὐτῇ θεαρχικῶν ἐλλάμψεων ἀδρανῶς ἐξασθενοῦσαν, δυνατῶς ἐπὶ τὸ θεομίμητον ἀναγομένην, οὐκ ἀπολειποῦσαν ἑαυτῆς ἀνανδρείᾳ τὴν θεοειδῆ κίνησιν: ἀλλ' ἀρρεπῶς ἀφορῶσαν εἰς τὴν ὑπερούσιον καὶ δυναμοποιὸν δύναμιν, καὶ ταύτης εἰκόνα δυναμοειδῆ κατὰ τὸ ἐφικτὸν γινομένην. καὶ πρὸς μὲν αὐτὴν ὡς ἀρχιδύναμον δυνατῶς ἐπεστραμμένην, πρὸς δὲ τὰ δεύτερα δυναμοδότως θεοειδῶς προϊοῦσαν.

Τὴν ὁμοταγῆ τῶν θείων κυριοτήτων καὶ δυνάμεων τὴν

ρόν· ὅτι τὴν θεολογικὴν ἐπιστήμην ἡ πρώτη διακό-
σμησις, ὡς θεμιτὸν ἐλλάμψει θείᾳ πρὸς τῆς θεαρ-
χικῆς ἀγαθότητος· ταύτης ὡς ἀγαθοειδὴς ἱεραρ-
χία, καὶ τοῖς μετ' αὐτὴν ἐξῆς μεταδέδωκεν· ἐκεῖ-
νο κατ' ἐπιτομὴν ἀπεῖν ὑφηγουμένη· τὸ τὴν σεβα-
σμίαν αὐτὴν καὶ ὑπέρφημον καὶ πανύφημον θε-
αρχίαν θεμιτὸν εὐλόγως εἶναι πρὸς τῶν θεοδόχων,
ὡς ἐφικτὸν, γινώσκεσθαι καὶ ὑμνεῖσθαι νοῶν.
οὗτοι γάρ εἰσιν ὡς θεοειδεῖς οἱ θεῖοι τόποι τῆς θεαρ-
χικῆς ὡς τὰ λόγια φησὶν καταπαύσεως· καὶ μὴν
ὅτι μονάς ἐστι καὶ ἑνὰς τρισυπόστατος· ἀπὸ τῶν
» ὑπερουρανίων οὐσιῶν ἄχρι τῶν ἐσχάτων τῆς γῆς
» διεῖσα τὴν ἀγαθοτάτην αὐτῆς ἐπὶ πάντα τὰ ὄν-
τα πρόνοιαν, ὡς πάσης οὐσίας ὑπεράρχιος ἀρχὴ
καὶ αἰτία, καὶ πάντων ὑπερουσίως ἀσχέτῳ συνο-
χῇ περιδεδραγμένη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ τῶν κυριοτήτων, καὶ τῶν δυνάμεων, καὶ τῶν ἐξουσι-
ῶν, καὶ περὶ τῆς μέσης αὐτῶν ἱεραρχίας.

Επιτέον δὲ νῦν ἡμῖν ἐπὶ τὴν μέσην τῶν οὐρανίων νοῶν διακόσμησιν, τὰς κυριότητας ἐκείνας, ὑπερκοσμίοις ὀφθαλμοῖς ὡς ἐφικτὸν ἐποπτεύουσιν, καὶ τὰ ὄντως δυνατὰ θεάματα τῶν θείων ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων· καὶ γὰρ ἑκάστη τῶν ὑπὲρ ἡμᾶς οὐσιῶν ἐπωνυμία, τὰς θεομιμήτους αὐτῶν ἐκφαίνει τοῦ θε-

κοσμουμένη· ἣ κύκλῳ θεοῦ καὶ περὶ θεὸν ἀμέσως ἑστηκυῖα, καὶ ἁπλῶς καὶ ἀκαταλήκτως περιχορεύουσα τὴν αἰώνιον αὐτοῦ γνῶσιν κατὰ τὴν ὑπερτάτην ὡς ἐν ἀγγέλοις ἀεικίνητον ἵδρυσιν· πολλὰς μὲν καὶ μακαρίας ὁρῶσα καθαρῶς θεωρίας, ἁπλᾶς δὲ καὶ ἀμέσους μαρμαρυγὰς ἐλλαμπομένη, καὶ θείας τροφῆς ἀποπληρουμένη· πολλῆς μὲν τῇ πρωτοδότῳ χύσει, μιᾶς δὲ τῇ ἀποικίλτῳ καὶ ἑνοποιῷ τῆς θεαρχικῆς ἑστιάσεως ἑνότητι, πολλῆς δὲ κοινωνίας θεοῦ καὶ συνεργίας, ἠξιωμένη τῇ πρὸς αὐτὸν, ὡς ἐφικτὸν, ἀφομοιώσει τῶν καλῶν ἕξεών τε καὶ ἐνεργειῶν· πολλὰ δὲ τῶν θείων ὑπερκειμένως γινώσκουσα, καὶ θεαρχικῆς ἐπιστήμης καὶ γνώσεως ἐν μετουσίᾳ κατὰ τὸ θεμιτὸν γιγνομένη· διὸ καὶ ὕμνους αὐτῆς ἡ θεολογία τοῖς ἐπὶ γῆς παραδέδωκεν, ἐν οἷς ἱερῶς ἀναφαίνεται τὸ τῆς ὑπερτάτης ἐλλάμψεως ὑπερέχον· οἱ μὲν γὰρ αὐτῆς εἰπεῖν αἰσθητῶς, ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν ἀναβοῶσιν, εὐλογημένη ἡ δόξα κυρίου ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ.

Οἱ δὲ τὴν πολυύμνητον ἐκείνην καὶ σεβασμιωτάτην ἀνακράζουσιν θεολογίαν, ἅγιος ἅγιος ἅγιος κύριος σαβαὼθ πλήρης πᾶσα ἡ γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ.

Ταύτην δὲ τὰς ὑπερτάτας τῶν ὑπερουρανίων νοῶν ὑμνολογίας, ἤδη μὲν ἐν τοῖς περὶ τῶν θείων ὕμνων ὡς ἐφικτὸν ἀνεπτύξαμεν· καὶ εἴρηται περὶ τούτων ἐν ἐκείνοις, ὡς καθ' ἡμᾶς, ἱκανῶς, ἀφ' ὧν εἰς ὑπόμνησιν ἀρκεῖ φάναι, τοσοῦτον κατὰ τὸν παρόντα και-

Θαυμάζω δὲ ὅτι καὶ τῶν ὑπερουρανίων οὐσιῶν αἱ πρῶται, καὶ τοσοῦτον ἁπάσας ὑπερκείμεναι τῶν θεαρχικῶν ἐλλάμψεων ὡς μεσοπετεῖς εὐλαβῶς ἐφίενται. καὶ γὰρ οὐκ αὐτόθεν ἐρωτῶσιν· διατί σου ἐρυθρὰ τὰ ἱμάτια. πρὸς ἑαυτὰς δὲ διαπορεῖν πρότερον· ἐνδείκνυνται μὲν, ὅτι μαθητιῶσι καὶ τῆς θεουργικῆς γνώσεως ἐφίενται· μὴ προεκπηδῶσαι δὲ τῆς κατὰ θείαν πρόοδον ἐνδιδομένης ἐλλάμψεως.

Οὐκοῦν ἡ πρώτη τῶν οὐρανίων νοῶν ἱεραρχία, πρὸς αὐτῆς τελεταρχίας ἱεραρχουμένη τῷ ἐπ' αὐτὴν ἀμέσως ἀνατείνεσθαι τῆς παναγεστάτης καθάρσεως τοῦ ἀπλέτου φωτὸς τῆς προτελείου τελεσιουργίας ἀναλόγως αὐτῇ πληρουμένη καθαίρεται καὶ φωτίζεται καὶ τελεσιουργεῖται· πάσης μὲν ὑφέσεως ἀμιγής· πρώτου δὲ φωτὸς πλήρης καὶ πρωτοδότου γνώσεως καὶ ἐπιστήμης μέτοχος ἀποτελουμένη. Συνελὼν δὲ καὶ τοῦτο φαίην ἂν οὐκ ἀπεικότως· ὅτι καὶ κάθαρσίς ἐστιν καὶ φωτισμὸς, καὶ τελείωσις, ἡ τῆς θεαρχικῆς ἐπιστήμης μετάληψις· ἀγνοίας μὲν οἷον, ἀποκαθαίρουσα τῇ κατ' ἀξίαν ἐνδιδομένῃ γνώσει τῶν τελεωτέρων μυήσεων· φωτίζουσα δὲ, αὐτῇ τῇ θείᾳ γνώσει, δι' ἧς, καὶ καθαίρει τὴν οὐ πρότερον ἐποπτεύσασαν, ὅσα νῦν ἐκφαίνεται διὰ τῆς ὑψηλοτέρας ἐλλάμψεως, καὶ τελειοῦσα πάλιν αὐτῷ τῷ φωτὶ, τῇ καθ' ἕξιν ἐπιστήμῃ τῶν φανοτάτων μυήσεων· αὕτη μὲν οὖν ἐστιν· ὡς κατ' ἐμὴν ἐπιστήμην, ἡ πρώτη τῶν οὐρανίων οὐσιῶν δια-

θεώσεως ἀποπληρουμένας, κατὰ τὴν ὑπερτάτην ὡς ἐν ἀγγέλοις τῶν θεουργιῶν ἐπιστήμην. οὐ γὰρ δι' ἄλλων ἁγίων οὐσιῶν, ἀλλὰ πρὸς αὐτῆς τῆς θεαρχίας ἱεραρχούμεναι, τῷ ἐπ' αὐτὴν ἀμέσως ἀνατείνεσθαι, τῇ πάντων ὑπερεχούσῃ δυνάμει καὶ τάξει, καὶ πρὸς τὸ πανάγνον καὶ κατὰ πᾶν ἀρρεπῶς ἱδρύονται, καὶ πρὸς τὴν ἄϋλον καὶ νοητὴν εὐπρέπειαν ὡς θεμιτὸν εἰς θεωρίαν προσάγονται, καὶ τοὺς τῶν θεουργιῶν ἐπιστημονικοὺς λόγους, ὡς πρῶται καὶ περὶ θεὸν οὖσαι μυοῦνται πρὸς αὐτῆς τῆς τελεταρχίας ὑπερτάτως ἱεραρχούμεναι. τοῦτο γοῦν οἱ θεολόγοι σαφῶς δηλοῦσι, τὰς μὲν ὑφειμένας τῶν οὐρανίων οὐσιῶν διακοσμήσεις πρὸς τῶν ὑπερβεβηκυιῶν εὐκόσμως ἐκδιδάσκεσθαι. τὰς δὲ πασῶν ὑψηλοτέρας ὑπ' αὐτῆς θεαρχίας ὡς θεμιτὸν τὰς μυήσεις ἐλλάμπεσθαι.

Τινὰς μὲν γὰρ αὐτῶν εἰσάγουσι πρὸς τῶν προτέρων ἱερῶς μυουμένας, τὸν κύριον εἶναι τῶν οὐρανίων δυνάμεων καὶ βασιλέα τῆς δόξης τὸν εἰς οὐρανοὺς ἀνθρωποπρεπῶς ἀναληφθέντα.

Τινὰς δὲ πρὸς αὐτὸν Ἰησοῦν διαπορούσας, καὶ τῆς ὑπὲρ ἡμῶν αὐτοῦ θεουργίας, τὴν ἐπιστήμην μανθανούσας. καὶ ταύτας αὐτὸν Ἰησοῦν ἀμέσως μυοῦντα, καὶ πρωτοδότως αὐταῖς ἐκφαίνοντα τὴν αὐτοῦ φιλάνθρωπον ἀγαθουργίαν. ἐγὼ γάρ φησιν διαλέγομαι δικαιοσύνην καὶ κρίσιν σωτηρίου.

σύλων ἀνεπιδέκτοις φαντασιῶν, ἀλλ' ὡς πάσης
ὑφέσεως ἀμιγῶς ὑψηλοτέρας. καὶ παντὸς ὑπο
βεβηκότος ἱεροῦ. κατὰ τὴν ὑπερτάτην ἁγνότη/
τα. πάσας τὰς θεοειδεστάτας δυνάμεις. ὑπερι
δρυμένας, καὶ τῆς οἰκείας ἀεικινήτου καὶ ταυτο
κινήτου κατὰ τὸ φιλοθέως ἄτρεπτον τάξεως ἀρρε
πῶς ἀντεχομένας, καὶ τὴν ἐπὶ τὰ χείρω καταπι/
μείωσιν. οὐδ' ὅλως εἰδυίας. ἀλλὰ ἄπτωτον ἀεὶ καὶ
ἀμετακίνητον ἐχούσας τὴν τῆς οἰκείας θεοειδοῦς
ἰδιότητος ἀμιγεστάτην ἵδρυσιν.

Θεωρητικὰς δὲ αὖθις. οὐχ ὡς αἰσθητῶν συμβόλων νο
ερῶν θεωρούς. οὐδὲ ὡς τῇ ποικιλίᾳ τῆς ἱερογραφι
κῆς θεωρίας ἐπὶ τὸ θεῖον ἀναγομένας. ἀλλ' ὡς πά/
σης ἀΰλου γνώσεως ὑψηλοτέρου φωτὸς ἀποπλη
ρουμένας, καὶ τῆς τοῦ καλλοποιοῦ καὶ ἀρχικοῦ
κάλλους ὑπερουσίου καὶ τριφανοῦς θεωρίας ὡς θε
μιτὸν ἀναπεπλησμένας. τῆς δὲ ἰησοῦ κοινωνίας
ὡσαύτως ἠξιωμένας, οὐκ ἐν εἰκόσιν ἱεροπλάστοις μορ
φωτικῶς ἀποτυποῦσι τὴν θεουργικὴν ὁμοίωσιν. ἀλλ'
ὡς ἀληθῶς αὐτῷ πλησιαζούσας ἐν πρώτῃ μετου
σίᾳ τῆς γνώσεως τῶν θεουργικῶν αὐτοῦ φώτων.
καὶ μὴν ὅτι τὸ θεομίμητον αὐταῖς ὑπερτάτως δε/
δώρηται, καὶ κοινωνοῦσι κατὰ τὸ αὐταῖς ἐφικτὸν, ἐν
πρωτουργῷ δυνάμει ταῖς θεουργικαῖς αὐτοῦ καὶ
φιλανθρώποις ἀρεταῖς. τετελεσμένας δὲ ὡσαύτως,
Οὐχ ὡς ποικιλίας ἱερᾶς ἀναλυτικὴν ἐπιστήμην ἐλ/
λαμπομένας, ἀλλ' ὡς πρώτης καὶ ὑπερεχούσης

τὰ δεύτερα τῇ χύσει τῆς δωρηθείσης σοφίας.
Η δὲ τῶν ὑψηλοτάτων καὶ ἐπηρμένων θρόνων τὸ πά
σης ἀμιγῶς ἐξῃρῆσθαι περιπεζίας ὑφέσεως καὶ
πρὸς τὸ ἄναντες ὑπερκοσμίως ἀναφερὲς, καὶ πά
σης ἐσχατιᾶς ἀρρεπῶς ἀνῳκισμένον καὶ περὶ τὸ ὄν/
τως ὕψιστον ὁλικαῖς δυνάμεσιν ἀκατασείστως καὶ
εὐσταθῶς ἱδρυμένον καὶ τῆς θεαρχικῆς ἐπιφοιτή/
σεως ἐν ἀπαθείᾳ πάσῃ καὶ ἀϋλίᾳ δεκτικὸν καὶ
τὸ θεοφόρον καὶ θεραπευτικῶς ἐπὶ τὰς θείας ὑπο
δοχὰς ἀναπεπταμένον.

Α ὕτη μὲν ἡ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν ὡς καθ᾽ ἡμᾶς ἐκφαν/
τορία. λεκτέον δὲ τίνα τὴν ἱεραρχίαν αὐτῶν οἰόμε
θα. τὸν μὲν γὰρ ἁπάσης ἱεραρχίας σκοπὸν τῆς θεο
μιμήτου θεοειδείας ἐξηρτημένον. ἀρρεπῶς εἶναι,
καὶ τὸ διαιρεῖσθαι πᾶσαν ἱεραρχικὴν πραγματεί/
αν. εἰς μετοχὴν ἱερὰν καὶ μετάδοσιν καθάρσεως ἀμι
γοῦς. καὶ θείου φωτὸς, καὶ τελεστικῆς ἐπιστήμης,
ἀρκούντως ἤδη πρὸς ἡμῶν εἰρῆσθαι νομίζω. νῦν δὲ
εἰπεῖν ἀξίως εὔχομαι τῶν ὑπερτάτων νόων πῶς
ἡ κατ᾽ αὐτοὺς ἱεραρχία διὰ τῶν λογίων ἐκφαίνε/
ται, τὰς πρώτας οὐσίας. αἳ μετὰ τὴν οὐσιοποιὸν αὐ
τῶν θεαρχίαν ἱδρυμέναι. καὶ οἷον ἐν προθύροις αὐ/
τῆς τεταγμέναι. πάσης εἰσὶν ἀοράτου καὶ ὁρατῆς
ὑπερβεβηκυῖαι γεγονυίας δυνάμεως ὡς οἰκείαν οἰη
τέον εἶναι. καὶ κατὰ πᾶν ὁμοειδῆ τὴν ἱεραρχίαν.

Κ αθαρὰς μὲν οὖν αὐτὰς ἡγητέον, οὐχ ὡς ἀνιέρων κη
λίδων καὶ μολυσμῶν ἠλευθερωμένας. οὐδ᾽ ὡς προ

φασὶν οἱ τὰ ἑβραίων εἰδότες, ἢ τὸ ἐμπρηστὰς ἐμφαίνειν, ἢ τὸ θερμαίνοντας· τὴν δὲ τῶν χερουβὶμ πλῆθος γνώσεως ἢ χύσιν σοφίας. εἰκότως οὖν ἡ πρώτη τῶν οὐρανίων ἱεραρχιῶν, πρὸς τῶν ὑπερτάτων οὐσιῶν ἱερουργεῖται, τάξιν ἔχουσα τὴν πασῶν ὑψηλοτέραν, τῷ περὶ θεὸν ἀμέσως ἱδρῦσθαι, καὶ τὰς πρωτουργοὺς θεοφανείας καὶ τελειώσεις εἰς αὐτὴν ὡς ἐγγυτάτην ἀρχικωτέρως διαπορθμεύεσθαι, θερμαίνοντες γοῦν ὀνομάζονται καὶ θρόνοι καὶ χύσις σοφίας ἐκφαντορικῷ τῶν θεοειδῶν αὐτῶν ἕξεων ὀνόματι.

Τὸ μὲν ἀεικίνητον αὐτῶν περὶ τὰ θεῖα καὶ ἀκατάληκτον, καὶ τὸ θερμὸν καὶ ὀξὺ καὶ ὑπερζέον, τῆς προσεχοῦς καὶ ἀνενδότου καὶ ἀκλινοῦς ἀεὶ κινήσεως· καὶ τὸ τῶν ὑποβεβηκότων ἀναγωγικῶς καὶ δραστηρίως ἀφομοιωτικόν, ὡς ἀναζέον ἐκεῖνα καὶ ἀναζωπυροῦν ἐπὶ τὴν ὁμοίαν θερμότητα· καὶ τὸ πρηστηρίως καὶ ὁλοκαύτως καθαρτικόν· καὶ τὴν ἀπερικάλυπτον καὶ ἄσβεστον ἔχουσαν ὡσαύτως ἀεὶ φωτοειδῆ καὶ φωτιστικὴν ἰδιότητα, καὶ πάσης ἀλαμποῦς σκοτοποιίας ἐλατήριον οὖσαν καὶ ἀφανιστικήν, ἡ τῶν σεραφὶμ ἐπωνυμία ἐκφαντορικῶς διδάσκει.

Ἡ δὲ τῶν χερουβὶμ τὸ γνωστικὸν αὐτῶν καὶ θεοπτικόν, καὶ τῆς ὑπερτάτης φωτοδοσίας δεκτικὸν καὶ θεωρητικὸν ἐν πρωτουργῷ δυνάμει τῆς θεαρχικῆς εὐπρεπείας, καὶ τῆς σοφοποιοῦ μεταδόσεως ἀναπεπλησμένον καὶ κοινωνικὸν ἀφθόνως πρὸς

καί φησι, τὴν περὶ θεὸν οὖσαν ἀεὶ καὶ προσεχῶς αὐτῷ καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ἀμέσως ἡνῶσθαι παραδιδομένην. τοὺς γὰρ ἁγιωτάτους θρόνους καὶ τὰ πολυόμματα, καὶ πολύπτερα τάγματα, χερουβὶν ἑβραίων φωνῇ καὶ σεραφὶμ ὠνομασμένα, κατὰ τὴν πάντων ὑπερκειμένην ἐγγύτητα. περὶ θεὸν ἀμέσως ἱδρῦσθαί φησι παραδιδόναι τὴν τῶν ἱερῶν λογίων ἐκφαντορίαν. τὸν τριαδικὸν οὖν τοῦτον διάκοσμον. ὡς ἕνα καὶ ὁμόταγῆ, καὶ ὄντως πρώτην ἱεραρχίαν ὁ κλεινὸς ἡμῶν ἔφη καθηγεμών. ἧς οὐκ ἔστιν ἑτέρα θεοειδεστέρα, καὶ ταῖς πρωτουργοῖς τῆς θεαρχίας ἐλλάμψεσιν ἀμέσως προσεχεστέρα. Δευτέραν δὲ εἶναί φησι τὴν ὑπὸ τῶν ἐξουσιῶν καὶ κυριοτήτων καὶ δυνάμεων συμπληρουμένην. Καὶ τρίτην ἐπ' ἐσχάτων τῶν οὐρανίων ἱεραρχιῶν τὴν τῶν ἀγγέλων τε καὶ ἀρχαγγέλων καὶ ἀρχῶν διακόσμησιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ τῶν σεραφὶμ καὶ χερουβὶμ καὶ τῶν θρόνων. καὶ περὶ τῆς πρώτης αὐτῶν ἱεραρχίας.

Ταύτην ἡμεῖς ἀποδεχόμενοι τὴν τῶν ἁγίων ἱεραρχιῶν τάξιν, φαμὲν, ὅτι πᾶσα τῶν οὐρανίων νοῶν ἐπωνυμία δήλωσιν ἔχει τῆς ἑκάστου θεοειδοῦς ἰδιότητος. καὶ τὴν μὲν ἁγίαν τῶν σεραφὶμ ὀνομα-

σθαι ὑφειμένην καὶ προὔχουσαν κοινωνίαν· ἀλλ' ἵνα μᾶλλον ἡμῖν ὁ λόγος διευκρινηθείη· κατίδωμεν ἱερῶς τὰς ἐν τοῖς λογίοις ἐκπεφασμένας ἁγιοπρεπεῖς ἰδιότητας· ἑκάστης οὐρανίας διακοσμήσεως·

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϛ'.

Τίς ἡ πρώτη τῶν οὐρανίων οὐσιῶν διακόσμησις· τίς ἡ μέση· τίς ἡ τελευταία·

Σοι μέν εἰσι καὶ οἷοι τῶν ὑπερουρανίων οὐσιῶν οἱ διάκοσμοι· καὶ ὅπως αἱ κατ' αὐτοὺς ἱεραρχίαι τελοῦνται· μόνην ἀκριβῶς εἰδέναι φημὶ τὴν θεωτικὴν αὐτῶν τελεταρχίαν· πρὸς ἔτι καὶ αὐτοὺς ἐγνωκέναι τὰς οἰκείας δυνάμεις τε καὶ ἐλλάμψεις· καὶ τὴν ἑαυτῶν ἱερὰν καὶ ὑπερκόσμιον εὐταξίαν· ἀδύνατον γὰρ ἡμᾶς εἰδέναι τὰ τῶν ὑπερουρανίων νοῶν μυστήρια, καὶ τὰς ἁγιωτάτας αὐτῶν τελειώσεις· εἰ μή που φαίη τις· ὅσα δι' αὐτῶν ἡμᾶς ὡς τὰ οἰκεῖα καλῶς εἰδότων ἡ θεαρχία μεμυσταγώγηκεν· οὐκοῦν ἡμεῖς μὲν οὐδὲν αὐτοκινήτως ἐροῦμεν· ὅσα δὲ τῶν ἀγγελικῶν θεαμάτων ὑπὸ τῶν ἱερῶν θεολόγων ἐθεωρήθη ταῦτα μυηθέντες ἡμεῖς ὡς οἷοί τε ἐσμὲν ἐκθησόμεθα· πάσας ἡ θεολογία τὰς οὐρανίας οὐσίας ἐννέα κέκληκεν ἐκφαντορικαῖς ἐπωνυμίαις· ταύτας ὁ θεῖος ἡμῶν ἱεροτελεστὴς εἰς τρεῖς ἀφορίζει τριαδικὰς διακοσμήσεις· καὶ πρώτην μὲν εἶ-

τὴν ἐκφαντορικὴν δ' ἀρχόμενοι τῶν ὑπερκοσμίων αὐ-
τῶν διακοσμήσεων, τάξιν ἀγγελικὴν ἰδικῶς ὀνο-
μάζουσι· τὴν συμπληρωτικὴν ἀποπερατοῦσαν τὰ
θεῖα καὶ οὐράνια τάγματα· πρὸ ταύτης δὲ ὑπερ-
κειμένως τάττουσι τοὺς ἀρχαγγελικοὺς διακό-
σμους, τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, καὶ τὰς δυνάμεις.
ὅσας τε τούτων ὑπερβεβηκυίας οὐσίας αἱ τῶν λογί-
ων ἴσασιν ἐκφαντορικαὶ παραδόσεις·

Φ αμὲν δὲ ὅτι κατὰ πᾶσαν ἱερὰν διακόσμησιν. αἱ μὲν
ὑπερβεβηκυῖαι τάξεις, ἔχουσι καὶ τὰς τῶν ὑφει-
μένων διακοσμήσεων ἐλλάμψεις καὶ δυνάμεις.
ἀμέθεκτοι δὲ τῶν αὐτὰς ὑπερκειμένων εἰσὶν αἱ τελευ-
ταῖαι. Τὰ μὲν οὖν ἁγιώτατα τῶν ὑπερτάτων οὐ-
σιῶν τάγματα, καὶ ἀγγέλους καλοῦσιν οἱ θεολό-
γοι. καὶ γάρ εἰσιν ἐκφαντορικὰ καὶ αὐτὰ τῆς θεαρ-
χικῆς ἐλλάμψεως. τὴν τάξιν δὲ τὴν τῶν οὐρανίων
νοῶν τελευταίαν, οὐκ ἔχει λόγον ἀρχάς, ἢ θρόνους
ἢ σεραφὶμ ὀνομάζειν. Οὐδὲ γάρ ἐστιν αὐτῇ μετου-
σία τῶν ὑπερτάτων δυνάμεων, ἀλλ' ὥσπερ αὕτη
τοὺς καθ' ἡμᾶς ἐνθέους ἱεράρχας ἀνάγει, πρὸς τὰς
ἐγνωσμένας αὐτῇ τῆς θεαρχίας αὐγάς, οὕτω καὶ
τ πρὸ αὐτῆς οὐσιῶν αἱ πανίεροι δυνάμεις· ἀνα-
γωγικαὶ πρὸς τὸ θεῖον εἰσὶ τῆς ἀποπληρούσης τὰς
ἀγγελικὰς ἱεραρχίας διακοσμήσεως· εἰ μὴ ἄρα
τις καὶ τοῦτο φαίη τὸ κοινὰς εἶναι πάσας τὰς ἀγγε-
λικὰς ὀνομασίας κατὰ τὴν πᾶσαν τῶν οὐρανίων
δυνάμεων εἰς τὸ θεοειδές, καὶ τὴν ἐκ θεοῦ φωτοδο-

ὧν φωτοφανίας. ὁρῶ γὰρ ὅτι καὶ αὐτὸς Ἰησοῦς ἡ τῶν ὑπερουρανίων οὐσιῶν ὑπερούσιος αἰτία, πρὸς τὸ καθ' ἡμᾶς ἀμεταβόλως ἐληλυθὼς, οὐκ ἀποπηδᾷ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ταχθείσης τε καὶ αἱρεθείσης ἀνθρωποπρεποῦς εὐταξίας. ἀλλ' εὐπειθῶς ὑπανίσταται ταῖς τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς δι' ἀγγέλων διατυπώσεσιν, καὶ διὰ μέσων αὐτῶν ἀγγέλλεται τῷ Ἰωσὴφ ἡ πρὸς τοῦ πατρὸς οἰκονομηθεῖσα τοῦ υἱοῦ πρὸς Αἴγυπτον ἀναχώρησις, καὶ αὖθις ἡ πρὸς τὴν Ἰουδαίαν ἐξ Αἰγύπτου μεταγωγή. καὶ δι' ἀγγέλων αὐτὸν ὁρῶμεν ὑπὸ ταῖς πατρικαῖς θεσμοθεσίαις ταττόμενον. ἐῶ γὰρ εἰπεῖν, ὡς εἰδόσι τὰ ταῖς ἱερατικαῖς ἡμῶν παραδόσεσιν ἐκπεφασμένα. καὶ περὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ τὸν Ἰησοῦν ἐνισχύσαντος, ἢ ὅτι καὶ αὐτὸς Ἰησοῦς κατὰ τὴν ἡμῶν σωστικὴν ἀγαθουργίαν εἰς ἐκφαντορικὴν ἐληλυθὼς τάξιν, ἄγγελος μεγάλης βουλῆς ἀνηγόρευται. καὶ γὰρ ὡς αὐτὸς ἀγγελοπρεπῶς φησιν, ὅσα ἤκουσεν παρὰ τοῦ πατρὸς, ἀνήγγειλεν ἡμῖν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Διατί πᾶσαι αἱ οὐράνιαι οὐσίαι κατὰ κοινοῦ ἄγγελοι λέγονται.

Ὅτι μὲν οὖν ἐστιν ὡς ἡ καθ' ἡμᾶς αἰτία τῆς ἀγγελικῆς αὐτοῖς λογίοις ἐπωνυμίας ὑφηγῆσαι δεῖ ὡς οἶμαι χρὴ δὲ ἣν αἰτίαν οἱ θεολόγοι πάσας μὲν ἅμα τὰς οὐρανίας οὐσίας, ἀγγέλους καλοῦσιν. πρὸς δὲ

τῆς θεονόμου τάξεως ἐκεῖνο θεσμοθετούσης τὸ διὰ τῶν πρώτων τὰ δεύτερα πρὸς τὸ θεῖον ἀνάγεσθαι. καὶ γὰρ οὐ μόνον ἐπὶ τῶν ὑπερκειμένων τε καὶ ὑφειμένων νόων, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὁμοταγέσιν οὗτος ὁ θεσμὸς ὥρισται παρὰ τῆς πάντων ὑπερουσίου ταξιαρχίας τὸ καθ' ἑκάστην ἱεραρχίαν. πρώτας καὶ μέσας, καὶ τελευταίας εἶναι τάξεις τε καὶ δυνάμεις, καὶ τῶν ὑφειμένων εἶναι τοὺς θειοτέρους μύστας καὶ χειραγωγούς, ἐπὶ τὴν θείαν προσαγωγὴν καὶ ἔλλαμψιν καὶ κοινωνίαν.

Ὁρῶ δὲ ὅτι καὶ τὸ θεῖον τῆς ἰησοῦ φιλανθρωπίας μυστήριον ἄγγελοι πρῶτον ἐμυήθησαν. εἶτα δι' αὐτῶν εἰς ἡμᾶς ἡ τῆς γνώσεως χάρις διέβαινεν. οὕτω γοῦν, ὁ θειότατος γαβριὴλ, ζαχαρίαν μὲν τὸν ἱεράρχην ἐμυσταγώγει τὸ προφήτην ἔσεσθαι τὸν ἐξ αὐτοῦ παρ' ἐλπίδα χάριτι θείᾳ γεννησόμενον παῖδα τῆς ἀγαθοπρεπῶς τῷ κόσμῳ καὶ σωτηρίως ἐπιφανησομένης ἀνδρικῆς τοῦ ἰησοῦ ἱερουργίας. τὴν δὲ μαριὰμ ὅπως ἐν αὐτῇ γενήσεται τὸ θεαρχικὸν τῆς ἀφθέγκτου θεοπλαστίας μυστήριον. ἕτερος δὲ τῶν ἀγγέλων τὸν ἰωσὴφ ἐξεπαίδευσεν ὅπως ἀληθῶς ἐκπεπλήρωται τὰ θεαρχικῶς ἐπηγγελμένα τῷ προπάτορι δαβίδ. ἄλλος δὲ τοὺς ποιμένας ὡς ἐν τῇ τῶν πολλῶν ἀναχωρήσει καὶ ἡσυχίᾳ κεκαθαρμένοις εὐηγγελίζετο. καὶ σὺν αὐτῷ πλῆθος οὐρανίου στρατιᾶς τὴν πολυύμνητον ἐκείνην παρεδίδου τοῖς ἐπὶ γῆς δοξολογίαν. ἀνανεύσωμεν δὲ καὶ πρὸς τὰς ὑπερλάμπρους τῶν λογί-

μετὰ νόμον ἡμῶν πατέρας, ἄγγελοι πρὸς τὸ θεῖον αὐτοὺς ἀνῆγον, ἢ τὸ πρακτέον ἀφηγούμενοι καὶ πρὸς τὴν θείαν ἀληθείας ὁδὸν, ἐκ πλάνης καὶ ζωῆς ἀνιέρου μετάγοντες, ἢ τάξεις ἱεράς, ἢ μυστηρίων ὑπερκοσμίων κρυφίας ὁράσεις, ἢ θείας τινὰς προαναρρήσεις ὑποφητικῶς ἀναφαίνοντες.

Εἰ δέ τις φαίη καὶ αὐτόθεν ἀμέσως ἐγγενέσθαι τισὶ τῶν ἁγίων θεοφανίας, μανθανέτω καὶ τοῦτο σαφῶς ἐκ τῶν ἱερωτάτων λογίων, ὡς αὐτὸ μὲν ὅτι ποτέ ἐστιν τὸ τοῦ θεοῦ κρύφιον οὐδεὶς ἑώρακεν οὐδὲ ὄψεται. θεοφανίαι δὲ τοῖς ὁσίοις γεγόνασιν κατὰ τὰς πρεπούσας θεῷ, διὰ δή τινων ἱερῶν καὶ τοῖς ὁρῶσιν ἀναλόγων ὁράσεων ἐκφαντορίας.

Ἡ πάνσοφος δὲ θεολογία τὴν ὅρασιν ἐκείνην, ἥτις ἐν ἑαυτῇ διαγεγραμμένην ἀνέφαινεν τὴν θείαν. ὡς ἐν μορφώσει τῶν ἀμορφώτων ὁμοίωσιν, ἐκ τῆς τῶν ὁρώντων ἐπὶ τὸ θεῖον ἀναγωγῆς εἰκότως καλεῖ θεοφάνειαν, ὡς δι' αὐτῆς τοῖς ὁρῶσι θείας ἐγγιγνομένης ἐλλάμψεως καί τι τῶν θείων αὐτῶν ἱερῶς μυουμένων. Ταύτας δὲ τὰς θείας ὁράσεις οἱ κλεινοὶ πατέρες ἡμῶν ἐμυοῦντο διὰ μέσων τῶν οὐρανίων δυνάμεων, ἢ οὐχὶ καὶ τὴν ἱερὰν τοῦ νόμου θεσμοθεσίαν, ἡ τῶν λογίων παράδοσις ὡς αὐτόθεν μὲν φησιν ἐκ θεοῦ τῷ Μωσῇ δεδωρημένην, ὅπως αὐ ἡμᾶς ἀ ἀληθῶς μυήσει τὸ θείας αὐτὴν εἶναι καὶ ἱερᾶς ὑποτύπωσιν. διδάσκει δὲ καὶ τοῦτο σοφῶς ἡ θεολογία, τὸ δι' ἀγγέλων αὐτὴν εἰς ἡμᾶς προελθεῖν, ὡς

τὸ εἶναι θεότητος· τὰ δὲ ζῶντα τῆς αὐτῆς ὑπὲρ πᾶσαν ζωὴν ζωοποιοῦ δυνάμεως· τὰ δὲ λογικὰ καὶ νοερὰ, τῆς αὐτῆς ὑπὲρ πάντα καὶ λόγον καὶ νοῦν αὐτοτελοῦς, καὶ προτελείου σοφίας. δῆλον δὲ περὶ αὐτὴν ἐκεῖναι τῶν οὐσιῶν εἰσιν. ὅσαι πολλαχῶς αὐτῆς μετειλήφασιν. αἱ γοῦν ἅγιαι τῶν οὐρανίων οὐσιῶν διακοσμήσεις. ὑπὲρ τὰ μόνον ὄντα καὶ ἀλόγως ζῶντα. καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς λογικὰ τῆς θεαρχικῆς μεθέξεως ἐν μετουσίᾳ γεγόνασι. νοητῶς γὰρ ἐπὶ τὸ θεομίμητον ἑαυτὰς ἀποτυποῦσαι, καὶ πρὸς τὴν θεαρχικὴν ἐμφέρειαν ὑπερκοσμίως ὁρῶσαι, καὶ μορφοῦν ἐφιέμεναι τὸ νοερὸν αὐτῶν εἶδος ἀφθονωτέρας εἰκότως ἔχουσι τὰς πρὸς αὐτὴν κοινωνίας. προσεχεῖς μὲν οὖσαι καὶ ἀεὶ πρὸς τὸ ἄναντες ὡς θεμιτὸν ἐν συντονίᾳ τοῦ θείου καὶ ἀκλινοῦς ἔρωτος ἀνατεινόμεναι, καὶ τὰς ἀρχικὰς ἐλλάμψεις ἀΰλως καὶ ἀμιγῶς εἰσδεχόμεναι, καὶ πρὸς αὐτὰς τεταγμέναι καὶ νοερὰν ἔχουσαι τὴν πᾶσαν ζωήν. αὗται γοῦν εἰσιν αἱ πρώτως καὶ πολλαχῶς ἐν μετουσίᾳ τοῦ θείου γιγνόμεναι καὶ πρώτως καὶ πολλαχῶς ἐκφαντορικαὶ τῆς θεαρχικῆς κρυφιότητος. διὸ καὶ παρὰ πάντα τῆς ἀγγελικῆς ἐπωνυμίας ἐγκρίτως ἠξίωνται. διὰ τὸ πρώτως αὐταῖς ἐγγίνεσθαι τὴν θεαρχικὴν ἔλλαμψιν, καὶ δι' αὐτῶν εἰς ἡμᾶς διαπορθμεύεσθαι τὰς ὑπὲρ ἡμᾶς ἐκφαντορίας. οὕτω γοῦν ὁ νόμος ὡς ἡ θεολογία φησὶ. δι' ἀγγέλων ἡμῖν ἐδόθη. καὶ τοὺς κλεινοὺς δὲ πρὸ νόμου καὶ

ἱεραρχικῶς ἐκφαινομένη α·

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Τί σημαίνει ἡ τῶν ἀγγέλων ἐπωνυμία.

τ ῆς τοίνυν ἱεραρχίας αὐτῆς ὅτι ποτέ ἐστιν ὡς οἶμαι καλῶς ἡμῖν ὁρισθείσης· τὴν ἀγγελικὴν ἱεραρχίαν ἑξῆς ὑμνητέον· καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς ἐν τοῖς λογίοις μορφοποιίας· ὑπερκοσμίοις ὀφθαλμοῖς ἐποπτευτέον· ὅπως ἀναχθῶμεν ἐπὶ τὴν θεοειδεστάτην αὐτῶν ἁπλότητα· διὰ τῶν μυστικῶν ἀναπλάσεων, καὶ τὴν ἀρχὴν πάσης ἱεραρχικῆς ἐπιστήμης ὑμνήσωμεν ἐν θεοπρεπεῖ σεβασμιότητι· καὶ τελεταρχικαῖς εὐχαριστίαις·

π ρῶτον ἁπάντων ἐκεῖνο εἰπεῖν ἀληθές, ὡς ἀγαθότητι πάσας ἡ ὑπερούσιος θεαρχία τὰς τῶν ὄντων οὐσίας ὑποστήσασα, πρὸς τὸ εἶναι παρήγαγεν· ἔστι δὲ τοῦτο τῆς πάντων αἰτίας καὶ ὑπὲρ πάντα ἀγαθότητος ἴδιον, τὸ πρὸς κοινωνίαν αὐτῆς τὰ ὄντα καλεῖν, ὡς ἑκάστῳ τῶν ὄντων ὥρισται πρὸς τῆς οἰκείας ἀναλογίας·

π άντα μὲν οὖν ὄντα· μετέχει προνοίας ἐκ τῆς ὑπερουσίου καὶ παναιτίου θεότητος ἐκβλυζομένης· οὐ γὰρ ἂν ἦν, εἰ μὴ τῆς τῶν ὄντων οὐσίας καὶ ἀρχῆς μετειλήφει. Τὰ μὲν οὖν ἄζωα πάντα τῷ εἶναι αὐτῆς μετέχει· τὸ γὰρ εἶναι πάντων ἐστὶν ἡ ὑπὲρ

τὸ εἶναι

πισμὸς, καὶ τελείωσις· ὑπὲρ κάθαρσιν, ὑπὲρ φῶς προτέλειος· αὐτοτελεταρχία· καὶ πάσης μὲν ἱεραρχίας αἰτία· παντὸς δὲ ἱεροῦ κατὰ τὸ ὑπερέχον ἐξῃρημένη. Χρὴ τοιγαροῦν ὡς οἶμαι· τοὺς μὲν καθαιρομένους ἀμιγεῖς ἀποτελοῦσθαι καθόλου καὶ πάσης ἐλευθεροῦσθαι τῆς ἀνομοίου συμφύρσεως· τοὺς δὲ φωτιζομένους ἀποπληροῦσθαι τοῦ θείου φωτὸς πρὸς θεωρητικὴν ἕξιν καὶ δύναμιν, ἐν παναγνοῖς νοὸς ὀφθαλμοῖς ἀναγομένους· τοὺς δὲ τελουμένους ἐκ τοῦ ἀτελοῦς μεθισταμένους μετόχους γίγνεσθαι τῆς τῶν ἐποπτευθέντων ἱερῶν τελειοτικῆς ἐπιστήμης. Τοὺς δὲ καθαρτικοὺς, περιουσίᾳ καθάρσεως, ἑτέροις μεταδιδόναι τῆς οἰκείας ἁγνότητος· τοὺς δὲ φωτιστικοὺς ὡς διειδεστέρους νόας καὶ πρὸς μετοχὴν φωτὸς καὶ μετάδοσιν οἰκείως ἔχοντας καὶ πανολβίως τῆς ἱερᾶς ἀποπληρουμένους αἴγλης· τὸ κατὰ πᾶν αὐτῶν ὑπερχεόμενον φῶς, εἰς τοὺς ἀξίους φωτὸς ἐποχετεύειν· τοὺς δὲ τελεσιουργοὺς ὡς ἐπιστημονικοὺς τῆς τελεστικῆς μεταδόσεως· τελεῖν τοὺς τελουμένους τῇ πανιέρῳ μυήσει τῆς τῶν ἐποπτευθέντων ἱερῶν ἐπιστήμης.

Οὐκοῦν ἑκάστη τῆς ἱεραρχικῆς διακοσμήσεως τάξις· κατὰ τὴν οἰκείαν ἀναλογίαν ἀνάγεται πρὸς τὴν θείαν συνεργίαν· ἐκεῖνα τελοῦσα χάριτι καὶ θεοδότῳ δυνάμει τὰ τῇ θεαρχίᾳ φυσικῶς καὶ ὑπερφυῶς ὄντα καὶ πρὸς αὐτῆς ὑπερουσίως δρώμενα καὶ πρὸς τὴν ἐφικτὴν τῶν φιλοθέων νοῶν μίμησιν

λάμποντα, κατὰ τοὺς θεαρχικοὺς θεσμούς· οὐ γὰρ
θεμιτόν ἐστιν τοῖς τῶν ἱερῶν τελεταῖς ἢ τοῖς ἱερῶς
τελουμένοις ἐνεργῆσαί τι καθόλου, παρὰ τὰς τῆς
οἰκείας τελεταρχίας ἱερὰς διατάξεις· ἀλλ' οὐδὲ
ὑπάρχειν ἑτέρως, εἰ τῆς θεωτικῆς αὐτῆς ἀγλαΐ-
ας ἐφίενται καὶ πρὸς αὐτὴν ἱεροπρεπῶς ἀποσκο-
ποῦσιν καὶ ἀπ' αὐτοῦ τυποῦνται, κατὰ τὴν ἑκάστου τῶν
ἱερῶν νόων ἀναλογίαν· οὐκοῦν ἱεραρχίαν ὁ λέγων
ἱεράν τινα καθόλου δηλοῖ διακόσμησιν, εἰκόνα
τῆς θεαρχικῆς ὡραιότητος· ἐν τάξεσιν καὶ ἐπιστή-
μαις ἱεραρχικαῖς τὰ τῆς οἰκείας ἐλλάμψεως ἱε-
ρουργοῦσαν μυστήρια, καὶ πρὸς τὴν οἰκείαν ἀρχὴν
ὡς θεμιτὸν ἀφομοιουμένην· ἔστι γὰρ ἑκάστῳ τῶν ἱεραρ-
χίᾳ κεκληρωμένων ἡ τελείωσις, τὸ κατ' οἰκείαν ἀ-
ναλογίαν ἐπὶ τὸ θεομίμητον ἀναχθῆναι· καὶ τὸ δὴ
πάντων θειότερον, ὡς τὰ λόγιά φησιν, θεοῦ συνερ-
γὸν γενέσθαι καὶ δεῖξαι τὴν θείαν ἐνέργειαν ἐν ἑαυ-
τῷ κατὰ τὸ δυνατὸν ἀναφαινομένην· οἷον ἐπειδὴ ἡ
τάξις ἱεραρχίας ἐστίν, τὸ τοὺς μὲν καθαίρεσθαι·
τοὺς δὲ καθαίρειν, καὶ τοὺς μὲν φωτίζεσθαι· τοὺς δὲ
φωτίζειν, καὶ τοὺς μὲν τελεῖσθαι· τοὺς δὲ τελεσιουρ-
γεῖν, ἑκάστῳ τὸ θεομίμητον ἁρμόσει, κατὰ τόνδε
τὸν τρόπον· ἡ θεία μακαριότης, ὡς ἐν ἀνθρώποις
εἰπεῖν, ἀμιγὴς μὲν ἐστιν· ἁπάσης ἀνομοιότητος,
πλήρης δὲ φωτὸς ἀϊδίου· τελεία καὶ ἀνενδεὴς ἁ-
πάσης τελειότητος καθαίρουσα καὶ φωτίζουσα καὶ
τελεσιουργοῦσα· μᾶλλον δὲ κάθαρσις ἱερὰ καὶ φω-

φησιν εἰς ὕλας ἀπορρίψαι τὴν τῶν νοητῶν μαργαριτῶν ἀμιγῆ καὶ φωτοειδῆ καὶ καλλοποιὸν εὐκοσμίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

Τί ἐστιν ἱεραρχία. καὶ τίς ἡ κατὰ ἱεραρχίαν ὄνησις.

Ἔστι μὲν ἱεραρχία κατ' ἐμὲ τάξις ἱερὰ καὶ ἐπιστήμη καὶ ἐνέργεια: πρὸς τὸ θεοειδὲς ὡς ἐφικτὸν ἀφομοιουμένη. καὶ πρὸς τὰς ἐνδιδομένας αὐτῇ θεόθεν ἐλλάμψεις ἀναλόγως ἐπὶ τὸ θεομίμητον ἀναγομένη. τὸ δὲ θεοπρεπὲς κάλλος. ὡς ἁπλοῦν ὡς ἀγαθὸν. ὡς τελεταρχικὸν, ἀμιγὲς μέν ἐστι καθόλου πάσης ἀνομοιότητος. μεταδοτικὸν δὲ κατ' ἀξίαν ἑκάστῳ τοῦ οἰκείου φωτὸς, καὶ τελειωτικὸν ἐν τελετῇ θειοτάτῃ, κατὰ τὴν πρὸς ἑαυτὸ τῶν τελουμένων ἐναρμονίως ἀπαραλλάκτου μόρφωσιν.

Σκοπὸς οὖν ἱεραρχίας ἐστὶν ἡ πρὸς θεὸν ὡς ἐφικτὸν ἀφομοίωσίς τε καὶ ἕνωσις. αὐτὸν ἔχουσα πάσης ἱερᾶς ἐπιστήμης τε καὶ ἐνεργείας καθηγεμόνα, καὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ θειοτάτην εὐπρέπειαν ἀκλινῶς μὲν ὁρῶν. ὡς δυνατὸν δὲ ἀποτυπούμενος. καὶ τοὺς ἑαυτοῦ θιασώτας ἀγάλματα θεῖα τελῶν. ἔσοπτρα διειδέστατα καὶ ἀκηλίδωτα, δεκτικὰ τῆς ἀρχιφώτου καὶ θεαρχικῆς ἀκτῖνος.

Καὶ τῆς μὲν ἐνδιδομένης αἴγλης ἱερῶς ἀποπληρούμενα. ταύτην δὲ αὖθις ἀφθόνως εἰς τὰ ἑξῆς ἀνα-

τοῖς τύποις· καὶ ὥς τε τὰ θεῖα τιμᾶσθαι ταῖς ἀληθέσιν ἀποφάσεσιν· καὶ ταῖς πρὸς τὰ ἔσχατα τοῦ οἰκείου ἀπηχημάτων ἑτεροίαις ἀφομοιώσεσιν· οὐδὲν οὖν ἄτοπον, εἰ καὶ τὰς οὐρανίας οὐσίας ἐκ τῶν ἀπεμφαινουσῶν ἀνομοίων ὁμοιοτήτων ἀναπλάττουσι κατὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας· οὐδὲ γὰρ ἂν ἴσως οὐδὲ ἡμεῖς εἰς ζήτησιν μὲν ἐξ ἀπορίας, εἰς ἀναγωγὴν δὲ διὰ τῆς ἀκριβοῦς τῶν ἱερῶν ἐρεύνης ἐληλύθειμεν· εἰ μὴ τὸ δυσειδὲς ἡμᾶς ἐξετάραξεν τῆς τῶν ἀγγέλων ἐκφαντικῆς ἀναπλάσεως· οὐκ ἐῶν ἡμῶν τὸν νοῦν ἐναπομεῖναι ταῖς ἀπᾳδούσαις μορφοποιΐαις ἀλλ' ὀρεθίζων ἀπαναίνεσθαι τὰς ὑλικὰς προσπαθείας, καὶ προσεθίζων ἱερῶς ἀνατείνεσθαι διὰ τῶν φαινομένων ἐπὶ τὰς ὑπερκοσμίους ἀναγωγάς.

Τοσαῦτα ἡμῖν εἰρήσθω διὰ τὰς ὑλικὰς καὶ ἀπεμφαινούσας τῶν ἱερῶν λογίων ἀγγελοειδεῖς εἰκονογραφίας· ἑξῆς δὲ ἀφορίσασθαι χρὴ τί μὲν αὐτὴν εἶναι τὴν ἱεραρχίαν οἰόμεθα· τί δὲ πρὸς αὐτῆς ἱεραρχίας ὀνίνασθαι τοὺς ἱεραρχίᾳ κεκληρωμένους ἡγοῖτο δὲ τοῦ λόγου χριστὸς εἴπερ ἐμοὶ θέμις εἰπεῖν ὁ ἐμὸς· ἡ πάσης ἱεραρχικῆς ἐκφαντορίας ἐπίπνοια· σὺ δὲ ὦ παῖ· κατὰ τὴν ὁσίαν τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεραρχικῆς παραδόσεως θεσμοθεσίαν· αὐτός τε ἱεροπρεπῶς ἄκουε τῶν ἱερῶς λεγομένων· ἔνθεος ἐν θεῶν ἐν μυήσει γιγνόμενος· καὶ τῇ κατὰ νοῦν κρυφιότητι τὰ ἅγια περιστείλας· ἐκ τῆς ἀνιέρου πληθύος, ὡς ἑνοειδῆ διαφύλαξον· οὐ γὰρ θεμιτὸν ὡς τὰ λογία

αὐτῶν οὐ ταυτῶς· ἐναρμονίως δὲ καὶ οἰκείως ἐπὶ τῶν νοερῶν τε καὶ αἰσθητῶν ἰδιοτήτων ὁριζομένων.

Ταύτας γὰρ τοῖς μυστικοῖς θεολόγοις εὑρήσομεν οὐ μόνως ταῖς τῶν οὐρανίων διακόσμων ἐκφάνσεσιν ἱερῶς πραγματευομένας· ἀλλὰ καὶ αὐταῖς ἔσθ' ὅτε ταῖς θεαρχικαῖς ἐκφαντορίαις· καὶ ποτὲ μὲν αὐτὴν ἀπὸ τῶν φαινομένων τιμίων ὑμνοῦσιν· ὡς ἥλιον δικαιοσύνης ὡς ἀστέρα τὸν ἑῷον εἰς νοῦν ἱερῶς ἀνατέλλοντα, καὶ ὡς φῶς ἀπερικαλύπτως καὶ νοητῶς καταυγάζον· ποτὲ δὲ ἀπὸ τῶν μέσων, ὡς πῦρ ἀβλαβῶς φωτίζον· ὡς ὕδωρ ζωτικῆς ἀποπληρώσεως χορηγόν· καὶ συμβολικῶς εἰπεῖν εἰς γαστέρα διαδυόμενον, καὶ ποταμοὺς ἀναβλύζον ἀσχέτως ἀπορρέοντας· ποτὲ δὲ ἀπὸ τῶν ἐσχάτων, ὡς μῦρον εὐῶδες, ὡς λίθον ἀκρογωνιαῖον· Ἀλλὰ καὶ θηριομορφίαν αὐτῇ περιτιθέασι· καὶ λέοντος αὐτῇ καὶ πανθήρος ἰδιότητα προσαρμόζουσι, καὶ πάρδαλιν αὐτὴν ἔσεσθαί φασιν, καὶ ἄρκτον ἀπορουμένην. Προσθήσω δὲ καὶ τὸ πάντων ἀτιμότερον εἶναι καὶ μᾶλλον ἀπεμφαίνειν δοκοῦν ὅτι καὶ σκώληκος εἶδος αὐτὴν ἑαυτῇ πραγματεύουσαν οἱ τὰ θεῖα δεινοὶ παραδεδώκασιν· οὕτω πάντες οἱ θεόσοφοι καὶ τῆς κρυφίας ἐπιπνοίας ὑποφῆται τῶν ἀτελέστων καὶ τῶν ἀνιέρων ἀχράντως ἀποδιαστέλλουσιν ἅγια τῶν ἁγίων, καὶ τὴν ἀνομοίαν ἱερογραφίαν πρεσβεύουσιν ὡς μήτε τὰ θεῖα τοῖς βεβήλοις εὐχείρωτα εἶναι, μήτε τοὺς τῶν θείων ἀγαλμάτων φιλοθεάμονας ὡς καὶ ἀληθέσιν ἐναπομεῖναι

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

τὰς τοῖς νοεροῖς περιτιθέντες, ἐπιθυμίαν αὐτοῖς περιπλάσωμεν. ἔρωτα θεῖον αὐτὴν ἐννοῆσαι χρὴ, τῆς ὑπὲρ λόγον καὶ νοῦν ἀϋλίας καὶ τὴν ἀκλινῆ καὶ ἀνένδοτον ἔφεσιν, τῆς ὑπερουσίως ἁγνῆς καὶ ἀπαθοῦς θεωρίας καὶ τῆς πρὸς ἐκείνην τὴν καθαρὰν καὶ ἀκροτάτην διαυγείαν, καὶ τὴν ἀπλανῆ καὶ καλλοποιὸν εὐπρέπειαν, αἰωνίας ὄντως καὶ νοητῆς κοινωνίας. καὶ τὸ ἀκρατὲς ἐκλάβοιμεν ἐπὶ τοῦ συντόνου καὶ ἀνεπιστρόφου καὶ πρὸς μηδενὸς ἐκκόπτεσθαι δυναμένου. διὰ τὸν ἀμιγῆ καὶ ἀναλλοίωτον τῆς θείας καλλονῆς ἔρωτα, καὶ τὴν ὁλικὴν ἀνάκλισιν ἐπὶ τὸ ὄντως ἐφετόν. ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ἀλογίαν τε καὶ ἀναισθησίαν, ἐπὶ μὲν τῶν ἀλόγων ζῴων, ἢ τῶν ἀψύχων ὑλῶν. στέρησιν λόγου καὶ αἰσθήσεως, οἰκείως ἀποκαλοῦμεν. ἐπὶ δὲ τῶν ἀΰλων καὶ νοερῶν οὐσιῶν, ἁγιοπρεπῶς τὸ ὑπερέχον αὐτῶν ὡς ὑπερκοσμίως ὁμολογοῦμεν τοῦ καθ' ἡμᾶς μεταβατικοῦ καὶ σωματικοῦ λόγου καὶ τῆς ὑλαίας καὶ ἀλλοτρίας τῶν ἀσωμάτων νοῶν αἰσθήσεως. ἔστιν τοιγαροῦν οὐκ ἀπᾳδούσας ἀναπλάσαι τοῖς οὐρανίοις μορφὰς κἀκ τῶν ἀτιμοτάτων τῆς ὕλης μερῶν. ἐπεὶ καὶ αὐτὴ πρὸς τοῦ ὄντως καλοῦ τὴν ὕπαρξιν ἐσχηκυῖα, κατὰ πᾶσαν αὐτῆς τὴν ὑλαίαν διακόσμησιν ἀπηχήματά τινα, τῆς νοερᾶς εὐπρεπείας ἔχει. καὶ δυνατόν ἐστι δι' αὐτῶν ἀνάγεσθαι πρὸς τὰς ἀΰλους ἀρχετυπίας, ἀνομοίως ὡς εἴρηται τῶν ὁμοιοτήτων ἐκλαμβανομένων. καὶ τῶν

τὸ πρόσυλον ἡμῶν εἰς τὰς αἰσχρὰς εἰκόνας ἀπομένον ἐπαναπαύεσθαι· διανιστῶσα δὲ τὸ ἀνωφερὲς τῆς ψυχῆς καὶ ὑπονύττουσα τῇ δυσμορφίᾳ τῶν συνθημάτων, ὡς μήτε θεμιτοῦ, μὴ δὲ ἀληθοῦς δοκοῦντος εἶναι· μὴ δὲ τοῖς ἄγαν προσύλοις· ὅτι τοῖς οὕτως αἰσχροῖς ἐμφερὲς πρὸς ἀλήθειαν ἐστι τὰ ὑπερουράνια καὶ θεῖα θεάματα. ἄλλως τε καὶ τοῦτο ἐννοῆσαι χρὴ· τὸ μηδὲ ἓν τῶν ὄντων εἶναι καθόλου τῆς τοῦ καλοῦ μετουσίας ἐστερημένον. εἴπερ ὡς ἡ τῶν λογίων ἀλήθειά φησι πάντα καλὰ λίαν. ἔστιν οὖν ἐκ πάντων ἐπινοῆσαι καλὰς θεωρίας. καὶ τοῖς νοητοῖς τε καὶ νοεροῖς ἐκ τῶν ὑλαίων ἀναπλάσαι τὰς λεγομένας ἀνομοίους ὁμοιότητας. ἑτέρως τρόπῳ τῶν νοερῶν ἐχόντων ἃ τοῖς αἰσθητοῖς ἑτεροίως ἀπονενέμηται. καὶ γὰρ ὁ θυμὸς τοῖς μὲν ἀλόγοις ἐξ ἐμπαθοῦς ὁρμῆς ἐγγίνεται, καὶ πάσης ἀλογίας ἐστὶν ἀνάπλεως ἡ θυμοειδὴς αὐτῶν κίνησις. ἀλλ' ἐπὶ τῶν νοερῶν ἑτέρῳ τρόπῳ χρὴ τὸ θυμικὸν ἐννοῆσαι δηλοῦν ὡς οἶμαι τὴν ἀρρενωπὸν αὐτῶν λογιότητα. καὶ τὴν ἀμείλικτον ἕξιν. ἐν ταῖς θεοειδέσιν καὶ ἀμεταβόλοις ἱδρύσεσιν. ὡσαύτως ἐπιθυμίαν μὲν εἶναί φαμεν ἐπὶ τῶν ἀλόγων ἀπερίσκεπτόν τινα καὶ καὶ πρόσυλον. ἐξ ἐμφύτου κινήσεως ἢ συνηθείας. ἐν τοῖς ἀλλοιωτοῖς, ἀκρατῶς ἐγγινομένην προσπάθειαν. καὶ τὴν ἄλογον τῆς σωματικῆς ὀρέξεως ἐπικράτειαν, ἅπαν τὸ ζῷον ὠθούσης ἐπὶ τὸ κατ' αἴσθησιν ἐπιθυμητόν. ὅταν δὲ τὰς ἀνομοίους ὁμοιότη-

ἐπεὶ γὰρ ὡς ἡ κρυφία καὶ ἱερατικὴ παράδοσις ὑφηγήσατο· τὸ μὲν οὐκ εἶναι κατά τι τῶν ὄντων, αὐτὴν ἀληθεύομεν· ἀγνοοῦμεν δὲ τὴν ὑπερούσιον αὐτῆς καὶ ἀνόητον καὶ ἄρρητον ἀοριστίαν. εἰ τοίνυν αἱ μὲν ἀποφάσεις ἐπὶ τῶν θείων ἀληθεῖς· αἱ δὲ καταφάσεις ἀνάρμοστοι. τῇ κρυφιότητι τῶν ἀπορρήτων. οἰκειοτέρα μᾶλλόν ἐστιν ἐπὶ τῶν ἀοράτων ἡ διὰ τῶν ἀνομοίων ἀναπλάσεων ἐκφαντορία.

Τιμῶσι τοιγαροῦν οὐκ αἴσχοις ἀποτηροῦσιν τὰς οὐρανίας διακοσμήσεις αἱ τῶν λογίων ἱερογραφίαι ταῖς ἀνομοίοις αὐτὰς μορφοποιΐαις ἐκφαίνουσαι καὶ διὰ τούτων ἀποδεικνῦσαι τῶν ὑλικῶν ἁπάντων ὑπερκοσμίως ἐκβεβηκυίας.

Ὅτι δὲ καὶ τὸν ἡμέτερον νοῦν ἀνάγουσιν μᾶλλον αἱ ἀπεμφαίνουσαι τῶν ὁμοιοτήτων οὐκ οἶμαί τινα τῶν εὖ φρονούντων ἀντειπεῖν. εἰς μὲν γὰρ τὰς τιμιωτέρας ἱεροπλαστίας, εἰκός ἐστι καὶ πλανηθῆναι χρυσοειδεῖς τινας οἰομένους εἶναι τὰς οὐρανίας οὐσίας. καὶ φωτοειδεῖς τινας ἄνδρας καὶ ἐξαστράπτοντας εὐπρεπεῖς ἠμφιεσμένους ἐσθῆτα φαιὴν καὶ τὸ πυρῶδες ἀβλαβῶς ἀποστίλβοντας. καὶ ὅσοις ἄλλοις ὁμοιοτυπώτοις κάλλεσιν, ἢ μορφαῖς ἡ θεολογία τοὺς οὐρανίους ἐσχημάτισε νόας.

Ὑπὲρ ἵνα μὴ πάθοιεν οἱ μηδὲν τῶν φαινομένων καλῶν ὑψηλότερον ἐννενοηκότες· ἡ τῶν ὁσίων θεολόγων ἀναγωγικὴ σοφία. καὶ πρὸς τὰς ἀπεμφαινούσας ἀνομοιότητας ἱερῶς κατάγεται μὴ συγχωροῦσα

ἀνατιθέναι· τὰ οὕτως αἰσχρὰ μορφώματα· ταῖς θεοειδέσιν καὶ ἁγιωτάταις διακοσμήσεσιν. ἀρχὴν πρὸς αὐτὸν εἰπεῖν, ὡς διττός ἐστιν τῆς ἱερᾶς ἐκφαντορίας ὁ τρόπος.

Ο μὲν ὡς εἰκὸς διὰ τῶν ὁμοίων προϊὼν ἱεροτύπων εἰκόνων· ὁ δὲ διὰ τῶν ἀνομοίων μορφοποιιῶν εἰς τὸ παντελῶς ἀπεοικὸς καὶ ἀπεμφαῖνον πλαττόμενος. ἀμέλει καὶ τὴν σεβασμίαν τῆς ὑπερουσίου θεαρχίας μακαριότητα· τῶν ἐκφαντορικῶν λογίων αἱ μυστικαὶ παραδόσεις· ποτὲ μὲν ὡς λόγον καὶ οὐσίαν ὑμνοῦσι τὴν θεοπρεπῆ λογιότητα καὶ σοφίαν αὐτῆς δηλοῦσαι, καὶ ὄντως οὖσαν ὕπαρξιν· καὶ τῆς τῶν ὄντων ὑπάρξεως αἰτίαν ἀληθινήν· καὶ ὡς φῶς αὐτὴν ἀναπλάττουσιν καὶ ζωὴν ἀποκαλοῦσι τῶν τοιούτων ἱερῶν ἀναπλασμάτων· σεμνοτέρων μὲν ὄντων καὶ τῶν προσύλων μορφώσεων ὑπερέχειν πως δοκούντων· ἀπολειπόντων δὲ καὶ οὕτω τῆς θεαρχικῆς πρὸς ἀλήθειαν ἐμφερείας· ἔστι γὰρ ὑπὲρ πᾶσαν οὐσίαν καὶ ζωήν· οὐδενὸς μὲν αὐτὴν φωτὸς χαρακτηρίζοντος· παντὸς δὲ λόγου καὶ νοῦ τῆς ὁμοιότητος αὐτῆς ἀσυγκρίτως ἀπολειπομένων.

Π οτὲ δὲ ταῖς ἀνομοίοις ἐκφαντορίαις ὑπὸ τῶν αὐτῶν λογίων ὑπερκοσμίως ὑμνεῖται τὴν ἀόρατον αὐτὴν καὶ ἄπειρον καὶ ἀχώρητον ἀποκαλούντων καὶ τὰ ἐξ ὧν, οὐ τί ἐστιν ἀλλὰ τί οὐκ ἔστιν σημαίνεται.

Τ οῦτο γὰρ ὡς οἶμαι καὶ κυριώτερόν ἐστιν ἐπ᾽ αὐτῆς.

θέσεις· καὶ ταχὰ καὶ οἰκήσεται τὰ ὑπερουράνια λεοντείων τινῶν καὶ ἱππείων ἐσμῶν ἀποπεπληρῶσθαι· καὶ μυκητικῆς ὑμνολογίας, καὶ ὀρνιθείας ἀγελαρχίας· καὶ ζώων ἄλλων καὶ ὑλῶν ἀτιμοτέρων, ὅσα πρὸς τὸ ἄτοπον καὶ νόθον καὶ ἐμπαθὲς ἀποκληθεῖσαι διαγράφουσιν αἱ κατὰ πᾶν ἀνόμοιοι τῶν δῆθεν ἐκφαντορικῶν λογίων ὁμοιότητες· ἀλλ᾽ ἡ τῆς ἀληθείας ὡς οἶμαι ζήτησις ἀποδείκνυσιν, τὴν τῶν λογίων ἱερωτάτην σοφίαν· ἐν ταῖς τῶν οὐρανίων νοῶν μορφώσεσιν ἑκατέρου κηδομένη· προνοήσασαν ὡς μήτε εἰς τὰς θείας ὡς ἂν φαίη τις ἐξυβρίσαι δυνάμεις· μήτε μὴν εἰς τὰς χαμαιζήλους ἡμᾶς ἐμπαθῶς ἐμπαγῆναι τῶν εἰκόνων ταπεινότητας·

Ὅτι μὲν γὰρ εἰκότως προβέβληνται τῶν ἀτυπώτων οἱ τύποι· καὶ τὰ σχήματα τῶν ἀσχηματίστων· οὐ μόνην αἰτίαν φαίη τις ἂν εἶναι τὴν καθ᾽ ἡμᾶς ἀναλογίαν ἀδυνατοῦσαν ἀμέσως ἐπὶ τὰς νοητὰς ἀνατείνεσθαι θεωρίας· καὶ δεομένων οἰκείων καὶ συμφυῶν ἀναγωγιῶν αἳ, τὰς ἐφικτὰς ἡμῖν μορφώσεις προτείνουσι τῶν ἀμορφώτων καὶ ὑπερφυῶν θεαμάτων· ἀλλ᾽ ὅτι καὶ τοῦτο τοῖς μυστικοῖς λογίοις ἐστὶ πρεπωδέστατον, τὸ δι᾽ ἀπορρήτων καὶ ἱερῶν αἰνιγμάτων ἀποκρύπτεσθαι, καὶ ἄβατον τοῖς πολλοῖς τιθέναι τὴν ἱερὰν καὶ κρυφίαν τῶν ὑπερκοσμίων νοῶν ἀλήθειαν. ἔστι γάρ, οὐ πᾶς ἱερός· οὐδὲ πάντων ὡς τὰ λόγιά φησιν ἡ γνῶσις· εἰ δὲ τὰς ἀπεμφαινούσας εἰκονογραφίας αἰτιάσοιτό τις· αἰδεῖσθαι λέγων

τύποις τισὶ πολυχρωμάτοις καὶ δορυφόροις ἀρχιστρατήγοις. καὶ ὅσα ἄλλα πρὸς τῶν λογίων ἡμῖν ἱεροπλαστῶς ἐν ποικιλίᾳ τῶν ἐκφαντορικῶν συμβόλων παραδέδοται. Καὶ γὰρ ἀτέχνως ἡ θεολογία ταῖς ποιητικαῖς ἱεροπλαστίαις ἐπὶ τῶν ἀσχηματίστων νοῶν ἐχρήσατο. τὸν καθ' ἡμᾶς ὡς εἴρηται νοῦν ἀνασκεψαμένη. καὶ τῆς οἰκείας αὐτῇ καὶ συμφυοῦς ἀναγωγῆς προνοήσασα. καὶ πρὸς αὐτὸν ἀναπλάσασα τὰς ἀναγωγικὰς ἱερογραφίας.

E εἰ δέ τῳ δοκεῖ τὰς μὲν ἱερὰς ἀποδέχεσθαι συνθέσεις ὡς τῶν ἁπλῶν ἐφ' ἑαυτῶν ἀγνώστων τε καὶ ἀθεωρήτων ἡμῖν ὑπαρχόντων. ἀπεμφαινούσας δὲ οἴεται τὰς τῶν ἁγίων νοῶν ἐν τοῖς λογίοις εἰκονογραφίας. καὶ πᾶσαν ὡς εἰπεῖν τὴν ἀπότομον ταύτην τῶν ἀγγελικῶν ὀνομάτων σκηνήν. καὶ χρῆναί φησι τοὺς θεολόγους ἐπὶ σωματοποιίᾳ ὅλως τῶν ἀσωμάτων ἐληλυθότας οἰκείοις αὐτὰ καὶ ὡς δυνατὸν συγγενέσιν ἀναπλάττειν καὶ ἐκφαίνειν σχηματισμοῖς. ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν τιμιωτάτων καὶ ἀΰλων πως καὶ ὑπερκειμένων οὐσιῶν. καὶ μὴ ταῖς οὐρανίαις καὶ θεοειδέσιν ἁπλότησι τὰς ἐπὶ γῆς ἐσχάτας περιτιθέντας πολυμορφίας. τὸ μὲν γὰρ, ἡμῶν τι ἀναγωγικώτερον ἔμελλεν εἶναι. καὶ τὰς ὑπερκοσμίους ἐκφαντορίας οὐ κατῆγεν εἰς τὰς ἀπεμφαινούσας ἀνομοιότητας. Τὸ δὲ καὶ εἰς τὰς θείας ἀθέσμως ἐξυβρίζειν δυνάμεις. καὶ τὸν ἡμέτερον ἴσως ἀποπλανᾶν νοῦν εἰς τὰς ἀνιέρους αὐτῶν ἐνιζάνον συμ-

νόας ἐν ταῖς ἱερογραφικαῖς τῶν λογίων συνθέσεσιν, ὅπως ἂν ἡμᾶς ἀναγάγοι διὰ τῶν αἰσθητῶν ἐπὶ τὰ νοητά, καὶ ἐκ τῶν ἱεροπλάστων συμβόλων ἐπὶ τὰς ἁπλᾶς τῶν οὐρανίων ἱεραρχιῶν ἀκρότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β.

Ὅτι πρεπόντως τὰ θεῖα καὶ οὐράνια καὶ διὰ τῶν ἀνομοίων συμβόλων ἐκφαίνεται.

Χρὴ τοιγαροῦν ὡς οἶμαι πρῶτον ἐκθέσθαι τίνα μὲν εἶναι σκοπὸν ἁπάσης ἱεραρχίας οἰόμεθα. καὶ τί τοὺς αὐτῆς ἑκάστῃ θιασώτας ὀνίνησιν. ἑξῆς δὲ τὰς οὐρανίας ἱεραρχίας ὑμνῆσαι κατὰ τὴν αὐτῶν ἐν τοῖς λογίοις ἐκφαντορίαν. ἑπομένως δὲ τούτοις εἰπεῖν ὁποίαις ἱεραῖς μορφώσεσι τὰς οὐρανίας σχηματίζουσι διακοσμήσεις αἱ τῶν λογίων ἱερογραφίαι. καὶ πρὸς ποίαν ἀναχθῆναι χρὴ διὰ τῶν πλασμάτων ἁπλότητα. ὅπως μὴ καὶ ἡμεῖς ὡσαύτως τοῖς πολλοῖς ἀνιέρως οἰώμεθα τοὺς οὐρανίους καὶ θεοειδεῖς νόας, πολυπόδας εἶναί τινας, καὶ πολυπροσώπους, καὶ πρὸς βοῶν κτηνωδίαν, ἢ πρὸς λεόντων θηριομορφίαν τετυπωμένους. καὶ πρὸς ἀετῶν ἀγκυλοχειλὲς εἶδος ἢ πρὸς πτηνῶν τριχώδη πτεροφυΐαν διαπεπλασμένους. καὶ τροχούς τινας πυρώδεις ὑπὲρ τὸν οὐρανὸν φανταζώμεθα. καὶ θρόνους ὑλαίους τῇ θεαρχίᾳ πρὸς ἀνάκλισιν ἐπιτηδείους. καὶ

τῶν οὐρανίων ἱεραρχιῶν ὑπερκοσμίου μιμήσεως ἀξιώσασα, καὶ τὰς εἰρημένας ἀΰλους ἱεραρχίας ὑλαίοις σχήμασι καὶ μορφωτικαῖς συνθέσεσι διαποικίλασα παραδέδωκεν. ὅπως ἀναλόγως ἡμῖν αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ἱερωτάτων πλάσεων ἐπὶ τὰς ἁπλᾶς ἀτυπώτους ἀναχθῶμεν ἀναγωγὰς καὶ ἀφομοιώσεις. ἐπεὶ μηδὲ δυνατόν ἐστι τῷ καθ' ἡμᾶς νῷ, πρὸς τὴν ἄϋλον ἐκείνην ἀνατανθῆναι τῶν οὐρανίων ἱεραρχιῶν μίμησίν τε καὶ θεωρίαν, εἰ μὴ τῇ κατ' αὐτὸν ὑλαίᾳ χειραγωγίᾳ χρήσαιτο. τὰ μὲν φαινόμενα κάλλη τῆς ἀφανοῦς εὐπρεπείας ἀπεικονίσματα λογιζόμενος, καὶ τὰς αἰσθητὰς εὐωδίας ἐκτυπώματα τῆς νοητῆς διαδόσεως. καὶ τῆς ἀΰλου φωτοδοσίας εἰκόνα τὰ ὑλικὰ φῶτα. καὶ τῆς κατὰ νοῦν θεωρητικῆς ἀποπληρώσεως. τὰς διεξοδικὰς ἱερὰς μαθητείας, καὶ τῆς ἐναρμονίου πρὸς τὰ θεῖα καὶ τεταγμένης ἕξεως. τὰς τῶν ἐνθάδε διακοσμήσεων τάξεις. καὶ τῆς Ἰησοῦ μετουσίας. τὴν τῆς θειοτάτης εὐχαριστίας μετάληψιν. καὶ ὅσα ἄλλα ταῖς οὐρανίαις μὲν οὐσίαις ὑπερκοσμίως. ἡμῖν δὲ συμβολικῶς παραδέδοται.

Ταύτης οὖν ἕνεκα τῆς ἡμῶν ἀναλόγου θεώσεως, ἡ φιλάνθρωπος τελεταρχία, καὶ τὰς οὐρανίας ἱεραρχίας ἡμῖν ἀναφαίνουσα, καὶ συλλειτουργὸν αὐτῶν τελοῦσα τὴν καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίαν τῇ πρὸς δύναμιν ἡμῶν ἀφομοιώσει, τῆς θεοειδοῦς αὐτῶν ἱερώσεως. αἰσθηταῖς εἰκόσι τοὺς ὑπερουρανίους ἀνεγράψατο

Οὐκοῦν Ἰησοῦν ἐπικαλεσάμενοι, τὸ πατρικὸν φῶς τὸ ὄν, τὸ ἀληθινὸν· ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον· δι' οὗ τὴν πρὸς τὸν ἀρχίφωτον πατέρα προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν· ἐπὶ τὰς τῶν ἱερωτάτων λογίων πατροπαραδότους ἐλλάμψεις· ὡς ἐφικτὸν ἀνανεύσωμεν· καὶ τὰς ὑπ' αὐτῶν συμβολικῶς ἡμῖν καὶ ἀναγωγικῶς ἐκφανθείσας τῶν οὐρανίων νοῶν ἱεραρχίας, ὡς οἷοί τέ ἐσμεν ἐποπτεύσωμεν. καὶ τὴν ἀρχικὴν καὶ ὑπεράρχιον τοῦ θεαρχικοῦ πατρὸς φωτοδοσίαν, ἣ τὰς τῶν ἀγγέλων ἡμῖν ἐν τυπωτικοῖς συμβόλοις ἐκφαίνει μακαριωτάτας ἱεραρχίας ἀΰλοις καὶ ἀτρεμέσι νοὸς ὀφθαλμοῖς εἰσδεξάμενοι, πάλιν ἐξ αὐτῆς ἐπὶ τὴν ἁπλῆν αὐτῆς ἀνατανθῶμεν ἀκτῖνα. Καὶ γὰρ οὐδὲ αὐτή ποτε τῆς οἰκείας ἑνικῆς ἐνδότητος ἀπολείπεται· πρὸς ἀναγωγὴν δὲ καὶ ἑνοποιὸν τῶν προνοουμένων σύγκρασιν ἀγαθοπρεπῶς πληθυνομένη καὶ προϊοῦσα μένει τε ἔνδον ἑαυτῆς ἀραρότως· ἐν ἀκινήτῳ ταυτότητι μονίμως πεπηγυῖα· καὶ τοὺς ἐπ' αὐτὴν ὡς θεμιτὸν ἀνανεύοντας· ἀναλόγως αὐτοῖς ἀνατείνει καὶ ἑνοποιεῖ κατὰ τὴν ἁπλωτικὴν αὐτῆς ἕνωσιν.

Καὶ γὰρ οὐδὲ δυνατὸν ἑτέρως ἡμῖν ἐπιλάμψαι τὴν θεαρχικὴν ἀκτῖνα, μὴ τῇ ποικιλίᾳ τῶν ἱερῶν παραπετασμάτων ἀναγωγικῶς περικεκαλυμμένην. καὶ τοῖς καθ' ἡμᾶς προνοίᾳ πατρικῇ συμφυῶς καὶ οἰκείως διεσκευασμένην. Διὸ καὶ τὴν ὁσιωτάτην ἡμῶν ἱεραρχίαν, ἡ τελετάρχις ἱεροθεσία, τῆς

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΑΚΑΡΙΟΝ ΔΙΟΝΥΣΙΟΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΥΡΑΝΙΑΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ.

Ἀγγελικῆς σοφίης ἀμαρύγματα πολλὰ κιχήσας
Ἀνθρώποις ἀνέφηνας ἰδεῖν νοοσύνθετον ἄστρον.

ΤΩι ΣΥΜΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩι ΤΙΜΟΘΕΩι ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Ο ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΥΡΑΝΙΑΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α.

Ὅτι πᾶσα θεία ἔλλαμψις κατὰ ἀγαθότητα ποικίλως εἰς τὰ προνοούμενα προϊοῦσα, μένει ἁπλῆ, καὶ οὐ τοῦτο μόνον· ἀλλὰ καὶ ἑνοποιεῖ τὰ ἐλλαμπόμενα.

Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστι καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων· ἀλλὰ καὶ πᾶσα πατροκινήτου φωτοφανίας πρόοδος εἰς ἡμᾶς ἀγαθοδότως φοιτῶσα, πάλιν ὡς ἑνοποιὸς δύναμις, ἀνατατικῶς ἡμᾶς ἀναπλοῖ καὶ ἐπιστρέφει πρὸς τὴν τοῦ συναγωγοῦ πνεύματος ἑνότητα καὶ θεοποιὸν ἁπλότητα καὶ γὰρ ἐξ αὐτοῦ τὰ πάντα καὶ εἰς αὐτόν, ὡς ὁ ἱερὸς ἔφη λόγος.

uari: Contradictor es quoſlibet & inobediẽ tes condemnent, cẽſuras & pœnas huiuſmo di incurriſſe declarent illoſq; aggrauẽt, & au xilium brachii ſecularis ſi opus fuerit inuo- cent, nõ obſtãtibus conſtitutionibus, & or- dinatiõibus apoſtolicis ſimilibuſq; & aliis lit teris tam per quoſcunq; dominos Principes & Reſpub. q̃ per nos & ſedem prædictam quibus uis perſonis hactenus conceſſis, & in poſterum concedendis, cæteriſq; contrariis quibuſcunq;. uolumus autẽ q̃ libros per uos imprimendos huiuſmodi pro iuſto & ratio- nabili pretio uendere teneamini; & inſuper quia difficile foret has noſtras litteras ad lo- ca diſtantia & remota perferre, etiam uolu- mus & ap̃lica auctoritate concedimus, q̃ ea rum tranſumptis manu notarii publici ſub- ſcriptis & ſigillo alicuius prælati aut perſo- næ in dignitate eccleſiaſtica conſtitutæ mu- nitis, plena fides adhibeatur, perinde ac ſi eędem præſentes noſtræ litteræ originaliter exhibitæ forent, uel oſtenſæ. Datum Flo rentiæ ſub annulo Piſcatoris. Die. XV. Fe- bruarii. M.D.XVI. Pont. noſtri Anno tertio.

A. Colotius.

poſito, iuuare uolentes, ueſtris in hac parte ſupplicationibus inclinati, omnibus & ſingu lis Bibliopolis, librariis ipreſſoribus & mer catoribus ubilibet exiſtentibus, ſub excõmu nicatiõis latæ ſentẽtiæ, ac amiſſionis librorum, Noſtris uero ac S. Ro. E. Temporali domi nio mediate uel immediate ſubiectis ultra pꝑ miſſa, etiam ſub quingentorum ducatorum cameræ Apoſtolicæ applicandorum, totiẽs quotiens contra fecerint eo ipſo incurren dis pœnis, ne eoſdem libros per uos in qui buſuis litterarum caracteribus imprimẽdos intra decennium ab emiſſione ſingulorum librorum imprimendorum, huiuſmodi cõ putandum, abſq; expreſſa licẽtia ueſtra reim primere, aut ab aliis impreſſos uendere au deãt uel præſumant auctoritate ap̃lica, teno re præſentium diſtricte præcipiẽdo manda mus & inhibemus. Quo circa uenerabili fra tri Epiſcopo Aſculañ. & dilectis filiis uene rabilium fratrum Archiepiſcopi Florentini, & Epiſcopi Piſtorienſis Vicariis in ſpiritua libus generalibus, p præſentes cõmittimus & mandamus, quatenus ipſi, uel duo aut u nus eorum, per ſe uel per alium ſeu alios in præ miſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſten tes, pręmiſſa omnia & ſingula faciant obſer

LEO· PP· X·

Dilectis filiis Philippo de Giuntis &
eius filiis Bibliopolis Florentinis.

Dilecti filij Salutem & Aplicam ben.
æquum eſſe cenſemus, ut ſedes aplica, cui
nos auctore dño præſidemus, iis qui pro uti
litate publica in re pſertim litteraria labora/
re non deſinunt, non modo auxilii ſui dexte
rá pbeat, ſed eos ſub ſuæ protectionis clipeo
benigne ſuſcipiens, ad continuandos augen
doſq; labores huiuſmodi, animare nõ ceſſet.
Cũ itaq; ſicut nobis exponi feciſtis, uos Pla/
tonem latinum & alios quãplurimos libros
tam latinos q̃ græcos, lõge meliores illis qui
paſſim circũferuntur, habeatis, eoſq; impri/
mere ac, propterea rem litterariá augere ſtu
dioſiſq; ad ſummum diſciplinarum apicem
tendentibus opem ferre cupiatis, dubitetiſq;
ne alii eoſdem libros, quũ primum a uobis
impreſſi & emiſſi fuerint, iterum imprimen
tes maximum uobis damnum inferant.
Nos qui ab ineunte ætate litterarum ſtudia
ſemper dileximus, ac eorũ amatoribus, opẽ
ferre optamus, uos in hoc laudabili ueſtro p

ὑποτύπωσις· ὑπογραμμός· ὑπόδειγμα.
ὑποτύφοντας· ὑποφλέγοντας· καίοντας.
ὑποφῆται· διδάσκαλοι· ὑπουργοί· διάκονοι.
ὕφεσις· ὑπόβασις.
ὑφειμένον· ὑποβεβηκὸς δι᾽ ἀπερσῶν
φαμὲν λέγομεν.
φασὶν λέγουσιν.
φάναι εἰπεῖν.
φαινὴν λάμπραν.
φαιδοτάτα λαμπροτάτα.
φθινὸν λῆγον ἐλαττούμενον.
φοιτῶσαν ἀφικνουμένην· παραγινομένην.
φρουρητικὸν φυλακτικόν.
ὠλέναι χεῖρες· πήχεις· βραχίονες.

	κὴν σκυλάζουσιν. οὕτως αὐτὸ θέ-
	τως τούτοις ἐνταῦθα ἁπλῶς τί-
	θεται αὐτῷ παλαιοῖς τουτέστιν πε-
	νομένοις προσώμοις λιπαροῖς τηου-
	δοις ἅμα καὶ ὑπερεκχυνομένοις
	καὶ κορεστικοῖς.
πτοίαν	φόβον πτόησιν.
ῥᾶον	εὐχερὲς εὔκολον.
ῥαστώνην	εὐχέρειαν εὐκολίαν.
Σεφθείημεν	σεβασθείημεν· τιμήσοιμεν· θαυ-
	μάσοιμεν· ἐκπλαγείημεν.
στέρνα	στήθη.
συμπτύσσει	συγκλείει· συνάγει· ἔνιοι
σύμβολον	αἰσθητόν τι, ἀντὶ νοητοῦ παραλαμ-
	βανόμενον· οἷον ἀντὶ τῆς ἀΰλου
	καὶ θείας τροφῆς καὶ εὐφροσύνης
	ἄρτος καὶ οἶνος καὶ ὅσα τοιαῦτα.
συλλαβὼν	συλλαβὼν συναγαγών.
συλλήβδην	συνειλημμένως ὑφ' ἕν, ὁμοῦ.
ταύτῃ	οὕτως.
ταύτην	ὁμοίαν ἴσην τὴν αὐτήν.
τελετὴ	μυστηρίων ἐπὶ τέλεσις· τελείωσις.
τελεταρχία	τῶν τελετῶν, ἢ τῶν τελουμένων
	ἄρχουσα.
τότε	ἀντὶ τοῦ πότε.
ὗας	χοίροις.
ὕπαιθρος	ὑπαέριος.

οὐκ ἀδυνάτους. οὐκ ἀπεράτους, οὐκ ἀλλοτρίας, οὐκ ἐναντιουμένας.

οὐκ ἀπεικότως. οὐ παρὰ τὸ πρέπον.

οὐκ ἄπο. οὐ πόρρω, οὐκ ἔξω.

οὐκ ἐξορχήσει. οὐκ ἐπιδεικτικῶς, οὐδὲ θεατρικῶς διηγήσεις.

ὀλβίου. πλουσίου.

ὀπαδῶς. ἀκολούθως.

ὀῤῥωδῶ. φοβοῦμαι.

πάμπαν. παντελῶς.

περιουσία. ἐπίτασις, πλεονασμός, ὑπεροχὴ ἀσύγκριτος, οἷον.

περιπεζίας. ἡ βάσις τῆς προσδυτῆς καταλείψης.

περιῶον. ἀπόπλουν.

περιφὺς. περιπλακείς.

προεπηλάκιζες. ὕβριζες.

προϊοῦσα. ὑπερεξοχουμένη.

προνάουσα. προέχουσα.

πρὸς ἕω. πρὸς ἀνατολάς.

προσεχὴς. ἀκλινῶς καὶ ἀνεπιστρόφως ἑαυτῆς καὶ τῶν ἑαυτῆς θεωρός.

πρωτουργὸς. πρωτουργός.

πτήσεται. πάθη ὑποπτήσεται.

παλέοις. ὡς διαμαλάξεις εἴρηται τῶν ποιοῖς ποσιν ἰδίως ἀφέσι τοῖς κατὰ ἱερίχω μάλιστα εὑρισκομένοις. ἐξ ὧν ἰατροὶ ὡς τὰ πολλὰ τὴν θερα/

κατὰ κάθετον — τὸ ἀπὸ ὕψους εἰς βάθος διάστημα
καταδεῖται — καταδεσμεῖται
κατεδάρθη — κατεκλίθη, ἐκαθεύδησεν· ὕπνωσεν
κηλίς — μολυσμὸς· μῶμος
κλεινός — ἔνδοξος ἀρετῇ
κλείθροις — κλειδώμασιν
κραιπάλη — ὁ ἐκ πολλῆς οἰνώσεως ἐπακολουθῶν παλμὸς καὶ κλόνος τῷ κρανίῳ ἢ γοῦν τῇ κάρα.
λῆξιν — συμπλήρωσιν· συμπεραίωσιν.
λοξά — σκολιά, καμπύλα· οὐκ ἐξ εὐθείας γινωσκόμενα.
μαρμαρυγαί — λαμπηδόνες.
μαιούμενοι — λοχευόμενοι, παιδαγόμενοι· τρεφόμενοι.
μέθη — ἡ ἐκ πολλῆς οἰνώσεως, οἷον μετένεξις τοῦ ἡγεμονικοῦ.
μίθρου — τοῦ ἡλίου.
μυσταγωγία — μυστηρίων ἀγωγὴ διδασκαλία, καὶ μετουσία, ἢ μυήσεως ἀγωγὴ καὶ μετάληψις δηλαδὴ θεία.
μύησις — μάθησις· κατήχησις ἐπιστήμη.
μυχῶν — τόπων σκοτεινῶν καὶ κρυπτῶν.
ὁμόγνια — ὁμογενῆ· γνήσια· φίλα.
ὀνίνησιν — ὠφέλλει.
οἷοι — δυνατοί.
οἶμον — ὁδόν.

εὐθυμοσύνας	εὐθέτους καὶ εὐσχήμους. δημιουργί- ας ἢ τινὸς εὐεχούσης τάξεως καὶ ἕξεως.
ἑῷον	πρωϊνὸν. ἀνατολικόν.
ἦ. ὅτε δασύνεται καὶ περισπᾶται, ἀντὶ τοῦ ὡς. καὶ καθό.	
ἥβωσαν	ἀκμάζουσαν. νεάζουσαν.
ἡγήσοιτο	προηγήσοιτο.
ἡττόνων	ὑποδεεστέρων.
θεοειδὲς	τὸ κατ' εἰκόνα λέγει.
θεογενεσίαν	τὸ βάπτισμα.
θεοῤῥημοσύνη	τοῖς θείοις ῥήμασι τῇ θείᾳ διδα- σκαλίᾳ τῇ κατηχήσει.
θεωρὸς	θεωρητική.
θεμιτὸν	ἔννομον δίκαιον.
θειασῶται	χορευταί. οἱ τὰ θεῖα ᾄδοντες.
ἰδιαίτερον	ἰδικώτερον ἰδίως προσειρημένον.
ἵδρυσις	ἑδραίωσις ἀσφάλεια.
ἵλεω	ἱλασμός.
ἵλεως	ἱλαρὸς. εὐμενής.
ἴνδαλμα	φαντασία. ἀφομοίωμα.
ἴσχει	ἐνταῦθα κατέχει.
ἴτω	ἰέτω. ἐρχέσθω.
ἰταμοί	ἀναίσχυντοι. ἀναιδεῖς.
κακεργέτησιν	κακοεργοῖς.
κατάφασις.	λόγος καταφατικός.
κατάφασις.	ἀπόφασις τινὸς κατά τινος.
κατὰ κόρρης	κατὰ τῆς σιαγόνος κατὰ τοῦ κρο- τάφου κατὰ τῆς κορυφῆς.

ἐναρμόνιον	ἐμμελές· πρόσφορον.
ἐναγεστάτη	ῥυπαρωτάτη.
ἐνήν	δυνατὴν· ἐνδεχομένην.
ἐν κόσμῳ	ἐν εὐκοσμίᾳ.
εἰκῆ	ματαίως.
εἰκὸς	πρέπον· δέον· ἀκόλουθον.
εἰκαιολογῆσαι	ματαιολογῆσαι.
εἰκαῖον	μάταιον.
εἶναι θεῖος	ὑπάρχειν· γεγενῆσθαι διὰ τοῦ βαπτίσματος.
εἴ τῳ	εἴ τινι.
εἰδέτω	εἰδέ τινι.
ἐκτετικότες	ἀποδεδωκότες.
ἐξιωμένους	ἰωμένοις· ἰατρεύοντας.
ἐπίπροσθεν	ἔμπροσθεν· πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου.
ἐπιφοίτησις	ἐπέλευσις· παρουσία.
ἐρῶν	ἐφιέμενος· ἐπιθυμῶν.
ἐρῶν	φήσων· λέξων.
εὔρυνον	πλάτυνον.
εὐρώστως	ὑγιῶς.
εὐεικτὰ	εὐπειθῆ.
ἑστίασις	εὐωχία· εὐφροσύνη· χαρά.
ἐστέφθη	ἐνταῦθα αὐτὶ τοῦ ἐσεβάσθην· ἐτίμησεν· ἐθαύμασεν· ἐξεπλάγη· εἴρηται καὶ αὐτὶ τοῦ ἡσύχασεν· ἠχύνθη.
ἔφεσις	ἐπιθυμία.
ἐφικτὸν	καταληπτόν.
ἐφιτὸν	ἐξόν.

γαργαλίζοντας	ἀπὸ τὸ ἡδέως καταπέσειν προ-
	τρεπομένους.
γενικῶς	γενναίως.
γέρα	τιμαὶ· ἀμοιβαί· ἀνταποδόσεις.
δαῖτας	εὐωχίας· ἀρίστας τροφάς.
δειδιττόμενος	ἐκφοβῶν.
δειμάτων	φόβων.
δεινοὶ	σοφοὶ ἔμπειροι.
διακρινθείη	εὖ διακριθείη· εὖ διορίστως καὶ σα-
	φῶς διατρανωθείη.
διειδέστατον	διαφανέστατον· καθαρώτατον διαυ-
	γέστατον· λαμπρόν.
διεῖσα	διεῖσα λάμπουσα· διιστοῦσα· δι-
	εισβάλλουσα· τοῖς διειδεστάτοις
	ἤτοι διαφανεστάτοις.
διαπορθμεύεται	διακομίζεται· διαπερᾷ· διατυ-
	ποῦται.
διάμετρον	τὸ ἀπὸ πέρατος εἰς πέρας κατὰ
	πλάτος διάστημα.
δόρατα	ξίφη· ὅπλα.
δράσει	ἐνεργήσει· πράξει.
δραστηρίως	ἐνεργῶς ἐργαστικῶς.
δρώμενα	ἐνεργούμενα· πραττόμενα.
ἐκφαντορία	ἔκφανσις· φανέρωσις.
ἐλάτειραν	ἀπελαστικὴν ἐκδιώκτειραν.
ἐμφερείας	ὁμοιότητος.
ἐναπομόργνυνται	ἐναποτυποῦσι.

ἀπερράπισεν	ἀπεφήμωσεν· ἐπεστόμισεν ἢ ἀ
	περρίπισεν· ἀπέλασεν· ἀπεδίω
ἀπολυσάλπιγκτοι	ἀπερικήχητοι, ἀκατήχητοι· ξεν·
ἀπεμφαίνει	ἀπέοικεν·
ἀπεστομάτισαν	ἀπεφθέγξαντο·
ἀπήμονα	ἀβλαβῆ·
ἀπόχρη	ἐξαρκεῖ·
ἀπόφασις	λόγος ἀποφαντικός·
ἀπόφασις	ἀπόφασις τινὸς ἀπό τινος·
ἀποφάσκει	ἀπαγορεύει· ἢ ἀποφαντικῶς ἀγο
	ρεύει· ἤτοι διαγορεύει.
ἀποδιόντων	ἀπολειπομένων·
ἀποστρατοῦσαι	συμπληροῦσαι· συμπεραιοῦσαι·
ἀραρότως	ἁρμοζόντως· ἢ παγίως· ἑδραίως
ἀρρενωπὸν	ἄθελκτον· ἀθήλυτον· ἀνδρεῖον ἀ
	νένδοτον· ἀπαρέγκλητον ὑφέσει
	πάσῃ· ἰστέον δὲ ὡς ἐπὶ γυναικῶν
	ἀνδριζομένων ἢ ἀρρενοφανῶν εἴ
ἀρωγὸς	βοηθός· (ρηται·
ἀσμένως	περιχαρῶς ἢ ἡδέως·
ἄττα	τινὰ ἢ ἄτινα ἢ παραπλήσια·
ἀτιθάσσων	ἀνημέρων·
αὖ	δὴ ἢ πάλιν·
αὖθις	παραυτὰ ἢ εὐθέως ἢ πάλιν·
βάναυσος	πᾶς τεχνίτης· διὰ πυρὸς ἐργα
	ζόμενος·
γανυμένη	εὐφραινομένη, ἢ χαίρουσα.

ἀμάλθακτον	ἀνένδοτον· ἑδραίαν· ἰσχυρὰν· παγίαν· βεβηκυῖαν.
ἀμείλικτον	ἀπροκάλυπτον· ἀπαρέγκλιτον.
ἀμβλωτρίδια	τὰ ἐξημβλωμένα ἔμβρυα.
ἀμοιβαίαις	ἀνταλλαττομέναις.
ἀμυδρῶς	ἀσθενῶς· λεπτῶς· οὐ σαφῶς· ἀλάμπως.
ἀμυήτοις	ἀμαθεῖς κατηχητούς· ἀνεπιστήμονας.
ἀμφοῖν	τοῖς δύο ἢ ἀμφοτέροις.
ἄμφω	ἑκατέρωθεν· ἀμφοτέροις.
ἀμαυρὰ	ἀσθενής· ἀλαμπής· ἀτράνωτος· σκοτεινή.
ἄναντες	πρόσω· ἄνω· ἐπὶ τὸ προκείμενον.
ἀνακτόροις	βασιλείοις.
ἀναπαῦλαι.	ἀνάπαυσιν.
ἀνάπτυξις	διασάφησις.
ἀνακάθαρσις	διάνυξις· διασάφησις· ἐπίλυσις· διευκρίνησις.
ἀνίερος	βέβηλος· αἰσχρός.
ἀνιόντων.	ὀδυνόντων· λυπούντων.
ἀντερεῖ	ἀντιλέξει.
ἀντωπεῖν	ἀντιβλέπειν· ἀντοφθαλμεῖν.
ἀντιπεπονθότως	ἀντικειμένως· ἐναντίως.
ἀολλῆ ποιεῖ	συνηθροισμένα ἡνωμένα.
ἀπαναίνεσθαι	ἀπαρνεῖσθαι.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΛΕΞΕΩΝ ΚΑΤΑ ΣΤΟΙ/χεῖον ἐμφερομένων τῇδε τῇ βίβλῳ.

ἀγάσθμος	θαυμάσας ἐκπλαγείς.
ἄγαν	πάνυ.
ἀγεννῶς	ἀσθενῶς ἀνάνδρως
ἁγιστεία	ἁγιασμὸς κάθαρσις.
ἄγκυλον	σκολιόν· δυσχερές· ποικίλον.
ἀγκυλόχειλον	σκολιόχειλον.
ἀγλαΐα	λαμπρότης.
ἄγνωτες	ἄγνωστοι ἀνεπιστήμονες· ἀμαθεῖς
ἀδέκαστος	δίκαιος· ἀδωροδόκητος· ἀπροσω/πόληπτος· ὀρθός.
ἄδυτα	τὰ ἐνδότατα· ἅγια· ἀποκρυφό/τερα.
ἀδρανῶς	ἀσθενῶς.
ἀθυρόντων	παιζόντων.
ἀθύρματα	παίγνια.
αἴγλη	λαμπηδών.
αἶσχος	ῥύπος· μίασμα.
ἀκραιφνὲς	καθαρόν· διαυγές· τέλειον· ἄ/θικτον.
ἀκηλίδωτον	καθαρόν· ἄρυπον.
ἀκμὴ	νεότης.
ἅλις	ἀρκούντως· ἱκανῶς.
ἁλῶναι	ληφθῆναι.

χεῖται οὕτως· ἐν μὲν οὖν ταῖς θεολογικαῖς ὑποτυπώσεσιν τάδε ὑμνήσαμεν· καὶ μεθ' ἕτερα·

Ἐν δὲ τῇ συμβολικῇ θεολογίᾳ τάδε καὶ τάδε.

Οὗτος ὁ ἐν ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν Διονύσιος· εἴωθε λέγειν· τελετάς· ἱεροτελετάς· τελετάρχας· μυσταγωγούς· τελεστικούς· τελεσιουργούς· ἱεράρχας· προηγουμένως τὸν Χριστόν· ἑπομένως δὲ Παῦλον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους· καὶ τοὺς τούτοις ὑφηγησαμένους· τούς τε πατριάρχας· καὶ ἀρχιεπισκόποις· καὶ μητροπολίτας καὶ ἐπισκόποις.

Ἱερεῖς δὲ καὶ φωτιστικοὺς καὶ ἱερουργοὺς, τοὺς πρεσβυτέρους· λειτουργοὺς δὲ καὶ καθαρτικοὺς, τοὺς διακόνους· θεραπευτάς, τοὺς διακόνους καὶ ὑποδιακόνους· καὶ τοὺς ἑνιαίους· μοναχούς· ὧν τινῶν μοναχῶν τὴν τάξιν· πασῶν τῶν τελουμένων τάξεων ὑψηλοτέραν εἶναι φησὶν, καὶ ὑπὸ τῆς ἱερᾶς θεσμοθεσίας ἀφιερωτικῆς ἠξιῶσθαι ἐπικλήσεως· οὐχ ἱερατικῆς.

Οὐ γὰρ ὑπὸ ἱεράρχου φησὶν αὐτοὺς τελεσιουργεῖσθαι· ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἱερέων δευτέρως ἱερουργεῖσθαι εἰς τὴν μοναχικὴν τελείωσιν.

Ε πισκεπτέον ὅτι καὶ ἑτέρων αὐτοῦ πραγματειῶν μνήμην ποιεῖται ἐν τῇδε τῇ βίβλῳ, οὕτως ἐκ τοῦ περὶ θείων ὀνομάτων κεφαλαίου β'.

Τ οῦτο μὲν οὖν καὶ ἐν ἄλλοις ἐξετάσθη ἐν ἡμῖν ἀποδέδεικται· τὸ πάσας ἀεὶ τὰς θεοπρεπεῖς θεωνυμίας οὐ μερικῶς καὶ τὰ ἑξῆς, καὶ μετ' ὀλίγα.

Τ ούτων ἡμῖν βραχέως μὲν ἐν τούτοις καὶ μερικῶς. ἐν ἄλλοις δὲ ἱκανῶς ἐκ τῶν λογίων ἀποδεδειγμένων. καὶ μεθ' ἕτερα ἐν τῷ τετάρτῳ κεφαλαίῳ.

Κ αὶ ὅσα ἄλλα εἴρηται πρὸς ἡμῶν ἐν τῷ περὶ ἀγγελικῶν ἰδιοτήτων. καὶ πάλιν

Κ αὶ ὅσα ἄλλα εἴρηται πρὸς ἡμῶν ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς. καὶ ἐπὶ τέλει τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου δ'.

Α λλὰ ταῦτα μὲν ἡμῖν ἐν τούτοις περὶ δικαίου καὶ θείου δικαιωτηρίου κατὰ δύναμιν ἱκανῶς εἰρήσθω.

Ε κ τοῦ περὶ τῆς οὐρανίας ἱεραρχίας κεφαλαίου ζ' περὶ τὸ τέλος.

Τ αύτας δὲ τὰς ὑπερτάτας τῶν ὑπὲρ οὐρανίων νοῶν ὑμνολογίας. ἤδη μὲν ἐν τοῖς περὶ τῶν θείων ὕμνων ὡς ἐφικτὸν ἀνεπτύξαμεν.

Ε κ τοῦ περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας λόγου, μετ' ὀλίγα τῆς ἀρχῆς.

Α λλὰ ταῦτα μὲν ἡμῖν ἐν τῇ περὶ νοητῶν τε καὶ αἰσθητῶν πραγματείᾳ διεξοδικώτερον εἴρηται. καὶ μετ' ὀλίγα πάλιν περὶ τῆς αὐτῆς πραγματείας λέγει.

Ε ν δὲ τῷ περὶ μυστικῆς θεολογίας κεφαλαίῳ γ'. ἀρ-

τῆς ἔξωθεν σοφίας τὰ ἡμέτερα κλέπτειν. ἐπεὶ δὴ
δέ τινες φασὶν, μὴ εἶναι τοῦ ἁγίου τὸ σύγγραμμα.
ἀλλά τινος τῶν μεταγενεστέρων. ἀνάγκη αὐτοὺς καὶ τῶν
ἀπηγορευμένων τινὰ καὶ ἀτόπων αὐτὸν τιθέναι κα-
ταψευδόμενον τοιαῦτα ἑαυτοῦ, ὡς συνὴν τοῖς ἀπο-
στόλοις καὶ ἐπέστελλεν. οἷς οὐδὲ συνεγένετό ποτε
κατ' αὐτοὺς, οὐδὲ ἐπέστειλεν.
T ὁ δὲ καὶ πλάσασθαι προφητείαν πρὸς τὸν ἀπόστο-
λον ἰωάννην ἐν ἐξορίᾳ ὄντα. ὡς ἐπανήξειν πάλιν εἰς
τὴν ἀσιάτιδα γῆν καὶ τὰ συνήθη διδάξει. τοῦτό τε
ρατολόγου ἀνδρὸς καὶ προφήτου δόξαν ἐκμανῶς
θηρουμένου. τὸ δὲ καὶ λέγειν αὐτὸν ἐν αὐτῷ τῷ και-
ρῷ. τοῦ σωτηρίου πάθους. ἐν ἡλίου πόλει συνόντα.
ἀπολλοφανεῖ θεωρεῖν καὶ συμφιλοσοφεῖν περὶ τῆς
ἡλιακῆς ἐκλείψεως. ὡς οὐ κατὰ φύσιν οὐδὲ κατὰ
τὸ ἦθος τότε γεγενημένης. λέγειν δὲ αὐτὸν καὶ πα-
ρεῖναι σὺν τοῖς ἀποστόλοις τῇ προκομιδῇ τοῦ ἁγίου
λειψάνου τῆς ἁγίας θεοτόκου μαρίας. καὶ χρήσεις
προφέρειν ἱεροθέου τοῦ ἰδίου διδασκάλου ἐκ τῶν
εἰς αὐτὴν ἐπιταφίων λόγων. πλάττεσθαι δὲ καὶ ἐπι-
στολὰς καὶ λόγους ὡς πρὸς τοὺς μαθητὰς τῶν ἀπο-
στόλων ἐκφωνηθέντας. πόσης ἀτοπίας καὶ κατα-
γνώσεως ἄξιον. καὶ τῷ τυχόντι ἀνθρώπῳ, μήτιγε
δὴ ἀνδρὶ τοσοῦτον ἀνηγμένῳ. κατά τε ἦθος καὶ
γνῶσιν. ὑπεραίρειν τὰ αἰσθητὰ πάντα. καὶ τοῖς νοε-
ροῖς συνάπτεσθαι κάλλεσιν. καὶ δι' αὐτῶν ὡς ἐφι-
κτὸν θεῷ.

Σπίον ὥς τινες τῶν ἔξω φιλοσόφων· καὶ
μάλιστα πρόκλος· θεωρήμασι πολλάκις
τοῦ μακαρίου διονυσίου κέχρηται· καὶ
αὐταῖς δὲ ξηραῖς ταῖς λέξεσι· καὶ ἔστιν
ὑπόνοιαν ἐκ τούτου λαβεῖν· ὡς οἱ ἐν ἀθήναις παλαι
ότεροι τῶν φιλοσόφων· σφετερισάμενοι τὰς αὐτοῦ
πραγματείας· ὡς ἐν τῇ παρούσῃ ἀπομνημονεύει
βιβλίῳ ἀπέκρυψαν· ἵνα πατέρες αὐτοὶ ὀφθῶσι τῶν
θείων αὐτοῦ λόγων καὶ κατ' οἰκονομίαν θεοῦ· νῦν
ἀνεφάνη ἡ παροῦσα πραγματεία πρὸς ἔλεγχον
τῆς αὐτῶν κενοδοξίας καὶ ῥαδιουργίας· καὶ ὅτι σύ
νηθες αὐτοῖς τὰ ἡμέτερα σφετερίζεσθαι· διδάσκει
ὁ θεῖος βασίλειος· εἰς τὸ ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος· ἐπ' αὐ
τῆς λέξεως οὕτωσι λέγων· ταῦτα οἶδα πολλοὺς
τῶν ἔξω λόγου τῆς ἀληθείας μεγάλα φρονούντων
ἐπὶ σοφίας κοσμικῇ· καὶ θαυμάσαντας· καὶ τοῖς
ἑαυτῶν συντάγμασιν ἐγκαταλέξαι τολμήσαντας.
κλέπτης γὰρ ὁ διάβολος καὶ τὰ ἡμέτερα ἐκφερομυ
θῶν, πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ προφήτας· καὶ οὕτος μὲν οὕτως.
Τὰ δὲ νουμενίου τοῦ πυθαγορικοῦ προφανῶς λέγον
τος· τί γάρ ἐστι πλάτων, ἢ μωσῆς ἀττικίζων, οὐδεὶς
ἀρνήσασθαι δύναται οὐχ ἡμετέρου ἀλλὰ τοῦ ἐναντί
ων ὄντος· ὡς μαρτυρεῖ καὶ εὐσέβειος ὁ τῆς παλαι
στινῶν καισαρείας καθηγησάμενος· ὅπου νῦν μό
νον· ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς χῦ παρουσίας σύνηθες τοῖς

τῶν ἀσκεώρητον ἀποφαίνουσιν. μάλιστα δὲ πάντων.
τὸ τῶν δογμάτων ἀσφαλέστατον.

Ἐξηγητικῶν μὲν οὖν ὑπομνημάτων. ὡς ὅτι μάλιστα
διεξοδικωτάτων ἐδεῖτο πρὸς ἑρμηνείαν τῆς αὐτοῦ
πολυμαθείας. πλὴν κεφαλαιωδέστερον διὰ σχο-
λίων τὰ φανέντα μοι. θεῷ πεποιθὼς παρα-
τέθεικα. καὶ τοὺς ἑξῆς παρακειμέ-
νους λόγους. οὓς πῶς εἰς τὰς
ἡμᾶς ἐλθεῖν συμβέβη-
κε χεῖρας.

ὑμεναίου καὶ ναρκίσσου τῶν ἱερασαμένων ἐν ἱερο-
σολύμοις.

Ἐγὼ γοῦν ἐνέτυχόν τισι τῶν ὑμεναίου. καὶ μὴν οὔτε
πανταίνου τοὺς πόνους ἀνέγραψεν. οὔτε τοῦ ῥω-
μαίου κλήμεντος. πλὴν δύο καὶ μόνων ἐπιστολῶν.
ἀλλ' οὔτε πλείστων ἑτέρων. ὁ γὰρ ὠριγένης. οὐκ οἶ-
δα εἰ πάντων. μόλις δὲ τεττάρων ἐμνήσθη.

Διάκονος δέ τις ῥωμαῖος πέτρος ὄνομα. διηγήσατό
μοι πάντα τὰ τοῦ θείου διονυσίου σώζεσθαι. κατὰ
τὴν ἐν ῥώμῃ τῶν ἱερῶν βιβλιοθήκην ἀνατεθειμένα.

Γράφει δὲ τὰ πλεῖστα. πρὸς τὸν τρισμακάριον τι-
μόθεον τὸν τοῦ παύλου φοιτητὴν ἐφεσίων ἐπίσκο-
πον ὑπὸ τῶν κατὰ τὴν ἔφεσον τῆς ἰωνικῆς φιλο-
σοφίας προεστώτων ὡς εἰκὸς πάσχοντα πράγμα-
τα. καὶ πυνθανόμενον ὡς ἀδήμωνος τῆς ἐξωτερι-
κῆς φιλοσοφίας ἵνα καὶ μᾶλλον ἀγωνίζοιτο, καὶ
οὐδὲν ἀπεικός.

Ἐπεὶ καὶ ὁ θεοφιλὴς ἀπόστολος παῦλος. ταῖς ἑλ-
λήνων ἐχρήσατο ῥήσεσιν. ταῦτα ἀκούων τυχόν.
παρὰ τῶν συνόντων αὐτῷ. τῆς ἑλληνικῆς φιλοσο-
φίας ἐμπείρων.

Συνίστησι δὲ καὶ τοῦτο διονυσίου ταῦτα φιλαληθῶς
τὰ συγγράμματα καθεστάναι. τὸ γὰρ ἀνεπιτηδεύ-
τως μνημονεύειν αὐτὸν ῥήσεων τῶν συνακμασάν-
των αὐτοῖς ἀνδρῶν. ὧν αἵ τε θεῖαι τῶν ἀποστόλων
μνημονεύουσι πράξεις. καὶ παύλου τοῦ θεοφιλοῦς
αἱ πολυωφελεῖς ἐπιστολαὶ τὸ τῶν συγγραμμα-

νοοῦντες τὰ παρὰ τούτων δόγματα. πολλῷ τῶν φλαύρων ἀφεστηκότα διεγίνωσκον καθ' ὅσον φῶς ἀληθὲς καὶ σκότος.

Τί γὰρ εἴποιεν ἐν τοῖς περὶ τῆς μόνης προσκυνητῆς τριάδος θεολογουμένοις παρ' αὐτῷ.

Τί δὲ περὶ τοῦ τῆς παμμακαρίας ταύτης τριάδος ἑνὸς ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ μονογενοῦς θεοῦ λόγου τελείως ἐνανθρωπῆσαι θελήσαντος. οὐχὶ ψυχὴν ἔννουν καὶ σῶμα τὸ καθ' ἡμᾶς γήϊνον διεξῆλθεν καὶ τὰ λοιπὰ πάντα ὅσα τοῖς ὀρθοῖς ἐντέτακται διδασκάλοις.

Τί δὲ περὶ νοητῶν καὶ νοερῶν καὶ τῶν αἰσθητῶν μέμψαιτ' ἄν τις ἐκότως. ἢ περὶ τῆς καθολικῆς ἡμῶν ἀναστάσεως τῆς μετὰ σώματος τοῦ καθ' ἡμᾶς καὶ τῆς ἡμῶν ψυχῆς γενησομένης. καὶ περὶ τῶν τότε δικαιωτηρίων. δικαίων τε καὶ τῶν μὴ τοιούτων. εἰς ταῦτα γὰρ συλλήβδην εἰπεῖν ἡ καθ' ἡμᾶς ἀφορᾷ σωτηρία. ἅτινα πλατέως διεξελθεῖν οὐ δίκαιον. τῆς ἐπὶ σχολίων ἐξηγήσεως ἅπαντα κατὰ καιρὸν ἐπισημαινομένης. πρὸς οὓς λεκτέον. ὡς πάμπολλα παρῆκεν εὐσέβειος οὐκ ἐλθόντα περὶ χεῖρας οἰκείας.

Καὶ γὰρ οὔτε φησὶν ἅπαντα καθ' ἅπαξ συνηγοχέναι. μᾶλλόν γε μὴν ὁμολογεῖ καὶ ἀριθμοῦ κρείττονα βιβλία καθεστάναι. μηδαμῶς εἰς αὐτὸν ἐληλυθότα. καὶ πολλῶν ἐδυνάμην μνημονεῦσαι μὴ κτηθέντων αὐτῷ. καὶ ταῦτα τῆς αὐτῶν χώρας ὡς

βλίῳ τῶν ἀποστολικῶν διαταγμάτων ὁ διονύσιος ἐπίσκοπος ὑπὸ παύλου τοῦ χριστοφόρου τῶν ἀθήνησι πιστευσάντων.

Ἐστὶ δὲ τὴν ὀρθότητα καὶ πολυμάθειαν ἀποθαυμάσαι τοῦ διονυσίου· τὸν ἀληθῶς διὰ πολλῆς ἡγμένον ἐπιστήμης τῶν ἀνεπιλήπτων τῆς ἐκκλησίας παραδόσεων· θεάσασθαί τε τὰ παρὰ τοῖς ἑλλήνων φιλοσόφοις νόθα δόγματα· πρὸς τὴν ἀλήθειαν μετηγμένα· ἐλεῆσαι γάρ ἐστι μᾶλλον καὶ συναλγῆσαι τῆς ἀπροσεξίας τοὺς ὀλιγώρους τῆς ἐπαιδευσίας ἐξεταστάς· ὅτι τῇ σφῶν ἀμαθίᾳ συμμετροῦσι καὶ τὰς τῶν ἑξῆς ἀνθρώπων φιλομαθεῖς εὐθυμοσύνας.

Ἐντυγχάνοντες οὖν οἱ τοιοῦτοι συγγράμμασιν ἐνίων· καὶ τυχὸν οὐ παρακολουθοῦντες τῇ τῶν λεγομένων διανοίᾳ· πρὸς ἀδιάκριτον εὐθὺς ἐκφέρονται τοῦ συγγραφέως διαβολήν.

Καίτοι γε παντελῶς οὐ δυνάμενοι τὰ σκόμματα διευθύνειν τε καὶ διελέγχειν ἅ, φασὶν αὐτὸ δέον ἐπὶ σφᾶς αὐτοὺς τρέπειν τὴν ὀργὴν καὶ μᾶλλον ἀγάλλειν ὅτι μὴ σπουδάσαντες ἔγνωσαν καὶ αὐτοὶ τὰ πρὶν γνῶσιν ἀνηγμένα· ἤτ' ἀληθές· ὅτι μὴ πρὸς τοὺς ἱκανοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα φιλομαθῶς γεγονότες· τῶν ἀπὸ ῥημάτων ἀπελύθησαν· ἀλλὰ τολμῶσί τινες λοιδορεῖν ὡς αἱρέσεως τὸν θεῖον διονύσιον καθάπαξ καὶ τὰ τῶν αἱρετικῶν ἀγνοοῦντες· ἢ γὰρ ἂν ἐξ ἑκάστου τῶν καταχεκριμένων ἐν τοῖς αἱρετίζουσιν συγκρί-

τοῦ ἄρεως· κἀκεῖθεν ἐξ ἄρεως ὁ πάγος ἐκεῖνος ἄρειος ἐκλήθη.

Ε δίκαζον οὖν ἀρεοπαγῖται περὶ πάντων σχεδὸν τῶν σφαλμάτων καὶ παρανομιῶν ὡς ἅπαντά φασιν ἀνδρωπίων ἐν πρώτῃ καὶ φιλόχορος ἐν δευτέρᾳ καὶ τρίτῃ τῶν ἀτθίδων.

Δ ιὰ δὲ τοῦτο ἅτε, καινῶν δαιμονίων καταγγελέα τὸν θειότατον παῦλον ὡς ἱστόρησεν ὁ φιλαλήθης λουκᾶς· οἱ τῆς ὑπὸ θεοῦ μωρανθείσης σοφίας ἐρασταὶ πρὸς τὴν ἐξ ἀρείου πάγου βουλὴν ἕλκουσιν.

Α λλ' ἐν τοῖς ἀρεοπαγίταις τηνικαῦτα χρόνου βουλεύων· ἅτε δικαστὴς ἀκλινέστατος ὁ πάμμεγας διονύσιος· ἀδέκαστον ἀπένειμεν τῇ κατὰ τὸν πνευματοφόρον παῦλον ἀληθείᾳ τὴν ψῆφον ἐρρῶσθαί τε πολλὰ φράσας τῇ τῶν ἀρεοπαγιτῶν ἀνοήτῳ σεμνότητι· τὸν ἀληθῆ καὶ πανεπίσκοπον κριτὴν ἐννοήσας χριστὸν ἰησοῦν· τὸν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς υἱὸν μονογενῆ καὶ λόγον ὃν ὁ παῦλος ἐκήρυξεν· εὐθὺς εἴχετο τοῦ φωτός· καὶ γὰρ ῥωμαῖοι καὶ τότε ἐκράτουν· ἀλλ' οὖν αὐτονόμους ἀφῆκαν ἀθήνας καὶ λακεδαίμονας· ὅθεν ἔτι παρὰ ἀθηναίοις καὶ τὰ κατὰ τοὺς ἀρεοπαγίτας ἐπολιτεύετο.

Κ αὶ τελεῖται μὲν ἅπαντα τῆς σωτηρίας τὰ δόγματα· διὰ παύλου τοῦ κρατίστου· παιδαγωγεῖται δὲ διδασκαλικῶς ὁ διονύσιος· ὑπὸ ἱεροθέῳ τῷ μεγίστῳ καθ' ἅ φησιν αὐτός.

Ε ἶτα καθίσταται κατὰ τὸ φερόμενον ἐν ἑβδόμῳ βι-

τοῦ θεοφόρου συγγραφέως προστεθείσης αὐτοῦ
καὶ τῆς ἀξίας.

Φ ησὶν γὰρ ἀρεοπαγίτης. ἐπιβάλλω δὲ μᾶλλον. ὅτι
διά τε τὸ κατὰ σοφίαν περιττὸν καὶ διὰ τὸ ἐν ἀθη-
ναίοις αἰεὶ ἐπὶ πλεῖστον πολιτείας ἔκκριτον. μνημο-
νευθῆναι μετὰ τῆς οἰκίας αὐτοῦ. χρῆν γὰρ εἰδέναι καθ'
ἃ προέφην. ὡς οὐ παντὸς ἀνδρὸς ἦν. εἰς τὴν ἐξ ἀ-
ρείου πάγου βουλὴν τελεῖν. ἀλλ' οἱ παρ' ἀθηναίοις
προὔχοντες ἔν τε γένει καὶ πλούτῳ καὶ βίῳ χρη-
στῷ καὶ κατὰ τοῦτ' ἐπίσημοι καθεστῶτες. ἐβού-
λευον εἰς τὴν ἐξ ἀρείου πάγου βουλήν.

Ε κ γὰρ τῶν ἐννέα καθισταμένων ἀρχόντων τῶν ἀθήνη-
σιν. τοὺς ἀρεοπαγίτας ἔδει, συνεστάναι δικαστάς
ὡς φησιν ἀνδροτίων ἐν δευτέρᾳ τῶν ἀτθίδων. ὕστε-
ρον δὲ πλειόνων μὲν γέγονεν ἡ ἐξ ἀρείου πάγου βου-
λή. τουτέστιν ἐξ ἀνδρῶν περιφανεστέρων πεντήκον-
τα καὶ ἑνός, πλὴν ἐξ εὐπατριδῶν ὡς ἔφημεν καὶ
πλούτῳ καὶ βίῳ σώφρονι διαφερόντων ὡς ἱστορεῖ
φιλόχωρος διὰ τῆς τρίτης τῶν αὐτοῦ ἀτθίδων.

Ε ξω δὲ τῆς πόλεως ἦν τὸ κατὰ ἄρειον πάγον δικα-
στήριον κληθὲν οὕτω καθ' ἃ μυθολογοῦσιν ἀθηναῖοι,
ἐκ τῆς κατ' αὐτὴν τὴν ἐξοχὴν τοῦ κατὰ τὴν πόλιν
ὄρους συσταθέντος δικαστηρίου μεταξὺ ποσειδῶνος
καὶ ἄρεος.

Ο γὰρ ποσειδῶν δίκην εἶπεν πρὸς ἄρεα κατὰ τοὺς
ἀρχαίους μύθους παρ' ἀθηναίοις. ἐν τῷ τόπῳ τού-
τῳ φάσκων ἀναιρεθῆναι τὸν ἴδιον υἱὸν ἁλιρρόθιον

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΑΚΑΡΙΟΝ ΔΙΟΝΥΣΙΟΝ.

Την μὲν εὐγένειαν τό, τε περιφανὲς ἐν τούτῳ τοῦ μεγάλου διονυσίου, καὶ μόνον αὐτὸ τὸ κατὰ ἀθηναίοις βουλευτήριον καθ' ὃ βουλεύειν ᾑρέθη παρίστησιν. Τῶν γὰρ ἀρεοπαγιτῶν εἷς ἐτύγχανεν οὗτος· ὡς ὁ θεῖος ἐδήλωσεν λουκᾶς ἱστορῶν τὰς τῶν ἱερῶν ἀποστόλων ἱερὰς πράξεις.

Εἰδὼν γὰρ τὸν ἁγιώτατον ἀπόστολον παῦλον γενόμενον ἐν ἀθήναις συμβάλλοντά τε τισὶν εἰς λόγους τῶν ἐξ ἐπικούρου φιλοσόφων· καὶ τῶν γε μὴν, ἀπὸ τῆς στοᾶς· καὶ κηρύξαντα τὴν εἰς τὸν κύριον ἰησοῦν χριστὸν πίστιν, τήν τε τῶν νεκρῶν ἀνάστασιν καὶ τὴν καθολικὴν κρίσιν· συλληφθῆναι παρὰ τῶν ἀφιλοσόφων ἀχθῆναί τε κατὰ τὸν ἄρειον πάγον καὶ δημηγορήσαντα· παραχρῆμα τινὰς ἑλεῖν· καὶ πρὸς τὸ τῆς ἀληθείας μαθεῖν φῶς, ἐπάγειν· καὶ οὕτως ὁ παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν.

Τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν· ἐν οἷς καὶ διονύσιος ὁ ἀρεοπαγίτης καὶ γυνὴ ὀνόματι δάμαρις καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.

Ἐγὼ μὲν οὖν οὐδὲ μάτην ἀκούω τοῦ παρὰ πάντας τοὺς τότε πεπιστευκότας διὰ τοῦ θείου παύλου, μόνον τὸν ἄριστον διονύσιον ἐξονομασθῆναι παρὰ

ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΗΔΕ ΤΗ ΒΙΒΛΩ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ.

P ερὶ τῆς οὐρανίας ἱεραρχίας.	Κεφάλαια	ιε'.
P ερὶ θείων ὀνομάτων.	Κεφάλαια	ιγ'.
P ερὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχ.	Κεφάλαια	ζ'.
P ερὶ μυστικῆς θεολογίας.	Κεφάλαια	ε'.
E πιστολαί.		ί.
M αρτύριον τοῦ ἁγίου Διονυσίου.		

HÆC INSVNT IN HOC LIBRO SANCTI DIONYSII.

D e cœleſti hierarchia.	Cap.	xy.
D e diuinis nominibus.	Cap	xiii.
D e pontificali dignitate.	Cap.	yii.
D e myſtica theologia.	Cap.	y.
E piſtolæ.		x.
M artyrium ſancti Dionyſii.		

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMA.

…ηεθ ηελιον τε παρων οτι ηρας. εωοις
ηyεs αϖων ιε σκοτος ναι μονον η λιον

223.

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
68
9 B
27

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu